İmam-ı Rabbâni

Mektûbat-ı Rabbânî

akit

İMAM-I RABBÂNÎ

AHMED FARUKÎ SERHENDÎ

MEKTÛBAT-I RABBÂNÎ

(Arapçadan çeviren)

Abdulkadir Akçiçek

Birinci Cilt

TAKRİZ

Tasavvufla ilgilenen ve bu konuda eser verenlerin sayısı bir hayli kabarıktır. Fakat tasavvufu gereği gibi anlayan ve anlatanlar çok azdır. İmam Rabbânî bunlardan biridir. Yani; tasavvufu anlayan ve anlatanlardandır.

"Mektubât" adlı bu çok değerli eseri İslâmî tasavvufu çok güzel açıklamaktadır.

Açık bir dille terceme edilmiş olan bu eseri okumanın çok yararlı olacağından hiç şüphe yoktur.

Bu çok kıymetli eseri dilimize çeviren Muhterem Abdulkadir Akçiçek'i ve temiz bir baskı ile okuyucularımıza sunulmasında hizmeti geçenleri tebrik eder; bu sa'y ü gayretlerinin meşkûr olmasını ve benzeri eserlerle hizmete devam etmelerini Cenab-ı Hak'tan niyaz ederim.

Her halde tevfik Allah'tandır.

AHMET SERDAROĞLU
Diyanet İşleri Başkanlığı Müfettişi

İMAM-I RABBANİ HAZRETLERİ

Üstün namı şöyledir:

Maden-i ekarim'is-selefi vel-halef faiz'ül-mehamidi vel-mekârimi veş-şeref el alim'ür-rabbani vel-kâmil'üs-semedani dürretü iklil'ilevliyail müntahabin ve gurret-i cebin'il-asfiyail-garr'il-muhaccelin ellezi teşerrefe hazem-asli bivücuhidi vebteseme sağr'üd-dehri bicidalihi ve cudihi el-mürşid'ül-kâmil'ül-mükemmel vel münkız'ül-muhavvif'ül müemmil daiy'ül-halkı bil-hakkı il'el-hakk ve hüvel-kutb'ül-evhad vel-alenı'ül-müferred'ül-emced elmah-bub'üs-sübhani vel-imam'ür-rabbani müceddid'ül-elf'is-sani seyyidüne ve mevlhana eş-şeyh Alimed el-Ömeri el-Faruki neseben el-hanifi meşreben el hanefi mezheben en-nakşibendi tarikaten es-serhendi mevliden.

İmam-ı Rabbani Hazretlerinin bu üstün namını dilimize şöyle çevirebiliriz:

Geçmişte yaşayan; onlar göçünce yerlerini dolduran, en keremli zatlara kaynak, şeref, övgü ve ikramlara layık, gönülden yaratıcısına bağlı bilgin, zengin Rabbına bağlı kâmil, seçilmiş evliyanın baş taçlarında inci, belli aydınlıkları ile bilinen gönlü temiz zatların alın akı, öyle bir zat ki, zaman onun varlığıyla şerefyab oldu, fazlı ve cömertliği ile asrın tebessüm dişleri göründü, kâmil mükemmel mürşid, çekindiren, korkutan, ümitlendiren, halkın Hakkın gücüyle Hakka davet eden, tek kutup, yekta

bilgin, noksan sıfatlardan münezzeh Allah katında sevilmiş, İmam-ı Rabbani Müceddid-i Elf-i Sani, efendimiz Şeyh Ahmed Ömeri Farûkî nesebi, hanifi pâklık meşrebi, Hanefi mezhebi, Nakşibendi tarikatı, Serhend doğum yeri.

★★★

İmam-ı Masum Hz.'nin hizmetini gören Lahor'lu Şerafeddin Abbasi'nin oğlu Muhammed Bakır, Kenzül-Hidayet adlı eserinde şöyle anlattı:

İmam-ı Rabbani Hazretleri aşûre günü, Serhend'de doğdu. Hicri yıl, 971 (M.1563) idi.

Serhend, Hindistan'ın Lahor şehrine bağlı bir yerdir.

İlmin tümünü, akıl yolu ile bulunan ve dilden dile gelen çeşidini babası Mevlâna Şeyh Abdüllahad'dan aldı. Onun dışında, zamanın gerçeğe eren zatlarından dahi ders aldı.

Kadiri, Sühreverdi ve Çeşti tarikatının üçüne de babasının vasıtası ile girdi, çalıştı.

Babası, kendisine her üç tarikatta irşad izni verdi, halife yaptı. Bu sırada yaşı on yedi idi.

Fakat, özünü bir başka duygu kaplamıştı: Nakşibendi tarikatı bağlılığının özünü öğrenmek istiyordu. Bunu istemesinin sebebi, sair tarikatlara göre, onun faziletli olduğuna inanmasıydı. Diğer tarikatlara nazaran, bu tarikata bağlı olmayı daha üstün sayıyordu.

Ancak, bu hevesi içinde kalıyordu. Kendisi ilim babında neşrini yapıyor; salikleri terbiye ediyor; müridlere yol gösteriyor; candan talipleri irşad ediyordu. Zahiri meşguliyeti hep bunlardı. Ama, içinden Nakşibendi tarikatının özüne ermek istiyordu.

Yukarıda anlatılan sebeple: Arif-i Kebir Mürşid-i Münir Mevlana Hace Muhammed Baki ile buluştu. Bu zatı, şeyhi İmam-ı Şehir, Humam-ı Nihrir Mevlana Hace Emkinegi, Buhara'dan Hindistan'a yollamıştı. Sebebi İmam-ı Rabbani Hazretlerini yetiştirmesi idi.

İmam-ı Rabbani Hazretleri ondan Nakşibendi tarikatını aldı. O yolda devam etti. İki ay bir hafta kadar az süre içinde arzu

edilene erdi.

O kadar ilerledi ki: Muradiyet, mahbubiyet, kemal ve tekmil makamlarını, şeyhi onda müşahede etti. Müridlerinin irşad işini ona bıraktığı gibi, kendi özü için dahi ondan fayda talep etti; onun hakkında şöyle dedi: "O, kutb-u azamdır."

Kulların hidayeti için irşad makamına oturdu; hem uzağa hem yakına faydalı oldu.

Niçin böyle olmasın ki, Resulullah (sav) onun geleceğini haber verip şöyle buyurdu:

"Ümmetimin içinden bir erkek gelecektir; ona "SILA" denir. Niceleri onun şefaatine dahil olur."

Bu hadis-i şerifi, allâme Süyuti Hazretleri Cem'ül-Cevami adlı eserinde yazdı.

Nitekim, bu manayı bizzat kendisi dahi mektuplarında yazdı, şöyle anlattı:

-Allah'a hamd olsun, beni iki deniz arasında SILA kıldı. Aydınlık veren tüm nurlarını almaya istidadlı eyledi.

"Ariflerin İmamı" diye yad edilen Hace Muhammed Baki Hazretlerinin halifeleri arasında sayılan kâmil şeyh Mir Hüsameddin anlattı:

-Resulullah (sav) Efendimizi rüyada gördüm. Şeyh Ahmed Serhendi'yi övüyor ve şöyle buyuruyordu: **"Ben, ümmetim içinde, onun varlığı ile övünüyorum; iftihar ediyorum. Allahu Tealâ, onu, ümmetime müceddid kılacaktır."**

Münakip kitaplarında geçtiği üzere, nice büyük veliler, onun zuhurunu müjdelemişlerdir.

Bu menkıbelerden biri, Şeyh Bedreddin Serhendi'nin anlattığıdır. Bu zat, Şeyh-i Ekmel Seyyid Ahmed Cami'nin şöyle dediğini açıkladı:

-Benden sonra, on yedi kişi gelecek. Hepsi de ehlüllahtan olup isimleri Ahmed'dir. Sonuncusu, bin yılının başına gelir ki, onların en üstünüdür.

Keşif ehlinden büyük bir çoğunluk tarafından; "Müceddid"

namından muradın, İmam-ı Rabbani olduğu anlatılmıştır. Nitekim Hace Emkineği, Ekmel Halifesi Muhammed Baki'ye şöyle dedi:

-Hind tarafından bir kimse çıkacak; asrın imamı olacak. Ancak onun gönül açıklığı senin elinde olacaktır. Ona koş. Zira, ehlüllah onun gelmesini beklemektedir.

Bunun üzerine, Buhara'dan Hindistan'a gitti; Müceddid İmam-ı Rabbani ile buluştu.

İmam-ı Rabbani, ondan tarikat aldı. Allahu Tealâ, sırlannın kudsiyetini artırsın.

Muhammed Baki, bunun üzerine, İmam-ı Rabbani'ye şöyle dedi:

-Geleceği müjdelenen kimse sensin.

Daha sonra şöyle anlattı:

-Serhend'e vardığım zaman, baktım ki biri: "Zamanının kutbu" diye anlatılıyor. Seni görünce, bu vasfınla ve suretinle öyle olduğunu anladım .

Anlatmaya devam etti:

-Serhend'e vardım. Şöyle bir rüya gördüm: Gayetle azametli büyük bir aydınlık vardı. O kadar yükselmişti ki: Başı semaya vasıl olmuş; alemin şarkı ve garbı onun nuru ile dolmuştu. Halk lâmbalarını getiriyor; ondan aydınlık alıyordu.

İş bu mana, senin makamını anlatır.

Onun şanında anlatılan bir başka menkıbe de şöyledir:

Kudvet'ül-kâmilin Şah Kemal Küteyli, torunu arif-i rabbani Şah İskender'e bir cübbe emanet etti.

Rivayet edildiğine göre bu cübbe, Gavs-ü Azam Abdülkadir Geylani Hz.'nin idi.

O zat, bu cübbeyi torununa emanet ederken şöyle dedi:

-Sahibi gelinceye kadar bunu sakla.

Müceddid İmam-ı Rabbani zuhur ettikten sonra, rüyada kendisine:

-Cübbenin ehli odur; ona ulaştır, emrini verdi.

Bu emri yerine getirmeyince, ikinci defa içinden cübbeyi ona götürmesi için hitap etti. Bunu da yapmayınca azarladı.

Bundan sonra, hırkayı götürüp İmam-ı Rabbani'ye giydirdi. Bu cübbeyi giydikten sonra, ondan büyük işler zuhura gelmeye başladı.

Bir menkıbe daha...

Doğru sözlü emin bir tacir vardı; iyilik nurları yüzünde parlardı. Şöyle anlatıldı:

İlk zamanlarda bu tacirin, Gavs-ü Azam Abdülkadir Geylani Hz.'lerine son derece sevgisi ve bağlılığı vardı. Kendisi şöyle anlattı:

"Geylani Hz.'leri çoğu kez bana görünür; bazı işleri haber verir; önemli işlerimde bana yardım ederdi. Bir gün rüyada bana şöyle dedi:

-Benden, büyük yardım gördün; ama zahirde sana bir şeyh gerek.

Bunun üzerine kendisine:

-Kime baş vurayım? diye sordum. Şöyle dedi:

-Şeyh Ahmed Serhendi'ye git. O, zahirin ve batının beynini bulmuştur. Ve o, zamanın kutbudur.

Bunun üzerine, onun yanına vardım. Hayret veren kerametler, görülmemiş kemalât müşahede ettim."

Belh'in ileri gelenlerinden biri, Serhend'e geldi. Müceddid İmam-ı Rabbani Hz.'lerini gördü: Şöyle anlattı:

-Belh'te bir cenaze merasiminde bulundum. Selef-halef birçok mavera-ün-Nehr evliyası da o cenazede hazır bulundu. Bunlar: Geçmişte yaşayıp ebedi aleme göçen ve hal-i hazırda yaşayan zatlardı. Meselâ: Kutb-u Rabbani Abdülhalık Gücdüvani, Kutup Hace Bahaeddin Nakşibend Hz.'leri gibi zatlardı.

Bunlar, büyük bir zatın gelmesini bekliyorlardı. Bu durumu birine sordum; bana şöyle anlattı:

-Bu, bir kutbun cenazesidir. Bu hazır cemaat ise kutuplar

kutbu zatın gelmesini bekliyorlar.

Biz böyle bekleşirken, ulu bir zat geldi. Bu gelen zatı öne geçirdiler; imam oldu.

Bu nurani büyük zatın kim olduğunu sordum; bana şöyle anlatıldı:

-Bu, Şeyh Ahmed Serhendi'dir.

★★★

İmam-ı Rabbani Hz.'nin faziletini, zamanın üstün alimleri itiraf ettiler. O vakitte yaşayan büyükler, onun müceddid olduğuna kani oldular.

Çünkü: Dini ilim çeşitlerini yayıyor; çevrede, marifet babında yakine dayanan halleri açıklıyor; velayet, nübüvvet, risalet mertebelerini, azm sahibi büyük zatların kemallerini, hullet ve muhabbet derecelerini izaha çalışıyor; zat ve şuun (Yüce Allah'ın öz kişiliği ile onun eşya ve olaylar şeklinde görülen tecellileri) sırlarını beyan ediyordu. O kadar ki, bu işte onu geçen olmamıştı.

Sonra... Allahu Tealâ ona, Ledünni hibeler, gaybe bağlı, üstün zevklere dayalı hususi bir mana kazandırmıştı. Onların pek çoğunu kendisi anlattı. Allahu Tealâ sırrını takdis eylesin.

★★★

Bir manayı şöyle dile getirdi:

"İlâhi yardım, beni cezbeye kapılan muradlar derecesine erdirdi. Önce böyle bir aleme geçtim. İkinci olarak, sülûk menzillerinin kısa yoldan alınması nasibi bana geldi. İş bu hallerimde: Önce Allahu Tealâ'yı eşyanın aynı gördüm. Tıpkı: Son gelen sofiyeden vahdet-i vücuda kail olanların anlattığı gibi.

Bundan sonra, bir başka hale daha kapıldım. Allahu Tealâ'yı hulülsüz, sirayetsiz olarak eşyada buldum.

Bundan sonra, bir başka hal daha oldu: Zati bir maiyetle Allahu Tealâ'nın varlığını eşyada buldum.

Eşyadan evvel olduğunu da gördüm, aynı şekilde eşyadan sonra olduğunu da gördüm.

Sonra... hep Allahu Tealâ'yı gördüm; başka bir şey görme-

dim.

Bu son durum: Şühuda dayalı tevhid halinin manasıdır. Bu durum anlatılırken "fena" tabiri ile dile gelir ki, velâyet derecesinde ilk adım bundan atılır. İşin başında, en ileri bir kemal sayılır.

Son anlatılan görüş; sözü edilen mertebelerin hangisinde olursa olsun, önce afakta bulunur, sonra enfüste.

İmam-ı Rabbani Hazretlerinin anlattıklanna devam edelim:

"O hallere geçtikten sonra, "Beka" makamına terakki ettim. Ve bu: Velâyet derecesinde ikinci adımdır.

Eşyayı ikinci olarak gördüm; Allahu Tealâ'yı da eşyanın aynı; hatta özümün aynı...

Sonra... Allahu Tealâ'yı eşyada; hatta özümde buldum.

Sonra... Eşya ile; hatta özümle buldum.

Sonra... Eşyadan ön, hatta nefsimden ön gördüm.

Sonra... Eşyadan sonra; hatta özümden sonra buldum.

Ve... bütün bunlardan sonra, eşyayı gördüm; asla Allahu Tealâ'yı görmedim. İş bu son makam, öyle bir sondur ki; ilke rücu, avam mertebesine geri dönüştür.

Ve bu öyle bir makamdır ki, halkı Hakka davet makamlarının en tamı sayılır.

Ve bu makam: Tekmil irşad menzillerinin ekmelidir.

Bir başka cümlesinde şöyle anlattı:

-Benden sadır olan ilim ve marifet babındaki işler, velâyet durumu dışındadır. Ancak onlar, nübüvvet nurları kandilinden gelir.

Resulullah'a salât ve selâm... gelenler, onun sunuş makamından gelmektedir. İkinci binin yenilenmesi ile yenilenir. Emrine girmek ve manevi mirasına nail olmak yolu ile görünür. Ulema zümresinden velâyet hali sahiplerinin çoğu, onu kavramaktan acizdir. Zira onlar; velilerin irfanı, alimlerin ilmi ötesindedir. Hatta, bu anlatılan zümrenin bilgileri kabuktur. Nübüvvet kandilinden süzülüp gelen ilimler ise, özdür. Şeriata aykırı, tarafları

yoktur. Dinin esası, zat ve sıfat ilminin hulasasıdır. O, yücedir, mukaddestir.

Bu anlatılanları, ululardan büyüklerden hiç kimse, konuşmamıştır. Allahu Tealâ onlar için bu kulu seçti.

Ve o ilimlerin, o marifetlerin sahibi bu bin'in müceddididir.

Bir başka kelâmında şöyle anlattı:

-Vahdet-i vücud bana açıldı. Bu sayede, bana çokça ilimlerin feyzi geldi. Nice nice irfan duyguları elde ettim.

Ve bu makamda yeterli inceliklere vakıf oldum.

Yine bu makamda, Şeyh-i Ekber'in (ra) (Muhyiddin Arabi Hazretlerinin) irfan duyguları da bana açıldı. Ve onun beyan ettiği zati tecelli ile de şerefyab oldum. Allahu Tealâ onu yükselmenin son basamağına kadar çıkarmış, tafsilatlı, açıklamalı velâyet hatemliğini ona tahsis etmiştir.

★★★

Bir başka cümlesinde şöyle anlattı:

-Resulullah (sav) bana müjde verdi:

"Sen kelâm ilminde, müçtehidlerdensin. Allahu Tealâ, senin şefaatinle binleri bağışlayacaktır."

Ve bana: Mübarek eli ile irşad yazısı yazdı; şöyle buyurdu:

"Daha önce böyle bir şeyi hiç kimseye yazmadım."

★★★

Bir başka cümlesinde şöyle anlattı:

-Kur'an-ı Kerim'in manası kapalı ayetlerindeki gizlilikler, sure başlarında geçen tek tek harflerdeki sırlar bana açıldı. Onlardan her harfin altında, Yüce Zat'a delâlet eden ilimlerden bir umman buldum. Onlardan birini açıklayacak olsam, boğazıma durur.

★★★

İmam-ı Rabbani, uzun bir seyrini şöyle anlattı:

-Bugün, büyük meşayihin makamını dolduran Nakşibendi büyüklerinin temsilcisi, nihayetin de nihayetine varan, derecelerin en yükseğine çıkan, halkın kutb-u medarı, hakikat sırlarının kâşifi, zati muhabbetle kâmil ferd, Muhammedi velâyet ke-

mallerini cami, muhakkik zat, irşad ve hidayet ehlinin dayanağı, sonu başlangıcına bitişik bu tarikatın mürşidi, ariflerin zübdesi, şeyhimiz, mededgâhımız, ekmel, üstün arif Mevlâna Şeyh Muhammed Baki Hazretleri ile sohbet ettim. Allah bekasını daim eylesin; onun teveccühü bereketiyle cezbeye kapıldım. Öyle bir cezbe ki; yok olduktan sonra, ebedi varlık sıfatında yer bulmuştur.

Ve bu yoldan; en sonun ilk başlangıca kavuşmuş şekli ile de şerefyab oldum.

Bunu müteakip, benim için, sülûk mertebeleri hasıl oldu; nihayete vâsıl oldum. Bu nihayet dahi, Rabb ismine kavuşmadan ibarettir. Buna kavuşmam, Esedullah Galib'in (ra) (Hazret-i Ali'nin) imdadı ile oldu.

Sonra... İlk kabiliyete terakki ettim. Bu dahi, Hakikat-ı Muhammeddiye'den ibarettir. Bundan dahi, Hace Nakşibend Hazretlerinin yardımını gördüm.

Sonra... yukarıda anlatılan kabiliyet makamının icmaline geçtim. Burası: Muhammedi kutupların makamıdır. Bu dahi, mukaddes nebevi ruhun yardımı ile oldu.

İş bu esnada, Hace Alâaddin Attar Hazretlerinden bana hoşça yardım geldi. O makama vâsıl olduktan sonra, Hazret-i Muhammediyetten kutupluk hil'atı ihsan edildi.

Bundan sonra, ilâhi inayet beni cezbetti. **ZILL** (gölge) tabir edilen asıl makama çıktım. Burası, kutuplar makamının dahi üstündedir. **Efrad(*)** namı ile yad edilen zatlara mahsustur.

Daha sonra, samedani gayeye tutuldum; asıl sayılan has makama beni ulaştırdı.

İş bu yükseliştedir ki: Gavs-ü Azam Şeyh Abdülkadir Geylani'den bana büyük yardım geldi. Güçlü bir tasarruf geldi; beni asılların da aslı olan makama ulaştırdı. Allahu Tealâ sırrının kudsiyetini artırsın.

Bundan sonra, nüzul başladı.

Seyrü anillah (Zattan sıfatlara, Yaratan'dan yaratılanlara geçiş) tabiri ile anlatılan aleme erdim. O vakit, Nakşibendiye ve

Kadiriye hariç; bütün meşayih silsilesinin makamlarını gezdim. Beni izaz ve ikramla karşıladılar. Güzel bağlılıklarını, kendilerine has vecidlerini bana bıraktılar.

Onların dereceleri ayrı ayrı idi. Her birinden bana bir başka hakikat keşfi hâsıl oldu.

Hızır'dan (as) ledünni ilmin bana gelişi; anlatılan kutuplar makamına kavuşmamdan önce oldu. Çünkü o makama ulaştıktan sonra, ulaşan kimse, ilmi kendi özünde bulur, o özden alır.

Bütün bu olanlar, Resulullah'ın (sav) manevi veraseti ile olmaktadır.

(*) Efrad, ferdin çoğulu olarak fertler (tek kişiler) demektir ki, ilâhi birlikte kendi ferdiyetini yoketmiş ve ilâhi ferdiyetle varolmuş velileri ifade eder.

★★★

Bir başka cümlesinde şöyle anlattı:

-Allahu Tealâ, hidayet işinde; bana büyük bir güç verdi. O kadar ki: Kuru bir ağaca teveccüh etsem; o kuru ağaç hemen filizlenir.

Bir başka cümlesinde şöyle dedi:

-Benim bu nisbet (manevi bağlantı) yolum; çocuklarım vasıtasıyla, kıyamete kadar baki kalacaktır. Hatta, İmam-ı Mehdi, bu üstün nisbetten gelecektir.

★★★

Derdi ki:

-Nakşibendiye büyüklerinin yolu, kibrit-i ahmerdir. Yollan, Resulullah'ın (sav) sünnetine tabi olmak üzere kurulmuştu.

Mü'mine gereken odur ki: Batınını (içini) onlara bağlılıkla güzelleştire... Dışını da Resulullah'ın pâk sünnetine uygun kılmakla süsleye...

★★★

Derdi ki:

-Zâhir, batının (dış, için) tamamlayıcısıdır; onu kemale erdirir. Asla ikisi arasında ayrılık yoktur.

Salikin bu yolda aykırı gibi gördüğü bazı haller, o vaktin sar-

hoşluğu ve halin galebesinden ileri gelir. Salik, bu makamdan çıkıp ayıklık makamına geldiği zaman, arada hiçbir ayrılık görmez.

★★★

Bir halini şöyle dile getirdi:

-Bir gün, arkadaşlarımın halkasında bulunuyordum. Hatırıma geldi ki: Ben kusurluyum, noksanım var.

Ben, bu düşüncede iken, özüme şöyle bir hal doğdu:

-Ben, seni bağışladım. Vasıtalı veya başka bir yoldan kıyamete kadar seni vesile edinip yoluna girenleri de bağışladım.

★★★

Bir başka cümlesinde şöyle anlattı:

-Bugünlerde, bana Arş-ı Mecid'in üstüne çıkma hali vaki olmaktadır.

Bir kere yine, benim için uruç (manevi yükselme) vaki oldu.

Yerin merkezinden, arşa kadar bir mesafe kat ettim. Orada Hace Nakşibend Hazretlerinin makamını gördüm. Bazı meşayihi, onun az üstünde buldum; Şeyh Maruf-u Kerhi'yi, Şeyh Ebu Said Harraz'ı ve benzeri zatları gördüklerim arasında sayabilirim.

Bazılarını da, onun makamında gördüm. Altında ise... Şeyh Necmeddin-i Kübra ve Şeyh Alaaddin Attar vardı. Sair meşayih bunların altındaydı.

Bütün bu derecelerin üstünde; ehl-i beyt imamlarının(*"Ehl-i beyt imamları" derken, On İki İmam'ı anlatmak istiyor, şu zatlardır: Hazret-i Ali, Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin, Zeynelabidin, Muhammed Bakır, Cafer-i Sadık, Musa Kâzım, Ali b.Musa, Muhammed Naki, Ali Taki, Hasan Askeri, İmam-ı Mehdi*) ve Hulefa-i Raşidin'in(*"Hulefa-i Raşidin" derken de Resulullah (sav) Efendimizden sonraki dört halifeye işaret eder ki, şu zatlardır: Hazret-i Ebu Bekir, Hazret-i Ömer, Hazret-i Osman ve Hazret-i Ali. Allah onlardan razı olsun*) makamları vardı.

Sair peygamberler, anlatılanların üstünde, Resulullah (sav) Efendimizin bir yanında bulunuyordu. Meleklerin makamı da,

diğer yanında idi. Ancak Resulullah'ın (sav) makamı, hepsinden üstün, hepsinden yüksek idi.

Şunu bil ki, ne zaman yücelere çıkmayı dilesem, bana müyesser olur. Çoğu zaman da, benden bir istek olmadan çıkabilirim.

★★★

Şöyle dedi:

-Yaratılışım, Resulallah (sav)'ın artık toprağındadır.

★★★

Şöyle anlatırdı:

-Tarikattan gaye, şeriat ilimlerini artırmaktır. Böylece, bu yola giren, delillerden kurtulur, keşfe geçer.

★★★

Şöyle anlatırdı:

-İlmel-yakin, delilleri müşahededir. Aynel-yakin, delillerle bilindikten sonra, Hakkı müşahededir. Ki bu, fena durumunu gerektirir. Hakkal-yakin ise; yakin mefhumu kalktıktan sonra, Hakkı müşahede etmektir. Hatta, Yakin halini bulma fiili de, manası da ortadan kalkar. İş bu makam: BEKA'dır.

"Benimle duyar; benimle görür" manasında dile gelen makamdır.

★★★

Şeyh, Yunüs'ün MUARRABAT'ında, İmam-ı Rabbani Hazretlerinin sofiye maarifi üzerinde şöyle dediği geçmiştir:

-Bilesin ki; Sofiyenin irfanları, ilimleri; seyir ve sülûk sonunda elde edilen, ancak şeriatın ilimleridir. Şeriat ilimlerinden başkası olamaz.

Evet... Kabul edilir ki: Yol esnasında cokca bilgiler ve irfan duyguları zâhir olur. Lâkin, onların hepsinden geçmek gerekir.

Ve... nihayetlerin nihayetinde; onların ilmi, alimlerin ilmi olur. Bu da: Şeriat ilminden başka bir şey değildir.

Ancak, zahiri alimlerle sofiye alimleri arasındaki fark şöyle anlatılır:

1) İlimler, zahiri alimlere göre nazari olup delillere dayanır.

2) İlimler, sofiye alimlerine göre, keşfe dayalıdır ve zaruridir.

Şeriat üstüne de, şöyle anlattı:

-Bilesin ki... Şeriat, dünya ve ahiret saadetlerinin tümünü üstüne alır. Elde edilmeye ihtiyaç duyulan şeriattan başka bir şey değildir.

Tarikata ve hakikate gelince; bunlar, şeriatın hizmetinde sayılırlar. Bunları tahsil dahi, şeriatın kemalini sağlamak olup, başka bir şey olmaz.

Yol esnasında sofi zatlarda görülen hallere, vecidlere, irfan duygulanna gelince... Esas gaye sayılmazlar. Hatta bunlar, vehimler, hayallerdir ki, tarikat çocuklan onlarla büyür. Sonunda bunlan geçmek şarttır.

Kalb için şöyle anlattı:

-Bilesin ki... Kalbin sağlam durması için, mücerred sofiyenin işlerini işlemek, bir sonuç vermez. Kalbin selâmeti, ancak Yüce Hakkın zatından başkasına iltifat etmemekle mümkündür.

Kalbin ilacı için, şöyle anlattı:

-Yabancı (Allah'tan başka şeylerin) sevgisini kalbden silip onu temizleyecek cilâların en güzeli, Resulullah'a (sav) tabi olup yolundan gitmektir.

Tevhid üzerine şöyle anlattı:

-Bilesin ki... Tevhid iki kısımdır:

1) ŞÜHUDİ (görüşe ait) TEVHİD.

2) VÜCUDİ (varlığa ait) TEVHİD.

Ancak, mutlaka elde edilmesi gereken, fenaya dayalı ŞÜHUDİ TEVHİD'dir.

ŞÜHUDİ TEVHİD, VÜCUDİ TEVHİD'in aksine, şeriata ve akla aykırı değildir; ama öbürü, akla ve şeriata aykırıdır.

Bunu, bir misalle açıklamak mümkündür. Meselâ; biri şöyle diyor:

-Güneş doğduğu, yıldızlar gizlendiği zaman, semada güneşten başka bir şey olmaz.

Bu söz sahihtir; akla, şeriata aykırı yanı yoktur. Çünkü, onun görme zaafı dolayısıyla, o vakit, gökyüzünde güneşten başka bir şey görülmez.

Ancak, ona keskin bir görüş verilmiş olsaydı; öncekinin aksine, güneşle beraber yıldızların var olduğunu görürdü. İsterse öbürü:

-Yıldız, güneş doğmadan önce vardı, desin.

Ne var ki, güneşle beraber yıldızları gündüz birlikte gören keskin nazarlıyı, akıl tekzib eder. Şeriat tekzib eder.

Şeriata dair söylenen meşayihin sözlerine gelince; onları, mutlaka ŞÜHUDİ TEVHİD babına hamletmek gerekir. Böyle etmeli ki: Akla ve şeriata aykırı bir durum olmasın.

VÜCUDİ TEVHİD: İlmel-yakin mertebesindedir.

ŞÜHUDİ TEVHİD: Aynel-yakin mertebesinde olup hayret makamıdır. Meselâ, Hallac'ın: **"ENEL-HAK:** HAK BENİM" sözü, Bayezid-i Bistami'nin: "Sübhanım, şanım ne kadar yüce..." cümlesi, bu makamdan sayılır. Bunlara benzer kelâmları da, aynı manada almak icab eder.

Bu kelâmların her biri, hayret makamı sayılan, aynel-yakin makamında gelmiştir; hakkal-yakin'e ulaşmadan öncedir.

Anlatılan hayret makamından geçip hakkal-yakin makamına vâsıl oldukları zaman, bütün bu hallerden temize çıkar; şeyhimize vaki olduğu gibi...

Anlatılan mana icabı olarak, Hak yolcusu bu fakirin, yol esnasında sözü edilen iptilâya uğraması vardır, sonra ondan geçer.

Bundan sonra, Hak Tealâ'nın varlığı Resullullah'ın (sav) nübüvveti, hatta onun Allah katından getirdikleri, [illegible] Fikir yürütülmeye, delile, görüş beyan etmeye muhtaç değildir.

Fikir yürütmek: Bir şeyde illet (hastalık sebebi) mevcud olduğu, afet (kötü sonuç) sabit bulunduğu zaman gerekli olur. Kalb hastalığından kurtuluş bulunduğu, gözdeki perde def olup gittiği zaman, ortada açıklıktan başka bir şey kalmaz.

Meselâ: Safralı bir kimseyi ele alalım. Safra iptilâsı onda bu-

lunduğu sürece kendisine şekerin tadını anlatmak, öğretmek hususunda delile ihtiyaç duyulur.

Şaşı kimseyi ele alalım: Bir şahsı iki görür. Tek kişinin ikiliğine hükmeder; ama mazurdur. O iki gördüğü şahsın tekliğini bedaheten çıkaramayacağı gibi, nazari yoldan da o tekliği bulamaz.

Şu da bilinen bir hakikattir ki: İstidlâl yolu dardır. Deliller yolundan tahsis edilecek yakin (keskin bilgi) durumu ile zordur. Yakin haline dayalı iman tahsili lâzımdır ki: Kalbi maraz zail olup gitsin. Nitekim, şekerin tadına dair kendisine yakin hasıl olması için, safralı kimseden safranın izalesine çalışmak dahi zordur. Bilhassa, şekerin tadına yakin hâsıl olması hususunda delil ikamesi işinde olduğu gibi.

İşte anlatılan yoldan, kendi durumumuzu ele alalım. Şöyle ki: Nefs-i emmare, bizzat şeriat hükümlerini inkâr etmektir. Tabiatiyle onun bozukluğu yönünde hüküm verir.

İşte böyle bir durumda, delil isteyenin vicdanında inkârı varken, o doğru hükümlere delillerle yakin elde edilmesi cidden zordur.

Böyle bir durumda, yakin elde edilmesi için mutlaka nefsin tezkiyesi (temizlenmesi) gerekir.

Nefsin tezkiyesi olmadan, yakin tahsili müşkül iştir. Ki bu durum, ayetlerle sabittir. Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Onu tezkiye eden iflâh olur; onu masiyetle kirleten ziyan eder." (91/9-10)

Bu yoldan bilinen o ki: Bu pâk şeriatı, temiz, her hali ile belli ümmeti inkâr eden; şekerin tadını inkâr eden gibidir.

Seyirden, sülûkten, nefsin tezkiyesinden gaye: Manevi afetlerin gibi marazların giderilmesidir. Bu manada, Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Kalblerinde maraz vardır." (33/12)

O marazların çıkması icab eder ki: İmanın hakikati ile gerçekleşmesi mümkün olsun. Her ne kadar anlatılan afetler olduğu halde; iman görülür ise de bu ancak sureta bir imandır. Çünkü,

nefs-i emmarenin vicdanı o imanın aksinedir. O, küfrünün hakikatında ısrarla durur, direnir.

Anlatılan misilli iman, sureta tasdik; safralının şeker tadına inanması gibidir ki: Vicdanı, gösterdiği imanın aksine şehadet eder.

Ve şekerin tadına inanması için, hakiki bir yakin bulması: Ancak, safra hastalığının giderilmesinden sonra olur.

İşte kalbi marazinin dahi imanın hakikatini elde etmesi, ancak nefsin tezkiyesi, itminan bulması sonunda olur. O vakit bu iman: Vicdani bir iman olur.

Ve bu kısım iman: Zevalden korunur. Şu ayet-i kerime, onların şanını doğrular:

"Dikkat ediniz, Allah'ın velilerine, onlar için korku yoktur. Onlar, mahzun da olmazlar."(10/62)

Allahu Tealâ, anlatılan kâmil, hakiki iman şerefi ile bizi şerefyab eylesin. Amin!

Nakşibendi tarikatının fazileti üzerinde de durdu ki, bu yol, sahabe-i kiramın yoludur.

Bu sebepten, onların faziletini de anlattı. Allah onlardan razı olsun. Şöyle açıkladı:

-Bilesin ki... Hacegân zatların tarikatı, nihayeti bidayetine derc edilerek kurulmuştur. Nitekim, Naşkibend Hazretleri bu manayı şöyle anlattı:

-Biz, nihayeti bidayete derc ettik.

Ve bu tarikat:

Ayniyle sahabe-i kiramın tarikatıdır. Allahu Tealâ, onların cümlesinden razı olsun.

Resulullah (sav) ile yaptıkları ilk sohbette, onlara öyle bir hal gelmiştir ki, onların dışında kalanlar, son demlerinde dahi aynı şeye nail olamamışlardır.

Bu açıdan bakılınca, Hz. Hamza'nın katili Vahşi, ilk İslâm'a girişinde Resulullah'ın (sav) sohbetine nail olup sahabeden sayıldı.

Tabiin'in hayırlısı Veyselkarani Hazretlerinden daha faziletli oldu. Böylece, Vahşi'nin ilk sohbette elde ettiğini, Veyselkarani son deminde dahi elde edemedi.

★★★

Cezbe üzerinde de durdu. Maksad, bu cezbenin sülûkten önce olması değil; sülûktan sonra olmasıdır. Şöyle anlattı:

-Bilesin ki... Vüsul için iki yol vardır:

1) Cezbe.

2) Sülûk.

Bunlar bir başka ibare ile şöyle anlatılır:

1) Tezkiye.

2) Tasfiye.

Sülûkten (tarikata girmeden) önceki cezbe, gayeler arasında sayılmaz.

Tezkiyeden (nefsin temizlenmesinden) önceki tasfiye (ruhun arıtılması) dahi matlub olarak sayılmaz.

Sülûkun bitiminde gelen cezbe, Yüce Allah'ın zat varlığındaki seyir esnasında bulunan tezkiye, matlub olan gayeler arasında sayılır.

Salik için daha önce, sülûkünü kolaylaştıran cezbe ve tasfiye, hele sülûk yoluna girmeden gelirse matluba erdirmez.

Şundan ki: Menziller kat edilmeden, sevgilinin yüzü görünmez.

Birinci cezbe, ikincisinin suretidir. Ama aralarında hiçbir münasebet yoktur.

"Nihayetin, bidayete derc edilmesi" cümlesinden murad olan mana. nihayetin suretidir. Yoksa nihayetin hakikati bidayetine sığmaz.

Bu bahsin mufassal şekli: Cezbe ve Sülûk risalesinde genişçe anlatılmıştır. Hakikat namına suretle (dış görünüşle) yetinmek olmaz. Mutlaka, suretten hakikate geçmek gerekir

İmam-ı Rabbani Hazretlerinin ebedi aleme göçü, 17 Sefer 1034 (M.1624) tarihine rastlar. Allahu Tealâ'dan dileğimiz: Onun bereketini bizlere ihsan eylemesidir.

Bu MÜBAREK MEKTUPLAR'ın mevzuları genellikle şöyledir:

1) Bu düşük dünyayı kötülemek...

2) Ahirette yararlı olacak şeylere ve ahiretin yüksek derecelerine ermeye teşvik... Ve bunları sevdirmek...

3) Pek değerli vaaz ve nasihatler... Bunların içten kabulünü beyan.

4) Resulullah'ın (sav) getirdiği şeriat hükümlerini yerine getirmeye teşvik...

ÖNSÖZ

Bu yazı MÜBAREK MEKTUPLAR'ı derleyen zat tarafından yazılmıştır.

Rahman, Rahim Allah'ın adı ile başlanm.

Allah'a hamd olsun. Tüm halkının, zatına hamd edişinin kat kat fazlasıyla... Nasıl sevip razı oluyorsa öyle.

Salât ve selâm: Alemlere rahmet olarak gönderdiği zata... Hem de, ananların kendisini andığı, anmaktan gafil olanların gaflete daldığı sürece... Amma, onun şanına nasıl lâyık ise öyle.

Keza bu nasipten, onun iyilik ehli, pek müttaki soyuna ve ashabına olsun.

Sonra... Burada başlayacağımız kısım, Mektubat-ı Kudsiye'nin birinci cildidir. Malum olduğu üzere bu Mektubat şu zata aittir: **Gavs-ül-Muhakkikin Kutb'ül-Arifin Bürhan'ül-Velayet'il-Muhammediye Hüccet'üş-Şeriat'il-Mustafaviye Şeyh'ül-İslâm Vel-Müslimin Şeyhüna ve İmamüna ŞEYH AHMED FARUKİ NAKŞİBENDİ...**

Allahu Tealâ ona selâmlar eylesin. Var eylesin...

Bu cildi derleyen zatın künyesi şudur: Yar Muhammed Bedahşi Talikanî... Sermayesi gayet kıt; bu mübarek eşiğin toprağında pek az oturan biridir. (*Bu mübarek mektupları derleyen zat, tevazu kabilinden böyle diyor.*)

Bu Mübarek Mektupları yazı bağı ile sıraladı. Şunun için ki: Yüce Hak taliplerine faydalar ulaşsın.

Başarı dileği ve korunma ümidi Allahu Tealâ'dandır.

....

Bu MÜBAREK MEKTUPLAR, Resulullah S.A. efendimizin sünnetine tabi olma nurundan iktibas edilmiştir.

Siret-i Mustafaviye'ye (Resulullah'ın yoluna) uyma ağacının dallarından toplanmıştır.

Adab-ı Nebeviye'nin (peygamberlik terbiyesinin) faydalı sofralarından gelenlerdir.

MEKTUPLAR

1. MEKTUP

MEVZUU: Yükselişlerin olması ve Yüce Hakkın yardımlan ile övünmek.

NOT: **İmam-ı Rabbani, bu mektubu kendi şeyhi büyük zat, şeyh Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Bu bir arzuhâldir. Yani: Mektup... Kulların en küçüğü Ahmed'den(1) hallerin arzedildiği makamın yüce katına.

Ramazan ayına yakın günlerdeydi; Mevlâna Şah Muhammed, istihare emrini tebliğ etti.

Ramazan ayına girmeden, yüce eşiğinize yüz sürme fırsatını bulamadım. Başka yolu da kalmadığından, mübarek Ramazan ayının geçmesini bekledim. Zaruret icabı, kendimi teselliye çalıştım.

Yüce Hakkın inayetlerini, büyük makamınıza nasıl arz edeyim ki!.. Tevatür halinde, peşpeşe, arasız gelmektedir. Haliyle bu olanlar, üstün teveccühünüzün bereketi ile olmaktadır.

Bu manada bir şiir:

Ben bir bahçe gibiyim, oraya bahar
Bulutlardan zülâl yağmurlar yağar.
Bin tane dilim olsa senaya dursam;
Ona infialden başka neyim artar?..

Açıklanan bu husus, bir cür'et ve edebi terke yorulabilir. Övünmek ve böbürlenmek manası da çıkabilir. Şu şiir bu hali anlatır:

Ama şahım yüceltti makamımı yerden;
Onunla ayda, yıldızda ayıldım birden.

Ayılma ve beka alâmetlerinin belirmesi, rebiülevvel ayının sonlarına doğru oldu. Şu ana kadar, her süre içinde, has bir beka ile teşerrüf etmekteyim. Şöyle ki:

Önce, ben zati tecelliye alınıyorum. Ki bu tecelli Şeyh Muhyiddin'e bağlanır. Allah sırrının kudsiyetini artırsın. Daha sonra da, sekir haline geçiriliyorum.

Yükselme ve iniş hallerinde; duyulmamış ilimler, hayrete şayan irfan duyguları hasıl olmaktadır.

Her mertebede, o mertebenin durumuna uygun manada hususi müşahede ve ihsana nail olmaktayım.

.....

(1) Ahmed: İmaüm-ı Rabbani Hazretlerinin esas ismidir.

★★★

Ramazan ayının **Altısındaydı** *(Altısındaydı: Farsçasında ve Arapça tercümesinde böyledir. Ancak, daha önce Müstakimzade tarafından yapılan tercümede: "Sekizindeydi" gibi bir mana var. Nereden alındığını tespit edemedik)* beka ve ihsan şerefine nail oldum. Öyle ki: Onu arza gücüm yetmez. Öyle sanıyorum ki: İstidadın sonu bundan öteye geçemez.

Hale uygun manada, vuslat müyesser oldu. Şu anda da, cezbe ciheti tam manasıyla tamama erdi. Yüce Allah'ın sonsuz varlığında seyir hali başladı ki, bu durum: Cezbe makamına münasiptir.

★★★

Her ne zaman ki, fena hali tam manasıyla olur, onun düzeninde kurulu beka tam manasıyla kemal bulur.

Her ne zaman ki, beka tam manasıyla kemal bulur, orada ayıklık hali ağır basar.

Her ne zaman ki, ayıklık hali ağır basar, ilimlerin o aydın ve parlak şeriata uygunluğu daha ileri olur.

Tam manasıyla ayıklık hali, peygamberlere has bir durumdur. Bu sırada onlardan zuhur eden marifet duygulan ise şeriat ilimlerinin kendisidir. Bir de onların beyan ettikleri, akideler vardır ki: Zat ve sıfat üzerinedir. Bazı marifet hallerinin, dile gelişte, dış manası ile çelişmesi, sekir halinin bakiyesinden olsa gerek.

Bu Fakire *(İmam-ı Rabbani Hazretleri kendisini kasd ediyor.)* feyz yollu gelen irfan duyguları ise pek çoğu, şeriata dair bilgilerin açıklanmasından ve daha etraflıca anlaşılmasından ibarettir. Bunların beyanı: Keşfe dayalı, zaruri istidlâli ilim (inkârı, cehaleti imkânsız bilgi) meydana getirir; toplu manalar yaygın ha-

le gelir. Yani: İşin inceliklerine ve ayrıntılarına inilir.

Bunları anlatmaya kalksam, etraflıca açıklanması çok uzar. Kaldı ki ben korkuyorum, çekiniyorum. Bilhassa işin edep dışı bir yöne kaymasından. *(Bu son cümle Farsça aslında şiir olarak gözükmektedir. Arapçasında nesre benzediğinden tercümesini nesir halinde verdik.*

★★★

2. MEKTUP

MEVZUU: Yarenlerin, belli bir makamda durakladıkları ve bu manada bazı meseleler.

NOT: **İmam-ı Rabbani, bu mektubu şeyhine yazmıştır.**

Arz edilmek istenen durum şudur:

Burada belli bir süre için kalan, buranın yerli yarenlerinden her biri, bir makamda tutulup kalmış. Onları bu makamdan çıkarmak ise pek zor. Öyle ki: Bu makama münasip yeterli gücü kendimde bulamıyorum.

Allahu Tealâ, üstün teveccühünüzün bereketi ile, bize terakki nasip eylesin.

Yakınlarımdan biri, anlatılan makamı geçti; zati tecellilerin basamaklarına ulaştı. Hali cidden güzel. Adımlarını bu Fakir'in(1) izinde atmaktadır. Aynı şeyi, diğer yarenler için de dilerim.

İhvandan bazıları var ki, **Mukarrebîn** (Hakka yakın olanların) yolu ile hiçbir münasebetleri yoktur. Bunların haline uyan, **ebrar** (iyi amellere devam edenler) yoludur. Yakin babında elde ettikleri bir şey varsa, o bir ganimettir. En uygunu, kendilerine bu yolu emretmenizdir. Bu manada bir mısra şöyledir:

İşi vardır her insanın kendine mahsus...

Bu söylediğim kimselerin isimlerini tafsilatı ile yazmaya cesaret edemiyorum. Zira onlar, size gizli değiller:

Bundan daha fazlasını yazmak edep dışıdır.

Bu mektubu yazdığım gün, Mir Seyyid Şah Hüseyin kendi halinde meşgulken bir rüya görmüş. Anlattığına göre:

Büyük bir kapıya varmış. Kendisine söylenmiş:

-Burası hayret kapısıdır.

Sonra şöyle anlattı:

-Kapıdan içeri baktığım zaman gördüm ki, Hazret-i Şeyh içeride. Sen de onunla berabersin. Kendimi içeri atmak istedim, bir türlü ayağım varmadı...

3. MEKTUP

MEVZUU: a) Mübarek Ramazan ayının faziletleri.

b) Hakikat-ı Muhammediye'nin (kabiliyet-i ulâ) beyanı. Ona ve aline, salât, selâm ve saygılar.

c) Kutbiyet makamı, ferdiyet mertebesi.

NOT: İmam-ı Rabbani Hazretleri, bundan önceki mektuplar gibi, bunu da şeyhi Bakibillah'a yazmıştır.

Hizmette olanların en küçüğünden bir dilekçedir.

Süre hayli uzadı. Bu kapıda hizmet edenlerin hallerine muttali olamadım. Ne feyizlenme, ne de güzel mektuplaşma yolundan.

Şimdilik, mübarek Ramazan ayının gelmesini bekliyorum. Bu ayın, Kur'an-ı Mescid'le tam bir münasebeti var. Hem de zata bağlı kemalâtı ve onun zuhuratı sayılan işlerin tümünü özünde toplamak suretiyle.

Kaldı ki, o asalet dairesine dahildir. Öyle ki: Asla, onun üzerine gölge düşmemiştir. Kabiliyet-i ulâ (***Kabiliyet-i ulâ:*** *"İlk kabiliyet" demektir ki, buna bir tabirle "İstidad-ı ezeli" denir. Ayrıca bu tabir, Hakikat-i Muhammediyenin ilk zuhurunu ve Kur'an'ın o'nun tarafından ilk kabul edilişini de ifade eder*) onun uzayan gölgesidir. Bu manada gelen ayet-i kerime meâlen şöyledir:

"Ramazan ayı öyle bir aydır ki; Kur'an, o ay içinde indirildi." (21/185)

İş bu ayet-i kerime, sözün doğruluğuna delildir.

Anlatılan mana ile bağlılık kurulunca, iş bu Ramazan ayının, cümle hayırları ve bereketleri özünde topladığı anlaşılır.

Bütün sene boyunca gelen cümle hayırlar ve bereketler, bu ayın bereketleri denizinden bir damladır. Ama, kime olursa olsun, hangi yönden gelirse gelsin. Bu ayın kadri o kadar yücedir ki, sonu yoktur.

Bu ay içinde olan birlik ve beraberlik, yıl boyu sürecek birlik ve beraberliğe sebeptir. Aynı şekilde, bu ay içindeki ayrılık, yıl boyu sürecek ayrılığa sebep olur.

Saadetler olsun o kimseye ki, Ramazan ayı, kendisinden razı olarak ayrılır. Yazıklar olsun o kimseye ki, Ramazan ayı, kendisine dargın gider. Dolayısıyla, bereketleri elde etmeyi bir vasıta sayarak Ramazan ayı ile, Kur'an-ı Kerim hatmini bir araya getiren kimse için ümid edilir ki: Onun bereketlerinden mahrum kalmaya; hayırlara kavuşmasına engel olmaya.

Bu aya mahsus olan bereketler, başkalarına benzemez. Bu ayın gecelerindeki hayırlar da, başkaları ile kıyaslanamaz.

Akşamları iftarda acele etmenin, sahurlardaysa ağır davranmanın hikmeti ve sırrı bu olsa gerek. Böyle olur ki: Gecenin ve gündüzün tüm cüzlerindeki imtiyaza ermek hasıl olsun.

Yukarıda: **"Kabiliyet-i Ulâ"** şeklinde bir cümle anlatıldı. İşte, **Hakikat-i Muhammediye**, bundan ibarettir. Bu Hakikat-i Muhammediye'nin zuhur yerine salât, selâm ve saygılar.

İş bu **Kabiliyet-i Ulâ**, zati kabiliyet değildir. Anlatılan Hakikat-ı Muhammediye, tüm sıfatları özünde topladığı için bazıları: **"Kabiliyet-i Zat"** olarak hükmetmiştir. Halbuki kabiliyet-i zat, ilmi itibar içindir. Hem de zat ve sıfatlara dayalı tüm kemalât ile ilgilidir. Bu dahi Kur'an-ı Mecid'in ele, dile getirdiğidir. Şanı yüce olsun.

Kabiliyet-i sıfata gelince bu: Sıfatlar vatanı ile münasebettir; zatla sıfat arasında bir boşluktur. Bu dahi, sair peygamberlerin hakikatleridir. Resulullah Efendimize ve sair peygamberlere sa-

lât ve selâm.

Anlatılan bu kabiliyet, içine giren itibarların mühalazası ile, müteaddid hakikatler halinde meydana gelir.

Hakikat-ı Muhammediye sayılan kabiliyete gelince; her ne kadar onda zılliyet (*Zıll, gölge demektir. Zılliyet, gölge olma vasfını ifade eder. Hakikat-ı Muhammediye, Hakikat-ı İlâhiyenin yokluk aynasında tecelli eden nurani bir görüntüsü olduğundan, ona gölge denilmiştir. Hakikat-ı insaniye de bu görüntünün görüntüsü, yani aynadaki hayalin hayali veya gölgenin gölgesidir*) var ise de, sıfatların rengi onda belli olmaz. Hiçbir şekilde, zatla aralarında hail yoktur.

Muhammedi meşrebe dahil olan cemaatin hakikatlerine gelince: İlmi itibara göre, zat kabiliyetlidirler. Ama anlatılan bazı kemalâtla ilgili olaraktan. Bu meyanda Kabiliyet-i Muhammediye; zatla bu müteaddid kabiliyetler arasında bir aracıdır. Bazılarının, yukarıda anlatıldığı üzere buna: "Kabiliyet-i Zattır" demeleri, şu manadaki sebebe dayanır: Onun (kabiliyet-i zatın) sıfatlar aleminde bir adımlık yeri vardır. Bu sıfatlar aleminin son yükselişi ise o kabiliyete kadardır. Ulaştıkları bu makamdaysa Resulullah (sav) Efendimize bağlandıklarında şüphe yoktur.

Kabiliyyet-i ittisaf için, hiçbir şekilde yükselme yoktur. Bu mananın bir icabı olarak bazıları zaruri olarak şu hükmü verdiler:

-Hakikat-ı Muhammediye daima haildir.

Halbuki, Hakikat-i Muhammediye kendi zuhur yerindedir ki: Zatta mücerret bir itibardır. Bundan ötürü de, gözden kaybolması mümkündür, hatta olmuştur.

Kabiliyet-i ittisaf, her ne kadar itibari ise de, sıfatların rengini ve vasfını almıştır, amma berzahiyet yoluyla.

Sıfatlar hariçte vardır; ama sonradan olma bir varlıkla. Böyle olunca, yükselmeleri imkân dairesi dışındadır. İş bu mana icabı olarak, anlatılan hailin daimi varlığına hükmedilmiştir.

Asaletle zilliyet arasını birleştiren bu tür bilgilerin benzerleri çok gelmiştir; pek çoğu da tarafımdan yapraklara yazılmıştır.

Kutbiyet makamı: Zılliyet makamı ilimleri inceliklerinin menşeidir.

Ferdiyet mertebesi: Asıl daire maarifinin varidatına vasıtadır.

Zıl ve asıl (asıl varlık ve gölgesi) arasındaki ayınm: Anlatılan iki devlet bir araya gelmedikçe olmaz.

Anlatılan mana icabı olarak meşayih, Kabiliyet-i Ulâ'nın ziyadeliğine kail değildirler. İş bu kabiliyete:

-Zat babında taayyün-ü evvel (ilk görünüş) denir.

Şundan ki: Bu kabiliyetin müşahedesini zati tecelli sanmışlardır. Ama gerçek benim tahkikimdir; iş, izah ettiğim gibidir.

Gerçeği meydana çıkaran Allah her eksik sıfattan münezzeh, her mükemmel sıfatla sıfatlanmıştır. Bu yolda hidayet eden odur.

Yazmakla memur olduğum risalenin bitmesini, şu ana kadar başaramadım. Olduğu gibi, müsvedde duruyor. Bu duraklamadaki ilâhî hikmeti anlayamadım.

Bu manada, cür'etin ziyadesi edebe uzaktır.

4. MEKTUP

MEVZUU: Hace Bürhan'ın Muhammed Bakibillah'a gönderilmesi ve bazı hadlerinin beyanı. Ki o : İhlâs sahiplerinden biri idi.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hazretleri bu mektubu şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Hizmette onların en küçüğünden bir dilekçedir.

Hacegân tarikatı beyanında bir risale yazdım. Allahu Tealâ, onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

O yazdıklarımı, yüce katınıza yolluyorum. Dilek: Teberrüken, görüşünüzü almaktır. Ne var ki, o risale müsvedde halindedir; temize çekmek için fırsat bulamadım. Sebebi: HACE *(Hace: Alim, şeyh, seyyid, ağa ve muallim manalarına gelir)* Bürhan'ın acele yola çıkması oldu. Belki de, ona bazı bilgiler eklenecektir.

Günlerden bir gün, Ahrar silsilesine gözüm ilişti. Hatırıma geldi ki: O nu size arz edeyim. Ondaki bilgilerin beyanı babında bir şey yazasınız. Olmazsa, bu fakire emir buyursanız, ona bir şey yazayım.

Bu düşüncem, gelişti. Anlatılan düşünceye dalgın iken, bu müsveddedeki bilgiler feyiz yoluyla geldi, yazdım.

Bu gönderdiğim müsveddeleri, o risale için bir bütünleme sayarsanız ne alâ. Olmazsa, bazı uygun bilgiler ona eklenir; onun bir başka yönü olur.

Bu manada fazla açılmayı, edebe aykırı sayarım.

Hace Bürhan, bu süre içinde güzel fiiller işledi, beğenilecek işler yaptı. Cezbe makamına uygun, üçüncü seyirden nasibe nail oldu. Ne var ki, şu anda geçim sebepleri ile, hali teşvişe düşmüştür. İşler dağınık durumda. Bu halleri ile yüce katınıza yönelmiş bulunuyor. Kendisine emredilecek her şey, uğur ve bereket olur.

5. MEKTUP

MEVZUU: a) Cezbe ve sülûk husulünün beyanı.

b) Celâl ve cemal sıfatları ile terbiye almak.

c) Fenanın ve bekanın beyanı.

d) Nakşibendi tarikatına mensup olmanın üstünlüğü.

e) Belâ ve musibet için dua.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hazretleri bu mektubu muhterem şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Bendegânın en küçüğü Ahmed'den bir arzuhâldir.

Şanı büyük mutlak mürşid olan Yüce Hak, üstün teveccüh bereketi ile bana şu ikramda bulundu: Cezbe ve sülûk terbiyesi.

Sonra... Beni celâl ve cemal sıfatları ile terbiye etti. Şu anda: Celâl cemalin aynı oldu; cemal dahi celâlin aynı oldu.

Risale-i Kudsiye (***Risale-i Kudsiye:*** *Şeyh İmam Muhyiddin Muhammed b.Ali b. Arabi Hatemi Tai Mekki Hz.lerinin eseridir.*

Hicretin 638 (M.1240) yılında vefat etmiştir. Allahu Tealâ, sırrının kudsiyetini artırsın) için yazılan haşiyelerde; bu ibarenin sarih manasını tahrif edip mevhum manaya almışlar. Halbuki ibarenin manası zahirine göre verilmiştir; tahrif ve tevil edilmesi kabil değildir.

Bu terbiyenin alâmeti: Zata dayalı sevgide gerçekleşmesidir. Anlatılan manada gerçekleşme olmadan, bu terbiyenin husulüne yer yoktur.

Zata dayalı sevgi, fena bulma alâmetidir. Fena ise Allahu Tealâ'nın zatından başka şeyleri unutmaktır.

İlimler, tam manası ile sine sahasından ayrılmadıkça; mutlak bilgisizlikle (***Mutlak bilgisizlik** (cehl-i mutlak) Sonradan öğrenilmiş, aslı olmayan, zanni ve izafi olan bütün bilgileri unutmak, vahiy kaynağından gelen gerçek bilgilerle dolmak demektir*) gerçekleşme hasıl olmadıkça, fenadan yana nasip gelmesi imkânsızdır.

Anlatılan manadaki cehil (bilgisizlik hali) daimidir; onun zevaline imkân yoktur. Bazan galip bazan da giden cinsten değildir.

Bu babda son gaye mana şudur: Bekadan evvel sırf cehalet vardır; bekadan sonra da cehalet ve ilim birleşir. Burada anlatılan cehalet gözünde şuur vardır; hayret gözündeyse huzur.

İş bu anlatılan makam **Hakke'l-Yakîn** makamıdır; orada ilimden ve aynden (bilgiden ve görünüşten) sayılanların her biri diğerine perde olamaz. Anlatılan cehaletten önce gelen temsili ilim, itibar derecesi dışındadır.

Her ne kadar bu makamda ilim varsa da, özdedir; şuhud varsa, o da özdedir; marifet dahi özdedir. Dışarıda göz kaldığı sürece, özde hasıl olan bir şey yoktur.

Şayet nazar, öze dönük ise... yani tamamen... O zaman uygun olan: Nazarın tamamen dıştan kesilmesidir.

Bu manada Hace Nakşibend Hazretleri şöyle anlattı:

-Ehlüllah, fena ve bekadan sonra ne görürlerse... onu kendi özlerinde görürler. Marifet yoluyla elde ettikleri her şey de, kendi özlerinde arif olurlar. Hayretleri dahi, yine kendi özlerinde

olur.

Bundan açıkça anlaşılıyor ki: Müşahede, marifet, hayret, sadece özdedir; onun dışında bir şey değildir. Bunlardan, yalnız biri özde bulunursa... fenadan yana haz ve nasip yoktur. Onlardan bir kısmı dışarıda olunca; sonunda gelmesi umulan beka nasıl gelsin? Fena ve beka işindeki mertebelerin nihayeti budur. Ve bu: Mutlak fena halidir. Mutlak fena ise... diğerlerine göre, daha şümullüdür. Beka durumu dahi, fena hali miktarına göre olur.

Üstte anlatılan mana icabı olarak, ehlüllahtan bazılarının, fena ve beka ile tahakkuk (haklaşma, gerçekleşme) sonu dışa dönük müşahedeleri vardır. Ancak bu azizlerin bağlı bulundukları makam, bütün nisbetlerin üstündedir.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Her esen nesime misal Hicazî olmaz;

Kalaylı demir Yemanîce revaç bulmaz.

(Bu şiir Arapça metinden alınmıştır. Ancak, Farsça nüshada, şu mana ile gelmiştir:

Her ayine tutan hiç İskender mi olur?

Her kılık değiştiren Hak eri mi olur?)

Geçip giden nice asırlardan sonra; anlatılan silsilenin büyüklerinden bir iki zat; bu tarikat bağını şereflendirirken, diğer silsileler için ne söylerler?

Bu bağlılık, Abdülhalik Gucdüvanî Hazretlerine ulaşır; sırrının kudsiyti artsın. Onu kemale erdirip tamamlayan zat ise, Şeyhler Şeyhidir. Yani Nakşibend namı ile maruf Behaeddin'dir; sırrının kudsiyeti artsın.

Anlatılan durum bir devlettir ki ona: Kendi halifelerinden Hace Alaaddin Attar ermiştir. Bu büyük bir saadettir. Daha başka kimlere nasib olacağı, zamanla görülecektir.

Bu yolda şaşılacak durum şudur: Her ne zaman belâ ve musibet vaki olsa; öncelikle feraha ve sevince sebep oluyor. O zaman şöyle diyorum:

-Daha yok mu?

Dünya metaı cinsinden bir şeyim benden gitse, gönlüm hoş oluyor; aynısının bir daha olmasını temenni ediyorum.

Sebepler alemine indirildiğim an, nazarım aczime ve fakrime ilişti. Bu da, benim için bir nevi hüzün oldu. Bu dahi, ilk baştan gelen az zarar dolayısıyla oluyordu.

Anlattığım üzüntü devam ediyordu. İsterse o az zarar, tezce gitsin; hiç gelmemiş gibi olsun.

Bir belânın, ya da musibetin def'i için Subhan Allah'a dua ettiğim zaman; bundan maksad, o belânın veya musibetin kalkması değildi. Gerçek olan:

"Bana dua ediniz."(40/60)

Emrine imtisaldi. Ne var ki, şu anda duadan maksad, belâ ve musibetlerin kalkmasıdır.

Bundan önce zail olup giden korku ve hüzün geri döndü. Bu da, bana malum olduğuna göre: Sekir halinden ileri geliyor.

Ayıklık haline gelince... Avam insanlarda bulunan acz, korku, hüzün, gam ve ferahtan yana ne varsa... ayrılık hali sahibinde de mevcuttur.

Başlangıçta duadan gaye: Belânın kalkması değildi; ama bu mana gönlüme pek hoş gelmiyordu. Ancak, içinde bulunduğum bir hale mağlup olmuştum.

Bu arada aklıma gelen şu oldu: Peygamberlerin duaları, yalnız niyetlerinin hasıl olması yönünde değildir. Allahu Tealâ onlara salâtlar ve selâmlar eylesin.

Son anlatılan hale erdikten sonradır ki: İşin hakiki yüzü meydana çıktı. O zaman bildim ki: Peygamberlerin duaları Yüce Hakka karşı acz, iftikar, korku, inkisar yönündedir; yalnız ilâhî emir gereği değildir.

Emir gereği olarak; zaman zaman, vukua gelen işleri arzetme cür'eti meydana geliyor.

6. MEKTUP

MEVZUU: İmam-ı Rabbani Hz.leri bazı garip hallerini beyan

etmekte ve bazı zaruri işlerini sormaktadır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, pek keremli şeyhi Bakibillah'a yazmıştır.**

Kulların en küçüğü Ahmed'den bir arzuhâldir.

Arştan öte bir makam var ya, işte ruhumu orada buldum. (Yani: Melekût aleminde...) Ama, manevi bir yükselme yolu ile... Bu makamda, Hace Nakşibend Hz.lerinin özel bir yeri vardır. Allahu Tealâ, onun kudsiyetini artırsın.

Aradan bir süre geçti; bu maddi bedenimi de orada buldum.

Bu sıralarda bana şöyle geldi: Felekiyattan, unsuriyattan aşağı inen bu alemden ne bir isim, ne de bir resim var. Hem de tam manasiyle. Bu çıktığım makamda, ancak büyük velilerden bazıları vardı.

Şu anda, bu alemin tamamını, mahal ve makam olarak, kendime ortak buluyorum; bunun için de hayret hasıl oluyor. Şundan ki: Kendimi tam manada yabancıların varlığı ile beraber görüyorum.

Hasılı: Bazen öyle halet zuhura geliyor ki, onda ne ben kalıyorum; ne de bu alem. Sonra, daha başka bir şey de zuhura gelmiyor; ne görüşte, ne de bilişte.

Anlattığım hal, şu ana kadar devam edip geldi. Bu alemin varlığı nazardan ve ilimden yana kapalı durmaktadır.

Sonra... Bu makamda, büyük bir köşk peydah oldu. Ona merdivenler kurulmuştu; çıktım. Anlatılan makam, alem misali tedrici bir surette indi; anbean kendimi onda yükselir buldum. Tam olarak, iki rekât şükür namazı kıldım.

Bunu takiben, gerçekten üstün bir makam zahir oldu. Orada **Dört Nakşibendi büyüğünü gördüm.** *(**"Dört Nakşibendi büyüğü"** ile şu zatlara işaret edilmiş olabilir: Hace Abdülhalik Gücdüvani, Hace Muhammed Bahaeddin Nakşibend, Hace Alaeddin Attar, Hace Ubeydullah Ahrar. Sırlarının kudsiyeti artsın.)* Allahu Tealâ, sırlannın kudsiyetini artırsın.

Bu makamda, anlatılan zatlardan başka meşayih dahi vardı. Meselâ: **Seyyid'üt-Taife** *(**Seyyidü't-Taife:** Bu zat, Ebülkasım*

Cüneyd b.Muhammed olup, daha çok Cüneyd-i Bağdadi lâkabı ile bilinir. Sırrının kudsiyeti artsın) ve daha başkaları.

Meşayihten bazıları, anlatılan makamın üstünde idiler. Ama oturmuş, bu makamın sütunlarına tutunmuşlardı. Bazıları da, değişik derecelerine göre, bu makamın altında bulunuyorlardı.

Kendimi, cidden bu makama yabancı buldum; o kadar ki, kendim için bu makamla hiçbir münasebet görmüyordum.

Anlatılan bu vakıadan ötürü, kendimde tam bir ıstırap hasıl oldu; o kadar ki: Deli olmama ramak kaldı. Hüznün, esefin şiddetinden ruhum bedenimden ayrılacak hale geldi. Bu hal, uzun bir süre devam edip gitti. Sonradan, üstün teveccühlerinizin bereketi ile, kendimi o makama münasip gördüm.

İlk önceleri, başımı bu makamın hizasında buldum. Sonra tedricen yükseldim, o makamın üstünde oturdum.

Daha sonra, hatırıma şöyle geldi: Burası, tam olgunluk makamıdır; sülûkün tamama ermesinden sonra oraya vasıl olunur. Sülûkunü tamamlamayan meczubun burada alacağı haz yoktur.

Bu sırada aklıma şöyle geldi: Bu makama kavuşmak, sizin hizmetinizde bulunduğum sırada gördüğüm rüyanın neticelerindendir. Bu rüya şöyle olmuştu:

Efendimiz Hazret-i Ali'yi (kerremallahu vechehu) gördüm. Geldi, şöyle dedi:

-Semaların ilmini sana öğretmek için geldim.

İyi dikkat edince gördüm ki: Bu makam, sair Hulefa-i Raşidin arasında Hz. Ali'ye (K.v) mahsustur. Allah onların hepsinden razı olsun.

En iyi bilen, Yüce Sübhan Allah'tır.

Yukarıdaki hususları anlattıktan sonra, maruzatımı aşağıda sıralayacağım.

BİR: Bana öyle geliyor ki, kötü huylar, zaman zaman kalkıyor. Onlardan bazısı bedenden iplik gibi çıkıyor, bazısı da kurt gibi...

Bazı zamanlar şöyle düşünüyorum: Onlann hepsi aynlıp gidi-

yor, sonradan, bir başka vakitte zuhur ediyor.

İKİ: Bazı marazların ve sıkıntıların def'i için meveccühe dairdir. Bu iş için, başta Yüce Hakkın rızasını bilmek şart mıdır, yoksa değil mi? **Reşehat**'ta *(**Reşehat:** Farsça yazılı bir kitaptır. İçinde, Nakşibendi meşayihinin menkıbeleri vardır; onlann yol ve yönlerini açıklar. Yazarı: Hüseyin b.Ali Vaiz Kaşifî Beyhakî olup, Safî lâkabı ile meşhurdur. Bu eserini Hicri 909 (M.1503) yılında bitirdi. Bu eseri, Mektubat mütercimi Muhammed Murad Menzilevî Arap diline çevirdi. İbn-i Şerif Abbasi namı ile maruf Mevlâ Muhammed dahi Türk diline çevirmiştir. Bu zat dahi Kahire şehrinde, Hicri 1002 (M.1593) yılında vefat etmiştir. Allah onlara rahmet eylesin)* Hace Ubeydüllah Ahrar'dan naklen gelen ibareden çıkan manaya göre: Şart değildir. Bu hususta nasıl bir hükme varırsınız?.. Teveccüh dahi, ona göre iyi görülmemektedir.

ÜÇ: Taliplerde, huzurun tahakkukundan sonra, huzuru muhafaza emri verilip zikirden men etmek gerekir mi, gerekmez mi?

Sonra... o hangi mertebedir ki: Orada zikir olmaya?.. Durum böyle iken, bazıları önünden sonuna kadar zikri bırakmamışlardır. İş sonuna varıncaya kadar zikirden imtina etmemişlerdir.

İşin hakikati nedir? Ne emir buyurursunuz?..

DÖRT: Hace Ubeydüllah Ahrar **Fıkarat**'ta *(**Fıkarat:** Bu eseri, Hace Ubeydüllah Ahrar Hz.leri yazmıştır. Mektubat mütercimi Şeyh Muhammed Murad Menzılevî Mekkî Arapçaya çevirmiştir.)* şöyle anlattı:

-Sonunda zikir emri verirler. Zira, bazı maksatlar ancak zikirle yerine gelir. Burada anlatılan maksatlar nelerdir? tayin buyurunuz.

BEŞ: Taliplerden bazıları, kendilerine tarikat talimi istemekte, ama onlar, lokmada ihtiyatsızdır. Bu ihtiyatsızlığa rağmen, huzur elde etmekte, bir nebze istiğraka varmaktalar. Şayet onları, lokmaya ihtiyat için sıkıştıracak olsak, hepsini bırakacaklar. Yani: Talebin zayıflığından, tarikatı terk yolunu seçecekler. Bu hu-

susta hüküm nedir?..

Bir başkaları ise... bu silsile-i şerifeye yalnız bağlılık isterler. Bunlarda, zikir talimi talebi yoktur. Böyle bir şey caiz olur mu? Yoksa olmaz mı? Böyle bir şey caiz ise yolu nedir?..

Bundan fazlasını yazıp açıklamak, edep dışına çıkmak sayılır.

7. MEKTUP

MEVZUU: a) Beka ve sahv (ayrılık) mertebeleri ile ilgili hallerin beyanı.

b) İtikada dair bazı meseleler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu şeyhi Bakibillah'a yazmıştır.**

Kulların en küçüğü Ahmed'den bir arzuhâldir.

Sekir (manevi sarhoşluk) ve sahv (ayıklık) haline çıkarılıp beka ile şerefyab olduğum zaman; benzeri olmayan feyiz yollu ve devamlı idi. Bunların pek çoğu da, evliyanın beyan yoluna ve onların dillerde dolaşan ıstılahına uymuyordu.

Onların vahdet-i vücuda dair beyan ettikleri ne mesele ve söyledikleri ne varsa onunla ilk hallerde şerefyab oldum; sonra vahdetin şühudu kesrette müyesser oldu. (Teklik, çoklukta görüldü.)

Sonra, her şeyi en iyi bilen Zat'ın inayetiyle bu makamdan geçtim. Çok yüksek derecelere erdim. Bu meyanda bana çeşitli ilimlerin feyzi geldi.

Ne var ki, evliyanın kelâmında bu makamların tasdiki yoktur; bu marifetlerin ve sözlerin de sarih bir şekilde tasdiki yoktur. Ancak, bazı büyüklerin kelâmında, bunun için icmal yollu işaretler ve remizler var.

Ne var ki, adil şahid, anlatılanların sıhhatine, pâk şeriatın zahirine uygun olduğuna, ehl-i sünnet topluluğu alimlerin ters düşmediğine şehadet eder. Şöyle ki: Hiçbir şeyde, pâk şeriata

dışta aykırı değil. Felsefecilerin sözlerine ve onlann akla dayalı kurallarına da uymuyor. Ehl-i sünnete muhalif duran İslâm alimlerinin yollarına da benzemiyor.

Şu mana açıldı: Bir işin gereği olan güç, o işle beraberdir; fiilden evvel bir güç yoktur. Kudret yapılan işle eş olarak gelmektedir.

Gelen teklif ise; sebeplerin ve duyguların sağlam olmasına dayanır. Nitekim ehl-i sünnet uleması da, bunu böyle kararlaştırdı.

Bu makamda kendimi, Hace Bahaeddin Nakşibend Hz.lerinin izinde buluyorum; çünkü o, bu makamdadır. Hazret-i Hace Alaeddin Attar'ın da bu makamdan nasibi vardır. Bunlardan başka bu silsile-i aliyyenin büyüklerinden Hace Abdülhalik Gucdüvani ile daha evvel göçen zatlardan Maruf-u Kerhi, Davud-u Tai, Hasan-ı Basri ve Habib-i Acemi'nin de bu makamdan nasipleri vardır. Allahu Tealâ onlann sırlarının kudsiyetini artırsın.

Bu makamın hasılı: Tam manasıyla uzaklık ve yabancılıktır. İşin ilaç kubul eder yanı da yoktur. Bu arada perdeler kaldıkça, ihtimam gösterip çalışmak sureti ile onu kaldırmak gerekir. Şu anda, iş perde yönü ile daha da zorlu oldu. Bu manada bir şiir şöyledir:

Bu iş için ne tabip var ne de efsun kâr eder.

Bazıları, bu tam uzaklık ve yabancılığa bir vuslat ve bitişme ismi verdiler. Heyhat ne gezer! Şu beyt, onlann haline uygundur:

Sakın ha visalini dileyip çağıran;

Bir olmaz, yerde kalanla semada duran.

Şuhud (görüş) nerede?.. **Şahid** (gören) kim?.. **Meşhud** (görülen) nedir?.. Bu manada bir şiir şöyledir:

Halkta görülünce cemal nuruna bak;

Ne bağ kurar Rabların Rabbıyla toprak.

Hülâsa: Kula lâzım olan şudur ki, nefsini güçsüz bir mahluk bilsin... Keza bütün alemi de öyle... Yüce Kadir Halik'ı ise aziz

ve celil Hak bilecektir. Asla bunun dışında bir nisbet isbat edilemez. Aynen görmek nerede?.. Aynadaki nerede?..

Bir mısra şöyledir:

Hangi ayna ötelerden suret verir?..

Ehl-i sünnet vel-cemaat sayılan zahir alimleri, bazı amellerde kusurlu olabilirler. Ama itikad cihetinden, dışa nurlu sahih itikad yayarlar. Onların ortaya attıkları bu nurlu görüşleri, kusurlarını siler atar. Bunların meydana attıkları görüşleri, tasavvuf ehlinin çoğunda bulunmaz. Şundan ki: Riyazetlerinin, mücahedelerinin olmasına rağmen, zat ve sıfat üzerine sağlam itikatları yoktur.

★★★

Alimler ve ilim isteklileri hakkında, özümde bir sevgi hasıl oldu; onların gidişleri bana pek güzel gelmeye başladı. Onların zümresinden olmayı, ilim talipleri (isteklileri) ile ilmi müzakere yapmayı arzu ediyorum. Bilhassa **Tavzih** (***Tavzih:*** *Bu eser,* ***Tenkih*** *adlı eserin zor yanlarını çözmektedir ki,* ***"Tenkih'ül-Usül"*** *adlı eserin şerhidir. Bu da, Sadr'üş-Şeria Fazıl Allâme Abdüllah b.Mes'ud Mahbubi Buhari Hanefi'nin eseridir. Kendisi Hicretin 474. (M.1346) yılında vefat etmiştir. Allah rahmet eylesin*) ve **Telvih** (***Telvih:*** *Tenkih'in hakikatlarını keşif üzerine yazılan bir kitaptır. Sadr-ı Şeria'nın şerhi üzerine yazılmıştır. Allâme Sa'deddin Mesud Teftezani'nin eseridir. Bu zat, Hicretin 792 (M.1389) yılında vefat etmiştir. Allah rahmet eylesin*) eserleri için. Ki bunlar: Mukaddemat-ı Erbaa'dan sayılır. Bundan başka, fıkha dair **Hidaye** (***Hidaye:*** *Şeyh'ül-İslâm Burhaneddin Ali b.Ebi Bekir Murgınani Hanefi'nin eseri olup, Bidaye-i Mübtedi ismini verdiği eserin metin şerhidir. Hicri 593. (M.1196) yılında vefat etmiştir. Allah rahmet eylesin*) adlı eserin mubahasesini de onlarla yapmak isterim. Ayrıca şu hususta ulemanın kavline iştirak ediyorum: İlmi yoldan Yüce Hakkın ihatası (her şeyi kaplaması) ve halka maiyeti (yaratıklarla birlik halinde bulunması)

★★★

Şunu biliyorum: Yüce Hak, bu alemin aynı olmadığı gibi; ona

muttasıl (bitişmiş) ve ondan munfasıl (ayrılmış) değildir. Ne alemle beraber, ne de ondan ayrıdır. Onu sarmış ve ona geçmiş de değildir.

Şunu da biliyorum: Zatlar ve sıfatlar, hep birden Yüce Hak için mahluktur. Ama böyle demek:

-Mahlukatın sıfatları, Yüce Hakkın sıfatları, mahlukların fiilleri Yüce Hakkın fiilleridir, manasına gelmez.

Elbette şunu biliyorum: Fiillerde müessir olan, ancak Yüce Hakkın kudretidir. Mahlukatın kudretinin bunda hiçbir tesiri yoktur. Nitekim kelâm ulemasının sözü de budur.

Şunu da biliyorum: Yüce Hakkın yedi sıfatı mevcuttur.

Şunu da biliyorum: Yüce Hak iradelidir, dilemesi vardır.

Kudreti, şu manada tasavvur ediyorum: Bir fiilin sıhhati ve terkidir. Ama yakin hali ile. Ancak şu manada değil: Dilerse yapar, dilemezse yapmaz. Fakat, bu ikinci şart için:

-Vukuu mümkün değildir, diyemem.

Tıpkı bazı hükemanın dediği gibi. Yani: Sefih felsefeciler ve bazı sofiye gibi. Böyle bir şey, sözü Yüce Hak için zorlamaya götürür ki, bu: Hükema usulünce söylenen bir söz olur.

Kaza ve kader meselesi üzerine ulemanın kavline itikad sahibiyim. Zira mülkün sahibi Yüce Zat, kendi mülkünde istediği gibi tasarruf edebilir.

Kabiliyetin ve istidadın, bu işlerde bir dahli olduğu görüşünde değilim. Şundan ki: Böyle bir şey, Yüce Hak için zorlama olur. Halbuki o: Muhtar bir zattır,.dilediğini yapar. Kıyas budur.

Hallerin arzı, anlatılması zorunlu cümleden olunca, onları zaruri olarak, arzetme cür'etinde bulunduk. Bir şiir:

Kula lâzımdır ki, zaman haddini unutturmaya...

★★★

8. MEKTUP

MEVZUU:

a) Nüzul makamına münasip hallerin beyanı.

b) Hayır-şer.

c) Cezbe-sülûk.

d) Resulullah (sav) Efendimize tabi olmak.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu pek keremli şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Şöyle bir kimsenin arzuhalidir:

Kara yüzlü bir kaçaktır. Kötü huylu, kusurludur. Haline, zamanına aldanmıştır. Mevlâ'nın muhalefetine tam manası ile gayret eder. Azimet (zor) ve uygun yolları bırakmıştır. Halkın gördüğü yerleri süsler; ama Yüce Hakkın nazargâhını harap etmiştir. Bütün himmetini dışının süsüne harcamış; batın ciheti ile ağyara dönmüştür. Sözü haline aykırı olup, hali dahi hayaline dayalıdır.

Bu uykudan ve bu hayalden ne hâsıl olur? Bu halden ve bu sözden ne çıkar?

Nefsi, şerrin ve fesadın başlangıcı olup, zulüm kaynağı oldu. Kulların Rabbına masiyet (asilik, kötülük) kaynağı haline geldi.

Hülâsa bu kul: Mücessem günahlar, toplu ayıplarla doldu. Hayır işleri itilmeye ve redde lâyıktır. Hasenatı dahi atılmaya ve tarda lâyıktır. **"Nice Kur'an okuyan vardır ki, Kur'an ona lânet eder"** manasındaki hadis-i şerif, bunun adil şahididir. **"Nice oruç tutan vardır ki, oruç ona lânet eder"** manasına gelen hadis-i şerif, onun şanında doğru şahiddir.

Makamı, kemali, hali ve derecesi anlatıldığı gibi olana yazıklar olsun.

Bunun istiğfarı da günahtır; diğer günahlar gibi; hatta onlardan da şiddetlidir. Tevbesi dahi masiyettir, sair masiyetlere benzer. Belki onlardan daha kötüdür. Her yaptığı kötülüğün neticesi, kötülük oluyor. Bunun doğruluğu şu manadaki şiirden anlaşılır:

O ki, diken tohumu eker,
Nasıl taze üzümler toplar.

Onun bu hastalığı özüne işlemiştir, ilaç kâr etmez. Derdi de yerleşmiştir, ilacın faydası olmaz. Tıpkı: Mizacı bozulan gibi. Bir

şeyin özü, kendi özünden ayrılır mı? Bu manada gelen bir şiir şöyledir:

Habeşî'nin siyahlığı nasıl gider?
Siyahlık aslîdir, soyuna çeker.

Durum anlatıldığı gibi olunca, biz ne yapabiliriz? Bu manada şu ayet-i kerime sarihtir:

"Allah onlara zulmetmedi; lâkin onlar, kendi nefislerine zulmederler."(16/33)

Evet... Sırf hayır olan bir mana, sırf şer olan bir şeyi davet eder; şundan ki: Hayırlı olmanın hakikati zahir olup meydana çıksın...

Sonra... Eşya, ancak, zıdları ile açıklanabilir. Hayır ve kemal, hazır oldukları zaman; şer ve noksanlık, karşısından ayrılmaz olur.

Şu mana da açıktır: Güzellik ve cemal elbette ayna ister. Ayna ise ancak bir şeyin karşısında olmalıdır.

Şu manada hiçbir şüphe yoktur: Şer, hayrın aynasıdır; noksanlık dahi kemalin aynasıdır; karşısında durur. Noksanlık azalınca, kemal artar; şer azalınca da, hayır bollaşır.

Asıl şaşılacak mana şudur: Bu kötüleme, övme manasının yüzünden açıldığı zaman; şer ve noksanlık hayra ve kemale mahal olur.

Yukarıda anlatılan manalar açısından bakılınca, şunda şüphe olmadığı görülür: Kulluk makamı bütün makamların üstündedir; çünkü: Bu mana kulluk makamında eksiksiz ve ekmeldir. Bu makamla, ancak sevilen zatlar şerefyab olurlar. Sevenler ise müşahede zevkine dalıp lezzet alırlar. Kullukla lezzete dalmak, onunla ünsiyet etmek ancak sevilen zatlara mahsustur. Yani; Yüce Hak tarafından sevilmiş olanlara. Sevenlerin ünsiyeti sevilen zatı müşahededir. Sevilmiş olanların ünsiyeti ise... sevilen Yüce Hakkın kulluğundadır.

İş bu kullar, bu ünsiyet, bu devlet ve bu nimetle şerefyab olmuşlardır.

Anlatılan bu meydanın süvarisi olan üstün zat, mutlak olarak

dünyanın ve ahiretin efendisidir; evvellerin ve ahirlerin efendisidir; Alemlerin Rabbı Allah'ın sevgilisidir. Salâvatın en tamı ona, saygıların en eksiksizi ona...

Asıl dileğim odur ki: Bir şahıs, bu devlete sırf ilâhi ihsan olarak ersin. Ama önce şöyle olmalı: Resulullah (sav) Efendimize bağlılık ve uygunlukta tam olarak yerleşsin. Sonra bu bağlılık, onu en yüksek zirveye çıkarır.

İş bu anlatılan durum, şu ayeti kerimede manasını bulur:

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Ve Allah, büyük fazlın sahibidir."(62/4)

Anlatılan şerden ve noksandan murad, onlara karşı ilmi bir zevke sahip olmaktır; onlarla sıfatlanmak değildir. İş bu ilmin sahibidir ki, Yüce ve Mukaddes Allah'ın ahlâkı ile ahlâklı olmuştur. Aynı zamanda anlatılan ilim: Sözü edilen ahlâka sahip olmanın bir neticesidir. Kendilerinde bu şer ve kötülüklerin bilgisinden başka bir şey olmayınca, bu makamda kötülüklerin nasıl yeri olabilir? Kaldı ki bu ilim, ancak tüm müşahede sonunda meydana gelen katıksız bir hayırdır. Bu müşahedenin yanında, başka her şey, şer olarak görünür. Bu müşahede ise ancak mutmainne nefis, kendi makamına yerleştikten sonra olabilir.

Anlatılan mananın olması için, bazı şeyler gerekir. Şunu hemen açıkça anlatalım: Bir kul, nefsani hazzını atmadıkça, onun hazzını yere vurmadıkça, bu anlatılan mertebeye eremez. Şanı Yüce Mevlâsının kemalinden kendisine nasip gelmez. Hele kendini Mevlâ'nın aynı, sıfatlarını da onun sıfatları itikad eden kimse bir yana, tam bir üstünlüğe sahiptir. Kaldı ki, böyle bir itikad: Esma ve sıfatta ilhaddır. Bu itikada sahip olan zümre; Yüce Allah'ın şu buyruğu altına girmişlerdir:

"Onun esmasında ilhada düşenleri bırak."(7/180)

Şu da bir hakikattir; Cezbesi, sülûkündan önce olan herkes, sevilenlerden olamaz. Ama, sevgililer arasına girmek için, cezbenin tekaddümü (daha önde olması) şarttır.

Evet... Her cezbede, mahbubiyet (sevgililik) manasından bir

nebze bulunur; şundan ki: Cezbe onsuz olamaz.

Anlatılan bu cezbeli mana: Arızalar babından, arızi bir sebepten dolayı onlarda hasıl olmuştur; zati değildir. Çünkü zati mana, eşyanın hiçbiri ile muallel değildir. Şunu görmez misin ki: Her müntehi (sonuca ulaşmış) sayılan kimseye, sonunda cezbe müyesser olur. Hem de, kendisi sevenler zümresine dahil olduğu halde. Bu meyanda, kendisinde, arızi bir vasıta ile mahbubiyet (sevgililik) manası zahir olur. Halbuki bu, onun için yeterli değildir. Yani: Bir salik için, sırf sevilen olmak yeterli değildir. Anlatılan arızi şey (yani cezbe) bir manaya göre: O kimsede, tasfiye ve tezkiyedir.

Anlatılan anzi mana, özellikle müptedilerde görünür ki bu: Resulullah (sav) Efendimize bağlılık olarak meydana gelir. İsterse, umumi manada olsun. Aynı mana, müntehi sayılanlarda da olur. Bu dahi, Resulullah (sav) Efendimize bir bağlılık sonucudur.

Aynı mananın, zati yönden gelen bir fazilet olarak zuhuru; mahbub (sevilen) zatlarda dahi, Resulullah (sav) Efendimize tabi olmaya bağlıdır.

Bu hususta, açık olarak şunu demek istiyorum:

-Bu zati mananın zuhuru, sırf Resulullah (sav) Efendimizle zati bağlılık münasebeti yolundan olmaktadır.

Bu münasebeti şöyle anlatabiliriz: Bir isim düşünün ki, o, Resulullah (sav) Efendimizin Rabbi, terbiyecisi, yetiştiricisidir. Resulullah (sav) Eendimizin Rabbi olan isim ile anlatılan bu bağlılıktan dolayı o kimsenin de Rabbi, terbiyecisi olarak gerçekleşir.

İş bu saadet, anlatılan sebeple kazanılır. Yani: Resulullah (sav) Efendimize tabi olmak yolundan. Ama, tam manası ile.

Doğruyu en iyi Allah bilir. Gidiş ve dönüş onadır. Hakkı meydana çıkaran Allah'tır, bu yola hidayet eden odur.

9. MEKTUP

MEVZUU:

a) Kurb (yakınlık) ve Bu'dün (uzaklığın) husulü.

b) Farkın ve vaslın, (ayrılığın ve birliğin) alışılmamış şekilde manalandırılması.

Üstteki mevzular, bu makama münasip ilimlerle anlatılacaktır.

NOT: İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu şeyhi Muhammed Bakibullah'a yazmıştır.

Bu babda hizmete duranların en küçüğünden bir arzuhâldir.

Şöyle ki: Ara hayli uzadı. Bu yüce kapıya hizmete duranların hallerine, benim için bilgi sahibi olma saadeti nasip olmadı. Bu hale intizar da arttı.

Üstteki manada bir şiir şöyledir:

Şaşılmaz, can bulur ruhum geldiği zaman;

Selâm, uzaktaki vefalı dosttan hemen.

Bu manada söylenen bir başka şiir de şöyledir:

Bildim gayrı, katılamam kervanına;

Kâfi, uydum çan sesinin yankısına.

Ne kadar şaşılacak bir iştir. şöyle ki: Bu'dün (uzaklığın) nihayetine kurb (yakınlık) ismini vermişler; ayrılığın sonuna da kavuşma. Sanki onlar, bu mana zımnında, şuna işaret etmektedirler: Vuslat ve kurb (kavuşma ve yakınlık) yoktur.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Nasıl erilir o saadete hep oralar;

Yüksek yüksek dağlar, tehlikeli uçurumlar.

Şüphesiz sonsuz hüzün, daimi tefekkür imdada ve yardıma gelir; işin sonunda, murad (istenilen) olan, iradesi (istemesi) ile mürid (isteyen) olur. Mahbub (sevilen) ise muhib (seven) ve sevilen zatın muhabbeti (sevgisi) ile mübtela olur. (*Tevhidin tamam olması için "seven, sevgi ve sevilenin" yine böyle "isteyen, isteyiş ve istenen'in" bir olduğunun anlaşılması ve bunun salikte gerçekleşmesi gerekir. Bu da ancak ilk ilkinin, üçüncüde yok olmasıyla vücuda gelir.*)

Üstte anlatılan manada, Resulullah (sav) Efendimizin hali bilinen bir durum. Zira onun: Murad olma, mahbub olma makamı var iken; mürid ve muhib oldu. Şüphesiz bu halini de kendisi anlattı. Kaldı ki, o, daimi bir hüzün ve tefekkür içinde idi.

Anlatılan manada, Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu: **"Hiç bir peygambere, bana olduğu kadar eziyet edilmemiştir."**

Asıl muhibler (sevenler), muhabbetin ağırlığına tahammül edenlerdir. Böyle bir ağırlığı taşımak, mahbublara zor gelir.

Bu manada bir şiir:

O şeyin ki çok kıssası var;

Yapılsa nice şerhi çıkar.

Bir başka şiir de şöyledir:

Hep böyledir aşkın hikâyesi;

Olmaz hiç bitip tükenmesi.

Bu arzuhali getiren Şeyh İlâhbahş'ta, cezbe ve muhabbet çeşidi bir hal başladı. Onun teşviki ile, hizmetinizin devamı ile şerefyab olanlar şanında birkaç kelime meydana geldi.

Onun hakkında gaye şu ki: Kendisi bu yola girmek şevki izhar etti; bu hadde kadar geldi. Daha önce, irade babında bazı şeyleri izhar eylemişti. Bu Fakir, onda bir duraklama, esas muradına erme işinde tehir manası sezince, mücerret mülâkatla yetindi. İş bu cümleleri, anlatılan manadan ötürü sıraladık.

Bu hususta daha fazla açılmak, edep dışı sayılır.

10. MEKTUP

MEVZUU

a) Bazı keşiflerin beyanı, nefsin kusurlarını görme makamının husulü ve bütün hallerde onu itham etmek.

b) Ebülhayr Şeyh Ebu Said Harraz'a ait üç cümlenin manası ve sırrı.

c) Arkadaşlarından bazısına ait hallerin beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu mükerrem şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Kulluk babında en küçük Ahmed'den bir arzuhâldir.

Beni daha önce yerinde gördüğün bir makam vardı; mübarek emir icabı, durakladıktan sonra, üç halifenin oradan geçişine nazar vaki oldu.

O makamda benim için bir durak ve istikrar yoktu; bunun için, ilk anda onları orada görememiştim. Kaldı ki, orada Ehl-i Beyt'in iki imamı (Hazret-i Hasan ve Hazret-i Hüseyin), bir de İmam Zeynelabidin'den başkası için bir sebat yoktur. Allah onların cümlesinden razı olsun. Fakat, bunlar da buradan geçtiler. Dikkatle nazar edildiği takdirde, bunu idrak mümkün olur.

Gelelim, nefsimi ilk önce oraya münasip görmemeye. Bu münasebetin olmayışı, iki şekilde olmaktadır. Şöyle ki:

Birincisi: Yollardan herhangi bir yolun zuhur etmeyişidir. Şayet bana, orası için bir yol gösterilmiş olsaydı; bu münasebetsizlik ortadan kalkardı.

İkincisi: Mutlak surette burası ile münasebetin olamayışı. Böyle bir durum ise şekillerin hiçbiri ile zeval kabul etmez.

Bu makama ulaştıran yol ikidir, bunların üçüncüsü yoktur. Demek istiyorum ki; nazarda, bu iki yolun dışında bir başka yol zuhur etmez. Şöyle ki:

Birincisi: Nefsin noksanını ve kusurunu görmek; hayırlara dair niyetinde dahi onu kuvvetli cezbe ile ithamdan azade bırakmamak.

İkincisi: Sülûkünü tamamlayan mükemmel, kemale ermiş, cezbeli zatın sohbeti.

Allahu Teâlâ, üstün inayetinizin bereketiyle istidadım kadar bana birinci yolu nesib eylesin.

Şöyle olmalıyım: Benden sudur eden her hayır işte, mutlaka nefsimi itham edeyim; hiç durup dinlenmeden, kalbim karar kılmadan o işte onu itham altına alayım.

Hatta kendimi şöyle göstermeliyim: Sağ tarafımdaki meleğin yazabileceği hiçbir hayırlı amel benden çıkmadı.

Şöyle itikad etmeliyim: Sağımdaki defterim, hayırlı amellerden yana boştur. Onun kâtipleri de yazmaktan yana boş durur-

rum?

Şöyle bilmeliyim: Bu alemde bulunan Frenk kâfirleri, zındıklar, mülhidlerin (dinsizlerin) cümlesi benden daha faziletlidir; hem de her yönü ile. Tüm şerrin kaynağı benim.

Cezbe cihetine gelelim. Her ne kadar seyr-i ilallah yolunun tamam olması ile sülûk tamamlanmış olsa dahi; cezbenin gereği ve bölünmez parçaları sayılan cinsten bir şeyler kalmıştı. Şu anda, o bakiyeler dahi tamam oldu; ama fena zımnında. Bu fena (yokluk) dahi, seyr-i fillah makamının merkezinde vaki olmuştu.

İş bu anlattığım fena hallerini, daha önceki arzuhallerimde tamamı ile yazmıştım. Burada vaki olan fenadan murad, Hace Ubeydullah Ahrar'ın kelâmında belirttikleri olabilir. Ki o, büyük zatlann bu manada dediklerini şöyle anlattı:

-Bu fena işinin nihayeti, öyle bir fena haldir ki, zati tecelli ve seyr-i fillahta tahakkuk sonu gerçekleşir. İrade fenası ise anlatılan fena hali şubeleri cümlesinden sayılır.

Bu manada bir şiir şöyledir:

O ki bulmaz, fena Mevlâsı sevgisinde;

Nasipsizdir, onun kibriyası izinde.

Bu makamla münasebeti olmayanlar, nazarda kalmışlardır; iki taife olarak anlatılır:

Birinci Taife: O makama teveccüh ederler; o makam yoluna talip olmuşlardır.

İkinci Taife: O makama iltifatları olmadığı gibi; kendilerinde o yöne teveccüh de yoktur.

Ancak Yüce Hazret'in (*İmam-ı Rabbani Hz.leri kendi şeyhi Muhammed Bakibillah'ı kasd ediyor*), teveccühü ikinci yolda daha şiddetli zuhur buluyor. Yani: O makama ulaştıran iki yolun ikincisinde. Bu yola olan münasebet, daha açık oluyor.

Yüce Hazretinizden emir almış olduğumdandır ki, anlatılan misullu işleri yazıp beyan etmeye cesaret ettim. Bu da, emre uygun hareket etme sayılır. Yoksa ben, şu dünkü Ahmed'im,

asla değişmedim.

İkinci Maruzat... Bu makamı,i kinci kere mülahaza esnasında, bir başka makamlar peydah oldu; onlar birbiri üstündeydi.

İnkisarla, ihtiyaç ve acz gösterme ile teveccühten sonra; bir evvelki makamın üstüne ulaştığım zaman bana ayan beyan belli oldu ki, orası: Hazret-i Osman Zinnureyn'in makamıdır. Allah ondan razı olsun. Kalan Hülefa-i Raşidin bu makamdan geçip gitmiş. Allah onlardan razı olsun.

İş bu makam, kemale erdirmek ve irşad makamıdır. Bu mertebede böyle olduğu gibi, bundan sonra anlatılacak iki mertebede dahi durum aynıdır. Yani: Onlar da irşad ve kemale erdirme makamıdır.

Daha sonra, bunun üstündeki makama göz ilişti; oraya ulaştığım zaman bana belli oldu ki: Orası Hazret-i Ömer'ül-Faruk'un makamıdır. Allah ondan razı olsun.

Kalan iki halife dahi buradan öteye aşmıştır.

Sonra, Hazret-i Sıddık-ı Ekber'in makamı zuhur etti. Allah ondan razı olsun. Oraya da vasıl oldum. Hace Bahaeddin Nakşibend Hz.lerini, meşayih arasında, bütün makamlarda bana arkadaş buldum. Kalan üç halife dahi buradan geçmiş. Arada ancak aşmak, makam, geçiş ve duruştan başka fark yoktur.

Bu son ulaştığım makamın üstünde hiçbir makam görülmüyordu; ancak, Hatem'ün-Nebiyyin vel-Mürselin Resulullah (sav) Efendimizin makamı müstesna. Salatların eksiksizi ona, saygıların en tamamı ona.

Hazret-i Ebu Bekir Sıddık'ın tam makamı hizasında bir başka makam zuhur etti. Allah ondan razı olsun. Hem nurani, hem de cidden yüksek bir makamdı. Onun benzerini hiç görmedim. Bu makama nazaran, onun biraz yüksekliği vardı. Sofanın, yerden biraz yüksekliği gibi. Bu arada bana belli oldu ki: Burası mahbubiyet makamıdır.

İş bu makama, pek süslü ve nakışlı bir makamdı. Onun bana yansımasından dolayı, kendimi dahi süslü ve nakışlı buldum.

Sonra, bu keyfiyet içinde kendimi lâtif bir şekilde buldum. Kendimi, hava misali, bir parça bulut misali ufuklara yayılmış buldum. O kadar ki: Yerin bazı yanlannı da kapladım.

Hazret-i Hace Nakşibend, Sıddık makamında idi; ben dahi kendimi, aynı hizada, keyfiyeti arz edilen makamda buldum.

Üçünü maruzat... Bu amellerle iştigali terketmek, hoş görülmüyor. Şundan ki alem dalâlet dalgalarında boğulmakla yüzyüzedir. Bir kimse, kendinde bu dalgalardan kurtulma gücünü bulduktan sonra, nasıl onun için nefsine hoşgörü yolu tanınır?.. İsterse, onun özünde bir başka yol bulunsun, herhalde bu işle uğraşmak zaruridir, hoştur. Şu şartla ki; bazı vesvese, akla gelen uygunsuz duygulardan istiğfar bırakılmasın. Bilhassa, bu amelin işlenişi esnasında. Bu şart dahi, rıza tahtına dahildir. Bu şartın mülahazası olmadan olmaz; pek aşağı derecede kalır. Ancak anlatılan mülahaza olmadan dahi Hâce Bahaeddin Nakşibend ve Hace Alâeddin Attar Hz.leri için bu ameller (***"Bu ameller"*** *tabirinden murad, kulların irşadı ile ilgili ameller olsa gerektir*) hoş görülür. Onlarda bu mülâhaza şart değildir.

Bu fakirin ameline gelince, anlatılan mülâhaza şartı olmadan bazı kere rızaya dahildir. Bazan dahi aşağı derecede kalmaktadır.

Dördüncü maruzat... Nefehat isimli eserde anlatıldığına göre Şeyh Ebu Said Ebül-Hayr şöyle demiştir:

-Ayn (eşya görünüş) kalmadıktan sonra, eser nasıl kalsın?.. Ne başı boş bırakır, ne de yok eder. Yani: Bir yandan yeniler, bir yandan tüketir.

Doğrusu şu ki: Bu kelâm, bana ilk nazarda biraz karışık geldi. Zira Muhyiddin b.Arabi ve onu izleyenler şuna kaildirler:

Allahu Tealâ'nın malumatından malum bir şey olan ayn'ın yok olması muhaldir. Aksi halde, ilim cehle döner. Ayn yok olmayınca da eseri nereye gidecek?..

Hâsılı: O cümle zihne yerleşip kaldı. Şeyh Ebu Said'in kelâmı hiçbir açıklık kazanmadı. Bilâhare, tam bir teveccühten sonra, Sübhan olan Yüce Hak, bir yönü ile bu kelâmın sırrını çözdü. İşte o zaman şu bir gerçek oldu: Ne aynı kalmış, ne de eser var. Bu manayı, aynı şekilde özümde dahi buldum; hiçbir müşkül yanı kalmadı.

Anlatılan marifet makamına da göz ilişti; onu, cidden çok yüksek gördüm. Şeyh ve yolunda gidenlerin beyan ettikleri makamdan daha yukarıda idi.

Üstte anlatılan iki ayrı görüş, birbirine zıt ve birbirini bozucu değildir. Çünkü: Biri, bir makamda; diğeri de başka bir makamdadır. Bu bahsin ayrıntıları, anlatılsa uzun ve yorucu olur.

Şeyh Ebu Sadi Ebülhayr'ın anlattığı mana zuhur etti. Yani: Tecelli yönünden. Bu tecellinin de neden ibaret olduğu, devamının nasıl olduğu belli oldu. Nadirattan olsa dahi, bu tecelliyi özümde devamlı buldum.

Her ne hal ise, kalbim kitap mütalaasına meyilli değil, ondan bir tat da almıyor. Meğer ki, içinde büyük meşayihin menkıbeleri, makamlarda üstün hallere bulunan kitaplar olsun. Bu gibi kitapları mütalaa bana hoş gelmektedir. Geçmişteki meşayihin hallerine daha fazla rağbet var. Hakikatlere ve marifetlere dair kitapları okumaya güçlü değilim. Bilhassa, vahdet-i vücud sözlerine ve tenezzülat mertebelerine dair olanlara. Bu babda, kendimi Şeyh Alaüddevle ile çok bağlantılı bulmaktayım. Bu meselelede, zevk ve hal olarak onunla birliğim. Ne var ki, sabık ilim, onları inkâra beni yanaştırmıyor; o yolun erbabına karşı sert çıkış yapmaya yol bırakmıyor. İş bu hal, Şeyh Alaüddevle'den dahi südur etmişti.

Defalarca, bazı hastalıkların def'i için tarafımdan teveccüh oldu; tesiri de görüldü. Ne var ki, şu anda teveccüh gücüm kalmadı. Eşyadan herhangi bir şey için özümü toplayamıyorum. Sebebi şu ki: Bu fakir hakkında bazı müsaderelerin çıkması,

bazı insanların zulmü, cevri ve işi zora dökmeleridir. Bu taraftaki yakınlarımın çoğuna zulüm ettiler; haksız yere yerlerinden attılar. Durum anlatıldığı gibi olmasına rağmen, gönüle hiçbir toz konmuyor; onlara bir kötülük kasdının çıkması şöyle dursun, kalbe bir ağırlık ve sıkıntı da gelmedi.

Arkadaşlardan bazıları, bu cezbe makamında müşahede ve marifet elde ettiler; ama şu ana kadar, sülûk menzillerine konamadılar. Şimdi ben, onların hallerinden bir nebze anlatayım; onları makamınıza arz edeyim. Ümid odur ki: Allahu Tealâ onları, cezbe cihetinin tamam olmasından sonra, sülûk devleti ile şerefyab eyler.

Başlıyorum: Şeyh Nur, bu makamda tutulup mahpus kalmıştır. Henüz cezbe makamının üstünde bir noktaya ulaşmadı. Duruşlarda ve hareketlerde sıkıntı görmekte; iyiyi, kötüden ayırd edememektedir. Arzu dışında, işi duraklamaya kaldı.

Aynı şekilde, arkadaşlardan pek çoğunun işi duraklamaya kaldı. Sebeb: Edebe riayetin olmaması. Bu hususta ben, şaştım kaldım. Çünkü, bu taraftan onların duraklamasına bir arzu yoktur, herhalde onların terakkisine arzu vardır. Asıl istenen de budur. Bir istek vaki olmadan, onların işlerinde böyle bir eğlence vaki oldu; halbuki gidilse yol pek yakın.

Mevlâna Ma'hud, son noktaya ulaştı. Cezbe işini tamamladı; bu makamın berzahiyetine vasıl oldu. Bir yönü ile farkı, nihayete erdirdi. Önce sıfatları gördü; hatta kendinden ayrı olarak, sıfatların kendisiyle kaim olduğu nuru gördü. Kendini dahi, boş bir kalıb olarak buldu. Daha sonra, sıfatları zattan dağılmış gördü. İş bu hal üzere, anlatılan görüşle cezbe makamından, ehadiyet makamına ulaştı. Şu anda, alemden ve kendinden geçmiş durumda. O kadar ki: Ne ihataya, ne de maiyete kail olmaktadır. İçeriden daha içeri bir yöne dönüktür. Dolayısıyla, kendisinde hayret ve cehaletten gayri hasıl olan bir şey yoktur.

Aynı şekilde Seyyid Şah Hüseyin dahi, son noktanın yakınına ulaştı. Yani: Cezbe makamına. Öyle ki: Başı son noktaya değ-

di. Sıfatları da, zattan dağılmış buldu. Amma, her yerde Ehad olan Zat'ı bulmaktadır; zahiren de hazzını alıyor.

Meyan Cafer dahi, son noktanın yakınına aynı şekilde ulaştı. Çoğunlukla şevk ve neşe içindedir. Kalan arkadaşlar birbirinden farklı durumdadırlar.

Meyan Şihan, Şeyh İsa, Şeyh Kemal cezbe makamında üst noktaya ulaştı. Şeyh Kemal, inişe dönüktür. Şeyh Nagüri, üst noktanın altına ulaştı; ama önünde henüz alacağı çok mesafe var.

Burada kalan arkadaşlardan, sekiz, dokuz ve on şahıs üst noktanın altına vardı. Noktaya ulaşanlar da var. Bazıları da, nüzul (iniş) hazırlığı içinde. Bazısı ona yakın, bazıları da ondan uzakta.

Şeyh Meyan Müzzemmil, nefsini yok saymakta; sıfatları asla bağlı görmekte; mutlak varlığı her yerde bulmaktadır. Eşyayı itibardan düşen serap gibi görüyor; belki de hiçbir şeye benzer görmüyor. Mevlâna Ma'hud, taliplere beğenilen işleri talim için, bu hususta bir yönlü icazet çıkarıyor. Lâkin, cezbe haline uygun bir icazet...

İstifade edilmesi gereken bazı işler vardı; ama gelmekte acele etti; eğlenmedi. Pek mukaddes huzura vardığı zaman, kendi iyiliğine olan işleri emir buyurursunuz. (Bu mektubu götüren zatı kasd ediyor.)

Bu fakirin bilgisinde olanları arz etmiş oldum; hüküm sizdedir.

Hace Ziyaeddin Muhammed, günlerdir burada. Hülasa olarak, huzur ve cemiyet hali elde etti. Maişet sebeplerinin azlığından olacak, bir başka işe gönül vermeye gücü yetmedi; sonunda askere gitti.

Mevlâna Şir Muhammed'in oğlu, nezdinde devamlı kalmak için, o tarafa doğru yola çıktı. Bir miktar huzuru ve cemiyet hali var; ama, bazı engeller sebebi ile layıkı üzere terakki edemedi.

Bu manada daha fazla açılmak, edep dışıdır. Bir şiir:

İnsana düşen odur ki, zaman haddini unutturmaya...

Üstteki maruzatımı yazdıktan sonra, bazı keyfiyete ve halete uğradım; onların yazı ile beyanı mümkün değildir.

Bu mahalde, iradenin fena bulması tahakkuk etti. Tıpkı daha önce, murad olan işlere irade ile bağlanmanın yok olup gittiği gibi... Maruzatımda anlattığım gibi, iradenin aslı kalmıştı, şu anda iradenin damarları da tamamen kesildi. Şu anda, ne murad var, ne de irade...

Anlatılan fena halinin, nazarda dahi sureti zahir oldu; bu makama münasip bazı ilimler, feyiz yoluyla geldi. Bilgilerin sıklığı, vaktin darlığı icabı bu ilimleri yazmak zor. Bunun için, kalemin boynunu yazmaktan geri çektik.

Bu fena hali ile gerçekleşme, ilimlerin feyiz yoluyla gelmeleri; vahdet ötesi hususi bir nazarla oldu. Her ne kadar, kesin ve yerleşmiş bir iş olarak, vahdet ötesinde nazar yoksa da... hatta, öyle bir nisbet dahi yoktur. Lâkin, o makamın suretini vahdetin ötesinde görmekteyim. Onu her ne zaman, arz etmeye kalksam, yazmaya cesaret bulamıyorum. Yakin mertebesine ulaşıncaya kadar bu böyle kalacak. Onun öyle olduğuna şüphe yoktur. Tıpkı Akre'nin, Dehli ötesinde olduğu gibi. Bunun böyle olduğuna hiç şüphe izi düşmemiştir.

Nazarda vahdet, vahdet ötesi, hakikat namına anlatacağım bir makam, ötesinde Hakkın olduğunu anlatacağım bir şey yok; ama, hayret ve cehalet anlattığım görüş sebebi ile bozulmamıştır.

Durum anlatıldığı gibi olunca, ne arz edeyim? bilemiyorum. Her şey, tenakuz içinde tenakuz... Söz bağına getirmek mümkün değil; isterse, hal onda şüphe götürmeyen bir şekilde tahakkuk etmiş olsun.

Allahu Tealâ'dan bağışlanmamı dilerim. Söz, fiil, hatır, nazar olarak, Yüce Allah'ın istemediği şeylerden tevbe ederim.

Şu anda hakikat olan bir şey daha oldu. Daha önce, sıfatla-

rın fenası sandığım fena hali, hakikatte olduğu gibi, sıfatların hususiyetlerinin fenası imiş... görünüşlerinin ayrılması manası içinde olanlarmış. Hali ise, sıfatlar, vahdet manası içine girince, hususiyetler de ortadan kalkıyor. Onların fenası dahi, bundan dolayı tevehhüm ediliyor.

Şu anda, sıfatlar silinip kayboldu; onlardan hiçbir şey kalmadı. İsterse dürülüp toplanma, isterse zatın manası içinde kaybolma yollu olsun. Ehadiyet kahrı, hiçbir şey bırakmadı. İcmal yollu olsun, tafsil yollu olsun; ilim mertebesinden hasıl olan ayrı görme de kalmadı. Tamamen nazar, harice döndü.

"Var olan Allah'tır; onunla beraber hiçbir şey yoktur; şu anda dahi durum böyledir."

Bu andaki hale de anlatılan mana uygundur. Sabık ilim, yukarıdaki hadis-i şerifin zımnındadır; ama hal olarak değil.

Ümid edilen odur ki: Bu fikrin doğruluğu ve yanlışlığı üzerine, bir uyarma meydana gelsin.

Mevlâna Kasım için, **"tekmil"** makamından nasip görülmektedir. Aynı şekilde, arkadaşlardan bazıları için de bu makamdan nasip görülmektedir. Hakikat hali en iyi bilen, Yüce Sübhan Allah'tır.

11. MEKTUP

MEVZUU

a) Fena ve bekanın elde edilmesi.

b) Her şeyde has yüzün ortaya çıkması.

c) Seyr-i fillâhın hakikatı.

d) Zat-ı berki tecellisi ve diğerleri.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Kulların en küçüğü Ahmed'den bir arzuhâldir; hal arzetme makamının yücesine sunar.

Halini arz eder etmesine ama, kusurlarından hangisini arze-

deceğini, o dahi bilemez.

Allahu Tealâ'nın dilediği şey olur; onun istemediği bir şey olmaz. Güç ve kuvvet, ancak Yüce Azim Allah'ındır.

Fenafillah ve bekabillah makamları ile ilgili ilimleri; inayeti ile Sübhan Hak açtı. Bundan sonra:

a) Her şeyde has yüz nedir?

b) Seyr-i fillah işinin manası nedir?

c) Zat-ı berki tecellisi nedir?

d) Muhammedi meşrebdeki kimdir?

Ve anlatılanların benzeri şeyler belli oldu.

Her makama bilgiler peydah olmaktadır. Ama, o makamın gerektirmelerine ve zorunlu kılmalarına göre. Bundan sonra, oradan geçiş vuku buluyor.

Az bir şey dışında, Allah'ın veli kullarının haber verdiklerinden bir şey kalmadı. Hemen hepsini, illetsiz olarak, gördüm ve bildim. Kabul eden etti.

Aynı zamanda, eşyanın kendini yapılmış olarak görüyorum. Keza kabiliyet ve istidatların da aslını yaratılmış çeşidinden yapılmış görüyorum.

Noksan sıfatlardan münezzeh ve kemal sıfatları ile vasıflanmış olan Allah, kabiliyetlerin mahkûmu değildir; zira ona hiçbir şeyle aleyhte hükmedilemez. Bu manada daha fazla açılmayı edep dışı bilerek bırakıyoruz. Bir şiir:

İnsana düşen odur ki, zaman haddini unutturmaya.

13. MEKTUP

MEVZUU

a) Bu yolun nihayetsiz olduğu.

b) Hakikat ilimlerinin, şeriat ilimlerine mutabık bulunduğu.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Kulların en küçüğü Ahmed'den bir arzuhâldir.

Ah! bin kere ah!.. Bilhassa bu tarikatın (yolun) sonsuzluğundan ötürü... Hem de bu sür'atli gidişe, iradelerin ve inayetlerin çokluğuna rağmen.

Anlatılan manadan ötürüdür ki, meşayih şöyle demiştir:

-Seyr-i ilellah mesafesi elli bin senedir.

Şu ayet-i kerime dahi bu manaya işaret eder:

"Melekler ve ruh, öyle bir günde ona yükselir ki, onun miktarı elli bin senedir."(70/4)

İş yeise girince, ümit kesilince Allahu Tealâ'nın şu kavline yapışmak gerekli oldu:

"O, öyle bir zattır ki, insanlar, ümitlerini kestiklerinde yağmuru indirir. Rahmetini dağıtır."(42/28)

Günlerdir, eşyada seyir vaki olmaktadır. Ama irşad talipleri galeyana geldi; ikinci kere ısrar ettiler. Bunun üzerine, genellikle onlann işlerine başladım. Ne var ki kendimi bu makama kabiliyetli bulamıyorum. Ancak, mürüvvet ve haya iktizası onlara bir şey belletmeye çalışıyorum. Haliyle, onların ısrarı ve zorlamasının çokluğu bu işe amil oluyor.

Daha önce tekrarla yazdığım gibi, vahdet-i vücud meselesinde duraklamış bulunuyordum. Fiilleri ve sıfatları asla bağlıyordum. Ama işin hakikatı malûm olunca, duraklamayı bıraktım.

-Her şey ondandır.

Kelâmını pek güzel buldum. Kemal itibarı ile bu cümleyi:

-Her şey odur. (***Her şey ondan*** *(Allah'dan)****dır,*** *sözü, "Her şey yaratılış bakımından Allah'a bağlıdır" manasını ifade eder.* ***Her şey odur*** *sözü ise, her şeyin aynı zamanda var oluş ve görünüş bakımından da Allah'a bağlılığını, varlıkların Allah'ın fiil, isim ve sıfatlarının görünüşlerinden ibaret bulunduğunu ifade eder.*)

Cümlesinden daha ziyade (yeterli) buldum. Sıfatları ve fiilleri bir başka renkte, yani bir başka yüzden aldım.

Her şey, bana tek tek gösterildi; sonra üst makama çıkarıldım. Asla, bir şek ve şüphe kalmadı.

Keşiflerin tümü, şeriata mutabık olarak geldi; şeriatın zahirine kıl kadar aykırı bir durum yoktur.

Keşifler ciheti ile, sofiyeden bazılarının beyan ettiği şeriatın zahirine göre beliren aykırı durum, şu sebepler dolayısı ile olmaktadır:

a) Sehiv (manevi yanılma) yolu ile.

b) Sekir (manevi sarhoşluk) yolu ile.

Yoksa, batınla zahir arasında hiçbir aykırı durum yoktur.

Bu yola giriş esnasında beliren aykırılık, ancak nazari bir varlığı olan geçici belirtilerdir; bunun giderilmesi de, bütün varlığıyla o yola yönelip onunla birleşmeye muhtaçtır. Amma, hakiki manada yolun sonuna varan zat; batını, şeriatın zahirine uygun bulur.

Anlatılan manada, ulemanın marifeti ile meşayih-i kiramın marifeti arasındaki fark şöyle anlatılabilir:

-Ulema, delillere ve dış bilgilere dayanarak marifet (bilgi) sahibi olur.

Meşayih ise, keşifle, zevkle marifet sahibi olur.

O büyüklerin hallerine, sağlamlık itibariyle, anlatılan uygunluktan daha iyi delil ne olabilir?

"İçim daralıyor; dilim dönmüyor."(26/13)

Vakit de daraldı; ne arz edeceğimi bilemiyorum.

Bazı hallerin müsveddesini yazmaya muvaffak olmuştum; ama onları bu arzuhallere yazmak mümkün olmadı. Belki, bunda da bir hikmet vardır.

Dilek odur ki: Bu her şeyden mahrum ve her kapıdan kovulmuş gariplere bol olan teveccühünüzden mahrum bırakmayasınız; onu yolda terk etmeyesiniz.

Söze girişe başlangıç hep sen oldun;
Söz uzadıysa eğer, sebeb sen oldun.

Bu manada daha fazla açılmak, cür'etkârlık sayılır. Bir mısra:

İnsana düşen odur ki, zaman haddini unutturmaya...

14. MEKTUP

MEVZUU

a) Bu tarikatta iken, arız olan bazı vakıalar.

b) İrşad olma talebinde olanlardan bazılarının hallerini beyan.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, büyük şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Kulların en küçüğü Ahmed'den bir arzuhâldir.

Bu kevni (yaratılmış) mertebelerde zuhur eden tecellilerden bazılarını, bundan önceki mektuplarımda bildirmiştim. Onlardan sanraki tecelliler, bütün sıfatları özünde toplayan vücup mertebesinde zuhur etti. Hem de yüzü kara, kötü bir kadın suretinde göründü. Daha sonra da, ehadiyet mertebesinde tecelli etti. Uzun boylu bir erkek suretinde göründü. Yüksek olmayan, ince bir duvar üzerinde idi.

Anlattığım tecellilerin her ikisi de, şu unvanla zuhur etti: Hakkaniyet.

Ne var ki, bu bundan önceki tecellilerin hilafına idi; onlar, bu unvanla olmamışlardı.

Bu esnada bana, ölüm temennisi arız oldu. Hayalime şöyle geldi: Kendim Bahr-i Muhit sahilindeyim, ayaktayım. Kendimi oraya atmaya çalışıyorum; ama arkadan bir iple bağlanmışım. Bunun için, denize atlamam mümkün olmuyor.

Bundan bana şu malum oldu: Bu ip, bu bedenle olan bağlantıdan ibaret. Dolayısıyla bu bağlantının kesilmesini temenni ettim.

Bundan sonra bana has bir keyfiyet arız oldu. İşte o vakit, zevk yollu şu hali buldum: Kalbde, Hak'tan başka bir şey kalmamış...

Bundan sonra vücuba dayalı bütün sıfatlara nazar vaki oldu. Ki bunlar: Mahal ve zuhur yerleri itibarı ile hususiyet kesbetmişlerdir. Sonradan şu hususiyetler de düştü, hem de tamamiyle... **Sıfatlar,** ancak şu unvanla kaldı: Külliye-i vücudiye (her mana-

da varlık). Başka kalmadı.

Aynı şekilde onların, anlatılan hususiyetlerden tereddüdüne de nazar ilişti. O zaman da şu malûm oldu: Şu anda sıfatlar, gerçekten aslına verilmiştir. Ama, hususiyetlerden tecerrüd etmeden evvel, aslına verilme manası çıkmaz. Meğer ki, cevaz yollu bir durum olsun. Suri tecelli erbabının halinde olduğu gibi.

İş bu vakit içinde hakiki fena tahakkuk etti. İş bu haletle tahakkuk sonundadır ki: Bende ve benden başkalarında olan sıfatları hep bir yoldan buldum; mahal imtiyazları kalktı.

Bundan sonradır ki: İncelik taşıyan gizli şirk çeşitlerinden kurtulmak müyesser oldu.

Artık ne arş kaldı, ne de ferş. Ne zaman kaldı, ne de mekân... Hatta, ne cihetler kaldı, ne de sınırlar.

Durum anlatıldığı gibi olunca, senelerce tefekküre daldığımı farz edelim; bu alemden bu zerrenin dahi mahlûk (yaratılmış) olduğuna dair bir bilgi elde edilemez.

Sonra... Nefsimin görünüşüne gelmesine ve özümde has yüze nazar vaki oldu. Bu görünüşe geliş, eski bir elbise suretindeydi. Yırtık pırtıktı, bir şahsa da giydirilmişti. Bildim ki, bu şahıs, o has yüzdür; lâkin hakkaniyet unvanı ile suret bulup öyle şekil almamıştır.

Bu arada, o şahsın üzerinde bulunan ince bir deriye nazar ilişti. Sonradan, kendimi o deride buldum. Görünüş sayılan o elbiseyi de kendime yabancı gördüm. Yani benden ayrılıp gitmiş.

Yine nazar, o deri üzerinde bulunan bir nura ilişti; ama o nur, bir an sonra gözden kayboldu. Aynı şekilde o elbise ve deri de gözden kaybolup gitti. Ve önceki cehalet hali baki kaldı.

Bu anlatılan rüyanın tabirini, bilgimin yetiştiği kadar arz etmeye çalışacağım. Yeter ki: Doğruluğu ve yanlışlığı bilinsin. Şöyle ki:

O anlatılan suret, **ayan-ı sabite**'den (değişmeyen görünüşlerden) ibarettir; vücubla imkân arasındaki berzah (geçit) gibi.

Nasıl ki, onların her biri, iki yandan bir yana ayrılır; kemal derecedeki farkla gerçekleşir.

Elbise ile nur arasındaki deriye gelince... O da: Varlıkla yokluk arasındaki berzahtır.

Sonradan, kendimi o derinin aynı bulmam ise... berzahiyete ulaşmama işarettir.

Bundan önce rüyalarda; kendimi varlıkla yokluk arası berzahta bulmuştum. Bundan zahir olan odur ki: Afaka nisbetle durum böyledir ve bu nefse olan nazardır.

Anlatılandan başka bir fark daha zahir oldu ama, yazı sırasında onu unuttum. Bu ve daima nasıl olmakta olanlar; cehalet ve yabancılıktan başka bir şey getirmedi.

Bu gibi oyunlar, ara sıra çıkıyor; sonradan da kayboluyor. Ancak, ona dair bir marifet kalıyor o kadar.

Bazı rüyaların tabirinden aciz durumdayım. Onların tabiri zımnında hatırıma gelenlere ise... itimad edemiyorum. Bunun için, size arz etme yoluna cür'et ediyorum. Ümid odur ki: Hazretin uyarması ile yakin hali hasıl olsun.

Beklenen odur ki: Bu düşük ilgilerden, teveccühünüz bereketi ile necat hasılola. Aksi halde, iş cidden zordur.

Anlatılan manada bir şiir şöyledir:

Yardımı yoksa kula, Hakkın ve has kullarının;
Melek olsa da, gitmez yüz karası onların.

★★★

Serhend meşayihinden, Şeyh Abdüllah Niyazi'nin oğlu Şeyh Taha ki, bu zatla Hacı Abdülaziz arasında tam bir sevgi bağı vardır. Kendisi mübarek ayaklarınızı öpmeyi dilemektedir. Aynı zamanda inabe ve bu tarikat-ı aliyye-i şerifeye girmek isteği de var. Sadakatle, engin gönülle bana iltica etti; kendisine istihare emrini verdim. Zahirde bir bağlılığı da var.

★★★

Burada zikir yolu alanlar, çoğunlukla rabıta yolu ile uğraşmaktalar. Rüyada gördüğü mana sebebi ile bazıları rabıta almak için geliyor. Bazılarının da, Dehli'den gelmeden önce rabı-

-ta ile bağı var, baştan huzur ve istiğrakla da gitmektedirler.

Onların bazısı, sıfatları asla vermekte, yani sıfatları O'ndan ibaret görmektedir. Bazıları da böyle değildir. Lâkin, onlardan hiçbiri, vahdet-i vücud yoluna gitmemektedir; hatta nurlara ve keşiflere de.

Molla Kasım Ali, Molla Mevdud Muhammed ve Abdülmümin; cezbe makamında üst noktaya vasıl oldular. Fakat Molla Kasım, nüzule dönüktür. Diğerlerinin nüzulü malûm değil.

Şeyh Nur, o noktaya yakındır; ama henüz oraya ulaşmadı. Molla Abdürrahman dahi, o noktaya yakındır; ama arada az mesafe var. Molla Abdülhadi'nin kendinde, istiğrakla huzur var. Şöyle diyor:

-Mutlak münezzeh şanı büyük Allah'ı eşyada tenzih sıfatı ile müşahede ediyorum. Keza fiilleri de, o Yüce Zat'tan görmekteyim.

Taliplere ve istidatlılara gelen feyizler; ancak yüceliğinizden gelen bir devlettir. Onların feyizleri babında, bu Fakir'in bir katkısı yoktur. Bir mısra:

Ben yine o Ahmed'im, değişmedim.

Vakıalardan bir vakıa (rüya) esnasında şöyle demiştiniz:

-Eğer onda mahbubiyet (sevgililik) manası olmasaydı; maksada erişmekte çok duraklama olurdu.

Böylece, inayetinizle mahbubiyeti de beyan etmiş oldunuz. Bu kelâmdan, benim tam bir ümidim var. Bu cür'etlerin hemen hepsi de ondan geliyor.

15. MEKTUP

MEVZUU: Bazı saklı sırlarla, hübut ve nüzul (iniş ve düşüş) makamı ile bağlantısı olan hallerin beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu şeyhi Muham-**

med **Bakibillah'a yazmıştır.**

Bu, hazır olduğu halde gaib olmuşun, bulduğu halde yitirenin, dönük göründüğü halde kendini sunmuşun bir arzuhalidir.

Onu, uzun bir süre taleb etti, buldu. Sonra işi bir başka mertebeye erişti: Eğer ararsa kendini buluyor.

Şu anda, onu yitirdi, ama nefsini (kendini) buldu. Onu yitirmesine, kaybetmesine rağmen aramıyor ve ondan bir haber de sormuyor.

İlim açısından bakılsa: Hazır, bulucu, dönük durumda.

Zevk cihetinden bakılsa: Kaybolmuş, yitik, yüz çevirmiş halde.

Zahirde baki, ama batında fanidir. Beka gözü ile fanidir; ama fena gözü ile de bakidir. Ne var ki, fena ilmi yöndendir beka ise zevke dayalı.

Artık işi, hübut ve nüzula (düşüp inmeye) kaldı; suuda ve uruca (yükselerek çıkmaya) engel var.

Her ne zaman onu, Mukallib'ül-kulub'a (kalblerin sahibine) kalbden alıp yükseltseler, tekrar onu Mukallib'ül-kulub'dan alıp kalb makamına indirirler.

Ruhun nefis elinden halâs bulmasına, nefsin dahi itminan sonrası ruh nurlarının baskılarından kurtulmasına rağmen, yine onu ruh ve nefis cihetine birleştirici eylediler. Onu, anlatılan iki cihetin arasını birleştiren bir geçit ile yüzyüze getirdiler.

Ona, üstten faydalanmayı, altta da faydalı olmayı bir arada verdiler. Buna sebeb: Üstte anlatılan geçitlik durumudur.

Şimdi istifade kaynağında faydalıdır; faydalı gözündeyse istifadelidir. Bu manada bir şiir şöyledir:

Ey o kıssa ki, girilse şerhine uzar;
Nasıl uyulsun, yazıldıkça kalem kırar.

★★★

Bir başka maruzat... Sol el, kalb makamından ibarettir. Ama bu makam, kalblerin sahibi yüce varlığa yükselmeden öncekidir. Yüksekten düştükten sonra, kendisine inilen kalb makamı ise bir başka makamdır. Burası, sağla sol arası bir geçittir. Er-

babına açık olan mana da budur.

Sülûkü olmayan meczuplara gelince. Bilhassa kalb erbabı olarak, kalblerin sahibi zata ulaşmaları sülûke bağlı bir durumdur.

Bir makamın, herhangi bir şahsa bağlanması, o makamda, o şahıs için belli bir makamın olmasından kinayedir. O makam erbabı kimselere bakarak bu şahsın, orada belli bir imtiyazı vardır. Bu imtiyaz cümlesinden olarak üzerinde durduğumuz mana için, cezbe halinin önceden gelmesidir.

Anlatılan makama uygun olan ilimlerin ve marifetlerin menşei has beka makamı; kalb makamı ilimlerinin tahkiki; cezbenin sülûkün, bekanın aynntılan ve benzeri işler, yazılması vaadedilen risalede tafsilatı ile yazılmıştır.

Seyyid Şah Hüseyin, telaşla ve acele ile yola çıktı. Gönderilen yazının temize çekilmesine fırsat kalmadı. İnşaallah, tezce mütalaanıza sunulur.

Aziz Mütavakkıf, cezbe makamının üstünde iniş kaydetti. Ne var ki, bu aleme dönük yüzü henüz yoktur; yönelişi hep yukarıya... Üste yükselmesi zorlama ile olduğundan, cezbeye tabiatı bakımından daha bağlı... O makamdan iniş esnasında, az bir şeyi beraberinde getirdi. Sahip olduğu şeyin derecesi ise, zorlamalı yönelişten ne olduysa o kadar.

Zaten yükselmesi de, bu yönelişin eseri olup, şu anda dahi vardır. Ama, cezbesi nisbetindedir. Meselâ: Cesetteki ruh, karanlıktaki aydınlık gibi bir şey.

Ancak bu cezbe, Hacegân zatların cezbesi gibi değil. Allah onların sırlarının kudsiyetini artırsın. Daha çok bu cezbe, büyük babalarından gelip kendisine ulaşan Hace Ubeydüllah Ahrar'ın cezbesine benzemektedir. *(Reşehat adlı eserde anlatıldığına göre; burada Ubeydüllah Ahrar Hz.lerinin ana tarafından dedelerine işaret ediliyor. Meselâ: Ömer Bağıştanî ve çocukları, akrabaları)* Onların bu makamda, kendilerine has yerleri vardır.

Taliplerden bazıları, rüyada şöyle görmüş: Bu Aziz Mütavak-

kıf, üstte anlatılan Hace'yi tamamen yemiş bitirmiş.

Anlatılan rüyanın tesiri, bu makamda görülüyor.

Bu cezbe halinin, faydalı olma makamı ile bir münasebeti yoktur. zira, bu cezbe makamında yöneliş, daima yukarıya dönüktür. Daimi sekir hali, bu makamın ayrılmaz bir parçasıdır.

Cezbe makamlarından bazısı vardır ki, içine daldıktan sonra, sülûke aykırı olduğu görülür.

Ama, sülûke aykırı olmayanları da vardır; hatta bu ikinci cezbeye geçtikten sonra, sülûke yönelenler vardır. Ancak, sülûk haline girince, bu cezbe ona aykırı düşer.

Bu maruzatımı yazdığım zaman, anlatılan bu makama teveccüh ettim, bu teveccühten bazı incelikler zuhur etti. Ama, sebepsiz yere bir teveccüh de kolay olmuyor.

Hakiki durumu en iyi bilen Sübhan Allah'tır.

Adı geçen bu Aziz Mütavakkıf, aylardan beri inişe devam ettiği halde; bir türlü anlatılan cezbe makamına tam manası ile giremedi. Buna engel, bu makamın bilgisine sahip olamamaktır. Bir de, tefrikaya ve zihin dağınıklığına sebep olan teveccühlerdir. Beklenen odur ki:

Birbirine irtibat olmayan (ayrı manalar ifade eden) bu cümleleri mütalaa sırasında, oraya duhul kendisine müyesser olur. Belki de bundan sonra, Hazret-i Hace tam bir iniş dahi kaydeder.

16. MEKTUP

MEVZUU: Uruc (yükselme) nüzul (iniş) ve diğer hallerin beyanı.

OT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu büyük şeyhi ammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Talep babında en az duranlardan birinin arzuhâlidir.

İltifat dolu mektubunuzu, Mevlana Alaaddin ulaştırdı. Zikredilen mukaddemelerden her birinin keşfi zımnında, vaktin müsaadesi nisbetinde karalama yaptım.

Bu yazılan bilgileri tamamlayacak, daha mükemmel bir şekle

getirecek manalar da akla geldi. Fakat bu mektubu getirenin hemen yola çıkması, onu yazma fırsatı vermedi. İnşaallah, tez zamanda, onu da emrinize sunacağım.

Şu anda, başka bir risale yolluyorum, bunu temize çekmiştim.

Bu risalede, arkadaşlardan bazılarının arzusunu yerine getirdim.

Onlar, benden istemişlerdi ki: Bu tarikatta kendilerine faydalı olacak nasihatları kendileri için yazayım, onun manalan ile amel edeler. Gerçek şu ki: Görülmemiş güzel bir risale oldu, bereketi de çok.

Onu yazdıktan sonra malûm oldu ki: Resulullah (sav) Efendimiz, mana aleminde; ümmetinin çokça meşayihi ile toplu halde hazır olmuştu. Elinde de bu mübarek risale vardı. Kemal derecesinin keremi icabı onu öpüyor ve meşayihe göstererek şöyle buyuruyordu:

-Layık olan odur ki, bunda bulunan itikad işleri tahsil yollu biline.

Bu ilimlerle saadet bulan cemaat ise nurlu, mümtaz, aziz varlıklar olarak, Resulullah (sav) Efendimizin karşısında duruyorlardı.

Hasılı: Resulullah (sav) Efendimiz, bu rüyanın yayılması ve açıktan anlatılması için, o mecliste bu Fakir'e emir verdi.

Bir mısra:

Keremli zatlarla olan işte neden güçlük olsun.

★★★

Huzurunuzdan ayrıldıktan sonra içimde, irşad makamı için pek bağlılık kalmadı. Sebeb: Daha yükseğe meyil arzusunun varlığı.

İstiyorum ki: Zaviyede bir müddet oturup kalayım. İnsanlar, arslan ve kaplan misali görünmekteler. Uzlet ve inziva azmi samimi geliyor; ancak istihare bu matluba muvafık düşmüyor.

★★★

Yakınlık derecelerinin sonsuzluğunun da sonsuzluğuna yük-

selmek; ne kadar bunun sonu yok ise de müyesser oldu. Fakat o kadar da kolay olmadı; çünkü haller daima değişmektedir.

"Zira o, her anda bir başka şandadır."(55/29)

Mealine gelen ayet-i kerime, bu manada açıktır.

Hülasa: Allahu Tealâ'nın dilediği nisbette beni, cümle meşayihin makamlarından geçirdiler.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Aldı gülü yerden kerim zatların elleri;

Uzattılar Yüce Zat'a tuttular ileri.

Bu işte, meşayih ruhaniyetinin arabuluculuk etmelerini saymaya kalksam, iş uzar ve bıktırır.

Hasılı: Cümleten, asıl olan makamlardan geçirildim; tıpkı gölge makamlarını geçmişim gibi. Evvelden de evvel, illetsiz, sonu olmayan bu inayetleri nasıl anlatayım? Yazılması mümkün olmayan, velayet ve kemalat çeşitleri bana sunuldu.

Zilhicce ayında, nüzul (iniş) derecelerinden kalb makamına indim. İş bu makam: Tekmil ve irşad makamıdır. Lâkin, bu makamın tamama ermesi, tekmili için bazı şeyler mutlaka lâzım. Bunları bulmak da nasıl müyesser olur ki?.. Bu iş kolay değildir.

Murad olma durumunun varlığı ile, menziller kat edilir. Müridlere Nuh Nebi ömrü verilmiş olsa dahi, kolayını bilemezler. Gerek o ki, bu husus, murad olanlara mahsustur, müridlere (*İrade (dileme) fiilinin faili **mürid**, mef'ulu **murad**'dır. **Murad**, fiilin üçüncü halidir ki, **irade**'nin **mürid**'de yok olması gibi **mürid**'in de **murad**'da yok olmasını ve velâyetin son makamını ifade eder*) burada yer yok.

Efrad (sırf tevhide eren seçkin) kişilerin son yükseldiği makam ise, asıl olan makamın ilkidir; hepsi bu kadar. Efrad zatların bundan öteye geçmeleri yoktur.

"Bu Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Ve Allah büyük fazlın sahibidir."(62/4)

Meâlinde gelen ayet-i kerime bu manaya açıktır.

İşte tekmil ve irşad mertebelerinde durmanın iç yüzü budur. Bu durakta nurun görünmez oluşu, ancak şu sebebe dayanır: Gayb zulmeti her yanı kaplamıştır. Bundan başka bir şeye dayanmaz. İnsanlar, anlatılanın dışında bazı şeyleri hayal hanelerinde yoğururlar ki, onlara itibar etmek doğru değildir.

Bu manada bir şiir:

Ahmaklar ne anlar büyüklerin hallerinden;

Kısa sözlü selâmla, sessiz geç önlerinden.

Anlatıldığı gibi olan zanların, zarar ihtimali çok fazladır. Bu gönlü kırık (*İmam-ı Rabbani Hz.leri kendisini kasd ediyor*) olanın hallerine karşı, onların hayalat nazarlarını kapama emri yerindedir. Zira o gibi nazarların da, kendilerine göre bakacak yerleri vardır.

Şu dahi bu manada bir başka şiir:

Gayb olmuşum, artık beni aramayın,

Gayb olanları sakın ayıplamayın.

Yüce Hakkın gayreti üzerinde düşünmek lâzımdır. Yüce Hakkın dilediği bir işin noksanlığına kail olup kelâm etmek cidden uygun değildir. Aslında böyle bir şey, o Yüce Zat'la çekişmeye girmektir.

Az önce anlatılan kalb makamına iniş, hakikatta fark (görünüşlerin birbirinden seçilip ayrılması) makamına iniştir ki, irşad makamıdır.

Bu yerde görülen fark, nefsin ruhtan, ruhun dahi nefisten ayırd edilmesinden ibarettir. Ama, nefsin ruh nuruna girişinden sonra. Fakat, özünde birlik olan bir mana için.

Anlatılan giriş olmadan evvel, cem ve farktan (***Cem**, topluluk demektir ki, Allah'ın varlığının, sonradan var edilmiş bütün varlıkları kendi ezeli ve ebedi varlığı içinde toplamış olduğu ve salikin cezbe makamında her şeyi bu **topluluk** halinde bilmesini ifade eder. **Fark** ise, varlıkların, o topluluğun ayrıntıları olarak müşahede edilmesini ifade eder*) anlaşılan mana bir sekir halinden ileri gelir.

Yüce Hakkı, halktan ayrı ve açılmış görmeyi sanırlar ki fark

makamıdır; bu bir hakikat değildir. Hatta, anlatılan ruhu da Hak sanırlar. Ayrıca, ruhun nefisten ayırd edilişini, farklı durumunu da, Hakkın kendi kendinden ayrılışı sanırlar. Halbuki, yüce Hakkın imtiyazlı durumu, halkın çok çok ötesinde yüce ve mukaddes bir mana taşır.

Üstte anlatılan kıyas, ekseriyetle sekir erbabının bilgileridir; işin gerçek yüzü onlardan kaybolmuştur.

İşin aslı, Sübhan Allah'ın katındadır.

Cezbe ve sülûk erbabının ilimlerini ve bu iki makamın her birini, tafsilatı ile bir başka risalede yazdım. Mübarek nazarınız ona değerse şeref bahşedecektir inşaallah.

17. MEKTUP

MEVZUU: Uruc (çıkış), nüzul (iniş) ile ilgili haller hakkındadır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu mükerrem şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Hizmet hususunda en küçük olandan bir arzuhaldir.

Uzun zamandan beri duraklamada kalan bir Aziz vardı ya, bu mektubu yazdığım gün, bir zuhurat oldu: O, bu kaldığı makamdan yükseliş kaydetti, yani Uruca benzeyen bir halle. Sonra alta indi; ama tam manası ile inemedi.

Bu makamın altında bulunan kimseler dahi, aynı şekilde yükseldiler. İnişe doğru yönelmeye de başladılar. Yani: Bu üst makamın yolu ile.

Bundan sonra, zuhur edecek olan her keyfiyeti arz edeceğiz.

Anlatılan muameleye uğrayan da, halinin açılmasından sonra bir şey yazsa, doğruya daha yakın olur. Çünkü, bu nüzul hadisesini anlatıp yazmak pek zor.

Gül suyu ile gıda alması sebebi ile bu Fakir'e dahi zaaf geldi. Bütün bunlardan dolayı, bu nüzul işi ile meşgul olamadım; sonunun neye vardığını da göremedim.

İnşaallah yakında, bazı zuhurat olur.

18. MEKTUP

MEVZUU:

a) Telvinden sonra hasıl olan temkin.

b) Üç velâyet mertebesinin beyanı.

c) Vacib Taâlâ'nın varlığının zatından ayn olduğu ve daha başka hususlar.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu mükerrem şeyhi Muhammed Bakibillah'a yazmıştır.**

Kulların en küçüğü kusurlu Abdülahed oğlu Ahmed'in arzuhâlidir.

Bu hallerin varidatı devam edip geldikçe, onları arz etmek cesaretinde bulunuyoruz.

Sübhan olan Yüce Hak, yüksek teveccühlerinizin bereketi ile hallerin köleliğinden kurtarıp telvinden halâs ederek temkin makamı ile şerefyab ettikten sonra, işin neticesi olarak hayret ve acizlikten başka bir şey hasıl olmadı.

Vuslattan yana, ayrılmak ve bölünmek kaldı.

Yakınlıktan yana uzaklıktan gayrı bir şey kalmadı.

Marifetten yana da güldürücü sözlerden gayrisi artmadı.

İlim olarak cehaletten gayrisi olmadı.

İşte anlatılanlardan ötürüdür ki, arzuhallerin takdiminde duraklama vaki oldu. Sırf ayrılık günlerinin hallerini arz etmeye de cesaret edemedim. İş bununla da kalmadı, bende öyle bir soğukluk meydana geldi ki, hiçbir şeye karşı bende bir meyil kalmadı, keza bir şevk de kalmadı. Tembellik erbabının yolunda olduğu gibi, herhangi bir amelle meşgul olamıyorum.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Bir şey değilim, daha noksanı kimdir?
Muattal kalır o ki bir şey değildir.

★★★

Neyse... asıl maksada dönelim. Arzedeceğimiz şudur:

Acayip bir durum: Sübhan Hak beni şu anda hakkal-yakin makamı ile müşerref eyledi. Orası öyle bir makam ki, ilim ve ayn

orada birbirine perde değil. Fena ile beka, orada bir arada. Hayret gözünde ve emare yokluğunda ilim ve şuur var. Gıybetin (gaipte bulunmanın, uzaklığın) özünde ünsiyet ve huzur var. İlmin ve marifetin varlığına rağmen, cehalet ve güldürücü sözlerden başka artan bir şey yok.

Bu manada bir mısra:

Dikkatle bakıp şaşınız, vuslattaki şaşkına.

Allahu Tealâ bana, katıksız olan sonsuz inayetiyle yakınlık ve kemalât basamaklarında nihayeti olmayan ilerlemeler nasib etti.

Velâyet makamının üstü, şehadet makamıdır. Velâyet ile şehadet makamının nisbeti; suri tecelli ile zati tecellinin nisbeti gibidir. Hatta, velâyetle şehadet arasındaki uzaklık, bu iki tecelli arasındaki uzaklıktan bir misli daha fazladır.

Şehadet makamının üstünde, sıddıkıyet makamı vardır. Bu iki makam arasındaki mesafe, ibare ile anlatılmaktan çok uzaktır, ona işaret edilip belirtilmekten yana da çok çok yüksektir.

Sıddıkıyet makamının üstünde, ancak nübüvvet makamı vardır. Nübüvvet ehli zatlara salât, selâm ve saygılar... Nübüvvet makamı ile sıddıkıyet makamı arasında başka bir makam yoktur; hatta muhaldir. İş bu hüküm, yani muhal olma hükmü, açık ve sağlam keşifle bilinmiştir.

Ehlüllahtan bazılarının isbata çalıştığı, bu iki makam arası vasıtalı olarak bir makam bulup adına: **Makam-ı kurb** (yakınlık makamı) dedikleri makama da ulaştım; hakikatına bilgi sahibi oldum. Ama nice çok teveccühten ve ağır taarruzdan sonra. Önce bana, büyüklerden bazısının beyan ettiği durum zuhur etti, sonradan da işin hakikati malum oldu.

Evet, bu makamın husulü ancak **Uruc** (yükseliş) zamanı sıddıkıyet makamının husulünden sonra olur. Ne var ki, bunun iki makam arasında vasıta oluşu da, teemmül mahalli olup düşündürür.

Neyse. İşin hakikatını bu suretle huzurunuza vardıktan sonra inşaallah tafsilatıyla arz edeceğiz.

Bu makam, (yani Sıddıkıyet makamı) cidden yüksek bir makamdır. Yükseliş menzillerinde bunun üstünde bir makam bilinmiyor. Allahu Tealâ'nın varlığının zatından ayrı bir mana taşıdığı da bu makamda zahir oluyor. Ehl-i Hak bilginleri katında yerleşmiş olan ve kesinleşmiş olan da budur. Allahu Tealâ, onların çalışmalarını şükrana layık eylesin. Buradaki bu vücud yolda kalmaktadır; sonra yükseliş onun ötesinde devam eder.

Nitekim, üstte anlatılan manayı, Şeyh Ebülmekârim Rüknеddin Alâüddevle bazı eserlerinde anlattı.

Bu vücud aleminin üstünde; Melik, Vedud zatın alemi vardır.

Sıddıkıyet makamı, beka makamı olup bu aleme bakar. Nüzul itibariyle aleme ondan daha alta dönük olan nübüvvet makamıdır ki, hakikatta sıddıkıyet makamından daha yüksektir. Zira nübüvvet makamı, ayıklık ve beka makamıdır.

İş bu anlatılanlardan anlaşılıyor ki: Kurb makamı için, anlatılan iki makam arasında bir berzahit (geçit) durumu yoktur; çünkü bunun gözü, sırf tenzihe dönüktür; yükselişin de tamamı sayılır. O iki makamla bunun arasında çok fark vardır.

Bu manada bir şiir şöyle gelmiştir:

Tuttular beni aynaya sanki kuşlarıyım;
Kavlini ezeli ustamın konuşmalıyım.

Şer'i, nazari, istidlali ilimler (şeriatın görüşle ve delillerle elde edilen bilgileri): Zaruri ve keşfi olmuştur. Bunlarla şeriat alimleri usulleri arasında kıl kadar fark yoktur. Ancak bu ilimler, icmal yolundan tafsile getirilmiş, nazariyattan zaruriyete çıkarılmıştır.

Bu manada, Hace-i Azam Bahaeddin Nakşibend Hz.lerine şöyle soruldu:

-Sülûkten maksad nedir?

Allah sırrının kudsiyetini artırsın, şöyle anlattı:

-Bundan maksad, icmal (toplu) yollu olan marifeti tafsile (ayrıntıya) dökmektir; istidlali olanı da keşfe getirmektir.

Bunlardan başka bilgilerin hasıl olacağını söylemedi.

Evet... bu tarikatta, çok çok ilimler zuhur eder; çok değerli ir-

fan duyguları hasıl olur. Lâkin bütün bunları geçmek gerekir.

Bir salik, sıddıkıyet makamı sayılan nihayetlerin nihayetine ulaşmadıktan sonra, bu hakikat ilimlerinden, yakin (kesin bilgi) haline dayalı marifetlerden yana nasibi olamaz.

N'olurdu bileydim; bu makamın ilimlerinden, marifetlerinden yana hiçbir nasipleri olmadığı halde, ehlüllahtan kimlerdir ki: Kendiler için bu makamdan nasibe kail olurlar?.. Yolu nedir?.. Şu ayet-i kerime bu manada ne kadar güzeldir.

"Her ilim sahibinden üstün bir bilen vardır."(12/76)

Kaza ve kader meselesinin sırrına da muttali oldum. Bunlarla, şeriat-ı garranın esasına aykırı olmayan bir yolla bu meseleyi bildim. Şekillerin hiçbiri ile onların arasında aykırılık yoktur. Hem de, icab noksanlığından ve cebir şaibesinden münezzeh ve beri olarak. İş bu mana zuhurda, mehtaplı gecedeki ayın on dördü gibidir. Asıl şaşılacak durum şu ki: Şeriatın esasına aykırı bir durum olmadığı halde, bu meselenin gizli tutulmasına sebeb nedir?.. Şayet onda, bir aykırılık şaibesi olsaydı; gizli tutma işinde bir bağlantı kurulabilirdi. Belki de bu sır şu ayet-i kerimede saklıdır:

"Yaptığından sual olunmaz."(21/23)

Bu manada gelen bir şiir şöyledir:

O kimdir söz eder işi hakkında;
Ey sözcü, rıza ve teslim dışında.

Maarif ve ilimlerin feyizleri, bahar bulutlarından yağan yağmur gibi feyiz olarak gelmektedir. O şekilde ki: Kuvve-i müdrike (idrak, anlama gücü), onu taşımaktan aciz durumdadır. Kuvve-i müdrike, mücerred bir tabirdir. Yoksa, Yüce Sultanın ihsanları, ancak onun taşıyıcılarına yüklenebilir.

İlk önceleri bu duyulmamış ilimleri kitaba yazmak için içimde bir heves vardı; ama buna muvaffak olamadım. Bu hususta, bende bir ağırlık ve zorluk oluyordu. Sonunda, kendi kendimi

teselli ettim. Şöyle ki:

Bu türlü feyiz yollu gelen ilimlerden gaye meleke husulüdür; onu ezberleyip durmak değildir. Nitekim ilim talebeleri, ilmi, mevlevi ve melekeye nail olmak için öğrenirler; yoksa maksat, sarf, nahiv ve diğer ilimlerin usullerini ezberlemek değildir.

Yukarıda işaret edilen ilimlerden bazılannı arzetmek istiyoruz. Önce şu ayet-i kerime ile başlayalım:

"Onun benzeri gibi yoktur; o, hakkiyle işiten, kemaliyle görendir."(42/11)

Bu mübarek cümlenin başı, zahir olan mana gibi, sırf tenzihin isbatıdır.

"Hakkıyle işiten, kemaliyle görendir."(42/11)

Bölümü ise, tenzihi tam ve tekmil etmektedir. Bunların daha açık beyanı şöyledir:

Yaratılmışlar için işitme ve görme durumunun sübutu; toplu manada olsa dahi bir benzeyişin sabitliği dolayısıyla vehim yollu vardır. İşte, Allahu Tealâ bu vehmin def'i için, görmeyi ve işitmeyi onlardan nefyetmektedir. Kısaca şu mana anlatılmak istenir: Hakkıyle işiten, kemaliyle gören ancak o Yüce Allah'tır.

Bu mana yanlış anlaşılmasın, biraz daha açalım:

Mahluklarda, göz ve kulak mevcuttur; ama bunlann, gerçek manası ile görmekte ve işitmekte bir dahli yoktur. Sübhan olan Yüce Hak, kulağı ve gözü yarattığı gibi, görmeyi ve işitmeyi de yaratmıştır. Hem de, âdet olduğu yoldan, sözü edilen iki sıfatı yarattıktan sonra. Bunda mahluk sıfatların hiçbir tesiri yoktur. Bu arada bir tesir sözü edecek olsak dahi, ondaki bu tesir de mahluktur. O mahluklann kendileri sırf cemad nev'inden olduğu gibi; aynı şekilde sıfatlan da cemad nev'inden sayılır.

Üstte anlatılan manaya bir misalle yol verelim:

Allahu Tealâ, Kadir sıfatı ile sırf kudreti icabı taşta bir konuşma yarattığı zaman:

-Hakikaten taş konuştu. Onda konuşma vasfı vardır, denemez.

Hülasa olarak, mana bu merkezdedir. Taş, cemad (cansız) sayılır; anlatılan sıfatın onda varlığı farzedilse dahi, o da kendi gibi cansız cemaddır. Onun, asla harf ve ses çıkarmakta bir dahli yoktur.

İşte, bütün sıfatlar, üstte anlatılan kabilden olup, öyle kıyaslanabilir.

Bu babda asıl anlatılmak istenen gaye şudur: Bu iki sıfat, diğerlerine nazaran, daha fazla zuhur etmekte olduğundan, Allahu Tealâ onların nefyi için bir özellik yarattı. Kalanların nefyi, bunlara kıyasla daha uygundur.

Şu da ilim üzerine bir ilmi görüş. Sübhan olan Yüce Allah, mahlukta önce ilim (bilme) sıfatını yarattı; sonra onun maluma (bilinene) teveccühünü yarattı. Daha sonra o sıfatın, bu mahlukla ilgisini yarattı. Daha sonra bu malumun ona inkişafını yarattı. İlim sıfatını yaratmasının akabinde dahi mahlukta inkişafı yarattı.

İş bu yaratma durumu, ilâhi âdetin cereyan tarzına göre olup, gitti. İşte, bundan da bilinmiş oldu ki: Anlatılan inkişafta, ilmin bir dahli yoktur.

Şimdi, üstte anlatılan mana yolundan; daha önce anlatılan işitme ve görme sıfatlarını tekrar ele alalım. Şöyle ki:

Allahu Tealâ, mahlukta önce işitme sıfatını yarattı. Sonra duymayı ve işitilen şeye teveccühü yarattı. Sonra, işitmenin kendisini yarattı. Daha sonra, işitilen şeyin idrakini yarattı.

Görme durumu da aynı. Önce görme sıfatını yarattı. Sonra, göz bebeğinin dönüşünü ve görülecek şeye teveccühünü yarattı. Daha sonra görülen şeyin idrakini yarattı.

Anlatılan kıyas, sair sıfatlarda dahî caridir.

Tam manası ile işiten, gören o kimsedir ki; işitmesinin ve görmesinin başında, anlatılan iki sıfat bütünüyle kendisinde buluna... Bir kimse böyle değilse o: Hakkıyle işiten, kemaliyle gören olamaz.

Bütün bunlardan anlaşılıyor ki: Mahlukların sıfatları da, kendileri gibi, cemadat nev'indendir.

Bu manada son kelâm şudur:

-Allahu Tealâ, yaratılmışlardan, başlıca bu sıfatları nefyetti; artık onlar için kendilerine has olan bir sıfat yoktur. Bu sıfatlar, Sübhan Allah'ın zatı için sabit olmuştur ki, tenzihle teşbih arası birleştirilsin. Hatta, mevzumuz olan ayet-i kerimenin tamamı; tenzihin isbatı, başlıca benzeyişin nefyi içindir.

Birinci manada anlatılan bilgi... Yani: Bu mahluklardaki sıfatlann Sübhan Hakka ait oluşunu, onların kendilerini sırf cemadat çeşidinden sayıp anlatılan sıfatların onlardaki zuhurunu görmek için şu misal yerindedir: Oluk, testi ve bunlardan zuhur eden su. Sıfatların onlardaki zuhurunu, mahlukta anlatılan misaldeki gibi görmek, velâyet makamına yakışan ilimler meyanında sayılır.

İkinci manada anlatılan bilgiye gelince. Yani: Bu mahluklardaki sıfatların, Sübhan Hakka ait olduğunu vicdanen görmek, bilmek... Cemadatta görüldüğü gibi... O mahluklan dahi, ölüler misali şuursuz itikad etmek. Nitekim, bu manada, Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Sen meyitsin; onlar dahi meyitlerdir."(39/30)

İş bu manada anlatılan ilim, şehadet makamına yakışan bir ilimdir.

Bu misalle aynı zamanda, iki makam arasındaki fark dahi anlaşılmış oldu.

Az şey çoğa delil olduğu gibi, bir damla su da varlığa ve bolluğa delildir. Bu manada bir şiir şöyledir:

Senenin bolluğu bahardan bellidir.

Nitekim bu yüksek makama çıkanlar, mahlukattaki fiilleri, ölü ve cemadattaki gibi görmektedirler. Hal böyle iken, o mahlukların fiillerini Sübhan Hakka bağlamazlar.

-Bu fiillerin faili Allah'tır, demezler.

Allahu Tealâ, böyle bir bağlantı kurulmaktan yana pek yücedir. Bu manayı, aşağıdaki misallerle biraz daha açalım. Şöyle ki:

Bir şahıs, bir taşı hareket ettirdiği zaman, hiçbir şekilde:

-Bu şahıs hareket etti, denemez.

O şahıs, ancak hareketi meydana getirdi. Asıl hareket eden

ancak taştır.

Aynı şekilde, o taş cansız cemadat cinsinden olduğu gibi, ondan görülen hareket dahi öyledir. Yani: Sırf cansız cemadat çeşidi bir hareket... Bu mana icabı olarak, anlatılan hareket sonunda bir şahsın öldüğünü farz edelim; hiçbir şekilde:

-Onu taş öldürdü, denmez.

Şöyle denir:

-Taşı atan şahıs öldürdü.

Şeriat alimlerinin kavli, bu ikinci manada anlatılan ilme uygundur. Allahu Tealâ, onların çalışmalarını şükrana lâyık eylesin. Onlar, şöyle derler:

-Kullarda görülen yapılmış işler, aslında Sübhan Hakkın yarattığı işler, onun san'atıdır. Dilemek ve seçmek sureti ile işlerin onlardan çıkmasına rağmen durum budur. Fiillerin masuniyetinde (işlerin yapılmasında) onların bir dahli yoktur.

Onların işleri, yapılan amelin meydana gelişine göre olan tesir dışında, belli karışık bazı hareketlerden ibarettir.

Burada şöyle bir soru sorulabilir:

-Durum anlatıldığı gibi olunca, onlann fiillerine sevap ve ikap akla yakın bir şey olmaz. Zira onların durumu, taşa verilen bir emir gibidir. Onlardan dolayı ikap ve sevap verilmesi ise taşın fiiline yapılacak zem ve medih gibi olur.

Bu suale vereceğim cevap şudur:

-Taşla mükellef kişiler arasında fark vardır. Teklifin yeri, güç ve iradenin bulunduğu yerdir. Taşta ise, ne irade vardır, ne güç. Halbuki mükelleflerde irade vardır. Lâkin, onların bu iradeleri de, Sübban Hak tarafından yaratıldığından, muradın (irade edilenin, istenen şeyin) husulü babında bir tesiri yoktur. Dolayısıyla iş bu irade ölü gibidir.

Hülâsa: Murad olan dahi, ilâhi âdetin cereyan tarzına göre, gerçekleştikten sonra mahluk (yaratılmış)tır.

Her ne kadar mahlukun kudretinin müessir olduğu söylenirse de... isterse umumi manada olsun... Kaldı ki: Maveraünnehir alimleri de bu yola gitmişlerdir; iş bu tesir dahi kudrette mah-

luktur. Tıpkı kudret kendi zatında mahluk olduğu gibi. Çünkü onun tesiri zımnında asla mahlukun bir seçme hakkı yoktur. Bunun için, o kudretin tesiri dahi cemadat mesabesindedir.

Bu mevzuu şöyle bir misalle kapatalım:

Hülâsa: (Mahlukata ait) zatlar, sıfatlar, fiiller sırf cemadattır, sırf ölüdürler.

"Hayy Kayyum."(2/255)

Ayet-i kerimesinde anlatılan sıfatın hakiki sahibi Allah'tır.

"Hakkıyle işiten; kemaliyle görendir."(42/11)

Meâline gelen ayet-i kerimesi ile anlatılan, yine odur.

"Tam manası ile bilen, gerçekten haberdar olandır."(66/3)

Meâlindeki ayet-i kerime ile anlatılan yine odur.

"İrade buyurduğunu (istediğini) **yapandır."**(85/16)

Meâlindeki ayet-i kerime ile beyân edilen Yüce Zat yine odur. Ve şu meâldeki mübarek ayet, onun şanında ne kadar güzeldir:

"Anlat, söyle: Rabbimin kelimeleri için denizler mürekkeb olsa, Rabbimin kelimeleri bitmeden denizler tükenir; isterse bir misli daha yardıma gelsin."(18/109)

★★★

Edep dışı saydığım işler arttı, sözü uzatmam haddi aştı.

Ne yapabilirim ki? Kelâmın güzelliği, mutlak Cemil zattan geliyor. Beni öyle bir yere ulaştırdı ki, orada: Söz uzadıkça güzelleştiği sanılıyor. Her ne miktar ondan anlatılsa, lezzet ve halâvette en üst dereceye varılıyor. Bununla beraber, kendimi o Yüce Zat'tan söz etmeye yaraşır görmüyorum. Hatta, ismini dahi söylemeye cesaret edemiyorum. Bu manada bir şiir var:

Misk, gülsuyuyla yusam ağzımı bin kere,
Yine de ehil olamam hiç onu zikre.

Bir başka manada şiir:

İnsana yakışan odur ki, zaman haddini unutturmaya.

★★★

Bu arada, asıl dilek şudur: Bol teveccüh ve inayet.

Yaramaz hallerimi nasıl arzedeyim? Kendimde her ne gibi iyi bir hal bulsam, o, anlattığım üstün teveccühün bir başlangıcı-

dır. Yoksa:

Ben yine o Ahmed'im, hiç değişmedim.

★★★

Meyan Şah Hüseyin'e tevhid yolu zuhur etti; şu anda onunla hazza dalmış durumda. Hatıra, onu oradan çıkarmak geliyor ki, hayrete ulaşsın; asıl gaye de budur.

Muhammed Sadık, kendini zapt edemiyor; bunu küçüklüğüne vermek gerek. Seferde arkadaş olsa çok terakkiye nail olur. Dağa çıkarken arkadaştı; çok terakkiye nail oldu. Hayret ummanından kana kana içti. Hayret babında bu Fakir'le onun tam bir münasebeti var.

Şeyh Nur dahi aynı şekilde bu makamdadır. Çok terakki etti.

Bu Fakir'in yakınlarından bir genç var; hoş halli cidden. Berki tecelliye yakındır; galiba ona karşı istidadı da var.

★★★

21. MEKTUP

MEVZUU:

a) Velâyet-i Muhammediye başta olmak üzere, velâyet dereceleri. O velâyet sahibine salât ü selâm ve saygılar.

b) Nakşibendi tarikatının medhi, sair tarikatlara nazaran üstünlük nisbeti. Allahu Tealâ, bu yol ehlinin sırlarının kudsiyetini artırsın.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu Hacı Musa'l-Kari'nin oğlu Muhammed Mekki'ye yazmıştır.**

Lâtif mektup, zaif nahif kula ulaştı.

Allahu Tealâ, ecrinizi artırsın; işlerinizi kolay kılsın, özürünüzü kabul buyursun. Zeyğ-ı basardan mütahhar (gözün maddeye kaymasından yana temiz) olan Beşerin Efendisi hürmetine.

Ona ve onun âline salâtlann en faziletlisi, selâmların en kemallisi olsun.

★★★

Ey kardeşlerim! Bilmiş olunuz ki, ehlüllah katında **"Fena"** olarak anlatılan, ölümden evvelki ölüm gerçekleşmedikçe, mukad-

des zata ulaşmak kolay olmaz. Hatta, havai, enfüsi ilâhlara (herkesin kendi içinde gizli olan vehim ve hayat putlarına) ve afaki sayılan batıl mabudlara ibadetten kurtuluş dahi mümkün olmaz. Keza, İslâm'ın hakikatına erilemeyeceği gibi; imanın kemale ermesi dahi kolay olmaz. Nerede kaldı ki: Tam abid kullar zümresine girilsin, evtad zatlar derecesine erilsin.

Durum anlatıldığı gibi olmasına rağmen; bu fena hali, velâyet mertebelerine atılan ilk adımdır ve işin başında hasıl olan bir kemal derecesidir.

Anlatılan mana açısından bakılıp velâyetin evveline göre ahiri, ilk derecesine göre de son derece kıyas edilsin.

Bu manada şu şiir ne kadar güzeldir:

Gör gül bahçemi, anla baharımı.

Şu da bir başka şiir:

Bolluğu senenin, bellidir baharından.

Velâyet makamlarının birbirinden üstün dereceleri vardır. Şundan belli olmuştur ki: Her peygamber basamağında, kendisine has bir velâyet makamı vardır.

Velâyet derecelerinin en yüksek basamağındaysa. Resulullah (sav) Efendimizin kademi vardır. Ona ve kardeşlerine salâvatın en tamamı saygıların en uğurlusu.

Bir tecelli-i zat var ki, orada: İsimler, sıfatlar, şüun ve itibarlar için, ne icab yönü ile ne de selb yönü ile itibar vardır. İşte orası: Resulullah (sav) Efendimizin velâyetine mahsustur. İtibara ve vücuba bağlı itibar perdelerinin cümlesinin, ilim ve ayn (bilgi ve görünüş) olarak açılması, ancak bu makamda gerçekleşir.

İşte, anlatılan zamanadır ki, vuslat açıktan hasıl olur, gerçek olarak vecd hali gerçekleşir; ama bir zan olarak değil.

Resulullah (sav) Efendimize tabi olan kâmil zatlara, bu pek değerli makamdan nasib vardır. Ona salât ve selâm.

Üstte anlatılan mana icabı olarak, Resulullah (sav) Efendimize tabi olmanız gerekir. Şayet: Bu büyük velâyet makamını elde etmek, bu yüksek dereceyi tekmil etmek için yönelmiş ise-

niz, size de oradan nasib gelir.

Pek çok meşayih katında, üstte anlatılan zati tecelli, **BERKİ** sayılır. Allah onlara rahmeti ile muamele eylesin. **"BERKİ"** demenin manası şudur: Şanı büyük Yüce Hazret'e karşı perdeler, şimşek misali az bir zaman içinde açılır. Bundan sonra, isimlerin ve sıfatların perdeleri gelir; Yüce Zat'ın nurlarını gizler.

İş bu mana icabıdır ki: Zati zuhur (Allah'ı her yönde ve yerde hazır ve mevcut görmek) şimşek gibi çakıp geçer, ama Zati gıybet (Zat'ı gaipte, gizli bilmek, sıfatlarda görememek) cidden çok uzun süre devam eder.

Nakşibendiye meşayihi katında bu zati huzur, daima vardır. Onlara göre, geçip giden huzura itibar yoktur. Allahu Tealâ, onlann sırlarının kudsiyetini artırsın.

Anlatılan büyük zatların kemal derecesi bütün kemal derecelerinin üstündedir; nisbetimiz dahi bütün nisbetlerin üstündedir. Nitekim onlann ibarelerinde şöyle gelmiştir:

-Bizim nisbetimiz, bütün nisbetlerin üstündedir.

Bu cümlede geçen **"Nisbet"** tabirinden murad, daimi zati huzurdur.

Yukarıda anlatılan daha hayret verici bir durum şudur: Bu büyük zatların tarikatında, nihayet, bidayet içindedir. Bu manada, Resulullah'ın ashabının yolunu izlerler. Allahu Tealâ ona salât ve selâm eylesin. Şöyle ki: Resulullah'ın (sav) ashabı, onunla yaptıkları ilk sohbette, işin sonunda erileceğe hemen ermişlerdir. İş bu mana, sonun ilk sığdırılmış olmasının manasıdır.

Resulullah (sav) Efendimizin velâyet makamı, cümle nebilerin ve resullerin makamlarından üstün olduğu gibi, anlatılan büyüklerin velâyet makamları, cümle velilerin makamından üstündür. Allahu Tealâ, onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

Nasıl anlatıldığı gibi olmasın ki, bunların velâyetleri. Sıddık-i Ekber'e (ra) dayanmaktadır.

Evet... bu büyük meşayihin bazı fertlerine, bu bağlılıktan bir

nisbet ulaşır. Ne var ki o, Sıddık-ı Ekber'den gelen bir nasibdir. Allah ondan razı olsun.

Nitekim, anlatılan mananın devamı olarak, şu haberi Ebu Said verdi:

-Hazret-i Sıddık-ı Ekber'in (ra) cübbesi bana ulaştı.

Bu cübbenin, adı geçen Ebu Said'e ulaşma haberi, Nefehat sahibi tarafından nakledilmiştir.

★★★

Bu Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiye'ye has bazı kemalâtları açıklamaktan maksad: Talipleri bu yola teşviktir. Ne var ki, onun kemalâtını tam manası ile anlatmak bana göre değil... Mevlevi-Mevlâna Celâleddin-i Rumi-Mesnevi'de şöyle dedi:

Boşa gider onun şerhi cahillere,
Aşk gizlilik ister, düşmesin dillere...

Onları anlattım ki rağbet edile,
Yitirilip, dalınmaya hüzünlere...
Selâm size ve tüm hidayete tabi olanlara...

★★★

22. MEKTUP

MEVZUU

a) Ruhla nefis arasındaki ilişki şeklinin ve bunlann urucu (yükselişi) ile inişlerinin beyanı.

b) Ruhu ve cesede dair fena beyanı ile bunların bekası.

c) Devlet makamının beyanı ve evliyadan istihlâke (yok olmaya) varanlarla davete dönenler arasındaki fark.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Lahor Müftüsü Şeyh Muhammed'in oğlu Şeyh Abdülmecid'e yazmıştır.**

Nur ile zulmetin arasını birleştiren; cihetten beri imkânı cihette hasıl olan mekânla eş eden; zulmeti nura sevdiren; ona aşık kılarak muhabbetin kemal derecesinde imtizac ettirdi. Ta ki, bu ilgiden onun parlaklığı ve bu yakın cilâsının komşuluğu ile safa-

sı artsın. Tıpkı: Bir ayna gibi... Şöyle ki: Bir aynanın parlatılması murad edildiği, onun letafeti kasdedilmiş olduğu zaman, önce toprağa yatırılır. Ta ki: Bu zulmetle komşuluğundan onun safası kemale ersin. Bu çamurlu kesafetten ötürü değeri artsın.

Şundan ki: Bu nur, ilk başta kendisinde hasıl olan mukaddes müşahedeyi unuttu. Hatta, kendi özünü ve varlıklı tabilerini de bilmez oldu. Sebebi: Zulmani sevgilisine dalması, heyulani heykelle (maddi kalıpla) ilgilenmesidir. Bununla sohbeti dolayısı ile uğursuz kimselerden oldu. Onunla komşuluğu icabı uğurlu kerametleri kaybetti. Bu istiğrak sıkıntısı ile kalıp giderse... serbestlik fezasına uçmazsa... yazıklar olsun ona; hem de tam manası ile.

Çünkü: Kendisine gaye olan şeyin yolunu bulamadı; istidad cevherini yitirdi; sonra derin bir dalâlet bataklığına dalıp gitti.

Durum anlatıldığı gibi olmasına rağmen, şayet geçmişinde güzellik yazılı ise... üstün yardım kendisine yetişirse, başını kaldırır, yitirdiğini hatırlar ve şu şiiri okuyarak gerisin geri döner gelir:

Ey temennim, haccım da umrem de sanadır;
Cemaatin haccı toprağadır, taşadır.

Şayet kendisine matlubun şühudunda en güzel yoldan ikinci bir istiğrak hasıl olursa... en güzel yönleriyle mukaddes zata teveccüh kendisine müyesser olursa... bu kere zulmet kendisine tabi olur; nurlarının ağırlığı altında o zulmet kaybolur gider.

Şayet bu istiğrak hali, başlıca zulmani bağları unutturacak hadde ulaşırsa... nefsini ve varlığını onlara bağlı olan şeylerle birlikte tamamen unutursa... nurların nuru müşahedesinde istihlhake ulaşır; perdelerin de ötesinde kendisine matlub olan huzur hasıl olur. Ve cesede, ruha dair fena ile şerefyab olur.

Şayet fenadan sonra anlatılan müşahede ile kendisine beka gelirse... o zaman ona: Fena ve beka cihetleri tamamlanır. İşte o zaman, kendisine velâyet ismini vermek doğru olur.

Durum anlatıldığı gibi oldukta nsonra, hali şu iki şeyden biri olur:

Birincisi: Müşahedesine daldığı varlıkta, devamlı bir istihlhake (yok olmaya) girer.

İkincisi: Halkı, Yüce Sultan Hakka davete döner. Bu durumda, onun iç alemi, Sübhan Allah ile olup dışı halk iledir.

İş bu durumda onun nuru, içinde duran matluba dönük zulmetten halâs olur. Bu halâs sonu, ashab-ı yemin (emin kişiler) zümresinden olur.

Hakikatte onun için yemin (sağ) şimal (sol) yoksa da, yemin onun haline daha uygun ve kemaline daha münasiptir. Her ikisi de, hayır ve berekette ortak olmalarına rağmen, hayır cihetini toplamış olduğuna göre: Ashab-ı yeminden olması daha uygundur. Nitekim, onun şanında -şanı aziz olsun- şöyle geldi:

-Her iki eli de sağdır. (Resulullah (sav) Efendimiz kasd ediliyor; onun için solluk olmayacağı belirtiliyor.)

Bu zulmet, o nurdan ibadet ve taatın edası makamında gelmiştir. Burada: **"Nur"** demekle, imkâna bağlı nuru anlatmak istiyoruz ki, bu, ruhtur; hatta onun hulâsasıdır. **"Zulmet"** kelimesi ile de, cihetlere bağlı zulmeti murad ediyoruz; bu da nefistir.

Aynı zamanda, bu nur ve zulmetten zahir ve batın da murad edilir.

Bu arada şöyle bir soru sorulabilir:

-İstihlâke varan velilerin de, diğerleri gibi, bu aleme karşı şuurları vradır, ona yönelirler. Aynı zamanda, kendi cinsleri ile tanışıp görüşürler. Durum böyle olunca, istihlâkin ve devamlı teveccühün manası nedir? Bunlarla alem halkını davete dönenler arasında ne gibi bir fark vardır?

Bu soruya şu cevabı veririz:

-İstihlâk ve tam manada teveccüh; nefis, ruh nurlarına daldıktan sonra, nefsin ve ruhun birlikte teveccühleridir. Ki bu manaya daha önce işaret edildi. Aleme ve benzerlerine karşı şuura gelince; bunlar, his, kuva ve cevarihte (vücuddaki enerji, duygular ve organlarla) olur ki; bu sayılanlar, nefse ait parçalardır. Asıl toplu hulâsa, müşahedesinde olduğu varlığın mütalaasına, ruhun nurlarının derinliğine dalmıştır. Diğer bölümleri, anlatıldı-

ğı üzere, önceki şuurunda kalır, kendisine hiçbir fütur da gelmez.

Ancak, bu aleme dönen öyle değildir. Böyle olan veli kulun nefsi, mutmainne derecesine erdikten sonra, davet için o nurdan çıkar. Bu alemle kendisi için bir münasebet hasıl olur. Devlet dahi, icabet yerlerinde anlatılan münasebetle vaki olur.

Gelelim:

-Nefsin toplu oluşuna ve duygularla benzerlerinin ise, onun tafsilleri, dediğimizin manasına... Şöyle ki:

Nefsin, bu çam kozası şeklindeki kalble bağlantısı vardır. Aynı zamanda bu, onun için ruhla kurulan bir bağlantıdır. Ama kalbe bağlı toplu hakikat tavassutu ile.

Ruhtan gelen varidat feyizleri, toplu halde önce nefse gelir. Sonra onun aracılığı ile diğer kuvvetlere ve organlara tafsil yollu dağılır. Böylece onların hülâsası, nefiste mevcud olmuş olur.

İşte, yukarıdan beri anlatılan mana ile, her iki evliya zümresi arasındaki fark belli oldu.

Burada bilinmesi gereken bir husus daha var; o da: Birinci evliya zümresi, erbab-ı sekir olup ikinci anlatılan evliya zümresi ise erbab-ı sahivdir. (Yani: Birincisi mana sarhoşluğu içindedir, ikinci zümre ise ayıktır.)

Şerefli mana birinci zümreye ait olsa da, fazilet ikinci zümrenindir.

Birinci olarak anlatılan makam: Velâyet makamına münasiptir.

İkinci olarak anlatılan makam ise mübüvvet makamıdır.

Allahu Tealâ, bizleri veli kulların kerametleri ile şereflendirsin; peygamberlere dahi tam manası ile tabi olma hususunda bizlere sebat nasib eylesin. Allahu Tealâ'nın salâtı ve selâmı, Resulullah Efendimize, sair peygamberlere, salih kullardan, mukarreb meleklerden tüm kardeşlerine. Tâ kıyamet gününe kadar. Amin!..

Bu duacı yazar, ona yabancılığı dolayısıyla, her ne kadar Arabiyatı iyi değil ise de, mektub-u şerifleri Arabi kelimelerle ya-

zıldığından, imlâyı onların imlâsına göre yazdı.

Sözün sonu: Selâm.

23. MEKTUP

MEVZUU

a) Nakıs vasıflı olanlardan tarikat almaya mani olmak ve böylesinin mazarratı.

b) Küfür ehlininkine benzeyen lâkaplan almayı engellemek.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hanlarhanı lâkabı ile bilinen Abdürrahim'e, mektubunun cevabı olarak yazmıştır.**

Allahu Tealâ, bize ve size, halden (veya işten) yana boş olan sözden kurtuluş ihsan eylesin. Keza, amelden yana boş olan ilimden de.

Siyaha da, kızıla da peygamber olarak gönderilen Beşerin Efendisi Resulullah hürmetine. Ona ve âline salâtların en faziletlisi, selâmlann en kemallisi.

Bu duaya: "Amin!" diyen kula Allah'ın rahmeti ulaşsın...

Salih sadık kardeş, mektubunuz uygun görüldüğü şekilde ulaştı; zatınızdan tercüman olarak, anlatacağını anlattı. Şöyle bir şiir söyledim:

Devletliye de, elçiye de merhaba güzel;
Sevgide, yüzü elçinin; yollayan kadar güzel.

Ey kemalât zuhurlarına kabiliyetli kardeş, Allahu Tealâ, fiillerinizi kuvveden (yapacağınız işi düşünce olmaktan) çıkarsın.

Dünya ahiretin ekim yeridir; oraya bir şeyler ekmeyene yazıklar olsun ki, o kimse, istidad arzını boş bıraktı, amellere ait tohumları da zay etti.

Şunun da bilinmesi gerekir ki, yerin boşa giderilip zay edilmesi birkaç türlüdür. Şöyle ki:

1) Oraya hiçbir şeyin tohumu ekilmez.

2) Oysa habis ve fasit işlerin tohumu ekilir.

İkinci olarak anlatılan, mazarrat itibarı ile daha zorlu; fesad ciheti ile daha çokluğa sahiptir. İş bu mana açıktır; izaha gerek yok...

Tohumun habaseti ve fesadı şöyle olur: Noksan bir salikten tarikat alınır; onun gittiği yola girilir. Şundan ki, o nakıs kimse nefsani hevasına uyan bir kimsedir. Hevai arzuların tercih yönü olmadığında da şüphe yoktur. Şayet böyle bir tercih yapılırsa nefsani arzulara yardım olur. Bundan hasıl olan da, zulmet üstüne zulmettir. Çünkü nakıs olan kimse, Sübhan Allah'a ulaştıran yollarla, o Yüce Sübhan zata ulaştıramayan yolları ayırd edemez. Zira: Kendisi hiç oraya ulaşan bir kimse değildir. Sonra o: Talebelerdeki, değişik istidadları da, ayırd edemez. Böyle olunca, cezbe yolları ile sülûk yollarını da birbirinden ayır edemez. Halbuki, çoğu kez bir talibin istidadı, cezbe yoluna daha uygundur; başta sülûk yoluna uygun değildir.

Anlatılan mana icaba olarak nakıs kimse; yolları, değişik istidadları ayrıntıları ile bilemediği için, uygun olmadığı halde birini sülûk yoluna sokar, yoldan saptırır; tıpkı kendisi saptığı gibi.

Kâmil ve mükemmel bir şeyhe, anlatılan hale uğrayan bir talibin terbiyesi ve sülûkü düştüğü zaman, önce şunu yapmalıdır: Durumu belirtilen noksan şeyhten kendisine isabet eden şeyi izale ede... Onun yüzünden fesada uğrayan halini düzelte. Bundan sonra istidad toprağına, onun kabiliyetine uygun yararlı tohumu ata. İşte o zaman, orada güzel bitki biter.

Anlatılan mana, şu ayet-i kerimelerde ifadesini bulur:

"Kötü bir kelimenin misali, toprağın üstünden koparılmış bir ağaç gibidir; onun kararı yoktur."(14/26)

"Görmez misin? Allah iyi bir kelimeye nasıl misal getirir?.. O, güzel bir ağaç gibidir: Kökü sabittir; dalları; semada bir ağaç gibidir."(14/24)

Kâmil şeyhin sohbeti, kibrit-i ahmerdir. Onun nazarı devadır. Onun sözü şifadır.

Allahu Tealâ, bize ve size Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde sebat ihsan eylesin. O şeriatın sahibine, en faziletli salât, selâm ve saygılar. Çünkü Resulullah (sav) Efendimiz, esas emrin sahibidir; necatın medarıdır, saadet kaynağıdır. Onun şanında, Fars dili ile şu şiir ne güzel söylenmiş:

Arabi Muhammed, efendisi iki cihanın;

Yeri toprak olsun kapısında toprak olmayanın...

Sözü burada bitirelim: Resullerin Efendisine salât, selâm, tahiyyet ve bereketler duası okuyarak...

TETÜMME (Eksik kalan bir hususu belirtmek):

Her bakımdan şaşılacak bir husus. Doğru sözlü bir kardeş anlattı:

Kendi arkadaşlarından biri imiş: Değerli şairlerden biri, şiirde, KÜFRİ sözünü kendisine bir lâkab yapmış. Halbuki, kendisi büyük sadattan ve mukaba-i kiramdanmış... Keşke bileydim; bu şenaati belli şeni ismi seçip almaya kendisini ne götürdü?.. Müslüman kişiye lâyık olan odur ki: Yırtıcı arslandan kaçışından daha fazla, bu gibi isimden kaça... Tam manası ile bu ismi kötü göre. Şundan ki: Bu isim ve bu ismi alan Allah katında, Resulullah indinde buğzedilmiştir. Müslümanlar dahi küfür ehline karşı adavetle, sertlikle memurdurlar. Bu mana icabı olarak bu gibi çirkin isimden sakınmak, vaciptir.

Ancak sekir halinin ağır basmasından ötürü; bazı meşayihin ibarelerinde küfrün medhi, zunar (*Zünnar: Yunanca bir kelime olup, rahiplerin bellerine bağladıkları iplere verilen isimdir.*) Bağlamaya teşvik ve benzeri sözler, zahiren sarfedilmiştir, ama tevil götürür. O zatların sırlarının kudsiyeti artsın. Zira sarhoşların sözleri tevillidir, zahiren söylenen sözlerdir. Bunun için onlar, sekr halinin ağır basmasından ötürü, bu gibi şeylerin işlenmesinde mazur sayılırlar. Şu da bir gerçektir ki: Bu büyük zatlara göre küfrün hakikatı, İslâm'ın hakikatına nazaran pek noksan sayılır. Bunun için sekir halinde olmayanlar, o halde olanları taklid etmekte mazur sayılmazlar; hem bu zatlar katında, hem

de şeriat ehli zatlar katında. Çünkü: Her şeyin bir mevsimi ve kendine has bir vakti vardır. O şeyin yararlı oluşu da, o mevsime göredir; diğer mevsimde iyi olmaz. Akıllı olan, birinci durumu, ikincisi ile kıyas etmez.

Benim tarafımdan onu bulunuz, bu ismi değiştirsin. Onun yerine daha hayırlı olan: Allah ve Resulü katında sevilip beğenilen, razı olunan İslâmi ismi alsın. Çünkü, bir Müslümanın haline ve sözüne bu daha uygundur: İslâm dinine bağlılıktır. Aynı zamanda bu İslâmi ismi almakla:

"Töhmet yerlerinden sakınınız" hadis-i şerifi ile aldığımız emre uyup, korunmak hasıl olur. Bu kelâm doğrudur; üzerinde hiçbir şüphe tozu konmamıştır. Aynı zamanda Sübhan Allah şöyle buyurdu:

"Mümin bir kul, müşrikten hayırlıdır."(2/221)

Selâm hidayete tabi olanlara...

★★★

24. MEKTUP

MEVZUU

a) Sofi, kâin-bain'dir (Manaları anlatılacak).

b) Kalb birden fazla şeyle bağ kuramaz.

c) Zati muhabbetin zuhuru, mahbubdan gelen elemle nimetin, aynı seviyede olmasını gerektirir.

d) Mukarreblerle ebrarın ibadeti arasındaki fark.

e) İstihlâke dalıp kalan evliya ile halkı davete dönen evliya arasındaki fark.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu Muhammed Kılıçan'a yazmıştır.**

Allahu Teалâ, Seyyid'ül-Mürselin hürmetine, sizlere selâmet ve afiyet ihsan eylesin. Ona ve âline salâtlar ve selâmlar.

"İnsan, sevdiği ile beraberdir" mealinde buyurulan hadis-i şerif ne kadar güzeldir.

Kalbinde Allah ile olmaktan başka bir şey bırakmayana, o Mukaddes Yüce Zat'ın rızasından başka bir şey murad etme-

yene saadetler olsun.

Hali anlatıldığı gibi olan kimse: Her ne kadar zahirde halkla olup surette onlarla meşgul olsa dahi, özünde Allah iledir.

İş bu hal kâin-bain bir şekilde sofinin durumunu anlatır.

Kâin oluşu: Hakikatta Allah ile oluşudur.

Bain oluşu: Anlatılan mana dolayısıyla halktan ayrı ve uzaktır.

Bundan başka kâin kelimesinden bu mana dahi murad edilebilir:

-Surette halkla beraberdir.

Bain oluşundan ise, şu mana murad edilmiş olabilir:

-Hakikat bakımından halktan ayrıdır.

Kalb, birden fazla bir şeyle muhabbet bağı kuramaz. Bu, bir şeyle kurduğu muhabbet bağı zail olmadıkça, bir başkası ile muhabbet bağı kuramaz. Arzularının çokluğundan, birçok şeylere karşı kurduğu muhabbet bağından ötürü görülen durumuna gelince... Meselâ: Mal, evlâd, baş olmak, övülmek, halk arasında yükseklik durumları gibi... iş bu durumlarda dahi yine onun sevmiş olduğu bir tanedir ki o: Nefisdir. Bütün o sevmiş göründüğü şeyler, nefsine ait muhabbetin parçalarıdır. Zira, bu şeylere murad ettiği ancak kendi nefsidir, onların kendileri değildir. Bunun için, nefsine olan muhabbeti zail olup gittiği zaman bağlılık dolayısıyla, onlara karşı beslediği muhabbet bağı da zail olup gider. İş bu mana icabı olarak şöyle demişlerdir:

-Kulla Rabbi arasındaki perde, kulun nefsidir, bu alem değildir.

Çünkü: Bu alem, kendi zatında, kul için murad olan bir şey değildir ki, kula hicab olsun. Kul için murad olan ancak kendi nefsidir. Bunun için, hiç şüphesiz hicab olan kulun kendisidir, başkası değil...

Anlatılan mana icabı olarak kul, kendi nefsinin muradından temizlenmedikçe, Yüce Rab kendisi için murad olamaz; kalbe dahi, o Yüce Sübhan zatın muhabbeti giremez. Bu Yüce Sübhan zatın muhabbeti, öyle bir büyük devlettir ki, mutlak fena

halinin tahakkukundan sonra olur. Bu fena hali dahi, zati tecelliye bağlı bir durumdur. Şu mana açıktır: Şayet tam manasıyla karanlık kalmış ise... Bu, güneşin tam manasıyla doğuşundan başka bir şekilde tasavvur edilemez.

"Muhabbet-i zatiye" tabir edilen bu muhabbet elde edildiği zaman, seven zatın yanında, sevilen zatın, elemi ile nimeti bir olur.

Anlatılan mananın hâsıl olması ile ihlâs hâsıl olur. İşte oz aman, Tek İlâh Rabbına, nefsine nimetin gelmesi ve elemin gitmesi için ibadet etmez. Çünkü: Her ikisi de kendi içinde eşittir.

İş bu mertebe: "Mukarrebin" olarak işaret edilen zatlar içni, anlatılan mertebedir.

Ebrar zümresine gelince... bunlar, ancak bir şeyin korkusu, bir başka şeyin arzusu ile ibadet ederler. Her iki hal de nefislerine dönüktür. Bunun böyle oluşu: Muhabbet-i zatiye saadetine nail olmamalandır. Bu durumda:

"Ebranın haseneleri, mukarreblerin seyyieleridir" cümlesi ile anlatılan mana kapısı açılmış olur. Şundan ki: Ebrann haseneleri (iyilikleri, güzel işler), bir yüzü ile hasene ise diğer yüzü ile seyyiedir (kötülük ve günahtır). Ama, mukarreblerin haseneleri, katıksız hasenedir.

Evet... Mukarreb zatlar arasında dahi, bir şeyin arzusu ve bir başka şeyin korkusu ile Yüce Allah'a ibadet edenler vardır. Ama, ekmel sayılan beka ile tahakkuk, sebebler alemine tenezzül etmelerinden sonra... Ne var ki, bunlann korkulan da, arzulan da kendi nefisleri için değildir. Rab'larına ibadetleri, o Yüce Sübhan zatın nzasını istemelerindendir, onu darıltmadan korkmalanndandır. Aynı şekilde bu zatlar, cenneti de arzu ederler, ama nefsani hazlar için değil. Çünkü orası, Yüce Allah'ın nza yeridir. Bunun için isterler... Cehennemden de Allah'a sığınırlar, çünkü orası, Sübhan Zat'ın dargınlık mahallidir. Nefislerinden elemi savuşturmak için ibadet etmezler. Çünkü bu büyük zatlar, nefsin köleliğinden azad olmuşlardır. Yüce Sübhan Allah için halis kimseler olmuşlardır.

Üstte anlatılan rütbe, mukarreb (yakın) zatların rütbeleri arasında, en yücesidir. Bu mertebenin sahibine, mübüvvet makamı kemalâtından çokça nasib vardır; ama has velâyet mertebesi ile tahakkuk ettikten sonra.

Bir veli, sebepler alemine inmezse istihlâke varan velilerden sayılır. Bunun nübüvvet makamı kemalâtından bir nasibi yoktur. Birincisinin aksine, bunun kemale erdirme (irşad) işinde bir ehliyeti de yoktur.

Allahu Tealâ, vasfı anlatılan zatların sevgisini bizlere nasib eylesin. Seyyid'ül-beşer hürmetine... Amin!..

Resulullah Efendimize, aline, kendisine tabi olanlara salâtlarının en faziletlileri. Selâmlarının ekmeli olsun.

Mektubu, başta zikredilen hadis-i şerifle bağlayalım:

"İnsan, sevdiği ile beraberdir."

25. MEKTUP

MEVZUU: Seyyidü'l-mürselin Resûlullah Efendimize, Hülefa-i Raşidine tabi olmaya teşvik. Resûlullah Efendimize ve diğerlerine salâvatın ekmeli, selâmların en tamamı olsun.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hace Cihan'a yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, kalblerinizi selim eylesin; gönlünüzü genişletsin; nefislerinizi kötülüklerden temizlesin; cildinizi narin kılsın.

Üstte anlatılanların tümü, **hatta ruhun, sırrın, hafinin** (gizlinin) ve ahfanın (en gizlinin) tüm kemalâtı: Seyyid'ül-mürselin Resûlullah Efendimize tabi olmaya bağlıdır. Ona ve âline salâtların en faziletlisi, selâmların ekmeli olsun.

Sizin, Resûlullah (sav) Efendimize tabi olmanız gereklidir. Ondan sonra da hidayet bulan ve bulduran Hulefa-i Raşidin yolu-

nu izlemelisiniz. Çünkü onlar, Resûlullah (sav) Efendimizden sonra, hâdi (hidayet edici) ve mehdi (hidayet edilmiş) zatlardır. Hidayet yıldızlarıdır, velâyet güneşleridir. Bir kimse, onlara tabi olmak şerefine ererse, büyük bir nailiyete ermiş olur. Onların aksine hareket etme yolunda duran ile derin bir dalâlet bataklığına saplanmış olur.

Maksad olan bir şey kaldı ki, Şeyh Sultan merhumun çocuklarının maddi yönünden sıkıntılı durumlandır. Onların darlıkları belli olmuştur. Zatınızdan istenen, onların yardımına ve muavenetine koşmanızdır. Bu işe layık olan sizsiniz. Darda kalmışların yardımına koşup onlann ihtiyaçlarını gidermekb aşarısı size ihsan olunmuştur. Allahu Teâlâ, bu yoldaki başarınızı artırsın.

Selâm size ve diğer hidayete tabi olanlara..

26. MEKTUP

MEVZUU: Şevk halinin ebrar için olduğu; mukarrebler için olmadığının beyanı. Ayrıca, bu makama uygun ilimler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mevlâna Hacı Muhammed Lahori'ye göndermiştir.**

Allahu Teâlâ, bize ve size, Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde sebat ihsan eylesin. Onun kurucusuna salât, selâm ve saygılar.

Bir kudsi hadiste, şöyle geldi:

"Bakınız, bana kavuşmak için ebrar zümresinin şevki arttı. Ne var ki, benim onlara şevkim, daha şiddetlidir."

Allahu Teâlâ, şevki ebrar için isbat eyledi. Çünkü vâsıl olan mukarreb zatların, kendileri için şevk yoktur. Zira şevk, bir yitirme sonucudur; yitirme işi ise bunlar için yoktur. Hele bak ki, hiç kimse kendi nefsine iştiyak duymamaktadır. Kendisini müfrit bir şekilde sevmesine rağmen durumu böyledir. Çünkü, onun hakkında bir yitirme mevzuunun olmadığı tahakkuk etmiştir.

Mukarreb vâsıl (yaklaşıp ulaşmış) olan zata gelince, Sübhan

Allah'ın varlığında bekaya kavuşmuştur; kendi nefsinden geçmiştir. Bunun hükmü: Kendisi kendisi ile olan bir şahıs gibidir.

İşte, anlatılan mana icabı olarak şevk hali ancak ebrar için var olur; çünkü o: Kaybını arayan bir seven kimsedir.

Burada "Ebrar" demekle, şu zümreyi kasdediyoruz: Vuslata varamayan mukarreb.

Böyle biri, ortada olur, başlangıçta olur. İsterse, bu manada kendisinden yana bir hardal miktarı bakiye kalmış olsun, müsavidir.

Şu Farisi şiir bu manada ne kadar güzel söylenmiştir:

Dostun az ayrılığının azlığı yoktur;
Göze gelen kıl yarım dahi olsa çoktur.

★★★

Hazret-i Ebu Bekir Sıddık'tan (ra) şöyle anlatıldı:

-Kur'an okuyan birini gördü; hem okuyor, hem de ağlıyordu. Onu gördü, şöyle dedi:

-Biz de bunun yaptığını yapıyoruz, ama kalbimiz katılaştı.

Hazret-i Sıddık'ın (ra) bu cümlesi, zemme benzeyen medih kabilindendir.

Şeyhinin şöyle dediğini işittim:

-Çoğu kez, müntehaya vâsıl olan (sona ulaşan), ilk halindeki şevki ve arayışı temenni eder.

Şevkin kalkması dahi, bir başka makamdır ki, birinciden daha kemalli ve daha tamamdır. Ki burası: Ye'is ve idrakten yana acz makamıdır.

Şevk, bir şeyin olmasını beklemek halinde tasavvur edilir; halbuki bu makamda, ne bir şeyin vukuunu beklemek vardır, ne de şevk.

Anlatılan kâmil zat, kemal derecesinin nihayetine erip de, gerisin geri bu âleme döndüğü zaman, artık kendisine şevk tekrar gelmez. Bu dönüş neticesi, kaybın olmasına rağmen, durum değişmez; şevk geri gelmez.

Çünkü: Şevkin zevali, yitirilme durumunun kalkmasından değil; ye'is durumunun husulündendir. İş bu ye'is durumu ise

döndükten sonra dahi vardır. Ama, birinci olarak anlatılan kâmil zatın durumu böyle değildir. Bu âleme dönüşünden sonra, bu kâmil zata şevk de döner. Zira daha önce zail olan kayıp durumu tekrar hâsıl olur. O zaman dönüşle kaybı bulur; daha önce zail olan şevk yeniden gelir.

Bu arada, itiraz yollu şöyle bir şey söylenemez:

-Vuslat mertebeleri, sonsuzların sonsuzluğuna kadar bitmez. Bu mertebelerin uzunluğu dolayısıyla bir şeyi bekleme durumu olur, dolayısıyla da o zaman şevk tasavvur edilir.

Bu itiraz yollu söylenen söze karşılık biz de şöyle söyleriz:

-Vüsul mertebelerinin sonsuzluğu, tafsili seyir üzerine kuruludur. Bu dahi, esma, sıfat, şüun (görünüşler) ve itibarlarda (anlayışlarda) vaki olur. Böyle bir salik için nihayet tasavvur edilemez; kendisinden de hiçbir şekilde şevk zail olmaz.

Burada biz, şu zatı anlatma yolunda değiliz ki, o, bu mertebeleri geçip intihaya vâsıl olmuştur, ama icmal yollu (toplu manada). Yine o makama ulaşmıştır ki: Onu tabirle anlatmak mümkün olmadığı gibi, ona işaret etmek dahi mümkün değildir. Dolayısı ile, bu zatın bulunduğu yerde, bir şeyin intizarı da asla yoktur. Şüphesiz böyle bir zattan şevk ve talep de zail olup gitmiştir.

İş bu anlatılan durum: Evliyadan havas zatların halidir. Bu zatlar, sıfatların dar bölgelerinden çıkıp yükselmişlerdir; Yüce Mukaddes zata vasıl olmuşlardır. Bu zatların durumu, mufassal sıfatlarda sülûklerine devam eden, müretteb şüunlarda seyrini tamamlayan zatlar gibi değildir. Böyleleri, sonsuzlara kadar, sıfatlara ait tecellilerde mahpus kalırlar. Bunlar hakkındaki vüsul: Ancak sıfatlara vüsuldür. Halbuki Yüce Zata vüsul, icmal yollu, sıfatlarda ve itibarlarda seyirden başka türlü tasavvur edilemez. Bir kimsenin seyri, tafsil yollu kesimlerde vaki olursa, o kimse; Sıfatlarda ve itibarlarda mahpus kalır; kendisinden şevk ve talep gitmeyeceği gibi, vecdin kendisi ve vecde kapılma durumu da ondan ayrılmaz. Sevk ve vecde kapılanlar ise ancak,

sip yoktur. Madem ki, şevk ve vecd halindedirler, durumları budur.

Şöyle bir şey sorulabilir:

-Allahu Teâlâ'ya karşı şevkin manası nedir? Halbuki, Sübhan Zat'ın şanında yitirilme gibi bir durum yoktur.

Buna şu cevabı veririm:

-Burada şevk olarak anlatılan durumun müşakele san'atı (şekilce bir olma, şeklen uygunluk) kabilinden olması muhtemeldir. Bir de, ondaki şiddetin anlatılması olabilir. Şu itibarla ki: Her kim, Aziz Cebbar zata bağlanırsa, o kimse, şediddir, galibdir. Haliyle, zaif bir kula bağlanan kimseye göre.

Verilen bu cevap, ulema yoludur. Bu zaif kulun cevabında, sufiye yoluna uygun bir başka cevap şekli daha vardır. Ne var ki, bu cevaplar, bir miktar sekir hali ister; sekir hali olmadan söylemek pek yakışmaz; hatta caiz dahi değildir. Çünkü: Sekir halinde olanlar, mazurdurlar; ayık olanlar ise mes'ul sayılırlar. Şu andaki halime gelince: Sırf ayıklıktır; bu halimle onu anlatmak uygun düşmez.

İşte böyle... Evvel âhir Allah'a hamd olsun. Daima ve her an onun Peygamberi'ne selâm olsun.

27. MEKTUP

MEVZUU: Nakşibendiye tarikatının medhi ve o büyüklere bağlanmanın üstünlüğü beyanındadır. Allahu Teâlâ onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu Hace Amik'e yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun, seçilmiş kullarına selâm.

Bu Nam'a (*NAM: Kelimesinin Arapça aslı **Mahlas**'tır. Biz bunu **Nam** olarak tercüme ettik. "Benim adım" demek açık tercümesidir. İmam-ı Rabbani Hz.leri mümkün olduğu kadar benlik ifade eden kelimelerden kaçınmıştır. Biz de tercümemizde ese-*

rin bu havasını bozmamaya gayret ettik) gönderilen mektubunuz ulaştı; hem de kerem üzere. Neş'e, sürur vesilesi oldu. Arzu edilen selâmetinizdir.

Bu Silsile-i Aliyye-i Nakşibendiye'nin medhi dışında bir şeyle başınızı ağırtmak istemiyorum.

Ey Mükerrem Mahdum,

Bu Silsile-i Aliyye'nin büyükleri tarafından anlatılan ibarelerde şöyle gelmiştir:

-Bizim bağlılık nisbetimiz, bütün nisbetlerin üstündedir.

Burada anlatılan:

-Nisbet.

Tabiri ile şunu murad etmişlerdir: Şuur ve huzur. Bu büyüklere göre muteber olan huzur: Gaiplik hali olmayan huzurdur. İş bu huzuru ise:

-Yaddaşt.

İbaresi ile anlatmışlardır. Bu kusurlu Fakir'in zihninde karar kılan manaya göre:

-Yaddaşt.

Tabiri, şu ayrıntılı ifade üzere kurulan bir manadır ki, şöyle demeye gelir:

-Zatî tecelli, zat makamının zuhurundan ibarettir. O yücedir; mukaddestir.

O Yüce Zat'ın huzuru ise... esma, sıfat, şüun ve itibarların mülâhazası olmadan olur. Bu tecilli için, şu tabiri kullanmışlardır:

-Tecelli-i Berki...

Bunun daha açık manası şudur: Şüun ve itibarların kalkması. Kısa bir an içinde olur; sonra tekrar şüun ve itibar perdeleri gerilir, Hazret-i Zat örtülür.

Ne var ki, üstte anlatılan manaya göre: Gaiplik hali olmayan bir huzur tasavvur edilemez. Çünkü huzur kısa bir an için olup, gaiplik hali ise daimidir ve vakitlerin çoğunda vardır. İşte, böyle bir nisbet, o azizler katında muteber değildir. Hal böyle iken, diğer silsilenin meşayihi bu tecelli için şöyle demiştir:

-Nihayetin nihayeti...

Bu huzur, devam ettiği sürece, asla perde ve hicap kabul etmez. Zira Yüce Hakkın tecellisi, esma, sıfat, şüun ve itibarlar olmadan olur. Daimi bir huzur olur ki, onda gaiplik hali yoktur.

İşte, yukarıda anlatılan kıyasla, bu silsilenin büyükleri ile diğerlerinin nisbetleri arasındaki fark bilinmelidir. Katıksız olarak, hepsinin fevkinde olduklarına itikad edilmelidir.

Huzur babında bizim anlattığımız bu kısım; her ne kadar halkın pek çoğu tarafından uzak görülmekte ise de, erbabı indinde bir uzaklık durumu yoktur.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Erbab-ı nimete kutlu olsun erdikleri;
Miskin aşıka yeter kadehle içtikleri.

★★★

Bu "Nisbet" tabiri öyle garip bir yol ortaya koymuştur ki, eğer bu kıymetli silsile erbabından birine söylense çoğu inkâr edebilir.

Bu silsile erbabı katında bilinen Nisbet: Sübhan Hakkın huzurundan; şahid-meşhud vasfından münezzeh olan şühudundan; üst cihet vehmedilip zahire göre devamı zannedilse dahi, bilinen altı cihetten arınmış teveccühten (yönelmeden) ibarettir.

İş bu nisbet, yani: Anlatıldığı üzere şu zamanda bilinen durumu ile, yalnız cezbe makamında tahakkuk etmiştir. Diğer tarikatların nisbetlerine göre üstün bir yüzle zuhur etmemiştir. Haliyle, önce anlatılan manası ile:

-Yaddaşt.

Böyle değildir. Zira bunun husulü, cezbe cihetinin husulünden sonra olmaktadır. Sülûk makamları, onun yüksek dereceleri dahi; erbabına gizli değildir. Şayet bir gizli yanı varsa, o da: Yalnız husulünde olmaktadır. Eğer hasedi sebebi ile hasetçi inkâr edecek olursa, noksanı dolayısı ile nakıs onu kabul etmezse... maruzdur.

Bu manada şöyle bir şiir geldi:

Ayıplarsa kusurlu biri bilmeden onları;

Kem sözlerden hep beridir onların sahaları.
Kırabilir mi hiç o zinciri hilekâr tilki;
Bağlanmıştır onunla dünyanın tüm arslanları.
Evvel âhir selâm.

28. MEKTUP

MEVZUU: Üstün hal beyanındadır; lâkin tenezzül ve tebaud (iniş ve uzaklaşış) vehmini veren bir ibare ile.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bum ektubu, Hace Amik'e göndermiştir.**

Bu Nam'a kerem olarak gönderilen mektubunuzun gelmesi ile sevindim. Onun mütalaası ile şerefyab oldum.

Hürlerin esirlerih atırlamaları ne büyük nimettir; uzaklara atılmışları, vuslata erenlerin anmaları ne büyük şereftir.

Her yandan ayrılan bu aciz, kendisini visale ehil görmediğinden, hicran zaviyesinde sessiz durmayı zaruri olarak seçti. Yakınlıktan kaçtı, uzaklık hali ile tatmin oldu. Bitişiklikten ayrıldı, ayrılmada sükûnet buldu. Hürriyeti seçmekteki esareti görünce, memnuniyetle esareti seçti.

Bir şiir: **Sultan, benden bir şey istediği zamanlar,**
Derim: Kanaatın başına düşsün taşlar.

Birbiri ile irtibatı olmayan bu ibarelerle muntazam olmayan işaretlerle daha fazla başınızı nasıl ağrıtayım.

Allahu Teâlâ, Seyyid'ül-mürselin'e uyma şanında; bize de size de sebat ihsan eylesin.

Ona ve âline salâtların en faziletlisi, selâmların en keremlisi...

29. MEKTUP

MEVZUU:

a) Farz vazifeleri yerine getirmeye teşvik ve sünnetlere, edep-

lere göre hareket etmek.

b) Farz ibadetler yanında nafile ibadetlere fazla önem vermemek.

c) Yatsı namazını gecenin sonuna bırakmayı men etmek.

d) Abdestle kullanılmış (müsta'mel) suyun içilmesinin cevazına engel olmak.

e) Müridlerin, şeyhlerine olan, başkalanna olsun secde etme yoluna engel olmak.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Nizameddin Tehaniseri'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, bizi ve sizi yanlış yola sapmaktan korusun, bize ve size, üzülüp kederlenmekten esef edip inlemekten necat versin.

O Seyyid'ül-Beşer hürmetine ki, ondan, gözün yanlış yöne kayması kaldırılmıştır. Ona ve âline salâtların en tamı, selâmların ekmeli olsun.

Bilmiş olmalısın ki, yaklaştırıcı ameller iki çeşittir:

1) Farzlar.

2) Nafileler.

Farz ibadetlerle kıyas edildiği takdirde, nafilelerin hiçbir itibarı yoktur. Çünkü: Vakitlerin herhangi birinde, farz ibadetlerden herhangi birini eda etmek, bin senelik nafile ibadetten daha faziletlidir. Haliyle o farz ibadet, halis bir niyetle eda edilirse.

Anlatılan nafile ibadetler, hangi cinsten olursa olsun, durum değişmez. Meselâ: Namaz, oruç, zikir, fikir ve benzeri ibadetler...

Hatta derim ki:

-Farz ibadetlerin edası sırasında eda edilen sünnetlerden bir sünnetin, edeplerden bir edebin hükmü dahi, fazilet ciheti ile diğer nafilelere nazaran, üstteki hüküm gibidir.

Yani: Farz ibadetlerle nafile ibadetlerin fazilet cihetinden kıyas edildiği gibidir.

Bu manada, Hazret-i Ömer (ra) hakkında şöyle anlatıldı:

-Bir gün, cemaatle sabah namazını kıldı. Sonra, cemaate

baktı, onları araştırdı, arkadaşlanndan birini göremeyince şöyle sordu:

-Falan şahıs, cemaatte neden hazır olmadı?

Şu cevabı aldı:

-O, gecenin çoğunu uykusuz geçirir; ihtimal ki, uykusu bu saatte ağır bastı.

Bunun üzerine Hazret-i Ömer (ra) şöyle dedi:

-Gecenin tamamını uyuyup sabah namazını cemaatle kılsaydı; bu kendisi için daha faziletli olurdu.

Daha evlâ olan bir ibadete devam etmek, tenzihi hüküm taşısa dahi bir mekruhtan kaçınmak, zikirden, fikirden, murakabeden, teveccühten nice mertebe üstündür. Tahrimî hükmü taşıyan mekruh şöyle dursun.

Evet... Bu işleri, anlatılan edeplere uyarak ve mekruhlardan kaçınmak sureti ile yapanlar, mutlaka büyük bir nailiyete ererler. Bu uyma ve kaçınma olmadan yapılanlar, ağaç dikeni gibidir. Şöyle bir misal verelim: Bir kimsenin, zekât hesabında dirhemin altıda bir miktarı zekât sadakası vermesi, nafile olarak büyük bir dağ kadar altın sadakası vermesinden mertebeler ciheti ile daha faziletlidir. Aynı şekilde, bir dirhemin altıda biri kadar zekât sadakasını, edebe riayet etmek sureti ile vermek... meselâ müstahak olana vermek gibi... bu dahi, edebe riayet edilmeden verilene nazaran nice mertebe daha faziletlidir.

Yatsı namazını, gecenin son yansına bırakmak ki, bu, gece namazına kalkmaya vesil olması için yapılır; cidden sevilmeyen bir iştir. Kaldı ki: Bu vakitte yatsı namazını eda etmek, Hanefi Mezhebi alimlerine göre mekruhtur. Allah onlardan razı olsun. Zahir olan şudur ki: Onlar, bu keraheti, tahrimi (harama daha yakın) kerahetle mekruh kabul etmişlerdir. Ancak bu alimler, yatsı namazının gecenin ilk yarısına kadar kılınmasını mübah saymışlar; gecenin ilk yarısından sonra kılmanın da mekruh olduğunu söylemişlerdir. Mübah için mukabil mekruh ise tahrimi hükmünde mekruhtur. Şafii alimleri katındaysa... o vakitte yat-

sı namazını kılmak caiz değildir.

Bu işi: Geceye kalkmak, zevklerin husulü, o vakitte bir cemiyete vasıta olması için yapmak, cidden kerih görülen bir şeydir. Kaldı ki, aynı maksad için, yalnız vitir namazını tehir etmek yeter. Böyle bir tehir, aynı zamanda müstahaptır. Böylece, müstahap olan bir vakitte vitir eda edilmiş olur; gece kıyamı ve ayıklık babındaki maksad da hâsıl olmuş olur.

Yatsı namazını, o vakitte kılmayı bırakmalı; daha ziyade geçmişteki namazlardan kaza edilecekleri kaza etmelidir.

Bu arada, edeplere riayet dahi şarttır. Bu hususta şöyle rivayet edildi:

-İmam-ı Azam, abdeste dair edeplerden birini terk ettiğinden; kırk yıllık namazı kaza etti. Allah ondan razı olsun.

Kurbet veya hadesin izalesi (yani: Hakka yakınlık kazanmak veya abdestsizlik halini gidermek) için kullanılmış suyun içilmesi caiz değildir. Zira böyle kullanılmış bir su, İmam-ı Azam katında galiz (ağır) mekruhtur. Allah ondan razı olsun. Fükaha, bu suyu içmeyi men etmiş ve kerih görmüşlerdir. Evet... Ancak bu zatlann şöyle dedikleri olmuştur:

-Abdestten artan suyu içmek şifadır. (Kullanılmamış olması şarttır.)

Şayet bir kimse, sağlam itikadla bu suyu isterse, ona ver.

Anlatılan işin benzeri bir iptila, bu defa Delhi'de bu Fakir'in başına geldi. Sebebi şuydu: Arkadaşlardan bazısı rüya görmüş. Bu rüyada kendisine şöyle denmiş:

-Bu Fakir'in kullanılmış abdest suyunu içmesi gerekirmiş; yoksa kendisine büyük bir zarar gelirmiş.

Bu işten, her ne kadar onu almak istedimse de, hiçbir fayda verip engellemedi. Sonunda, fıkıh kitaplanna müracaat ettim, bir kurtuluş yolu budum. Bu manada, fukaha şöyle demişti:

-Abdest alan bir kimse, üçüncü yıkayıştan sonra sevap almak yakınlığını niyet etmezse, dördüncü yıkayışı kullanılmış su olmaz.

Bu cevaz çaresi yolundan girerek, niyetsiz kullandığım dördüncü suyu içmesi için ona verdim.

Mutemed bir kimse şöyle anlattı: Halifelerinizden bazısının müridleri, yer öpmekle yetinmeyip, kendisine secde ediyorlarmış.

Bu fiilin şenaatı: Güneş'ten daha açıktır. Ciddi bir şekilde, bu işe engel olunuz. Bu gibi fiillerden kaçınmak; herkesten beklenen bir iştir; özellikle halkın, kendilerine uyması beklenen kimselerden. Dolayısıyla bu misilli fiillerden kaçınmak, en zaruri işlerden olmaktadır. Zira mukallidler, yaptığı işte ona uyduklan takdirde, bir belâ ve iptilâ içine düşerler.

Bu yola giren taifenin ilimleri, ahval ilimleridir. Ahval ise, amellerin miraslarıdır. Ahval ilimlerinin miraslan şu kimseye gelir ki: Amelleri sağlama almış ve herhalde onların hakkını yerine getirmiştir.

Amellerin sağlama alınması, ancak amellerin neler olduğunun bilinmesi ile olur. İhmal etmeden, her bir amelin keyfiyetini bilmekle olur. Bu dahi, şeriat hükümlerinin ilimleridir. Meselâ: Namaz, oruç ve diğer farzlara dair ilimler... Nikâh, talâk ve alım satıma dair ilimleri de bu arada saymak gerekir. Hâsılı: Sübhan Hakkın mükellef kula vacip kılıp yapmaya davet ettiği her şeyin ilmini bu sıraya dahil etmelidir.

Sayılan bu ilim çeşitleri, çalışmakla elde edilir; bunun için mutlaka onları öğrenmek icab eder. Sonra ilim: İki mücahede arasında elde edilir. Şöyle ki:

Birinci mücahede: İlmin husulünden önce talep suretiyle yapılan mücahede.

İkinci mücahede: İlmin husulünden sonra, onunla amel etmek suretiyle yapılan mücahede.

Her ne zaman, bir meclis-i şerifte tasavvufa dair kitap müzakeresi olursa, orada, fıkha ait kitapların da bulunması gerekir.

Farisi ibarelerle yazılan kitaplar çoktur. Mecmua-i Hani, Um-

det'ül-İslâm, Kenz-i Farisi kitaplarını burada sayabiliriz.

Hatta bir mecliste, tasavvuf kitaplarının okunmasından doğacak hiçbir zarar yoktur. Çünkü onlar hallerle ilgilidir; hallerin ise kale hiçbir dahli yoktur. Bunun için fıkıh kitaplarının müzakere edilmemesinden zarar doğması muhtemeldir.

Bundan daha fazla yazmak, yorucu olur. Az çoğa delâlet eder. Bu manada bir şiir şöyledir:

Açıp saçtım sana pek gizli yanlı işleri;

Seni yormaktan korkup uzatmadım sözleri...

Allahu Teâlâ, bize ve size, Habib'ine tabi olmayı nasib eylesin. Allahu Teâlâ, ona ve âline salât ve selâm eylesin.

30. MEKTUP

MEVZUU:

a) Afaki ve enfüsi şühudun beyanı ve enfüsi şühudla suri tecelli arasındaki fark.

b) Ubudiyet makamına ait yüksek şanın beyanı ve bu makama ait ilimlerin şer'i ilimlere uygunluğu.

c) Ayrıca bunlara dair bazı hususlar.

NOT: **Hizmeti geçmiş zatlar arasında sayılan Molla Muhammed Sıddık diyor ki:**

-Bu mektup dahi, bundan önceki gibi, Şeyh Nizameddin Tehaniserî'ye gönderilmiştir.

Allahu Teâlâ, sizi tam bir şekilde, İttiba-i Muhammedi (Resulullah (sav) Efendimize uymak) ile şereflendirsin; Nebiyy-i Mustafavî yolunda siz ağırlık versin. Ona ve onun âline salâvatların en faziletlisi, saygıların en eksiksizi olsun.

Bilemiyorum, ne yazayım? Kuds-ü Mevlâ şanında söz etsem açık bir yalan ve sırf iftira olur. O pek yücedir, mukaddestir. Şundan ki: Onun kibriya şanı, benim gibi birinin hakkında söz etmesinden pek yücedir. Keyfiyetle sanlı duran biri, keyfiyet manasından tam münezzeh olandan nasıl, neyle söz ve kelâm eder?

Sonra, muhdes (sonradan olmuş) olan bir kimse, Kadim (Ezeli) Zat'tan neyi anlayıp idrak edebilir?

Sonra, mekâna bağlı biri, mekânın olmadığı bir şanda nasıl adım atabilir? Bir çaresizdir ki, o, nefsinin dışında bir şeyden haberdar değildir; onun ötesine geçtiği yoktur.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Koşsa bir zerre ömrü boyunca taleb ederek;

Hayır veya şer, kendinde bulur giderek.

Üstte anlatılan mana öyle bir iştir ki: İşin sonunda gelen enfüsi makamda müyesser olur. Nitekim, Hace Bahaeddin Nakşibend şöyle anlattı:

-Ehlullah, fena ve bekadan sonra ne görürlerse onu kendi nefislerinde görürler. Yine her neye karşı irfan duygusu elde ederlerse, bunu dahi kendi nefislerinde elde ederler. Hayretleri dahi, yine kendi varlıklannda olmaktadır.

Nitekim bu manada şu âyet-i kerime sarihtir:

"Nefislerinizdedir; görmüyor musunuz?"(51/21)

Üstte anlatılan mananın husulünden evvel vuku bulan bütün seyirler, afaki (dış dünyamıza ait) sayılır; bunda hâsıl olan da onda hâsıl olmaz.

"Hâsıl olmaz" denilmesi, talebde esas olanın aslına nisbetlidir. Halbuki, hâsıl olmamak dahi, enfüsi (içd ünyamıza ait) şühud cümlesinin şartlarından sayılır.

Hiç kimse, enfüsi müşahedenin, kendisine tecelli gelenin nefsindeki suri tecelli gibi olduğu vehmine kapılmasın. Haşa ve kellâ böyle bir hayale de dalmasın. Zira suri tecelli; bütün kısımlan ile afaki seyre dahildir ve ilmel-yakin mertebesinde hasıl olur.

Bu enfüsi şühud ise, hakkal-yakin mertebesinde olmaktadır ki, bu, kemal mertebelerinin nihayetidir.

Bu makama: **"Şühud"** adının verilmesi, ibare ve ifade meydanının darlığındandır. Yoksa, o yüce talep makamları, keyiften ve keyfiyetten münezzehtir. Aynı şekilde, o yüce talep makamına nisbetleri dahi, keyiften ve keyfiyetten münezzehtir. Çünkü

burada, keyfiyeti anlayacak olana yol kapalıdır; keyiften (şekilden) münezzeh zata çıkamaz.

Mesnevi'de şöyle geldi:

Nasın Rabbının caniyle vardır canı nasın,
Yeri yoktur ittisalin, şeklin, kıyasın...
Gerçi "N a s" dedim nas için, ama değildir;
O canana göre, canından başka nasın.

Anlatılan suri tecelli ile enfüsi tecellinin bir olduğu vehminin menşei: Bir şahsa, her iki makamda da beka husulüdür.

Suri tecelli aslında, fenaya vardırıcı değildir; bu tecelli, kendisine gelen için her ne kadar kayıtlardan bir kısmını kaldınr ise de, fena haddine ulaştıramaz; orada salikin vücudundan bir bakiye vardır. Halbuki enfüsi seyir, ekmel derece bekadan, en tam olan fenadan sonradır.

Şüphesiz, her iki beka arasının ayırd edilmesi zordur. Marifet azlığındandır ki: Zorunlu olarak, ikisinin birliğine hükmetmektedirler. Şayet bilirlerse ki: Bu ikinci beka, onlar katında:

-Yüce Allah'ın varlığında, diye tabir edilir ve bu vücud için dahi:

-Hakkani bir hibe, diye anlatılır... İşte o zaman, bu çeşit vehimden kurtulurlar.

Bu makamda, şöyle bir şey söylenemez:

-Bekabillah makamı, salikin kendi özünü, Yüce Mukaddes Hakkın aynı bilmektir.

Çünkü, iş böyle dendiği gibi değildir. Her ne kadar, bu tabir büyük zatlann bazı ibarelerinden istifade edilerek çıkanlmış ise de, bunu şöyle cevaplayabilirim:

-Bu beka, bazılarına cezbe makamında, fenaya benzeyen istihlâk ve izmihlâlden sonra müyesser olur. Nakşibendiye büyükleri bunun için:

-Vücud-u adem (Yokluktan sayılanın var oluşu) tabirini kullanırlar. Bu ise fenanın husulünden evvel olup, onun zevali tasavvur edilir, hatta olur da. Çoğu kez, saliki kendinden geçirir, gaybe götürdükten sonra bazen kendine getirdiği de olur.

Yani: Beşeri sıfatları ondan kaldırır; ikinci olarak onlara geri verir.

Fenadan sonra gelen beka ise... bozulmaktan mahfuz, zevalden de masundur. Bu beka erbabının fenası ise daimidir. Zira onlar, beka gözünde fani, fena gözünde baki olmuşlardır.

Zevalin eriştiği fena ve bekaya gelince, bunlar hallerin ve vakitlerin boyalarındandır. Ama biz bunun beyanı yolunda değiliz.

Hace Bahaeddin Nakşibend Hz.leri şöyle anlattı:

-Vücud-ü adem, beşeriyet vücuduna avdet eder; ama vücud-u fena, beşeriyet vücuduna avdet etmez.

Bunun için onların vakitleri daimi, halleri sonsuz olur. Hatta, onların ne belli bir hali olur, ne de vakti... Onların meşguliyetleri, vakitleri yapan zatladır; muameleleri, halleri hal edenledir. Durum böyle olunca, zevali kabul etmek, vakte ve hale mahsus olur. Bir kimse, vakitten ve halden kurtuluş bulursa zevalden korunmuş olan kendisine arzolunur.

Bu manada şu âyet-i kerimeyi zikredelim:

"Bu, Allah'ın fazlıdır; dilediği kimseye verir. Allah büyük ihsan sahibidir."(62/4)

Herhangi biri sanmaya ki, bu büyüklerin, vaktin devamı dedikleri ve bu yolda kail oldukları mana: O vaktin beka eseri itibariyle olup görünüşün ve gayri olanın devamıdır.

İşin aslı üstte anlatılana benzemez. Elbette devamı, vaktin kendisi, süreklilik ise halin özü içindir. Bunun dışında kalan, bir zandır. Halbuki zannın durumu şu âyetle belirtilmiştir:

"Zan, haktan yana bir şey ele getirmez."(53/287)

Bu manada şu âyet-i kerimeyi de zikretmek isterim:

"Zan vardır ki, günahtır."(49/12)

Söz uzadı; yine asıl merama dönelim. Görüşümüz odur ki: O Yüce Zat'ın mukaddes fezasında kelâma yer olmadığından, ubudiyet, zül ve inkisarımız makamında söz edelim.

İnsanın yaratılmasından gaye: 'Ancak ibadet vazifelerinin edasıdır. Bir kimseye, işin başında veya ortasında aşk ve mu-

habbet ihsan edilirse ondan beklenen: Şanı Yüce Mukaddes Zat'tan gayri şeylerden alâkayı kesmektir.

Maksadlar arasında aşk ve muhabbet dahi ancak: Kulluk (ibadet) makamının husulü içindir.

Bir kimse, ancak Yüce Allah'a şu zaman kul olur: O Yüce Zat'tan başkasının esaretinden kurtulup tam manasıyla onun kulluğuna girince.

Aşkın faydası: O Sübhan Zat'tan başka her şeyden kesilmeye vesile olmasıdır, başka olamaz. İş bu mana icabıdır ki: Velâyet mertebelerinin nihayeti, kulluk makamı olmuştur. Velâyet derecelerinde, kulluk makamının üstünde bir makam yoktur.

Bir salik bu makamda Yüce Mevlâ'sı ile kendi arasında münasebet olarak ancak ona karşı kendi ihtiyacını bulur; Mevlâ'sının ise zat, sıfat olarak tam istiğnasını (ihtiyaçsızlığını)... Hiçbir şekilde salik, kendi zatını onun zatına, sıfatını onun sıfatına, fiillerini de onun fiillerine uyumlu göremez. Ama hangi şekilde olursa olsun. Zira o: İzzet sahibi Yüce Sultan'dır. Taa, kendisine gölge adı verilmesinden kurtuluncaya kadar böyle bilecektir; zira bu (yani gölge olma durumu) dahi münasebetler cümlesinden sayılır.

Kulun itikadı şu olmalıdır: O Yüce Sübhan Zat, Haliki olup kendisi dahi onun mahlûkudur. Bunun dışında herhangi bir şeye cür'et etmemelidir.

Bu yola sülûk esnasında birçoklarına gelen fiili tevhide gelince ki, Yüce Hakk'tan başka bir fail bulamazlar o makamda... işte bu yanlış olup zındıklığa kadar götürür. Bu manada, bu yolun büyükleri şöyle derler:

Bu fiillerin yaratıcısı birdir; ama onları işleyen bir değildir.

Üstteki manayı bir misalle izah edelim: Kukla işinden anlayan birini ele alalım. Bu kimse, perdenin arkasına oturur; yaptığı hokkabazlığı ile mütaaddid cansız şeylerin suretlerini hareket ettirir, onlardan acayip garaip işler zuhur ettirir. Bunları seyreden keskin nazarlı kimseler bilirler ki: Bu suretlerdeki işlerin faili, perdenin arkasında oturan şahıstır; işlerin meydana gelişi ise

bu cansız suretlerdendir. Bu manadan ötürüdür ki, şöyle denir:

-Bu suretler hareket eder.

Hiçbir zaman şöyle denmez:

-O hokkabaz hareket eder, oynar.

Onlar, bu sözlerinde işin aslına göre gerçeği konuşurlar. Peygamberlerin getirdiği şeriat dahi bu manayı söyler.

Failin bir olduğuna dair hüküm: Sekirler cümlesinden sayılır. (Yani: Manevi sarhoşluk sonucu bir görüştür.) Ama asıl gerçek şudur: Fail müteaddiddir; fiillerin Haliki ise birdir.

Tevhid-i vücud (Varlığın birlenmesi) sırasında açıklanan bu türlü ilimler, daha çok sekir ve halin ağır basması sonucudur. Ama ledünni ilimlerin sıhhati için şer'i ilimlerin sarahatine uyması lâzımdır. Şer'i ilimleri kıl kadar aşsa, zerre ağırlığında aykırılığı olsa, o ilim, sekir halinden sayılır. Zira hakikat, ehl-i sünnet vel-cemaat ulemasının gerçek olarak kabul ettiğidir. Bunun dışında kalanlar, yani bunlann hakikat bulduğuna aykırı düşenler, şu hükümlerin dışında olamazlar: Zındıklık, ilhad, yahut bir vaktin sekri, ittihada (birleşmeye) götüren halin ağır basması.

İş bu anlatılan mutabakatın tam ve kemal üzere olması, ancak kulluk makamında kolay olur. Bunun dışında tahakkuk edecek durum, sekir hali cinsinden bir şeydir. Bir şiir:

Ey o kıssası olan şey ki, şerhi yazılsa uzun olur.

★★★

Bahaeddin Nakşibend Hz.lerine şöyle soruldu:

-Sülûkten gaye nedir?

Şöyle anlattı:

-İcmali (toplu manada) marifetin tafsili (detaylı); istidlâli (delillere dayalı) olanın dahi zaruri keşfi olmasıdır. (İnkâra yer kalmadan meydana gelmesidir.)

Şöyle demedi:

-Şer'i maarif (bilgiler) üzerine, fazladan marifetlerin (bilgilerin) elde edilmesidir.

Her ne kadar bu yolda, birtakım fazladan işler hasıl olsa dahi, iş sonuna vardığı zaman, bu fazladan işler yokmuşa döner...

Şer'i maarif tafsilatıyla malum olur. İstidlâlin darlığından çıkar, mutlak keşfin fezasına ulaşır.

Demek olur ki:

-Resulullah (sav) bu ilimleri nasıl vahiy yolu ile aldıysa, bu büyük zatlar dahi, ilimleri ilham yolu ile asıldan almaktadırlar. Ulema dahi, bu ilimleri, şer'i delillerden alarak beyan etmişlerdir.

Sonra bu ilimler, peygamberlere tafsil yollu hasıl olduğu gibi, keşif yollu dahi bu ilimler onlara hasıl olmaktadır. İş, bu minval üzere devam eder gider.

Ancak, asıllık ve ona bağlılık arada durmaktadır. Bu kısımda anlatılan kemalli mana için, aradan uzun asırlar, hayli zaman geçtikten sonra dahi, kâmil velilerden seçilen olur.

Hatıra bir şey geldi: Tafsil (ayrıntılı olmak) üzere, icmali istidlâli (toplu ve delillere dayalı) bir mesele yazayım; ama sahife tamam oldu. Onu yazmaya yer kalmadı. Bunda da. Sübhan Hakkın bir hikmeti olsa gerek... Vesselâm...

31. MEKTUP

MEVZUU:

a) Tevhid-i vücud hakikatinin zuhuru. Varlığı belirleme gerçeğinin meydana çıkması.

6) Yüce Hakkın zâtının yakınlığı ile beraberliği ve bu makamı aşmak. Ayrıca, bu makama dair sualler ve cevaplar.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Sofi'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, Seyyid'ül-mürselin'e bağlılık ve uygunluk üstüne bizlere sebat ihsan eylesin. Ona ve onun âline salâtların en faziletlisi, selâmların en kemallisi olsun.

Meclis-i şerifinizde bulunanlardan biri şöyle anlattı:

Şeyh Meyan Nizameddin Tehaniseri'nin müridlerinden bir şahıs, bu Fakir'den söz ederek demiş ki:

-O, vahdet-i vücudu inkâr ediyor.

Bu kelâmı nakleden kimse, bana rica etti ki: Bu babda işin

hakikatını, hizmetinizde bulunanlara yazayım. Ta ki: O kelâmdan ileri gelen kötü zanna insanlar kapılmayalar. Zira, bir âyet-i kerimeye göre:

"Zan vardır ki günahtır."(49/12)

İşte bu sebepledir ki, sorana, sorguya çekilenin cevap vermesi kabilinden bu kelimelerle başınızı ağrıtmak cür'etinde bulundum.

Ey kereme nail olan mahdum.

Bu Fakir'in itikad şanı, taa çocukluğundan beri ehl-i tevhid meşrebi üzeredir. Yani: Tevhid-i vücud. Bu Fakir'in babası dahi bu meşrebde idi; ama zahir ciheti (dış yönü) ile. Batın manada, tam teveccühün husulü ile beraber, devamlı olarak bu tarikatla meşguldü. Taa keyfiyetsizlik mertebesine kadar.

-Fakihin oğlu yarım fakih olur, hükmüne göre; bu Fakir dahi bu meşrebden bolca nasib aldı. Ama, ilim ciheti ile. Ondan dahi, büyük bir lezzet hâsıl oldu benim için.

Taa Yüce Allah, beni sırf keremi ile Maden-i irşad Mazhar-ı hakaik velmaarif müeyyid'üd-din'ir-razi Şeyhimiz Efendimiz Önderimiz Muhammed Bakibillah Hazretlerine kavuşturuncaya kadar.

Allahu Teâlâ, onun sırrının kudsiyetini artırsın.

İş bu zat, bu Fakir'e, Nakşibendiye tarikatını öğretti; yine bu Muhtaç'a yeteri kadar teveccüh nurunu saçtı.

Bu Tarikat-ı Aliyye'ye girdikten sonra, kısa bir müddet içinde, tevhid-i vücudi inkişafı oldu. Bu keşiften dahi bana, bir yükseklik peydah oldu. Bu makamın ilimlerinden ve maarifinden bana bol şeyler zuhur etti.

O kadar ki: Bu mertebenin inkişaf etmeyen (açılmayan) hiçbir inciliği kalmadı.

Şeyh Muhyiddin b.Arabî'nin, ilimleri ve maarifi bütün incelikleri ile belli oldu. Onun, Füsus'ta bahsettiği zati tecelli ile müşerref oldum. İtikadım odur ki, urucun nihayeti odur. Ve o tecelli hakkında şöyle diyor:

-Bundan sonrası ancak, sırf ademdir. (Tam yokluktur).

Aynı şekilde, bu tecellinin ilimleri ve maarifi dahi benim için hâsıl oldu ki, bunlar için Muhyiddin b.Arabî şöyle demektedir:

-Bunlar, tafsilatı ile hatim-i velâyet (veliliğin tamamlayıcısı) olana mahsustur.

Vaktin sekri, halin ağır basması öyle bir hadde ulaştı ki, durumu Hazret-i Hace'ye (Yani: Şeyhim Muhammed Bakibillah'a) yazdım. Bazı arzuhallerle birlikte, sekir lâfızları ile dolu şu iki beyti de yolladım:

Eyvah ki eyvah, şeriat yoludur âmâların;
Yolumuz yoludur hem kâfirlerin hem tersaların.
Küfr ü iman, zülf ü yüzüdür o güzel perinin;
Küfr ü iman, yolumuzda vahdetidir yolların.

Bu hal, uzun müddet sürüp gitti. İş, ayları geçip senelere müncer oldu.

Sonra. Sübhan Hakkın sonsuz inayeti, gayb penceresinden doğup zuhur meydanına geldi. Keyfi ve keyfiyeti (şekli ve benzeri) olmayan perde, zikri edilen matlubun yüzüne indi. Vahdet-i vücuddan ve ittihaddan haber veren önceki ilimler, zeval ve fütur yönüne doğru yollandı.

Satırlarda yazılı makamda inkişaf eden zatın beraberliği, yakınlığı, sereyan (her şeyin özüne işlemesi) ve ihata (her şeyi kaplaması) örtüldü.

Bundan sonra, yakin hali ile yakinen bilinmiş oldu ki: Anlatılan Yüce Hakka bağlılık nisbeti; Şanı Yüce Yaratıcı'nın bu âlemle oluşu bilinen manada sabit değildir. O Yüce Zat'ın ihatası, yakınlığı, ilim yönü ile olmaktadır. Nitekim hakikat ehli zatlar katında, karara bağlanan durum da budur. Allahu Teâlâ, onların çalışmalarını şükrana lâyık eylesin. Şöyle ki:

O Yüce Allah, eşyadan hiçbiri ile birleşmiş değildir.

O Yüce Allah'tır, hem de mukaddestir. Bu âlem ise görüldüğü üzere bir âlemdir.

Allahu Teâlâ, keyiften ve keyfiyetlerden tamamen münezzehtir. Bu âlem ise farktan kıdeme doğru, keyif (Şekil, benzeyiş)

düzeni ile düzenlenmiştir. Dolayısıyla bu âlem için:

-Keyfiyetten münezzehtir; keyfiyeti yaratanın aynıdır. Varlığı gerekli olan zat, bu olup olmaması mümkün olan varlığın aynıdır. Yokluğu imkânsız olanla, yokluğu mümkün olan birdir, şeklinde bir söz edilemez.

Zira, asla kadim zat, sonradan yaratılmışın aynı olamaz. Aynı şekilde, hakikatlerin değişmesi dahi, aklen ve şer'an muhaldir. İkisinden birini, diğerine hamletmenin dahi sıhhati yoktur; zira baştan ve temelden böyle bir şey mümteni (imkânsız)'dir.

Bu manada asıl şaşılacak şey, Şeyh Muhyiddin b.Arabi ve kendisine tabi olanlardan gelmektedir. Onlar, şöyle diyorlar:

-Zat-ı Vacib, mutlak meçhuldür. O, hükümlerin hiçbiri ile kendisine hükmedilmiş değildir.

Böyle dedikleri halde kavramayı, yakınlığı zatın maiyetini sabit görürler. Böyle bir sabit görme işi ise o Yüce Mukaddes Zat'a kesilen hükümden başka bir şey değildir.

İşin doğrusu, ulemanın anlattığı ilmi ihata ve yakınlıktır. (*Burada anlatılan iki görüşün açıklaması şöyledir: Muhyiddin-i Arabî Hazretlerine göre Allah, eşya ve varlıklann her birinin özüne o şeyin kendisinden daha yakındır ve hepsini bi-zatihi (kendi varlığıyla) kaplamıştır. Her şeyin özünden haberdar olması da bu yolla ve vasıtasızdır. Allah her varlığı ve bütün âlemleri zatiyle ihata ettiği (kapladığı) için görüşle ve bilgiyle ihata edilemez. Bu sebeple mutlak meçhuldür. Bazı ulemaya göre ise Allah, bütün varlıklan bi-ilmihi (kendi ilmiyle) kaplamıştır ve her şeyin özünden haberdar olması (ilmi), vasıtasız değil, melekler vasıtasıyladır.*)

ahdet-i vücuda aykırı ilimler hasıl olduğu vakit, bu Fakir'de bir ıstırap meydana geldi. Sanıyordum ki: Bu vahdet-i vücud ötesinde daha yüksek bir iş yoktur. Allahu Teala'ya tazarru ve inkisarla da dua ediyordum ki: Benden bu marifeti almasın. Yani: Vahdet-i vücud marifetini. Taa işin yüzünden tam manası ile perde kalkıncaya, halin hakikatı açılıp ortaya çıkıncaya, makam iktizası meram yolu açılıncaya kadar. İşte o zaman ma-

lum oldu ki: Bu âlem, her ne kadar sıfatlara dair kemalâtın gösterilme yeri, isimler şanındaki zuhurların tecelligâhı olsa dahi; mazhar, zahirin aynı olmadığı gibi, gölge de aslın kendisi değildir. Vahdet-i vücud ehlinin yolu budur.

Buraya kadar anlattığımızı bir misalle izah etmeye çalışalım:

Nice fenni bilgilerin sahibi bir bilgin vardır. Bu bilgin istiyor ki: Çeşitli kemalâtını, bu zuhur meydanına çıkarıp sergilesin. Onların görünmeyen güzelliklerini dahi, şuur ehli için açıklamak suretiyle arz etmek istiyor. Bunun hakkında konuşmak için, harfler ve sesler icad ediyor. Bu harflerin ve seslerin görüntüsünde gizli kemalâtını görünüşe getirmeye başlıyor.

Üstte anlatılan duruma bakarak şöyle bir şey söylenemez:

-O kemalâtın göründüğü bu sesler ve harfler o kemalâtın aynıdır; o kemalâtı bizzat ihata etmiştir; o şu şekilde bizzat yakındır; onunla şöyle bir beraberliği vardır.

Çünkü, aralarında yalnız delil ve medlûl olma durumu vardır. Bu seslerin ve harflerin, o kemalâta gelince, katıksız hali iledir. Bu zuhura gelen nisbetler ise ancak vehimlerde ve hayallerdedir. Yoksa, hakikatta onlardan yana sabit duran bir şey yoktur. Lâkin, bu kemalât ile sesler ve harfler arasında; zahiriyet ve mazhariyet, delil ve medlul olma münasebeti olunca iş bu münasebet, bahsi edilen ve vehme dayalı olarak bazıları için bir tevehhümün husulüne sebep oluyor. Haliyle bu, bazı arızi sebepler yüzünden olmaktadır. Halbuki o kemalât, işin özünde bütün nisbetlerden muarradır (bağlantılardan arınmıştır), müberradır (beridir).

Bizim, içinde bulunduğumuz durum ise delil ve medlul, zahir (görünen) ve mazhar (gösteren) alâkasından başka bir şey değildir. Çünkü bu âlem: Kendisini yaratan Yüce ve Mukaddes Zat'a bir işarettir; onu bildirmektir. İsim ve sıfat kemalâtının meydana çıkması için bir zuhur (görünme) yeridir.

Üstte anlatılan bu alâkadır ki: Bazılarına göre, bazı arızi sebepler dolayısıyla, bazı vehme dayalı hükümlerin isbatının çıkmasını sağlamaktadır.

Bazıları bu yere uğramışlardır. Yani: Anlatılan hükümlerin isbat yerine. Tevhidin ve ehadiyetin çokça murakabesi sonunda; hayal gücüne, bu murakabelerin sureti çıkmıştır.

Bazılarına dahi, tevhid ilminin mümaresesi ve tekrarı sonunda, anlatılan hükümler bir nebze zevk yollu gelmiştir.

Ancak, üstte anlatılan vahdet-i vücuda dair iki kısmın ikisi de sebeplere bağlıdır, ilim çerçevesine girer. Onlara, hal işinde yer yoktur.

Anlatılan zümre dışında bir başka zümreye de, bu isbat hükmü, muhabbetin ağır basması sonucu gelir. Şundan ki, çoğu kez sevene, sevdiğinden başkasını görme yolu kapanır. Bu dahi, seveni, sevdiğine karşı beslediği sevginin istilâsı sonucudur. Bundan sonra, sevdiğinden başkasını göremez. Ama bu demek değildir ki: Sevdiğinden başkası yoktur. Zira böyle bir şey, his, akıl, şeriat hükmüne aykırıdır. Zaman olur ki, bu muhabbet, zati sayılan ihata ve yakınlık hükmünün çıkmasını doğurur.

Anlatılan bu son kısım... yani muhabbet halinin ağır basmasından ötürü tevhid yoluna girilmesi, daha önce anlatılan iki kısımdan daha üstündür. Ve bu: Hal çerçevesine dahildir. İşin aslına, şeriata uygun düşmese dahi, durum budur. Bunun, işin özüne ve şeriata uygun kılınması, bir zorlama cinsi tekellüften ibarettir. Tıpkı felsefecilerin soğuk zorlamalı tekellüfleri gibi... Onların İslâm'a bağlı olanları, bozuk usullerini, şer'i kanunlara uydurmak isterler. **İHVAN-I SAFA** (***İhvan-ı Safa:*** *Dini ve siyasi bir cemiyettir. Hicri dördüncü asırda ortaya çıkmıştır. Karargâhını Basra'da kurmuştur.*) kitabı ve diğerleri hep bu kabildendir.

Bu hususta netice olarak anlatılmak istenen şudur: Keşfe dayalı bir hata, içtihad işinde yapılan hata hükmündedir. Özellikle sahibinden itap ve ayıplamanın kalkması gibi... Hatta müçtehid için bu hususta sevap derecelerinden bir derece dahi tahakkuk eder.

Ancak keşif ehli kimse ile müçtehidin mukallidi (uyanı) arasında bir fark vardır; şöyle ki: Müçtehidin mukallidi, müçtehid hük-

mündedir; kendisine sevap derecelerinden bir derece verilir. Yani: Hata takdir edilince. Ama keşif ehlinin mukallidi böyle değildir. Böyleler, mazur sayılmazlar. Hatta hatalı takdir sonunda sevap derecesine nail olmaktan mahrum olurlar. Şundan ki: İlham ve keşif yollu hallerin hemen hepsi bir başkası için hüccet değildir. Ama, müçtehidin görüşü, bir bşakası için hüccettir.

Üstte anlatılan mana icabı olarak birinciye (yani keşf ve ilhama) hata ihtimali takdir edildiği zaman, uymak caiz değildir. Ama, ikinciye (yani içtihada) hata ihtimali olsa dahi uymak caizdir, hatta vaciptir.

Bu kevni taayyünat göstergelerindeki bazı saliklerin şühuduna dahi, üstte anlatılan işlere verilen hüküm verilir. Onlar bu şühuda:

-Şühud-u vahdet ve kesrette şühud-u ehadiyet... ismini verirler.

Üstte, anlatılanları çürüttüğümüz gibi, bunu da şöyle çürütebilir:

Mukaddes Vacib Teâlâ, keyften ve keyfiyattan (ölçü ve şekillerden) münezzehtir. Keyfiyet göstergeleri, onu alamaz. Keza kelâmın coştuğu yerler de. Mekânı olmayan Yüce Zat, bir mekân içinde bulunamaz. Gerekir ki: O keyfiyetten münezzeh Yüce zat, keyfiyet (şekil) dairesinin dışında arana. Mekânı olmayan, mekânların ötesinde istene.

Her ne zaman ki, bir şey, afakta ve enfüste (dışarıda ve içeride) müşahede edilir; o şey: Yüce Mukaddes Sübhan Zat'ın âyetlerinden sayılır. Velâyet dairesinin kutbu Hace Bahaeddin Nakşibend Hz.leri şöyle anlattı:

-Her ne şey ki, müşahede edilir, işitilir, bilinir, o şey Yüce Hakkın gayrıdır. Hakikatte, onun bir kelime ile nefyi gerekir:

-LÂ... (Bu değil, manasına)

Bu manada bir şiir şöyledir:

Bu suret kapısından nasıl geçer mana?..
Gedalar kapısında işm'olur sultana?..

Söz ne kâr eder, o suretperest gafildir;
Gizlenince olur mu yol dostun nuruna?..

★★★

Şöyle söylenebilir:

-Nakşibendiye ve diğer meşayihin sözlerinde, sarih olarak vahdet-i vücud, kurb-ü zati, maiyet-i zatiye, kesrette şühud-u vahdet ve ehadiyet anlatılmıştır. Ne dersiniz?..

Bu soruya şu cevabı veririm:

-Belirtilen bu haller, o zatlara, elde ettikleri hallerin ortalarında gelmiştir. Sonra bu makamdan terakki edip geçmişlerdir. Nitekim bu Fakir, daha önceki kısımlarda hallerinden yazdı.

Bunun için vereceğim bir başka cevap ise şudur:

-Saliklerden bir topluluk, kendilerinde bulunan tam teveccühle, katıksız ehadiyet (Allah'ın saf görünmez birliği) yönüne batınları ile yönelmişlerdir. Kesretin (çokluğun) müşahedesinden başka bir şey olmayan zahirleri ile de, anlatılan ahkâm ve şühudu bulmuşlardır. Hasılı: Bunlar, batın ciheti ile ehadiyete yönelmişlerdir, zahir ciheti ile de kesrette matlubun müşahedesine dalmışlardır. Tıpkı bu mektubun evvelinde anlattığım babamın hali gibi.

Bu cevabın daha geniş şekli, "**Vahdet-i Vücud mertebelerini tahkik**" şanında yazılan risalede belirtilmiştir. Bu makamın, bundan fazla söze tahammülü yoktur.

Burada şöyle bir soru sorulamaz:

-İşin aslında birçok varlıklar olduğuna, zati bir yakınlık ve zati bir ihata olmadığına, vahdette kesret (birlik içinde çokluk) şuhudu da vaki işe uygun düşmediğine göre; bu büyüklerin hükmü yalana çıkmaz mı?.. Çünkü vakıaya ve işin özüne uygun düşmemektedir.

Bunun için şu cevabı verebiliriz:

-Bu büyük zatlar, ancak, müşahede ettikleri miktara göre hüküm sahibi olmaktadırlar. Bunun için vereceğimiz misal şudur: Bir kimse, Zeyd'in suretini aynada görerek, onun sureti olduğu-

na hükmeder. Bu hüküm, aslında vakıaya mutabık değildir. Çünkü, o kimse hiçbir şekilde Zeyd'in suretini aynada görmedi. Aslında orada bir suret yoktur ki, görsün. Şimdi, hali anlatıldığı gibi olan bir şahsa, alışılmış duruma göre:

-Bu işte yalancıdır, denemez.

İsterse gördüğü, işin aslına mutabık olmasın. Çünkü, o kimse mazurdur; yalancılık damgası ondan kalkar.

İş bu mana, daha önce de anlatıldı.

Bizim burada asıl üzerinde durduğumuz husus: Gizlenmesi, saklanması gerekliyken zuhur eden hallerin açıktan bildirilip anlatılması meselesidir.

Her ne kadar, vahdet-i vücud için bizden bir kabul gelirse de, bu bir keşif yolundan ötürü kabuldür; onun taklid edilip yapılması için bir kabul değildir. Şayet bizden bir inkâr gelirse... bu da ilhamdan ötürüdür. Şayet bir ilhamın da, bir başkasına hüccet olabilecek durumu yoksa, bunu inkâra da yer yoktur.

Şu da bir başka cevap olup yalan şüphesinin def'i zımnındadır. Şöyle ki:

-Bu âlemin fertlerinin birbirleri ile bazı hallerde ortak yanları olduğu gibi, bazı hallerde dahi ayrı yanları vardır. Bu mümkün olan ortaklık, Vacib Tealâ ile dahi bilinen durumu ile bazı işlerde olmaktadır. Yani: Sırf isim ve surette. Her ne kadar her iki yanın birbirinden zatiyle ayrılmış gibi bir durumu olsa dahi, kendisine muhabbet miktarının ağır gelmesi sonunda, bu ayrılmışlık durumu ortadan kalkıp gizlenmektedir. Daha çok ona ortak taraflar zuhur etmektedir.

İş bu anlatılan surete: Biri diğerinin aynı olduğuna hükmederlerse vakıaya uygun düşer. Aslâ, yalan tarafı yoktur.

İşte... zati ihata ve benzeri haller, üstte anlatılana göre kıyas edilmelidir. Vesselâm...

32. MEKTUP

MEVZUU: Ashab-ı kirama mahsus kemal (yükseklik, olgunluk) derecesinin beyanına dairdir. Allah onlardan razı olsun. İş bu kemal derecesine evliyadan pek azı nazil olmuştur. Bu münasebetle daha başka şeyler de yazılmıştır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mirza Hüsameddin Ahmed'e yazmıştır.**

İltifat olarak, gönderilen mektubunuz ulaştı.

Sübhan Allah'a hamd ve şükürler olsun ki, uzağa atılan unutulmaya terk edilmemiş, söz arasında olsa dahi hatırlananlarla hatıra gelip anılmıştır.

Bu manada bir mısra:

Bırakınız bizi, tatlı hatıralarımızla teselli bulalım.

Mektubunuzda şu hususta şikâyet var: Hazret-i Şeyhimize bağlılık hali bulunmadığı, bunu vicdanen bulmanın zorluğu... Ayrıca bunların sebebi sorulmaktadır.

Üstün Şeyhimize, Yüce Allah'ın has rahmetini dileriz.

Ey Mahdum,

Bu misillu sözlerin yazı ile, hatta sözle şerhedilmesi uygun değildir. Şunun için ki: İnsanın zihninde, ne gibi mana hasıl edeceği bilinmez; hatta, onlardan ne anlaşılacağı da belli olmaz. Bu iş için lâzım olan, iyi zan besleyip huzurda olmaktır; yahut ne yoldan olursa olsun sohbetin uzun süre devamıdır. Bunun dışında kalan, kopup uçar, ağaç dikenleri gibidir.

Bu manada bir şiir:

Bir gece arıyorum saf, hoş mehtabı var;
Sana anlatacağım tatlı masallar var...

Ancak, suale cevap kabilinden, aşağıdaki miktarı açıklayacağım.

Şöyle ki:

Her makamın, kendi başına, ilimleri ve elde edilecek marifetleri vardır. Hatta, birbirinden ayrı, halleri ve vecidleri vardır.

Bir makam vardır ki, orada: Zikir ve teveccüh uygun düşer.

Bir makam vardır ki, orada: Kur'ano kumak ve namazk ılmak gerekir.

Bir başka makam vardır ki: Cezbeye mahsustur.

Bir başka makam dahi: Sülûke mahsustur.

Bir başka makam dahi: Hem cezbe, hem de sülûk içindir.

Bir başka makam dahi: Cezbeden ve sülûkten yana boştur. O kadar ki, orada, cezbenin yeri olmadığı gibi, sülûkle bir ilgisi dahi yoktur. İş bu makam, cidden pek yücedir. Resulullah (sav) Efendimizin ashabı, bu makama çıkma imtiyazına nail olmuşlardır. Allah onlardan razı olsun. Bu makamın sahibi için, diğer makamların sahiplerine nazaran, tam bir imtiyaz vardır. Bu makam sahipleri arasında bulunan birbirine benzerlik, diğer makamların sahipleri arasındaki benzerliğe nazaran pek azdır. Ama, diğer makamların sahipleri, bir yönde olmasa bile, diğer bir yönde birbirlerine benzerler. Bu makama bağlılık, ashab-ı kiramdan sonra, inşaallah tam bir şekilde Mehdi Aleyhisselâm'da zuhur edecektir. Bu makamdan haber veren tabakat meşayihi azaldı. O makamın ilimlerinden ve marifetinden kelâm şöyle dursun.

İş bu makam, şu âyet-i kerimede manasını güzel bulur:

"Bu, Allah'ın fazlıdır, dilediğine verir. Allah, büyük fazlın sahibidir."(62/4)

Bu babda anlatılacak esas mesele şudur:

Bu, pek değerli olan makam nisbeti, ilk adımda, sahabede zuhur edip zamanla, tam kemal mertebesine erişir. Ancak, sahabenin gayri için bu devletle şerefyab olmak, sahabenin izince oraya varmak arzu edilirse bu: Cezbe menzillerinin, sülûk mertebelerinin kat edilmesine bağlıdır. Ve bu iki makama dair ilimlere de sahip olmak gerekir.

Bu mübarek makama bağlanmanın, başlangıçta zuhuru, Seyyid'ül-Beşer, Efendimizin sohbeti bereketine mahsustu. Ona ve âline salât, tahiyyat, berekât ve teslimat. Ama, Resulullah (sav) Efendimize tebaiyet yolu ile bağlı bulunan bazı zatların, bu bereketle şerefyab olmaları mümkündür. İşte, böyle bir zatın sohbeti, başlangıçta, bu üstün makama bağlanmış olmanın zuhuruna bir sebeptir. Yani: İlk halde ve cezbe ve sülûk

menzillerini kat etmeden evvel.

Bu manada bir şiir:

Şayet bulursa kudsi ruhun feyiz yardımını;
İsa'dan başkası, dahi çıkarır aynısını.

Bu zamanda, bu üstun makama nisbet, nihayetin bidayette oluşu şeklinde tahakkuk etmektedir. Nitekim bu mana, cezbenin sülûke takdim edilmesi sureti ile tahakkuk ediyor.

Bu hususta daha fazla yazmaya durum müsait değildir. Bu manayı anlatan bir şiir şöyledir:

Bundan ötesinin beyanı ince;
Gizlemek pek hoş, pek de güzel bence.

Eğer bundan sonra, bir karşılaşma durumu olursa dinleyenlerde de hüsn ü zan hissedersem, zuhur meydanında bu makamdan bir nezbe varidat gelir. Haliyle, Allahu Teâlâ dil erse. Başarı ihsan eden, o Yüce Sübhan Allah'tır.

Arkadaşlardan bazıları için, bir şeyler yazmışsınız. Bu Fakir, onların yanlış hareketlerini affettim. Allahu Teâlâ'dan dahi bağışlamasını dilerim; o, merhametlilerin en merhametlisidir.

Ancak, arkadaşlara biraz nasihat etmek gerekir ki, huzurda ve gıyabda eziyet makamında olmasınlar. Yanlış tutumlarını düzeltsinler. Bu mana, şu âyet-i kerimede pek güzel anlatılmaktadır:

"Kendilerini değiştirmedikçe; Allah bir kavmi değiştirmez. Allah bir kavme azab murad ederse; kendisinden başka bunu onlardan çevirecek yoktur."(13/11)

Şeyh İlâhdad hakkında da yazmışsınız. Bu husus, Fakir'e hiçbir sıkıntı olamaz. Ancak, vaziyetini değiştirmek, kendisine gereklidir. Bu manada:

"Pişmanlık tevbedir" hadis-i şerifini hatırlatmak gerekir.

Ayrıca, şefaat dilemek dahi, pişmanlıktan bir parçadır. Bu Fakir, her halde, affedip geçmek makamındadır. Ama, kendi namına... Başkaları için olanı, kendisi daha iyi bilir; keza ne lâzım geldiğini de...

★★★

Serhend'i kendi yeriniz gibi bilmelisiniz. Muhabbet alâkası ve tarikat kardeşliği bağı, öyle geçici şeyler sebebiyle kesilen cinsten değildir.

Bundan daha fazla ne yazayım? Mahdumlara ve sair hane halkına hususi dualarımız vardır.

Bu mektubun müsveddesini yaptıktan sonra, hatıra geldi ki: Kardeşlerin yanlış hareketleri ve onların affına dair, birincisinden daha açık yazayım. Toplu yazılanda belirsiz durum olur; bundan ne anlaşılabilir?

Ey Mahdum,

Bilmiş olasın ki, affetmek ancak şu zümre için talep ve tasavvur edilir: Kötü vaziyetlerini itiraf ederler, yaptıklarına da nedamet duyarlar. Aksi halde, affın yeri yoktur.

Şöyle yazmışsınız: Hazret-i Şeyhimiz, bu makamı Şeyh İlâhdad'a, o zümrenin şehadeti ile bırakmış.

İş bu söz açıklama ister. Nasıl?..

Şayet bu bırakmak şu manaya ise: Bu yolun ehline, gelip gidenlere hizmet, yemek içmek gibi, ihtiyaçlarını sorup gidermek gibi... Bunda bir çekişme hiç kimse için yoktur. Bu iş, selâmettir.

Şayet bu işi bırakmak şu manaya ise: Taliplerden bir cemaati manevi terbiyesine almak, şeyhlik makamına oturmak gibi... İşte bu olmadı.

Şundan ki: Şeyhimiz Hazretleri, son karşılaşmamızda bana şöyle sordu:

-Şeyh İlâhdad hakkında fikrin nedir?.. Namıma taliplerden bazılarına bir şeyler belletip, meşguliyet verse, onların hallerini bize ulaştırıp bildirse nasıl olur?.. Zira, benim onlarla beraber olmama, bir eğitim meşguliyetine, hallerinden sorup sual etmeye takatım yoktur.

Fakir, bu hususta durakladım. Ancak, anlatılan işin gereğince orada bu kadarına cevaz verdim. Hiç şüphe yok ki: Tebliğ işinden bu kadarının yapılması, sırf elçilik babında bir şeydir.

İşin özelliği de, bu iş, zarurete göre yapılmaktadır ki; zaruret ancak kendi özelliği ile hesaplanır. Yani: Ne miktar zaruret varsa, o mikdar bu yolda ruhsat vardır. Şu var ki, bu zaruret, Şeyhimizin hayattaki zamanına mahsustur. Onun irtihalinden sonra taliplere öğretim meşguliyetinde bulunmak, hallerinden sual etmek, hiyanet babına girer.

Şunu da yazmışsınız:

-Hazret-i Şeyhimize bağlılık (nisbet) elbette bakidir. Yani: Dehirlerin ve zamanların geçip gitmesi ile artma ve eksilme olmaz.

Ey Mahdum, bilmiş olasın ki: Bir san'atın kemale ermesi, fikirlerin ona katılması ile olur. Sibeveyh'in vaz ettiği NAHV ilmine bir bak. Sonra gelenlerin fikirleri de katılınca ona, on misli değer katmıştır. Kaldı ki, bir şeyin aynıyle baki kalması, noksanlığın kendisidir. Şu hususa dikkat edilmeli ki: Hace Nakşibend Hz.lerine olan bağlılık (nisbet), Hace Abdülhalik Gücdüvani zamanında olduğu gibi değildir. Sair haller dahi, buna kıyas edilebilir. Şu hususa da dikkat edilmelidir ki: Hazret-i Şeyhimiz, bu bağlılığın kemale erginliği konusunda, tam olduğuna kail değildir. Şayet, onun hayatı devam etseydi, bu bağlılığı, Sübhan Allah'ın dilediği kadar artırır, ileri götürürdü. Bunun için onun ilerlememesine çalışmak uygun düşmez.

Sonra, bu Fakir bilemiyor ki: Onun bekası hangi yönden olacak?.. Kaldı ki, bu bağlılıkta, senin kendi başına ayrı bir durumun var; diğerlerinin bağlılığı için oraya yol yoktur. Bu kelâm dahi, teşhis edilmiştir. Yani: Hazretin huzurunda mükerreren söylenmiştir. Şeyh İlâhdad Miskin nereden bilecek bu bağlılığın ne olduğunu?.. Onun ancak, bir parça kalb huzuru var, o kadar... Bu haletin ne olduğu, diğerleri tarafından bilinen bir şeydir. Bu bağlılığı ayakta tutacak kimdir ve onun şanında mürebbi (terbiyeci, yetiştirici) kim olacak?.. Böyle birini bana anlatınız ki: Onun yardımcısı ve muavini olayım...

Rüyalara itibar etmek ve onlara dayanmak doğru değildir. Zi-

ra onlar, doğru olmayan hayallerden ibarettir. Şeytan, güçlü bir düşmandır. Onun güzel gösterdiği kötü şeylerden emin olmak ise... pek zordur. Meğer ki, Allahu Teâlâ, o kimseyi korumuş olsun...

Ey Mahdum, bilmiş olasın ki, üstte anılanlardan başka, kazanılmış bağlılığın ortadan kaldırılıp alınması hakkında da yazmışsın.

Bu selb (ortadan kaldırma) işi, ancak ihtiyarla olur ki, bu, huzurda anlatıldı. (Farsça nüshasında selbin ihtiyarla olmayacağı anlatılır.) Bu selb işi, şu anda aynı şekildedir. Onun zevalini tasavvur etmek hayaldir.

Kalbden duyulan sesin, bu haletle bir alâkası yoktur. Külden ateş kaybolduğu, soğumaya yüz tuttuğu zaman, üzerine su dökülürse ses çıkar. Ancak hiçbir şekilde şöyle denmez:

-Ateş, onun için henüz gizlidir.

Rüyalara, hiçbir şekilde itibar edilmez. Bu sözün manası, bugün için gizlidir; ama yarın Allah dilerse, doğruluğu belli olur.

Mektubunuz mübalağalı bir şekilde yazılmış. Onun için, cevap olarak, bu cümleler geldi. Bir istek sebep olmadan konuşmak kolay olmuyor.

33. MEKTUP

MEVZUU: Dünya sevgisine esir olan uygunsuz âlimleri zemmetmek ve zahid gönüllü olup dünyadan kaçan âlimleri medhetmek beyanındadır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hacı Molla Muhammed Lahorî'ye yazmıştır.**

Âlimlerin dünyayı sevmeleri, ona karşı istekli olmaları güzel yüzlerinde siyah bir lekedir. Bu gibi âlimlerden her ne kadar halka fayda olsa da, onlann bilgisi, kendileri için menfaat getirmez. Her ne kadar, İslâm dininin kuvvetlenmesi, şeriatın desteklenmesi bunlara bağlı ise de, bu duruma itibar yoktur. Şundan ki:

Destekleme ve kuvvetlendirme işinin, bazı hallerde, fücur ve fütur ehlinden de geldiği vakidir. Nitekim, bu manada Seyyid'ül Enbiya Resulullah (sav) şöyle buyurdu:

"Allahu Teâlâ, gerçekten bu dini, facir bir kişinin eli ile de teyid eder."

Bu gibilerin durumu. Parstaşına benzer; demir veya bakır cinsinden ona ne yaklaşırsa... onun haline girer. Ama kendisi, yine olduğu gibi taştır. Yahut onlar, çakmakla taş gibidir. Bundan âlem faydalanır; ama onlardaki bu ateşten ne taşa fayda vardır, ne de ağaca.

Hatta, şunu da söyleyebilirim:

-Bu ilim, kendileri hakkında dahi zararlıdır. Zira bu manadaki hüccet onlar için tamamdır. Nitekim, Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Azab ciheti ile, insanların kıyamet günü en zorda olanı, öyle bir âlimdir ki, Allah, kendisine ilminden fayda vermemiştir."

Bu ilim, o kimseye nasıl zararlı olmasın ki?.. Zira ilim, Yüce Allah katında eşyanın en azizidir. Mevcudlann da en şereflisidir. İşte o âlim, böyle değerli bir şeyi; mal, şöhret, dost gibi, bu düşük dünyanın geçici şeylerini toplamaya alet etti. Halbuki, Allah katında dünya zelil ve hakirdir. Allah katında, yaratılmışlann en sevimsizidir. Durum böyle olunca: Allah katında aziz olan bir şeyi zelil etmek, zelil olan bir şeyi de aziz etmeye çalışmak, kabahatlann son ucudur. Hatta, gerçek manada, Yüce Hakla çatışmaya kalkmaktır.

Tedris ve fetva işleri, ancak bu şartlar altında faydalı olur: Allah rızası için halis; makam ve baş olma düşkünlüğü, mala ve yükselmeye karşı tamah şaibesinden temiz olursa. Fetvanın ve tedrisin, anlatılan kötülüklerden temiz olmasının alâmeti şudur: Dünyaya karşı zahid gönüllü olmak ve onun geçici şeylerine gönül bağlamamak.

Şu âlimler ki, anlatılan belâya müptelâ olmuş, dünya muhab-

betine esir düşmüşlerdir, işte bunlar, kötü âlimler olup, insanların da şerlileri ve din hırsızlarıdır. Bu halleri ile onlar, kendilerini halkın iktida ettiği ve tüm halkın en faziletlileri sanırlar. Şu âyet-i kerime, onların durumunu anlatır:

"Onlar, kendilerini bir şey üzere sanırlar. Dikkat edin, onlar yalancıdırlar.

Şeytan, bunları istilâ etmiştir; Allah'ı anmayı da unutturmuştur. Bunlar, Şeytan grubudur. Dikkatli olun, asıl kayba uğrayanlar, Şeytan grubundan olanlardır."(58/18-19)

Büyüklerden biri Şeytan'ı gördü. Azdırmak ve saptırmak işinden geçmiş, boş oturuyordu.

Şeytan'a böyle boş oturmasının sebebini sorunca, Lain şöyle anlattı:

-Bu zamanda kötü âlimler, işimde bana çok yardımda bulunuyorlar; azdırmak ve saptırmak işinde yerimi aldılar. O kadar ki, beni böyle eli boş bıraktılar.

Şu bir hakikattir ki: Bu zamanda şeriat işlerinde her ne gibi bir zaaf, savsaklama vaki olduysa, İslâm dininin ve şeriatın yürürlüğünde her ne gibi bir duraklama zuhur ettiyse... ancak kötü âlimlerin uğursuzluğu ve kötü niyetleri dolayısıyla oldu.

Evet... Eğer âlimler, dünyaya gönül vermeyip, makam, baş olma sevgisinden, mal tamahı, üstün tutulma arzusunun esaretinden kurtulan hür kişiler sınıfına girmiş olsalardı; o zaman bunlar ahiret âlimleri olurlardı. Peygamberlerin dahi varisleri olurlardı. Bu gibi zatlar, halkın dahi en faziletlileri durumunda bulunurlardı. Yine bu zatlar:

"Kıyamet günü, bunların mürekkepleri, Allah yolunda şehid olanların kanları ile tartılacak ve bunların mürekkepleri ağır gelecektir."

"Âlimin uykusu ibadettir."

Hadis-i şerifleri ile anlatılan zümreden olurlardı.

Bu manalar, onların hakikîleri için bir hakikattir.

Bunlar (hakiki âlimler) o zümredir ki: Ahiretin güzelliği ve hoşluğu onların gözleri önünde canlanmış; bütün kabahat ve şena-

atı ile dünyanın sonucu kendilerine görünmüştür. Bunun için ahirete beka nazarı ile bakmışlar; dünyayı zeval ve fena damgalı bulmuşlardır. Böyle olunca, şüphesiz, faniden kaçıp bakiye yönelmişlerdir.

Âhiretin azametini müşahede etmek, Ezeli Celal sahibi Yüce Zat'ı müşahedenin bir semeresidir. Dünyayı zelil görmek ve içindekileri düşük bilmek, ahiretin azametini müşahede etmenin bir neticesidir, gereğidir. Bu mana, şu hadis-i şerifle daha iyi anlaşılır:

"Dünya ve ahiret, iki kumadır; biri razı edilse öbürü darılır."

Bu hadis-i şerifin manasına göre: Dünya aziz ise ahiret zelildir ve hakirdir; dünya hakir ise ahiret azizdir. İzzetle zilleti bir arada bulmak, zıdların cem'i kabilindendir ki, olmaz.

Bir şiir:

Şaşırtıcı bir güzellik var şunda;
Din ve dünyanın birlik oluşunda...

★★★

Evet.. Tabiatlarının iktizası tüm şeylerden, nefislerinin esaretinden halâs olup kurtulan meşayihten bir topluluk; Hakk'a dayalı bir niyetle dünya ehli suretinde görünmüşlerdir. Bu zatları, zahirde dünyaya karşı istekli görürsün, ama hakikatte asla onların dünya ile kalbi bir ilgileri yoktur. Hatta onlar, her manada ondan fariğ olup bütünüyle halâs olmuşlardır. Şu âyet-i kerime onların şanında gelmiştir:

"Öyle erlerdir ki, kendilerini ticaret ve alış veriş, Allah zikrinden alamaz."(24/38)

Onlar, ticaretin, yani alış verişin içindedirler; ama öyle bir şeyle kalben bağları yoktur.

Bu manada, Bahaeddin Nakşibend Hz.leri şöyle anlattı:

-Mina pazarında bir tacir gördüm; elli bin dinara yakın bir ticaret işi yaptı. Ama, Sübhan Hak'tan bir lahza kalbi gaflete dalmadı.

★★★

34. MEKTUP

MEVZUU: Cevahir-i hamse-i emriyenin (***Cevahir-i hamse-i emriye*** *(emir âleminin beş cevheri) tabiri daha çok şunlar için kullanılır: Kalb, ruh, sır, hafi, ahfa) açık bir şekilde tafsilatı ile, imkân nisbetinde beyanı.*

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hacı Muhammed Lahorî'ye yazmıştır.**

Bilmiş olasın ki: İki cihan saadetinin değeri, iki cihanın efendisi Resûlullah Efendimize tabi olmaya bağlıdır. O'na ve O'nun âline, en faziletli salâvatlar ve en mükemmel selâmlar olsun.

Felsefeye bağlı olanların gözleri, Şeriat Sahibi'ne (S.A.) tabi olmak sürmesi ile sürmelenmediği için, âlem-i emir hakikatından yana kördür. Yüce ve Mukaddes Zat'ın vücub mertebesine karşı şuurlu olmaları şöyle dursun. Felsefeye bağlı olanın kısa görüşü, ancak halk âlemine uyar; bunda dahi tam değildir. Cevahir-i hamseden saydıkları ve öyle tesbit ettikleri, tamamen halk âlemine mahsustur. Cehaletleri dolayısıyla da, aklı ve nefsi mücerredler sınıfından saydılar.

Nefs-i natıka, nefs-i emmarenin kendisidir; tezkiyeye (temizlenmeye) muhtaçtır. Onun bizzat himmeti, sefalet ve denaettir. Emir âlemi ile bunun ne bağlılığı olabilir? Sonra onun tecerrüd ve akılla ne gibi bir bağlantısı olabilir?

Makulattan (akılla bulunanlardan) idarak edilenler; ancak bu mahsusatla (görmek, işitmek, koklamak, dokunmak gibi dış duygularla) bilinen ve tüm cismi olan şeylerle münasebeti bulunan işlerdir. Hatta, hissin hükmü altına girmeyen hiçbir şey idrak edilemez. (Yani: Görünüşü olmayan bir şey sadece akılla bilinemez.)

O şeyler ki, mahsusatla münasebeti yoktur, benzeri ve misali müşahede edilenler arasında bulunmaz. İşte, böyle şeyleri akıl için idrak edip anlamanın yolu yoktur. O işlerin kapalı yerlerini akıl anahtarı açamaz.

İşte anlatılan mana icabıdır ki, felsefenin (veya felsefecinin) görüşü kısadır. Bilhassa, keyfiyete bağlı olmayan hükümlerde... (Yani: Şekil olma hükmünde olmayanlarda) Gayb sayılan gizliyi idrak işinde, tamamen yoldan sapmıştır. Bu dahi, onun hak âleminden oluşuna alâmettir. Halbuki âlem-i emrin meyli, bir şekil keyfiyeti olmamaktan yanadır, yönü, keyfiyetten münezzeh olan şeyleredir.

Âlem-i emrin iptidası, kalb mertebesinden başlar; kalbin üstü ruhtur; ruhun üstü sırdır; sırrın üstü hafidir; hafinin üstü ahfadır.

Bu emri sayılan beş şey için:

-Cevahir-i hamse (beş cevher) denirse, onun da bir yolu vardır.

Kısa görüşlü olduklarından, birkaç tane saksı parçası bulup onları cevahir zannetmişlerdir.

Bu anlatılan cevahir-i hamse-i emriyeyi (emir âleminden sayılan: Kalb, ruh, sır, hafi, ahfa olarak üstte anlatılanları) idrâk etmek, onların hakikatlerine muttaki olmak, ancak Nebi'ye tam tabi olan kâmil kimselerin nasibidir. Allahu Teâlâ O'na ve O'nun âline salât ve selâm eylesin.

Âlem-i sağir (küçük âlem) sayılan insanda, âlem-i kebirde (büyük âlemde) olanların hepsinden bir numune vardır. Üstte anlatılan cevahir-i hamsenin asılları, âlem-i kebirdedir.

Arş, âlem-i kebirde bu cevherlerin mebdeidir. Tıpkı: Âlem-i sağirdeki kalb gibi... Bu münasebetledir ki, kalb için şöyle denir:

-Yüce Allah'ın arşı...

Kalan âlem-i kebirdeki beş mertebenin hepsi, arşın üstündedir.

Arş, âlem-i kebirde, hak âlemi ile emir âlemi arasında bir berzahtır. İnsandaki kalb gibi ki, o da: Âlem-i sağirde halk âlemi ile emir âlemi arasında bir berzahtır.

Kalb ve arş, her ne kadar halk âleminde zahir iseler de, her ikisi de, emir âleminden sayılır. Her ikisinin de, kemmiyetsizlik

ve keyfiyetsizlikten yana nasibi vardır.

Anlatılan beş cevherin hakikatini bilmek, Allah'ın evliya kullarından bazı ferdlere bırakılmıştır ki, onlar: Tafsilatiyle sülûk mertebelerini tamamlamış, nihayetlerin nihayetine ulaşmışlardır.

Bu manada şiir:

Her güçsüz erkek de merd-i meydan mıdır?

Yahud her mülkü olan Süleyman mıdır?..

Eğer bir üstün devlet sahibinin basiret nazarı açılırsa... Yani: Vücub mertebesinin imkânı nisbetinde ayrıntılı olarak görünmesiyle... İmkân nisbetinde mertebe-i tafsilatı şanında. Ve sırf Sübhan Hakkın fazlı ile. İşte o zaman bu devletli kişi, anlatılan beş cevherin asıllarını bu yerde mütalaa eder. O zaman, onun bilgisinde âlem-i kebir ve âlem-i sağirdeki bu cevherler cevahir-i hakikiyenin gölgesi gibi olur.

Bir mısra:

Bu saadetler kimin nasibi olur acaba?..

Bu manada şu âyet-i kerime ne kadar güzeldir:

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Allah, büyük fazlın sahibidir."(62/4)

Emir âlemindeki hakikatleri açıklamanın men edilmesi, bu gizli manaların inceliği sebebiyledir. Kısır görüşlüler, ondan ne anlayabilirler? Bu işin ehli rasih (özünü bulmuş) zatlar dahi şu hitapla karşı karşıyadırlar:

"Size ilim nasibinden az verildi."(17/85)

Ama, bunların bu manaya ittilaı vardır. Bu manada bir mısra:

Mübarek olsun nimet sahiplerine, erdikleri nimetleri.

Şu da bir başka şiir:

Sırların açılmasında olmaz hiç yarar;

Güneş gibi zahir olsa bize ne sağlar?

Selâm size ve hidayet yoluna tabi olanlara. Ve Mustafa'ya bağlılıkta olanlara. O'na ve diğerlerine salâtın ve selâmların en tamı ve en devamlısı.

Tekrar hatırıma geldi. Bir nebze **cevahir-i ulya-i mukadde-**

se (mukaddes yüce cevherler)den bahsedeyim. Bunun da, bilinmesi gerekir.

Bu cevherlerin iptidası, izafi sıfatlardan başlar ki, burası: Vücubla imkân arasında berzah gibidir. Bunun üstünde, hakikata bağlı sıfatlar vardır ki, bunun tecellisinden ruhun nasibi vardır.

Kalbin de, bu izafi sıfatlarla ilgisi vardır; onun tecellileri ile müşerref olur.

Hakikate bağlı sıfatların üstünde bulunan **cevahir-i ulya**'nın kalan kısmı Yüce Mukaddes Hazret-i Zat dairesine dahildir.

Anlatılan mana icabıdır ki, bu üç mertebesinin tecellilerine:

-Tecelliyat-ı Zatiye (Zat'ın görünüşleri) denir.

Bundan ötesi için, konuşmakta yarar yoktur.

Bir şiir:

Bunda kalemin ucu ince;

Kırıldı buraya gelince...

★★★

35. MEKTUP

MEVZUU: Zati muhabbet beyanındadır. Bu makamda elem ve nimet bir olur.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu Hacı Meyan Muhammed Lahorî'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, sizi ve bizi, gözün yanlış yana kaymasından korusun. Seyyidü'l-Beşer hürmetine. O'na ve O'nun âline salât ve selâmlar.

★★★

Bilmiş olasın ki, seyr ü sülûkten gaye: Nefs-i emmarenin tezkiyesi, temizlenmesidir. Böyle olmalı ki, nefsani arzulardan neş'et eden batıl ilâhlara tapmaktan kurtuluş, müyesser olsun. Hakikat manasında, teveccüh edilen kıblede, Yüce, Mukaddes, Hakiki, Vahid Mabud'dan gayri kalmasın. Onun üstüne, hiçbir maksad asla ihtiyar edilmesin. Bu maksadlar, ister dini olsun, isterse dünyaya ait... müsavidir.

Dini sayılan maksadlar her ne kadar hasenat sırasında ise de, bunlar ebrarın meşgalesidir; mukarreb zatlar, bunları seyyiat kabilinden sayıp Vahid Zat dışında hiçbir maksada yönelmezler.

Bu mana devletinin meydana gelmesi, fena halinin meydana gelmesine bağlıdır. Bir de, özünde nimetle elemin bir olduğu zati muhabbetin gerçekleşmesine... Bu makamda, nimetlerden nasıl lezzet hasıl oluyorsa azaptan da öyle lezzet hasıl olur.

Bu arada cenneti arzu ederlerse de, orası Yüce Mukaddes Zat'ın rıza mahalli olduğu için isterler. Onu talep etmek dahi, Sübhan Allah'ın rızası olduğu içindir. Şayet cehennemden Allah'a sığınırlarsa bunu da, orası Yüce Hakkın dargınlık mahalli olduğundan dolayı yaparlar. Yoksa cenneti istemeleri, nefsani hazlarının yerine gelmesi için değildir. Cehennemden kaçmaları da, elem ve azap korkusundan değildir. Şundan ki: Sevilen Zat'tan ne gelirse, bu, o büyük zatlara göre sevilen, istenen ve talep edilen şeyin aynıdır.

Ve Sevilen Zat'ın yaptığı her iş sevimlidir.

İşte bu makamda ihlâsın hakikatini bulmak kolay olur. Batıl putlara tapmaktan halâs (kurtuluş) nasib olur.

İş bu vakitte, kelime-i tevhid ile sağlam olur. Bundan sonrası, savrulan ağaç dikenleridir.

Sevilen Zat'ın in'am ve ikramı arada vasıta olmadan, isimlerin ve sıfatların mülahazası bulunmadan hasıl olan zati muhabbet dışındaki iş, karışık olmaktan uzak değildir.

Şirki yakıp iptal eden bu zati muhabbet olmadan, mutlak fena hasıl olmaz.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Alevli aşk ateşi yaktı aldı
Cümle halkı, Baki Sevgili kaldı.

Gayrin katline LÂ oku fırladı;
Hele bir bak, **LÂ'dan sonra ne kaldı?** *(Farsça nüshada, "**Lâ**" lâfzı yerinde "**İllallah**" vardır.)*

Sana müjdeler ey aşık, halk yandı;
Hallak İlah'dan başkası kalmadı.

★★★

36. MEKTUP

MEVZUU:

a) Şeriatın, din ve dünyaya ait saadetlerin tümünü sağladığının beyanı.

b) Tarikat ve hakikatın, şeriatın hizmetinde oldukları. Ayrıca, bu manalara uygun bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hacı Meyan Muhammed Lehorî'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, bize ve size, Şeriat-ı Mustafaviye'nin hakikati ile tahakkuk etmeyi nasib eylesin. Onun sahibine, salât ü selâm ve tahiyyat.

Bu duaya "Amin!" diyen kula Allah rahmet eylesin.

★★★

Bilmiş olasın ki, Şeriat üç dilimden ibarettir. İlim, amel, ihlâs...

Anlatılan bu üç dilimin her biri, tek tek yerine getirilmedikçe, şeriatın tahakkuku (gerçekleşmesi) olmaz. Şeriat tahakkuk ettiği takdirde, Yüce Hakkın rızası da tahakkuk etmiş olur. Yüce Hakkın rızası öyle bir iştir ki: Dünya ve ahirete ait saadetlerin hepsinin üstündedir. Bu mana, şu âyet-i kerime ile daha güzel anlatıldı:

"Allah'ın rızası en büyüktür."(9/73)

Şeriat, dünyaya ve ahirete ait tüm saadetleri özünde toplamıştır; bunları sağlama, yerine getirme gücü de tamdır. Durum böyle olunca, şeriatın dışında ihtiyaç duyulacak bir talep kalmaz.

★★★

Sofiyyenin seçkinleştirdiği tarikat ve hakikat; şeriatın üçüncü dilimi sayılan ihlâsın olgunlaşmasına ve tamamlanmasına yar-

dımcıdır.

Hakikat ve tarikat tahsilinden maksad, şeriatın tamam olmasıdır, şeriatın dışında bir başka şey için değildir.

Tarikat sülûkü esnasında sofiye zümresi için hasıl olan haller, vecidler, ilimler ve marifetler, esas maksadlardan sayılmaz. Bunların hepsi, şeriat çocuklarını terbiye eden vehim ve hayallerden ibarettir. Asıl gerçek odur ki, bütün bunlardan geçilsin, rıza makamına ulaşılsın. İş bu rıza (hoşnutluk) makamı: Sülûk ve cezbe makamlarının nihayetidir.

Tarikat ve hakikat menzillerini aşıp geçmekten maksad: İhlâsın tahsilinden başka bir şey için değildir. Bu ihlâs, rıza makamının kazanılmasını gerektirir.

İhlâs devletine ve rıza makamına; ihlâsla tecelliyat-ı selâseden (Esma, sıfat, zat tecellilerinden) ve ariflerin müşahede yerlerinden geçen zümrelerden ancak binlerce kişi içinde bir kişi vâsıl olur.

Ancak eksik ve kusurlu kişilerdir ki, halleri ve vecidleri asıl maksadlar arasında sayarlar; müşahedeleri ve tecellileri de esas matlup işler arasında görürler. Böyle olunca hiç şüphe yok ki, vehmin ve hayalin zindanında kalırlar; bu itikad ile de, şeriatın kemalâtından mahrum kalırlar. Bu manayı pek güzel anlatan bir âyet-i kerime şöyledir:

"Kendilerini davet ettiği şey, müşriklere ağır geldi. Allah dilediğini seçer; yönelen kimseleri kendine hidayet eder." (42/13)

Evet... İhlâs makamının kazanılması, rıza mertebesine kavuşulması; bu halleri ve vecidleri dürüp geçmeye ve anlattığımız manada ilim ve marifette gerçekleşmeye bağlanmıştır. Zira onlar, asıl istenenin şanında bir hazırlık ve esas gayenin ilk basamakları sayılır.

Yukarıda anlatılan mananın hakikatı, bu tarikatta yirmi yıl meşgul olduktan sonra bu Fakir'e Habibullah'ın bereketi ile belli oldu. Ona ve âline salât ve selâm... Şeriat müşahedesi olduğu gibi meydana çıktı. Bundan önce, her ne kadar haller ve

vecidlerle bir ilgim olmadıysa da; nazarımda şeriatın hakikatiyle tahakkuktan (gerçekleşmekten) başka bir şey de yoktu. Hal böyle iken, işin hakikatı tam on sene sonra açık bir şekilde ortaya çıktı.

Allah'a hamd olsun. Hem pek çok ve pek temiz. İçinde ve dışında bereketler olsun...

★★★

Şeyh Meyan Cemal'in vefatı, tüm Müslümanlara hüzün sebebi oldu; gönülleri de perişan etti. Bağışlanmış olsun.

Fakir'in namına müteveffanın çocuklarına taziyelerimi bildirmeniz, Fatiha okumanız temenni edilir. Vesselâm.

★★★

37. MEKTUP

MEVZUU:

a) Sünnet-i seniyyeye uygun hareket etmeye teşvik. Onun sahibine salât, selâm ve tahiyyat.

b) Nakşibendiye-i Aliyye'ye bağlılık bulmaya rağbet.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hace Muhammed Çeterî'ye yazmıştır.**

Gelen kerem yüzlü mübarek mektubunuzun mütalaasından neşe ve sürur hasıl oldu.

O mektupta, bu Tarikat-ı Nakşibendiye üzerine sebatınız ve istikametiniz anlaşılıyor. Bunun için Allah'a hamd olsun.

Bu Tarikat-ı Aliyye'den büyüklerin bereketiyle Sübhan Allah size, sonsuz ilerlemeler ikram eylesin.

O büyüklerin yolları kibrit-i ahmer olup, sünnet-i seniyyeye uygunluk üzerine kurulmuştur. Onun kaynak makamına salât, selâm ve tahiyyat.

★★★

Bu Fakir, vaktinin kazancını ve hasılatını yazacaktır. Şöyle ki: İlimler, maarif, haller ve makamlar; uzun bir süre, bir bahar yağmuru misali üzerime bol bol yağıp durdu. Her ne zaman, bir

işin yapılması gerekse, Allahu Teâlâ'nın inayeti ile o şey oluyordu. Ama şu anda, Sünnet-i Seniyye-i Mustafaviye'yi (Resulullah Efendimizin sünnetini) ihyadan başka bir temenni kalmadı. Onun sahibine salât, selâm ve tahiyyet... Hallere, vecidlere gelince, zevk erbabı için görülecek şeylerdir bunlar...

Uygun olan şudur ki: Batın Hacegân Hazretlerine bağlılıkla mamur edilmeli, zahir ise Resûlullah'ın açık sünnetlerine uymakla süslenmeli... Hem de tam mansıyla.

Beş vakit namazın dahi, ilk vakitlerinde eda edilmesi uygundur. Yalnız, kış günlerinde yatsı namazı hariç. Bu namazın, o vakitlerde gecenin üçte biri geçtikten sonra kılınması müstehaptır.

Bu Fakir, anlatılan işte çok zor durumda. Kıl kadar dahi, namazı vaktinden sonraya tehir edemiyorum. Haliyle, beşeri acizlik müstesna...

38. MEKTUP

MEVZUU:

a) İsim, sıfat, şüun (fiil) ve itibarlardan münezzeh olan Yüce Mukaddes Zat-ı Baht'le alâkanın beyanı.

b) Misilden münezzehliği misli olmak; keyfiyetsizliği keyfi sayıp bağlandıktan sonra fitneye düşenleri zemmetmek.

c) Çeşitli ilimlerin ve maarifin üzerine kurulan fena halinin değişik kademelerinin beyanı. Bunlar gibi daha başka şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Muhammed Çeterî'ye yazmıştır.**

Mübarek mektubunuzun ulaşmasıyla çokça ferahlık getirdi.

Sübhan Allah, bizi ve sizi zatı ile daim eylesin; bir lahza dahi zatından başkasına bırakmasın.

Her şey ne ki, Yüce Sübhan Allah'ın Zat-ı Baht'inin gayrıdır; o şey: **"Gayr ve siva"** olarak tabir edilir. İsterse, bu GAYR olan

şey, isimler ve sıfatlar olsun.

Kelâm ulemasının, sıfatlar için:

-Ne aynıdır, ne de gayrıdır, demeleri bir başka manayadır.

Onlar: "Gayr" deyimi ile, ıstılah manasındaki gayr tabirini murad etmişlerdir. GAYRİYET tabirini de bu manada nefyetmişlerdir (silip atmışlardır); mutlak manada değil... Özel bir manada nefy ise umumi manada nefyi gerektirmez. Kaldı ki, selbler olmadan zattan söz etmek de mümkün değildir. Zat mertebesinde dahi, her isbat, ılhaddır. Tabirlerin en değerlisi, ibarelerin en toplu ifadesi, Zat'ın şanında, şu âyet-i kerimenin ifade ettiği manadır:

"Onun misli gibi bir şey yoktur."(42/11)

Bunu, Farisî manada şöyle ifade etmek mümkündür:

-Bi-çun (belli bir vasfa sığmayan), Bi-çigûne (benzeri olmayan).

Yüce Hakkın zatı şanında bilişe, görüşe, tanıyışa yol yoktur. Her ne şey ki, onu gözler görür, kulaklar duyar, zanna girer; o, Yüce Hakkın gayrıdır. O şeye alâka peyda etmek, Yüce Hakkın gayrı ile alâkalıdır. Bunun şu kelime ile nefyi gerekir:

-Lâ ilâhe (İlâh yoktur).

Misli bulunmaktan münezzeh zatı isbat ise şu sözle olur:

-İllallah (ancak Allah vardır).

Bu isbat, önceleri taklid yollu olur. (Yani: Bir başkasından görüp ona uymak yolu ile...) Sonra bu taklid, tahkike (gerçeğe) döner.

İşin nihayetine varmayan bazı sülûk erbabı, misli olmayı ve keyfiliği, misilden ve keyfiyetten münezzeh olmanın aynı sanıp e dediler:

ühudun ve marifetin (görüşün ve tanıyışın) oraya varma imânı vardır.

Mertebeler cihetiyle, taklid erbabı, bunlardan daha faziletlidir. Şundan ki: Taklid erbabı, nurlarını nübüvvet kandili nurundan almışlardır. Ona salât ve selâm olsun. Onda bir hata yolu yoktur. Ama, anlatılan kusurlu zatların uydukları ise sağlıklı ol-

mayan keşiftir.

İki görüş arasında ne yollar var, bakın.

Hali anlatılan cemaat, her ne kadar, Zati görüşü isbat ederlerse de, hakikatta o Zat'ı inkâr ederler. Bilemezler ki: Bu makamda isbatın kendisi, inkânn aynıdır.

Müslümanlann imamı İmam-ı Âzam-ı Kûfi, bir münacaatında şöyle demiştir:

-Sübhansın, hakkiyle sana ibadet edemedik; lâkin gerçek marifetle sana karşı irfana sahib olduk.

Burada, hakkiyle ibadeti eda edemeyişin manası açıktır. Hakkiyle marifetin husulü ise ancak:

"Onun misli gibi şey yoktur."(42/11)

Unvanı ile bilmeye bağlıdır.

Ebleh zümresi (anlayışı kıt olanlar), bundan şu manayı anlamasın ki: Bu marifet kademelerinde, havas ve avam, başlangıçtaki ve sonucuna varmış olan aynı seviyededir. Onun bu seviye farklarını bilemeyişi, ilimle marifeti (bilişle tanışıyı) ayırd edemeyişindendir. Zira, ilim müptedi (başlangıçtaki kimse) için olup, marifet müntehi (sonuca varmış olan kişi) içindir. Marifet, fena haline varmadan hasıl olmaz; bu devlet fani olandan başkasına müyesser olmaz.

(Mevlâna) Mesnevi'de şöyle anlattı:

Bir kimse bulmazsa Mevlâsı yolunda fena;
Nasibi olmaz onun beka Rabbi yolunda.

Anlatılan manaya göre, marifet ilmin ötesindedir.

Şu da bilinmesi gereken bir durumdur ki: İlmin ve bilinen idrakin ötesinde bir şey vardır; ondan "Marifet" diye bahsedilir. Aynı zamanda ona: "İdrak-i basit" dahi denir... Bu manada bir şiir:

Dostum, başına değildir bunların hiçbiri;
Eşi bulunmaz acib garib sözdür her biri.

Mesnevi'den alınan bir başka şiir de şöyledir:

Vardır nasın Rabb'ının, canı ile nasın,
İttisali, yoktur yeri şeklin, kıyasın...

Gerçi: Nas dedim nas için, ama değildir.
O canana göre, canından başka insan...

★★★

Fena derecesinde değişik kademeler olduğundan; şüphesiz, müntehiler arasında, marifet derecesinde farklar bulunur. Bir kimsenin fena hali, tam manasiyle tamam olursa onun marifeti dahi tam manasiyle kemal bulmuş olur. Fena derecesi düşük olanların, haliyle marifet dereceleri de düşük olur. Bu kıyas devam edebilir...

Sübhanellah!.. Söz,n ereden nereye geldi!..

Durumuma lâyık olan: Bir şey hasıl edemeyişimden, muradımın hasıl olmayışından, sebatımın ve istikametimin olmayışından yazmamdı. Bu manada, dostlardan yardım talep etmemdi. Üstteki kelâmlarla benim ne münasebetim olabilir ki?.. Bu manada bir şiir:

Bir kimsenin, haberi yoktur kendinden;
Gücü yeter mi söz etsin öteden beriden.

Lâkin himmet-i aliye, tıynet-i samiye (üstün gayret, üstün yaradılış), beni düşük şeylerle kanaata, onlarla yetinmeye asla bırakmıyor. Bunun için mertebemden çıkıyorum. Şayet bir şeyler söylediysem, bunun için söyledim. Başka bir şey için değil... Bir şey istiyorsam, onu istiyorum; isterse bir şey bulamayayım. Eğer kazandığım bir şey varsa, kazancım odur; isterse başka bir şey olmasın. Şayet benim için bir kavuşma olursa, kavuşmam onadır; isterse benim için böyle bir şeyin elde edilmesi mümkün olmasın.

Allah sırlarının kudsiyetini artırsın; bazı büyüklerin ibarelerinde anlatılan zati şühuda dair manalar, kemal erbabından başkasına belli olmaz. Noksan kişilerin, kusurluların onları anlaması muhaldir.

Bir şiir:

O ki, bilmez hal-i kiram, anlamaz meram;
Kısa kes sözleri, sükut eyle vesselâm.

★★★

Mektubun baş kısmına şu kelimeler yazılmış:

-Hüvezzahir, Hüvelbatın (zahir odur, batın odur).

Ey Mahdum, bu:

-Hüvezzahir, Hüvelbatın.

Cümlesi sahihtir; lâkin Fakir bu kelâmdan tevhid manasını çıkaramıyor. Yani: Vahdet-i vücud... Hem de, uzun müddetten beri... Bu hususta ben, ulema ile bu cümlenin manasını anlamakta müttefikim. Mana sıhhati zımnında onlara uyarım. Şundan ki: Bunların sözlerindeki sıhhat, doğruluk, bana tevhid erbabının sözündeki sıhhattan daha fazla malumdur. Bu manada:

"Herkese, yaratıldığı şey müyesser olur."

Hadis-i şerifi açıktır. Bu manada bir şiir de vardır:

Çünkü, insanlardan her biri;

Görür kendine has işleri.

Bir insan için, en çok ne gerekli ise onu yapmalıdır; onunla mükelleftir. Bilhassa emirleri tutup yasaklardan kaçmak ona düşer. Bu manayı bir âyet-i kerime şöyle anlatır:

"Resul'ün size verdiğini alınız; size yasak ettiğinden de çekininiz; Allah'a karşı müttaki olunuz."(59/7)

İnsan ihlâs sahibi olmakla memurdur. İhlâs ise, fena halinin ve zati muhabbete sahib olmanın dışında tasavvur edilemez.

Bu arada, hiç şüphe yok ki: Fena halinin mukaddimeleri sayılan **on makamın** (***On makam:*** *Bunların ne olduğu, eserin bu kısmında anlatılmamıştır; ancak şunların olması gerekir: Tevbe, zühd, tevekkül, kanaat, uzlet, zikir, teveccüh, sabır, murakabe ve rıza*) elde edilmesi gerekir.

Fena hali, her ne kadar sırf mevhibe ise de, ancak onun mukaddimeleri ve ön işleri vardır. Bunlar da, çalışma ile elde edilebilir.

Bazıları fenanın hakikatına, bu mukaddimeleri ve ön işleri yapmadan erebilir. Bu da, onun hakiki manada riyazetlerle, mücahedelerle tasfiyesi sonunda olur. O zaman bu kimsenin hali, şu iki durumdan hali olamaz:

1) Durup kalanların durdukları yerlerden birinde durur kalır.

2) Noksanı olanları kemale erdirmek için bu âleme geri döner gelir.

Birinci yerde durup kaldığını düşünelim: Anlatılan makamların hiçbirinde seyrini yapamaz. İsimlerin ve sıfatların geniş tecellilerinden haberdar olamaz.

İkinci duruma geldiğini düşünelim: Âleme döndüğü zaman, makamların ayrıntılarında seyrine geçer. Sonsuz tecellilere girer. Sureta, bir mücadele içinde görünür; lâkin hakiki manada tam bir zevk ve lezzet içindedir. Zahiri riyazet içindedir; ama batını nimetlere ve lezzetlere dalmıştır.

Bir mısra:

Bu ne saadettir; kimin ola acaba?

Burada şöyle bir şey hatıra gelebilir:

-İhlâs, uyulması gereken kesin emirle yapılan işler cümlesinden olduğuna; fenanın hakikatına varılmadan tahakkuk da etmeyeceğine göre, cümle ulema, suleha ve ahyar nam (hayırla yad edilen) zatların hepsi, fenanın hakikatına eremedikleri için ihlâsı terk ettiklerinden ötürü asi midirler?

Böyle şey söylenecek olursa şöyle deriz:

-İhlâs parçalarından bazılarının zımnında olsa dahi, ihlâsın kendisi olanlar içinde hasıl olmuştur. Fenaya bağlı olan kısım ise ihlâsın kemalidir ki, bu, ihlâsın bütün bütün parçalarını kendinde toplayıcıdır. İş bu mana içindir ki:

-İhlâsın hakikatı, fena olmadan hasıl olmaz.

Dendi; ama şöyle denmedi:

-İhlâsın kendisi fena olmadan olmaz.

39. MEKTUP

MEVZUU: İşin aslı kalbe dayanır; kalb de, surette yapılan amellerin, zahiri ibadetlerin ve bunlar benzeri işlerin mücerred durumu ile açılmaz.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Muhammed Çeterî'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah, bize ve size, onun gayrından sakınma, mukaddes zatına yönelme nasib eylesin. Gözün dış yana kaymasından kurtulan Seyyid'ül-Beşer hürmetine. Ona ve âline salâtlar ve selâmlar.

Bilmiş olasın ki: İşin aslı kalbe dayanır. Şayet kalb, Yüce Sübhan Hakkın gayrı ile fitneye düşmüş ve bir alâka peydah etmiş ise... o kalb haraptır ve pek teberdir; kısırdır, verimsizdir.

Mücerred olarak, surette yapılan amellerden ve zahiri ibadetlerden hasıl olacak hiçbir şey yoktur. Herkese lâzım olan şudur: Yüce Hakkın gayrına iltifattan kurtulan selim kalb... Bir de, şeriatın işlenmesini emrettiği bedene taalluk eden yararlı ameller.

Anlatılan yararlı amelleri yapmadan; kalb temizliğini iddia etmek, batıl davadır. Tıpkı: Ruhsuz bedenin, bu hayatta tasavvur edilmeyeceği gibi.

Kalbe ait hallerin hasıl olması; bu kalıpla yapılması gereken yararlı ameller yapılmadan muhaldir. Ne var ki, bu zamanda, mülhidlerin pek çoğu, bu davayı güderler. Allahu Teâlâ, bizlere onların kötü inançlarından kurtuluş ihsan eylesin... Habibi hürmetine... Ona salât, selâm, tahiyyat...

40. MEKTUP

MEVZUU:

a) Şeriat-ı garranın üç cüz'ünden biri olan ihlâsın tahsil edilmesinin beyanı.

b) Tarikat ve hakikat, bu cüz'ün tamamlanması hususunda yardımcıdırlar.

Bunlar gibi daha başka şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Muhammed Çeterî'ye yazmıştır.**

Yüce Allah'a hamd eder; onun Peygamberi'ne salât ve selâm

eyleriz.

Ey Mahdum! Sülûk menzillerini aşıp cezbe makamlarını geçtikten sonra, bana malûm oldu ki: Bu seyr ü sülûkten maksad, ihlâs makamını tahsil etmektir. İhlâsın dahi husulü: Enfüsi ve afaki olan ilâhi fenanın husulüne bağlıdır.

İş bu ihlâs, şeriat cüzlerinden bir cüzdür: Şeriat üç cüzdür: İlim, amel ve ihlâs.

Tarikat ve hakikat, ihlâs cüz'ünün olgunlaması şanında, şeriata hizmet ederler.

İşin hakikatı budur; lâkin herkesin zihni bu hakikati kavrayamaz.

Âlem halkının pek çoğu, uyku ve hayallerle tatmin olup cevizle, muzla yetinmektedirler. Bunlar, bu halleriyle, şeriatın kemalâtını nasıl idrak edebilirler? Tarikatın ve hakikatın gerçek yüzüne nasıl ulaşabilirler?

Şeriatı kabuk, hakikatı da öz sanırlar; ama muamelenin hakikatini bilemezler. Sofiyenin zevkli sözleri ile yetinip kalırlar. Hallerde ve sufli makamlarda fitneye düşerler. Sübhan Allah, onlara doğru yolu hidayet eylesin.

Selâm size ve Allah'ın salih kullarına...

41. MEKTUP

MEVZUU:

a) Sünnet-i Seniyye-i Mustafaviye'ye tabi olmaya teşvik. Ona salât, selâm ve tahiyyat.

b) Tarikat ve hakikatin şeriatın tamamlayıcısı olduklarının beyanı.

Bunlara münasip bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Derviş'e yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, bizlere, Sünnet-i Seniyye-i Mustafaviye'ye tabi olmakla süslenip güzelleşmek nasib eylesin. Hem zahirde, hem

de batında... Onun sahibine salât, selâm ve tahiyyat.

Resulullah ve onun pek temiz âli hürmetine. Ona ve onun pâk âline salât ve selâmlar.

Muhammed, Allah'ın Resulüdür. Allahu Teâlâ, ona salât ve selâm eylesin. O âlemlerin Rabbi Allah'ın Hatibidir.

Her ne şey ki, beğenilir, güzeldir, o şey Matlub ve Mahlub (istenen ve sevilen) içindir. Bu mana icabıdır ki, Allahu Teâlâ, Kur'an-ı Mecid'inde şöyle buyurdu:

"Şüphesiz, sen büyük bir ahlâk üzeresin."(68/4)

"Gerçekten sen, resullerdensin; sırat-ı müstakim üzeresin."(36/3-4)

"Bu, sırat-ı müstakimimdir; buna tabi olunuz. (Çeşitli) **yollara uymayınız."**(6/153)

Görülüyor ki, Resûlullah (sav) Efendimiz, kendi şeriatının adına:

"Sırat-ı Müstakim."(6/153)

Diye isim verdi. Onun dışında kalanları ise:

"Yollar."(6/153)

Olarak açıkladı ve onlara tabi olmaktan men etti.

Resûlullah (sav) Efendimiz, şükrünü izhar, halka anlatmak ve onlara hidayet etmek üzere şöyle buyurdu:

"Hidayetin hayırlısı, Muhammed'in hidayetidir."

"Rabbım, beni terbiye etti; edebimi de güzel eyledi."

Batın, zahiri tamamlar, onu kemale erdirir. İkisi arasında kıl kadar ayrılık yoktur. Bu manada bir misal verelim. Şöyle ki:

Dille yalan söylememek, şeriattır. Yalanı, hatırdan gönülden silip atmak, tarikat ve hakikattır.

Şayet bu yalanı hatırdan ve gönülden silmek zorlama ve bir ameliye ile oluyorsa, bu tarikattır. Gayet kolay oluyorsa hakikattır.

-Batın.

Olarak adlandırılan tarikat ve hakikat; şeriattan ibaret olan zahiri tamamlayıp kemale erdiren iki unsurdur.

Bu tarikat yollarına giren saliklerde, sülûk esnasında şeriatın zahirine aykırı işler zuhur ederse bunu da açığa vururlarsa bu: O vaktin sarhoşluğu ve hal âlemlerinin ağır basmasındandır. Bu makamı geçip sarhoşluk sıkıntısından ayıklık fezasına çıkarlarsa bu aykırı haller tamamen kalkar; o menfi ilimler, tamamen yok olur gider. Meselâ, bu yolda bir taife, sekr (mana sarhoşluğu) icabı şöyle demiştir:

-Zati ihata (*Allah, eşyayı ve âlimleri zatiyle kaplamıştır demektir ki, Allah'ın varlığından başka varlık kabul etmeyen katıksız tevhid bilginlerinin görüşünün ifadesidir*) vardır.

Ve bizzat Yüce Mukaddes Hakk'ı, âlemi ihata etmiş görürler ....

İş bu görüş hükmü Hak ehli ulemasının reyine aykırıdır. Zira onlar:

-İhata-i ilmiyye vardır, demektedirler.

Hakikatta, doğruya en yakın olan da ulemanın görüşleridir.

Bu sofiye zümresi, kendilerine göre şöyle derler:

-Onun için, hiçbir hükümle hükmedilemez. (Yani: Yüce Zat için)

Ama, yine de ihata ve sereyan sözleri bir hüküm olur ki, bu durum, üstteki sözlerine aykırıdır. Ama Yüce Hakkın Zatının şanı şu âyet-i kerime ile sabittir:

"Onun misli gibi bir şey yoktur." (42/11)

Mana böyle olunca, onun zatı için, hükümlerden bir hüküm kesilemez. İş bu makam, sırf hayret ve bilmemezlik yeridir. Oraya ihata ve sereyan yolu nasıl düşsün.

Anlatılan hükümleri söyleyen sofiye tarafından özür bulma imkânı vardır. Şöyle ki: Onlann ZAT'tan muradları taayyün-ü evveldir. Bunlar, neden bu taayyünün, mütaayyine göre bir ziyadelik olduğunu söylemediler; o taayyünün, ZAT'ın aynı olduğunu söylediler.

Bu taayyün-ü evvelden:

-Vahidiyet, diye söz edilir ki, bütün mümkünata saridir. Bu manadan bakılınca, zati ihata hükmü sahih olur.

Burada bilinmesi gereken bir incelik vardır, onu öğrenmek gerekir. Şöyle ki:

Yüce Mukaddes Hakkın zatı, ulema katında misli ve keyfiyeti olmaktan münezzehtir. Bunun dışında gibi görünen her şey, ZAT üzerine bir ziyadeliktir. Hatta bu taayyün, onlar katında sabit olsaydı, bu dahi ZAT üzerinde zaid olurdu. Misli olmamak ve keyfiyeti olmamak dairesinin dışında kalırdı. Böyle bir ziyadelik ihatası için de:

-Zati ihatadır, denemez.

Üstte anlatılan manaya göre kıyas edilince, Kurb, iki zatın beraberliğinin, batıni marifetlere ve şeriatın zahiri ilimlerine tamamiyle ve kemaliyle uygun olduğu, hatta aralarında kıl kadar ayrılık kalmadığı anlaşılır.

İş bu kemal ve tamam olma makamı, velâyet makamının üstündeki sıddıkiyet makamıdır. Sıddıkiyet makamının üstündeyse nübüvvet makamı vardır. Vahiy yolu ile nebide meydana gelen ilimler, sıddıka ilham yolu ile açılır. Bu iki ilim arasında, bir fark hariç, hiçbir fark yoktur. O fark ise, birinin ilhamı ile diğerinin vahyidir. Durum böyle olunca, aralarında nasıl fark olur?.. Sıddıkiyet makamının altında bulunan her makamda, sekir halinden bir miktar vardır. Tam ayıklık hali, ancak sıddıkiyet makamındadır.

Bu ikisi arasındaki bir başka fark da şudur: Vahiy kati olup ilham zannidir. Şundan ki: Vahiy, melek vasıtası ile gelir; melâike ise masumdur. Onlarda hata ihtimali yoktur. İlhama gelince... her ne kadar mahalli pek yüce, menzili pek â'lâ ise de... ki orası kalbdir ve emir âlemindendir. Fakat kalbin, akıl ve nefisle bir mikdar alâkası vardır. Nefis, her ne kadar tezkiye ile mutmainne sınıfına girse de, itminanı ile, asla kendi sıfatlarından dönmez. Bunun için, o meydanda hata dönebilir.

Bu arada şunun da bilinmesi gerekir; İtminan halinin mevcud olmasına rağmen; nefsin sıfatlannın kalmasında, çok menfaatler, sayısız faydalar vardır.

Şayet nefis, sıfatlarının zuhurundan tamamiyle alınmış olsay-

dı; terakki yolu kapanırdı. Ruhta ise melek sıfatı zahir olur, makamında zindana kapanmış olurdu. Şundan ki: Ruhun terakkisi, ancak, nefse muhalefeti ile olacaktır. Nefse karşı muhalefeti olmayınca, terakki hüsulü nereden olacak?

Seyyid'ül-Kâinat Efendimiz, bir keresinde cihaddan döndüğünde şöyle buyurdu:

"Küçük cihaddan büyük cihada döndük."

Görülüyor ki, Resûlullah (sav) Efendimiz nefisle cihadı, en büyük cihad olarak anlattı.

Bu makamda nefsin muhalefeti, küçük derecede azimetli işi terktir. Yani: Şer'i emirleri. Yahut böyle bir vazifenin terki zımnında bir irade izharıdır. Zira, böyle bir makamda, imkân nisbetinde öyle bir vazifenin terki tasavvur edilemez.

Anlatılan terk zımnında bir arzudan, nedamet, hacalet, iltica ve tazarru hâsıl olur: Yani: Yüce Mukaddes Zat'a... Böyle bir şeyden, bir yıllık işlerin faydasına kavuşmak müyesser olur. Hem de, kısa bir an içinde.

Neyse... Biz yine mevzuumuza dönelim. Sözümüz odur ki:

-Her ne zaman bir şeyde, sevilen kişinin özelliklerinden ve ahlâkından bir parça bulunur, o şey dahi sevilen kişiye bağlılık dolayısıyla sevgili olur. Bu mana icabıdır ki, bir âyet-i kerimede şöyle buyuruldu:

"Bana tabi (bağlı, uygun) **olunuz ki, Allah sizi sevsin."**(3/31)

Resûlullah (sav) Efendimize mütabaate koşmak, mahbub olmaya götürür. Bu mana icabı olarak, her akıllı öz sahibi kimyese gerekir ki: Allah Teâlâ'nın Habibi'ine ittiba ede... Hem zahiren, hem batınen. Yani: İçten ve dıştan. Allahu Teâlâ, ona salât ve selâm eylesin...

Söz uzadı; müsamahanız temennimizdir. Kelâmın cemali, Mutlak Cemil Zat'tan olunca, güzelliği artar, uzar gider. Bu manada şu âyet-i kerime vardır:

"Söyle: Rabbımın kelimeleri için deniz mürekkeb olsa; Rabbımın kelimeleri bitmeden deniz tükenir. İsterse, bir misli daha yardıma gelsin."(18/109)

★★★

Sözü bir başka mevzua aktaralım.

Bu mektubu getiren Mevlâna Hafız Muhammed, ehl-i ilimden olup, ayali (yani geçindirmek zorunda olduğu çoluk çocuğu) da çoktur. Maişet sebepleri de az olduğundan askere gidecek. Onun için, iltifat ve kereminizi saçıp kendisine yardım ve vazifesini yerine getirmesi için, Reis Mansur Emir Nakib Seyyid Ciyo ile konuşursanız aynı kereminiz olur.

Bundan daha fazlası ile başınızı ağrıtmayalım.

★★★

42. MEKTUP

MEVZUU: Parlatmaların en faziletlisi: Yüce Hakkın zatından gayrına karşı duyulan sevgi pasını Resûlullah'ın sünnetine tabi olmak suretiyle hakikat-ı camia-ı kalbiyeden gidermektir. Ona salât ve selâm.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri, bu mektubu, Şeyh Derviş'e yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, size selâmet verip var eylesin.

Bilmiş olasın ki: İnsan, çeşitli alâkalarla kirlenip mülevves olduğu sürece mahrum ve mehcur olur. Bunun için, hakikat-ı camia (toplayıcı hakikat) aynasını mutlaka parlatmak gerek. Bilhassa, Aziz Celil Allah'ın zatından başkasının sevgisinin pasından.

Bu arada, bu pası gidermek için, parlatma usullerinin en faziletlisi, Sünnet-i Mustafavi'ye tabi olmaktır. O sünnetlerin geldiği makama salât, selâm ve tahiyyât.

Anlatılan işin olması, nefsani âdetlerin kaldırılmasına, zulmani usullerin atılmasına bağlıdır.

Bu büyük nimete erenlere saadetler olsun; bu üstün devlete

ermekten mahrum kalanlara yazıklar olsun.

★★★

Anlatılması istenen bir mesele var; şudur:

Pek aziz kardeşim, merhum Şeyh Kehvan oğlu Meyan Muzaffer, halkın ileri gelenlerindendir; büyüklerin soyundandır. Çevresinde de çok yakınları var. Kendisi, şefkatle muamele edilecek durumdadır.

Bunun dışında başka neyle başınızı ağrıtayım.

Selâm sizlere ve hidayete tabi olanlara...

★★★

43. MEKTUP

MEVZUU: Tevhidin şühudî ve vücudî olarak iki kısım olduğu; bunun da, fenaya bağlı şühudî olanının mutlaka lâzım olduğu; bunun dahi aynelyakin mertebesinde bulunduğu; bundan üstün olanın da hakkalyakin olduğunun beyanı. Bu münasebetle sualler, cevaplar ve açıklayıcı misaller.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri, bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buhari'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah, size selâmet ihsan eylesin. Kulağın (Hakk'a, hayra karşı) tıkanmasından korusun. Sizin için ayıp olacak işlerden saklasın.

Bilmiş olasın ki: Bu Taife-i Aliyye'ye (tarikat ehli sofilere) tarikat sülûkü esnasında zahir olan tevhid, iki kısımdır:

1) Tevhid-i Şühudî.

2) Tevhid-i vücudî.

Tevhid-i şühudinin manası şudur: Vahid Zat'ın müşahedesi. Yani: Salik olanın müşahede ettiği şeylerde Vahid Zat'tan başkası olmaz.

Tevhid-i vücudînin manası da şudur: Salik, bilir ve itikad eder ki, mevcud (varlık) birdir. Ondan başkasını da, itikad veya zan yolu ile var ve hakikatte yok görür. Ondan başkasını hakikatte yok bilmekle beraber bütün varlıkları o Vahid Zat'ın tecelli ve

zuhur yerleri sanır.

Tevhid-i vücudî ilmelyakin kabilindendir. Tevhid-i şühudî ise... aynel-yakin kabilindendir. Bu tevhid-i şuhudî ise... bu Tarikat'ın zaruriyatı arasındadır. Zira fena hali, onsuz tahakkuk etmeyeceği gibi; onunla tahakkuk etmeden varlığın kendisinin bulunması dahi kolay olmaz.

Tevhid-i vücudînin aksine; ehadiyet müşahedesinin istilâsı, onun dışında bir şey görmemeyi gerektirir. Tevhid-i vücudî böyle değildir. Yani: O, zaruriyattan sayılmaz.

İlmel-yakin bu marifet olmadan da olur. Şundan ki: İlmel-yakin Yüce Zat'ın gayrını yok etmeyi gerektirmez. İlmel-yakin, ondan başkasını bilmeyi yok eder; haliyle, Vahid Zat'ın üstün gelip istilâsı sonunda.

Burada bir misal verelim...

Bir kimsenin, güneşin varlığına yakınlığı oluyor. Bu yakınlığın istilâsı; o vakitte yıldızların yok olup sürüldüğünü bilmeyi gerektirmez. Ama, güneşi gördüğü zaman, elbet yıldızları da göremez; müşahedesinde güneşten başkası yoktur. Bu yıldızların görülmediği zamanda, o kimse: Yıldızların yok olmadığını bilir. Hatta onların mevcud olduğunu da bilir. Lâkin, onlar kapanmış güneşin şaşaalı nuruna mağlup olmuşlardır.

Bu durumda, hali anlatılan şahıs, bir cemaata göre inkâr makamındadır. Çünkü, o zamanda, yıldızların varlığını yok etmektedir. Ama o şahıs, öyle bir bilginin gerçeğe uygun olmadığını da görmektedir.

Yüce Mukaddes Zat'ın gayrını nefyeden tevhid-i vücudi, akla ve şer'a muhaliftir. Ama, tevhid-i şühudî böyle değildir. Zira, Vahid'in müşahedesinde muhalefet yoktur. Şöyle ki:

Güneş doğduğu zaman, yıldızları nefyedip:

-Onlar yoktur, demek gerçeğe aykırıdır.

Ama o zamanda, yıldızları görmemekte, asla aykırı bir taraf yoktur. Zira böyle bir şeyin olması; güneşin aydınlığının ağır basmasının ve bakanın zayıf görmesinin eseridir. Şayet o bakan kimse, güneşin nuru ile gözünü sürmelemiş olsaydı; onun

için kuvvet hasıl olur; yıldızların güneşten ayrı bir durumda olduklarını görürdü. İş bu görüş, yani: Yıldızları güneşten ayrı bir durumda görmek: Hakkal-yakin mertebesidir.

Meşayihten bazılarının sözlerine gelelim.

Bu sözler, şeriatın zahirine muhalif görülür. Bazı kimseler, bu sözleri, tevhid-i vücudiye kadar götürür. Misal olarak, Hüseyin b.Mansur Hallac'ın

-Enel-Hak (Ben Hakkım).

Sözü ile, Bayezid-i Bistami'nin sözünü de alabiliriz:

-Sübhani maa'zame şani (Sübhan benim, şanım ne kadar yüce)...

Bunlara benzeyen daha başka cümleler.

En uygunu ve en münasibi, bu cümleleri tevhid-i şühudîye indirip üzerlerinden de muhalefet gölgesini kaldırmaktır. Zira, Sübhan Hakkın zatından başkası onların nazarlarından gizlenip halleri de ağır bastığı için bu sözleri söylemişler; Sübhan Hak'dan başkasının varlığını da isbat etmemişlerdir.

-Enel-Hak, demenin manası şudur:

-Hak o'dur; ben değilim.

Zira o, nefsini görmediği için kendi varlığını isbata girmemiştir. Nefsini Allah'dan ayrı bir varlık halinde gördüğü için:

-O Hak'tır, demiş değildir. Zira böyle bir şey küfürdür.

Bu makamda şöyle bir şey denemez:

-İsbatın olmayışı, nefyi gerektirir. Bu ise aynıyle tevhid-i vücudîdir.

Böyle bir şeye karşı şöyle diyebiliriz:

-Burada isbatın olmayışından nefy manası çıkmaz. Çünkü burası hayret makamıdır. O kadar ki: Orada tam manasiyle hükümler düşmüştür.

Bayezid-i Bistami'nin:

-Sübhani... cümlesinden ise Hakkın tenzihi çıkar; onu diyenin kendi tenzihi değil. Yani: Nefsini tenzih etmemektedir: Çünkü: Tamamiyle nefsi, nazarından düşmüştür. Ona hiçbir hüküm ta-

alluk etmez.

Anlatılan manadaki sözler; hayret makamı sayılan aynelyakin makamında zuhur eder. Bu mertebeden yükselip hakkalyakin mertebesine ulaştıkları zaman, bu gibi sözlerden kaçınırlar. İtidal sınırını aşmazlar.

Bu zamanda, sofiye kılığına giren zümre içinde tevhid-i vücudî yayıldı. Bilmezler ki: Kemal makamı onun ötesindedir. Ayn yerine ilimle (görmek yerine bilgi ile) kanaat ederler. Meşayihin sözlerini, kendi hayalhanelerine indirirler. Vakitlerine onları bir uydu bulurlar. Hallerine dayanarak sayarlar. bu tahayyülata da kesat pazarlarında revaç buldurmaya bakarlar.

Tevhid-i vücudî şanında sarih olarak, geçmişteki meşayihten bu gibi lâfızların çıktığını farz edelim; bunun şu manaya hamledilmesi gerekir: İptida hallerinde ve ilmelyakin makamında iken böyle konuşmuşlardır. Sonra, hal olarak bu makamdan terakki etmişlerdir. O zaman ilimden ayne (bilişten görüşe) geçmişlerdir.

Burada şöyle bir şey söylenemez:

-Tevhid-i vücudi erbabı yalnız Vahid Zat'ı bildikleri için ancak Vahid Zat'ı görürler. Durum böyle olunca, onların aynelyakin makamından da bir nasipleri olur.

Böyle bir şey söylenecek olursa, şöyle deriz:

-Anlatılan tevhid erbabı, ancak şühudî, misali (görünen, benzeri olan) tevhidin suretini görürler. Bu tevhid halinin kendisi ile tahakkuk etmemişlerdir. Hakikatta, şühudî tevhidle bu misali suretin bir münasebeti yoktur. Zira, bu çeşitli tevhidin husulü vakti, hayret vaktidir; orada hiçbir şeyle hükmedilemez. Misali sayılan tevhid erbabı şühuda varmakla beraber, vücudî tevhide sahib olan ilim erbabındadır. Vahid'den başkasını nefyeder. Nefy ise hükümlerden bir hükümdür. İş bu hüküm dahi, ilim çeşidindendir. İlim ise hayretle bir arada olamaz.

İşte... üstte anlatılan manadan da sabit olduğu üzere: Anlatılan kimsenin aynelyakin makamından bir hazzı yoktur.

Evet... Şayet tevhid-i şühudî sahibine, hayret makamından terakki vaki olur da, hayret makamından, hakkalyakin makamı sayılan marifet makamına ulaşırsa, o zaman, burada ilimle hayret birleşir.

Hayret makamından evvel hayret makamı ile beraber ilim hasıl olursa bu, ilmelyakindir.

Bu cevap, aşağıda verilecek misalle daha iyi açıklanır. Şöyle ki:

Bir şahıs, rüyada kendisini sultan olmuş görür. Saltanat makamı ile alakalı münasebetleri vardır. Bu saltanat için gerekli olanlan kendi nefsinde bulur.

Malum olduğu üzere bu şahıs, anlatılan rüyayı görmek suretiyle hemen sultan olmamıştır. Kendisini misale dayalı saltanat suretinde görmüştür. Bu misale dayalı suretle, hakikatteki saltanatın asla münasebeti yoktur.

Şu var ki: Bu şühud, misale dayalı bir suret olsa dahi; o şahısta bu suretin hakikati ile tahakkuk etme istidadının varlığını ilan eder. Şayet o kimse, son derece gayret sarfetse... Yüce Hakkın da inayeti ona yetişse... saltanat makamına kavuşur.

Hal böyle iken, kuvve ile fiil arasında çok fark vardır. Nice demir vardır ki, onun ayna olma istidadı vardır. Meliklerin eline geçmez ki, bilfiil ayna olsun. Onlann cemalini görmek, ona nasib olmamıştır.

Nereye düştüm?.. Demek istiyorum ki, bu incelik taşıyan bilgileri yazmaktaki sebep şudur: Bu zamanın adamlarından pek çoğu, tevhid-i vücudî yapmışlardır. Şöyle ki:

Onlardan bazısı, taklid yolludur.

Onlardan bazısı, mücerred ilimledir.

Onlardan bazısı, icmal yollu olsa dahi, zevk karışımı ilimledir.

Onlardan bazısı, ilhad ve zındıklığa dalmıştır.

Bunlar, bu halleriyle her şeyi Hak'tan görürler; hatta her şeyi Hak görürler. Bunlar, bu hile ile, boyunlarını İslâm bağından sıyınp çıkarmışlardır; keza şer'i tekliflerden de... Şer'i hükümler-

de, çeşitli müdahene yolu icad ederler... Bu riayet edilmeyen muamelelerle ferahlık duyarlar. Şer'i emirlerin yerine getirilmesi için bir itirafta bulunsalar dahi bunu tebaiyet yolu ile kabul ve itiraf ederler. Ama, asıl gayenin Şeriat-ı Aliyye'nin ötesinde olduğu babında hayale dalarlar.

Haşa... böyle şey olmaz... Sonra yine haşa, böyle şey olmaz. Böylesine kötü itikaddan Allah'a sığınırız. Zira, şeriat ve tarikattan her biri, diğerinin aynıdır. Aralarında kıl kadar bir ayrılık yoktur. Ancak aralarındaki fark; icmal ve tafsil ile, keşif ve istidlaldir.

Şeriata muhalif düşen her şey merduddur. Şeriatın reddettiği her şey, zındıklıktır. Şeriatta istikametle hakikatı aramak, hak erlerinden kemal erbabının halidir.

Allahu Teâlâ, bize ve size istikamet ve Seyyid'ül-Beşer'e tabi olmakta sebat ihsan eylesin. Ona ve onun âline, salât, selâm ve tahiyyat. Hem zahiren, hem de batınen...

Şeyhimiz ve önderimiz Hazretleri -Allah sırrının kudsiyetini artırsın- bir zamanlar, tevhid-i vücudî meşrebinde idi. Bunu risalelerinde ve mektuplarında beyan etmiştir. Sonra, Allahu Teâlâ, kendisine bu makamdan terakki nasib eyledi: Tarik-i A'zam canibine çevirdi; anlatılan marifetin darlığından kurtardı.

Şeyh Abdülhak Meyan'ın anlattığına göre ki; bu zat, Hazret'ten, ihlâs yolunu talim edenlerden biri idi: Hazret, vefatından bir hafta evvel şöyle demiş:

-Yakin derecesinden ileri bir yakinle bana malûm oldu ki, tevhid-i vücudî dar bir sokaktır; ama Tarik-i A'zam ondan çok başka...

Devamla şöyle demiş:

-Bunun böyle olduğunu daha önce de biliyordum; lâkin şu anda bana bu manada yakin hasıl oldu.

Bu Fakir dahil, bir müddet, tevhid meşrebinde kaldı. Şeyhimin hizmetinde ve huzurunda bulunduğum sıralarda; bu tevhid meşrebi yolunun teyidi ve takviyesi zımnında keşfe dayalı mu-

kaddimeler geldi. Sonra, yüce sultan Allah'ın inayeti ile bu makamı geçtim. Allahu Teâlâ, benim için dilediği makamla beni müşerref eyledi.

Bu kadarla yetinelim. Bundan daha fazlasını yazmak, yorgunluğa sebep olur ki, bıkkınlık verebilir.

Şeyh Meyan Zekeriya durmadan, mansıbı hakkında yazmaktadır. Yüce kapınıza iltica arzusu izhar etmektedir. Muhasebeden pek korkuyor. Bu hikmet âleminde sığınağı olarak, üstün zatınızı bilmekte. Zahirde, kendisi için bir melce ve sığınacak makam, ancak üstün teveccühünüzdür. Daha önce de kendisine iltifat buyurmuştunuz. Aynı şekilde arzu eder ki: Kendisini, hadise kurtlarından koruyup yardım edesiniz. Kendi hallerini, size arzetmeye cesaret edemiyor. Size karşı tam manasiyle edebi var; bunun için halini arza böyle vesile buluyor. Ümid edilen odur ki: Dileğine icabet ola...

44. MEKTUP

MEVZUU:

a) Hayrülbeşer Resûlullah'ı övmek. Ona ve âline salât ve selâm.

b) Resûlullah'ı tasdik eden, ümmetlerin hayırlısı; onu tekzib edenler de ümmetlerin şerlisi olduğunun beyanı.

c) Resûlullah'ın sünnet-i seniyesine tabi olmaya rağbet ettirmek. Ona ve onun âline salât, selâm, tahiyyat.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri, bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Mektub-u şerifiniz, zamanların en güzelinde ulaştı; onu mütalaa ile şerefyab oldum.

Fakr-ı Muhammedî mirasından hasılatınız için, Allah'a hamd ve şükürler olsun. Ona ve âline salâtlar, selâmlar. Fukaraya muhabbet ve onlara bağlılık, anlatılan Fakr mirasına ermenin bir

neticesidir.

O mektubun cevabında ne yazayım, bilemiyorum. En büyük ceddinizin faziletleri hakkında, Arabi ibarelerle bazı fıkraları yazmaktan başka. O, Arab'ın ve Acem'in hayırlısıdır. Ona ve âline salâtlann en tamamı, tahiyatın eksiksizi.

Bu mektubu, uhrevi kurtuluş için bir vesile kılıyorum. Ben, sözlerimle onu övemem ki... Asıl övgüye ulaşan onu methettiğim için sözlerimdir.

Bu manada bir şiir:

Övebilmiş değilim, sözlerimle Muhammed'i;

Lâkin Muhammed'le sözlerim pek değerlendi.

Allah'tan başarı ve korunmamı dileyip söze başlarım (*Yazılacağı belirtilen fıkralar, daha çok âyet ve hadis mealleridir.*)

"**Muhammed, Allah'ın Resulüdür.**"(45/29)

Allahu Teâlâ ona salât ve selâm eylesin.

"Ademoğlunun efendisidir."

"Tebaa ciheti ile insanların en çoğuna sahiptir."

"Evvellerin ve ahirlerin en çoğuna sahiptir."

"Evvellerin ve ahirlerin en keremlisidir."

"Kabrin, kendisine ilk açılacağı kimsedir. İlk şefaatçı ve şefaatı ile makbul olandır.

"Cennetin kapısını ilk çalan kimsedir."

"Allahu Teâlâ, onun için (fetih yolları veya cennetin kapısını) **açar."**

"Kıyamet günü, Liva-i Hamd'i taşıyıcı olup onun altında Âdem ve diğerleri olacaktır."

O zattır ki, şöyle buyurdu:

"Biz sonuncular olduğumuz halde, kıyamet günü öndekiler olacağız."

"Bir söz söylüyorum; ama övünmek için değil: Ben, Allah'ın Habibiyim."

"Ben, Resullerin önderiyim; bunda övünmek yok. Ben,

nebilerin sonuncusuyum; bunda övünmek yok."

"Ben, Abdülmuttalib oğlu Abdullah'ın oğlu Muhammed'im. Allahu Teâlâ, halkı yarattı; beni hayırlıları arasında kıldı.

Sonra onları iki fırkaya ayırdı; beni fırka olarak hayırlıları arasında kıldı.

Sonra onları kabile kabile ayırdı; beni kabile olarak hayırlıları arasında kıldı. Ben şahıs olarak, onların hayırlısıyım; ev olarak onların hayırlısındayım."

"Baas olundukları zaman, ben insanların ilk çıkanıyım. Yola koyuldukları zaman, onların önderiyim. Onlar sustukları zaman, ben onların hatibiyim. Zindana atıldıkları zaman, onları şefaat talepgâhı olacağım.

Onlar, ikramdan ümitlerini kestikleri zaman, kendilerinin müjdecisi olacağım.

O gün, anahtarlar elimde olacaktır.

O gün Liva-i Hamd elimde olacaktır.

Ben, Rabbım katında ademoğullarının en keremlisiyim.

Çevremde bin hizmetçi dönüp duracaktır ki, onların her biri gönül açan inci gibidir."

"Kıyamet günü oldukta, nebilerin imamı ve onların hatibi, şefaat edenleri olacağım; bunda övünmek yok."

"Eğer Resûlullah (sav) Efendimiz olmasaydı; Sübhan Allah, halkı yaratmazdı; rübubiyeti hiç izhar etmezdi."

"Âdem, toprakta su arası bir halde iken, Resûlullah (sav) Efendimiz peygamberdi."

Manası buraya uygun bir şiir var:

Bir kimsenin ki, muktedası bu zat emrince;

Kalmaz günahlar kaydında emrine girince.

Hiç şüphe edilmesin; böyle beşerin efendisi olan bir kerim Resul'ü tasdik edenler, elbette ümmetlerin hayırlısı olurlar. Nitekim bu manada, Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Siz ümmetlerin hayırlısı olarak insanlar arasından seçilip çıkarıldınız."(3/110)

Bu, onların vakitlerinin hasılatıdır; güzel hallerin vasfıdır.

Resûlullah (sav) Efendimizi tekzib edenlere gelince; onlar da, Âdemoğullarının en şerlileridir. Şu âyet-i kerime, bunların halini anlatır:

"Araplar, küfür ve nifak cihetinden daha şiddetlidirler?"(9/97)

Resûlullah (sav) Efendimizin sünneti-i seniyyesine uyana, onun getirdiği şeriat-ı mardiye (gönlü hoşnut ve tatmin edici şeriat) ile uyuşana saadetler olsun.

Bugün, Resûlullah (sav) Efendimizin dininin hakikatını tasdikle yapılan az bir amel; nice çok amel yerine geçer. Bu manada, şaşılacak hiçbir durum yoktur.

Hele Ashab-ı Kehf'in durumuna bir bak. Onlar, bir tek hasene ile nail olacakları kadarına nail oldular. Ki bu: Muannidlerin istilâsı zamanı, yakin derecesindeki imanları sebebiyle, Allah'ın düşmanlarından hicret edip kaçtılar.

Bu, bir ordu hareketine benzer. Düşmanın ağır bastığı, muhaliflerin istilâsı zamanında, kendilerinden çıkan az bir hareket, öyle bir kabul ve itibar görür ki: Emniyet ve asayişin yerinde olduğu zamanki hareketin kat kat fazla mertebesine ulaşır.

Resûlullah (sav) Efendimiz, âlemlerin Rabbi Allah'ın Sevgilisi olduğuna göre, hiç şüphe edilmesin; ümmeti dahi sevgililik derecesine ulaşır. Bunu, O'na bağlılık ve uygunluk sebebiyle elde ederler. Şundan ki: Bir kimse, sevgilisine ait bir şeyi, bir başkasında gördüğü zaman, onu sever. Sebep: Sevgilinin huyuna ve yoluna girmesidir.

Muhaliflerin halini de bununla kıyas edebilirsin.

Bir şiir:

Muhammed, Reis'tir tüm âlemlerin başına;
Saçılsın toprak, düşmanın saçına başına...

Zahiri hicret müyesser olmayınca; batıni hicrete tam manasiyle uygun hareket etmek gerek. Zahirde onlarla beraber olmalı; ama batında onlardan ayrı durmalı. (Bilhassa kötülük şu-

yu buluduğu zamanlarda). Böylece, beklemeli; sonunda şu âyetteki mana tecelli eder:

"Allah, belki bunun ardından yeni bir iş yaratır."(65/1)

★★★

Nevruz mevsimi geldi. Bugünlerde, memleket ahalisinin değişik halleri, dağınık gönülleri malumdur.

Sübhan Allah'ın muradı olursa... bu haller geçtikten sonra mülâkat (karşılaşma) nasib olur.

Bundan daha fazlasını yazmak, yorgunluğa ve bıktırmaya sebep olur. Allahu Teâlâ, size ecdad-i kiramınızın yolunda sebat ihsan eylesin. Selâm size ve hepsine... taa, kıyamet gününe kadar.

★★★

45. MEKTUP

MEVZUU:

a) Şeyhinin vefatından sonra, Hanikahın fukarasına (tekkenin dervişlerine) zahiri destek olması dolayısiyle teşekkür izharı.

b) Camiiyet-i İnsan (insanda her şeyin topluca var olması) onun kemaline sebep olduğu gibi; noksan kalmasının da sebebi olduğunun beyanı.

c) Ramazan ayının faziletleri ve buna münasib bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri, bu mektubu, Seyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ size, ecdad-ı kiramınızın yolunda sebat; aylar, seneler boyunca, üzüntü ve kederi mucib olacak şeylerden sizlere selâmet ihsan eylesin.

Bilmiş olasın ki:

"İnsan sevdiği ile beraberdir" hadisi-i şerifinin ifade ettiği mana gereğince, Allah'ın veli kulları, Yüce Mukaddes Allah ile olmaktadırlar. Bu bedenle ilgilenmek, anlatılan engellerden biridir. Bu heyulani (maddi) karargâhtan çıkıp, bu zulmani (karanlık) kalıptan ayrıldıktan sonra yakınlık içi bir yakınlık, ittisal içi bir

ittisal olur.

"Ölüm, sevgiliyi sevgiliye ulaştıran bir köprüdür" sözündeki mana, üstte anlatılanı daha güzel ifade eder.

"Her kim, Allah'a kavuşmayı bekliyorsa (beklesin); **Allah'ın tayin ettiği ecel vakti elbette gelecektir.** (Yani: Bildiğimiz manada ölüm)" (29/5) mealine gelen âyet-i kerime müştaklara bir tesellidir; anlattığımız manada ise bir beyan.

Bu acizlerin halleri şöyledir: Bu oyalayıcı alâkalar huzur devletine ermekten onları alıkoydu. Din uluları katında, onların hali harap ve pek beterdir. Kesiktir, verimsizdir.

Kaldı ki, Allah sırlarının kudsiyetini artırsın; büyüklerin ruhaniyetinden istifade edip feyz almak, bazı şartlara bağlıdır. Bu şartlan da, her şahsın yerine getirmeye takatı yoktur.

Ancak, nimet ve ihsan sahibi Allah'a hamd olsun; bu korkunç hadiselerin zuhuru vaktinde, ürkütücü, korkutucu vakıalann çıktığı zamanda, mübüvvet ehl-i beytinden birine bu aciz fukara (dervişlerin) terbiyesini verdi; onlara yardımcı kıldı. O nübüvvet sahibi zata salât, selâm ve tahiyyat.

Onun, anlatıldığı gibi yardımcı ve terbiyeci olması sebebiyle bu Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiye intizama girdi. O vasıta ile, Nakşibendiye birliği bağı bozulmadı.

Durumun, anlatıldığı gibi olmasında şaşılacak bir şey yoktur. Bu üstün bağlılık, bu diyarda cidden garib olduğu; onun müntesipleri dahi bu memlekette azlıkta son hadde vardığı -tıpkı ehl-i beyt mensuplarının diğer nesillere mensup olanlar arasındaki azlığı gibi- için, ehl-i beyt mensuplarından birinin onlara hami ve mürebbi olması en uygunudur. Bu yolun da böyle biri ile takviye edilmesi en uygunu ve en lâyıkıdır. Taa ki, bu büyük devletin tekmili bir yabancıya düşmesin.

Anlatılan mana icabı olarak bu yolun mensubu fukaraya; erdikleri büyük nimete şükür etmek nasıl gerekli ise, kendilerinin terbiyesini üzerine almak suretiyle büyük bir devlete kavuşmalarına sebeb olan zata dahi o şekilde teşekkür etmeleri icab eder.

Şu da bir hakikattır ki; batıni manada derli toplu olmaya muhtaç olunduğu gibi, zahiri hallerde dahi derli toplu birlik olmaya ihtiyaç vardır. Hatta, bu ikinci derecede sayılan ihtiyaç durumu; birinciden önce gelir. Mahlûkatın dahi, en muhtaç olanı insandır. İçinde bulunduğu ihtiyacın şiddeti de kendisinin toplayıcı olmasından ileri gelmiştir. Zira, sair mahlûkatın tümüne lâzım olan şeyler, tek başına kendisine lâzımdır. Böylece, kendisine lâzım olan her şeyle bir bağlantısı vardır. Bu durumu ile, onun bağları, bütün mahlûkatın bağlanndan pek çok olmaktadır. Bu bağlantı kurduğu şeylerin her biri, Yüce Mukaddes zattan uzaklaşmasını gerektirmektedir.

İş bu anlatılan mana icabıdır ki: İnsan, mahrumiyet cihetinden, mahlûkata nazaran pek çok sıkıntıya düşmüştür.

Bu mana üzerine gelen bir şiir şöyledir:

Halkın ötesindedir insanın mertebesi;
Bundandır huzur izzetinde gerilemesi...

Ayrılmazsa uzaklığından, gurbet halinden;
Bulunmaz hiç mahrumiyette insan gibisi...

İnsanın, bütün bu yaratılmışlardan daha faziletli olmasına gelince; bu dahi onun camiiyeti (derleyici, toplayıcı veya çekici bir mana âlemine sahib olmasının bir) icabıdır. Zira onun mana aynası pek tamamdır. Tüm yaratılmışların aynalarında her ne gibi bir şey zuhura gelirse onlar, tek tek insanın aynasında parlar.

İş bu cihettendir ki insan: Tüm yaratılmışların en faziletlisidir.

İş bu cihettendir ki insan: Tüm yaratılmışların en şereflisidir.

Fazilet tarafında, Muhammed aleyhisselâtü vesselâm vardır.

.er tarafındaysa... Ebu Cehil mel'unu vardır.

Hiç şüphe yok ki, zahirde bu fukara dervişlerin topluluğunu tekeffül etmektesiniz. Haliyle, Aziz Celil Allah'ın ihsan eylediği başarı ile... Ve:

-Çocuk babanın sırrını taşır, hükmü gereğince...

Aynı şekilde vasıtanızla, batıni manada, toplu hale erecekle-

rine ümit tamdır.

Kıymetli mektubunuz, mübarek Ramazan ayında geldi. Dolayısiyle hatıra geldi ki, bu kadri yüce ayın faziletlerinden bir nebze yazayım.

Bilinmesi gerekir ki: Ramazan ayı, büyük bir aydır. Bu ayda nafile olarak yapılan namaz, zikir, sadaka ve benzeri ibadetler diğer aylarda eda edilen farz ibadetlerin sevabı ile eşittir.

Ramazan ayında bir farz ibadeti eda eden, diğer aylarda yetmiş farz ibadeti eda edenin sevabını alır.

Bir kimse, Ramazan ayında bir oruçluya iftar ettirirse, kendisi için günahlarına kefaret olacağı gibi, boynunu da ateş azabından kurtarmış olur. O iftar ettirdiği kimsenin sevabı kadar kendisine sevap verilir ki, o kimsenin sevabından da bir şey eksilmez.

Ramazan ayında, bir kimse kölesinin (veya hizmetinde bulunanın) vazifelerini hafifletse, Yüce Allah kendisini bağışlar ve cehennem azabından azad eder.

Resûlullah (sav) Efendimiz, Ramazan ayına girdiği zaman, bütün esirleri serbest bırakırdı. İstek ve ihtiyaç sahiplerine ihsanlar ederdi.

Bir kimse, Ramazan ayında hayırlı işler ve yararlı amellerde başarılı olursa... sene boyunca başarılı olur.

Bu Ramazan ayı, dağınıklık ve perişanlık içinde geçerse... sene boyunca, dağınıklık ve perişanlık sürer. Bunun için, mümkün olduğu kadar, bu ay içinde, gönül birliği elde etmeye bakmalıdır. Böyle bir şey için de bu ayı ganimet bilmelidir.

Yüce Sübhan Allah, bu gecelerin her birinde, cehennem azabına hak kazanan binlerce kimseyi azad eder.

Bu ay içinde cennet kapıları açılır, cehennem kapılan kapanır, şeytanlar zincire vurulur, rahmet kapılan da açılır.

İftarda acele etmek, sahuru biraz sona bırakmak sünnettir. Bunun üzerinde Resûlullah (sav) Efendimiz önemle dururdu. Bu işlerde önemle durmak şu manayı çıkarır: Kulluk makamına uy-

gun bir şekilde ihtiyacını arzetmek.

Hurma ve iftar etmek sünnettir.

Resûlullah (sav) Efendimiz iftarda şu duayı okurdu:

"Susuzluk gitti; damarlar ıslandı; inşaallah ecir sabit oldu."

Bu ayda, teravih namazı kılmak, Kur'an-ı Kerim'i hatmetmek sünnet-i müekkededir; bunların neticesi çok faydalıdır.

Allahu Teâlâ, hepimizi muvaffak eylesin. Habibi hürmetine... Ona ve âline salât ve selâm...

Söylenecek bazı cümleler kaldı.

Mübarek mektubunuz, Ramazanın ortasında geldi; yoksa emre imtisalde kendime müsamaha etmezdim. Mezkûr Ramazan ayından sonra konuşmak, gaybe hüküm ve uzun emele dayanan bir şeydir.

Bütün mesele sizin rızanızı almaktır. Hiçbir şekilde, nefsimi esirgemek cihetine gitmiyorum. Kaldı ki: Zahir ve batın sizin haklarınız üzerimizdedir. Önderimiz Hazretleri şöyle buyurdu:

-Şeyh Ciyo'nun hepinizde sabit olan kesin hakları vardır. Zira o, bu toplu halinizin oluşmasına bir sebeptir.

Allahu Teâlâ, hepimizi rızası bulunan amellerde muvaffak eylesin. Resûlullah ve onun şerefli âli hürmetine... Ona ve diğerlerine salât ve selâmlar.

46. MEKTUP

MEVZUU:

a) Yüce Mukaddes Vacib Allah'ın varlığı ve vahdaniyeti.

b) Muhammed Resûlullah'ın nübüvveti ve risaleti. Allahu Teâlâ, ona salât ve selâm eylesin. Onun Allah katından getirdiklerinin her biri açıktır; fikre, delile, uzun uzun anlatılmaya muhtaç değildir. İş bu mananın izahında geniş bir mukaddime.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri, bu mektubu, Seyyid Nakib**

Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.

Allahu Teâlâ, size ulu dedelerinizin yolunda sebat ihsan eylesin. Başta onlann evveline ve en faziletlilerine; ikinci olarak da kalanlarına salât ve selâm.

Bilmiş olasın ki: Yüce Mukaddes Yaratıcı'nın varlığı, o sübhan Zat'ın vahdaniyeti; Muhammed Resûlullah'ın nübüvveti ve Allah katından getirdiği şeylerin hepsi açıktır. O kadar ki: Düşünmeye, delile ihtiyacı yoktur. Ama bu durum: Kuvve-i müdrikesi (anlayış gücü), manevi marazlardan, düşük âfetlerden kurtulmuş olanın takdirine göredir. Zira, görüş ve fikir yürütmek; âfetin sabit olduğu ve illetin bulunduğu zemine konmuştur. Amma, kalbi hastalıktan kurtuluş bulup gözün perdeli durumu geçtikten sonra, ortada bedahetten başka bir şey kalmaz.

Safravî hastalığa tutulanı görmez misin?.. Bu kimsede safra illeti bulunduğu sürece, şekerin ve balın tadını kendisine anlatmak için bir sürü delil getirmek gerekir. Ama o illetten kurtulduktan sonra, asla bir delile ihtiyacı olmaz.

Aslında, bir afetin varlığından ötürü delile ihtiyaç duyulması ile bedahet (açıklık) arasında bir şey yoktur.

Şaşı olan kimseyi görmez misin?.. Biri iki görür ve o gördüğü şeyin bir olmadığına hükmeder. O, bu hükmünde mazurdur. Kendisinde bulunan âfet dolayısıyla bu hükmün dışına çıkamaz. Ama, o şeyin tekliği ve bedahetten sayılır ki, o hususta hiçbir nazariye yürütülemez.

Şu bir hakikattir ki: Delil getirmek alanı cidden dardır. Delil, nazar, fikir yolundan da, yakin halinin husulü pek zordur. Yakine dayalı imanın kazanılması için, kalbi marazın (kalb hastalığının) giderilmesi zaruridir.

Şekerin tadına yakîn hasıl etmek için safra illetini gidermek; şekerin tadı konusunda delil göstermekten daha zordur. Bir kimse, safra illetinin bulunması sebebiyle, vicdanında şekerin acılığına hükmetmiş durumdaysa... kendisine getirilen delile nasıl yakîn hasıl ettirilir?..

İşte, içinde bulunduğumuz halin hükmü de budur.

Nefs-i emmare, bizzat şer'i hükümleri inkâr etmektedir; yaratılışı icabı onların tenakuzuna hükmetmektedir. Üzerinde delil getirilen şeylerin varlığını inkâr mevcud olduğu sürece ona, bu doğru hükümlerin hak olduğunu delille kabul ettirmek cidden pek zordur. İş bu duruma gelince, nefsin tezkiyesi (temizlenmesi) zaruri olur. Çünkü bu olmadan, lâzım olan yakîn husulü zordur. Bu manada, şu âyet-i kerime sarihtir:

"Onu tezkiye eden iflas oldu; onu kirleten kaybetti."(91/9-10)

Üstte anlatılan manadan, takarrur eden şudur ki: Bu sonsuz Şeriat'ı, temiz Millet'i inkâr eden kimse; şekerin tadını inkâr eden kimsenin yakalandığı hastalığa benzeyen bir hastalığa tutulmuştur.

Amma, şu şiir anlatılan manada pek güzeldir:

Güneşe ne zarar duha vakti ufukta doğar;
Göremez hiç aydınlığını gözü yoksa bakar...

★★★

Seyr ü sülûkten, nefsin tezkiyesi ile kalbin tasfiyesinden gaye, manevi âfetlerin giderilmesi olup:

"Kalblerinde maraz vardır."(2/10)

Mealine gelen âyet-i kerimede işaret edilen kalbi marazların giderilmesidir. Ta ki iman hakikatı ile tahakkuk edebilsin. Anlatılan âfetler mevcud olduğu halde iman bulursa o: Ancak, işin zahiri iledir. Zira, nefs-i emmarenin vicdanı, onun aksine hakim olup küfründe ısrarlıdır. Bu sureta imana sahib olanın misali: Safralının; şekerin tadına inanması gibi bir şeydir. Zira o: Vicdanında, inandığının aksine hakim ve şahiddir. Şekerin tadına hakiki yakînin hasıl olması, ancak safra hastalığının gitmesinden sonra olur. İmanın hakikatına inanmak da buna benzer. Yani, Şer'i hükümlerin hak ve doğru olduğuna iman etmek, ancak nefsin temizlenmesi ve tatmin olması sonunda olur. O zaman iman, vicdana dayalı bir iman olur. İşte imanın bu kısmı batıp kaybolmaktan korunmuştur. Bu manada Allahu Teâlâ, şöyle

buyurdu:

"Haberiniz olsun, Allah'ın veli kullarına korku yoktur; onlar mahzun da olmazlar."(10/62)

Allahu Teâlâ, hepimizi, bu hakiki kâmil imanla müşerref eylesin. Nebiy-yi Ümmi-yi Kureyşi hürmetine... Ona ve âline salâtlann en faziletlisi, selâmlann ekmeli.

47. MEKTUP

MEVZUU:

a) Ehl-i İslâmın zaafı ve küffann galebesinden şikâyet.

b) İslâm dininin tervici ve Müslümanlann takviyesi için sultanları teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri, bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ size, ecdadınızın yolunda sebat ihsan eylesin. Başta onlann en faziletlileri Seyyidü'ül-Kevneyn, ikinci olarak diğerleri üzerine salât, tahiyyat ve selâm...

Bilmiş olasın ki: Bu âleme nisbetle sultan, ademoğullannın bedenine nisbetle kalb mesabesindedir.

Üstte anlatılan manaya göre: Bir kalb yararlı olursa beden de yararlı olur; fasid olunca beden de fasid olur. Bunun gibi, sultanın salahı da âlemin salahı sayılır; fesadı dahi âlemin fesadıdır.

İlk asırda Ehl-i İslâm üzerine cereyan eden hadiselere bir bakmaz mısın?.. İslâmın tam gurbeti, ehlinin çaresizliği, azlık ve zaafları olmasına rağmen ne getirmiştir... Şu durum hariç: Müslümanlar dinleri üzerinde sabit kalmışlar, küffar ise küfürleri üzerinde durmuşlardır.

Yani: Kuvvetleri, saltanatları olmasına rağmen, Müslümanlar üzerine hiçbir küfür hükmünü yürütememiş, kâfirler Müslümanların hiçbir işini değiştirememişlerdir. Allahu Teâlâ'nın şu kavli bu manayı anlatır:

"Sizin dininiz size; benim dinim bana."(109/6)

Ama geçen asırda, istilâ ve galebe yoluyla İslâm diyarında kâfirler hükümlerini yürütmüşlerdir. O kadar ki: Müslümanlar, İslâm hükümlerini açıklamaktan dahi aciz kalmışlardır. O derecede ki, açıklayanı öldürmüşlerdir.

Ne kadar yazıktır, bu ne musibet, bu ne hüzün ve hasrettir ki, Allah'ın elçisi ve Âlemlerin Rabbi'nin Sevgilisi olan Muhammed'i (sav) tasdik edenlerin başlarına gelmiştir. Zelil düşmüş, kıymetleri de yok olmuştur. Ama, onu inkâr edenler, son derece izzet ve itibar görmüştür.

Müslümanlar yaralı kalbleri ile İslâmın taziyesine otururken, kâfirler, alaya ve eğlenceye alarak onların yaralarına tuz ekmişlerdir.

Hidayet güneşi, dalâlet ufkunda perdelenmiştir. Hak nuru önüne batıl perdesi çekildiğinden, uzaklaşıp gitmiştir.

Şu anda, İslâmın açığa vurulmasına mani hal zeval bulmuştur. Müslümanların sultanının, saltanat tahtına oturduğunun müjdesi vardır. Bu müjde, avamın ve havasın kulağına ulaşmıştır.

Bu durumda Ehl-i İslâm'a düşer ki: Sultan'ın yardımına koşalar. Onun imdadına koşmak, kendilerine bir borçtur. Şeriatın tervici, milletin takviyesi için ona delâlet etmelidirler.

Bu imdad ve takviyenin, elle olması mümkün olacağı gibi, dille de olabilir.

İmdadın en geçerlisi dille olanı olduğu gibi, en faziletlisi de, şer'i meseleleri beyan etmektir; sözle ilgili inançları, kitap ve sünnet-i seniyye, icma-ı ümmet-i nebeviye uyarınca açıklayıp göstermektir. Bu yoldan açıklayıp göstermeli ki, araya dalâletçi, bid'atçı, girmesin; sonra yolları kapar, işi fesada çekerler.

İmdad konusunda bu kısım, Ehl-i Hak bilginlerine mahsustur ki, bunlar ahirete yönelmişlerdir.

Dünya bilgilerine gelince: Bunların bütün gayreti dünya metaına sarılmak, onun geçici şeylerini toplamaktır. Bunlarla arkadaşlık öldürücü zehir olup, fesadları da pek salgındır.

Anlatılan manada şu şiir pek güzeldir:

Olunca ilim sahibi nefsine esir,
Onunla battığı yerden kim çıkabilir?..

Geçen asırda zuhur eden her belâ, anlatılan cemaatın uğursuzluğu sebebiyle geldi. Bunlar o kimselerdir ki, Sultanı, hak yoldan çıkardılar. Yetmiş iki (bozuk) fırkadan hiçbir fırka yoktur ki, dalâlet yolunu seçmekte, uydukları bu bozuk bilginler olmasın. Dalâleti seçenler arasında, bu dalâletinin bir başkasına geçmesi bakımından, bu kötü bilginlerden gayrısı azdır. Bu zamanda, kendilerini sofiyeye benzetenler dahi, bu kötü bilginler hükmündedir; bunların fesadı da başkalarına sirayet eder.

Açık olan mana şu ki: Her kim, yardıma gücü yettiği halde imdada koşmazsa... ama ne çeşit yardım olursa olsun... dolayısiyle Ehl-i İslâm'ın işlerine de sekte verirse... kendisi itaba uğrar.

Üstte anlatılan mana icabı olarak bu Fakir istiyor ki: Kendisini İslâm devletine yardım meydanına atsın; imkân nisbetinde orada cihad eylesin.

"Her kim, bir cemaatın (mal ve can gibi şeylerle yardımına koşar da herhangi bir şekilde onların) **artmasına sebeb olursa onlardandır..."**

Mealine gelen hadis-i şerif hükmüne göre, ihtimal ki, bu güçsüz, aciz, onların zümresine dahil olur. Kendimi şu kocakarıya benzetiyorum ki, o, eğirdiği bir iplik yumağı ile, Yusuf'a müşteri olarak pazara çıkıyor... Ona ve bizim peygamberimize salât ve selâm...

Allahu Teâlâ dilerse yakında huzurunuza gelmek şerefi ile şereflenmek ümidi vardır.

Allahu Teâlâ, sana güç ve tam olarak Sultan'a yakınlık müyesser etmiştir. Bunun için, Cenab-ı Şerifinizden beklenen odur ki: Şeriat-ı Muhammediye'nin tervicine, Müslümanların sıkıntıdan kurtulmalarına, İslâm'ın garipliğine gizli ve aşikâr yardımcı olasınız.

Bu mektubu getiren, Emir'den vazife almış olup ikbal sahibi-

dir. Geçen sene bu vazifeyi sizin huzurunuzda almıştır. Bu sene de, aynı ümitle gelmektedir.

Sübhan Allah size hakiki ve mecazî devleti nasib eylesin.

48. MEKTUP

MEVZUU: Hamele-i Şeriat-ı Garra (şeriat emirlerini taşıyan) âlimlere ve ilim talebelerine tazim edilmesine teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri, bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah, sizlere düşmanlar karşısında yardım eylesin. Seyyid'ül-Enbiya hürmetine... Ona ve diğer peygamberlere salât, selâm ve tahiyyat...

Fukaraya iltifat olarak gönderilen mektubunuzun mütalaası ile şerefyap oldum.

Mevlâna Muhammed Kılıç Muvaffak, mektubunda yazdığına göre: İlim taliplerine ve sofiyeye verilmek üzere bir mikdar harçlık göndermiştir. İlim taliplerini sofiyeden önce zikretmiş ki, himmet nazarında bu, cidden güzel olmuştur.

-Zahir batının unvanıdır.

Hükmüne göre, umarız ki, bu ulema cemaatı için, batında dahi bir öncelik olsun.

"Her kab içindekini sızdırır."

Manası bu babda pek güzeldir.

İlim taliplerini öncelikle ele almak, Şeriat'ın tervici demektir. Zira onlar, Şeriat-ı Nebeviyye'nin Millet-i Mustafaviye'nin kaimesi (ayakta tutucusu) hükmündedirler. İnsanlar, kıyamet günü, ancak şeriattan sorumlu olacaklardır; tasavvuftan değil.

Cennete girmenin, cehennemden uzaklaşmanın başlıca sebebi, Şeriat emrini yerine getirmeye dayanır.

Peygamberler, kâinatın en faziletlileri olarak, insanları ancak şer'i işlere davet etmişlerdir. Allahu Teâlâ, onlara salât ve selâm eylesin. Kurtuluşun esasını onda bulmuşlardır. Bu büyüklerin

gönderilmesinden maksat şudur: Şer'i emirlerin tebliği.

İşte yukarıda anlatılan manadan anlaşılıyor ki: Hayırların en büyüğü şeriatın tervicine çalışmak, onun hükümlerinin her birini ihya etmeye gayret etmektir. Bilhassa şu zamanda ki: İslâmi esaslar yıkılmaya bırakılmıştır. Allah yolunda binlerce nakdi tutarda sadaka verilse, şer'i meselelerden birini yerine getirme sevabına eşit olamaz. Şundan ki: Böyle bir fiil, yaratılmışların en büyükleri olan peygamberlere uymaktır; onlarla kurulan bir ortaklıktır. Onlara salât ve selâm olsun.

Muhakkak olan bir durum var ki, o da şudur: Hasenelerin en kemalli derecede olanları bu zatlara bırakılmıştır. Nakdi yardım gibi sadakaları, başkalan da yapabilir.

Şeriatın ikamesinde, onun hükümleri ile amel etmekte nefsin muhalefeti vardır. Zira şeriat, nefsin arzusu hilafına gelmiştir. Ama mal sadakası vermekte, bazen nefsin muvafakatı vardır.

Evet... Şayet mal sadakası vermek, şeriatın teyidi ve milletin tervici için olursa, onun için pek yüksek derece vardır. Böyle bir niyetle verilen sadaka, sair işler için başka zamanlarda verilen binlerce sadaka yerine geçer.

Burada şöyle bir soru sorulabilir:

-İlim talibi, nefsin elinde esirdir; bu hali ile nasıl sofiye üzerine takdim edilir? (Onlardan önce sayılır!) Ki bu sofi, nefsin esaretinden kurtulmuştur.

Bu soruya cevap olarak şöyle derim:

-Bu soruyu soran, henüz sözün hakikatını anlamamış, işin aslına muttali olamamıştır. Şöyle ki: İlim talibi, nefsin elinde esir düşmüşlüğü olmasına rağmen, yaratılmışların kurtuluşunun sebebidir. Zira: Şer'i hükümlerin tebliği onun vasıtasıyla olacaktır. Sofi zata gelince, nefsin elinden kurtulmuş olmasına rağmen, yalnız kendisini kurtarır; kendi dışındakilere iltifatı yoktur. Yani: Diğer yaratılmışlara. Kurtuluşu yalnız kendisine münhasır olana nazaran, başkalarının ve büyük bir topluluğun kurtuluşu kendisiyle olanın, pek faziletli olduğu karara bağlanmış bir iştir.

Ancak sofi olan bir zat: Fena, beka, seyr-i anillah ve seyr-i

billah sülûklerinden sonra; halkı davet vazifesi ile bu âleme dönerse, kendisi şeriatı tebliğ edenler zümresine dahil olur. Bunun için verilecek hüküm, en şerefli alimlerin hükmü gibidir. İş bu hal, âyet-i kerimede asıl manasını bulur:

"Bu, Allah'ın fazlıdır; dilediğine verir. Allah büyük fazlın sahibidir."(62/4)

49. MEKTUP

MEVZUU: Dışını, şeriat hükümlerini yerine getirmekle süslemek, Yüce Hakkın zatından başka şeyden içini temizlemek devletlerini bir arada bulmaya teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah, sizi, suri devletle, manevi saadete ermekle mes'ud eylesin.

Hakikatta suri devletin manası şudur: Dış görünüşün, Şer'iyye-i Mustafaviye hükümleriyle süslenmesi... O şeriatın sahibi Resûlullah'a salât, selâm ve tahiyyat.

Manevi saadetin manası ise şudur: Batıni mananın, Yüce Hakkın zatından başka şeylerden kurtarılıp temizlenmesi.

Bu iki devletle şerefyab olanların, saadetine paha biçilmez.

Bir mısra:

Asıl mesele budur, geri kalanı boştur.

Bundan fazlasını yazmak, baş ağrıtmak sayılır.

50. MEKTUP

MEVZUU: Bu düşük dünyayı kötülemek hakkında.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, zatından başkası-

nın bağlısı olmaktan kurtulmayı, ikram eylesin. Sizi, tam manasiyle zatına yönelen kullardan eylesin. Daima, zatı ile dolu eylesin.

Zeyğ-i basardan (gözün maddeye kaymasından) kurtulan Seyyid'ül-Beşer hürmetine... O'na, O'nun âline salât ve selâm...

Bilmiş olasın ki: Bu dünya zahirde tatlıdır. Sureta bir tazeliği vardır. Amma hakikatta öldürücü bir zehir, boş bir matahtır. Onunla alâkadar olup bir bağlantı kurmakta ömrün uzaması ihtimali yoktur.

Dünyaya yönelen yalnız ve yardımcısız kalma sonucuna uğrar; onun fitnesine kapılan çıldırır.

Dünyanın hükmü, altın kaplı necasettir. Onun zehirinin benzeri, şeker karışımıdır.

Akıllı olan o kimsedir ki, onun satılmaz metaına aldanmaya... Böyle boş bir şeye gönül bağlamaya.

Üstte anlatılan mana icabı olarak fakihler şöyle demiştir:

-Biri öldüğü zaman, dese ki:

-Malımı akıllılara veriniz.

Onun malını zahidlere vermek gerekir. Zira, zahid zatlar, dünyadan gönüllerin çekip almışlardır. Onların, dünyadan gönül almaları ise akıllarının ve zekâlarının kemaline delâlet eder.

Bu manada, daha fazlasını yazmak yorucu olur.

Bu mektubta, son olarak anlatılacak bir durum var:

Şeyh Zekeriya bu yıl vergi olmak maksadına müptelâdır. Bu iptilânın mevcudiyeti ile daima burada muhasebe olunmaktan korkuyor. Halbuki, ahiretin muhasebesine göre, bu muhasebe pek kolaydır. Bu arada, sebepler âleminde, en büyük dayanak olarak sizin mübarek teveccühünüzü görüyor. Diliyor ki: Divan-ı Cedid'de zahiren kapınızda hizmet edenlerden ola... Yani: Erbabına malum olduğu üzere...

Bir şiir:

Sen bize dil verip de dilberi gösterdin;
Tilkiyi sofra diye arslana gösterdin.

Sübhan Allah, suri ve manevi devlet nasib eylesin. Nebiyy-i Ümmi hürmetine. Onun şerefli âli hürmetine. Ona ve tüm âline salât ve selâm...

51. MEKTUP

MEVZUU: Şeriat-ı Garra'nın tervicine (üstün tutulmasına) rağbetli kılmak. Onun kurucusuna salât ve selâm.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Yüce Allah'tan Şeriat-ı Garra'nın takviyesini, bu pek temiz dini ahkâmın revacını isteriz. Bu hususta kendilerini vesile kabul edeceğimiz kimseler, pek şerefli büyükler sülâlesidir.

Bir mısra:

Asıl mesele budur; kalanı boştur.

Bugünlerde Ehl-i İslâm gariblerinin, dalâlet denizinden kurtuluş bulmaları, ancak, Hayrü'l-Beşer Made'ür-risalet ehl-i beytinin gemisinden beklenir. Ona ve onun âline, salâvatın ekmeli, selâmların efdali olsun.

Anlatılan manada, Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Ehl-i beytimin misali, Nuh'un gemisi misalidir. Ona binen kurtuluş bulur; ondan ayrılan helâk olur."

Durum böyle olunca, bu büyük saadeti kazanmak için, yüksek himmet harcamak gerekir.

Yüce Sübhan Allah, inayeti ile size makam, celâl, azamet ve şevketi tek tek ihsan eyledi. Zati şerefin varlığı ile, bu ilâvede anlatılan manalar da eklenince; saadet meydanında, birincilik okunu kazanmış olursunuz. Yani: Bütün akrandan üstün bir şekilde...

Şeriat-ı Garra'nın teyidi ve tervici zımnında, burada yazılan kelâmları açıktan anlatmak için tarafınıza gelmeye bu Fakir ha-

zırlanmıştı.

Ama, Ramazan hilâli Delhi'de iken görüldü; valide hazretlerinin hastalığı da anlaşılınca, zaruri olarak kaldım. Daha çok, Kur'an hatmini dinlemek arzusu var.

Emir, Yüce Sübhan Allah katındadır. Allahu Teâlâ'dan dilek; her iki cihanın saadetidir.

52. MEKTUP

MEVZUU: Nefs-i emmareyi zemmetmek; onun zati hastalığının, bu hastalığın giderilmesine dair ilacın beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Mükerrem kardeşim, mektubunu mütalaa ile şerefyab oldum. Öyle bir kardeş ki: Bu muhlis duacıya şefkat ve merhamet yüzü göstererek kendisini imtiyazlı kıldı.

Allahu Teâlâ, ecrinizi artırsın, kadrinizi yüce eylesin; işlerinizi kolay getirsin. Pek şerefli ceddiniz hürmetine. Ona ve âline salâtların en faziletlisi, selâmların ekmeli. Allahu Teâlâ, bizlere zahir ve batında ona tabi olmakta sebat ihsan eylesin... Bu duaya:

-Amin! diyen kula Allah merhamet eylesin.

Kötü arkadaştan, kötü huylu yandaştan şikâyet hususunda fıkralar yazmak istiyorum. Kabul kulağı ile dinlemek ümidi vardır.

Ey Mahdum-u Mükerrem,

Bilmiş olasın ki: Nefs-i emmare-i insaniye makam ve baş olmak sevdası üzerine yaratılmıştır. Bütün gayreti, akran üzerine üstün gelmektir. Bütün arzusu: Yaratılmışların hepsi kendisine muhtaç, emrine ve nehyine boyun eğmiş olmaktır. Kendisinin hiçbir şeye muhtaç olmasını istemediği gibi; hiç kimsenin hükmü altına girmek de istemez. Bütün bunlar, ondan gelen uluhiyet davasıdır; Yüce Sultan misli benzeri olmaktan münezzeh

yaratıcısı ile ortaklık davası güder. Mes'ud olmaktan yana pek uzaktır. Hatta ortaklığı bile razı olmaz. Yalnız kendisinin hakim olmasını ister; başkasını istemez. Her şeyi hükmü altında görmek ister. Bir kudsi hadiste şöyle geldi:

"Nefsine düşman ol; çünkü o, bana düşmanlığa saplandı."

Makam, başkanlık, yükselmek, tekebbür hususunda nefsin isteklerini vermek suretiyle nefsi terbiyeye kalkışmak ona yardım olur ki, hakikatte Yüce Allah'a düşmanlıktır. Onu takviye etmek dahi bu manayadır. Bu işin şenaati ciddi bir şekilde idrak edilmelidir.

Bir kudsi hadiste Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Kibriya ridamdır; azamet izarımdır. Bir kimse, bunlardan biri ile benimle nizaya tutuşmak isterse, onu ateşime atarım; haline hiç bakmam."

Bu alçak dünya, Sübhan Hak katında buğza ve lânete uğramıştır. Sebep: Muradların husulü zımnında nefsin yardımcısı ve muavini olmasıdır. Bir kimse, düşmana yardım ederse... lânete ve tarda uğrayacağında şüphe yoktur.

Fakr halinde, Resûlullah (sav) Efendimizin fahri vardır. Bunun sebebi şudur: Fahr halinde, nefsin muradlarının yerine gelmeyişi vardır; onun aczi vardır.

Peygamberlerin gönderilmesinden murad ve hikmet, bilhassa şer'i emirlerin özü: Nefs-i emmareyi aciz bırakıp onun yapısını tahrib etmektir. Şer'i emirler, bilhassa nefsani arzuları kaldırmak için gelmiştir.

Her ne mikdar şer'i amel işlenirse o mikdar nefsani arzu zail olup gider.

Anlatılan mana icabıdır ki: Şer'i hükümlerden birini icra etmek; nefsani arzuların izalesi için, bin senelik rizayetten ve bu uğurda mücahededen daha faziletlidir. Ama, mücahede ve riyazete nefsani arzu karışırsa... Bu rizayet ve mücahede Şeriat-ı Garra muktazasına göre olmayınca, nefsin arzusunu takviye ve teyid eder... Brahmanlar ve Hindular riyazet ve mücahede

şanında hiçbir kusur etmezler; ama, şeriat uyarınca yapmadıkları için, kendilerine hiçbir faydası olmaz. Nefsin takviye ve terbiyesinden başka bir şey elde edemezler.

Meselâ: Bir kimse, şeriatın emrettiği zekât niyetiyle bir danik (dirhemin altıda biri kadar) sarf etse... nefisten gelen bir arzu ile (yani: Kendiliğinden) nefsin tahribi yolunda bin dinar sarfetmesinden daha faydalıdır.

Ramazan Bayramı günü şeriat hükmüne uymak maksadıyla oruç tutmayıp yemek, bir kimsenin, kendiliğinden tuttuğu bin senelik orucundan hayırlıdır.

Sabah namazının iki rekât farzını cemaatle kılmak; sabah namazını cemaatle kılmayı bırakarak geceyi sabaha kadar ibadetle geçirmekten çok faziletlidir.

Hasılı: Nefsin, başkanlık, üstünlük, yükseklik taslamak hususundaki boş kuruntuların pisliklerinden kurtulmadıkça, kurtuluş muhal fikirdir. (Olması imkânsız düşüncedir) Ondaki bu hastalığın izalesi zaruridir. Ta ki: Ebedi ölümle yüz yüze gelmeye.

-Lâ ilhahe İllallah (Allah'tan başka ilâh yoktur)

Kelime-i tevhidi, afaki ve enfüsi (dıştaki ve içteki) putların nefyi için konmuştur. Nefsin temizlenmesi için pek faydalıdır. Bu mübarek cümleyi, bu Tarikat'ın büyükleri nefsin temizlenmesi için seçmişlerdir.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Siva boynunu 'LÂ" lafziyle vurmadıkça;
"İLLALLAH" köşküne kurulamazsın hakça...

Nefsin, azgınlık ve inat, ahdi bozmak ve fesat makamından devam edip kaldıkça, üstte anlatılan mübarek kelime-i tevhidin tekrarı ile imanı yenilemek gerekir. Bu manada, Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"İmanınızı, LÂ İLAHE İLLALLAH kelâmı ile yenileyiniz."

Hatta, bu mübarek kelimenin tekrarı, bütün vakitlerde gereklidir. Çünkü, nefs daima habaset makamındadır. Bu mübarek kelimenin fazileti hakkında Resûlullah (sav) Efendimizin şöyle

bir hadis-i şerifi vardır:

"Semalar ve yer, terazinin bir gözüne konsa; bu mübarek kelime de diğer gözüne konsa, elbette bu kelime ağır gelir."

Selâm hidayete tabi olup Mustafa'ya bağlılık ve O'na uygunluk yolunu tutanlara... O'na ve âline ekmel manada salât... Bol bol selâm.

53. MEKTUP

MEVZUU: Kötü âlimlerin ihtilâfları, bu alemin fesadını gerektirdiği ve buna münasip bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buhari'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, size ecdad-ı kiramınızın yolunda sebat ihsan eylesin.

İşittiğime göre, İslâm ve Müslümanların Sultanı fıtratına bırakılan İslâmi neşesinin güzelliğinden olacak, zatınıza emir buyurmuş ki: Mütedeyyin alimlerden dört kimse seçesiniz, bunlar kendisi ile devamlı duralar, şer'i meseleleri kendisine beyan edeler. Ta ki: Şeriatın hilâfına bir işe düşmeye.

Bunun için, Allah'a hamd olsun. Müslümanlar için, bundan daha güzel müjde ne olabilir?.. Matem ehline bundan daha güzel bir teselli ne olur?..

Bu Fakir, anlatılan sebepten ötürü, sizin tarafa gelmek istiyordum. Bunu, birkaç kere size yazıp bildirmiştim. Böyle olsa dahi, kendimi tutamıyorum, bu hususta bir şeyler yazmadan kalamıyorum. Benim için müsamahanızı istiyorum. Çünkü böyle bir garazın sahibi kendinde değil.

Maruzatımı aşağıya alıyorum:

Şu anda, anlatıldığı gibi, mütedeyyin ulema, azdan da azdır. Bunlar da, makam ve riyaset sevdasından geçmişler, böyle bir sevgiyi arkaya atmışlardır. Bunların, şeriatın tervicinden, dini iş-

lerin teyidinden başka talep ve maksatları yoktur. Eğer onlarda makam sevgisi olsaydı, her biri meramına uygun bir taraf bulur, tutunurdu. O yandan da fazilet durumu zahir olurdu. Aradan, hilâf işler, ihtilâflar da çıkardı; bu dahi, sultana yakın olmaya bir vesile teşkil ederdi.

İş bu durumdan sonradır ki, dini yönden önemli olan işler, kısır kalırdı.

Ulemanın ihtilâfı öyle bir şeydir ki, ilk asırda âlemi belâya itti. Bu hastalık devamlı olursa... böyle bir sohbet sürüp giderse... şeriatın tervici nasıl umulur? Milletin teyidine nasıl mecal kalır? Böyle bir şey, şüphesiz, tahrip sebebi olur. Böyle bir duruma gelmekten ve kötü ulemanın fitnesinden Allah'a sığınırız.

Anlatılan maksad için tek bir âlim seçerseniz, daha iyi ve daha güzel olur. Böyle bir şeyi bulmak, ahiret uleması arasından olursa... ne saadet. Zira böyle birinin sohbeti, kibrit-i ahmerdir. Eğer böyle bir âlimi bulmak mümkün olmazsa... bu cins âlimlerin en faziletlisini seçiniz. Ama, iyice üzerinde durup düşündükten sonra... İstenen her şeye yetişilmezse de, hepsi terk edilmemelidir.

Başka ne yazayım, bilemiyorum... Yaratılmışların kurtuluşu ulemanın varlığına bağlı olduğu gibi, bu âlemin hüsranı da aynı şekilde onların durumuna bağlıdır.

Ulemanın en faziletlisi, bu âlemin en faziletlisidir. Onlann şerlisi dahi, yaratılmışların en şerlisidir. Hidayet ve dalâlet onlann hallerine bağlıdır.

Aziz veli kullardan biri, Lain İblis'i boş otururken gördü. Onun böyle oturuşu, alışılmışa aykırı bir şeydi. Bu işe hayret edip sırrını sorunca, Lain şöyle dedi:

-Bu zamanda kötü âlimler, benim ağır işlerimi görüyorlar. Dalâlet ve azdırma işinde bana vekillik ederler.

Asıl mesele, bu işe başlarken, iyi teemmül edip sağlam düşünceye göre hareket etmenizdir. Zira, iş işten geçip elden çıktıktan sonra, artık ilâç kâr etmez.

Anlayışları tam olan zatlara, bu gibi sözleri açıklamaktan haya ediyorum. Ama, bu işin büyük saadete vesile olacağını da bildiğim için başınızın ağrımasına sebep oldum.

★★★

54. MEKTUP

MEVZUU:

a) Bid'atçı (kendine göre, dinde yeni icad çıkarmaya kalkan kimse) ile sohbetten kaçınmanın lâzım olduğu; böyleleri ile sohbetin zararı, küffarla sohbet zararından çok olduğunun beyanı.

b) Şeni bid'atçı şia fırkalarının şerri ve bunlarla münasebeti olan bazı bilginler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, ecrinizi artırsın, kadrinizi yüceltsin, işlerinize kolaylık versin, gönlünüzü açsın... Zeyğ-i basardan (göz kaymasından) pâk Seyyid'ül-Beşer hürmetine... O'na ve âline bolca salât, çokça selâm.

(Bir hadis-i şerifte) şöyle buyuruldu:

"İnsanlara teşekkür etmeyen, Allah'a da şükretmez."

Mana böyle olunca, ihsanlarınıza karşılık size teşekkür etmek, bize gerekli oldu. Zira başta siz, Hazret-i Şeyhimizin topluluğuna bir sebep oldunuz. Bu toplulukta, bereketinizi vesile bilip Sübhan Hakkı taleb ettik, böylelikle bir emniyet içinde bol hazza kavuştuk.

-Büyüklerin vefatı ile büyüdüm.

Hükmüne göre, nöbet bu tabakaya geçince, ikinci kere siz, bu fukaranın bir araya gelmesine vasıta oldunuz. Bu garib taliplerin intizamını sağladınız. Allahu Teâlâ, bizden yana sizi, mükâfatların hayırlısı ile mükâfatlandırsın.

Bu manada bir şiir:

Olsa dahi tenimin kıl biten her yeri bir dil,

Sübhan Hak'tan temenni odur ki: Zatınıza lâyık olmayan şeylerden dünya ve ahirette sizi muhafaza ede, Seyyid'ül-mürselin olan ceddiniz hürmetine. Ona ve âline salâtların en tamamı... selâmların ekmeli...

Bu Fakir, sohbetinizden ayrılıp uzak kaldı. Onun için, bilemiyorum; mübarek meclisinizde, insanlardan hangi zümre var. Temiz mahfilinizde, enisiniz ve celisiniz kim?

Bu mana üzerine bir şiir:

Düşünceli uykularım, içimdeki ateşten,
Acaba kimler var yanınızda dosttan ve eşten.

İyi biliniz ki, bid'atçının sohbetinin fesadı, kâfirin sohbetindeki fesattan daha çoktur. Bütün bid'atçıların en habisi ve en hasisleri dahi o taifedir ki: Resûlullah'ın (sav) ashabına buğzederler. Şu mana açıktır ki, Allahu Teâlâ, Kur'an-ı Mecid'inde bu zümreyi **"küffar"** olarak anlattı; şöyle buyurdu:

"Kâfirlerin onlara öfke duymalarına..."(49/29)

Kur'an-ı Kerim'i ve şeriatı bize ulaştıranlar bu ashab-ı kiramdır. Bunlara taan edildiği zaman, Kur'an'a ve şeriata taan edilmiş olur. Zira, Kur'an-ı Kerim'i Hazret-i Osman (ra) cem etti. Hazret-i Osman'a taan edildiği zaman, onun şahsında Kur'an'a da taan edilmiş olur. Allahu Teâlâ, zındıklann itikadı olan bu gibi şeylerden bizleri korusun.

Ashab-ı kiram arasında vaki olan ihtilâf, yine nefsani kıtal arzusuna hamledilemez. Allah onlardan razı olsun. Çünkü: Onların nefisleri, Hayr'ül-Beşer Resulullah (sav) Efendimizle sohbetlerinden ötürü, temizlenmiştir, emmarelikten dahi halâs bulmuşlardır.

Bu arada şuna itikadımız vardır ki: Emir (Hazret-i Ali) (ra) bu hususta haklı idi; hata ise ona muhalif olan tarafta idi. Lâkin bu hata, içtihada dayalı bir hata olup, fısk haddine ulaşmaz. Hatta, bu gibi hata için levmetmeye dahi yer yoktur. Çünkü: İçtiha-

da dayalı bir hatadan, sevap derecesinden bir derece vardır.

Yezid'e gelince... o saadetten uzaktır; ashaptan dahi değildir. Saadet sahasından uzak olan bir kimse için söylenecek hiçbir söz yoktur. Onun yaptığı iş, öyle bir iştir ki: Firenk kâfirleri dahi yapmaz, Ehl-i Sünnet âlimlerinden bazıları: Ona lânetten kendini tutmuştur; amabu tutuş, ondan ve yaptığı işten hoşnud oluşu anlatmaz. Yaptığından rücu edip tevbe etme ihtimalinden ötürüdür.

Uygun düşer ki: Her gün mecliste zamanın kutbu Bendeği Mahdum-i Cihaniyân'ın kitaplarından bir mikdar okuna... Ta ki: Resûllulah'ın (sav) ashabını nasıl medhettiği biline. Onları hangi edep usulüyle anlattığı görüle. Ta ki: Muhalif olanlar mahcup olup utansınlar.

Bu azıp kuduran tayfa, bugünlerde pek galeyana geldiler; işi iyice azıttılar. Çevre kenarlara dağıldılar. Bu sebepledir ki, onların fesadını birkaç cümle ile yazdık. Ta ki: Bu taife, mübarek meclise düşmeye. Ta ki: Pâk mahfilde olanlara itibar edilmeye.

Sübhan Allah, razı olduğu yolda sizlere sebat ihsan eylesin.

55. MEKTUP

MEVZUU: Muhabbet izharı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Abdülvehhab Buharî'ye yazmıştır.**

Uzun müddetten beri, kalbimde zatınıza karşı bir muhabbet zuhura geldi. Bu muhabbetin önceden tahakkuk eden bir şeyle bağlantısı da yok... Bu muhabbet sebebiyle elde olmayarak gıyabınızda duanızla meşgul bulunuyoruz.

Kâinatın Efendisi ve Varlıkların Sevinci Resûlullah (sav) Efendimizden şöyle geldi:

"Bir kimse, kardeşini severse, bu sevgisini ona bildirsin."

Bu mana icabı olarak, sevgimin izharını uygun ve münasip

buldum. Resûlullah'ın (sav) yakınlarına karşı bu türlü muhabbet alâkası elde hasıl olan en güzel ümid bağıdır.

Allahu Teâlâ, onların muhabbetinde sizlere istikamet nasib eylesin. Seyyid'ül-Beşer hürmetine. O'na ve âline salât ve selâm...

56. MEKTUP

MEVZUU: Sadattan bir şahsı tavsiyedir.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Abdülvehhab Buharî'ye yazmıştır.**

Evvellerin ve ahirlerin efendisinden (sav) bir parça olmasından ötürü, bereketi çok olan sadattan bir zatın menkıbesi ve övgüsü dille anlatılmaktan çok çok üstündür. Ancak, onların medhinin saadetimize sebep olması için, bu konuda cür'etkâr oluruz. Hatta, bu manada kendimizi medih etmiş bulunuyoruz; Allahu Teâlâ'nın emrettiği sevgiyi izhar etmiş oluyoruz.

Allahım, bizleri onları sevenlerden eyle. Seyyidü'l-mürselin hürmetine. O'na ve âline salât ve selâm.

Bu arzuhali taşıyan Seyyid Ahmed sadat-ı kiram (Peygamber Efendimizin temiz soyu) zümresindendir. İlim talebesi cümlesinden ve salihler cemaatındandır.

Geçim sıkıntısı dolayısıyla bu bölgeden o tarafa yöneldi. Yüce kapında yer varsa kendisi bakıma ve yardıma gayetle müstahaktır. Şayet sizde bir yer yoksa ihlâs sahiplerinden bir şahsa ısmarlayınız ki, kendisini geçim sıkıntısı cihetinden rahata kavuştursun.

Zatınızı, muhtaçların ve fakirlerin, bilhassa sadat-ı izamın hallerine teveccüh etmekte eksiksiz bildiğim için, bu cümleleri yazmaya çalıştım.

Adı geçen, her ne kadar gideceğini daha önceden bildirip ruhsat almak saadetine eremediyse de, kendisi ihlâs sahibi

zümreye dahildir.

Allahu Teâlâ, bizlere onların sevgisinde ihlâs ve istikamet ihsan eylesin.

Bundan fazlasını yazmak, fazladan açılmak olur.

★★★

57. MEKTUP

MEVZUU: Nasihatten ibarettir.

NOT: **İmam Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Muhammed Yuşüf'e yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, sizlere, muhterem babalarınızın yolunda istikamet nasib eylesin. Seyyidü'l-mürselin hürmetine.

Bilmiş olasın ki: Seyyitlik, başkanlık ve haşmet sizin hanedanınıza vergidir. Bunun için uygun olan odur ki: Bu vergi dolayısiyle istihkakınız, bu yoldan size müyesser olur.

Demek istiyorum ki:

-Zahir, şeriatın zahiri ile süslenmeli; batın ise hakikatten ibaret olan şeriatın batını ile tezyin edilmelidir.

Tarikat ve hakikat, şeriatın hakikatından ibarettir. Tarikat, bu hakikatın kendisidir. Yoksa şeriat bir iş, tarikat ve hakikat dahi ona aykırı ikinci bir iş değildir. Zira böyle bir itikad: İlhad ve zındıklıktır.

★★★

Bu Fakir'in size cidden hüsnüzannı var. Bazı vakıaları, bu manaya şahid tutuyorum. Bundan bir nebze muhterem pederinize açmış bulunuyorum.

Anlatılmak istenen sonuç odur ki: Şeyh Abdülgani iyi huyu ve iyi hali ile düzenli bir kimsedir. İşlerden herhangi biri için hizmetinize müracaat ederse sizden beklenen ona iltifatınızı bol bol ihsan etmenizdir.

Selâm ve ikram.

★★★

58. MEKTUP

MEVZUU:

a) Bu Tarikat'ın tümünün yedi adımdan ibaret olduğunun beyanı.

b) Nakşibendiye meşayihinin diğer silsileler hilâfına ilk seyirlerine âlem-i emirden başlamayı tercih ettikleri.

c) Bu büyüklerin yollarının, ulu ashabın yolu olduğu.

Ve bu münasebetle bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Mahmud'a yazmıştır.**

Mübarek mektubunuz ulaştı. O mektubunuzdan, bu Taife-i Aliyye'nin sözlerini dinlemeye karşı şevkinizi anlayınca, zaruri olarak bazı cümleleri yazmak istedim. Bu, bir suale cevap, arzulanan işe teşvik kabilindendir.

★★★

Ey Mahdum,

Aşmak üzere olduğumuz bu yolun tümü, insanın yedi letaif sayısına göre yedi adımdan ibarettir.

Bu yedi adımın ikisi, hak âleminde başlar ki, kalıpla ilgilidir. Bu unsurî bedenle nefsi kasd ediyorum.

Bunların beş tanesi dahi emir âleminde olup, kalb, ruf, sır, hafi ve ahfaya bağlıdır.

Bu yedi adımdan her biri, on bin hicap açar ki: Bunlar nuranî de olabilir, zulmanî de... Bu manada gelen bir hadis-i şerif şöyledir:

"Allahu Teâlâ'nın, nurdan ve zulmetten yetmiş bin hicabı vardır."

Emir âleminde atılan adımlardan:

Birincisi ile: Fiillerin tecellisi zahir olur.

İkincisi ile: Sıfatların tecellisi olur.

Üçüncüsü ile: Zati tecellilere giriş vaki olur.

Bundan sonra derecesine göre olanlar olur ki, erbabına malûmdur.

Bu yedi adımdan her birinde salik, kendi nefsinden uzaklaşır; noksan sıfatlardan münezzeh Rabbına yakınlık bulur. Bu adımların tamamlanması ile de yakınlık tamam olur. İşte o zaman, fena ve beka ile müşerref olur. Ve has velâyet derecesine ulaşır.

Nakşibendiye meşayihi, bu seyrin iptidasına emir âleminden başlamayı tercih ettiler. Allahu Teâlâ, onların sırlarının kudsiyetini artırsın. Onlar, bu seyir zımmında halk âlemi mesafesini dahi kat ederler. Ama, diğer silsilelerin meşayihi böyle değildir.

İş bu mana icabı olarak, Nakşibendiye tarikatı, tarikatlann en yakını oldu. Böyle olunca, hiç şüphe yok ki: Diğerlerinin nihayeti, bunun bidayetine derc edilmiş oldu.

Bu manada bir mısra:

Yazın güzelliğine delâlet eder baharı.

Bu büyük zatların yolu, ayniyle ashab-ı kiramın yoludur. Allahu Teâlâ onlardan razı olsun. Hayrü'l-Beşer Resûllullah (sav) Efendimizle sahabeye ilk sohbette nasib olan nihayetin bidayete birleşmiş olması durumu çok seyrek olarak, işin nihaytinde pek kâmil evliyaya nasıl olur.

Anlatılan mana icabıdır ki, Hazret-i Hamza'nın şehadetine sebeb olan Vahşi, tabiinin hayırlısı olan Veyse'l-Karani'den fazilet itibarı ile hayırlıdır. Bunu, Resûlullah (sav) Efendimizle olan bir sohbeti sonunda elde etmiştir.

Abdullah b.Mübarek'e şöyle soruldu:

-Ömer b.Abdilaziz mi yoksa Muaviye mi; fazilet itibariyle handaha öndedir?

öyle dedi:

-Vallahi, Resûlullah ile beraberlik halinde iken, Muaviye'nin atının burnuna giren toz Ömer b.Abdülaziz'den şu kadar faziletle ileridir. *(Buradaki rivayette kısmen mübalağa olsa dahi, ashaba sevgiden ötürü olduğundan hoş görülmelidir. Bilhassa:*

-Resûlullah ile beraberlik halinde iken.

Kısmına dikkat edilmelidir. Ancak, bu rivayet bir başka yerde şöyle gelmiştir:

-Muaviye, Ömer b.Abdilaziz misali yüz bir kimseden hayırlıdır.)

Bu, üzerinde düşünülmesi gereken bir iştir. Bilhassa şu topluluk üzerinde ki: Başkalarının son durumu, bunların ilk hallerine sığdırılmıştır. Acaba bunların son durumu nasıl olur? Başkalarının idraki buna nasıl yetişir?

Şu âyet-i kerime bu manada ne kadar güzeldir:

"Rabbın ordusunu, ancak kendisi bilir."(74/31)

Bu manada bir şiir şöyledir:

Ayıplarsa kusurlu biri, bilmeden onları;
Kem sözlerden hep beridir onların sahaları.

Kırabilir mi hiç o zinciri hilekâr tilki;
Bağlanmıştır onlarla dünyanın tüm arslanları.

★★★

Sübhan olan Allah, bu varlığı pek kıymetli taifenin muhabbetini size ve bize nasib eylesin.

Bu mektup, her ne kadar küçük ise de, içine, yüksek maarif bilgileri derc edilmiştir; üstün hakikatler sığdırılmıştır. Bunlardan ötürü, onun değerli tutulması gerekir.

★★★

59. MEKTUP

MEVZUU:

a) Necatın husulü için, üç şeyin olması mutlaka lâzımdır.

b) Keza necatın ehl-i sünnet vel-cemaate uymadan tasavvur edilemeyeceği.

c) İlimle amel, şeriatle alâkalı iki şeydir.

d) İhlâs, sofiye tarikatı sülûkü ile bağlantılıdır.

Ve bunlarla münasebetleri olan bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Mahmud'a yazmıştır.**

Sübhan Allah, Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde bizlere istikamet nasib eylesin. Yüce zatına tam manası ile yönelmek nasib eylesin.

O şeriatın kurucusuna salât, selâm ve tahiyyet.

Pek güzel feyizlerle dolu mübarek mektubunuz geldi; ferahı mucib oldu. Fukaranın muhabbetinden haber veren mukaddime açıkça belli oldu. İhlâs, bu garib taifeye mahsustur. Allahım onu artır.

Aynı şekilde, o mübarek mektuba faydalı talepler de yazılmış.

Ey Mahdum,

Bilmiş olasın ki, ebedi kurtuluşun müyesser olması için, insana şu üç şey mutlaka lâzımdır: İlim, amel, ihlâs.

İlim iki kısımdır.

Birinci kısım: Amel olup bunun beyanını fıkıh ilmi üzerine almıştır.

İkinci kısım: Bundan maksad, mücerred itikad ve kalbi yakindir. Bunun anlatılması, tafsilatiyle kelâm ilmi üzerine (itikada dair) yazılan kitaplarda vardır. Haliyle, ehl-i sünnet vel-cemaatın görüşlerine göre... Şöyle ki: Bunlar, fıkra-i naciye olup, bu büyüklere tabi olmadan, hiç kimse için bir kurtuluş ümidi imkânı yoktur. Bunlara kıl kadar muhalefet vuku bulsa, iş tehlikeye girer. Hem de ne tehlike!..

Ehl-i sünnet vel-cemaat üzerine söylenen bu kelâm; açık ilham, sağlam keşifle sıhhat derecesinde yakin mertebesine ulaşmıştır. Bunda hiçbir ayrılık yoktur. Bunlara tabi olmaya muvaffak olanlara ve onları izlemek şerefine nail olanlara mübarek olsun. Bunlardan ayrılıp yüz çevirenlere; usullerini kabul etmeyenlere; onların zümresinden ayrılıp dalâlete düşenlere ve düşürenlere; rüyeti, şefaatı (ahirette Allahu Teâlâ'yı görmeyi, Resûlullah'ın (sav) şefaatını) inkâr edenlere; sohbetin fazileti ile sa-

habenin üstünlüğü kendilerine gizlenenlere; ehl-i beyt muhabbetinden ve evlâd-ı betül (Hz. Ali ve Hz. Fatıma'nın çocukları) sevgisinden mahrum olanlara yazıklar olsun. Bunlar; ehl-i sünnetin nail olduğu nice hayırdan mahrum oldular.

Ashab-ı kiram, kendi aralarında en faziletlileri olarak, Hazret-i Ebu Bekir (ra) üzerinde ittifak etmişlerdir.

İmam-ı Şafii (ra) ashab-ı kiramın hallerini en iyi bilenlerdendir; şöyle anlattı:

-Resûlullah (sav) Efendimizden sonra, insanlar pek zor durumda kaldı. Sema altında, Hazret-i Ebu Bekir'den (ra) hayırlısını bulamadılar. Bunun için onu başlarına sahip kıldılar.

İş bu manada sarahet vardır ki; sahabe-i kiram, Hazret-i Ebu Bekir'in (ra) daha faziletli olduğu üzerinde müttefiktir. Onun daha faziletli olduğu üzerinde icma hasıl olmuş olur. Bu kat'idir; inkâra yer yoktur.

Resûlullah (sav) Efendimizin ehl-i beyti:

"...Onların misali, Nuh'un gemisi misalidir ki, ona binen kurtulur, ondan ayrılan helâk olur" mealinde gelen hadis-i şerifle manasını bulmuştur.

İrfan sahibi zatlardan bazıları şöyle anlattı:

Resûlullah (sav) Efendimiz, ashabını yıldızlara benzetti. Bir âyet-i kerimede ise şöyle işaret vardır:

"Onlar, yıldızlarla yollarını bulurlar."(16/26)

Resûlullah (sav) Efendimiz keza ehl-i beytini dahi, Nuh'un gemisine benzetti.

İş bu mana şuna işaret sayılır: Gemiye binen kimsenin, ölümden emin olmak için, yıldızları gözetmesi gerekir. Yıldızları gözetmeden kurtuluş imkânsızdır.

Bilinmesi gereken bir başka durum daha var ki, şudur: Ashaptan bazısını inkâr etmek, tamamını inkâr etmektir. Zira onlar, Hayrü'l-Beşer Resûlullah (sav) Efendimizle sohbette ortaktır. Sohbetin fazileti ise bütün faziletlerin ve kemallerin üstündedir. İş bu manadan ötürüdür ki: Tabiinin hayırlısı olduğu halde,

Veyse'l-Karani, Resûlullah (sav) Efendimizle sohbeti olan sahabeden en dûn derecede olanına dahi kavuşamaz. (*Bu söz, zahir manası itibariyle bizzat Resûlullah Efendimizin açık emir ve beyanlarına aykırı sanılabilir. Zira Resûlullah Efendimiz, sahih hadislerinde bazı ashaba hitaben şöyle buyurmuşlardır: "Benim ümmetimden öyle kimseler gelecektir ki, siz beni görerek iman ettiğiniz halde, onlar beni görmeden iman edeceklerdir. Onlar sizden üstündür." Bu emir gereğince Resûlullah Efendimize sevgiden dolayı O'nun sohbetinden tefeyyüz eden seçkin sahabeler ne kadar çok sevilirse sevilsin, sadece zaman itibariyle sonradan gelen ve fakat Hakikat-ı Muhammediyeyi hakkelyakin tanıyan büyük velilerin bile onların en aşağı derecede olanına yetişemeyeceğini sanmak doğru olmayacağı gibi, İslâm'ın ve Muhammediyetin hakikatını dar bir zaman içinde hapsederek onun ebediliğini bir bakımdan inkâr bile olur. Bu itibarla yukarıdaki sözün zahir manasına bakarak onu, bu hakikatleri inkâr eder şekilde anlamaktan kaçınmak gerekir. Nitekim 261. Mektup'ta, **"Başlangıcı mı, sonu mu hayırlıdır"** hadis-i şerifinin izahında bunun açıklaması gelecektir.*)

Hasılı: Her ne olursa olsun; hiçbir şey sohbet faziletine muadil olamaz. Zira onların imanı, sohbetin bereketi, vahyin nüzulünü müşahede etmeleri sebebiyle şühud derecesine yükselmiştir. İmanın bu mertebesi üzerinde, sahabeden başka hiç kimse için ittifak edilmedi.

Amellere gelince, imanın teferruatı arasında sayılır ki, bunların kemali dahi, imanın kemali ile ölçülür.

Ashab-ı kiram arasındaki çatışma ve çekişmelere gelince... bu da, bir hikmete göre olduğunu söyleyip iyiye yorulmalıdır. Bir cehalet ve nefsani arzudan ötürü yapıldığı zehabına kapılmak yanlış olur. Çünkü bu, içtihad ve ilim eseri olarak meydana gelmiştir. Bazıları içtihadda hata etmiş olsa dahi, hatalı olanın Allah katında bir derecesi vardır.

Üstte anlatılan mana, ifratla tefrit arası ortak bir yoldur. Ki bunu Ehl-i Sünnet vel-Cemaat tercih etmiştir. En sağlam tarik, en

muhkem yol budur.

Ve bilcümle ilim ve amel; Şeriattan istifade ile elde edilmiştir. İlmin ve amelin ruhu makamında olan ihlâsın elde edilmesi, sofiye tarikatına girmeye bağlıdır. Seyr-i İlallah mesafesini kat etmeyen salik, seyr-i fillahta tahakkuk edemez ve bu kimse: İhlâsın hakikatından uzak olup ihtisas ehli olan muhlis (ihlâs sahibi) zatların erdiği kemalâttan da mahrumdur.

Evet... Avam müminlerin bazı amelleri zorlama ile yapmacık olsa dahi, ihlâsın tahakkuku umumi manada olabilir. Ama bizim üzerinde durduğumuz, beyan ettiğimiz başkadır. Asıl ihlâs odur ki: Bütün fiillerde, sözlerde, duruşlarda ve hareketlerde, zorla ve bir yapmacık olmadan meydana gelir.

İş bu son anlatılan manada ihlas: Afakî ve enfüsî olarak ilâhi intifaya bağlıdır. Bu dahi: Fena, beka ve has manada velâyet derecesine çıkmakla olur.

Yapmacık ve zorlamaya dayanan ihlâs için devamlılık yoktur. Devamın olması için, zorlama derecesinden düşmesi gerekir. İş bu devam hali ise hakkalyakin mertebesidir.

Yüce Allah'ın veli kulları, her yaptıkları işi, Allah için yaparlar; nefislerinin hazzı için değil. Şundan ki: Onların nefisleri, Yüce Hakkın kurbanı olmuştur. Sonra, onların ihlâs husulü için niyetlerini tashihe de ihtiyaçları yoktur; zira onların niyetleri, fenafillah ve bekabillah ile sıhhata kavuşmuştur.

Bu manada bir şahsı misal verelim: Nefsinin elinde esirdir; her ne yaparsa nefsinin hazzı için yapmaktadır; ister niyet etsin, isterse niyet etmesin. Her ne zaman onun nefsi ile alâkası kesilir, onun bağından boynunu kurtarırsa onun yerini Yüce Hak'la alâka alır. O zaman da, bütün yaptığını Allah için yapar; bu durumda ister bir niyet etsin, isterse bir niyet etmesin. Şundan ki: Niyet, ancak ihtimalli olan şeylerde olur; ama tayin edilmiş bir şey için niyete hacet yoktur.

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Allah büyük faz-

lın sahibidir."(62/4)

Daimi ihlâs sahibi kullar, muhlas (ihlâs sahibi kılınmış) kimselerdir. Ama ihlâsında devam olmayan, ihlâs sahibi olmaya çalışan muhlis kimsedir. Bu iki mana arasında o kadar fark var ki!..

★★★

Tasavvuf yolunda olanların hem ilimde hem de amelde kazançları vardır. Başkalarının çalışıp çabalayarak, öğrenip anlayarak elde ettikleri kelâm ilmi bilgileri, onlarda keşif yoluyla hasıl olur. Amellerin edasında tam bir kolaylık husule gelir. Nefis ve şeytan tarafından gelen tembellik zail olup gider.

Bir mısra:

Bu ne büyük saadet, acep kime kısmet?..

Evvel âhir selâm.

★★★

60. MEKTUP

MEVZUU: Kalbe gelen uygunsuz hatıralan atmak, vesveselerin tümünü def etmek ve bu münasebetle anlatılan bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Mahmud'a yazmıştır.**

Yüce Sübhan Allah, mukaddes zatına karşı devamlı alâka ile bizleri şereflendirsin. Zira, hürriyetin hakikatı, bu manada tahakkuktur.

Uygunsuz hatıralara engel olmak, vesveseleri def etmek en güzel şekli ile Hacegân Tarikatında hasıl olmaktadır. Allahu Teâlâ, onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

O kadar ki, bu taife meşayihinden bazısı, kalbe gelen uygunsuz hatıraların mülahazası için kırk gün bir yere oturmuş; bu müddet içinde gönlünden o hatıraların tümünü men ettiği olmuştur.

Hace Ubeydullah Ahrar Hz. bu makamda şöyle demiştir:

-Kalbe hatıra gelmemesi ve gelenlere engel olunması gereken hatıralar şunlardır: Matlup olana karşı daimi teveccühe en-

gel olurlar. Yoksa, kalbe gelen hatıraların hepsi değil.

Bu Silsile'nin ihlâs sahibi zatlardan biri:

"Rabbın nimetini anlat."(93/11)

Mealine gelen âyetteki mana hükmünce halinden haber vererek şöyle anlattı:

-Kalbe gelen uygunsuz hatıraları nefyetmek öyle bir hadde ulaştı ki; faraza Nuh'un (as) ömrü bana verilse, kalbime o türlü hatıradan yana hiçbir şey gelmez.

O, bu hatıranın def'i işinde bir tekellüf (zorlama) içinde değildi. Zira, her ne şeyin ki, husulü tekellüf sonundadır; o muvakkat olup devamlılık kabul etmez. Hatta o öyle bir dereceye ulaşmıştır ki: Kalbine uygunsuz bir hatıra getirmek için senelerce meşgul olsa getiremez.

Bir erbain *(Erbain, kırk demektir. Bazı tarikatlerin eski terbiye usullerinde salik, muayyen devrelerde kırk gün süren inziva ve riyazat haddelerinden geçirilirdi. Buna, erbaine girmek, erbain çıkarmak, erbain tamamlamak ve çile çıkarmak gibi isimler verilirdi.)* tayini dahi, zorlamadır. Zorlama ise... ancak tarikatın bir mertebesindedir. Ama hakikat, zorlamadan ve yapmacık işten yana temizdir...

Yadkerd (zikretmek) tarikatta olup, **yaddaşt** (hatırda tutmak ve unutmamak) hakikattadır.

Üstte anlatılan manadan anlaşılan odur ki: Matluba olan teveccühün devamı için, on gün veya kırk gün kadar muvakkat bir zamanda, kalbden uygunsuz hatıralan atmaya çalışmak muhaldir. Şundan ki: Zorlama ile yapılan iş, tarikat mertebesindedir; böyle olunca, devamlılık tarikatta tasavvur edilemez. Çünkü: Devam hakikattadır. Hakikat makamında ise zorlamanın yeri yoktur.

Tekellüf mertebesinde, hatıra varidatının olması, daimi teveccühe engeldir. Bu Silsile müptedilerinin kalblerinde hasıl olan daimi teveccüh bir başka iştir. Bizim asıl üzerinde durduğumuz, kemal mertebesinin nihayeti olan yaddaşt (hatırda tutmak veya Yüce Hakkı hiç unutmamak) manasını beyandan ibarettir. Bu

manada, Abdülhalik Gucdüvani Hz. şöyle anlattı:

-Yaddaşt ötesinde vehimlerden ve zanlardan başka bir şey yoktur.

Yani: Onun ötesinde bir başka mertebe yoktur.

★★★

Üstte anlatılan hallerin izhanndan gaye: Bu Tarikat-ı Aliy-ye'nin taliplerini teşviktir. Şayet inkârcılann inkârlanndan başka bir şey artırmazsa... o zaman, şu âyet-i kerimenin hükmü geçerli olur:

"Onunla bazılarını dalâlete sokar; yine onunla bazılarını da hidayete getirir."(2/26)

Mesnevi'den şöyle geldi:

Her kim efsane diye okursa efsanedir;
Kıymetini bilene eşsiz bir hazinedir.

Nil suyu çingeneye kan görünse de;
Musa'nın kavmine kan değil, saf sudur...

Vesselâm vel-ikram...

★★★

61. MEKTUP

MEVZUU:

a) Kâmil mükemmel şeyhin sohbetine girmeye teşvik.

b) Noksan kimsenin sohbetinden kaçınmak.

Ve bu münasebetle bazı bilgiler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Mahmud'a yazmıştır.**

Sübhan Allah ziyadesi ile zatının talebini sizlere nasib eylesin. Matluba kavuşmaya münafi olan her şeyden kaçınmaya güç versin.

Zeyğ-i basardan (gözün Hak'dan başka bir şey görmeye kaymasından) kurtulan Seyyidü'l-Beşer hürmetine... Ona ve âline salâtlar ve selâmlar.

Mübarek mektubunuzun, gelmesi ile şeref verdi.

Talebeden, şevkten, şiddetli sevgiden, mana susuzluğundan, zevkten söz etmesi, gözde pek güzel oldu cidden.

İsteğin bulunması, istenenin bulunmasına bir müjdecidir. Şiddetli sevgi ise maksuda kavuşmanın bir mukaddimesidir.

Pek değerli zatlardan biri şöyle anlattı:

-Eğer taleb edersen sana verilir; şayet verilmezse talebini artır.

Uygundur ki: Taleb devletinin husulü, büyük bir nimet sayıla... Bunu giderecek her şeyden de koruna. Ta ki: Bilmeden ona bir kesilme ve eksilme gelmeye. Ta ki: Bu taleb ateşine bir soğukluk düşmeye.

Bu devletin muhafazası için gereken sebeblerin başında gelen; bu devletin husulü şanında şükre kıyam etmektir. Şu âyet-i kerime, bu manadadır:

"Eğer şükrederseniz, (nimetinizi) **size artırırım."**(14/7)

Yüce Sultan Mukaddes Hakk'ın katına daima tazarru ve iltica etmeli ki: Talep yüzü, onun zevalsiz cemal Kâbesinden döndürülmeye. İlticanın ve taarruzun hakikisini yapmak kolay olmasa da, iltica ve tazarrunun sureta yapılmasında kusurlu olunmaya.

"Ağlayamıyorsanız, zorla ağlamaya çalışınız."

Mübarek cümledeki ifade ne kadar güzeldir. Anlatılan manayı pek güzel ifade eder.

Anlatılan muhafaza durumu; taa, kâmil mükemmel bir şeyhe ulaşıncaya kadar sürmelidir. Böyle bir zata kavuştuktan sonra, bütün muradını ona bırakmaktan başka bir şey kendisine düşmez. Zira, kendi durumu, artık ölü yıkayıcı elindeki ölü gibidir. Sonra, ilk fena hali, fenafişşeyhte başlar ki bu: Fenafillah makamına çıkmaya bir vesiledir.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Şaşı durumdasın sen, şimdilik bekle;
Elbet bir şeyh gerek seni güde istekle.

Faydalanma ve faydalı olma durumu, iki tarafın karşılıklı münasebetine göre kurulmuştur.

★★★

Bir Hak talibi için, başta, iki ciheti mamur olan bir geçit lâzımdır. Zira kendisi işin başında alçaklığın ve pisliklerin en düşük derecesindedir. Bu halinde, asla Yüce Sultan Mukaddes Zat'ın huzuru ile münasebeti yoktur.

İş bu berzah (geçit): Kâmil ve mükemmel şeyhtir.

★★★

Yüce Hakkın talibi olan bir kimse için, duraklamasında en büyük sebep: Noksanı olan bir şeyhe bağlanmasıdır. Bu, öyle bir kimsedir ki: Sülûk ve cezbe ile işini tamama erdirmeden şeyhlik postuna oturmuştur. Böyle birinin sohbeti, talib için öldürücü zehirdir. Böyle birine inabe etmek (bağlanmak) öldürücü bir hastalıktır.

Anlatıldığı gibi biri ile sohbet, yüksek kabiliyet sahipleri için bir inhitat ve bir düşüş getirir. Hatta, onu zirveden çukura indirir.

Şu durumu görmez misin? Meselâ:

Bir kimse, tıp ilminde noksan birinin ilacını alıp kullanırsa... bu, onun hastalık durumunun artmasına doğru koşması ve gayreti demek olur. Hastalığını giderme istidadının da kaybı sayılır. Bu alınan ilaç, her ne kadar ilk anda ağrıyı dindirip sancıyı hafifletirse de, hakikatta mazarratın kendisidir.

Hali anlatıldığı gibi olan hasta, işinin ehli bir tabibe gitmiş olsa; ilk başta o, önceden aldığı ilacın tesirini giderir, müshil nev'inden bir ilaç verir. Yani: Önce aldığı ilacın atılması zımnında. Bundan sonra da, o hastalığın giderilmesi için ilaca başlar.

Bu büyük zatların yolunun kuruluşu, sohbet üzerinedir. Dedikodu ve halden yana boş sözü dinlemeyle onda hasıl olan bir şey yoktur. Böyle bir şey, yakınlık ve kemal basamaklarına çıkma talebine kesinlik verir.

★★★

Delhi ve Egre tarafına gitmem ihtimali var. Şayet sen kendin

de oraya gidip şifahi olarak bir şey istifade ederek eğlenmeden dönersen iyi olur.

Bundan fazlası, baş ağrıtmaya sebebdir.

Suallerin kalan cevabı var. Şöyle ki: Şeyh Tac, maarif ve sürur sahibidir. Kendisinin bu tarafta bulunması bir ganimettir. Kendisi haşmetli ve cidden şanı büyük bir zattır. Lâkin, onun yoluna senin istidadın cidden azdır. Münasip bir rabıta (bağlantı) olmadan matlubun elde edilmesi zordur. Artık işi size kalmıştır.

Zaman zaman hallerinizden bir şeyler yazarsanız, bu taraftan cevap olarak bir şeyler yazarız; uygun düşer. Bu durum ise daima ihlâs zincirini hareket ettirmeye sebeb olur.

63. MEKTUP

MEVZUU: Enbiya aleyhissalât-ü vesselâmın, dini esaslarda ittifak halinde olduklan; değişik durumlannın ancak teferruatta olduğunun beyanı ile, ittifak halinde olduklan bazı hususlann beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid'e yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, ecdad-ı kiramınızın yolunda, bize ve size sebat ihsan eylesin. Onlann en faziletlisine asaleten, kalanlarına da onlara bağlılıktan dolayı salât ve selâm.

Bilmiş olasın ki: Peygamberler, -hususi olarak en faziletlilerine, umumi olarak bütününe Allah'ın salâtı, selâmı ve bereketleri olsun- hemen hep birden, Sübhan Allah tarafından gelen rahmetlerdir. Bu büyükler vasıtasiyle, âlem, ebedi belâya düçar olmaktan kurtulmuş; ebedi necata kavuşmuştur. Eğer bunların mübarek vücutları olmasaydı; Ganiyy-i Mutlak olan Sübhan Hak, bu âlem halkından hiçbirine yüce mukaddes zatından ve sıfatından haber vermezdi. Bu zat ve sıfata hiçbir delil bulunamayacağı gibi, hiçbir şahıs da o Yüce Zat'ın marifetine yol bu-

lamazdı. Hiçbir şekilde ve hiçbir zaman, Yüce Allah, kullarına emirlerini tutmayı, yasaklarından kaçmayı emretmezdi. Emir ve yasaklara dair emir alanlar, bu emri sırf Allah'ın keremi ve fazlı olarak almışlardır. Böylelikle de, Yüce Allah'ın razı olduğu şeyler, razı olmadığı şeylerden ayırd edilmiştir. Bu ne büyük nimettir. Acaba, bu büyük nimetin şükrü hangi dille eda edilebilir?..

Bize nimetler verip İslâm hidayetini nasib eyleyen Allah'a hamd olsun. Aynı şekilde, bizleri peygamberlerini tasdik edenlerden eyledi. Onlara salât ve selâm olsun.

Bu büyükler, asıl meselelerde bir olup şu hususta sözleri aynıdır: Yüce Mukaddes Hakkın zatı ve sıfatları... Haşr ve neşr... (Yani: Öldükten sonra tekrar dirilmek ve Yüce Hakkın huzurunda toplanmak). Peygamberin gönderilmesi. Meleklerin nüzulü. Vahyin gelmesi. Cennet nimetlerinin ve cehennem azaplarının daimi oluşu ve sonsuzluğu.

Onların ihtilâfları ise ancak, dini hükümlerle ilgili bazı teferruattadır. Bunun hikmeti de şudur: Allahu Teâlâ, vahiy yolu ile, bir zamanın halkına, o zamana uygun biçimde, o zamanın peygamberini göndermiştir. Gelen hükümler dahi, o zamana münasib biçimde olmuştur. Hem de bu hükümler, onlara mahsus olmuştur.

Nesih ve tebdil işi dahi, Sübhan Hakkın bir hikmetine ve bir yarara dayanır.

Şeriat sahibi -müstakil- bir peygambere, değişik zamanlarda, nesih ve tebdil yollu birbirine zıd hükümlerin geldiği çok olmuştur.

Peygamberlerin birlik olduğu cümlelerden, ittifak ettikleri tabirlerden şunları sayabiliriz: Yüce Sübhan Hakkın gayrına ibadeti yok etmek. Onun mukaddes zatı ile ortaklığı men etmek, Allah'ın zatından başka mahlûkatın birbirini rab ittihaz etmelerini men etmek.

Anlatılan hüküm, peygamberlere mahsustur. Onların tabii (uyanı) olmak sıfatını alanlardan başkası bu devletle müşerref

olamazlar. Bu kelâmı peygamberlerden başkası da konuşmamıştır.

Sübhan Hakkın vahdaniyetini ikrar etseler dahi, peygamberleri inkâr edenlerin durumu, şu iki şeyden hali değildir:

1) Ehl-i İslâmı taklid etmek...

2) Vecibülvücud zatın, yalnız tevhidini kabul edip ibadet istihkakını kabul etmemek.

Haliyle bu durumları Ehl-i İslâm'ın durumu gibi değildir. Yani: Enbiya-i kirama ittiba hususunda. Kaldı ki Ehl-i İslâm, Sübhan Hakkın varlığının vücubunu tevhid edip ibadet istihkakını da kabul etmişlerdir.

(Yani: Müslümanlar, hem Yüce Hakkı tevhid etmiş; hem de onun Yüce Hak mabud, ibadet edilmeye lâyık olduğunu kabullenmişlerdir.)

-**Lâ ilâhe illallah** (Allah'tan başka ilâh yoktur.)

Kelime-i tevhidini söylemekten murad: Batıl putları nefyedip gerçek Mabud olan Zat'ı isbattır.

Bu büyüklere mahsus olan durumlardan bir kısmı da şudur ki: Kendilerini, sair insanlar gibi bir beşer kabul ederler. Mabud ilâh olarak: Ancak Sübhan Hak şanında itikadları vardır. İnsanları Yüce Hakk'a davet ederler; onun şanını dahi, hülul ve ittihaddan tenzih etmektedirler.

Nübüvveti inkâr edenlerde böyle bir durum yoktur. Hatta onların başları ulûhiyet davası güderler. Hakkın kendi nefislerine girdiğini isbata kalkarlar. Kendilerine ulûhiyet ismini vermekten çekinmedikleri gibi, kendilerine tapılması gerektiğini iddia etmekten de çekinmezler. Böyle olunca, hiç şüphesiz, boyunlarından kulluk bağını atmışlardır. Bundan sonra kötü fiillere girerler; çirkin amelleri işlerler. İbahat yoluna saparlar. Sanırlar ki: Hiçbir şey memnu (yasak) kılınmamıştır. Her ne söylerlerse, doğru sanırlar. Her yaptıklarını da mübah sayarlar. Böylece, hem dalâlete düşer; hem de dalâlete düşürürler. Bunlara da,

bunlara uyanlara da yazıklar olsun.

★★★

Peygamberlerin ittifak halinde oldukları meselelerden biri de şu ki: Onları inkâr edenler mahrum kalacaklardır. Bu münkirlerin, üstte anlatılan devletten nasipleri yoktur. Şöyle ki:

Peygamberler, meleklerin indiğini anlatırlar. Melekler ise mutlaka, günahlardan masumdurlar. Kendilerine bulaşık bir hal ve insanlara göre hata sayılan şeylerle bir alâkaları yoktur. Ayrıca peygamberler, melekleri vahiy için emin ve Yüce Mukaddes Allah'ın kelâmını taşıyıcı bilirler.

Durum üstte anlatıldığı gibi olunca, o büyük zatların söyledikleri her söz, Sübhan Hak'tandır. Halka her neyi tebliğ ederlerse O'ndan alıp tebliğ ederler. Kendilerince, içtihad yollu çıkarılan hükümler dahi, vahiy ile teyid edilmiştir. Şayet kendilerinde bir zelle (günaha benzer bir kusur) vaki olursa, derhal Yüce Hak onları kesin vahiy ile ayıktırır.

Münkirlerin başlarına gelince: Bunlar, ne söylerlerse kendi nefisleri yönünden söylerler... uluhiyet zanları bulunması dolayısıyla söylediklerini isabetli bulurlar. Meselâ:

Bir şahıs, tam manası ile aklı kıt olduğu halde, kendisini ilâh ve ibadete müstahak görürse... bu bozuk kanaatı ile de, her kötü fiili irtikâb ederse böyle birinin sözüne nasıl itibar edilir?.. Ona uyanların dayanağı ve tutanağı ne olur?..

Bu manada güzel bir cümle:

"Her kab içindekini sızdırır."

Bu cümleleri yazmaktan maksad, ziyadesiyle izahtır. Yoksa, hak tamamen batıldan ayrılmıştır. Nur, zulmetten tamamen ayrılmış olduğu gibi, ondan çok daha başkadır. Bu manada şu âyet-i kerime ne kadar güzeldir:

"...Hak geldi; batıl zeval buldu. Zira batıl, her zaman zevale dönüktür?"(17/81)

Allahım, bu büyüklerin yolunda bize sebat ver. Evvelden ahire kadar onlara salât ve selâm...

★★★

Yazılması gereken bir şey daha var ki şudur:

Zatınız, Seyyid Mayan Pir Kemal'in durumunu daha iyi bilirsiniz. Bu babda yazmaya ne hacet?.. Lâkin bir mikdar yazalım.

Fakir, uzun zamandır, onun meveddeti (sevgisi) ile hazza dalmışım. Bir müddetten beri üstün hizmetinizin eşiğini öpme iştiyakı kendisinde var. Ne var ki, şu anda, kendisine beden ciheti ile zafiyet geldi; o kadar ki, yatağa düştü. Uzun zamandan beri yatıyor. Kalktıktan sonra, canib-i aliye teveccüh edecektir. Emeller ve inayetler yatağı hazretinizden inayet ümidiyle.

64. MEKTUP

MEVZUU:

a) Cismani ve ruhani olan elemlerin beyanı.

b) Cismani elemlere ve musibetlere tahammül etmeye teşvik. Bu münasebette bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid'e yazmıştır.**

Sübhan Allah size iki cihanda selâmet ve afiyet ihsan eylesin. İnsin ve cinnin efendisi hürmetine. O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

Bilmiş olasın ki: Dünyanın lezzeti ve elemi iki kısımdır:

a) Cismani.

b) Ruhani.

Her ne şey ki, onda cismin lezzeti vardır; aynı şeyde ruhun dahi elemi vardır. Her ne şey ki, onda cismin elemi vardır; aynı şeyde ruhun dahi lezzeti vardır.

Ruh ve cisim iki zıd şeylerdir.

Ancak, bu dünya hayatına gelince... ruh cismin makamına inmiştir, onunla alâka peydah etmiştir. Cismin hükmüne de bu şekilde girmiştir. Böyle olunca, cismin lezzeti ile lezzet almaya, cismin elemi ile de elemlenmeye başlamıştır.

İş bu mertebe, hayvanlar gibi, avam mertebesidir.

Ah!.. Bin kere ah!.. Şayet ruh, bu anlatılan bağlantıdan halâs olup asli vatana dönmezse.

Bu manada bir şiir şöyle gelmiştir:

Halkın ötesindedir insanın mertebesi;
Bundandır huzur izzetinde gerilemesi.
Ayrılmazsa uzaklığından, gurbet halinden;
Bulunmaz hiç mahrumiyette insan gibisi.

Ruh, marazından ötürüdür ki, elemini lezzet sanır, lezzetini de elem zanneder. Bunun misali, safralının misalidir. Zira o dahi: Safra illetinden ötürü helvayı acı sanır. Akıllı olanlara, bu marazın izalesini düşünmek lâzımdır. Ta ki: Bedenin elem ve acılanndan ruh, lezzet ve sevinç duyabilsin.

Bu manada bir şiir şöyle geldi:

Ulaşmak için bu lezzet ve sevince,
Ölünceye kadar çalış, gündüz ve gece.

Şayet iyi bir şekilde mülahaza edilip düşünülseydi; dünyada elem, musibet ve maraz olmasaydı: Bir arpa kadar değeri olmazdı.

Vakıalar ve hadiseler, dünyanın zulmetini izale etmektedir. Olmakta olan hadiselerin acılığı, faydalı ilaçların acılığı gibidir: Hastalığı izale eder...

Anlatılan manada Fakir'in hissettiği bir durum var. Şöyle ki:

Çoğu kimseler, umumi davet için ziyafet vermektedirler. Bunun için de yemekler hazırlarlar. Ama, niyetlerini düzeltme güçleri yoktur. Görsünler ve işitsinler şaibesinden de kurtulamazlar.

Bu arada yemek yiyenlerden, o topluluk içinde bir kısım kimseler, başlarlar o yemek sahibini zemme. Kendisinin noksanını, yemeklerdeki noksanı anlatmaya başlarlar. Bu cihetten de, yemek sahibinin kalbinde bir kınklık olur. İş bu kırıklıktır ki: Niyetin halis olmayışından ötürü yemeğin üzerine gelen zulmeti kaldırır. Onu kabul makamına çıkarır.

Şayet bu cemaatin şikâyeti ve zemmi olmasaydı, yemek sahibinin kalbi kırılmayacaktı. Yemek dahi, zulmet ve sıkıntılarla

dolu kalacaktı. Durum böyleo lunca, kabul ihtimaline nasıl yol verilir?.. İş böyle olunca, makbul olmak için esas dayanak, inkisara, acze ve iftikara kalıyor...

Erbab-ı terbiye (can besleyici), iyi geçim ve güzel nimetlere girme yolunda olan bizim gibilere iş müşküldür.

"İnsi ve cinni, bana ibadet etmeleri için yarattım."(51/56) emri kesin bir delildir.

İbadet, tezellül ve inkisardan (gönül alçaklığı ve gönül kırıklığından) ibarettir. İnsanın yaratılmasından maksad olan dahi, tezellüldür. Bilhassa, Müslüman ve mütedeyyin kimseler için.

Şundan ki: Dünya onların zindanıdır. Zindanda ise rahat geçim, aklın alacağı cinsten değildir. Durum böyle olunca, elbette insanın meşakkate ve mihnete tahammül etmesi gerekir. Kaldı ki, onun için bu tahammülü terk yolu da kapalıdır.

★★★

Sübhan Allah, anlatılan manada, bizlere istikamet ihsan eylesin. Pek kıymetli ceddiniz hürmetine. Ona ve âline salâtların en tamamı. Tahiyyatın dahi en güzeli.

★★★

65. MEKTUP

MEVZUU:

a) İslâmın zaafına ve Müslümanların aczine üzülüp kederlenmek.

b) Ehl-i İslâm'ı güçlendirmeye teşvik.

c) Din ahkâmının icrasına davet.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Han-ı Azam'a yazmıştır.**

Sübhan Allah, size güç versin. İslâm düşmanları üzerine, size yardım eylesin. Bilhassa ahkâmın i'lâsı (Şeriat hükümlerinin yükselmesi) için.

Muhbir-i Sadık Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bu İslâm garib bir şekilde başladı; başladığı gibi döne-

cektir. Ne mutlu gariplere."

İslâm'ın garipliği öyle bir hadde gelmiştir ki: Küffar, topluluk içinde İslâm'a dil uzatmakta ve Müslümanları kötülemektedirler. Hiç sakınmadan, küfür hükümleri icra etmektedirler. Sokaklarda, pazarlarda küfür ehlini övmektedirler. Müslümanlar ise aciz durumdadırlar; İslâm hükümlerini icra etmekten memnundurlar. Aynı zamanda bu Müslümanlar, şeriat hükümlerini yerine getirdikleri için dahi, bu kapalı küffarın yanında sataşmaya uğramaktadırlar.

Bu manada bir şiir :

Misli olmayan güzel gizlenmiş, şer kol geziyor;
Şaşırdım kaldım buna, aklım başımdan gidiyor.

★★★

Sübhan olan Allah'a hamd olsun. Denir ki:

-Şeriat, kılıcın altındadır.

Bunun için şeriatın güzelliği, padişahlara ve sultanlara kalmıştır. Şu anda, kaziye tam tersine döndü. Bu zamanda, muamele değişti. Bu ne hasrettir, hani nerede pişmanlık. Yazıklar olsun.

★★★

Bugün biz, mübarek vücudunuzu ganimet bilmekteyiz. Bugün, bir zaaf ve kırıklık alanı haline gelen muharebe meydanında, sizden başka ortaya çıkacak kimse bilmiyoruz. Sübhan Allah, sizi teyid ederek yardımcınız olsun. Resûlullah (sav) Efendimiz ve onun şerefli âli hürmetine. Resûlullah Efendimize ve âline salâtlar, selâmlar, tahiyyetler ve bereketler olsun.

Bir haber de şöyle geldi:

"Hiçbiriniz tam imana sahib olamaz; taa, kendisine: "O mecnundur" deninceye kadar."

Bu cinnet durumunun oluşu, İslâmi gayretin fazlalığına bağlıdır. Bu ise... şu zamanda sizin şahsınızda görülmektedir. Bunun için Allah'a hamd olsun.

Bugün, öyle bir gündür ki: Az amel, tam itibarla büyük ecre karşılık kabul edilmektedir. Ashab-ı Kehf'in amelinin oluşması;

küffardan hicret edip kaçmalarından başka bir şeyle değildir. İş bu amelleri sebebiyledir ki: İtibar görüp meşhur olmuşlardır.

Görmez misin ki: Düşmanın galebesi sırasında küçük bir hizmetleri ve düşmana doğru az adımları neticesi olarak askerler, çok itibar görmektedirler. Nice nimetlere nail olurlar ki: Emniyet ve düşmanların sükûn bulduğu zaman, böyle olmaz.

Bu sözle yapılan cihad, bugün için size müyesser olmuştur. Bunu bir ganimet bilmeli ve:

-Daha yok mu? diye sormalısınız...

Hem de, bu sözlü cihadın, katil cihadından daha faziletli olduğuna itikad ederek.

Bizler, aciz olarak oturmuş kalmışız. Elimiz ayağımız kesilmiş gibi. Anlatılan devlete ermekten mahrum bulunuyoruz.

Bu manada bir şiir:

Erbab-ı nimete kutlu olsun erdikleri;
Miskin aşıka yeter kadehle içtikleri.

Bu manada başka bir şiir:

Gaye hazinesinden gösterdim sana nişan;
Biz varmadıksa da sen varabilirsin, inan!..

★★★

Hace Ubeydüllah Ahrar Ks. şöyle anlattı:

-Şayet şeyhlik makamına oturmuş olsaydım, bu âlem şeyhlerinden hiçbiri, mürid bulamazdı. Lâkin -gayb âleminden- başka emir aldım. Ki bu: Şeriatın tervici, milletin teyididir.

Hiç şüphe yok ki o: Sultanlarla sohbeti tercih etti. Tasarrufu ile onları kendisine münkad eyledi. Onların vasıtasıyla şeriatın revaç bulmasını sağladı.

★★★

Sübhan Allah sözünüzü müessir kıldı. Allah sırlarını takdis eylesin; bu taifeye olan muhabbetinden gelen berekete, Yüce Allah sözünde tesir halk etti. Akran nazarından, İslâmiyetinizin azametini görünür kıldı.

Bu babda çalışmanız temenni edilir. Ehl-i İslâm arasında şüyu bulan küfür hükümlerinin pek çoğu yıkılmış olsa dahi; Müs-

lümanlar bu kötü şeylerden mahfuz kalıncaya kadar gayret etmelisiniz. Allahu Teâlâ, bizden ve diğer Müslümanlardan yana sizi mükâfatların en güzeli ile mükâfatlandırsın.

Bundan önceki saltanatta, Din-i Mustafavi şanında inad olduğu belli oluyordu. Allahu Teâlâ, ona salât ve selâm eylesin. Ama bu saltanat devrinde anlatılan inad açık değil. Eğer bir şey varsa, o da bilgisizlikten ileri gelmektedir.

Şu anda biz bir korku içindeyiz; iş tekrar eski inada döner diye. O zaman, Müslümanlar üzerine yapılacak muamele çok ağır olacaktır.

Bir mısra:

Yok korkum bir şeyden, dinimden gayrı.

★★★

Sübhan Allah size, Seyyidü'l-mürselin'e tabi olma yolunda sebat ihsan eylesin. Ona ve âline salâtlar ve selâmlar.

Fakir, bazı sebeplerden dolayı buraya geldim. Ama, gelişimi size haber vermemeyi, bu arada bazı kelimeleri yazmamayı, pek değerli zatlardan birine karşı olan sevgi bağından haber vermemeyi uygun bulmadım. Bu sevgi bağı, fıtrî münasebet dolayısıyladır ki, bu manada Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bir kimse, bir kardeşini severse, bunu kendişine bildirsin."

Selâm size ve bütün hidayete tabi olanlara.

★★★

66. MEKTUP

MEVZUU:

a) Tarikat-ı Aliyye-i Nakşibendiye'nin medhi.

b) Bu yolun, ashab-ı kiramın yolu ile münasebetinin beyanı.

c) Diğerlerine nazaran, ashab-ı kiramın fazileti. İsterse bu diğerleri Veys'el-Karani veya Ömer b.Abdilaziz Mervani olsun.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Han-ı Azam'a**

yazmıştır.

Allah'a hamd olsun. Selâm onun seçilmiş kullarına.

Bilmiş olasın ki, Hacegân Hazretlerinin yolları, nihayetin bidayete derc edilmiş şekli üzerine kurulmuştur.

Anlatılan manada, Bahaeddin Nakşibend Hz. şöyle anlattı:

-Biz, nihayeti bidayete derc ediyoruz.

Bu yol, ayniyle, ashab-ı kiramın yoludur. Şöyle ki: Onlara, Resûlullah (sav) Efendimizin ilk sohbeti ile hâsıl olan mana zenginliğinden bir nebze olsun, bu ümmetin sair veli kullarına nihayetin nihayetinde dahi hâsıl olmaz. Bu mana icabı olarak, Hazret-i Hamza'nın şehadetine sebep olan ashabdan Vahşi, tabiinin hayırlısı olduğu halde Veyse'l-Karani'den fazilet itibarı ile daha öndedir. Bu önde oluşu, İslâmiyete girişinin başında, bir defa Seyyidü'l-Evvelin velahirin Resûlullah (sav) Efendimizle sohbet etmesidir.

Vahşi'ye, Resûlullah'ın (sav) ilk sohbeti ile hasıl olan mana zenginliği, belirtilen hususiyetine rağmen, nihayette dahi Veysel'l-Karani'ye hasıl olmamıştır. *(Bu hususta: 58. Mektup'taki dipnota bakılmalıdır)*

Asırların en hayırlısı, şüphesiz ashabın bulunduğu asırdır. Allah, onların cümlesinden razı olsun.

Aradaki bir sohbet kelimesi, diğerlerinin işini sonraya bıraktı ve her ikisi arasındaki derece itibarı ile uzaklığına işaret etti.

Bu manada, Abdüllah b.Mübarek'e şöyle soruldu:

-Muaviye mi, yoksa Ömer b.Abdülaziz mi fazilet yönüyle daha öndedir?

Buna şu cevabı verdi:

-Resûlullah (sav) ile beraber olduğunda, Muaviye'nin atının burnuna giren toz, Ömer b.Abdilaziz'den şu kadar hayırlıdır.

★★★

Hiç şüphe edilmeye ki, bu büyüklerin silsilesi: Silsile-i Zehep'tir. (Altın zincir manasınadır. Bu Tarikat büyüklerinin, mana yolunda birer altın zincir halkası gibi olduklarına işarettir.)

Bu Tarikat-ı Aliyye'nin sair tarikatlara nazaran üstün meziye-

ti, diğer asırlara nazaran, ashabın bulunduğu asrın üstün meziyeti gibidir. Bu durum, kesindir.

Fazilet, kerem dolu kadehten ilk içişte tadan bir cemaatin hakikatını anlamak, onların yabancısı olanlara pek zordur. Şundan ki: Bunların nihayet dereceleri, öbürlerinin nihayet derecelerinden çok üstündür.

Bu manada bir mısra:

Bolluk yılı, baharından bellidir.

İş bu mana, şu âyet-i kerimede daha güzel olmuştur:

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Allah büyük fazlın sahibidir."(62/4)

Hazret-i Hace Bahaeddin Nakşibend şöyle anlattı:

-Biz, faziletli kılınmışlarız.

Allah sırrının kudsiyetini artırsın.

Allahu Teâlâ, bizi ve sizi bu büyükleri sevenlerden eylesin; onların yolunu izleyenlerden kılsın. Nebiyy-i Kureşî hürmetine... Ona ve âline, salâtların en faziletlisi, tahiyyatın ekmeli...

67. MEKTUP

MEVZUU: Muhtaçların durumu anlatılıyor.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hanlarhanı'na yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, bizi ve sizi Seyyidü'l-mürselin'e tabi olmakta sabit kılsın. Hem zahirde, hem de batında. Ona ve âline sâlatlar ve selâmlar. Bu duaya:

-Amin! diyen kula, Allah merhameti ile muamele eylesin.

Başınızı ağrıtmaya, iki mühim şey beni zorladı:

a) Eza zannının kalktığını açıklayıp sevgi ve ihlâs husule geldiğini anlatmak.

b) Haseb cihetiyle şerif, neseb cihetiyle kerim, marifet ve şühudla süslenmiş; fazilet ve salâhla güzelliğini bulmuş bir zatın

ihtiyacını ima etmek.

★★★

Ey Mahdum,

Şiddet ve zaaf durumuna göre değişik derecede olsa dahi; hakkı açıklamakta, bir çeşit acılık vardır. Kim bu acıyı bal gibi yedikten sonra:

-Daha yok mu? diyebilir.

★★★

Hallerin telvinatı, imkân sıfatının levazımı arasında sayılır. O kadar ki: Bir taife temkin mertebesine eriştikleri halde, telvinden kurtulamamışlardır.

Zira, temkin bulan miskin, şu iki durumdan kurtulamaz:

a) Celâle bağlı sıfatların sultanına mağlûb olur.

b) Cemale bağlı sıfatların mağlubu olur.

Bunlann dışında, bir vakit gelir ki: Ķabza (sıkıntıya) mahal veya bast (genişlik) haline vatan olur.

★★★

Her mevsimin kendine has hükümleri vardır. Dün öyle idi; bugün dahi başka olur.

Şu hadis-i şerif, bu manayı ne kadar iyi anlatır:

"Bu mü'minin kalbi, Rahman'ın parmaklarından iki parmağın arasındadır. Onu istediği gibi çevirir."

Vesselâm...

★★★

68. MEKTUP

MEVZUU: Tavazuun zenginlerde, istiğnanın ise fakirlerde güzel olduğunun beyanı.

Ve bunlara münasip bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hanlarhanı'na yazmıştır.**

Hayır, Allah'ın yaptığındadır ey Mahdum.

Bir şiir:

Söylerim, ulaşması onun sana şarttır;
Tut onu, belki yorar ama nasihattır.

Tevazu (alçak gönüllülük) zenginlerde, istiğna (tok gözlülük) ise fakirlerde güzeldir. Zira, bir şeye çare, ancak zıdlarla olur.

Maksadınız tevazu olsa dahi, mektuplarınızın üçünde de istiğnadan başka bir şey anlaşılmıyor. Son mektubunuzda şöyle yazılmış:

-Hamdden ve salattan sonra: Bilinsin...

Bu ibarenin iyi düşünülmesi gerekir. Ta ki anlaşıla: Nereye yazılıyor? Kime gönderiliyor?..

Evet..? Fukaraya hizmetiniz çoktur. Lâkin edebe riayet dahi zaruridir. Ta ki: Yaptıklannızın semeresini göresiniz. Aksi halde ağaç dikeninden başka bir şey olmaz.

Evet... Resûlullah (sav) Efendimizin ümmeti, tekellüften beridirler. (Zorlama ile yapmacık işle bağları yoktur). Ama kibirliye tekebbür de sadakadır. (Yani: Büyüklük satana büyüklenmek).

Bir şahıs Hazret-i Hace için:

-O kibirlidir, dedi.

Hazretin buna karşılık cevabı şu oldu:

-Benim kibrim Yüce Zat'ın kibriyasındandır.

★★★

Hiç kimsenin haddine düşmemiştir ki, bu taifeyi zelil ve hakir sansın... Bu manada şu hadis-i şerif pek güzeldir:

"Nice saçı sakalı toprağa karışmış, kapılardan kovulmuş kimseler vardır; ama bir şey olması için Allah adına and içtiğinde, o şey olur."

Bu manada bir şiir:

orktum, açtım dertlerimden birazını;
ktırmasın, diye söyledim pek azını.

★★★

Emrinizde olan kıymetlilerin, size bağlı değerlilerin, düşünce sahibi ve işin özüne vakıf kimseler olması gerekir. İşin aslında olan neyse, onu size ulaştırmaları gerekir. Her danışmada; kendi yararlarını değil, sizin iyiliğinizi düşünmeleri gerekir. Bunun

aksi hiyanettir.

Bu yolculuğumuzdaki esas gaye: Yarannıza olan bazı şeyleri size ifade etmek idi. Ama, sevenleriniz beni bırakmadılar. Kusuru bu tarafa atmayınız.

Bu takdim edilen sözler, zahirde acıdır; ama size meyledip medhedenleriniz çoktur. Onlarla yetininiz.

Fukaranın sevgisinden maksad: Gizli ayıplara ittila olup saklı rezaletlerin ortaya çıkmasıdır.

Şunun da bilinmesi gerekir ki: Bu misillu cümlelerin söylenmesinin maksadı sizi incitmek ve size eza vermek değil, kalbinizi yakmak ve size yararlı öğüt vermektir.

Yakininiz olsun, Hace Muhammed Sıddık bir gün önce gelseydi, bu Fakir, nefsini herhalde size ulaştırırdı. Lâkin ona Serhend yolunda iken rastladım. Mazur göreceğinizi umarım.

Hayır, Sübhan Allah'ın yaptığındadır.

69. MEKTUP

MEVZUU:

a) Tavazuun, iki cihanda rif'atı mucib olduğunun beyanı.

b) Necat, fırka-i naciye olan ehl-i sünnet vel-cemaate tabi olmaya bağlıdır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hanlarhanı'na yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun. Allah'ın Resulüne salât ve selâm olsun.

Mevlâna Muhammed Sıddık kardeş beraberinde gönderilen mübarek mektubunuz ulaştı. Kerem buyurmuşsunuz. Allahu Tealâ, bizden yana sizi hayırla mükâfatlandırsın. Şundan ki: Fukara ile edebe riayet ettiniz; kelâmı, tevazu yolundan yaptınız. Bu tenezzül:

"Bir kimse, Allah için tevazu ederse... Allah onu yükseltir."

Hadis-i şerifindeki mana hükmüne göre, dini ve dünyevi yönden yükselmeye sebeb olur. Hatta, bu durum size bir müjdedir.

Bu arada sözü, inabeye ve müracaata vardırmışsınız. Düşününüz ki, bu inabe, dervişlerden bir dervişin eli ile olmuştur. Onun neticesini ve semeresini gözetiniz. Herhalde imkân elverdiği kadar; onun hakkına riayet etmek sana gerekir.

Vasiyet ve nasihat babında sana ne yazayım? İlimlerden ve maariften sana neyi beyan edeyim ki?.. Müçtehid ulema, muhakkak sofiye sözü açıp tafsilatı ile anlatmakta hiçbir kusur etmemişlerdir. Allah, onların çalışmalannı şükrana lâyık eylesin.

Zannıma göre: Arkadaşlardan bazısı, bu sermayesi kıt Fakir'in bir kısım müsveddelerini hizmetinize ulaştırmıştır. Herhalde mübarek nazannız ona vaki olmuştur.

Hülasa... Kurtuluş yolu: Ehl-i sünnet vel-cemaate tabi olmaya bağlıdır. Allah, onlann sayılarını artırsın. Bu tabi olmak. Sözde, amelde, teferruatta ve esaslarda olmalıdır. Zira bunlar: Fırka-i naciyedir. Bunların dışında olan fırkalar: Zevale maruz kalmış, helâkle yüzyüze olmuşlardır. Bugün bunun böyle olduğunu bilmek veya bilmemek aynıdır; fakat yann herkes ne olduğunu anlar, ama ne fayda.

Allahım, ölüm bizi uyandırmadan evvel, uyandır.

Seyyid İbrahim eski günlerden beri bu yüce kapıya mensuptur. Duada devamlıdır ve büyüklerle yaptığı ahidde durur. Ona yardım edip elinden tutmaları gerekir. Ta ki: Kendisi ve ehli, fakirlikten ve aczden kurtulalar. Böylece gönlü hoş olup iki cihan selâmeti için dua ile meşgul ola.

Vesselâm...

70. MEKTUP

MEVZUU: İnsanın camiiyet durumu; yakınlık bulmasına sebeb olduğu gibi uzaklığına da sebebdir.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hanlarhanı'na**

yazmıştır.

Allahu Tealâ, sizlere Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde sebat ihsan eylesin.

Üstteki duaya: "Amin!" diyen kula Allah merhamet eylesin.

Bilmiş olasın ki: İnsanı, camiiyet durumu (yani: Tafsilatı ile her şeyi özünde bulması) Yüce Hakka yakınlık, kerem ve fazilet bulmasına sebep olduğu gibi, aynı şekilde ondan uzaklık duymasına, cehaletine ve dalâlette kalmasına da sebep olur.

Önce onun yakınlık bulmasını anlatalım. Şöyle ki:

Aynasının tamamlığı, isimlerin ve sıfatlann bütünüyle zuhuruna; hatta zati tecellilere dahi kabiliyetli oluşu sebebiyle yakınlık bulur.

Şu kudsi hadis, anlatılan manaya bir işarettir:

"Beni, ne yerim aldı; ne de semam. Lâkin mümin bir kulumun kalbi beni aldı."

Onun uzaklık bulmasına gelince... onu şöyle anlatabiliriz:

Bir defa o, bu alemin parçalarından her şeye muhtaçtır. Uzaklık bulması dahi, bu ihtiyacındandır. Şu ayet-i kerime onun bu ihtiyaç durumunu anlatır:

"Bütünüyle yerde olanları, sizin için yarattı."(2/29)

Onun bu ihtiyacı icabıdır ki, bütün eşya ile bağlantısı vardır. İş bu bağlantıdır ki: Onun uzaklığına ve dalâletine sebep olur.

Bu manada gelen bir şiir şöyledir:

Halkın ötesindedir insanın mertebesi;
Bundandır huzur izzetinde gerilemesi.
Ayrılmazsa uzaklığından, gurbet halinden;
Bulunmaz hiç mahrumiyette insan gibisi.

İnsan, mevcudatın en şereflisidir; aynı zamanda kâinatın en şereflisi. Alemlerin Rabbi Allah'ın Habibi Muhammed, insandan gelmiştir. Ona ve âline salât, selâm, tahiyyat.

Yerin ve semaların Rabbi Allah'ın düşmanı Ebu Cehil dahi insandan gelmiştir.

Durum anlatıldığı gibi olunca, hiç şüphe edilmesin; iş zorlaşıyor. Onun için bu çeşitli bağlantılardan kurtulmak müyesser ol-

madığı sürece vahdetten dahi münezzeh olan Vahid Zat'a bağlantı hasıl olmaz.

Ancak:

-Hepsine erilmezse de, hepsi terk edilmez.

Muktezasına göre, günün az miktarında, sünnet-i seniyyeye uyarak, sahib-i şeriata ittiba ederek, muamele ve maişet yolu tutulmalıdır. Ona ve âline salât ve tahiyyat... Şundan ki:

Ahiret azabından kurtulmak, ebedi sonsuz nimetlere ermek, anlatılan ittibaa bağlıdır.

Nema bulan (büyüyen, artan) mallardan ve ticaret eşyası cinsi şeylerden, hakkı olan zekâtını eda etmek gerekir. Bunu verirken, mallarla ve nimetlerle bağlantıyı kesmeyi vesile etmelidir.

Nefis yemeklerde, güzel elbise giymeklerde; nefsin hazzı düşünülmemeli ve öyle bir hazza itibar edilmemelidir. Akıl lâyık olan: Yemekte, içmekte ve giymekte taat için kuvvet hasıl olmasından başka bir şey niyete alınmamasıdır. Güzel elbise giymek ise Allahu Tealâ'nın şu emrine göre tezyin için olmalıdır:

"Her namazgâhta ziyneyitini alınız. (Yani: Temiz elbise giyin.)" (7/31)

Her namaz zamanı manasına olup bu işte başka bir uygunsuz niyet olmamalıdır. Bu işte hakiki bir niyet olmazsa insan kendisini iyi niyet için zorlamalıdır. Şu mana, burada geçerlidir:

"Ağlamıyorsanız, ağlamaya çalışınız."

Ve insan, hakiki niyeti bulması, zorlamalı niyetten kurtulması için, Sübhan Allah'a iltica edip tazarruda bulunmalıdır.

Bu manada bir şiir:

Kabul eder o yaşı ki, gözün damlatır;

O zat ki, bir damladan inci yaratır.

Anlatılan kıyas, bütün işlerde yapılmalıdır. O mütedeyyin ulemanın fetvalarına göre ki: Kendileri azimeti tercih etmiş; ruhsatlı yollardan kaçınmışlardır.

İnsan, yaptığı iyi şeyleri ebedi kurtuluşa bir vesile bilmelidir.

Anlatılan manaları kuvvetlendiren bir ayet-i kerime şöyledir:

"Eğer iman eder, şükrederseniz; Allah size azab etmekle ne yapsın?"(4/147)

★★★

71. MEKTUP

MEVZUU:

a) Nimet ihsan eden zata, kendisine nimet verilenin şükretmesi vacib olduğunun beyanı.

b) Şükrün husülünün, ancak şeriat hükümlerinin yerine getirilmesine bağlı olduğu.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hanlarhanı'nın oğlu Mirza Darab'a yazmıştır.**

Sübhan Allah size yardım edip güçlendirsin.

Bilmiş olasın ki: Kendisine nimet ihsan edilenin, o nimeti ihsan edene şükretmesi, aklen ve şer'an vacibdir.

Şu malumdur ki: Şükrün gerekliliği, ulaşan nimet kadar olacaktır. Nimetin ulaşması pek çok olunca, şükrün de o kadar çok ve bol olması lâzımdır.

Anlatılan manadan ötürü: Değişik derecelerine göre, zenginlere, fakirlerden kat kat fazla şükretmek vacibdir. Bu mana icabıdır ki, bir hadis-i şerifte, Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bu ümmetin fakirleri, zenginlerden beş yüz sene evvel cennete gireceklerdir."

★★★

Yüce ve Mukaddes Allah'a şükür, ancak aşağıda belirtilen şekillerde olabilir:

a) İtikadı, fıkra-i naciye olan ehl-i sünnet vel-cemaat görüşüne göre düzeltmek gerekir.

b) Şer'i amellerin yerine getirilmesi, anlatılan üstün fırkanın açıklanan içtihadlarına uygun şekilde olmalıdır.

c) Anlatılan sünni fırka-i naciyeden olan sofiye sülûküne gö-

re tasfiye ve tezkiye yoluna girilmelidir.

Bu son sayılan rüknün vücubu, istihsani olmuştur. (Yani: Uygun ve güzel görüldüğü içindir.) Daha önce anlatılan iki rükün böyle değildir. Zira, İslâm'ın esası, önce anlatılan iki rükne bağlıdır. Son rüknün durumu, İslâm'ın kemaline olup esasına dahli yoktur.

Usulünce anlatılan bu üç rükne aykırı düşen amel, sıkı riyazet, şiddetli mücahede cinsinden olsa dahi masiyet, azgınlık, tuğyan sınıfına dahil olup Yüce Sultan olan nimet sahibi zata baş kaldırmaktır.

Hind Brehmenleri, Yunan Feylesofları riyazet ve mücahedede kusur etmedikleri gibi, o sahada bir şey de kaçırmazlar... Lâkin bu riyazet ve mücahedeler, peygamberlerin getirdikleri şeriata uygun düşmediğinden reddedilmiştir. Ahiret aleminin nasiplerinden mahrum olmuşlardır.

Üstte anlatılan manalardan ötürüdür ki: Efendimiz, sahibimiz, günahlarımıza şefaatçı, kalblerimizin tabibi, Allah'ın Resulü Muhammed'e tabi olmamız gerekir. Allahu Tealâ, ona ve âline salât ve selâm eylesin.

Bir de, her biri hidayet mürşidi olan halifelere; (Yani: Hazret-i Ebu Bekir, Hazret-i Ömer, Hazret-i Osman ve Hazret-i Ali'ye) tabi olmamız gerekir. Allah onlardan razı olsun.

72. MEKTUP

MEVZUU: Din ile dünyanın bir arada tutulmasının zorluğu ve bu münasebetle bazı hususların beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hace Cihan'a yazmıştır.**

Sübhan Allah, sizlere selâmet ve afiyet ihsan eylesin.

Bir beyit:

Din ile dünyayı bir arada cem etmek, iki zıddı bir araya getirmek gibi bir şeydir. Bunun için, ahiret talibine dünyayı terk etmek yaraşır. Bilhassa bu zamanda dünyayı hakiki manada terk pek zor olduğundan, hükmen terk edilmesi gerekir. Hükmen terk şu manayadır:

Dini işlerde, şeriat-ı garra muktazası hükmü ile mahkûm olmak gerekir.

Yemede, içmede, mesken işlerinde şer'i sınırlara riayet edip onun cevazı dışına çıkmamalıdır.

Ticaret mallannın, altın, gümüş ve diğer nemalı malların zekâtını vermek lâzımdır.

Eğer şer'i hükümlerle süslenmek müyesser olursa dünyanın mazarratından kurtulmak hasıl olur. İşte o zamandır ki: Dünya ile ahiret birleşir.

Terk olarak, üstte sayılan işleri yapmak müyesser olmayınca, öteki bahsin dışındadır. Onun için verilecek hüküm: Nifak hükmüdür. Böylesine bulunan iman sureti ahirette kendisine faydalı olmaz. Ancak onun için bir netice: Dünyada, kanını ve malını korumaktır.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Söylerim, sana ki ulaşması şarttır;

Yorgunluk verse de faydalı nasihattır.

Nerede o devlet sahibi ki, bu hak sözü işitip kabullene. Hem de, bu dünyanın debdebesi, hizmetçileri, ihtişamı, lezzetli yemekleri ve kabartıcı elbiseleri ile...

Bu manada bir şiir şöyledir:

O kimse ki, kulağı sağırdır duymaz;

Ağlamama, nasihatıma hoşnut olmaz.

Allahu Tealâ, bize ve size Şeriat-ı Mustafaviyeye tabi olmakta başarı ihsan eylesin. Onun sahibine salât, selâm ve tahiyyat.

Anlatılacak bir husus kaldı. Şöyle ki:

Şeyh Meyan Zekeriya, daha önce vergi işlerine bakardı. Ken-

disi alim ve fazıldır. Bazı şeametli (uğursuz, şom) ameller sebebiyle, uzun bir süreden beri zindanda mahpustur. Şu anda, kendisine yaşlılık zaafından dolayı acizlik gelmiş, geçimi de daralmıştır. Hapis süresi de çok uzadı.

Bu Fakir'e kendisi mektup yazmış: Askerin gelmesini ve kendisini kurtarmasını talep ediyor.

Ama, mesafenin uzaklığı, buna manidir.

Kardeşim Muhammed Sıddık'ın hizmetinize teveccüh edişi, zaruri olarak bazı cümlelerin yazılmasına ve başınızın ağrımasına sebep oldu.

Anlatılan zaif hakkında yüksek teveccühünüzü bekleriz. Zira, kendisi alim ve büyük bir şeyhtir. (Veya bir ihtiyardır.)

Evvelden ahire kadar **selâm...**

73. MEKTUP

MEVZUU:

a) Dünyanın ve dünya adamlarının zemmi.

b) Faydasız ilimlerin tahsilini bırakmak.

c) Fuzulî mübahlardan kaçınmak.

d) Hayırlı işlere ve yararlı ameller işlemeye teşvik.

Anlatılanlara uygun bazı hususlar.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Kılıçhanoğlu Kılıcullah'a yazmıştır.**

Sübhan Allah, Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde bizlere istikamet nasib eylesin... O şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyat. Sonsuz ebediyete kadar.

Ey oğul,

Bu dünya, imtihan ve iptilâ mahallidir. Onun yüzü yaldızla ve çeşitli süslerle tezyin edilmiştir.

Sureti nakışlıdır; çirkin bir kadın gibi... Kaş çekilmiş, yanaklar boyanmıştır. İlk nazarda tatlı gelir; göze tazelik ve canlılık hayali verir. Lâkin hakikatta o: Üzerine koku atılmış cifeye benzer.

Sineklerin ve kurtların içine dolduğu bir çöplük gibidir. Su gibi görünür; o bir seraptır. Şeker suretinde, zehirdir. Onun içi, harap ve pek kötüdür. O, bu boyası, süsü, hayasızlığı ile, söylenenlerin ve anlatılanların tümünden şerlidir. Onun aşıkı sefih ve büyülüdür. Fitneye düşmüş, çıldırmış ve aldatılmıştır. Her kim onun zahirine aldanırsa ebedi kayıp zehiri ile zehirlenmiş olur. Her kim onun tazeliğine ve tadına bakarsa onun nasibi sonsuzluğa kadar pişmanlık olur.

Seyyidü'l-Kâinat Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Dünya ve ahiret iki kuma gibidir; birini razı etsen, diğeri darılır..."

Anlatılan üstün manaya göre; her kim, dünyayı razı etmeye çalışırsa... ahireti kendisine darıltmış olur. Şüphesiz, ahiretten yana da hiçbir nasibi olmaz.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Yüce Allah, bizi ve sizi dünyaya ve dünya ehline muhabbetten korusun.

Ey oğul, dünya nedir bilir misin?

Kadın, çocuk, mal, makam, riyaset, oyun, oyuncak, lüzumsuz işlerle uğraşmak... bütün bu sayılanlardan hangisi seni Sübhan Hak'tan alıp başka şeylerle oyalayıp perdeliyorsa... o dünyaya dahildir.

Ahiret işleri ile ilgisi olmayan ilimler dahi aynı şekilde dünyaya dahildir. Faydalı olsa dahi; mantık, hendese, hesap ve benzeri ilimler eğer bir şeye yarasaydı, felsefeciler necat ehli olurlardı.

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Yüce Hakkın kulundan yüz çevirmesinin alâmeti odur ki, kendisine lâzım olmayan şeylerle meşgul olur."

Bu manada bir şiir şöyledir:

Varsa bir kimsenin kalbinde hardal kadar;

Hak arzusunun gayri, bil, hastalığı var.

Nücum ilmi için:

-Namaz vakitlerini bilmeye lâzımdır.

Dedikleri, o demek değildir ki:

-Namaz vakitlerini bilmek, ilm-i nücum marifeti olmadan mümkün değildir.

Bunun asıl manası şudur:

-Nücum ilmi, vakitleri bilmek yollarından biridir.

İnsanlardan pek çoğu vardır ki, nücum ilminden yana hiçbir şey bilmedikleri halde, pekalâ namaz vakitlerini bilirler. Hatta, nücum ilmine vakıf olanlardan daha fazlasını bilirler.

Anlatılan manaya yakın olarak, umumi manada mantık, hesap ilmi vb. tahsilinin, şeriat ilimlerinden bazısına dahil olduğunu belirtmişlerdir.

Hülasa olarak: Bu gibi ilimlerin meşguliyetin cevazı, nice hile yolu arandıktan sonra ortaya çıkmış olur. Bu da şu şartlardır ki: Şer'i ilimlerin daha iyi bilinmesinden başka bir maksad için olmaya. Bir de, kelâm ilminin delillerini takviye için. Aksi halde, hiçbir şekilde bunlarla meşgul olmaya cevaz yoktur. İnsaf edilmelidir. Mübah olan bir şeyle meşgul olmak, vacip bir emri kaçırmayı gerektirirse... o zaman mübah olma durumundan çıkar mı yoksa çıkmaz mı?.. Hiç şüphe yok ki, bu gibi ilimlerle meşgul olmak, öğrenilmesi zaruri ilimlerle meşgul olmayı bıraktırır.

Ey oğul,

Sübhan Hak, sonsuz inayetinin kemalinden sana nasib verdi. Bilhassa, gençlik çağında sana tevbe nasib eyledi.

Sana, Silsile-i Aliyye-i Nakşibendiye dervişlerinden bir dervişin eli ile inabe başarısı verdi. Allahu Tealâ, onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

Şimdi bilemiyorum; o tevbede sebatlı mısın? Yoksa, çeşitli müzahrefat ile Şeytan seni azdırdı mı?..

Tevbe üzerinde durup devam ettirmek müşkül görülebilir. Zira çağ gençlik çağıdır. Dünya metaına gelince, elde etme sebepleri çok ve kolaydır. Bu manada, arkadaşlann çoğu da uygunsuzdur.

Ey oğul,

Asıl önemle üzerinde durulması gereken iş, mübah şeylerin fuzuli kısmını terk etmek ve onların zaruri olan miktarı ile yetinmektir. Bu zaruri miktar dahi, ibadet vazifelerinde toplu olmak ve kuvvet bulmak niyeti ile alınmalıdır. Şöyle ki:

Yenen yemekten maksad, taatın yerine getirilmesi için kuvvet kazanılması olmalıdır.

Elbise giymekten maksad, avret mahallini kapamak, sıcaktan ve soğuktan korunmaktır. Bu kıyası sair zaruri mübah işlerinde dahi devam ettirmelidir.

Nakşibendiye büyükleri, azimetle ameli tercih etmişlerdir; imkân nisbetinde ruhsatlardan kaçınmışlardır. Bu azimetli işler cümlesinden olarak, zaruri miktarla yetinmek vardır. Şayet bu devlete ermek müyesser değilse.., mübahlar dairesinden çıkıp karışık ve haramlar dairesine girilmemelidir.

Sübhan olan Yüce Allah, tam manası ile yeterli manada nice nice çok nimetlerini kereminin kemali icabı olarak mübah eylemiştir. Anlatılan bu nimetler dairesini de hayli geniş kılmıştır. Bütün bu nimetler üzerinden nazarımızı alalım; hangi nimet, hangi yaşamak, kulun fiillerine Mevlâsının rızası gibi olur? Hangi cefa, o kulun yaptıklarına karşı efendisinin dargınlığı kadar ağır gelir?..

Allahu Tealâ'nın rızası; cennettekilere cennetten daha hayırlıdır.

Allahu Tealâ'nın dargınlığı, cehennemdekilere cehennemden daha şerlidir.

İnsan, bir hükmün mahkûmudur. Hem de, babanın çocuğunu başıboş bırakmayacağı, istediği ameli işlemeye terk edemeyeceği şekilde.

Tefekkür lâzımdır. Kalbe dayalı işleri yapmak gerekir... Aksi halde, yarın ziyandan ve nedametten başka bir şey hasıl olmaz.

Amel işleme vakti gençliktir. Akıllı olan bu vakti kaçırmaz; fırsatı ganimet bilir. Zira iş müphemdir. İnsan, yaşlılık zamanına

kalmayabilir. Kaldığını farzedelim, derlenip toparlanmak müyesser olmayabilir. Böyle bir derlenip toparlanmanın olduğunu farzedelim; bir amel işlemeye güç yetmez. Zira o zaman, zaafın ve aczin bastırdığı zamandır.

Halbuki şu anda, derlenip toparlanma durumu mevcuttur; elde edilmesi de kolaydır. Hele, ana babanın hayatta olmaları, Yüce Hakkın nimetlerinden biridir. Senin maişetini onlar üzerlerine almışlardır.

İş bu mevsim, fırsat mevsimidir. Kuvvet ve gücün yettiği zamandır.

Bugünün işini yanna bırakmak için şu andaki durum, ne gibi bir özür olabilir? Ertelemeyi tercihe ne gerek var?..

Anlatılan manada, Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu: **"İşi erteleyenler helâk oldu."**

Evet... Bugün, ahirete dair işlerle bir meşguliyet varsa; bu düşük dünyanın işini yarına bırakmak cidden güzel olur; tam bunun aksi ise pek çirkin bir şey olur.

Şu zaman ki, gençlik zamanıdır; nefis ve şeytandan din düşmanlannın istilâ zamanıdır. Bu zamanlarda yapılan az amele biçilen itibar; bu vakitlerden başka zamanlarda yapılan amellere biçilmez. Nitekim şu bir askeri kaide olmuştur: Düşmana karşı duran kahraman askerlere bilhassa düşmanların istilâ zamanında, çok çok itibar edilir. Hatta o zaman, bunlardan az amel ve az sebat, pek değerli ve itibarlı görülür. O kadar ki, böyle bir itibar, düşman şerrinden emin olunduğu zamandaki çok amelde bile hiç olmaz.

Ey oğul,

Varlıkların hulâsası olan insanın yaratılmasından gaye: Oyunla, oyuncakla eğlenmek, yemek ve içmek değildir. Onun yaratılmasından gaye şudur: Kulluk vazifelerini yerine getirmek, zül, inkisâr, acz, iftikar, Yüce Sübhan Mukaddes Gaffar Allah'a devamlı bir şekilde iltica ve tazarrudur.

Şeriat-ı Muhammediye'nin anlattığı ibadetlere gelince... bun-

ların edasından gaye: Kulların faydası ve onların yararıdır. Bunlardan hiçbiri, şanı aziz Mukaddes Cenab-ı Hak yararına değildir; çünkü onun böyle bir şeye ihtiyacı yoktur.

Durum anlatıldığı gibi olunca, onların edası gayet memnuniyeti mucip olmalıdır. Koşmalı, çabalamalı: Bu emirlerin yerine getirilmesi ve yasaklardan kaçınmak için.

Sübhan olan Yüce Allah, zatının mutlak zenginliği ile, kullanna emir ve yasaklar yolundan ikramlar eylemiştir. Bu durumda bize düşen: Tam manası ile bu nimetlere şükür etmektir; memnuniyetin en üstün derecesiyle o emir ve yasaklardan ne varsa, hepsinin yerine getirilmesine çaba harcamaktır.

Ey oğul,

Bilmiş ol ki, zahiri saltanat ve surette bir makam sahibi olan dünya adamlarından biri, hizmet nev'inden bir işi kendi yakınlanndan birine yaptırdığı zaman, bunun menfaatı sonunda o hizmeti emredene döner. Böyle bir hizmete muhtaç olan kimse, nasıl izzet sahibi olur?.. Sonra o hizmet işini üzerine alan kimse der ki:

-Yüksek değerde bir şahıs bu vazifeyi bana verdi. Bana düşen, memnuniyetle bu vazifeyi yerine getirmektir. Bu uğurda hangi belâ gelirse gelsin; hangi musibet isabet ederse etsin?

Durum yukarıda anlatıldığı gibi olunca, Yüce Hakkın azameti, o şahsın azametinden daha mı azdır ki, onun emrine uyulmaz, o Şanı Yüce Hakkın ahkâmına imtisal için çaba harcanmaz. Böyle bir şeyden haya edilmeli ve tavşan uykusundan uyanmalıdır.

Yüce Hakkın emirlerine uymamak, iki şekilde tefsir edilebilir:

a) Şer'i haberler yalana yorulabilir.

b) Yüce Hakkın azameti, dünya adamlarının azametinden daha düşük görülür.

Anlatılan her iki işin, şenaatı düşünülmelidir.

Ey oğul,

Defalarca, yalan söylediği denenmiş bir kimse haber verse ki:

-Tam bir istilâ için bu gece düşman şu topluluğa hücum edecektir.

Böyle bir haber üzerine o kavmin aklı başında olanları elbette, derhal korunma tedbirlerini alırlar. O haberi veren kimsenin yalancı olduğunu bildikleri halde, o belânın def'ini düşünmeye başlarlar. Çünkü, tehlike ihtimaline karşı dikkatli olmak lâzımdır.

Halbuki, doğru haberci Resulullah (Sav) Efendimiz, bütünüyle ahiret azabını haber vermiştir. Durum bu iken, bu doğru haberden hiç müteessir olmamaktadırlar. Eğer müteessir olmuş olsalardı, ondan korunma çarelerini düşünürlerdi, ondan kurtulma yollarını ararlardı. Kaldı ki, doğru haberci Resulullah (sav) Efendimiz, ondan kurtulma çarelerini dahi haber verip anlatmıştır. Ona salât ve selâm olsun.

O ne uygunsuz bir imandır ki, sahibi yanında doğru haberciye, yalan haberi verene olduğu kadar itibar yoktur.

Surette İslâm olmak, hiçbir necat sağlamaz. Necatın sağlanması için, yakin tahsili lâzımdır. Anlatılan halin yakin neresinde?.. Yakin değil; zan ve vehim dahi yoktur. Aklı başında olanlar, mevhum tehlike bulunanş eylerde dahi dikkati elden bırakmazlar, korkarlar...

Allahu Tealâ, Kitab-ı Mecid'inde şöyle buyurdu:

"Allah, yaptığınız şeyi hakkı ile görendir."(49/18)

Bu ilâhî emri duyduklan halde, görülen kötü amelleri işlerler. Şayet onlar, yaptıklan en küçük bir işe, bir şahsın muttali olduğunu hissetseler, hiçbir şekilde kötü bir ameli işlemezler...

Hali anlatıldığı gibi olanların durumu, şu iki şeyden hali değildir:

a) Yüce Sübhan Hakkın verdiği haberi yalan sayarlar.

b) Yüce Hakkın; kendi amellerine muttali olduğuna itibar etmezler.

Anlatılan her iki manadaki iş, imandan mı sayılır, yoksa küfürden mi?..

Hali anlatıldığı gibi olan çocuğu lâzımdır ki: Yeniden imana gelip tecdid-i iman ede (imanını yenileye)... Nitekim bu manada Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"İmanınızı, LA İLAHE İLLALLAH (Allah'tan başka ilâh yoktur) **kelâmı ile yenileyiniz."**

Sübhan Allah'ın rızası olmayan işlerden nasuh tevbesi ile (gerçek bir yüz çevirme) ile dönmelidir. İlâhi emirlere sarılıp yasak olan haram işlerden kaçınmalıdır.

Beş vakit namaz cemaatle kılınmalıdır. Mümkün olursa... gece namazına ve teheccüd namazına kalkmalıdır. Böyle bir ibadeti yapmak ne büyük saadettir.

Malların zekâtını vermek, İslâm'ın rükünlerindendir; mutlaka zekâtın verilmesi gerekir.

Zekât verme yollarının en kolayı şudur: Her sene zekât niyeti ile, maldan fakirlerin hakkını ayırmalı; yanında saklamalı; sene sonuna kadar zekât yerlerine sarf etmeli.

Anlatılan şekilde, zekât mallarını sarf ederken, her defasında nimeti yenilemek lâzım gelmez. İlk defa mal içinden zekâtı ayırırken ettiği niyet yeter.

Şu malûmdur ki: İnsan sene boyunca, fakirlere ve müstahak olanlara ne kadar miktar mal sarfettiğini bilmez. Bu sarfettiği şeyler, zekât niyeti ile olmayınca, zekâttan sayılmaz. Ama üstte belirtilen şekilde yaparsa... zekât borcu düşmüş; hiçbir sıkıntıya girmeden de yerlerine harcamış olur.

Şayet sene sonuna kadar vereceği zekât miktarını sarf edemez de, ondan bir miktar kalırsa... bunu da, mallardan ayrı olarak saklamaladır.

Anlatılan biçimde, fakirlerin malları ayrılıp bir yere konmuş olursa... bugün yerine verilmese dahi yarın verilmesi için başarı hasıl olur.

Ey oğul,

Nefis, kendi özünde cimridir. İlâhi hükümleri yerine getirmekten kaçar. Bunun için, kelâm rıfk (yumuşaklık) ile devam etti.

Yoksa, mallar ve mülkler hep Yüce Allah'ın hakkıdır. Malı tutmada, vermekten geri kalmakta kulun ne mecali olabilir? Kula asıl lâyık olan, zekâtı tam bir memnuniyetle vermektir.

Sonra, hiçbir şekilde yakışmaz ki, nefsin arzularına uyarak ibadetlerin edasında tembellik yoluna gidilip ağırdan alına.

Tam manasıyla kulların hakkı ödenme cihetine gidilmelidir. Bu yolda tam bir gayret sarf edilmeli; ta ki, üzerinde hiç kimsenin hakkı kalmaya... Şundan ki: Bu dünyada hak ödemek kolaydır; yumuşaklıkla, tatlı sözle helallık almak mümkündür. Ama ahirette, iş zordur; orada çare bulmak kabil değildir.

Şer'i hükümleri, fetvaları; ahiret ulemasından sorup öğrenmek uygundur. Zira, onların sözlerinde tesir vardır. Belki, onlara sorulduğu için, nefeslerinin bereketi ile, amelde başarı hasıl olur.

İlmi kendilerine makam vesilesi yapan dünya alimlerinden kaçınmak yerinde bir iştir. Meğer ki, müttaki alimler bulunmaya da, zaruri olarak bu dünya alimlerine baş vurula. Ama, zaruretin icab ettirdiği kadar.

Hacı Muhammed Meyan Etre, oradaki mütedeyyin alimlerdendir. Şeyh Ali Etre dahi sizin ahbabınızdandır. Anlatılan her iki şahıs da, bu çevrelerde birer ganimettir. Şer'i meselelerin tahkiki için, bunlara müracaat etmek en münasibidir.

Ey oğul,

Dünya adamları ile, bizim ne işimiz var?.. Onlarla aramızda ne gibi bir münasebet olur ki, kendilerinin hayrı ve şerri üzerine söz edelim?..

Şeriata dair nasihatlar, anlatılan mevzularda, tam manası ile tamam olarak, ekmel surette gelmiştir. Bu manada şu ayet-i kerime meâli pek güzeldir:

"...o halde, tam ve kâmil hüccet, Allah'ın (hücceti)**'dir."**(6)149)

Ama bu evlâd, bu fakirlere gelip öğüt ve yardım istemiş olduğundan, çoğu zaman onun hallerine, nasıl ve ne yolda bulun-

duğuna karşı kalbin teveccühü vardır. Dolayısı ile o teveccüh, bu sözlerin söylenmesine sebep oldu.

Bilmiş olasın ki: Bu nasihat yollu meseleler, ona ulaştı; kulağına girdi. Ama, ondan maksad, ameldir; mücerred bilgi değildir, hastalığının ilacını, bildiği zaman, bu hastalığının ilacını bilmesi kendisine yetmez. O ilacını kullanmadıkça, şifa hasıl olmaz.

İşte, bu üzerinde durmalar, ısrarlar hep amel içindir. Zira, amelden annmış bir ilim, sahibinin aleyhine bir hüccettir. Bu manada, Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Kıyamet günü, insanların en şiddetli azaba uğrayanı, Allah'ın, kendisine ilimden fayda vermediği kimsedir."

★★★

Evlâd, bilmelidir ki, geçmişte yapılan inabe, cemiyet halini bulan zatlarla sohbetin azlığı dolayısıyla bir semere vermiyorsa da, istidadın nefis cevherini anlatmaktadır. Ümid odur ki: Bu inabe bereketiyle noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, onu razısına muvaffak eder ve kendisini necat ehli kılar.

Her halükârda bu zatlann muhabbet bağını koparmamak uygundur. Bu büyük zatlara tazarru ve ilticayı şiar edinmelidir. Böylece bu taifeye muhabbet yoluyla Yüce Hakkın muhabbeti ile şerefyab olmayı beklemelidir. Bu muhabbet sonunda, zatına tam manasıyla cezbedilmeyi, bütün kirlerden ve bozuk işlerden halâs olmayı gözetmelidir.

Bu manada bir şiir şöyle söylenmiştir:

Aşk öyle bir ateştir ki, yandığı zaman,
Sevgiliden başka her şeyi yakıp kavuran,
(La) kılıcı çekip Hak'dan başkasını kaldırmalı,
Ortada Allah'dan başka hiçbir ilah kalmamalı.

★★★

74. MEKTUP

MEVZUU:

a) Fukaraya (**"Fukara"** tabiri, dilenci manasına olmayıp, "Allah yolunun yolculan, evliya zümresi, dervişler, Allah'ın sevdiği kullar" gibi ulvi manalar taşır. Eserin birçok yerinde bu tabir geçer; yanlış anlaşılmasın.) *karşı muhabbetle teşvik ve onlara teveccüh.*

b) Sahib-i Şeriata tabi olmaya teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mirza Bediüzzaman'a yazmıştır.**

Lâtif yazı ile süslü, mübarek sayfanız ulaştı. Noksan sıfatlardan münezzeh Allah'a hamd olsun.

Öyle ki: O mektubun fukaraya muhabbet, saadet sermayesi olan dervişlere teveccüh manası belli oluyor. Zira onlar, Sübhan Allah'ın celisleridir. (Oturmaları, kalkmaları onunladır.)

"Onlar, öyle bir cemaattir ki, kendileri ile oturan şekavete düşmez" hadis-i şerifindeki mana, o şanlı zatlar hakkında buyurulmuştur.

Ve... Resulullah (sav) Efendimiz, ashabdan muhacirlerin fukarası ile, hayır yollarının açılması talebini yapardı.

Aynı manada Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Nice saçı başı toprağa belenmiş ve kapılardan kovulmuşlar vardır ki, bir işin olmasını Allah adına and içerek talep etseler, o iş olur..."

Yani: Yüce Allah, onlann arzusunu yerine getirir.

Mübarek mektup sayfasına bir cümle derc edilmiş:

-Hidivin-neş'eteyn (iki cihanın hakimi manasına)...

Bu öyle bir tabirdir ki, Yüce Sultan Vacibü'l-Vücud hazretleri hakkında kullanılmaya mahsustur. Hiçbir şeye gücü yetmeyen sahipli bir kul için kullanılması nasıl yerinde olur? Şanı Yüce Allah ile ortaklık isteyerek, istiklâl yolu gayrete gelişin sonu nereye varır?..

Bilhassa ahiret aleminde... Zira orada: Malikiyet ve mülkiyet ister hakikat, ister mecaz yönünden olsun:

"Din gününün maliki."(1/3)

Ayeti ile anlatılan **Yüce Zat'a** mahsustur. O günde Sübhan Hak, nida edip **soracak:**

"Bugün, mülk kimin?"(40/16)

Buna Yüce Hak yine kendi cevap verecek:

"Vahid Kahhar Allah'ın."(40/16)

O günde kul için, şiddet, dehşet, nedamet ve hasretten başka bir şey yoktur.

Sübhan Allah, o günün şiddetini, Kur'an-ı Mecid'de şöyle haber verdi:

"Kıyamet sarsıntısı büyük bir şeydir. Öyle bir gündür ki, görürsünüz: Emzikli kadın, emzirdiğini unutur; gebe kadın hamlini zay eder. İnsanları sarhoşlar (gibi) **görürsün; ama onlar sarhoş olmadılar. Ne var ki, Allah'ın azabı pek çetindir."**(22/2)

Bu manada bir şiir şöyledir:

Sorulacak sana o gün fiilden sözden,
Dehşete düşmüşken tümü peygamberlerin;
Ülül-azmin dahi titrerken kalbi özden...
Ne edeceksin? Ne'n var günahına özürden?..

★★★

Son nasihat:

Mutlaka Sahib-i Şeriat Resulullah (sav) Efendimize ittiba lâzımdır. Ona salât, selâm ve tahiyyet. Zira, bu ittiba olmadan kurtuluş muhaldir.

Dünyanın aldatmaca süslerine iltifat edilmemelidir. Böyle bir şeyin varlığı ile yokluğu önemsiz olmalıdır. Zira dünya, Allah katında buğza uğramıştır; onun yanında hiçbir değeri yoktur. Durumu bu olunca, yokluğu, varlığından daha hayırlı olmalıdır. Dünyanın vefasızlığı, tezce elden çıkışı bilinen bir şeydir; hatta görülmektedir. Bundan önce geçip giden dünya adamlarına bakıp ibret almalısınız.

Allahu Teâlâ, bize ve size Seyyidü'l-mürselin Resulullah (sav) Efendimize tabi olma yolunda başarı ihsan eylesin. Ona ve âline salât ve selâm...

75. MEKTUP

MEVZUU:

a) Seyyid'ül-kevneyn Resulullah'a mütabaate teşvik. O'na ve dine salât ü selâm.

b) Öncelikle itikadı düzeltmek; ikinci olarak, zaruri olan fıkha dair hükümleri öğrenmek.

Bu münasebetle bazı bilgiler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mirza Bediüzzaman'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Yüce Allah, size selâmet ve afiyet ihsan eylesin.

Bilmiş olasın ki: İki cihan saadetinin elde edilmesi; Seyyidü'l-mürselin Resulullah (sav) Efendimize tabi olmaya bağlıdır. Ona ve âline salâtlar ve selâmlar. Ancak, bu tabi olma durumu, ehl-i sünnet ulemasının beyan ettiği üzere olacaktır. Allahu Tealâ, onlann çalışmalarını şükrana layık eylesin.

İş bu durum dahi, öncelikle itikadın düzeltilmesi ile olacaktır ki; bu düzeltme işi, anlatılan büyüklerin görüşlerine uygun biçimde olmalıdır.

Bundan sonra ilmihal tahsili gelir ki; haram, farz, vacib, sünnet, mendub, mubal ve şüphelileri öğrenmektir. Bu öğrenilen şeylerle mutlaka amel edilmelidir.

Anlatılan iki kanadı bulduktan sonra, yani: İtikadi ve ameli (itikada ve amele bağlı) olarak. Şayet, ebedi saadetin husulü için ezeli inayet varsa... kudsi aleme uçuş müyesser olur.

Bundan sonrası boştur; dökülen ağaç kabuğu gibi...

Bu düşük dünyanın ettiği gizli değildir ki; matlub olanlar arasında sayıla. Ona dair emellerin husulü, makamı maksad olan işler meyanında sanıla.

Üstün gayretli olmalıdır.

İnsan, noksan sıfatlardan münezzeh olan Yüce Allah'tan bulacaklarını ancak bir vesile ile bulur. Bunun için, onun yüceliğine vesile aramalıdır.

Bir mısra:

Asıl mesele bu; kalanı boş...

★★★

Tam bir iltifatla himmet taleb ettiğinden sana müjde... Selâmetle, ganimetle dönersin. Lâkin bir şarta riayet lâzımdır ki, o da şudur: Teveccüh yönünü belirlemek. Şayet teveccüh kıblesi mütaaddid olursa, salik kendini tefrikaya atmış olur. Şu cümle meşhur bir meseledir:

-Bir mahalde ikamet eden, her mahalde bulunur. Mahaller arasında gezip duran hiçbir mahalde olmaz.

Sübhan Allah, size ve size Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde istikamet nasib eylesin. Onun sahibine salât ve selâm.

Selâm hidayete tabi olanlara... Mütabaat-ı Mustafaya devam edenlere, O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

★★★

76. MEKTUP

MEVZUU:

a) Terakkinin vera ve takvaya bağlı olduğunun beyanı.

b) Fuzulî sayılan mübahları terk etmeye teşvik.

Ve bu münasebetle bazı hususların beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Kılıçhan'a yazmıştır.**

Sübhan Allah, sizi zararınıza olan şeylerden korusun; şanınızda ayıp olacak şeylerden sizi saklasın. Kendisinden zeğy-i basar (gözün Hak'dan başka bir şey görmeye kayması) atılan Seyyidü'l-Beşer hürmetine. Ona ve âline salâtların ekmeli. Selâmların en faziletlisi...

★★★

Allahu Tealâ, şöyle buyurdu:

"Resul, size ne getirdiyse ona tutunun; size yasak ettiği şeylerden dahi sakının."(59/7)

Üstte mana olarak anlatılan ayet-i kerime icabı olarak, necatın medarı iki kısma ayrılır:

a) Emirlere imtisal etmek.

b) Yasaklardan sakınmak.

Bu iki kısmın muazzamı (daha üstünü), ikinci olarak anlatılan kısımdır ki, ondan:

-Vera ve takva, diye söz edilir.

Resulullah (sav) Efendimizin yanında bir kimse: İbadeti ve içtihadı ile anlatıldı. Diğer bir kimse dahi, vera hali ile anlatıldı. Bunun üzerine Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Hiçbir şey, vera haline denk olamaz..."

Bir başka hadis-i şerifinde Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Dinin dümen direği, vera'dır."

İnsanın, melekler üzerine olan fazileti ise... ancak, bu ikinci kısım sebebiyledir. Terakki basamaklarına çıkmak dahi, yine bu ikinci kısımda zikredilen vera sebebiyle olacaktır. Şundan ki: Melekler birinci kısımda insanlarla müşterektirler; kendilerine terakki de yoktur.

İşte buraya kadar anlatılan sebeplerdendir ki: Vera ve takvaya riayet İslâm dininde mühim işlerin en mühimidir; dinin en çok zaruri sayılan işleri arasındadır.

Esası haramlardan kaçınmak olan bu cüz'ün tam manasıyla yapılabilmesi; füzuli mubahlardan kaçınmak ve onlardan ancak alınması zaruri miktarıyla yetinmekle olur.

Nefs, mübahları işlemekte dizgini serbest bırakılırsa, şüpheli olanlara girer. Şüpheli olanlar ise harama yakındır. Bu mana bir hadis-i şerifte şöyle anlatıldı:

"Bir kimse kuyunun yakınına gelirse, içine düşme korkusu vardır."

Durum anlatıldığı gibi olunca, vera halinin ve takvanın tam manasıyla husul bulması için, mübahlardan zaruri miktarla ye-

tinmek mutlak gerekli olur. Bu zaruri miktar ise, şu niyetle alınmalıdır: Kulluk vazifelerinin edası için kuvvet hâsıl olması. Böyle bir niyet olmadığı takdirde, o alınan miktar bir vebal olarak kalır. Bu şekilde olunca, az alınan dahi çok hükmündedir.

Fuzulî mubahlardan her yönü ile çekinmek, bütün vakitlerde, bilhassa şu zamanda pek zor ve elde edilmesi pek kıymetli olduğundan, bu durumda haramlardan çekilmek gerekir. Mümkün olduğu kadar, mubahlar çemberini daraltmak icab eder. Yapılan fuzulî mubahlar için de, pişman olmalı; tüm vakitlerde Yüce Allah'a tazarru ve iltica üzere bulunmalıdır. Bilhassa itikad etmeli ki: Buf uzulî mubahlar, haram sınırlannın kapısını açmaktır. Ola ki: Bu nedamet, istiğfar, bu iltica ve bu tazarru fuzulî mubahlardan çekilme yerine geçer. Kendi sınırlarını ona karşı kapatır; onun afetlerini def edip ondan korur.

Büyük azizlerden biri, üstte anlatılan manada şöyle dedi:

-Asi kulların gönül kırıklığı, itaat edenlerin sultasından (böbürlenip kabarmasından), Allah katında daha sevimlidir.

Haram işlerden kaçınmak iki kısımdır. Şöyle ki:

a) Yüce Sübhan Allah'ın hakları ile ilgili kısım.

b) Kulların hakları ile ilgili kısım.

Burada sayılan iki kısımdan ikinci kısma riayet etmek, birinci kısımdan daha önemlidir.

Sübhan Hak, mutlak ganidir, merhametliler merhametlisidir; kullar ise... cimri, muhtaç, fakir, aynı zamanda düşük seviyelidirler.

İkinci anlatılan kısma dair Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bir kimsede, kardeşinin, namus veya başka bir şeyden alacak hakkı varsa... bugünden helallık alsın. Yani: Dinarın ve dirhemin bulunmadığı yere gelinmeden evvel... O zaman, yararlı bir ameli varsa... zulmettiği kadar kendisinden

alınır; zulmettiğine verilir. Şayet hasenat cinsi bir şey kalmazsa o zaman, zulmettiğinin seyyieleri alınır; kendisine yüklenir."

Resulullah (sav) Efendimiz, bir gün meclisinde, ashabına şöyle sordu:

"Müflis kimdir, bilir misiniz?"

Şöyle dediler:

-Bize göre müflis, parası ve meatı olmayandır...

Bunun üzerine Resulullah (sav) Efendimiz şöyle anlattı:

"Ümmetimden müflis odur ki, kıyamet günü, namaz, oruç ve zekâtla gelir. Ama bu arada sövdüğü şu kimse, iftira attığı bu kimse, malını yediği o kimse, kanını akıttığı bir başka kimse, dövdüğü bir başka kimse dahi gelir. Bunun üzerine, kendisinin hasenatından şuna verilir, buna verilir.

Üzerinde bulunan haklar bitmeden, kendi hasenatı tükenirse... o zaman, onların günahlarından alınır; kendisine yüklenir. Daha sonra, doğru cehenneme atılır."

İyiliğinizi açıklamak, yaptıklarınıza teşekkür olarak deriz ki:

-Şer'i hükümlerin pek çoğu, mübarek varlığınız sebebiyle Lahor beldesinde revaçtadır. O yerde, dinin takviyesi, milletin revacı hasıl olmuştur.

Fakir'e göre, bu belde; sair Hindistan beldelerine bakarak; diğer insanlara nazaran irşad kutbu olan zat gibidir. Bu beldenin hayrı ve bereketleri sair Hindistan beldelerine sirayet etmiştir. burada bir tervic olduğu zaman, aynı tervic diğer beldelerde de olmaktadır. Hem de her yerinde.

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah, size kuvvet versin ve ... ımcınız olsun. Resulullah (sav) Efendimizin hadis-i şerifi, bu ... ada ne kadar güzeldir:

"Ümmetimden bir taife, hakka yardımcı olarak kalacaklardır. Allah'ın emri gelinceye kadar, onlar bu işe devam edeceklerdir."

Maden-i Maarif şeyhimiz ve önderimiz -Allah sırnnın kudsiyetini artırsın- hazretlerine sevgiye dayalı irtibat bağınız kuvvetli

ve muhkem olduğundan, bazı cümleleri yazarak bu yaprakları karalamak suretiyle o sevgiye dayalı bağı harekete getirmeye kalkıştım.

Bundan daha fazlasını yazmak, yormak olur.

★★★

Bu dua mektubunu getiren, salih bir kimsedir. Pâk bir nesebe bağlıdır. Zatınıza bir işi düştü. Onun hakkında teveccüh göstermeniz, ihtiyacını görmeniz temenni edilir.

Sübhan Allah bize ve size hakiki devlet, ebedi saadet nasib eylesin. Resulullah ve onun pâk âli hürmetine... Ona ve âline salâtlar ve selâmlar.

★★★

77. MEKTUP

MEVZUU: "Onun misli gibi bir şey yoktur."(42/11) meâlindeki ayet-i kerime ile şanı Yüce Allah'a ibadetin, ne zaman müyesser olacağının beyanı.

Ve.. bu mevzuda bazı hususlar.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Cebbari Han'a yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun; selâm onun seçtiği kullara... Bir şiir:

Boştur Allah'ın gayrına ibadet ettikleri;
Yazıklar olsun ona ki, batıldır seçtikleri...

★★★

"Onun misli gibi bir şey yoktur."(42/11)

Meâlindeki ayet-i kerime ile beyan edilen Yüce Allah'a tam manası ile ibadet etmek; ancak onun gayrı sayılanların bağından kurtulduktan sonra olabilir. Hem de tam manasiyle... O kadar ki: Teveccüh kıblesinde zat-ı ahadiyetin (Tek Allah'ın) gayrı kalmamalı.

Anlatılan halin doğruluğunu gösteren: Nimetlendirmesinin ve elem vermesinin aynı manada görülmesidir. Hatta elemlenmek; kendisine göre nimete dalmaktan daha sevimli olmalı. Bu ma-

kamın ilk husulünde böyle olmalı. Sonunda iş, tefviz (her şeyi Yüce Hakka ısmarlamak) manasını alırsa... o zaman, kendisine her ne gelir ve ne ulaşırsa... pek yerinde ve münasip olur.

Temenni ve çekinme menşei olan ibadet, aslında nefsin ibadetidir. Zira, ibadetten maksad nefsin necatının ve sürura kavuşmasının hasıl olmasıdır.

Bu manada bir şiir:

Ey dost, madem nefsinle fitnede devamlısın;
Senden gelen muhabbet davasında yalancısın.

★★★

Üstte anlatılan teveccüh devletinin husulü: Mutlak fena halini bulmaya kalmıştır.

Ve bu teveccüh: Zati muhabbetin bir neticesidir. Aynı zamanda, Muhammedi manada has velâyetin zuhuruna bir mukaddimedir. O velâyetin esas sahibine salât, selâm ve tahiyyat...

Bu büyük nimetin husulü, kemal manada, Resulullah (sav) Efendimizin şeriatına tabi olmaya bağlıdır. Ona ve âline tam salât ve tam tahiyyat...

★★★

Allahu Tealâ'nın, nübüvvet yolu ile kendisine ihsan eylediği her peygamberin şeriatı, onun velâyeti ile bir münasebettir. Zira velâyette teveccüh, tam manasiyle Hakka dönüktür. Allah'ın izni ile nübüvvet (halka haber verme) makamına indiği zaman, bu velâyet nuru ile iner. Böylece, halka teveccüh manası ile kemal makamını alır. Nübüvvet makamının kemalât kazanmasına sebeb dahi anlatılan velâyet nurudur.

Anlatılan mana icabı olarak, şöyle denmiştir:

-Nebinin velâyet derecesi, nübüvvetinden daha faziletlidir.

Her nebinin şeriatının, velâyet derecesi ile münasebetli olduğunda hiçbir şüphe yoktur. Bu şeriata ittiba (uyma ve bağlanma) ise... anlatılan velâyete ulaşmanın bir vesilesidir.

Burada şöyle bir soru sorulabilir:

-Resulullah (sav) Efendimizin şeriatına tabi olanlardan bazısı

var ki, kendisine velâyetten yana hiçbir nasip yoktur. Belki de o, bir başka peygamberin basamağındadır; nasibi onun velâyetinden gelir.

Bu soruya şöyle cevap verilir:

-Resulullah (sav) Efendimizin şeriatı, bütün şeriatları camidir. Kendisine indirilen kitab ise bütün semavi kitapları kapsayıcıdır. Durum anlatıldığı gibi olunca, bu şeriata tabi olmak, bütün şeriatlara tabi olmakla birdir.

Anlatılan mana çerçevesinde bir kimsenin, peygamberlerden biri ile bir münasebeti olunca, onun velâyet derecesinden nasib alır. Ama, kendi istidadına göre... bunda da hiçbir mahzur yoktur. Hatta derim ki:

-Resulullah (sav) Efendimizin velâyeti, bütün peygamberlerin velâyetlerini ihtiva etmiştir. Bu manada, o velâyetlerden birine ulaşmak, Resulullah (sav) Efendimize has velâyet cüzlerinden birine ulaşmaktır.

O velâyet derecesine ulaşmamak, Resulullah (sav) Efendimize kemâl manada ittiba edememektendir. Kusurların da kendine göre dereceleri vardır. Bunun için de, velâyet derecelerinde değişiklik meydana gelmektedir. Tam manada bir ittiba hasıl olsaydı, anlatılan has velâyete ulaşmak mümkün olurdu.

Burada asıl itiraz, diğer peygamberlerin şeriatına tabi olan kimselere Velâyet-i Muhammediye hâsıl olursa edilir... Yoksa itiraz olmaz... Yani: Resulullah (sav) Efendimizin şeriatına uyup da, diğerlerinin velâyetinden nasib alan için bir itiraz yoktur.

Bize nimetler verip dosdoğru yola ve sapasağlam dine yönelten Allah'a hamd olsun.

Burada anlatılan dosdoğru yol (Sırat-ı Müstakim), bu sağlam tarikattan ibarettir. Açık seçik beyan edilen şeriattan ibarettir. Bu manaya, şu ayet-i kerime pek güzel bir delildir:

"Gerçekten sen, resullerdensin, sırat-ı müstakim (dosdoğru yol) **üzeresin."**(36/3)

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah, bize ve size tam mana-

siyle, Resulullah (sav) Efendimizin şeriatına tabi olmayı nasib eylesin. Ona tabi olan kâmil zatlar, büyük veliler hürmetine. Allah hepsinden razı olsun. Amin!..

Bu dua mektubunun hamili, o tarafa doğru yollandı. Onun bu yolculuğu; muhabbet zincirini, bazı cümlelerin yazılması ile harekete getirmeye sebep oldu.

Selâm size... Allah'ın rahmeti üzerinize olsun...

★★★

78. MEKTUP

MEVZUU:

a) Vatanda sefer (Safer dervatan) cümlesinin manası.

b) Afaki ve enfüsi (dıştan ve içten) seyr.

c) Bu devletin husulü, Resulullah'a tâbi olmaya bağlıdır. Ona salât ve selâm...

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Cebbari Han'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah, bizlere Hak Şeriat caddesinde istikamet nasib eylesin. O şeriatın kaynak yeri zata salât ve tahiyyat...

Dehli ve Ekre yolculuğundan sonra alışılan vatana dönüş üzerinden bir müddet geçti. Ve şu anda:

"Vatan sevgisi imandandır."

Hadis-i şerifindeki mananın değeri anlaşıldı.

★★★

Vatana ulaştıktan sonra sefer vaki olursa bu, vatanın kendi içinde bir seferdir. Kaldı ki: Vatan içinde sefer, bu Taife-i Aliyye-i Nakşibendiye büyükleri katında kararlaştırılan bir usuldür. Allah, onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

Nihayetin bidayete derc edilmesi şeklinde ifade edilen mana yolundan, anlatılan seferden bu tarikatta iken bir zevk hasıl olur.

Bu taifeden bir topluluk, arzu edildiği takdirde, meczupları

salik haline getirirler. Bunları önce afaki seyre atarlar; bundan sonra da enfüsi seyre çekerler. Ama afaki seyir tamam olduktan sonra... "Vatanda sefer" tabiri dahi, bu enfüsi seyrin manasından ibarettir.

Bir mısra:

Bu ne büyük saadet, kimin olur acep?..

Bir başka mısra:

Mübarek olsun, nimet sahiplerine nimetleri.

Üstte beyan edilen büyük nimete ermek, Seyyidü'l-evvelin vel-ahirin (Evvellerin ve ahirlerin efendisi) Resulullah'a tabi olmaya kalmıştır. Ona ve âline şalâtlann ekmeli, tahiyyatın en faziletlisi...

Bir salik, nefsini şeriatta ifna etmedikçe; emirleri yerine getirmek, yasaklardan kaçınmak suretiyle özünü süslemedikçe... bu devletin kokusu, ruhunun koku alma sahasına ulaşmaz. Her ne kadar kendisinde, haller ve vecidler hasıl olsa dahi... İsterse bir kıl kadar olsun; şeriata aykırı bir hali varsa, istidraca dahildir. En sonunda kendisini rezil eder. Alemlerin Rabbı Allah'ın Mahbub'u Resulullah'a tabi olmadıktan sonra kurtulamaz. O'na ve âline salâtların en faziletlisi, selâmların ekmeli...

Aklı başında olana yaraşır ki: Sayılı olan yaşadığı günlerini Yüce Sübhan Allah'ın rızasına harcaya.

Bir kuldan ve yaptığı işlerden Mevlâsı razı olmadıktan sonra, yaşantısında safa ne arar, maişetinde tad ne gezer.

Yüce Sübhan Allah, hallerin küllisine ve cüz'isine muttalidir; hazır nazırdır. Bu manada yakışan odur ki: Ona karşı haya edile...

Ayıplara ve kötü işlere bir mahlukun muttali olduğu zannedilse... asla bir ayıp ve kabahat sudur etmez. Hiçbir şekilde, onun böyle işlere muttali olması arzu edilmez.

Bu ne belâdır ki, içine düşüldü?.. İnsanlann ekserisi, ne korunur, ne sıkılır, ne de aldırış eder. Halbuki, Yüce Hakkın hazır

olduğunu, gizli saklı işlere muttali olduğunu da bilirler.

Bu ne biçim Müslümanlıktır?.. Yüce Hakka karşı itibarın bir mahluka olan itibar kadar yanlarında yeri yoktur.

Nefislerimizin şerlerinden, amellerimizin kötülüklerinden Allah'a sığınırız.

"İmanınızı, LA İLAHE İLLALLAH, kelimesi ile tazeleyiniz."

Hadis-i şerifindeki mana hükmüne göre, bu büyük cümle ile imanı her an tazelemek en uygundur.

Bütün kötü ameller için, Yüce Allah'a tevbe arzedilmeli; ona dönülmelidir. Zira, tevbe için, bir başka vakitte, nasıl bir fırsat ele geçeceği bilinemez. Kaldı ki, bu manada şu hadis-i şerif vardır:

"Erteleyenler helâk oldu..."

Ona ve âline salâtlar, selâmlar.

Fırsat ganimet bilinmeli; Yüce Allah'ın rızası yoluna harcanmalı. Tevbeye muvaffak olmak, Sübhan Hakkın bir inayetidir. Anlatılan mana daima taleb edilmeli; hakikat aleminden yana bir marifeti, şeriattan yana bir kıdemi olan dervişlerden himmet talep edilmelidir. Onlardan himmet taleb edilmeli ki, Yüce Hakkın inayeti, onların kapısından zuhur etsin.

İşte o zaman, tam manasiyle, Yüce Hakkın Mukaddes zatına cezbe hâsıl olur; arada hiçbir aykırı durum kalmaz.

Arada, kıl kadar olsun, şeriata aykırı bir durum bulununca, iş tehlikede demektir. O zaman, mutlaka muhalefet, yani aykırılık yollarını kapamak lâzımdır.

Bu manada bir şiir:

Bir muhal iştir yürümek bu safa yolunda;
Mustafa'ya olmazsa uymak Sa'di, yolunda...

Ehlüllah sayılan zatlara itiraz etmek uygun değildir. Hele, mürşidlik ve müridlik ismini aldığı açık bilinen zatlara. Bir de onlardan faydalanmak yolu açık ise, çok sakınmalı ve böyle itirazı öldürücü zehir bilmelidir.

Bu mana hakkında daha fazlasını yazmak, yormak olur.

Bu cümleleri, muhabbet bağı ve ihlâs sebebiyle yazdım; ümid odur ki: Yorgunluk verici olmaz.

Sonra... Molla Ömer ve Şah Hüseyin... bunların her ikisi de, kibar zatların çocuklarındandır; hizmetinize girmek isterler. Taleb odur ki: Her ikisini de hususi hizmetinize devam edenler arasına alasınız.

Aynı şekilde, Şeyh İsmail de bu arzu ile geldi; bineği yoktur. Ama, haline münasib bir şeyle sevindirileceği umudu vardır.

Başınızı daha fazla ağrıtmadan, bu kadarla iktifa edelim...

Selâmlar ve ikramlar.

79. MEKTUP

MEVZUU:

a) Bu Şeriat-ı Garra, kadim şeriatları dahi kendinden toplayıcıdır.

b) Bu Şeriatın iktiza ettiği şekilde hareket etmek, diğer şeriatların dahi iktizasına göre hareket sayılır.

Ve bu münasebetle bazı hususların beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Cebbari Han'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde sizlere istikamet nasib eylesin. O şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyat... Tam manasiyle, sizleri mukaddes zatına yöneltici eylesin.

Şu, karar kılınan bir manadır ki: Allah'ın Resulü Muhammed, isim ve sıfat şanında bütün kemalâtı kendinde toplayıcı olup, itidal üzere bütün enbiyanın dahi mazharıdır. Allahu Tealâ ona, salât ve selâm eylesin. Kendisine indirilen kitap dahi, diğer peygamberlere indirilen semavi kitapların cümlesinin hülâsasıdır. Bizim peygamberimize ve onlara salât ve selâmlar.

Aynı şekilde, Resulullah (sav) Efendimize verilen şeriat ise... tüm kadim şeriatlann zübdesidir. Bu hak şeriat gereği, yapılan ameller, sair şeriatlann amelleri içinde seçilen amellerdir. Hatta, meleklerin dahi, amelleri arasından seçilmiştir. Peygamberimize ve diğer peygamberlerin hepsine Allah'ın salâvatı olsun...

Meleklerden bazılan, rükû etmekle memurdur. Onlardan bazılan da secde ile memurdur. Bazılan dahi, kıyamla memurdur.

Aynı şekilde, geçmiş ümmetlerden bazılan yalnız sabah namazını kılmak emri ile memur olmuş; bazılanna da diğer bir namaz emri verilmiştir.

İşte bu şeriatta gelen emir; Mukarreb meleklerin, geçmişte yaşayan ümmetlerin yaptığı ameller arasında intihab edilen zübde amellerdir.

Bu şeriatı tasdik etmek, bütün şeriatlan tasdik etmek manasınadır. Bu şeriatın muktazası ile amel etmek, bütün şeriatlann muktazası ile amel etmek sayılır.

Hiç şüphe edilmesin: Bu şeriatı tasdik eden, (bütün şeriatları tasdik etmiş demektir), bütün ümmetlerin de hayırlısıdır.

Hiç şüphe edilmesin: Bu şeriatı tekzib eden, sair şeriatlann tümünü tekzib etmiş sayılır.

Hiç şüphe edilmesin: Bu şeriatın gereği ile amel etmeyi bırakmak, sair şeriatların mucibi ile amel etmeyi bırakmak gibidir.

Sonra... Resulullah (sav) Efendimizi inkâr etmek, isimlere ve sıfatlara bağlı bütün kemalâtı inkâr etmek sayılır. Onun tasdiki dahi, tümünün tasdiki demektir.

Anlatılan mana icabı olarak hiç şüphe edilmesin ki Resulullah (sav) Efendimizi inkâr eden ve onun şeriatını tekzib eden kimse ümmetlerin en şerlisidir.

Nimet ve ihsan sahibi Allah'a hamd olsun. Şundan ki: Güzel itikad, şeriata ve şeriatın sahibine (sav) hüsn-ü zan, en güzel şekliyle sizde müşahede edilmektedir.

Kötü hal ve hareketlere nedamet daima size mededgâh ve yardımcı olmuştur. Allahu Tealâ, size meded ve yardımını her

an artırsın...

Sonra... Bu dua mektubunun hamili Şeyh Meyan Mustafa Kazi Süreyh soyundandır. Onun geçen nesli, bu diyarın büyüklerindendir. Onların çok büyük vazifeleri vardı; maişet sebepleri dahi boldu. Bu hususta senedleri ve fermanları kendisi ile beraberdir. Geçim sıkıntısı dolayısiyle askere yollandı. Temenni edilir ki, vasıtanızla bir cemiyet hali kendisine hâsıl ola. Bu manada daha fazlası, baş ağrıtmak olur.

Müşarünileyhi (adı geçeni), kendisine kolay gelen şekilde, sudur-u izama (ileri gelen devlet büyüklerine) havale etmek uygundur. Böyle bir şey, tefrikaya düşenlerin derlenip toparlanmaları için sebeb olur.

Selâm ve ikram...

80. MEKTUP

MEVZUU:

a) Yetmiş üç fırka arasındaki fırka-i naciyenin ehl-i sünnet vel-cemaat fırkası olduğunun beyanı.

b) Bid'atçı fırkalara iltifatı ve onların arasına karışmayı engellemek.

Bu münasebetle bazı hususların beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mirza Fethullah Hakim'e yazmıştır.**

Allahu Tealâ size ve bize Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde doğru yürümek nasib eylesin. O şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyet...

Bir mısra:

Asıl iş bu, ötesi boş.

Yetmiş üç fırkadan her biri, tek tek: Şeriata tabi olduklarını iddia edip kendilerini necat bulan zümreden sayarlar.

"...her fırka ellerindeki ile böbürlenir."(23/53)

Meâlinde gelen ayet-i kerime onların halini doğrular; elde ettiklerini beyan eder.

Resulullah (sav) Efendimizin beyan buyurduğu, fırka-i naciyeyi diğerlerinden ayırd eden delil şudur:

"...onlar, ben ve ashabımın üzerinde olduğumuz hal üzere olanlardır."

Şeriat sahibi Resulullah (sav) Efendimizin, kendisini anlatması yeterli iken ashabını zikretmesi, bu mahalde şu manayadır:

-Benim yolum, ashabımın gittiği yoldur. Kurtuluş yolu, onların yoluna tabi olmaya bağlıdır.

İşte, Resulullah (sav) Efendimiz, bunu ilan etmektedir.

Bir ayet-i kerimede, Resulullah (sav) Efendimiz için şöyle buyuruldu:

"Resul'e itaat eden, Allah'a itaat etmiş olur."(4/80)

Bu manadan çıkar ki: Resulullah (sav) Efendimize asi olup baş kaldırmak, ayniyle Yüce Mukaddes (sav) Efendimize itaat etmeden, Allah'ın taatında olduklarını sanan cemaatın halinden de anlattı ve onların küfürlerine hükmetti:

"Allah ile Resul'ünün arasını açmaya çalışırlar ve derler ki:

-Biz, bazısına iman ederiz; bazısına da küfrederiz."(4/150)

Resulullah (sav) Efendimize tabi olmak iddiası, ashabın yoluna tabi olmadan boş bir dâvâdır. Hatta Resulullah (sav) Efendimize olan böyle bir ittiba, ayniyle, Resulullah (sav) Efendimize hakikatta masiyet sayılır. Ona salât ve selâm. Hal böyle olunca, bu yolun yolcularına necat bulmak nasıl mümkün olur? Meâli şu olan ayet-i kerime bunların halini tam bir şekilde anlatır:

"Kendilerini bir şey üzerinde sanırlar; dikkat ediniz, onlar yalancılardır."(58/18)

Hiç şüphe yoktur ki: Resulullah (sav) Efendimizin ashabı yoluna devamlı gidenler, ehl-i sünnet vel-cemaattir. Allah bunlann sayini meşkûr eylesin. İşte: Fırka-i Naciye bunlardır.

Şia ve hariciler gibi, Resulullah (sav) Efendimizin ashabına taan edenler, onların yoluna tabi olmaktan elbette mahrumdurlar. Mutezile için dahi aynı hüküm verilir. Bu, kendi başına sonradan çıkan yeni bir yoldur. Bunların başları: Vasil b. Ata olup, Hasan-ı Basri'nin talebelerinden idi. Küfürle iman arası bir vasıta isbatına kail olduğundan, Hasan-ı Basri onun için şöyle dedi:

-Bizden ayrıldı.

Ehl-i sünnet yolunda olmayan sair fırkalar dahi, aynı kıyasa tabidir.

Ashabı taan etmek, Resulullah (sav) Efendimize taan etmektir. Ashabına tazim etmeyen, hakikatta Resulullah (sav) efendimize iman etmemiş demektir. Onları kötülemek, dolayısiyle onların sahibinin kötülüğüne çekilir. Böylesine kötü bir itikaddan Allah'a sığınırız.

Kaldı ki: Kur'an ve hadis yollarından bize ulaşan şeriat hükümleri, ancak ashabın nakli ile ulaştı. Bunlara taan edilince, naklettiklerine dahi taan edilmiş olur. Bu nakil işi de, bir kısmına mahsus olan ve bir başka kısmına mahsus olmayan bir şey de değildir. Zira onların her biri, adalette, doğrulukta ve tebliğ işinde aynı seviyededir.

Hülasa: Hangisi olursa olsun, onlardan birine taan etmek, dine taan etmek sayılır. Böyle bir şeyden, noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah'a sığınmak lâzımdır.

Ashaba taan edenler şöyle bir şey söyleyebilir:

-Biz, onlara tabi oluyoruz. Ancak, tabi olmanın tahakkuku için, bütününe tabi olmak lâzım gelmez. Hatta bu, onların yollarının değişik, görüşlerinin birbirini nakzeder durumda olması icabı, esasen mümkün de değildir.

Bu sözü diyene şu cevabı verebilirim:

-Onlardan bir kısmına tabi olmanın faydası, ancak, kalanları inkâr etmedikçe olur. Ne zaman ki, bazısını inkâr tahakkuk

eder, o zaman diğer kısmına tabi olmak tahakkuk etmez.

Hazret-i Ali (ra) diğer halifelerden üçüne de, tazim ve tevkir ederdi. Onlara uyulması hak olduğunu bilerek onlara biat etti. Durum bu olunca, diğerlerini inkâr edip Hazret-i Ali'ye tabi olmak iddiasında bulunmak katıksız bir yalandır; sırf iddiadan ibarettir. Hakikatta, diğerlerini inkâr etmek, Hazret-i Ali Efendimizi (ra) inkârdır. Sözünü ve işini açıktan reddir. Allah'ın arslanı için, inandığını açığa vurmayıp bir başka şekilde, devre uygun biçimde görünme yolunu benimsemesini uygun görmek, aklın gayetle bozuk oluşunu gösterir.

Sıhhatli ve sağlam bir akıl böyle bir şeyi uygun görmez ki: Allah'ın Arslanı, otuz yıla yakın bir zaman, üç halifeye olan buğzunu gizlesin de, onun aksini gösterip nifak üzere onlarla arkadaşlık etsin. Asla böyle bir şey olmaz. Kaldı ki, nifakın böylesi, Müslümanlardan en alt derecede olandan dahi beklenemez. Böyle bir işin şenaatini teemmül edip düşünmek lâzımdır. Zira böyle bir şeyin olması: Allah'ın Arslanı için, yakışmayan büyük bir zaaftır; çok düşüklüktür; çok kötü bir hiledir. Allah ondan razı olsun.

Muhali kabul etmek kabilinden, bir an için böyle iki yüzlü bir davranışa cevaz verelim. Pekalâ, Resulullah (sav) Efendimizin, önünden sonuna kadar, üç halifeyi iyi davranıp ağırlamasına ne diyecekler?.. Kaldı ki, Resulullah (sav) Efendimiz için, inandığının aksini göstermek yolu yoktur. Zira, Resulullaha (sav) hak olanı tebliğ etmek, vacibdir. Bu manada, iki yüzlü davranmak yolunu caiz bulmak, zındıklığa kadar götürür. Bu mana, şu ayet-i kerimede pek güzel anlatılır:

"Ey Resul, Rabbından sana indirileni tebliğ et; yapmazsan, risaletini tebliğ etmiş olmazsın."(5/67)

Ancak, kâfirler şöyle derdi:

-Muhammed, kendisine uygun gelen vahyi açıklıyor, kendisine aykırı düşeni de gizliyor.

Kesin karar şudur ki: Peygamberin hata üzere olması caiz değildir; aksi halde şeriatı bozulur.

Resulullah (sav) Efendimizin, üç halifeye tazim ve tevkir edip ağırlamadığını kabul edelim. Ama, onlara tazim ve tevkir edip ağırlamaya aykırı bir şey de kendisinden zuhur etmemiştir. Allahu Tealâ, ona salât ve selâm eylesin.

İşte, anlatılan manadan bilindi ki: Resulullah'ın (sav) onlara tazim ve tevkir edip ağırlaması, hatadan masun, zevalden mahfuzdur.

Biz yine esas sözümüze dönelim. Onların itirazlarını, yani; şüphelerini öncekinden daha açık ve daha belli bir şekilde açıklayalım. Deriz ki:

-Dini usule göre, ashabın tümüne tabi olmak vacibdir. Zira, dini esaslarda, aralarında ihtilâf yoktur. Onların ihtilâfları ancak, teferruattadır. Bu manadandır ki, onlardan birine taan eden kimse, tümüne tabi olmaktan mahrumdur.

Ashabın sözleri, her ne kadar aslında ittifaklı ise de, bu din büyüklerini inkârın şumluğu, onları ittifaktan ihtilâfa çekmektedir. Hatta söyleyeni inkâr, söyleneni inkâra kadar götürmektedir.

Tekrar edelim...

Daha önce de anlatıldığı gibi, şeriatı tebliğ edenler ashabın tümüdür. Zira ashabın tümü adalet üzeredir. Onların her birinden, şeriatın bir parçası bize ulaşmıştır.

Aynı şekilde, Kur'an ayetleri onların her birinden bir ayet alınarak bir araya gelmiştir. Hatta bazen bir ayetten daha fazlası dahi alınmıştır.

Bu durumda, onlardan bir kısmını inkâr etmek, Kur'an-ı Kerim'i tebliğ edenleri inkâr etmektir.

Durum anlatıldığı gibi olunca, inkâr eden kimse hakkında şeriatın tatbiki mümkün değildir. Böyle olunca, onun necat ve felâhı nasıl olur?..

Bu manada şu ayet-i kerime önemlidir:

"Kitabın bazısına inanıyor, bazısına da küfür mü ediyorsunuz?"(2/85)

Bir şahıs, Şia içtihatçılarından birine şöyle sordu:

Kur'an- Kerim'i Hazret-i Osman cem etti. Bu durumda Kur'an üzerinde itikadın nedir?

O içtihatçı cevab olarak şöyle dedi:

-Onu inkârda bir yarar görmüyorum. Zira onu inkâr etmek, tamamiyle dini yıkmak sayılır.

Şu bir gerçektir ki: Aklı başında olan bir kimse, Resulullah (sav) Efendimizin ashabına; onun bu alemden göçmesi üzerine bir gün geçmeden batıl bir iş üzerinde birleşme yolu bulamaz.

Şu da ikrar edilmiş bir durumdur ki: Resulullah (sav) Efendimiz, bu alemden göçtüğü gün, ashabının miktarı, otuz üç bin (33.000) idi. Bunların hepsi de, isteyerek ihtiyarı ile Hazret-i Ebu Bekir'e biat etti. Mana böyle olunca, Resulullah (sav) Efendimizin cümle ashabının dalâlet üzerene birleşmesi muhal işler cümlesindendir. Kaldı ki, Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Ümmetim, dalâlet üzerinde birleşmez."

İşin başında Hazret-i Ali'nin biatı ertelemesi, ancak kendisini danışma meclisine davet etmediklerindendir. Bu manada, bizzat kendisi şöyle demiştir:

-Kızmamız, ancak danışma meclisinden geri bırakılmamızdandır; yoksa Ebu Bekir'in bizden hayırlı olduğunu biliyoruz.

Hazret-i Ali'yi (ra) danışma meclisine davet etmemeleri, bir yarara mebni olabilir. Meselâ: Anlatılan felâketin (Resulullah'ın vefatının) sarsıntısından ötürü, hane halkının yanında bulunup kendilerini teselli etmesini temenni gibi bir hal... Veya buna benzer bir faydaya mebni.

Ashab-ı kiram arasında vuku bulan ihtilâfa gelince... bunun kaynağı nefsani arzular değildir. Zira onların nefisleri kötülük yaptırma durumundan temizlenip pâklanmıştır. Emmarelikten kurtulup mutmainne olmuştur. Onların arzuları böylece, şeriata tabi olmuştur. Hatta bu içtihadın binası, içtihad ve ilâ-i haktır. Müçtehidlerden her biri için, içtihadı doğru ise on, hatalı ise Al-

lah katında bir derece vardır.

Durum anlatıldığı gibi olunca; dili, onlara karşı ezalı cefalı söz etmekten korumak uygun düşer. Bu manada İmam-ı Şafiî (rh) şöyle dedi:

-O bir kandı ki, Allah ellerimizi ondan temizledi; biz de dillerimizi tutup temizleyelim.

Bir başka sözünde ise, şöyle dedi:

-Resulullah (sav) Efendimizin vefatından sonra, insanlar muztar durumda kaldı. Görünen sema altında, Hazret-i Ebu Bekir'den hayırlısını bulamadılar. Bunun üzerine, başlarına onu tayin ettiler.

İş bu cümle, Hazret-i Ebu Bekir'e biatta Hazret-i Ali'nin rızası olduğunu gösterir ve içi dışına uymaz biçimdeki davranışı açıktan reddeder.

Allah onlardan razı olsun.

Yazılması maksad olan bir bakiye kaldı... Şöyle ki:

Şeyh Meyan Ebulhayr'ın oğlu Meyan Seyden, kibarzadedir (büyük insanlann çocuklarıdır) Refakatınızda, Dekkân'a doğru yola çıkacaktır. Onun hakkında iltifatınız ve yardımınız temenni edilir.

Aynı şekilde Mehmet Arif dahi ilim talibi kibarzadedir. Babası alim bir kimsedir. Maaş (geçim) için yardım istemeye geldi. Onun için dahi, teveccüh temenni edilir.

81. MEKTUP

MEVZUU:

a) İslâm dininin revaçta tutulmasına teşvik.

b) İslâm'a ve Müslümanlara zaaf ve gevşeklik düştüğü.

c) Şerli küffann istilâsı ve onlann ağır basmalan.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Lâlâ Beğ'e yazmıştır.**

Allahu Tealâ, size ve bize İslâmiyeti hamiyet nasib eylesin.

İslâm'ın garipliği, bir asra yakındır ki, devam ediyor. Hem de, olacağının sonuna ulaştı.

Küfür ehli, İslâm beldelerinde mücerred küfür ahkâmının icrası ile yetinmiyor.

İslâmi ahkâmın izalesini ve onun tamamen kalkmasını istiyorlar. İslâm'ın ve Müslümanların izini yok etmek için çabalıyorlar.

İş o hadde vardı ki: Bir Müslüman, İslâmi âdetlerden bir şey yapacak olsa, ona ölümü tattırıyorlar.

Hindistan beldelerine, sığır boğazlamak, İslâm'ın en büyük adaletlerinden biridir.

Ama kâfirler haraç vermeye razıdırlar, sığırlanŋ kesilmesine asla razı olmazlar.

Bu saltanatın ilk başlaması ile İslâm'a kuvvet ve revaç husulü meydana gelirse ne alâ.

Olmazsa, Müslümanlar hakkında iş cidden zor oluyor.

İmdad!..

Yardım!..

Sonra yine imdad ve yardım dileriz ya Rabbi!

Bu saadetle şerefyab olanın saadeti ne kadar güzeldir. Ya bu devlet kuşunu avlayan şahinin ikbali için ne buyurulur?

İş bu saadet ve devleti bulmanın büyüklüğünü şu ayet-i kerime bize anlatır:

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Allah, büyük fazlın sahibidir."(62/4)

Sübhan olan Yüce Allah bize ve size Seyyidü'l-Mürselin Resulullah yoluna tabi olmaktan sebat ihsan eylesin.

Ona ve âline salâtların en faziletlisi, selâmların en kemallisi...

Vesselâm...

82. MEKTUP

MEVZUU: Kalbin selâmeti, Yüce Hakkın gayrı sayılanları unutmadan tasavvur edilemez.

Bu unutmak ise fena halinden ibarettir.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, İskender Han Lodi'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah, devamlı olarak sizlere zatı ile olmayı nasib eylesin, zatından gayrı sayılanlarla olmaya bırakmasın. Zeyğ-i basardan (gözün Allah'ın zatından başka bir şey görmeye kaymasından) ziyade temizlenmiş olan Seyyidü'l-Beşer hürmetine. Ona ve âline salâtlar ve selâmlar.

★★★

Bize ve size lâzım olan: Sübhan Hakkın gayrı sayılanlardan kalbi temizleyip selâmete çıkarmaktır. Bu selâmet ise Sübhan Hakkın gayrı sayılanların kalb yolundan geçmemesi, hatta onları hatırlamak gibi şeylerin hiç kalmaması ile olur.

Yüce Hakkın zatından gayrı olanların kalbden geçişini önlemek ise... gayri sayılanları unutmakla olur. İş bu manadan ise:

-Fena, diye bahsedilir.

Yani: Bu Taife-i Aliyye katında.

Bu unutmak o dereceye varacaktır ki: Gayrı sayılan şeyleri kalbe hatırlatmayı, zorla onu kalbe getirmeyi isteseler, asla ona bir hatıra gelmez. Hiçbir şey, kalbe düşmez. Unutma durumu, bu mertebeye ulaşmadıktan sonra, kalbin selâmeti muhaldir.

Böyle bir nisbet, yani: Yüce Hakkın zatından gayrı sayılan şeyleri bu mertebede unutmak, şu anda **Anka-ı Mağrib** gibi oldu. (*Anka-i Mağrib: Büyük bir kuştur. İsmi maruf, cismi meçhuldür. "Çok nadir bulunan şey" manasında bir deyim olarak da kullanılır*)

Hatta böyle bir şeyin haberi dahi tasdik edilmez.

Bu manada bir şiir:

Erbab-ı nimete mübarek olsun erdikleri;
Miskin aşıka yeter yudum yudum içtikleri.

★★★

Bu yazılandan daha ziyade ne yazalım.

Evvelden ahire kadar selâm...

★★★

83. MEKTUP

MEVZUU: Şeriat ve hakikat üzere istikamet sahibi olduktan sonra, zahiri ve batını birleştirmeye teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Bahadır Han'a yazmıştır.**

Sübhan olan Yüce Allah sizlere çeşitli şeylere bağlantılı kalmaktan kurtuluş ihsan eylesin. Sizleri, her manada mukaddes zatına dönük kılsın. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. Ona ve âline salâtların ekmeli ve selâmların en faziletlisi.

Bir şiir:

Varsa bir kimsenin kalbinde hardal kadar,
Hak arzusundan gayrı, bil hastalığı var.

Zahiri durumu, şeriat-ı garra ile temizleyip süslemek, batını dahi devamlı bir surette Allah ile kılmak büyük bir iştir.

Acaba, hangi devlet sahibidir ki, bu nimete erer!..

Bu iki bağlılığı bir arada tutmak, şeriatın zahiri ile istikamet sahibi olmak, cidden bu zamanda çok değerli bir iştir. Hatta kibrit-i ahmerden daha kıymetlidir.

Sübhan Allah, keremi kemalinden, Seyyidü'l-evvelin vel-ahirin Resulullah'a tabi olmakta istikamet nasib eylesin.

Ona ve âline zahiren ve batınen salât ve selâm...

★★★

84. MEKTUP

MEVZUU:

a) Şeriat ve hakikatten her biri, diğerinin aynı olduğunun beyanı.

b) Hakkal-yakin mertebesine ermenin alâmeti odur ki: Bu makamın ilimleri ve maarifi, şeriatın ilimlerine ve maarifine mutabık buluna.

Ve bu münasebetle bazı hususların beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Seyyid Ahmed Kadiri'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah sizlere şeriat caddesinde istikamet nasib eylesin. Bütün gayretinizi, onun mukaddes zatına müteveccih eylesin; tamamen katında tutsun. Sana ve bize, zatından gayrı her şeyden yüz çevirmek müyesser eylesin... Zeyğ-i basardan (Gözün Hakk'tan başka bir şey görmeye kaymasından) mukaddes (arınmış) Seyyidü'l-Beşer hürmetine...

Salâtlann en faziletlisi, selâmlann ekmeli onun üzerine olsun... Keza onun âlinin, ashabının tümüne de... Amin!..

Bir mısra:

Yazılanın en güzeli, dostların sözleri.

Her ne zaman sevgiliden söz edilse... söylenen söz onun kelâmından olmasa dahi o edilen söz, Yüce Mukaddes zatla bir bakıma münasebettir. İş bu manada münasebeti ganimet biliriz.

İşte anlatılan mana icabı olarak asıl gaye olan bu manada sözü uzatma cür'etinde bulunuyoruz.

★★★

Şeriattan ve tarikattan her biri diğerinin aynıdır. İcmal ve tafsil hariç, aralarında hiçbir ayrılık yoktur. Bir de istidlâl ve keşifdir, gaiplik ve şehadetdir, amelin bulunması ve bulunmamasıdır.

İlimler ve hükümler, şeriat-ı gayranın beyanı gereğince malûm olur. Bu ilimler ve hükümler de, hakk'l-yakin hakikatı ile tahakkuk ettikten sonra açılır; aynıyla tafsil olur. Gaiplik halinden şehadete geçilir. Çalışmanın zorluğu, amelin yük olma manası ortadan kalkar.

Hakka'l-yakin mertebesine ermişliğin alâmeti: Bu makamın ilimleri ve maarifi, şeriatın ilimlerine ve maarifine mutabık olmasıdır. Arada bir kıl kadar aykırı durum olsa, bu ona delildir ki: Hakikatlar hakikatına vusul olmamıştır.

Tarikat meşayihinden ilim veya amel olarak şeriata muhalif

ne gibi bir şey vaki olursa... o vaktin sekir haline mebnidir. Vaktin sekri ise, ancak yol esnasında olur... Nihayetin nihayetine varan Müntehilerin hali ise... tamamen ayıklıktır. Vakit, onların fiillerine mağluptur. Hal ve makam ise... bunların kemaline tabidir.

Bir şiir:

Sofi ibn-i vakt olmuştur misalden;
Lâkin safi boştur vakitten halden...

Üstte anlatılan mana ile tahakkuk etmiştir ki: Şeriata muhalif hareket, işin hakikatına vüsulün olmayışındandır.

Meşayihten bazılannın ibarelerinde şöyle bir cümle gelmiştir:

-Şeriat hakikatın kabuğu olup hakikat ise, şeriatın özüdür.

Bu cümle, her ne kadar söyleyen kimsenin istikamet sahibi olmayışından haberv ermekte ise de, muradının şöyle demek olması da mümkündür:

-İcmal halindeki manaya nisbetle tafsil, öze nisbetle kabul hükmündedir. Keşfin yanında istidlâl, özün yanında kabuk gibidir.

Ama halleri istikamet üzere olan büyükler, böyle mevhum ve muhalif ibarelerin konuşulmasına cevaz vermezler. Şeriatla hakikat arasında tafsil ile icmal, istidlâl ve keşiften başka fark tespit etmezler.

Bir kimse, Hace Bahaeddin Nakşibend Hz.lerine şöyle sordu:

-Bu seyir ve sülûkten maksad nedir?

Şöyle anlattı:

-İcmali olan marifeti tafsili eylemek; istidlâli olanı da keşfe getirmek.

Sübhan Allah bizlere, ilim ve amel bakımından şeriat üzerinde istikamet nasib eylesin. O şeriatın sahibine salât ve selâm.

Sizi rahatsız edeceğimiz bir husus kaldı. Şöyle ki:

Bu dua mektubunu getiren, Şeyh Mustafa Şüreyhî olup, Kazl Şüreyh soyundandır. Babaları've dedeleri büyüklerdendir. Hepsi çok vazife yapmış maişeti bol kimselerdi. Ama kendisi, ma-

işet darlığından askerliğe teveccüh etti. Bu hususta senetlerini ve fermanlannı beraberinde getirmiştir. Ümid edilen odur ki: İyi haline teveccüh gösterip iltifat gösteresiniz; bilhassa derlenip toparlanmasına sebep olacak bir yoldan. Böylece, kendisi bu ıstırap ve perişanlıktan kurtulur.

Başınızı daha fazla ağrıtmadan, bu kadarı ile yetinelim.

85. MEKTUP

MEVZUU: Yararlı amelleri işlemeye; bilhassa namazlan cemaatle kılmaya teşvik etmek.

Bu münasebetle bazı hususlann beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mirza Fethullah Hakim'e yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah, sizleri razı olduğu işleri yapmaya muvaffak eylesin.

Bilmiş olasın ki: İnsana, itikadlannı düzeltmek nasıl gerekli ise, bunun gibi, yararlı salih amelleri yapması da gereklidir.

İbadetlerin en toplusu, taatlann en yaklaştırıcısı: Namaz kılmaktır. Bu manada, Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Namaz, dinin direğidir. Onu yerine getiren, dinini yerine getirmiş, onu bırakan dinini yıkmış olur."

Bir kimse, namazını devamlı olarak kılmaya muvaffak olursa, kötülüklerden ve uygunsuz işlerden kendisini korumuş olur.

Allahu Tealâ, bu manada şöyle buyurdu:

"Namaz, kötü ve uygunsuz işlerden alır."(29/45)

İş bu ayet-i kerime, sözümüzü teyid etmektedir.

Bir namaz ki, anlatılan mesabede değildir. Yani: Sahibini kötülüklerden ve uygunsuz işlerden almaz, o namaz, surettir; onun hakikatı yoktur. Ancak, ta hakikat hasıl oluncaya kadar namazı terk etmemek gereklidir. Zira, hepsi elde edilmezse de, hepsini terketmek olmaz. Hiç uzak görmemeli: Keremliler keremlisi Yüce Allah ona da değer verir, hakiki namaz yerine ka-

bul eder.

Cemaetle namaz kılmaya devam etmeniz gereklidir. Hem de, huşu ve huzur ile... Zira, böyle bir namaz necatın ve felâh bulmanın sebebidir. Bu manada, Allahu Tealâ, şöyle buyurdu:

"Namazlarında huşu (korku ve huzur) **üzere olanlar iflah oldu."**(23/1)

Anlatılan manaya göre, uygun düşer ki: Tehlike ve red korkusunun varlığı düşünülerek amel edile...

Görmez misin ki: Düşman saldırdığı vakit, az atışları, küçük hareketleri dolayısiyle askerlerin kendilerine çok itibar edilir.

Bu ibadetlerden gençlere itibar edilmesinin sebebi var. Çünkü onlar: Nefsani şehvetlerinin ağır basmasına rağmen, nefislerine ibadet yükünü vurur, salâh yolunu tercih ederler.

Ashab-ı Kehfin nailiyetini düşünelim. Allah katında bütün haşmete ve azamete kavuşmalarının sebebi: Din muhaliflerinin elinde bir defa hicret edip kaçmaları olmuştur. Bu manada bir hadis-i şerifte şöyle buyuruldu:

"Herc ü merc (fitne fesat) **içinde ibadet etmek, bana hicret etmek gibidir."**

Bu durumda, menfi bir tutum, hakikatta ibadete teşvik mahiyetindedir.

Bundan daha başka ne yazayım ki?..

Fukara ile (yani: Allah adamları ile) sohbet etmek, oğlum Bahaeddin'e göre, rağbet edilir bir şey değil. Hatta onun meyli ve cezbesi, servet sahibi zenginleredir. Bilmez ki: Onlarla sohbet etmek öldürücü zehirdir. Onların yağlı ballı yemekleri, batında, zulmettir; kalbe karalık verir. Sakın ha, sakın... onlardan çok çok sakınmak lâzımdır. Bu hususta, Resulullah (sav) Efendimizin bir hadis-i şerifi şöyledir:

"Bir kimse, zenginliği için birine tevazu gösterirse... dininin üçte ikisi gider."

Yazıklar olsun, zenginlikleri için onlara tevazu gösterip önle-

rinde boyun bükenlere.

Bu yolda başarı ihsan eden, noksan sıfatlardan münezzeh Allah'tır.

86. MEKTUP

MEVZUU:

Yüce Hakkın zatının gayn şeylerden kalbi selâmete çıkarmak.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, bazı kasaba (Perkene) hakimlerinden birine yazmıştır.**

Sübhan Allah sizlere itidal sınırı ve adalet merkezi üzerinde istikamet nasib eylesin... Seyyidü'l-Mürselin'in şanı hürmetine.. Ona ve âline salâtların en faziletlisi, selâmlann ekmeli.

Bize ve size lâzım olan: Hakkın zatından gayrı şeylerle ilgi kurmaktan yana kalbi selâmete çıkarmaktır. Bu selâmet, ancak şu şekilde tahakkuk eder: Kalbde Yüce Hakkın zatından gayrı hatıraların beka (devam) bulmaması halinde. Şöyle ki: Hayatın bin sene uzadığını farz edelim; hiçbir vasıta ile, Yüce Hakkın gayrının unutulmaması sonunda kalbde hasıl olan manaya bir gölge düşmemelidir.

Bir mısra:

İşin aslı bu iştir, bakisi boş iştir.

Karşılama vaktinde, kerem olarak şöyle demiştiniz:

-Müracaat edilmesi gereken mühim bir şey olursa... bize yazmanız yerinde olur.

Bu sözünüze dayanarak başınızı ağrıtma cür'etinde bulunuyorum:

Şeyh Abdullah Sofi, salihlerden bir kimsedir. Bazı ihtiyaçları sebebiyle borç yüklenmiştir. Onu borcundan kurtarmak için kendisine yardım edilmesi temenni edilir.

Vesselâm...

87. MEKTUP

MEVZUU: Allahu Tealâ'nın veli kullarını kabul eden kimsenin saadeti.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Pehlivan Mahmud'a yazmıştır.**

Allahu Tealâ, size şeriat caddesinde selâmet ve sebat ihsan eylesin. O şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyet...

Cemaatınıza müjdelerin ilki, Şeyh Meyan Müzzemmil'in kudumüdür (gelmesidir).

Onun sohbet bereketinden ne kadarını beyan edebilirim ki?.. Acaba hangi saadettir ki, bir şahsı, Allah'ın veli kullarından birinin kabul etmesinden daha faziletli olsun!.. Bir de, sevgi çemberi içine ve yakınına alırsa.

"...onlar öyle bir cemaattir ki, kendileri ile oturana şekavet gelmez..." manasındaki hadis-i şerif bu zümreyi anlatır.

Hülâsa: Onların sohbetini ganimet bilmelidir ki, müessir olsun.

Bundan başka ne yazayım... Evveli selâm, ahiri selâm.

88. MEKTUP

MEVZUU:

a) İman ve salâh (yararlı amel) içinde saç ağartmanın fazileti.

b) Gençlik çağında, korkunun ağır basmasının lüzumu.

c) Yaşlılıkta ümitvar olmak.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Pehlivan Mahmud'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, devamlı sizi zatı ile eylesin.

Acaba hangi nimettir ki: İman ve salâh (yararlı iş) halinde saç ağartmaktan daha faziletli olsun!..

Bir hadis-i şerifte Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bir kimse, Müslüman olarak saçını ağartırsa... bağışlanır."

Yaşlılık başlayıp saç ağardıktan sonra, reca canibine (ümit tarafına) dönmeli; Yüce Hak'tan gelecek mağfiret zannı ağır basmalıdır. Ancak, gençlik çağında korku yanı daha fazla olmalıdır. Amma, yaşlılık çağına geldikten sonra reca (ümit) yanını tercihten başkası yakışmaz.

Evvel ahir selâm.

89. MEKTUP

MEVZUU: Taziye hakkındadır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mirza Ali Can'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah, şeriat caddesinde sizlere istikamet nasib eylesin. O şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyet.

Bilmiş olasın ki: Ölüm, insan için kaçınılmaz bir şeydir. Yüce Hakkın şu kavlini tasdik etmek gerek:

"Her nefis, ölümü tadacaktır."(3/185)

Bir hadis-i şerifte ise şöyle buyuruldu:

"Saadetler olsun o kimseye ki, ömrü uzun olur, ameli çoğalır..."

Ölüm, iştiyaklı kimselere bir tesellidir. Sevgiliyi sevgiliye kavuşturan bir vesiledir. Şu ayet-i kerime bu manadadır:

"Kim Allah'a kavuşmayı arzularsa, şüphe yok ki, Allah'ın tayin ettiği o vakit herhalde gelecektir."(29/5)

Evet... İstenen yere kavuşarak hürriyet kazananların, huzur devletinden geri kalanların hali harap ve beterdir.

Merhume, sizin için bir nimet kaynağı olup, şu sıralarda sizin için bir ganimetti. Şimdi size gereken, iyiliğe iyilikle karşılık vermektir. Her saat ona dua edip sadaka göndermektir.

Bir hadis-i şerifinde Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Meyyit, denizde boğulmak üzere olana benzer; babadan, anadan, dosttan gelecek ve kendisini tutacak bir dua bekler."

Aynı şekilde şu da uygun düşer ki: Onun ölümünden ibret alasınız. Kendi ölümünüzü hatırlayasınız. Tamamen, Yüce Hakkın rızası bulunan işlere dönesiniz. Dünya hayatını, gurur verip aldatan bir matahtan başka bir şey yerine koymayasınız. Eğer dünya ve içindeki şeylerin kıl kadar değeri olsaydı; kâfirler ondan faydalanamazdı ve şerlilere ondan hiçbir şey verilmezdi.

Sübhan olan Yüce Allah, bize ve size zatının gayrı sayılan şeylerden yüz çevirmeyi nasib eylesin. Mukaddes zatına dönük eylesin... Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. Ona ve âline salâtlann en faziletlisi, selâmların ekmeli.

Selâm ve ikram...

90. MEKTUP

MEVZUU:

a) Her bakımdan Sübhan Hakka yönelmeye teşvik.

b) Üstte anlatılan devletin bu zamanda husulü, bu Taife-i Aliye-i Nakşibendiyeye ihlâsla yönelmeye bağlıdır. Allah onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hace Kasım'a yazmıştır.**

Sübhan Allah, bu düşük dünyayı, himmet nazarında kadri düşük, itibarsız eylesin. Ahiretin cemaatini dahi, basiret aynanızda süslenmiş göstersin... Zeyğ-ı basardan mutahhar (Gözün Hak'dan başkasına kaymasından yana pâk olan) Seyyidü'l-Beşer hürmetine... Ona ve âline salâtların en faziletlisi, selâmların ekmeli.

Pek değerli hediyelerle, iltifat olarak gönderilen mübarek

mektubunuz ulaştı. Allahu Tealâ, bu kereminize göre, sizi hayırla mükâfatlandırsın.

Sevenlerin ve ihlâs sahiplerinin yaptığı nasihat şudur: Her manada Yüce Mukaddes Zat'a yönelmek için çalışıp çabalamaya ve Yüce Zat'ından gayrı şeylerden yüz çevirmeye teşvik.

Bir mısra:

Asıl iş budur, kalanı abes.

Anlatılan büyük devletin bu zamanda hâsıl olması şuna bağlıdır: Bu Taife-i Aliyye-i Nakşibendiye'ye karşı ihlâs sahibi olarak, kendilerine dönmek. Şundan ki: Bunların bir sohbeti ile hâsıl olan mana zenginliği, uzun süren ağır mücadele ve şiddetli rizayetlerle dahi elde edilemez. Çünkü: Bu büyüklerin yollarında, nihayette elde edilecek mana zenginliği, bidayete derc edilmiştir. Şöyle ki: Bunların ilk sohbetlerinde verilen, işin sonunda müntehilerin eline geçendir.

Bu büyük zatların yolu, ashab-ı kiram yoludur. Hayrü'l-Beşer Resulullah (sav) Efendimizle yaptıkları ile sohbette kendilerine hâsıl olan mana zenginliğinin, nihayette bu ümmetin evliyasına hâsıl olması nadirattandır. İş bu yol: Nihayetin bidayete derc edilmesi yoludur.

Bu büyük zatlara karşı muhabbet duymalısınız; zira, işin aslı onlardır.

Selâm size ve diğer hidayete tabi olanlara; Mustafa yolunu bırakmayanlara. O'na ve âline salât ü selâm.

★★★

91. MEKTUP

MEVZUU:

a) İtikadı düzeltmek, salih ameller işlemek... her ikisi de alem-i kuds'e uçmaya iki kanattır.

b) Şeriat amellerinden ve hakikat hallerinden maksad: Nefsin tezkiyesi ve kalbin tasfiyesidir.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Kebir'e**

yazmıştır.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bize ve size sünnet-i seniye üzerinde istikamet sahibi olmayı nasib eylesin. O sünnet-i seniye sahibi zata salât ve selâm.

Bilmiş olasın ki, mutlaka lâzım olan şudur:

a) Ehl-i sünnet vel-cemaat ulemasının görüşüne uygun olarak itikadı düzeltip sağlamlaştırmak. Bunlar, fırka-i naciye olan zatlardır.

b) Bundan sonra, fıkhî hükümler iktizasınca amel işlemek.

Amele ve itikada dayalı bu iki kanat elde edilince, alem-i kudse uçmak maksadı uygun yola girer.

Bir mısra:

Asıl mesele budur, ötesi boş.

Şeriat amellerinden ve hakikat hallerinden maksat, şunları elde etmektir:

a) Nefsin tezkiyesi...

b) Kalbin tasfiyesi...

Nefis tezkiye edilmediği süre, kalbin selâmeti hasıl olmaz. Necatın kendisine bağlı bulunduğu hakiki iman dahi hasıl olmaz.

Kalbin selâmeti ancak şöyle olursa tasavvur edilir. Yüce Hakkın zatından gayrı bir şeyin hatırası kalbe asla gelmemelidir. O kadar ki:

Bin senelik bir zaman içinde dahi, kalbe yabancı düşmez ve kesin olarak, oraya yolu uğramaz.

Çünkü: Her manada Hakkın zatına yabancı sayılanları unutmak hali kalbde hasıl olmuştur. O derecede ki: Öyle bir şeyi hatırlamaya kendini zorlasa dahi hatırlayamaz. İş bu hal anlatılırken şu tabir kullanılır:

-FENA...

Ve bu yolda ilk basamak budur. Evvel ve ahir selâm.

92. MEKTUP

MEVZUU: Kalb itminanı, nazar ve istidlâl ile değil, zikirle olacağının beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz'leri bu mektubu, Şeyh Kebir'e yazmıştır.**

Sübhan Allah, bize ve size Şeriat-ı Mustafaviye üzerine sebat nasib eylesin. O şeriatın sahibine salât ve selâm.

Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Haberiniz olsun, kalbler Allah'ın zikri ile itminana kavuşur."(13/28)

Üstteki ayet-i kerimenin ifade ettiği mana gibi, kalbin itminan yolu Allahu Tealâ'nın zikridir, nazar ve istidlâl değildir.

Bir şiir:

Akılla yol almak isteyen kimse delidir,
Tahta bacaklar üstünde yürüyen gibidir.
Aklına uydurmak ister yolları, uyduramaz;
Ordan oraya sallanır, ayakta duramaz.

Zikirde, Yüce Mukaddes Hakkın zatı ile münasebet kurma kazancı vardır. Hakikatten böyle bir münasebet olmayınca, toprakla Rabbü'l-erbab'ın ne gibi bir bağlantısı olur!..

İş kalb imtihanına vardığı zaman, elde edilen zamanın kazancı, ebedi bir saadet devleti olur.

Bir şiir:

Zikrini etmelisiniz Hakkın her zaman;
Kalbin cilâsı gıdası olur o zaman.

Evvel ahir selâm...

93. MEKTUP

MEVZUU: Vakitleri, Yüce Sübhan Allah'ın zikrine harcamaya teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, İskender Han Lodi'ye yazmıştır.**

Beş vakit namazı cemaatle kıldıktan, Resulullah (sav) Efendi-

mizin hiç bırakmadan kıldığı sünnetleri de kıldıktan sonra, en uygunu, vakitleri Allah zikri ile geçirmektir. Onun gayrı ile meşgul olmamaktır. Bu vakitler hangisi olursa olsun, yürürken, uyurken, yemek yerken... değişmez.

Zikretme yolu, size açıklanmıştır. En uygunu, anlatılan şekilde zikretmektir.

Manen derlenip toparlanma haline bir kesiklik gelirse... bu kesikliğin sebebini araştırmak gerekir. Öncelikle onun tayini ve teşhisi icab eder, sonra da, kusurları telâfi sebeplerine teşebbüs edilir.

Sübhan olan Yüce Hakka, iltica ve tazarru ile teveccüh etmelidir. Kusur ve kesiklik zulmetinin def'ini o Sübhan Zat'tan dilemelidir. Bunun için zikir telkini aldığı şeyhi dahi vesile bilmelidir.

Her zorluğu kolaylaştıran Sübhan Allah'tır.

Vesselâm...

94. MEKTUP

MEVZUU: İnsan için gerekli olan şu işlerin beyanı:

a) İtikadını tashih edip sağlığa kavuşturmak.

b) Yararlı amelleri işlemek.

Bu iki kanaattır ki, Hak yolcusunun hakikat alemine uçmasına sebep olur.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, İskender Hızır Han Lodi'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah sizlere Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde istikamet nasib eylesin. O şeriatın sahibine salât ve selâm.

İnsana öncelikle lâzım olan, ehl-i sünnet vel-cemaat görüşünün iktiza ettiği biçimde, itikadını düzeltmektir. Ki bu zatlar, fırka-i naciyedir. İkinci olarak fıkhî hükümlere göre yararlı (salih) amelleri işlemektir.

Şayet, tevfik-i ilâhî müsaid olursa; farzları, sünnetleri, vacipleri, müstahapları, helâli, haramı ve şüpheli işleri öğrenip anla-

tılan itikada ve amele dayalı iki kanat dahi hasıl olduktan sonra hakikat alemi yönüne uçmak mümkün olur. İtikada ve amele dayalı iki şeyin husulü olmadan hakikat alemi yönüne uçmak muhaldir.

Bu manada bir şiir:

Bir muhal iştir yürümek bu safa yolunda,
Mustafa'ya olmazsa uymak, Sa'di, yolunda.

Allahu Tealâ, bize ve size Resulullah yolunda sebat ihsan eylesin. O'na ve âline salât ve selâm...

96. MEKTUP

MEVZUU:

a) Ertelemeyi ve tehir etmeyi engellemek.

b) Şeriata tabi olmaya teşvik.

O şeriatın sahibine salât ve selâm.

Bu müasebetle bazı hususların beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Muhammed Şerif'e yazmıştır.**

Ey Oğul;

Şu vakit, tam fırsat anlarıdır. Manen derlenip toparlanma sebepleri için kolaylıklar da var. Bunlar, öyle şeylerdir ki, hemen elde edilmesi gerekir, hiç ertelemeye gelmez.

Vakitlerin en şereflisi olan gençlik çağını, amellerin en faziletlisi olanlar için harcamalıdır. İş bu ameller, Mukaddes Yüce Hakkın ibadet ve taatıdır.

Şeriatın haram ettiği ve şüpheli gördüğü şeylerden kaçınarak beş vakit namazı cemaatle kılmaya devam etmek dahi, pek uygun düşer.

Nisab durumunun varlığı ile zekât vermek dahi, İslâm dininin zaruri tuttuğu ibadetler arasında sayılır. Tam bir gönül rızasiyle bu zekâtı eda etmelidir; hatta bu zekâtı vermeyi canına minnet bilmelidir.

Allahu Tealâ, kereminin kemali ile kullara, bir gün ve bir ge-

cede (yirmi dört saatte) beş vakit namaz tayin etti.

Ticaret mallarından ve en'am-ı saimeden (istifade edilen ehli çayır hayvanlarından), dörtte birinin onda biri (kırkta biri) kadar fakirlere zekât vermeyi de ayrıca tayin etti.

Sonra mübahlar meydanını da çok genişletti. Yukarıda anlatılan manaya göre:

a) Yirmi dört saatten bir saati Hakkın ibadeti ile geçirmeyip tembellik etmek;

b) Kırk sehimden birini, cimrilik ederek fakirlere vermemek,

c) Geniş ve hiçbir şeye ihtiyaç bırakmayacak alanı olan mubah dairesinin dışına çıkıp haramlara ve şüpheli işlere dalmak, doğrusu insafsızlığın son kertesidir.

Gençlik çağı, nefs-i emmarenin hükümran olma çağı; şeytanın kahramanlık çağıdır. Bu esnada yapılan az bir amele çok büyük ecir verilir.

Yarın erzel-i ömre (yaşlanıp bir iş yapamaz hale) düşersin. Kuvveler ve duygular zayıflar. Derlenip toparlanma sebepleri darmadağın olur. O zaman da, nedametten ve eseften başka bir şey hasıl olmaz.

Yarına kalmayabilirsin. O zaman da, tevbenin çeşidi sayılan nedamet ve teessüf etmek dahi kolay olmaz; bu fırsatı da kaçırırsın. Böyle olunca, ebedi azaba, sonsuz ikaba uğrayabilirsin. Bu haberi: Sözünde hiç yalan yanlış bulunmayan Nebiy-i Sadık haber verdi; asileri önüne çıkacak azaptan sakındırmak istedi. Ona, salâtların en faziletlisi, selâmların en üstünü.

Bu gençlik zamanında mel'un Şeytan aldatma kandırmaca ile gelir, Yüce Allah'ın keremini haber verip amelleri bıraktırmak ister. Yüce Allah'ın affına dayandırıp isyan ettirmeye kalkar.

Çok çok dikkat gerek...

Ayık olmalı ve bilinmeli ki: Bu dünya mihnet ve belâ evidir. Dostlar ve düşmanlar bir arada yaşarlar. İşin ne olduğu bilinmez. Allahu Tealâ'nın rahmeti dahi her şeye şamildir. Bu manayı şu ayet-i kerime bize haber verdi:

"...Rahmetim her şeyi kuşatmıştır."(7/156)

Amma, kıyamet günü gelince... Orası her şeyin karşılığını bulacağı ceza evidir. Dostlar, düşmanlardan orada ayırdedilir. Bu manayı Allahu Tealâ, bize şöyle haber verdi:

"Bugün ayrılın, ey mücrimler."(36/59)

İşte o zaman, rahmet kur'ası, dostlar adına çıkar. Düşmanlar ise mutlak mahrum, muhakkak mel'un olurlar. İş bu manaya şu ayet-i kerime şehadet eder:

"Onu (rahmetimi) **şu kimselere yazacağım: Müttaki, zekâtını veren. Ve şu kimselere ki: Ayetlerimize iman ederler."**(7/156)

Üstteki manadan da anlaşılacağı gibi, ahirette rahmet ve kerem ebrar zümresine ve hayırlı Müslümanlara tahsis edilmiştir.

Evet... Son nefesin iyi kapanması takdirine göre: Müslümanlann mutlaka bu rahmetten nasipleri olacak ve aradan uzun bir zaman geçse dahi, cehennem azabından kurtulacaklardır.

Amma, bu kadar isyan ve kötülük karanlığının birikip yığılmasından sonra nasıl iman nuru baki kalır?..

Sübhan Allah'ın inzal buyurduğu hükümlere aldınş edilmeyince, selâmetle, nasıl dünyadan ahirete gidilir?..

Ulema, üstte anlatılan mana üzerine şöyle dedi:

-Küçük günahlara devam etmek, büyük günahları işlemeye götürür; büyük günahlara ısrarla devam etmek ise küfre... Böyle bir şeyden Allah'a sığınmak lâzımdır.

Bu manada bir şiir:

Az anlattım sana derdimi sebebi korkudur
Sizi yormaktan, yoksa kalan kelâmın çoğudur.

Allahu Tealâ, bizleri razı olduğu işleri yapmaya muvaffak eylesin. Allah'ın Resulü Muhammed hürmetine. Allahu Tealâ ona salât ve selâm eylesin.

Anlatılmasını istediğimiz bir husus var. Şöyle ki:

Bu mektubu getiren Mevlâna İshak, bu Fakir'in ahbabı arasındadır. Eskiden beri komşuluk hakkı dahi var. Yardıma ve

muayenete ihtiyacı olursa, ona teveccüh göstermeniz yerinde olur.

Kitabet ve inşa (yazı san'atı) fenni üzerinde bilgisi vardır. Hatta kendi haline göre bu işte ihtisas sahibidir.

Vesselâm...

97. MEKTUP

MEVZUU: İbadetten maksat, yakin halinin hasıl olmasıdır. Ve buna münasip şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Derviş'e yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bizim gibi müflisleri, imanın hakikatı ile müşerref eylesin. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine... O'na ve âline salâtların en tamamı, selâmlann ekmeli.

İnsanın yaratılmasından maksat; emredilen ibadetlerin eda edilmesi olduğu gibi, ibadetlerin edasından dahi maksat: İmanın hakikatı olan yakin halini elde etmektir.

Yüce Allah'ın şu emri:

"Sana yakin gelinceye kadar Rabbına ibadet et."(15/99)

Anlatılan manaya bir işaret olması mümkündür. Zira ayet-i kerimenin (Arapça aslında) geçen:

"Hatta" lâfzı gaye için olduğu gibi, illet (sebeb) için de olur. Bu duruma göre mana şudur:

"Sana yakin gelmesi için..."

Anlatılan duruma göre: İbadet öncesi yapılan iman suret olup, asıl imanın hakikati yakin olan imandır.

Bu mana üzerine Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Ey iman edenler, iman ediniz..."(4/136)

Bu ayet-i kerimenin açık manası şu olabilir:

"Ey sureta iman etmiş olanlar, emredilen vazifeleri yapmak suretiyle hakikaten iman ediniz."

Velâyet halinden ibaret olan fena ve beka devletlerinin husu-

lünden asıl gaye, işte bu YAKİN halinin olmasıdır.

Fenafillah ve bekabillah lâfızlarından, anlatılanın dışında mana çıkarmayı murad edenler, yani: Halliyet ve mahalliyet (kulun Allah'a, Allah'ın kula gelmesi) vehmini doğuracak sözler söyleyenler, ilhada ve zındıklığa düşmüş olurlar.

Halin galebesi ve vaktin sekri olduğunda bir şeyler zuhura gelebilir; böyle bir şeyi sonradan bırakıp geçmek önceki sözden ve halden istiğfar etmek gerekir.

Tabakat meşayihinden İbrahim b. Şeyban şöyle dedi:

-Fena ve beka bilgileri, vahdaniyette ihlâs, ibadette sıhhat üzere devreder. Bunun dışında kalanlar: Zındıklık ve muğalatadır.

O, bu sözleri doğru söylemiştir. Allah, sırrının kudsiyetini artırsın. Onun bu sözleri, istikametini anlatır.

Fenafillah, Yüce Hakkın razı olduğu şeyler içinde yok olmaktır. Seyr-i ilellah ve seyrifillah gibi manaları dahi bu kıyasla kabul etmek düşer.

Şu anlatacağımız bir husus kaldı:

Şeyh Meyanüllah Bahş salâh, takva hali ile muttasıf bir kimsedir. Kendisi ile irtibatlı birçok kimseler vardır. Maddelerden herhangi bir maddeye ihtiyaç duyarsa... haline uygun teveccüh gösterileceği ümidi vardır.

98. MEKTUP

MEVZUU: Yumuşak davranmaya teşvik edip sert davranmayı, hadis-i şerifler getirerek terk ettirmek.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Zekeriya'nın oğlu Abdülkadir'e yazmıştır.**

Allahu Tealâ'dan adalet merkezi üzerinde istikamet dileriz.

Burada, vaaz, nasihat ve zikretme hususunda gelen Resulul-

lah (sav) Efendimizin hadis-i şeriflerini anlatacağız. O hadis-i şeriflerin sahibi Resulullah Efendimize salâtların en faziletlisi, selâmların en üstünü...

Allahu Tealâ, bu hadis-i şeriflerin gereğince iş görmeyi müyesser eylesin.

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allah refiktir; rıfkı sever. Rıfk (merhamet, şefkat, acıma duygusu) **üzerine yaptığı ihsanı sertlik üzerine yapmaz. Hatta, bunun için yaptığı ihsanı, başkası için yapmaz."** (Müslim ve Mişkâtü'l-Mesabih)

Resulullah (sav) Efendimiz, Hazret-i Aişe'ye (ra) şöyle buyurdu:

"Rıfk ile muamele etmen gerekir. Bilhassa sert ve kötü sözden sakınmalısın. Her ne şeyde rıfk olursa, ona süs olur; her ne şeyden alınırsa o şeye de ar olur." (Müslim ve Mişkâtü'l-Mesabih)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Rıfk ile muameleden mahrum olan, hayırdan mahrum olur." (Müslim-Ahmed-Ebu Davud)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Sizin bana en sevimli geleniniz, huy itibarı ile en güzel olanınızdır." (Buharî)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Rıfk ile muameleden yana kendisine bir haz ihsan edilen kimseye, dünya ve ahiretin hazzı verilmiştir." (Mişkâtü'l-Mesabih)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Haya imandandır; iman ise, cennettedir. Hayasızlık cefadır; cefa ise, cehennemdedir." (Ahmed-Tirmizî-Mişkâtü'l-Mesabih)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Hayasızca söz söyleyene Allah buğzeder." (Tirmizî-Mişkâtü'l-Mesabih)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Dikkat ediniz, size kendisinin ateşe haram olduğu, ateşin dahi kendisine haram olduğu kimseyi haber vereceğim: Sakin, yumuşak, cana yakın ve kolay gösterendir." (Ahmed-Tirmizî-Mişkâtü'l-Mesabih-Taberanî)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Mü'min olan sakin, vakarlı ve yumuşak başlıdır. Misali, çekilen bir deve olabilir ki: Bir yere bağlansa inkiyad eder; taş üzerine çökertilmek istense çöker." (Mişkâtü'l-Mesabih-Ahmed-Ebu Davud-Tirmizî)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bir kimse, hırsını almaya güçlü iken öfkesini yutarsa, Allahu Tealâ, kıyamet günü onu halkın gözleri önünde davet eder; ta ki, gelip hurilerden hangisini beğenirse ala." (Buhari-Ahmed-Tirmizî-Mişkât)

Bir kimse, Resulullah (sav) Efendimize gelip kendisine bir tavsiyede bulunmasını istedi; bunun üzerine Resulullah (sav) Efendimiz ona şöyle buyurdu:

"Öfkelenme."

Aynı şekilde, birkaç kere bir tavsiyede bulunmasını istedi; Resulullah (sav) Efendimiz hepsinde şöyle buyurdu:

"Öfkelenme." (Buharî)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Dikkat ediniz, size cennet ehlini haber vereceğim. Zaif görülen, hor görülen, bir güçsüzdür ki, bir şeyin olması için Allah adına and içip söylese, Allah onun yeminini yerine getirir.

Dikkat ediniz, size cehennem ehlini haber vereceğim. Kaba, burnunun dikine giden ve büyüklük satandır." (Buharî)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Biriniz, ayakta iken öfkelenirse otursun; şayet üzerinden öfkesi gitmezse yatsın." (Tirmizî-Ebu Davud-İbn-i Hibban)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Öfke imanı bozar; tıpkı sabrın (Sabr: Acılığı ile bilinen bir

bitkidir. Sarı veya kırmızı olur. Usaresi tıbda kullanılır.) **balı bozduğu gibi.”** “Mişkâtü’l-Mesabih-Ebu Davud-Taberanî-İbni Asakir-Hakim Tirmizî)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Bir kimse, Allah için tevazu ederse, Allah onu yükseltir. Bu hali ile, kendine göre küçük olduğu halde, insanların yanında büyük olur.

Bir kimse, büyüklük satar da kibre kapılırsa Allah onu düşürür. Kendince büyük olsa da, halkın nazarında küçük düşer. Hatta insanlara göre o: Bir köpekten ve bir domuzdan daha ehvendir.” (Mişkâtü’l-Mesabih-Beyhakî-Ebu Nuaym)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Bir kimse dilini korursa, Allah onun ayıbını kapatır. Bir kimse öfkesini tutarsa, kıyamet günü Allah ondan azabını alır. Bir kimse Allah’a özrünü beyan ederse (af dilerse) **Allah onun özrünü kabul buyurur.”** (Süyutî-Mişkâtü’l-Mesabih)

Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

“Bir kimsenin üzerinde, kardeşinin namustan veya başka bir şeyden yana bir hakkı varsa, dinarın ve dirhemin bulunmadığı gün gelmeden önce ondan helallik alsın. Oraya kaldıktan sonra, eğer salih bir ameli varsa, zulmettiği kadar ondan alınır. Hasenatı olmayınca, zulmettiği kimsenin seyyieleri alınır, kendisine yüklenir.” (Buharî)

Resulullah (sav) Efendimiz ashabına şöyle sordu:

“Müflis kimdir; bilir misiniz?”

Şöyle dediler:

-Bize göre müflis, parası ve metaı olmayandır.

Bunun üzerine Resulullah (sav) Efendimiz şöyle anlattı:

“Ümmetimden müflis odur ki, kıyamet günü namaz ve zekâtla gelir. Ama, bu arada sövdüğü şu kimse, dövdüğü bir başka kimse dahi gelir. Bunun üzerine kendisinin hasenatından şuna verilir; buna verilir. Üzerindeki haklar bitmeden, kendi hasenatı tükenirse, o zaman, onların hatalarından alınır, kendisine yüklenir. Daha sonra, cehenneme atı-

lır." (Müslim)

Anlatıldığına göre, Muaviye (ra), Hazreti Aişe'ye (ra) bir mektup yazdı; bu mektubunda şöyle dedi:

-Bana tavsiye mahiyetinde bir mektup yaz, ama uzun olmasın.

Hazret-i Aişe şöyle yazdı:

-Selâm sana... Sonra... Resulullah'ın (sav) şöyle buyurduğunu dinledim:

"Bir kimse, insanlar darılsa dahi, Allah'ın rızasını kollarsa... insanların eziyetine karşı Allah ona yeter. Bir kimse, Allah'ı darıltarak insanların rızasını almaya kalkışırsa, Allah onu insanların eline bırakır." Selâm sana. (Mişkâtü'l-Mesabih-Tirmizî)

Resulullah (sav) Efendimiz sözünde doğrudur. Allahu Tealâ, ona ve âline salât eylesin; selâmet ihsan eylesin, üzerlerine bereket yağdırsın.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bizi ve sizi Muhbir-i Sadık Resulullah (sav) Efendimizin buyurdukları ile amel etmekte muvaffak eylesin.

Üstte anlatılan hadis-i şerifleri, açıklamasını yapmadan yazdım, ama Şeyh Ciyo'ya müracaat edilirse manalan anlaşılır.

Bu hadis-i şeriflerin iktizasına göre, çalışıp çabalamak lâzımdır.

Dünyanın bekası cidden azdır. Ahiretin azabı ise, son derece şiddetli ve devamlıdır.

Aklınızı ve fikrinizi kullanmalısınız. Halâvetten hali bu dünyanın taze görünüşüne aldanmak olmaz.

Eğer dünya sebebiyle izzet ve fazilet mümkün olsaydı, dünyalıktan yana bolluk içinde olanların her şeyden daha aziz ve daha faziletli olmaları lâzım gelirdi.

Dünyanın zahirine aldanmak akılsızlık alâmetidir. Akıllıya lâyık olan: Bu az günlerin fırsatını ganimet bilmektir; bu küçük fırsatı, Allah rızasına çalışıp sarf etmektir; Allah'ın kullarına iyilik

etmektir.

Allah'ın emrine tazim ve Allah'ın kullarına şefkat; her ikisi de, ahiret azabından kurtulmak için iki büyük köktür.

Muhbir-i Sadık Resulullah (sav) Efendimiz, her ne haber vermiş ise verdiği haber, işin özüne mutabıktır. Ondan yanlış ve hezeyan asla sadır olmaz.

Bu gaflet uykusu ne zamana kadar sürecek? Böyle bir gaflet uykusunun sonu, rüsvaylık ve mahrumiyet değil midir?

Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Sizi, boş yere yarattığımızı mı sandınız?.. Ve siz bize dönmeyeceksiniz (öyle mi?)" (23/115)

Ben, iyi biliyorum ki, bu gibi sözleri dinlemeye vaktin müsit değildir. Çünkü gençlik çağındasın. Dünyalık nimetler de boldur. Lâkin, senin hallerine şefkatimdir ki, bu sözlerin söylenmesine sebeb oldu.

Şu ana kadar, fırsattan yana fevt edilen bir şey yoktur. Bu vakitte tebve ve inabe etmek kabildir. Haberleşmek şarttır. Bir mısra:

Bir harf yeter inan, varsa evde insan.

★★★

99. MEKTUP

MEVZUU:

a) Huzurun devam keyfiyeti.

b) Gaflet kaynağı uykusunda onunla (Yüce Allah'ın varlık tecellisi ile) olmaya dair sorulara cevap mahiyetindedir.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Hasan Keşmirî'ye yazmıştır.**

Mübarek mektubunuz, gelmesi ile şeref verdi. Bu mektupta bir soru yer almış. Soru özetle şöyledir: .

-Uyku halinde huzur ve Yüce Hakkın zatı ile beraber olma hali nasıl bilinecek?..

Zira, uyku baştan sona gaflet halidir. Onda idrak, insan gücü

boşa alınmıştır.

Anlatılan huzur ise elde edilmesi büyük devlet olan bir şeydir. Bu durumu bu yolun bazı ileri gelenleri bildirmiştir.

★★★

Ey Mahdum,

Bu müşkülün halli için, bir mukaddime yapmaya ihtiyaç olup onun mutlaka açıklanması gerekir. Derim ki:

-Terakki ve uruc yolu, bu heyulani (maddi) cisimle olan alâkasından önce, insaniyet ruhuna kapalı idi. Ruh, bu cisimle birleşmeden önce bir zindanda, bağlı ve hapsedilmiş durumda idi. Bu mana şu ayet-i kerimede vardır:

"Bizde istisnasız, herkesin malum bir makamı vardır." (37/164)

Ama, ruhun tab'ına nefis bir cevher kondu. İş bu nefis cevher şu idi: Bu cesede inmek ve onunla birleşmek şartiyle terakki ve uruc istidadı. Bu cihetle de, melek üzerine olan üstünlük meziyeti onda yerleşik ve kesin bir durum aldı.

Bundan ötürüdür ki: Noksan sıfatlardan münezzeh Hak, kemal manadaki keremiyle, bu nurani cevheri, bu zulmani cisimle birleştirdi.

Nur ile zulmeti bir araya getiren, sonunda işi yaratılma manasına bırakan Yüce Zat, noksan sıfatlardan münezzehtir.

Anlatılan iki şeyden her biri, diğerinin karşısına çıkınca, hakikatta biri diğerine nakşolur duruma gelince. Yüce Sultan Mutlak Hakim Allah, ruha, nefisle ilgilenmek ve ona aşık olmak bağlılığını ihsan eyledi. Tâ ki: Bu birleme gerçekleşsin, bu düzen yerleşsin.

İş bu ilgilenmeyi dahi anlatılan düzen için bir sebeb eyleyip şöyle buyurdu:

"Gerçekten biz insanı, en güzel kıvamda yarattık; sonra onu aşağıların aşağısına çevirdik."(95/4-5)

İş bu ayet-i kerime, anlatılan manaya bir işarettir.

Ruh için anlatılan iniş, hakikatta zemme benzeyen bir medih kabilindendir.

Bundan sonra, ruh tamamen nefis alemine düştü; her haliyle ona yöneldi. Haliyle böyle olması, üstte belirtilen sevgi bağlılığı ile oldu. Kendini ona tabi kıldı. Hatta, bir defada, kendini unuttu. O kadar ki, kendisinden söz edilirken onun hakkında:

-Nefs-i emmare-i bissui (kötülük işleten nefis), tabiri kullanıldı.

Bu durum dahi, ruh için bir başka letafet oldu. Şu yoldan ki: Kemal manasındaki letafetinin bir gereği olarak her neye teveccüh eylese, onun hükmünü almaktadır.

Yukarıda işaret edildiği gibi ruh kendisini unutunca, zaruri olarak, yüce mukaddes olan mertebesinde geçen huzurunu dahi aynı şekilde unuttu. Tam manasiyle gaflete daldı, zulmet hükmünü aldı.

Üstte işaret edilen sebebden Allahu Tealâ, kereminin kemalinden ve kullarına şefkatından dolayı peygamberler çıkardı. Onlara salât ve selâm...

Kulları, o büyük zatlar vasıtasiyle zatına davet eyledi... Kendilerine, ruhun aşık olduğu nefse merhamet emrini verdi. Her kim, bu davete uyarak eski haline geri döndüyse... o büyük bir nailiyete erdi. Başını kaldırmayan, yeryüzünde daimi kalmayı tercih eden ise; boylu boyunca, dalâlete dalıp kaldı.

Bu mukaddimeden sonra, içinden çıkamadığınız cevaba dönelim. Deriz ki:

-Ruhun nefisle birleşmesi, üstteki anlatılan mukaddimeden anlaşılmış oldu. Bunun için ruhun fenası ancak nefiste olacak, bekası dahi nefiste olacaktır.

Hiç şüphe edilmesin ki, zahirdeki gaflet batındaki gafletin aynı olmaktadır. Bu içtima (birleşme) ve intizam (düzen) devam edip kaldığı sürece böyle olacaktır. Zahirin gafleti olan uyku dahi, aynen batının gafleti durumunu alacaktır.

Ne zaman ki, anlatılan intizama halel gelir; batın, zahirin muhabbetinden yüz çevirir, batınların batınına yönelir, önceleri ruha ait olan fena ve beka dahi zail olup kendisine hakiki Baki

Zat'ta fena ve onunla beka hasıl olursa... işte o zaman, zahirin gafleti batında müessir (etkili) olamaz.

Nasıl müessir olsun ki, zatın manasiyle zahire arka çevirmiş ve onun arkasına atmıştır. Zahir için, batına çıkan bir yol asla kalmamıştır.

İşte... anlatılan durumdadır ki: Zahirin gafil, batının huzur içinde olması caiz olur ve bunda da hiçbir mahzur yoktur.

Misal olarak badem yağını görmez misin ki, o: Bademle karışık olduğu sürece, hükmü badem hükmüdür. Ama bademden ayrıldıktan sonra, yabancılık ve bir seçilip ayrılma hükmü meydana çıkar.

Sübhan Allah, üstte güzel vasfı anlatılan devleti zatı, bu alem halkını nefsani zulmetlerden kurtarmak için bu aleme yollamayı murad ederse... seyr-i anillah billah (Allah'ın zatından Allah'a geçiş) yolu ile bu aleme indirir. Böylesine bir halde o inen zatın teveccühü, alem halkına bir alâka duymadan, alemin tümünedir. Çünkü, kendisi, inmeden önceki alâkası üzere devamlıdır. Yani: Mukaddes Zat'lardır. Bu aleme gelişi dahi, kendinden gelen bir tercihle olmamıştır.

Vasfı anlatılan zat, bir müntehidir (işin sonuna varmıştır) ki: Halka yönelip Yüce Halkın zatından yüz çevirmede, müptedilerle surette bir ortaklığı görülür; ama aralarında hakikat olarak hiçbir münasebet yoktur. Zira, alâka duymakla duymamak arasında pek büyük fark vardır.

Şu bir gerçektir ki, müntehi zatın halka yönelmesi için, kendinden gelen bir tercih olmadığı gibi, ondan çıkan böyle bir rağbet dahi yoktur. Ancak, bu halka yönelmek, Allah'ın rızası olarak meydana gelmektedir. Ama müptedi için durum böyle değildir. Halka yönelmek onun için yerleşen zati bir durumdur; halka yönelmek için rağbeti vardır. Böylesine bir işte dahi, Sübhan Hakkın rızası yoktur.

Burada müptedi için bir fark daha vardır ki, o da şudur: Müptedi için halktan yüz çevirip Hakk'a yönelmek mümkündür.

Ama, müntehi bir zat için böyle bir iş mümkün değil, muhaldir. Zira, halka yönelmek, müntehi zatın mertebesi ve makamı için lâzımdır. Ta ki, davet işini tamam edip fena yurdundan beka yurduna göçünceye kadar. İşte o zaman:

-Allahım, refik-i âlâ (en üstün yakınlığı i stiyorum, Allahım) nidası vaktinin hasılatıdır.

Tarikat meşayihi, davet makamının tayininde çeşitli görüş belirtti. Allah, onların sırlarının kudsiyetini artırsın. Bazısı şöyle dedi:

-O makam, Hakk'a teveccühle halka teveccüh arasını birleştirmektir.

Bu makam için değişik görüşler, hallere ve makamlara göre ileri sürülen görüşlerdir. Her şahıs, kendi bulunduğu makamdan haber vermiştir. Ama, işin aslı Allah katında malumdur. Seyyidüttaife Cüneyd-i Bağdadi'nin söylediği şu cümle, bu müsveddede yazıldığı gibi, davet makamına uygundur:

-Nihayet, bidayete dönüştür.

Zira, bidayette, yüz tamamen halka dönüktür.

Yazmış olduğunuz:

"Gözlerim uyur, kalbim uyumaz."

Hadis-i şerifinde, huzurun devamına işaret yoktur. Bu ancak, olsa olsa kendilerine ve ümmetine gelen işler üzerine gelen gafletin olmayışını haber vermektir. Bir de, kendisinden südur eden hallerden yana gafil olmadığını anlatıyor.

Üstte anlatılan mana icabı olarak, Resulullah (sav) Efendimizin uykusu; abdestini bozmamaktadır.

Allahu Tealâ, ona salât ve selâm eylesin.

Resulullah (sav) Efendimiz, ümmetini muhafazada, bir koruyucu gibidir. Dolayısiyle gaflet onun şanına yakışmaz.

"Allah ile öyle bir vaktim vardır ki, araya ne murarreb melek, ne de nebiyy-i mürsel girebilir."

Bu hadis-i şerifte anlatılan mana, tecelli-i berkiye işarettir. Haliyle bu hüküm, hadis-i şerifin sıhhat takdirine göredir. Bu tecelli-i berki, Sübhan Hakkın mukaddes zatına teveccühü gerektirmez; zira bu tecelli, Yüce Hakkın mukaddes zatından gelmekte olup, kendisine tecelli edilenin bunda bir dahli yoktur. Maşukun aşıkta seyri kabilindendir, bu seyirle aşık olmuştur.

Bu manada bir şiir:

Bu suret aynası sefer ve hareketten uzakdır,
Görünüş kabul eden cevher nurun güzelliğidir.

Şunun da bilinmesi gerekir ki: Halka dönüşün gerçekleşmesi halinde daha önce kalkan perdeler geri gelmez. Müntehi olan zat, perdelerin kalkmış olması hali üzere halkla meşgul olur. Çünkü, halkın felahı ona bağlıdır.

Bu büyük zatların misali şu şahsa benzer ki: Tam manasiyle melike yakınlığı vardır. O kadar ki, aralarında hiçbir engel ve perde yoktur; hem mana olarak, hem de suret olarak. Hal böyle iken, melik ona, ihtiyaç sahiplerinin ihtiyacını görmesi, onların hizmetinde bulunması için halkla meşgul olmak vazifesini vermiştir.

Şu dahi, müptedi ile müntehi arasında ayrı bir farktır: Müntehinin aksine müptedi mahcuptur. Yani: Asıl manaya karşı perdeli...

Selâm sizlere ve sair hidayete tabi olanlara.

100. MEKTUP

MEVZUU: Şeyh Abdülkerim Yemeni'nin:
-Sübhan Hak gaybi bilmez, sözüne cevab.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Hasan Keşmiri'ye yazmıştır.**

Mektubunuzun ulaşması ile bize şeref verdi. Onun münderecatı: Parçaları, asılları, babları ve fasılları ile anlaşılmış oldu. Onun içindekiler arasında Şeyh Abdülkerim Yemeni'nin şu

cümlesi var:

-Sübhan Allah, gaybi bilmez.

Ey Mahdum,

Bu Fakir'in o gibi cümleleri dinlemeye asla takatı yoktur. Elde olmadan, onları dinlerken Farukî damarım kabarıyor. O derece ki: Düşünmeye bile mecal kalmıyor. Tevil ve tevcihe dahi yer yok. Ama bu söz kimden gelirse gelsin; ister Şeyh Abdülkerim Yemenî'den, isterse Şeyh-i Ekber-î Şami'den...

Bizim Füsus'a değil, nüsusa (parçalara değil, esaslara) tutunmamız gerekir. Fütuhat-ı Medeniye, bizim için Fütuhat-ı Mekkiye'den (Resulullah'ın vahyi Muhyiddin b.Arabi'nin keşfinden) daha yeterlidir.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah zatını:

"Gaybı bilen."(59/22)

Olarak anlattı, bunu zatı için mutlak kabul etti.

Mana üstte anlatıldığı gibi olunca, Yüce Allah'tan gaybi bilmeyi atmak, cidden kötü bir kabahattır. Hatta, böyle bir şey, hakikatta Yüce Hakkı tekzib sayılır.

Sonra, gayb lâfzından bir başka mana murad etmek, onların bu kelâmını, şenaat olmaktan çıkaramaz.

Onların haline şu ayet-i kerimedeki mana uygun düşebilir:

"Ağızlarından çıkan kelime büyük oldu."(18/5)

Keşke bileydim; onları böyle açıktan şeriatın hilâfına söz etmeye götüren nedir?

İbn-i Mansur (Hallac):

-Enel-Hak...

Sözünde mazurdur. Aynı şekilde, Bayezid-i Bistami dahi:

-Sübhani...

Sözünde mazurdur. Zira ikisi de hallerin mağlubu olmuşlardır. Fakat, bu gibi sözler, halin galebesine mebni değildir. Gerçek o ki: Bu sözler, sahibinden bilerek çıkmıştır. Tevile dayandırılmıştır; ama özür kabiliyeti de yoktur. Halbuki, bu makam, asla tevil kabul etmez. Böyle zahirden sarf edilen sözler, ancak sarhoş sözleridir; başka bir şey değil.

Şayet bu sözü söyleyen kimsenin gayesi: Halkın kendisini levm etmesi ve kendisinden kaçması ise, bu dahi kötüdür, fenadır. Çünkü: Halkın levm etmesini sağlayacak yollar çoktur. Bu durumda, ancak hangi zarurettir ki, kendisini küfür sınırına götürecek işleri irtikaba çağırır?..

Vesselâm...

Siz o cümlenin tevili için kelâm ettiniz, onun için manalar sordunuz. Sorulan suale cevap verilmesi gerektiği için zaruri olarak bu hususta kelâm edeceğiz. Şöyle ki:

Gayb ilmi, Sübhan Allah katındadır.

Ama gayb için söylenmiş şöyle bir cümle vardır:

-Gayb, ancak madum (yok) olan bir şeydir. Madum ise, malum (bilinen) olamaz. İlim dahi maduma taalluk edemez.

Bunun manası şudur:

Sübhan olan Yüce Allah'a göre gayb, mutlak madum, katıksız hiçbir şey değil ise, o zaman ona ilmin taalluku bir mana ifade etmez. Çünkü o şeyin malum olma durumu, onu mutlak madumiyet durumundan ve katıksız hiçbir şey olmamaktan çıkarır.

Görmez misin ki, şöyle bir şey denemez:

Allahu Tealâ, şerikini bilir.

Çünkü, Yüce Mukaddes Hakkın şeriki asla mevcud değildir ve katıksız olarak hiçbir şey olmamak durumundadır.

Evet, gaybın ve şerikin manasını tasavvur etmek mümkün olur. Ama, söz onun mefhum olmasında değil, mısdakında, yani doğruluğunu ortaya koymaktadır. Üstte anlatılan misal, bütün muhal işlerde geçerlidir. Onların mümkün olması tasavvur edilir. Ama doğruluklarını tasavvur etmek imkânsızdır.

Bir şeyin var olma durumu, o şeyi muhal olmaktan çıkarır, ama o şeye en azından zihni bir varlık verilmesi şarttır.

Mevlâna Muhammed Ruhi'nin verdiği manaya itirazınız doğrudur. Çünkü, mücerred olan ehadiyet mertebesinde ilmi nisbetini nefyi, mutlak ilmin nefyini gerektirir. Gayb ilmine nefyin

tahsisi için verilecek yön yoktur.

Mevlâna'nın tevcihinde (yorumunda) bir başka şekilli mana şöyledir:

Mücerred ehadiyet mertebesinde, her ne kadar ilmi nisbet yok ise de, Yüce Hakkın Alim olma sıfatı, olduğu gibi kaim durmaktadır. Çünkü Allahu Tealâ, zatı ile bilir, sıfatı ile değil. Zira o mertebede sıfatlar nefyedilmiştir. Görmez misin ki, sıfatları baştan nefyedenler dahi şöyle derler:

-Sübhan Hak alimdir.

Halbuki onlar, sıfatları Sübhan Hak'tan selb ederler. Yine derler ki:

-Sıfatlara terettüb eden inkişaf, zata terettüb eder.

Bu iş böyle... Gelelim sizin;

-Yüce Mukaddes Zat'ın, gaybe irade ve ilminin taallukunun caiz olmadığı, şeklinde yaptığınız tevcihi beyan etmenize.

Eğer burada ilimden murad, Yüce Mukaddes Vacib Zat'ın ilmi ise bu: Tevcihlerin hakikata (yorumların gerçeğe) en yakın olanıdır. Ama, Vacib Taalâ'nın ilminin, zat-ı bahte (öz zata) taallukuna cevaz olmayışında, Fakir'in açacağı bir bahis vardır. Şöyle ki:

Adem-i cevaz (yol o lmayışı) üzerine beyan ettikleri mana, malumu ihata (bilineni kapsamak) için, ilim hakikatının iktizasıdır. Yüce Mutlak Zat ise, ihatanın (kapsamının) olmayışını gerektirir; bu taallukta iki mana birleşemez.

Burada karışık bir durum vardır. Şöyle ki:

Anlatılan bu mana, yani: Malumu ihata (bilineni kapsamak) için ilmin hakikatının iktizası, ancak husuli (sonradan ortaya çıkan) ilimde olur. O da kuvve-i ilmiyede (bilgi cevherinde) bilinen suretin ortaya çıkması içindir.

Huzuri (bir çalıma olmadan zaruri) ilme gelince, üstteki mana, hiç geçerli değildir.

Üzerinde durduğumuz ilim ise huzuri olup, husuli değildir; mahzurlu yanı yoktur. Zira, Sübhan Hak Tealâ'nın zatına ilim taalluku, huzuri yoldandır; husul (tahsil) yolu ile değil.

İşin hakikatını en iyi bilen Sübhan Allah'tır.

Allahu Tealâ, Efendimiz Muhammed'e, onun pâk âline bereket ve selâmet versin.

Evvel ahir selâm...

101. MEKTUP

MEVZUU: Kemal ehli zatlara sataşan ve onlara çeşitli sözlerle dil uzatan bir cemaate reddiye.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Hasan Keşmirî'ye yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Yüce Allah, halinizi iyi etsin, gönlünüzü hoş eylesin.

Kıymetli yazınızı Mevlâna Muhammed Sıddık ulaştırdı.

Sübhan Allah'a hamd olsun ki, bir yana çekilip kalanları unutmamışsınız.

Nefis için yapılan, zahiri yönden hitaplar, umumi manada açıktır.

Evet... Nefsin emmare halinde iken kendisine yapılan bütün itiraz yerindedir. Ama, onun için itminan hasıl olduktan sonra, asla itiraza yer yoktur. Çünkü: Bu makamda, nefis Allah'tan razıdır, Allah dahi ondan razı olmuştur. Böyle itminan halindeki nefis, kendisinden razı olunmuş ve makbul görülmüştür. Razı ve makbul olunan bir şey için de, itiraza yer yoktur. Nasıl böyle olmasın ki, bu halinde nefsin muradı noksan sıfatlardan münezzeh olan Hakkın muradıdır.

Böyle bir devletin hasıl olması zamanı, Yüce Allah'ın ahlâkı ile ahlâklandığı zamandır. Bu durumda, onun pek yüce ve pek mukaddes sahasında, kudret ve fıtrat itiban ile düşük ve zayıf olan bizim gibilerin itirazına yer yoktur. İtiraz yollu her ne der isek, bize aittir.

Bir şiir:

Değilse sahip biri bir habere özünden,

Çıkar mı şunun bunun haberi hiç sözünden?

Nice cahil kimse vardır ki, tam manada cehaletinden, mutmainne nefsi emmare nefis sayar. Mutmainne derecesini bulan nefse, emmare nefis ahkâmını yürütür.

Nasıl ki, şerli kâfirler, Resulullah (sav) Efendimizi de, sair insanlar gibi sanmışlardı; nübüvvet kemalâtını inkâr etmişlerdir. Allahu Tealâ, bizi, bu büyük zatlan inkâr etmekten korusun. Keza, onların yolunda olan tabilerini, inkâr etmekten de korusun.

Onlara salât ve tahiyyat.

102. MEKTUP

MEVZUU: Faizli borcun, faizi ile birlikte haram olduğunun beyanı.

Yani: Para miktarının tamamı; yalnız borçtan ziyadesi değil. Bununla ilgili bazı meseleler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Muzaffer'e yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun. Selâm, Allah'ın seçmiş olduğu kullara.

Siz diyorsunuz ki:

-Bugün, borçta, riba miktarı, yalnız fazlasıdır. On dirhemlik bir borç miktarına iki dirhem fazlalık konursa haram olan kısım, borca eklenen o iki dirhemdir.

Ancak fıkıh kitaplarına müracaat ettim, zahir olan şu oldu: Hangi akidde meblağ dışında bir fazlalık varsa, o şeriatta ribadır. Yani: Faiz... Bu akid dahi, zaruri olarak, haramdır.

Ve haram husule gelmesine ne götürürse, o dahi haramdır. Böyle olunca, o, on dirhem dahi haram olur.

Bu mananın izharı için, Cami-i Rümuz, Rivayat-ı İbrahim Şahi Kitabını göndermek maksud idi. İhtiyaç sureti ile baki kaldı. (O kitabı gönderecektim, ama bana lâzım olduğu için gönderemedim)

Ey Mahdum,

Ribanın (faizin) haramlığı, kat'i nass (kesin hüküm) ile sabittir; muhtaç olana da olmayana da şümulü vardır. Bu hükümden, muhtaç olanı çıkarmak, bu kesin hükmü bozmaya çalışmaktır; kaldırmaktır. Kunye adlı eserin rivayeti, bu kesin hükmü meshedecek (silecek) mertebede değildir. Bunun için, Mevlâna Cemaleddin Lahorî şöyle dedi:

-Kunye'nin çoğu rivayetlerine itimad edilmez... Zira, muteber kitapların rivayetlerine muhaliftir.

Bunu söyleyen zat, Lahor ulemasının büyüklerindendir.

O rivayetin sağlamlığı kabul edilse dahi, bu ihtiyacın açık ve çaresizlik durumunu alması lâzım gelir. Allahu Tealâ'nın şu kesin hükmü bu manayı ifade eder:

"...bir kimse açlık durumunda çaresiz kalırsa."(5/3)

Meselâ: Ölüm derecesine gelmiş ise... kuvvet kazanması için...

Bir mısra:

Rüstem çarpışır rüstem gibilerle...

Şu da bir gerçektir ki... Eğer ihtiyaç durumu umumi manada olsaydı, bir başka yer olurdu ve orada da faiz için haram hükmü açıklanmış olmazdı.

Halbuki faiz olarak fazladan vermeyi kabul edenler, ancak ihtiyaç dolayısı ile kabul ederler. Zira hiç kimse, ihtiyaçsız yere, faiz vererek kendini zarara sokma yoluna girmez.

Yukarıda anlatılan mana olsaydı, Hakim Hamid Zat katından gelen hükmün dahi faydası kalmazdı. Yüce Allah'ın Aziz kitabı, o gibi tevehhüm verici şeylerden pek temizdir.

Muhal farz kabilinden, ihtiyacın umumi manada alınması gerekse dahi, şöyle anlatabilirim:

İhtiyaçlar zaruri durumlar cümlesindendir; zaruretler dahi kendi durumlarına göre değerlendirilir.

Meselâ: Faizli borç alıp insanlara yemek vermek, ihtiyaca dahil değildir. Zira, onun zaruretle hiçbir ilgisi yoktur.

Anlatılan mana icabıdır ki: Meyitin teçhizi için, ihtiyacı olan miktar malından ayrıldı. Ama bu ayrılan miktar, sadece kefen ve

defin masrafı olarak kısaltıldı. Ruhu için yemek yedirmek, ihtiyaç listesine dahil edilmedi. Halbuki meyit, en çok sadakaya ihtiyacı olandır. Yani: Definden ve kefenden daha fazla sadakaya ihtiyacı vardır.

Şimdi, üzerinde tartışılan manada düşünmeli: Yemek vermek için faizli borç alanlar muhtaç mıdır, yoksa değil mi?

Bu manada ihtiyacı olunca, acaba bu borçla kendilerine yemek pişirilen diğer kimselere ondan yemeleri helâl olur mu, yoksa olmaz mı?

Bu iş için ziyafet vermek, merasim ve gelenek gereği olan işleri yapmak bir ihtiyaç hilesidir. Faizli borç etmek ise, bu sebebe dayanır. Böyle bir şeyi de helâl ve caiz kabul etmek, dinden ve diyanetten uzaktır.

Lâyık olan odur ki: Emr-i Maruf ve nehy-i ani'l-münker vazifesine riayet edile ve bu belâya düşen cemaate engel oluna. Bu hile yolunun doğru olmadığı da kendilerine anlatıla; caiz olmadığı bildirile. Mahzurlu işi irtikap suretiyle bu gibi iptilâyı insan nasıl ihtiyar edebilir?.. Kaldı ki, maişet yolları çoktur, yalnız bir şeye inhisar etmiş değildir.

Siz, salâh ve takva ehli olduğunuz için, yemek işlerinde pâk yanları anlatan rivayetleri size gönderiyoruz.

Yazıyorsunuz ki:

-Bu zamanda, şüpheden hali bir şey bulunmaz.

Bu söz doğrudur, ancak imkân nisbetinde sakınmak lâzım gelir.

Denmiştir ki:

-Taharet (abdest veya gusül) olmadan yapılan ziraat temizliği münafidir. (Temiz değildir).

Ancak, Hindistan beldelerinde böyle bir şeyden korunmak mümkün değil. Allahu Tealâ'nın bu manada şu emri var:

"Allah bir nefse gücü yettiğinden fazlasını teklif etmez."(2/286)

Ne var ki, faizli yemeği yememek gayet kolaydır. Helâli helâl, haramı da haram itikad etmelidir. Bilhassa bir şeyin helâl oluşu

ve haram oluşu kat'i ise... İnkâr eden kâfir olur.

Ancak, zanna dayalı olarak şüpheli olanlar, üstte anlatıldığı gibi değildir. Bu manada bazı şeyler vardır ki: Hanefi Mezhebinde mübah olduğu halde, Şafii Mezhebinde mübah değildir. Aksi olduğu da vakidir.

Bizim üzerinde durduğumuz mana başkadır. Şöyle ki:

Kat'i nassın hükmü açık olduğu halde, ihtiyacı şüpheli olan birinin faizle borç almasının helâl olduğu üzerinde bir şahıs duraklarsa, onu dalâlette görmek ve helâl itikadını zorlamak uygun düşmez. Belki de, doğru onun tarafındadır. Bu böyledir, ona aykırı olan tehlikededir.

Arkadaşlarınızdan bazısının anlattığına göre, Mevlâna Abdülfettah bir gün huzurunuzda:

-Faizsiz borç almak yolu bulunsaydı, güzel olurdu. Bu durumda insan neden faizli borç alsın?.. demiş.

Siz de kendisini:

-Helâli inkâr etme, diyerek takdir etmişsiniz.

Ey Mahdum,

Anlatıldığı gibi sözlerinizin yeri, ancak helâl olduğu kesin olursa, o zaman olur. Helâlliği şüpheli ise, hiç şüphe yok ki o şeyin terki en uygunudur.

Vera ehli (şüpheli işlerden sakınan) kimseler, ruhsatlı emirler vermezler, azimet yolunu gösterirler.

Lahor uleması, ihtiyaç sebebiyle fetva vermişlerdir. Ama, ihtiyaç eteği hayli geniştir; eğer uzarsa asla riba kalmaz. O zaman, ribanın haramlığı üzerine olan kesin hüküm, daha önce de anlatıldığı gibi boş olur.

Onların düşünmeleri gerekir: Başkalarına yemek yedirmek, faizle borç alan kimsenin hangi ihtiyaç bölümüne girer?..

Kunye'nin rivayeti, faizle borç almanın caiz olması, şöyle böyle şeylerden sonra, muhtaç kimsenin yalnız şahsı için caizdir, başkaları için değil.

Şayet denirse ki:

-Zıhar, yemin kefareti niyetiyle muhtaç olan kimse, bu yemekleri pişirtir, yedirir. Zira kendisi, bu kefaretleri eda etmek zorundadır.

Bunun için şöyle derim:

-Şayet bir kimsede yemek yedirebilme gücü yoksa, onun yerine oruç tutar. Faizle borç alıp kefaretini üzerinden atamaz. İhtiyaç kısımlarından belli olan hepsi bu kabilden ise... takva bereketiyle az teveccüh, az düşünmek suretiyle yerine gelir. Bu manada Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Bir kimse, Allah'a karşı takva sahibi olursa... onun için bir çıkış yolu yaratır. Ummadığı yerden rızkını gönderir."(65/2-3)

Selâm sizlere ve hidayete tabi olanlara.

103. MEKTUP

MEVZUU:

a) Afiyetin manasını beyan.

b) Serhend beldesi için kadı talebi.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Seyyid Ferid'e yazmıştır.**

Sübhan olan Yüce Allah, bize ve size afiyet ihsan eylesin.

Matlub olan (istenen) afiyetten murad, değerli zatlardan birinin aşağıda anlatılan halidir. Şöyle ki:

Aziz zatlardan biri, daima Sübhan Allah'a dua eder, şanı yüce zatından afiyet temenni ederdi.

Şahsın biri ona şöyle sordu:

-Senin üzerinden geçen bu zamanların içinde, hiç mi afiyetle geçen olmadı?..

Buna karşı o değerli zat şöyle dedi:

-İstiyorum ki, üzerimden bir gün geçsin ve o günün içinde ben Allah'a karşı hiçbir masiyet işlemeyeyim. Tan yerinin ağarmasından gün batıncaya kadar.

Aradan uzun bir süre geçti ki, Serhend'de kadı yoktur. Bu yüzden bazı şer'i hükümler duraklamaya uğradı.

Meselâ, benim kardeşimin oğlu var. Ana- babasından kendisine miras kaldı. Kendisinin bir vasisi yok. Çünkü şer'i izin olmadan o malda tasarruf caiz değildir. Eğer burada bir kadı olsaydı, onun izni ile o malda tasarruf olurdu.

104. MEKTUP

MEVZUU: Taziye hakkındadır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, bazı kasaba kadılarına yazmıştır.**

Bilmiş olasınız ki,

Mağfürün lehin (o bağışlanmış zatın) ölümü her ne kadar cidden çetin ve ağır olsa da, mutlaka kula lâzım olan, Yüce Sübhan Hakkın fiiline rıza göstermektir.

Biz dünyada baki kalmak için değil, amel işlemek için yaratıldık. Bu sebepten amellere ciddi sarılmak gerekir.

Şayet merhum iyi ameli ile gittiyse... bunda, korkulacak hiçbir zararlı yan yoktur. Hatta ölüm meleği: **"Bir köprüdür, sevgiliyi sevgiliye kavuşturur."**

Bu mana, onun şanında sabittir.

Ölüm yok olmak için değildir; giden, hal durumu ile sevgiliye ulaşır. Acaba ona nasıl muamele edecektir?.. Bu manada uygun olan: Dua, istiğfar ve sadaka ile yardıma koşmaktır.

Resulullah (sav) Efendimiz bu manada şöyle buyurdu:

"Meyyit, suya batıp yardım isteyen gibidir. Babasından, anasından, kardeşinden ve dostundan kendisine gelecek yardımı gözetir. Böyle bir yardım kendisine gelirse... dünya ve içindekilerden daha sevimli bilir.

Allah, yeryüzündekilerin duası ile, kabirdekilere dağlar misali rahmet inzal buyurur." (Mişkâtü'l-Mesabih, Dualar Kitabı)

★★★

Mübarek mektubunuz geldiği zaman, havanın soğukluğu cidden şiddetli idi, yoksa cevabı ertelemezdim.

Tefviz (ısmarlama, sipariş) tekidli yazıldı; inşaallah faydası olur.

Bundan daha fazlası baş ağrıtmak olur.

Kadı Hasan ve değerli zatlara bolca dualar. Yüce Hakkın fiiline razı olsunlar. Bütün işlerde Allah'a şükretsinler.

★★★

105. MEKTUP

MEVZUU: Hasta, sağlığını bulup hastalıktan beri olmayınca, asla gıdanın ona faydası olmaz.

Bu münasebetle bazı hususlar.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hakim Abdülkadir'e yazmıştır.**

Hükema yanında karar altına alınan bir durum şudur ki: Hastanın hastalığı devam ettiği süre asla bir gıdanın kendisine faydası olmaz. İsterse, ona sunulan yemeklerin en iyisi ve en güzeli olsun... O durumunda: Hasta, hastalığından gıda alır.

Bir mısra:

Hastalıktır gelen, yemekle hastaya.

Bunun için, hekimler öncelikle, hastalığın izalesini düşünürler. Bundan sonra, hastanın haline ve mizacına uygun gıdalarla, kuvvet buldurmaya çalışırlar.

★★★

Yukanda anlatılan mana, insanın durumuna da uyar. Allahu Tealâ'nın buyurduğu:

"Kalblerinde maraz vardır."(2/10)

Ayet-i kerimesiyle işaret edildiği gibi, kalblerinde maraz olan kimselere ibadet ve taat asla fayda vermez. Hatta zarar verir. Şu hadis-i şerifler, bu manaya işaret ederler:

"Nice Kur'an okuyan vardır ki, Kur'an kendisine lânet

okur."

"Nice oruç tutanlar vardır ki, orucundan kendisine ancak açlık ve susuzluk kalır."

Bunlar sağlam haberlerdir.

Üstte anlatılan manaya göre, kalb tabibleri, öncelikle hastalığın giderilmesini emrederler.

Bu durumda hastalık, kalbin, Yüce Hak'dan başkasiyle ilişki kurmasıdır. Hatta, insanın kendi nefsi ile bağlantısıdır. Zira, insan neyi ister ve neyi severse, kendi nefsi için ister ve onun için sever. Şayet çocuğunu severse, kendi nefsi için sever. Aynı şekilde mal, başkanlik, makam dahi böyledir. Gerçekte taptığı dahi onun kendi nefsidir.

İnsan bu bağlantılardan ve saplantılardan kurtulmadığı süre, onun için kurtuluş ümidi yoktur.

Bu gibi hastalıklann giderilmesini düşünmek, kalb sahibi ulemaya ve basiret sahibi hükemaya düşer.

Bir mısra:

Yeter bir işaret, varsa anlayışı şayet...

★★★

106. MEKTUP

MEVZUU: Bu Taife-i Aliyye'yi (sofiyeyi, velileri, tarikata bağlananları) marifet hallerindeki değişik durumlarına göre sevmek, şanı büyük Allah'ın en büyük nimetlerinden biridir.

. NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Muhammed Sadık Keşmiri'ye yazmıştır.**

Kemal-ı meveddetten, fart-ı muhabbetten (tam ve aşırı sevgiden) haber veren değerli mektubunuz ulaştı. Bunun için, noksan sıfatlardan münezzeh Allah'a hamd olsun.

Marifet durumlarına göre çeşitli olan bu Taife-i Aliyye'ye muhabbet beslemek, noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah'ın en büyük nimetlerinden biridir. Böyle bir mana ile müşerref olan kimsenin saadeti ne kadar büyüktür.

Anlatılan manada, Şeyhü'l-İslâm Herevi Ks. şöyle dedi:

"İlâhi, o ne güzel şeydir ki, veli kullarının yüzünde yarattın; onları tanıyan seni bulur, seni bulmayan da onları tanımaz.

Bu Taife'ye buğzetmek, öldürücü zehirdir. Onlara taan etmek, ebedi mahrumiyeti muciptir. Böyle bir iptilâdan, Sübhan Allah bizi ve sizi korusun.

Şeyhü'l-İslâm Herevi, bir başka cümlesinde ise şöyle dedi:

-İlâhi, her kimin sukutunu (perişan olmasını) dilersen, onu aleyhimize düşür. Yani: Bizi ayıplamaya ve gıybetimizi etmeye düşür.

Bu manada bir şiir:

Yardımcı olmazsa birine Hakk'ın has kulları;
Melekten olsa dahi, açıktır tehlike yolları...

★★★

Allahu Tealâ'nın sana bir nimeti olarak yenilen bu inabeyi, uygun olur ki: Büyük bir nimet olarak kabul edesin ve Yüce Allah'tan, o yolda istikamet nasib etmesini dileyesin.

Selâm hidayete tabi olanlara, Mustafa'ya tabi olmayı bırakmayanlara...

O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

★★★

107. MEKTUP

MEVZUU:

a) Kendisine sorulan suallere cevaplar.

b) Bu Taifeye teslimde zaruri olarak bazı faydaların bulunduğu.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Muhammed Sadık Keşmirî'ye yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bu Taife'ye inanmak saadeti ile bizleri mes'ud eylesin.

İçinde sualler bulunan mektubunuz ulaştı. Taanüt ve taassup (**Taanüt ve Taassup:** Kabul etmeyeceğini bilerek sormak ma-

nası çıkabilir. Ve iş olsun diye sorulan sualler) kokusu bulunan suale cevap vermek her ne kadar yerinde olmaz ise de, onun da cevabını vermeye çalışacağız. Ama, tenezzül kabilinden. Birine faydalı olmaz ise de, bir başkasına faydalı olabilir.

BİRİNCİ SUAL: Geçmişte yaşayan evliyada, keramet ve harika haller çok olduğu halde, bu zamanın büyüklerinde anlatılan keramet ve harika hallerin az zuhurunun sebebi nedir?

Bunun cevabı şudur:

Eğer bu sualden maksat, kendilerinden az keramet zuhur ettiği için, bu zamanımızın büyüklerini inkâr etmek ise ki, ibarenin fehvasından (yazının gelişinden) anlaşılan bu manadır. Bu durumda, şeytanın aldatmacalı işlerinden Allah'a sığınmak lâzımdır. Şöyle ki:

Harika hallerin zuhuru, velâyet makamının rükünleri arasında sayılmaz; onun şartlarından dahi değildir. Ama, Resulullah (sav) Efendimizin mucizesi böyle olmaz. Çünkü mucize: Nübüvvet makamının şartları arasındadır. Hal böyle iken, Allahu Tealâ'nın veli kullarından keramet yayılıp dağılmıştır; onları bırakmamıştır. Ne var ki, kerametin çokluğu, daha faziletli olmanın delili değildir. Zira bu makamda faziletli olmak, Yüce Sultan Allah'a yakınlık dereceleri iledir. Hatta pek yakınlık halini bulan bir veli zattan daha az keramet zuhur etmesi mümkündür. Uzaklık halinde bulunan kimseden dahi, daha çok keramet görülebilir.

Görmez misin ki, bu ümmetin bazı velilerinden öylesine kerametler zuhur etmiştir ki... bunlann yüzde biri dahi ashab-ı kiramda görülmemiştir. Hal böyle iken, veli kulların en faziletlisi bile, ashabın edna (en alt) derecede bulunan birine yetişemez.

Harika hallere bakmak kısır görüşlü olmaktandır, o büyüklere uyma istidadının dahi kusurlu olmasındandır.

Nübüvvet ve velâyet feyizlerini kabule o cemaat müstahak olur ki, kendilerinde onların yoluna uyma istidadı ağır basmıştır. Haliyle kendi zan ve görüşlerine uyanlar, o büyüklerin yoluna ve onların zatına kavuşamazlar.

Nitekim Sıddık-ı Ekber (ra) uyma istidadının kuvvetli oluşundan; hiçbir şekilde, Resulullah (sav) Efendimizin tasdikinde:

-Niçin?..

Sözüne ihtiyaç duymadı. Amma Ebu Cehil mel'unu, istidadının kusurlu oluşu dolayısiyle nübüvvetin tasdiki şerefine eremedi. Halbuki, üstün ayetlerin, büyük mucizelerin zuhurunu o da gördü. Allahu Tealâ, bu münkir zümre hakkında şöyle buyurdu:

"Onlar büyük ayetleri (mucize ve diğer alâmetleri) **görseler, yine de onlara inanmazlar. Hatta seninle çekişmeye gelirler. O kâfirler der ki:**

-Bu (Kur'an) **eskilerin masallarından başka bir şey değildir."**(6/25)

Bu manada deriz ki: Geçmişte yaşayan zatlann pek çoğundan, harika haller zuhur etmemiştir. Ömürleri boyunca, kendilerinden, beş altıdan fazla harika hal görülmemiştir. Hatta, bu evliya kafilesinin seyyidi Cüneyd-i Bağdadi'den, on keramet zuhuru anlatılmış mı, yoksa anlatılmamış mı? Bilinmez.

Sübhan olan Yüce Allah, Kelim'den (Musa'dan) haber vererek şöyle buyurdu:

"Biz Musa'ya açık dokuz ayet verdik."(17/101)

Yüce Allah, bunu haber verdiği için biliyoruz.

Peki, anlatıldığı gibi, bu zamanın meşayihinden harika hallerin zuhur etmediği nasıl biliniyor?.. Belki de, Yüce Allah'ın veli kullanndan öncekilerin ve sonrakilerin ellerinden harika haller her zaman zuhur etmektedir. Bunlar, iddia sahibinin bildikleri olduğu gibi bilmedikleri de olabilir.

Bir şiir:

Ne zarar, ufukta açılan şems-i duhaya;
Göz sahibi değilse biri, ona bakmaya.

★★★

İKİNCİ SUAL: Sadık taliplerin keşiflerine ve müşahedelerine şeytanın bir katkısı olur mu?.. Şayet olursa, şeytani bir keşif olduğu nasıl malum olur?.. Eğer şeytanın bir katkısı olmuyorsa... ilhama dayanan bazı işlerdeki yanlışlığın sebebi nedir?..

Bunun cevabı şöyledir:

En doğrusunu Allah bilir. Hiç kimse, Şeytanın katkısından mahfuz değildir. Peygamberlerde dahi, böyle bir şeyin oluşu tasavvur edilince, hatta gerçekleştiği de bilinince, evliyada olması daha fazla mümkündür. Nerede kaldı ki, sadık talipte olmasın..

Bu hususta netice mana şudur:

Peygamberler, Şeytanın anlatılan katkısına karşı uyanık durumdadırlar. Onlar, hakkı batıldan ayırdedebilirler. Nitekim bu manada Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Allah, Şeytanın kattığı şeyi bozar, sonra ayetlerini hakim kılar."(22/52)

Bu ayet-i kerime, yukanda geçen manaya delâlet eder... Ve bir tenbih sayılır.

Ancak, anlatılan tenbih, evliyaya lâzım değildir. Zira onlar, peygamberlere tabidirler. Her ne şey, peygamberin getirdiğine aykırı düşerse... onu reddedip batıl olduğu görüşünü tutarlar.

Ancak, şeriatın sükût ettiği, nefyine ve isbatına hükmetmediği işte, hakkı batıldan kesin şekilde ayırdetmek zordur.

İlham zanna dayalıdır. Lâkin, anlatılan imtiyazın olmayışı sebebiyle velâyete kusur düşürülmez.

Çünkü: Şeriat hükümlerini yerine getirmek, peygambere tabi olmak; iki cihanın saadetine yeterli gelmiştir. Sükût ile geçilen işler, şeriat fazlası şeylerdir. Biz dahi, şeriat emrinin fazlasını yapmakla mükellef değiliz.

Şunun da bilinmesi uygun düşer ki: Keşifte yanlışlık, şeytanın katkısına münhasır değildir. Böyle bir şey, çok kere, kuvve-i muhayyilede, doğru olmayan hükümlerin tahayyülü ile de olabilir. Böyle bir şeyde asla şeytanın dahli yoktur.

Resulullah (sav) Efendimizi rüyada görmek, hakikat olan bazı hükümler almak da, üstte anlatılan kabildendir, anlatılan hükümlerin dışındadır. Yani: Şeytan'ın dahli burada da yoktur. Bu görülen surete, Şeytan'ın hiçbir katkısı yoktur. Zira ulemanın tercihli kavli şudur: Şeytan, Hayrü'l-Beşer Resulullah (sav)

Efendimizin suretine giremez. Ona salât ve selâm... Hangi surette görülürse görülsün, anlatılan surette katkı ancak, vakıaya uymayan muhayyilenin tasarrufu ile olur.

ÜÇÜNCÜ SUAL: Keramet yollu tasarruf ile, istidraç yollu tasarruf ilk bakışta eşit görünürler. Bu durumda müptedi (işin başında bulunan) bir kimse nasıl anlar: Şu keramet sahibi bir velidir, şu dahi yalancı müddeidir ve istidraç sahibidir?..

Bunun cevabı şudur:

Doğrusunu en iyi bilen Allah'tır. Bu karışık durumda, müptedi talib için açık delil, kendisinin sağlam vicdanıdır. Eğer kalbini, Sübhan Hakka meyilli ve ona cezbeli bulursa... Onunla olan sohbetinde Yüce Hakkın varlığını kendi özü ile bulursa... bilsin ki, o kimse: Keramet sahibi bir velidir. Anlatılanın aksini bulduğu takdirde, yakini olsun ki: O kimse yalancı müddeidir ve istidraç sahibidir. Şayet hiçbir şey bulamazsa, ancak, o avam halktan biri gibidir. Meselâ: Hayvanlar zümresine dahildir. Avama gizli duran bir şey de, havas zatlar katında, itibardan düşer. Zira, böyle bir şeyin menşei kalb marazıdır.

Nice şeyler vardır ki, onları bilmek, avam zümresine anlatılan değişik durumları bilmekten daha lüzumludur.

Bu mektubu, bazı marifet duyguları ile kapatalım ki, bu anlatacaklarımız, anlatılan şek ve şüpheleri gidermekte faydalı olur.

Bilmiş olasın ki, velâyet makamında elde edilen, **Allah'ın huyları ile huy sahibi olmak**, evliya zümresi için hasıl olan, Vacib Tealâ'nın sıfatları ile sıfatlanmaktır. Lâkin bu münasebet, umum sıfatlarda, isim ve müşareket olarak meydana gelir, manaların hususi durumlarında değil. Zira böyle bir şey muhal olup hakikatların değişmesini gerektirir.

Hace Muhammed Parisa Hz.lerinin:

"Allah'ın huyları ile huy sahibi olunuz."

Manasını beyan makamındaki tahkikatı, üstte anlatıldığı gibidir. Şöyle ki:

Yüce Allah'ın sıfatlarından biri Melik'tir. Melik sıfatının manası şudur: Her şeye tasarruf edip sahib olan. Bu mana açısından bakılınca, bir salik, nefsine tasarruf eder ve onu alt etmeye güçlü olursa... onun tasarrufu kalblerde de geçerlidir. Anlatılan sıfatla da sıfatlanmış olur.

Yüce Allah'ın bir sıfatı da: Semi'dir. Yani: İşitir, dinler.

Şayet salik, Hakkın kelâmını dinler, çekinmeden onu herkesten duyup kabul ederse, şüphesiz olan hakikatlarını ve gizli sırlarını anlarsa, ama ruh kulağı ile; işte o zaman bu sıfatla sıfatlanmış olur.

Yüce Allah'ın bir sıfatı da: Basir'dir. Yani: Görür...

Şayet bir salikin basiret gözü açık olur da, feraset nuru ile nefsinin ayıplarını görürse, başkalarının kemalini de müşahede ederse; yani: Herkesin, kendisinden daha faziletli olduğuna itikad ederse, işte o zaman bu sıfatla sıfatlanmış olur. Ayrıca, sübhan olan Yüce Hak, görür; onun görüşünde kendisi de vardır. Buna inanınca, bütün işlediği ameller, Yüce Hakkın kabulüne mazhar olacak şekilde işler.

Yüce Allah'ın bir başka sıfatı da: Muhyi'dir... Yani: İhya eden, canlandıran.

Şayet bir salik, terk edilmiş sünnetleri ihya etmeye devam ederse, anlatılan sıfatla sıfatlanmış olur.

Yüce Allah'ın bir başka sıfatı da: Mümit'tir. Yani: Öldüren.

Şayet salik, bid'atlara engel olur da, onları sünnet yerinde kullandırmazsa, İş bu sıfatla sıfatlanmış olur.

Üstte anlatılan kıyasları sair sıfatlarda dahi yapmak mümkündür.

Avam halk:

"Allah'ın huyları ile huy sahibi olunuz."

Cümlesinden ayrı bir mana anlamaktadır. Bunun için de, şüphesiz dalâlet çukuruna düşmektedirler. Sanmışlar ki: Bir velinin ölmüş cesedi mutlaka diriltmesi gerekir ve kendisine gaybi işlerin yolu açılır. Veya buna benzer işler. Bütün bunlar, görüldüğü gibi, bozuk zanlardır. Nitekim bir ayet-i kerimede bu

manaya şöyle işaret edildi:

"Zannın bazısı günahtır."(49/12)

Diriltme ve öldürme işinde harikalar, kerametler, sınırsızdır. Ama ilimler ve ilhama dayalı marifet duyguları en büyük ayetler olup, en üstün harikalardır. Bu mana icabıdır ki: Kur'an-ı Azim'in mucizesi, sair mucizelerden daha kuvvetli ve daha bekalıdır.

İyice dikkat edilip bakılması gerekir. Bahar yağmuru gibi yağan bu ilimler ve maarif nereden nasıl olup gelmektedir?..

Bu ilimler, bu kadar çok olmalarına rağmen, tamamiyle şeriata uygun düşer, aralarında kıl kadar ayrılık yoktur. İş bu hususiyet, ilimlerin sağlamlığına delildir. Kaldı ki, Seyyidimiz Hazretleri Ks. dahi şöyle yazmıştı:

-Senin ilimlerinin hepsi sağlamdır.

Ama ne fayda?.. Şeyhimiz Hazretlerinin kelâmı size bir delil olmuyor ki... Durumunuz bu iken, kendinizi Hazret-i Şeyh'in emrine bağlı ve onun yolunda sanıyorsunuz.

Bundan daha başka ne yazayım?..

Bu suallerin, başta sakil (ağır) geldi. Ama bu ilimlerin ve maarifin zuhuruna sebep olduklan için sonunda güzel oldu.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Hangi çirkindir ki, olmaya güzel yanı;
Zencinin dişini yıldız görür bakanı.

★★★

Hayret. Bundan önceki mektupta çokça ihlâs göstermiştiniz. Bunun sebebi olarak da, peşpeşe gördüğünüz iki rüya olduğu kanaatinde idiniz. Bunun için de şöyle yazmıştınız:

-O rüyaların tesiri o hadde getirdi ki... önceden olduğum hale gelmek için nedamet tahakkuk etti. O rüyalar beni tevbeye, inabeye ve iman yenilemeye getirdiler.

Bu yazdığın mektup üzerinden bir ay geçmedi; anlattığın durumdan bir ayrılma anlaşıldı sende. Tam geri bir şekilde önceki bozuk hale geçip değiştin. Hatta, o rüyaların ilkinde olduğun şekle geçtin. Şimdi o rüyalar, Şeytanın katması ve keşif hatası

olmaya bırakıldılar. O, önceki söz neydi? şimdilik bu durum nedir?..

Bir şiir:

Diyorsun ki:

-Şer işliyor falan,

Derim:

-Olmaz.

Zarar bizlere; vebali ona, bize kalmaz.

Selâm hidayete tabi olanlara; Mustafa yolunu tutanlara... Ona ve âline salâtlar ve selâmlar...

★★★

108. MEKTUP

MEVZUU: Velâyet, nübüvvetten daha faziletlidir diyenlerin aksine; nübüvvet velâyetten daha faziletlidir.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Seyyid Ahmed'e yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bize, size ve bütün Müslümanlara Seyyidü'l-Mürselin Resulullah'a tabi olmakta sebat ihsan eylesin.

O'na ve âline salâtlann en faziletlisi, selâmlann en kemallisi...

Sekr halinde, bazı meşayih şöyle demiştir:

-Velâyet, mübüvvetten daha faziletlidir.

Hatta bazıları, bu velâyetle nebinin velâyetini murad etmişlerdir ki: Veli'nin nebiden daha faziletli olacağı vehmi ortadan kalksın.

Lâkin iş, hakikatta anlatılanın aksinedir: Nebinin nübüvveti velâyetinden daha faziletlidir.

Velâyet halinde, gönül darlığından, çok kere halka teveccüh mümkün olmaz. Nübüvvette ise, gönül genişliğinin, açıklığının tamamı vardır. O kadar ki: Hakka teveccüh, halka teveccüh etmeye engel olmaz. Aynı şekilde, halka teveccüh dahi, Hakka teveccühe engel değildir.

Nübüvvette, teveccüh yalnız halka dönük değil ki, bu yüzden velâyet ona karşı tercih edilir durumda bulunsun. Aynı zamanda o halka teveccüh içinde Hakka teveccüh dahi vardır.

Üstte anlatıldığı gibi yanlış bir sözden Allah'a sığınmak gerek. Zira, tek başına halka teveccüh, hayvan misilli avam mertebesidir. Nübüvvetin şanı, böyle bir manadan yana pek yücedir ve üstündür.

Bu mananın anlaşılması biraz güçtür; ama onun güçlüğü, sekr erbabına göredir. Ancak halleri istikamet üzere olan büyüklerin anlayışı, bu manada ayrılmıştır.

Bir mısra:

Mübarek olsun nimet sahiplerine erdikleri.

★★★

Yazılması maksad olan bir şey kaldı; anlatalım:

Şeyh Meyan Abdürrahim oğlu Şeyh Meyan Abdüllah'ın bu Fakir'e yakın akrabalığı vardır. Babası, uzun süre, Bahadır Han'ın hizmetinde kaldı. Kendisi muhtaç olup gözleri de görmediği için, çalışamaz haldedir.

Oğlunu gönderiyor ki, Bahadır Han'ın yanında kalsın. Bu hususta, sizden de bir işaret olursa... pek güzel olur.

Vesselâm...

★★★

109. MEKTUP

MEVZUU: Kalbin selâmeti, Sübhan Hakkın (zatından) gayrını unutmakta oluşu.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hakim'e yazmıştır.**

Bilmiş olasın ki, Ehlüllah, kalbe bağlı marazların tabipleridir. Batıni illetlerin izalesi, bu büyük zatların teveccühüne kalmıştır. Onların sözleri ilaç, nazarlan şifadır. Onlar öyle bir cemaattir ki, onlarla arkadaşlık edenler, hiç şaki olmazlar. Onlar, daima Yüce Hakkın huzurunda bulunurlar. Yağmur onların bereketi ile

yağar; rızıklar onların himmeti ile verilir.

Kalbe bağlı marazların başı, batıni illetlerin başkanı şudur: Kalbin, Yüce Hakkın gayrına alâka (ilişki) peydah edip irtibat (bağlantı) kurması.

Bu türlü alâkadan ve irtibattan halâs olmayınca, ama tam olarak: Selâmet muhal iştir. Çünkü: Yüce Hakkın zatında ortaklığın yeri yoktur. Şu ayet-i kerime, bu manayı güzel anlatır:

"Dikkat ediniz, halis din Allah'ındır."(39/3)

Bu kadarının dahi yeri yok iken: Yüce Hakka koşulan şerikin (ortağın) ağır basması ve ondan başkasını sevmek daha üstün gelirse... nasıl olur? Meselâ: Yüce Hakkın sevgisi, diğerlerine nazaran daha küçük ve daha az olursa gayet çirkin bir şey olur ki; hayasızlığın son kertesidir.

Herhalde burada hayadan murad, Resulullah (sav) Efendimizin:

"Haya, imandandır."

Hadis-i şerifindeki hayadır. Asıl haya, budur.

Kalbin, Yüce Hakkın gayrına alâka duymamasına alâmet: O'na yabancı ve O'ndan uzaklaştırıcı olan şeyleri tamamen unutmasıdır: Hakkın zatından gayrı ne varsa tamamen kalbden çıkmasıdır. O kadar ki, herhangi bir şey hatırlatmaya çalışılsa, yine de hatırlayamaz. Böyle bir hal geldikten sonra kalb nasıl eşyayı hatırlayabilir? Ehlüllah katında bu hal şöyle anlatılır:

-Fena.

Ve bu: Tarikatta atılan ilk adımdır. Kıdem (ezelilik) nurlarının zuhur başlangıcıdır. Hikmetlerin ve maarifin geliş kaynağıdır.

Bundan ötesi, ağaç dikenleridir. Bu manada bir şiir:

"O ki, bulmaz fena, Mevlâsının sevgisinde;
Nasipsizdir o kişi, kibriyası izinde.

110. MEKTUP

MEVZUU: İnsanın yaratılmasından gaye:

a) Sülûk vazifelerini eda.

b) Yüce Sübhan Hakkın zatına tam manası ile ikbal.

Olduğunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Sadreddin'e yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Yüce Allah sizleri, erbab-ı kemalin ulaştığı son makama ulaştırsın.

Bilmiş olasın ki: İnsanın yaratılmasından gaye şudur: Kulluk vazifelerini eda ve devamlı Sübhan Hakkın zatına yönelmek.

Anlatılan mana: Seyyid'ül-evvelin vel-ahirini Resulullah'a kemal manada bağlılık ve uygunluk olmadan kolay olmaz. Salâvatlarıın ekmeli, tahiyyatın en güzeli ona... hem zahiren hem de batınen.

Sübhan Allah, bizlere ve sizlere söz, fiil, zahir, batın, amel, itikad olarak; Resulullah'a tabi olmayı nasib eylesin. Allahu Tealâ, O'na salât ve selâm eylesin.

Amin! Ya Rabbel-Alemin.

Bu manada bir şiir:

Batıldır hep Hak'dan başka tuttukları;
Yazık onlara, batıldır taptıkları.

★★★

Noksan sıfatlardan münezzeh Hakkın gayrı olarak, her ne matlub ve maksud olursa, o tapılan bir şeydir. Yüce Hak'dan başkasına tapmaktan kurtuluş, ancak şu zaman hasıl olur ki: Hakkın zatından başka bir maksad kalmaya. İsterse bu yabancı maksad ahirete ait ve cennet nimetleri arasında bulunsun.

Ahirete ait nimetler, her ne kadar hasenattan sayılsalar da, mukarrebin makamını bulmuş zatlara göre seyyiat cümlesindendir.

Ahiret işlerinin hali üstte anlatıldığı gibi olunca, dünya işleri için ne buyrulur? Kaldı ki, dünya: Hakkın buğzettiği bir şeydir; yarattığı günden beri ona hiç nazar etmemiştir ve onu sevmek her hatanın başıdır. Onu sevenler ise, tarda (kovulmaya) ve lâ-

nete müstahak olurlar. Bu mana bir hadis-i şerifte şöyle anlatıldı:

"Dünya mel'undur; keza içindekiler de mel'undur. Ancak, Yüce Allah'ın zikri müstesna.."

Allahu Tealâ, bizlere dünyanın ve dünya içindekilerin şerrinden kurtuluş ihsan eylesin. Seyyid'ül-evvelin vel–ahirin olan Sevgilisi Muhammed hürmetine. Ona salât ve selâm...

★★★

111. MEKTUP

MEVZUU: Tevhidin, Yüce Hakkın zatından başka şeylerden kalbi halâs etmekten ibaret olduğunun beyanı.

Buna münasip bazı şeyler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, şeyh Hamid Sünbühlîye (veya Sünbülî'ye) yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun. Selâm Allah'ın seçtiği kullara.

Bilmiş olasın ki: Tevhid, Hakkın zatından başka olan şeylerden, kalbi halâs edip kurtarmaktan ibarettir. Kalb, Yüce Hakkın gayn ile alâka peydah edip kaldığı sürede; isterse bu alâka azdan daha az olsun... o kalbin sahibi tevhid erbabından olamaz.

Mücerred tevhid sözü ve tevhid itikatı: Fazilet erbabı katında fuzuli sayılır.

★★★

Evet... Elbette tevhid sözü lâzımdır ve tevhid itikadı gereklidir. Zira bu: Tasdik ve iman bahsinde muteberdir. Ama bir başka manada:

-**Lâ Ma'bude illallah** (Allah'tan başka ibadet edilen yoktur.)

Cümlesi ile:

-**Lâ Mevcude illallah** (Allah'tan başka varlık yoktur).

Cümlesi arasındaki fark açıktır.

İman tasdiki, ilmi olup vicdani idrak dahi bir başka halettir. Ama bu halete kavuşmadan dile getirmek mahzurludur.

Meşayihten bazıları bu tevhid babında kelâm etmişlerdir. Ama, onların durumu, şu iki şeyden hali değildir:

a) Onlar, bu hallerinde özürlüdürler.

b) Halin ağır basması üzerine kapalı kalmışlardır.

Bundan başka üçüncü durum dahi şu olabilir: Hallerini yazmak ve onları açıklamaktan maksatları, başkalarının halleri için bir mihenk taşı ve miyar (ölçü) olmasıdır. Ta ki, onların halindeki istikameti ve eğriliği bileler, anlayalar. Yoksa, böyle bir devletin husulü olmadan sırrı ifşa etmek memnudur (yasaktır).

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bizim gibilere, kemal erbabı zatların hallerinden nasib ihsan eylesin. Sünnet-i Seniyye-i Mustafaviyede istikamet üzere olmayı nasib eylesin. Resulullah Efendimiz ve onun şerefli âli hürmetine... Ona ve âline salâtlar ve selâmlar...

Başınızı ağrıtacak bir husus kaldı... Şöyle ki:

Bu dua mektubunu getiren Hafız Meyan Abdülfettah kibarzadedir. Maişet sebeblerinin darlığı onu kerem sahibi zatların kapısına atmaya zorladı. Dilek: Onun arzusuna, meramına ermesidir. Yani has ve umumi manada ona iltifat bereketinizdir.

Dahafaz lasını yazmak baş ağrıtmak sayılır.

112. MEKTUP

MEVZUU: Asıl mesele, ehl-i sünnet vel-cemaat (fırka-i naciye-kurtulan zümre) itikadı üzerinde tahakkuk etmiş olmaktır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Abdülcelil'e yazmıştır.**

Şanı yüce, noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bizim gibi müflisleri hak ehli zatların erdiği itikad hakikatına erdirsin. Yani: Ehl-i sünnet vel-cemaat. Razı olduğu amelleri işlemekte başarı ihsan eylesin. Ve bunu: Vaktimizin kârı kılsın...

Anlatılan amellerin semeresi olan güzel halleri nimet olarak

bizlere ihsan eylesin. Tam ve mükemmel manada bizleri zatına cezbeylesin.

Bir mısra:

Asıl iş budur; kalanı boş...

Bu fırka-i naciyenin itikadları ile tahakkuk etmeden hâsıl olan halleri ve vecidleri istidratçtan başka bir şey saymam. Onların hizlan ve mahrumiyetten başka bir şey olacaklarını sanmıyorum.

Eğer bize, bu fırka-i naciye ehli olan zatlara bağlılık devletiyle bir şey ihsan edilmişse memnun olalım ve onun şükrünü edaya çalışalım.

Eğer bize bu bağlılık verilir de, haller ve vecidler hiç verilmezse ne gam çekelim, ne de üzülelim. Bunun için razı olalım. Ve diyelim:

-En uygunu ve en güzeli budur.

Halin ve sekrin ağır basması ile, meşayihten bazı zatlardan zuhur eden ve ehl-i hak zatların isabetli görüşlerine ters düşen bilgi ve marifetlerin menşei keşif olduğundan, kendileri mazurdur... Dileğimiz o ki: Kıyamet günü bununla muaheze olunmayalar. Hatta, onlar için bir müçtehid hükmü bulunsunsa, kendilerine bir ecir verilsin.

Hakikat, hak ehli olan ulema yanındadır. Allah onların çalışmalarını makbul eylesin. Zira, alemlerin ilimleri, mübüvvet kendiliğinden alınmıştır. O nübüvvet sahibine salât, selâm ve tahiyyet... İş bu ilimlerin esas kaynağı, kat'i vahiyle teyid edilmiştir.

Ancak, sofiyye zümresinden bazı zatların maarifeti, keşfe ve ilhama dayanır. Hem keşifte, hem de ilhamda hata yolu bulunabilir.

Keşfin ve ilhamın sağlamlığına alâmet odur ki: Ehl-i sünnet vel-cemaat ulemasının ilimlerine mutabık buluna... Kıl kadar olsa dahi, aralarında bir aykırı durum olursa... doğruluk çemberinden çıkar.

Asıl sağlam ilim ve açık hakikat budur. Hakkın harici (gerçek

dışı) olan da, ancak dalâlettir.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Yüce Allah, bizlere ve sizlere Seyyid'ül-Mürselin Resulullah'a tabi olmakta istikamet nasip eylesin; zahir, batın, amel ve itikad hususlannda... O'na ve âline salâtlann ekmeli, selâmların en faziletlisi.

Selâm sizlere ve hidayete tabi olanlar.

113. MEKTUP

MEVZUU:

a) Müptedinin cezbesi ile, müntehinin cezbesi arasındaki farkın beyanı.

b) Meczupların müşahede ettiği, önceleri kalbin üstünde bulunan ruhtur. Halbuki onlar, bu müşahedeyi Hakkın müşahedesi olarak hayal ederler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Cemaleddin Hüseyin'e yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun. Selâm, Allah'ın seçtiği kullara.

Bilmiş ol ki: İncizap ve incirar (salikin cezbe ve tasarrufla yükseltilmesi), ancak salikin makamının bir üstündeki makama olur; daha yüksek makamlara değil. Müşühede ve benzeri durumlarda dahi hal böyledir. Henüz sülûke girmeyen meczuplara üstte anlatılan cezbe nev'inden bir şey yoktur. Bunlar için ancak, kalb makamında iken, ruh makamına bir incizap vardır. Bu dahi, kalb makamının üstündedir. Asıl ilâhî incizap (çekilip alınma), ancak müntehinin (tarikatta son makama çıkanın) cezbesindedir ki, bunun üstünde bir makam yoktur. Amma, bidayet cezbesinde müşahede edilen, nefhedilmiş (üflenmiş) ruhtan başkası değildir. Yani: Adem'e üflenen ruh.

Bu ruh, kendi asli suretinden yaratıldığından, ki bu manada şu hadis-i şerif vardır:

"Allahu Tealâ, Adem'i kendi sureti üzerine yarattı."

O ruhu müşahede eden kimse, sandı ki, o müşahede Yüce

Mukaddes Hakkı müşahededir.

Bu ruhun, az da olsa cisimler alemi ile münasebeti olduğundan; bazı kereler bu müşahedeye:

-Kesrette ehadiyet müşahedesiadını verdiler; bazen de:

-Maiyyet (beraberlik) dedikleri olmuştur.

Her ne olursa olsun; mutlak fena husulü olmadan Yüce Hakkın müşahedesi tasavvur edilemez. Bu fena hali dahi, sülûkün nihayetinde bir tahakkuk edecektir.

Bir şiir:

O ki bulmaz fena, Mevlâsının sevgisinde;

Nasipsizdir, o kişi, Kibriyası izinde.

Bu son anlatılan müşahedenin, bu alemle asla bir münasebeti yoktur. Şekillerin herhangi biri ile, bu alemle bir münasebeti olsa, o Sübhan Hakkın müşahedesi değildir. İki müşahede arasındaki fark da budur. Eğer bu alemle münasebeti kesilirse; işte o: Şühud-u ilâhinin alâmetidir. Aslında buna:

-Şühud... denmez ama, ibare darlığından ötürü öyle deniyor. Yoksa bu nisbet, misli ve keyfiyeti olmayan bir şeydir. Tam olarak, ona intisab edilmiş gibi bir halettir. Zira o Melik Zat'ın ihsanlannı taşımaya, ancak kendi taşıyıcılan dayanabilir.

114. MEKTUP

MEVZUU: Seyyid'ül-mürselin Resulullah'a tabi olmaya teşvik. Ona ve âline salâtlar ve selâmlar...

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Sofi Kurban'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah bizleri ve bizim gibi müflis, aciz, oturup kalan kimseleri evvellerin ve ahirlerin efendisine tabi olmak devleti ile şereflendirsin. O öyle bir zattır ki, isimlerin ve sıfatlann kemâlatı, onun muhabbet denizinde toplanıp zuhur meydanına çıktı. Ve Allahu Tealâ, onu kâinatın tümünden daha faziletli kıldı. Ona salâtlann en faziletlisi, ona se-

lâmların en mükemmeli.

Ve... Yüce Allah, onun yolunda bize istikamet nasib eylesin.

Bu hoşnut olunun bağlılıktan bir zerre, dünya lezzetlerinin ve ahiret nimetlerinin tümünden daha faziletlidir. Hem de, nice nice mertebeler.

Fazilet, Resulullah (sav) Efendimizin sünneti ile uyuşmaya dayalı; meziyet, onun şeriat emirlerini yerine getirmeye bağlıdır. Ona ve âline salât, selâm ve tahiyyet...

Meselâ: Bu bağlılık üzere gerçekleşen bir gündüz ortasında uyumak, böyle bir bağlılık bulunmamak üzere binlerce geceyi ihya etmekten daha faziletlidir.

Ramazan Bayramı günü yemek, ki şeriatın emri budur, sonsuzların sonsuzluğuna kadar oruç tutmaktan daha faziletlidir ki, böyle bir şeyi şeriat emretmemiştir.

Şeriatın emrine uyarak bir parça ip ihsan etmek, insanın kendi nefsinin hesabına göre, dağlar kadar altın harcamaktan daha faziletlidir.

Şöyle rivayet edildi: Hazret-i Ömer (ra) bir keresinde sabah namazını cemaatle kıldı; sonra ashabı şöyle bir gözden geçirdi. Onlardan bir şahsı aralarında göremeyince sordu. Dediler ki:

-O, geceleri ihya etmektedir. Belki, bu sırada uyku ağır bastı, gelemedi.

Şöyle dedi:

-Keşke bütün geceyi uykuyla geçireydi, ama sabah namazını cemaatle kılaydı. Bu, kendisi için daha faziletli olurdu.

Bu mana böyledir. Görmez misin ki: Delâlet ehli, çokça riyazet irtikâp ettikleri, zorlu çabalara giriştikleri halde, onların hiç itibarları yoktur; hatta zelil durumdadırlar. Yani: Allah katında... Bunun sebebi: Hak şeriata uymayışlarıdır. Onların bu yaptıkları güç işlere bazı ecir var ise de bu: Dünyaya ait menfaatlere göredir. Dünya ve içindekiler nedir ki, onun bir kısmı için bir değer biçilip itibar edilsin.

Bu dünyalık için zorlu çalışanların misali, temizlikçilerin misa-

lidir. Bunların çalışması herkesten daha zordur. Ücrete gelince, herkesten az ücret alırlar.

Şeriata tabi olanlara gelince, bunlann hali başkadır. Sırf cevahir üzerinde çalışanlara benzerler. Lâtif elmas işleyenlere benzerler. Çalışmaları onlara nazaran daha az olduğu halde, aldıkları ücret tam tersine pek fazladır. O kadar ki, bunların bir saatlik çalışmalarının kazancının, diğerlerinin yüz binlerce katına çıktığı olur.

Bu anlatılan işlerin inceliği şuradadır:

Bir kişi, ameli şeriata uygun olduğu için Sübhan Hakkın rızasını kazanmış olur. Bunun aksi dahi, Hakkın razı olmadığıdır.

Durum böyle olunca, Hakkın razı olmadığı bir şey, nasıl olur da sevaba hak kazanır. Sevab olmadığı gibi sahibine ikab sebebi olur.

Anlatılan işin manası, bu mecazi alemde dahi görülür ki, azıcık nazar etmekle durum açık bir şekilde anlaşılır.

Bir şiir:

Alile gidenin bulduğu illet olur;
Şerife meyledenler dahi şeref bulur.

★★★

Bütün saadetlerin başı ve aslı: Sünnete tabi olmaktır.

Bütün fesatların aslı ve maddesi: Şeriata muhalefettir.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bize ve size Seyyidü'l-mürselin Resulullah (sav) Efendimize tabi olmakta sebat ihsan eylesin.

Vesselâm...

★★★

115. MEKTUP

MEVZUU: Bizim katetmekte (aşmakta) olduğumuz bu tarikatın hepsi yedi adımdır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Abdülhalik Dehlevî'ye yazmıştır.**

Bir mısra ile başlayalım:

En güzeli, dostların sözleri.

Bilesin ki: Katetmekte (aşmakta) olduğumuz bu tarikatın (yolun) hepsi yedi adımdır... Şöyle ki:

a) İki adımı hak aleminde.

b) Beş adımı da, emir aleminde.

Emir aleminde atılan ilk adımda, fiiller tecellisi zâhir olur; ikincisinde ise zâti tecelli olur. Üçüncü adımda ise zâti tecelliye başlayış gerçekleşir. Sonra sonra, kemalât derecelerinin değişik durumlarına göre, tecelliler olur ki; bu olacaklar, erbabına gizli değildir.

Bütün bu olacakların hepsi, Seyyidü'l-evvelin vel-ahirin Resulullah (sav) Efendimize tabi olmaya bağlıdır. Salâtların ekmeli ve selâmların en faziletlisi O'na...

-Bu tarikat ki, adımdır diye anlattıklarının manası şudur: Alem-i Halk ve Alem-i Emir... O iki adımdan murad da bu olsa gerek... Ama icmal yollu... Talibin nazarında işi kolaylaştırmak için söylenmiştir.

Ancak, işin hakikatı, Sübhan Allah'ın tevfiki ile benim yaptığım tatbikat olmuştur.

116. MEKTUP

MEVZUU:

a) Kalbin selâmetinin, Yüce Hakkın zatından gayrını unutmaya ve tam olarak kalbden gidermeye kaldığının beyanı.

b) Bu düşük dünya ile meşgul olmayı engellemeli ki, ona rağbet hasıl olmaya.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Ahmed Lahorî'ye yazmıştır.**

Pek kıymetli mektubunuz ulaştı ve kalbin selâmeti ile alâkalı olarak yazdıklarınız anlaşıldı.

Evet... Kalbin selâmeti, Yüce Hakkın zatından başkasını

unutmaya ve kalbden gidermeye kalmıştır. Bu unutma o hadde ulaşmalı ki: Zorla hatırlatılmaya çalışılsa dahi, hatıra gelmemeli. Bu takdirde, başkasını hatırlamanın manası kalmaz. İş bu halet anlatılırken şöyle denir:

-Fena-i kalb... (Yani: Kalbin fenaya varması)

Aynı zamanda, bu hal, bu tarikatta atılan ilk adımdır. Velâyet mertebelerini kemalâtının dahi müjdecisidir. Haliyle, istidatların değişik derecelerine göre.

★★★

Akıllı olana yakışan odur ki: Himmetini yüce tuta. Cevizle muzla yetinip kalmaya.

"Allah, üstün himmetli olanları sever."

Manasındaki hadis-i şerif bu manayadır.

★★★

Bu düşük dünya ile çok meşgul olmakta, bu düşük işlere karşı rağbet hasıl olması korkusu vardır.

Kalb selâmeti babında anlatılan kadarı ile yetinme; bu kadarına kanma. Öyle olduğu takdirde bu kalb selâmetinden geri dönülmesi de mümkündür.

Mümkün olduğu kadar dünya meşguliyetine gitmemeli; ta ki: Dünya metaı olan şeyler karşı rağbet hasıl olmasın. Allah korusun, sonra zarara uğrarsın. Bu da yakışmaz.

Fakirlik halinde temizlikçi olarak kalmak, zenginlik halinde meclişin başına kurulup oturmaktan daha faziletlidir.

Yakışan odur ki: Bütün himmet, tam manasiyle fakirlik ve sıkıntı içinde geçecek günler için harcansın.

Zenginlikten ve zengin kimselerden kaç! Hem de arslandan kaçarcasına.

Vesselâm...

★★★

117. MEKTUP

MEZVUU: Başta iken kalbin hisse tabi (uymuş) olduğu; niha-

yette (sonda) bu tabi olmanın (uymanın) kalmayacağının beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Yar Bedahşî'ye yazmıştır.**

Mevlâna Yar Muhammed unutmamış olacak: Kalb bir müddet hisse tabidir.

Hiç şüphe yok ki, her ne şey histen uzak ise... (Yani: Zahiri duygulardan) o şey, kalbden dahi uzak olur. Bir hadis-i şerifte:

"Bir kimse gözüne sahib olmazsa, onun yanında kalb yoktur" buyuruldu ki, bu mertebeye işaret etmektedir.

İşin nihayetinde kalbe tebaiyet (uyma) olmayınca; kalb uzak olduğu için, bir şeyin uzaklığı hisse tesir etmez.

Bir şeyin yakınlığı varsa, bu yakınlık kalb yakınlığı hasebiyledir; uzak olursa, bu da his hasebiyledir.

Üstte anlatılan mana icabı olarak tarikat meşayihi, müptedinin (ilk başta olanın) ve mutavassıtın (ortakinin), kâmil mükemmel şeyhin sohbetinden ayrılmasına cevaz vermezler.

Hülâsa...

-Hepsine erişilmezse de, hepsi terk edilmez.

Hükmüne göre, bu tarikata devam etmek gerekir. Tam manası ile, ayn cinsin sohbetinden kaçınmalısın.

Şeyh Meyan Müzzemmil'in kudumunu, saadetin öncüsü bilerek sohbetini ganimet saymalısın.

Çoğu zamanlarını, onun sohbeti ile geçir. Zira o zat: Kıymetli bir varlıktır... cidden böyle.

Vesselâm...

118. MEKTUP

MEVZUU: Ehlüllaha itiraz eden cemaatın ziyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Kasım Ali Bedahşî'ye yazmıştır.**

Sevenlerimizden Mevlâna Kasım Ali'nin gönderdiği mektup ulaştı; içinde yazılanlar açığa çıktı.

Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Kim ki iyi amel işlerse, kendi lehinedir; kim de kötü amel işlerse, bu da kendi aleyhine olur."(41/46)

Hace Abdullah Ansarî şöyle dedi:

-İlâhî, birini helâk etmek dilersen, aleyhimize düşür.

Bir şiir:

Korkarım bir kavmden ki, aşıklara gülerler,
Alınır imanları, uzaklaşıp giderler.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bütün Müslümanları, evliyayı inkâr etmekten ve dervişlere dil uzatmaktan korusun. Seyyidü'l-Beşer hürmetine. O'na ve âline salât ve selâm...

119. MEKTUP

MEVZUU:

a) İktida edilen (uyulan) şeyhin sohbetine devam etmeye teşvik.

b) Kâmil zatlar bazı nakıs (noksan halli) müridlerine; iyi niyet ve doğru gaye ile, zaman zaman tarikat talimi yapmalarına cevaz verirler.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mir Muhammed Numan'a yazmıştır.**

Mir'in hizmetçileri ile gönderilen mektup ulaşmıştır.

Bu tarikata, bir manada:

-Cünun (delilik)... lâfzı uygun düşer. Bir hadis-i şerifte bu mana şöyle anlatıldı:

"Sizden hiçbiriniz, kendisine: Mecnun (delirmiş) **denmedikçe elbette mü'min olamaz."**

Bir kimsede cinnet alâmeti varsa, onun, insanların ve çocuklarının işini yönetmekten ayrılma durumu da vardır. Böyle olunca da, tefekkür yönü ile şöyle veya böyle bir derlenip toparlanma haline kavuşur.

Bu cinnet, sizin yaratılışınızda mevcuttur. Ama siz onu, ömrü

olmayan geçici sebeplerle örtüp gizlemeye çalışıyorsunuz. Bunun için ne yapabiliriz?

Bu ayrılmada, cidden bir münasebetsizlik anlaşılıyor. Derhal bırakman uygun olur. Gücün yetmediğine inanarak, sureta ondan bir uzaklaşma çıkarmalısın.

Şundan ki: Bu taifenin cemiyeti (gönül birliği), bu halkın içinde bulunduğu cemiyetten pek ötededir. Bu halkın cemiyetine sebepler arasında, bu taifeyi dağıtmak vardır. Uygun düşer ki: Halkın dağılmasına sebeb olacak işlere teşebbüs edile; ta ki: Bu taifenin birliği sağlana.

Şayet bu taifeye, sair halkın cemiyeti içinde bir yer verilirse, bundan korkulmalı ve Cenab-ı Hakka iltica etmelidir. Ta ki bu cemiyet: Ruha bir afet olmasın.

Falanın ve filanın durumu ile kıyas yapmak uygun değildir. Zira iş tamamiyle bitmedikten sonra, değişik derecelere göre noksan mertebeler olacaktır.

Bir mısra:

Küçük görme dostlarından ayrılığı, az olsa da...

Kemal derecesine ermeden, bazı müridlere tarikat talimi için icazet vermek, tarikat meşayihinin âdetidir. Nitekim Hace Bahaeddin Nakşibent Hz. Mevlâna Yakub Çerhî'ye, tarikat talimi yaptıktan ve bazı menzillere sülûkünü sağladıktan sonra şöyle dedi:

-Ey Yakub, bizden sana her ne ulaşırsa, onu halka ulaştır.

Halbuki kendisine ayrıca şöyle de demişti:

-Benden sonra, Alaeddin'in hizmetinde olacaksın.

Böylece o, işlerinin çoğunu Hace Alaeddin'in hizmetinde gördü. Bunun içindir ki, Mevlâna Abdurrahman Cami, kendisini başta, Hace Alaeddin'in müridleri arasında saydı; sonradan, ikinci defa Hace Nakşibend Hz.ne bağlandı.

Hülâsa: Bu dağınıklığın ilacı, manen derlenip toparlanmış, gönül birliği bulmuş kimselerle sohbettir.

Tekrar tekrar ve tekidli olarak yazdılar ve biz de işittik ki:

Mevlâna Muhammed Sadık askerliği tercih etmiş; dervişlerin vaziyeti ve halini terk etmiş. Yazık, çok yazık o kimseye ki: Alâ-i illiyyin'den esfel-i safiline (yüceler yücesi halden, aşağıların aşağısına) düşer...

Onun hali şu iki şeyden hali değildir:

a) Askerlikte kendisine yine gönül birliği verilir, manen toparlanır.

b) Yahut, üstte anlatılan hal kendisine verilmez.

Şayet verilirse ne alâ, verilmezse beter olur.

"Rabbımız, bize hidayet verdikten sonra kalblerimizi kaydırma. Şanından bize rahmet hibe eyle. Çünkü sensin Vehhab."(3/8)

120. MEKTUP

MEVZUU: Gönül birliği bulan zatlarla sohbete teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mir Muhammed Numan'a yazmıştır.**

Mir'e unutkanlık gelmiş gibi. O kadar ki: Selâmı, tahiyyeti (saygıyı) dahi hatırlayamaz oldu.

Fırsat azdır; onu da, en zaruri işlere sarf etmek zaruridir. Bu zaruri iş dahi: Erbab-ı cemiyetin (gönül birliği olanların) sohbetidir. Ne şey olursa olsun, hiçbiri bu sohbet yerine geçemez.

Resulullah'ın (sav) ashabını görmez misin?.. Bu sohbet bereketi ile, peygamberler hariç, başkalarından daha üstün tutuldular. İsterse onlardan başkaları: Veyse'l-Karani ve Ömer-i Merdani (*Ömer bin Abdülaziz olup adaleti, dürüstlüğü, iç ve dış ilimleri kendinde toplaması, hem velilik hem de emirlik selâhiyetlerine sahip olması ve dört halife devrini ihya etmesi sebebiyle kendisine **İkinci Ömer** denildiği gibi, doğruluğu, hakseverliği ve yiğitliğiyle maruf olduğu için hakkında "Merdani" tabiri kullanılmıştır*) olsun. Halbuki bu ikisi, derecelerin nihayetine ulaşmış; kemalâtın sonuna ermişlerdir. Haliyle sohbet hariç. Hiç şüphe

yok ki: Muaviye'nin hatası, bunların sevabından hayırlıdır. (*Bu sözü, mücerret yanlışın mücerret doğrudan daha üstün tutulduğu şeklinde anlamaktan sakınmak gerekir. Burada üstün tutulan Resulullah Efendimiz'e sevgi ve sadakattır. Bu sevgi ve sadakat her kimde daha fazla ise o üstündür. Her şeyin doğrusunu ancak Allah bilir.*) Ama bu hayırlı oluş, sırf Resulullah'ın sohbeti, bereketi ile olmaktadır. Amr b. As'ın sehvi (yanılması) dahi aynı gerekçe ile onların sevabından fazilet itibarı ile daha ileridir. Zira, o büyük zatların imanı: Resulullah (sav) Efendimizi görmeleri ile şühuda dayalı bir iman olmuştur. Meleğin gelmesi, vahyi müşahede, mucizeleri açıktan görmek, onların imanını müşahede derecesine çıkarmıştır. Diğer bütün kemâlatın asılları olan anlatılan kemalâtta, ashabdan başkaları için ittifak olmadı.

Eğer Veyse'l-Karani, Resulullah ile sohbetin bu derece üstünlüğünü bilmiş olsaydı; hiçbir şey, onu bu sohbetten alamazdı. Bu fazilete, eşyadan hiçbirini tercih etmezdi.

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Ve Allah büyük fazlın sahibidir."(62/4)

Bir şiir:

İskender midir bulan o suyu nihayet;
Hayat onunladır; yeter mi hiç mal, kuvvet.

......

★★★

Allah'ım, bizleri bu dünyada o büyüklerin asrında yaratmadın; bari ahiret aleminde bizi onların zümresi ile haşreyle... (Onların topluluğuna kat)

Seyyidü'l-Mürselin hürmetine... O'na ve diğerlerine salât, tahiyyet ve selâmlar.

Vesselâm...

★★★

121. MEKTUP

MEVZUU:

a) Bu Tarikat'ın yedi adım üzere olduğu takarrür ettiğinin (kararlaştırıldığının);

b) Müridlerinden bazılarının, altıncı adımda vâsıl olduğunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mir Muhammed Numan'a yazmıştır.**

Mir'in hizmeti elbette bilinmektedir.

Bol bol dualar okunduktan sonra... söze başlayalım:

Aradan uzun bir süre geçtiği halde hallerinize ittıla olmadı, (durumumuz bilinmedi). Bu taraftaki dervişlerin hallerinden dahi haber sorulmadı.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah'a hamd ü şükürler olsun; buradaki dervişlerin halleri iyidir.

Bunların durumlarından bir miktar bahsedelim. Şöyle ki:

Ey Muhubb-i Sadık,

Takarrur etti ki, bu tarikat tam olarak yedi adımdan ibarettir. Ama, kardeşlerden bir topluluk, işlerini yedi adımda toplamaya muvaffak oldular.

Bir başka taife dahi, dört adımda işini bitirdi.

Bir başka taife dahi üç adımda işini tamamladı; bunların her biri kendi değişen derecesine göre elde edeceğini elde etti.

Üç adımda işlerini tamamlayanların, tarikat yönü ile insanlara faydalı olmaya güçleri yeter. Daha az adımda işlerini tamam edenleri var hesab eyle.

Akıllıya yakışan odur ki, himmeti yüce ola. Düşük ve küçük şeylerle iktifa etmeye.

Bundan daha fazla yazmaya vakit müsait değil.

Vesselâm...

122. MEKTUP

MEVZUU: Üstün himmet sahibi olmaya, her kolay gelen işle yetinmeyi bırakmaya teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Tahir Bedahşî'ye yazmıştır.**

Mevlâna Tahir, bizi mazur görünüz. Mevlâna Yar Muhammed, nakil (göç) sebebini size anlatacaktır. Şöyle ki:

Hind tarafına sefer, kararlaştırılmıştır. Gidip çoluk. çocuğun halinden haberdar olmak gerekir.

-Kalanı karşılaşınca görüşürüz, meseli (sözü) meşhurdur.

Huzurun devamı için ağyar ile karışıp görüşmekten sakınmak zaruridir. Üstün himmetli olmalı; her kolay gelen işle yetinip kalmamalıdır.

Bir şiir:

Nurların nuru doğdu doğan nura varmak uğruna;
Batı'dan, lamba ve yıldızdan geçip koyulduk yoluna.

Bu zamanın dervişlerinden pek çoğu, gösteriş ve iktifa makamında durmaktadırlar. Yani: Az bir şeyle yetinirler. Böylelerinin sohbeti, öldürücü zehirdir. Arslandan kaçar gibi, bunlardan kaç.

Bu yolun devamlısı ol...

★★★

Rüyalara pek itibar yoktur; zira, yorumlama sahası pek geniştir. Bu yüzden olur ki: Hayali şeylerle aldanırlar. Bu da yakışmaz.

Bir şiir:

Nasıl erilir o saadete hep oralar;
Yüksek yüksek dağlar, tehlikeli uçurumlar.

Vesselâm...

★★★

123. MEKTUP

MEVZUU: Nafile ibadetlerin edası hac dahi olsa (aşırısı) malayani sınıfına dahildir. Farzlardan herhangi bir farz kaçırılabilir.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Tahir Bedahşî'ye yazmıştır.**

Rüşd manasında pek ileri kardeşimin mektubu vâsıl oldu. Kadehi, taallukat kirlerinden daima temiz kalsın.

★★★

Ey kardeş,

Bir haberde şöyle rivayet edildi:

"Allahu Tealâ'nın kulundan uzaklaşmasının alâmeti odur ki: Onu, kendisine lâzım olmayan işlerle meşgul eder."

Nafile ibadetlerden herhangi biri ile meşgul olmak, hem de farzlar arasında bir farzdan yüz çevirmek suretiyle... lüzumsuz işlere dahildir.

Halini teftiş etmelisin. Ta ki bilesin: İştigalin nedir?.. Farz mıdır, yoksa nafile mi?.. Nice mahzurlar vardır ki, nafile haccın edasında işlenir.

Uygun olan odur ki: Yeniden düşünüp mülâhaza edesin.

Aklı başında olana bir işaret yeter.

Selâm size ve arkadaşlarınıza.

★★★

124. MEKTUP

MEVZUU:

a) Haccın vücubu için güç yetmesinin şart olduğu.

b) Güç yetmesi olmadan hacca gidişin, vakti boşa harcamak olduğunun beyanı. Bilhassa matlub olanı elde etmek şanında.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Tahir Bedahşî'ye yazmıştır.**

Kardeşim Hace Muhammed Tahir Bedahşî'nin mektubu ulaştı.

Allah'a hamd ve şükürler olsun ki: Dervişlere karşı ihlâsı ve onlara muhabbeti kesilmemiştir. Halbuki aradan geçen uzun zamanın ayrılığı vardı. Ve bu: Büyük saadete alâmettir.

Ey Muhib,

Hac seferi için izin taleb edip sefere çıkacağın zaman, veda sırasında:

-İhtimal ki, bu seferde size katılınm, demiştim.

Lâkin her ne kadar kasdettimse, istihare uygun düşmedi. Bu babda bir cevaz anlaşılmadı. Zaruri olarak kalmayı tercih ettim.

Başta, bu gidişinizde, dervişler için bir yarar yoktu. Ama şevkinizi gördüğüm için açıktan size engel olmadım.

Halbuki, hac yoluna çıkmaya güç şarttır. Oraya gitmek için, her bakımdan yeterli bir güç sahibi olmayınca, vakitleri boşa harcamak olur.

Zaruri olmayan işlerle meşgul olmak, ehemmiyetli işleri bırakmak olur ki, yakışmaz.

Anlatılan durumu, size mükerrer olarak yazdım; daha önce size ulaştı. Söylenecek söz budur; artık serbestsiniz.

125. MEKTUP

MEVZUU:

a) Alemin büyüğü ve küçüğü ilâhî isimlerin ve sıfatlann mazharlandır.

b) Alemin mahluk olma ve mazhariyetten başka Allahu Tealâ ile hiçbir münasebeti yoktur.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mir Salih Nisaburî'ye yazmıştır.**

Allah'ım, eşyayı bize olduğu gibi göster.

Bilmiş olasın ki: Alemin hepsi, büyüğü küçüğü, isimlerin ve ilâhî sıfatların zuhur yeri olmuşlardır. Onun, şuunatının ve zati kemalâtının görülme yerleridir. Yani: Aynaları.

Şanı Yüce Sultan, gizli bir hazine ve saklı bir sır idi.

O Sübhan Zat, kemalâtını saklı durumdan açığa çıkarmak diledi, icmal (toplu) manadan tafsile (ayrıntılara) geçirmek istedi. Bunun üzerine halkı yarattı. Hem de, zatı ve sıfatı ile, yüce ve mukaddes zatına delâlet eder bir şekilde.

Bu alemlerin, yaratıcısı ile asla bir münasebeti yoktur, ancak: Onun yarattığı mahlukun, esmasına ve şüunatına delil olmala-

rından başka.

Bu makamda: İttihad, maiyyet, ihata (birlik, beraberlik, sarma) nisbeti, sereyan, zati maiyyet hükmü, ancak halin ağır basması ve Allah sevgisi sarhoşluğunun taşkınlık vaktinin sonucu olmaktadır.

Halbuki, haller! İstikamet üzere olan büyükler -ki onlar ayıklık kadehinden içmişlerdir- bu alem için yaratıcısına karşı mahlukiyet ve mazhariyet durumundan başka bir durumu isbata kalkmazlar. İhata, sereyan ve ilmi maiyeti dahi, hak ehli bilginlerin kavline göre konuşurlar. Allah onların çalışmalarını şükrana lâyık eylesin.

Asıl şaşırtıcı iş, bazı sofiye mensuplarından gelmektedir. Bazı zati nisbetleri isbata çalışırlar. Meselâ: İhata ve maiyet gibi. Halbuki, bütün nisbetleri zattan ayırma babında dahi itirafları vardır. Hatta zata bağlı olan sıfatları yok sayıp sadece zatı var sayarlar. Böylece sıfatları zattan ayırırlar. Bu bir tenakuz değil midir?

Anlatılan tenakuzun def'i için, zatta mertebelerin isbatı zordur. Bu, felsefe mensuplarının tetkikatı gibi oluyor.

Sağlam keşif sahibi kimseler, zatı ancak şöyle müşahede ederler: Hakiki basit... Bunun ötesinde olanlar, ne olursa olsun isimlere dahildir.

Bir şiir:

Dostun az ayrılığının azlığı yoktur;
Göze gelen kıl yarımı dahi olsa çoktur.

★★★

Bu bahsin tahkiki için, onu bir misalle beyan edelim. Şöyle ki:

Derin bilgin, mütefennin bir kimse, meselâ saklı kemalâtını açıklamayı ve onları bu zuhur meydanında göstermeyi ister.

Bunun üzerine harfler ve sesler icad eder. Ta ki, bu harf ve sesler perdesinde kemalâtı cevelân etsin.

Bu beliren suretle, o saklı manalarla, bu harf ve seslerin bir münasebeti yoktur. Ancak bu harf ve sesler, o gizli manaların zuhur yerleri ve saklı kemalâtın aynalarıdır.

-Bu ses ve harfler, o saklı manaların aynıdır, sözünde hiçbir mana yoktur.

İşte, ihata ve maiyet hükmü dahi bu suretteki gibi olup, vakıaya mutabık değildir. O kadar ki, manalar, o saklı sadeliği ile durup hiçbir bozulma olmamıştır. Ne zatında ne de sıfatında.

Ancak bu manalar ile ona delâlet eden bu harf ve sesler arasında delil ve medlul yolunda bir münasebet bulunduğundan, bazı fazladan manalar hayal edilmektedir. Halbuki o saklı manalar, hakikatta, münezzeh ve müberradır. Yani: Hayal edilen o zaid manalardan ayrıdır.

Bu meselede, bizim inancımız budur. İtihad, ayniyet, ihata, maiyet cinsinden mazhariyet ve mir'atiyet (zuhur yeri ve aynalık) üzerine fazladan yapılan isbat, sekir (manevi sarhoşluk) halinden gelmektedir. Halbuki Yüce Hakkın zatı, hakikatta bu nisbetten ve münasebetten ari ve beridir.

Toprak ne, Rabbü'l-erbab ne?..

Üstte anlatıldığı manada, zahiriyet ve mazhariyet yönünden az bir münasebetin oluşuyla, ister Vahdet-i vücud denilsin, ister denilmesin.

Belki de, vakıada müteaddid vücudlar vardır. Lâkin asalet, zilliyet, zahiriyet ve mazhariyet itibarı mevcudda bir değildir (*Bazılarına göre, bu görüş çürütülmüştür*). Bundan sonrası, vehimlerden ve hayallerden ibarettir.

Ne var ki, bu görüş, ayniyle Sofistai'nin yoludur ki, alemde hakikatın isbatı, onu vehim ve hayal oluştan kurtaramaz. Sofistai'nin maksadı dahi budur.

Bu manada bir şiir:

Bilirsen onu kimdir sen nesin başta;
Bulursun kendini hemen o yüce zatta.

Kimin gölgesi olduğunu bir bilsen,
Gam çekmezsin yaşasan veya ölsen.

126. MEKTUP

MEVZUU: Hak yoluna talib olan bir kimsenin:

a) Afaki olsun, enfüsî olsun (içte veya dışta), batıl ilâhları red etmeye.

b) Hak Mabud'u isbat etmeye.

İhtimam göstermenin gerekli olduğunun beyanıdır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Mir Salih Nisaburî'ye yazmıştır.**

Ey Seyyid Nakib,

Talibe gereken odur ki: Batıl ilâhları nefyedip kalbinden atmaya ihtimam göstere; bu batıl ilâhlar, ister afakî olsun, isterse enfüsî.

Yüce Sultan gerçek Mabud'un isbatı vaktinde, fehmin havsalasına ve vehmin kavramına her ne girecek olursa, aynı şekilde bunu da nefyetmek gerekir. Bu anda, Matlub Zat'ın varlığı ile yetinmelidir.

Bir mısra:

Odur varlık, başkası yok.

Bu makamda, varlık için bir yer yoktur. Onun için, Yüce Zat'ı varlıkların ötesinde talep etmek uygun düşer. Ehl-i Sünnet uleması, Yüce Hakkın zatı hakkında:

-Vacibü'l-vücud (varlığı mutlak gerekli), sözünü gayet güzel söylemişler.

Allahu Tealâ, onların çalışmalarını şükrana lâyık eylesin.

Zatla beraber vücudun ayniyeti, vücud ötesinde bir varlığın isbat edilemeyişi kısır görüştendir.

Bu manada Şeyh Alâüddevle şöyle dedi:

-Vücut aleminin fevkinde, Melik Vedud alemi vardır.

Bu derviş, vücud mertebesinden terakki ettiği zaman, bazı vakitler, halin mağlubu olmaktadır. Nefsini zevk ve vicdan üzere erbab-ı tatilden (tembellerden) bulmakta ve vûcud-u vacib

hükmüne varamamaktadır. Çünkü o: Bu yolda varlığı bırakmıştır. Zat mertebesinde asla varlık yeri bulamamıştır. İş bu vakitte onun İslâm'ı tahkik değil, takliddir.

Hülâsa: Mümkünün havsalasında ne hasıl olursa o dahi, daha uygun yolu ile mümkün olur.

Noksan sıfatlardan münezzehtir o zat ki: Halk için zatına çıkan marifet yolu olarak acizlikten başka bir şey yaratmamıştır.

Hiçbir kimse sanmaya ki: Fenafillah ve bekabillahın kazanılmasiyle mümkün vacib olur. Haşa, böyle bir şey olmaz. Zira, hakikatların değişmesi muhaldir. Mümkün olan vacip olmayınca, onun nasibi acizlikten başka bir şey olmaz.

Yüce himmet öyle şeyler taleb eder ki: Bu talebinden hiçbir şey hâsıl olmaz. Hatta, ondan ne bir isim, ne de bir resim çıkabilir.

Bir başka taife dahi bir şey arar, ama o şeyi kendilerinin aynı olarak bulurlar. Onun için, bir yakınlık ve maiyet tesbit ederler.

Bir mısra:

Vardır her insana, o şey ki yakışır sanma.

Vesselâm...

127. MEKTUP

MEVZUU: Ana babaya hizmet, her ne kadar hasenattan sayılır ise de; hakiki matlubun tahsili yanında hiçbir şey olmaktan ileri gidemez.

Buna münasip bazı hususların beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Ahmed Safer Rumî'ye yazmıştır.**

Kıymetli mektub ulaştı. Duraklama için beyan ettiğin özür doğrudur.

Uygun düşer ki, yaptığından daha fazlasını yapasın, yine de kendini kusurlu kabul edesin. Bu manada, Allahu Tealâ, şöyle

buyurdu:

"Biz insana, ana babası için tavsiyede bulunduk. Anası onu, zahmetle taşıdı, zahmetle doğurdu."(46/15)

Bir başka ayet-i kerimede ise şöyle buyurdu:

"Bana şükret; ana babana teşekkür et."(31/14)

Şöyle itikad etmen gerekir: Hakiki matluba kavuşma yanında, her fuzuli olan şey, hatta sülûk menzillerini aşma sırasında bile sırf muattal (tenbel) kalmaktır.

"Ebrar zümresinin hasenatı, mukarrebin zümresinin seyyiatıdır" haberini işitmiş olmalısın.

Bu manada bir şiir:

Her ne ki var, sevgisi dışındadır Hakkın;
Şeker dahi olsa yenmesi zehir, sakın.

Sübhan Hakkın hakları, bütün mahlukların hakkından önce gelir. Zira mahlukatın hakkını eda, Allah'ın emrine göre olmaktır. Yoksa kimin haddine düşmüş ki, onun hizmetini bırakıp da başkasının hizmeti ile meşgul olsun. İş bu mana icabıdır ki, mahlukatın hizmeti dahi, noksan sıfatlardan münezzeh olan Hakkın hizmeti sayılır. Ne var ki, hizmetten hizmete de çok değişik farklar vardır. Görmez misin ki, çift sürenler de, ziraat işi ile meşgul olanlar da, padişahın hizmetindedirler, ama bunların hizmeti ile, padişaha yakın duranların hizmeti arasında bir bağlantı kurulamaz. O kadar ki, hizmet olarak, ziraatın ve ekin işinin adını anmak dahi o makamda masiyet sayılır.

Ve herkesin ecri, kendisine verilen iş emrinin miktarına göredir.

Ekin işleri ile meşgul olanların, bütün mihnet ve meşakkatlarına rağmen, aldıkları ücret bir dirhemdir; hem de bütün gün çalışma karşılığı. Ama yakınlık bulan zatlar, bir saatlik huzur hakkına binlerce meblağ alırlar. Hal böyle iken, o yakınlık bulan mukarreb zatların o binlerce meblağa karşı hiçbir alâka duydukları yoktur. Onların bütün gayeleri, o sultanın yakınında bulunmaktır.

Her iki zümre arasında o kadar değişik farklar var ki!..

Hüseyin Ferruh, cidden içtihad ve terakkide başarılıdır. Ondan yana kalbin mutmain (rahat) olsun.

Daha fazla ne yazayım...

Vesselâm...

128. MEKTUP

MEVZUU: Üstün hizmet sahibi olmaya, hakiki matlubun gayrı ile yetinmemeye teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hace Mukim'e yazmıştır.**

Hace Mukim, bu ayn düşüp uzakta kalanları unutamaz; hatta onları kendisine yakın görür; uzak değil. Zira:

"İnsan sevdiği ile beraberdir" hadis-i şerifi vardır.

Sülûk edilen (girilen) yol, gayet uzun; matlub olan dahi çok çok yüksek; bu manada sarf edilen gayret ise son derece noksan.

Bu arada, erilen menziller, matlub olana benzerler ki, onlar serap gibidir.

Böyle orta durumu en son nokta sanıp kalmaktan; maksad olmayanı maksad sanmaktan; keyfiyet ve misalden münezzeh olanı misalli ve keyfiyetli kabul etmekten; hakiki matluba varmadan yarı yolda durup kalmaktan Sübhan Allah'a sığınırız.

Akıllı olana o düşer ki, himmetini yüce tuta. Eline giren her kolay şeyle yetinip kalmaya. Esas matlubu, ötelerin de ötesinde araya.

Anlatılan böyle yüksek himmetin durumu, kendisine uyulan şeyhin teveccühüne bağlıdır; onun teveccühü ise müridin ona karşı ihlâsına ve muhabbetine bağlıdır.

Şu ayet-i kerime bu manada ne kadar güzeldir:

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Allah, büyük fazlın sahibidir."(62/4)

129. MEKTUP

MEVZUU: İnsanın camiiyet (her şeyi kendinde toplayıcı olma) durumu; mana olarak derlenip toparlanmasına sebeb olduğu gibi, dağınık kalmasına da sebeb olur. Bu durum, mahbub (sevilen) zatlara bir nailiyet olmakla beraber, aynı zamanda mahcuplara (perdelilere) bir belâdır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nizam'a yazmıştır.**

Mübarek mektubunuz ulaştı. Bilmiş olasın ki: İnsan, mevcudatın en çok toplayıcı mahiyeti olanıdır. Çeşitli ve pek çok mevcudat ile onun alâkası ve irtibatı vardır. Haliyle bu, kendi parçalarından her bir parçanın vasıtası ile olmaktadır.

Onun bu her şeyle alâkası ve irtibatı, Yüce Sultan Mukaddes Hak'tan uzaklık duymasının artmasına sebeb olmaktadır. Hem de her manada...

Bu çok sayıda alâka duyduğu şeyler yüzünden, insanın mahrumiyeti, başkasına nazaran, daha ziyade olmaktadır.

Şayet bu, parça parça şeylerle alâkasını keser de Allah'ın verdiği muvaffakiyetle yeniden kendi aslına rücu ederse, büyük bir nailiyete ermiş olur. Yoksa tam manasiyle bir dalâlet uzaklığına dalar.

İnsan, bu camiiyet durumu ile, mevcudattan en faziletlisi olduğu gibi aynı camiiyet durumundan dolayı mahlukatın en şerlisi olur.

Bu camiiyet durumu vasıtasıyla insanın aynası, pek tamam bir şekildedir. Şayet insan, aynanın yüzünü bu aleme çevirirse, her şeyden bir karalık alır, aynasını kirletir. Şayet Sübhan Hakkın tarafına çevirirse, o zaman safası ve göstermesi her şeyden daha güzel olur.

Anlatılan alâkalardan kalbin hürriyete kavuşması, başta Allah'ın Resulü Muhammed'in özelliğidir; Allahu Teâlâ ona salât

ve selâm eylesin. Bundan sonra, kalan peygamberlerin. Daha sonra da, değişik derecelerine göre evliyanın.

Salât ve selâm, başta bizim peygamberimize... daha sonra diğer peygamberlere ve onlara tabi olanlara; taa kıyamet gününe kadar.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, Nebiyy-i Mustafa hürmetine, anlatılan alâkalardan bizlere kurtuluş ihsan eylesin. Resulullah (sav) Efendimiz, anlatılan manada şu ayet-i kerime ile medhedilmiştir:

"Onun gözü ağmadı; aşmadı da."(53/17)

Ona ve âline salâtlann en tamamı... selâmlann ekmeli.

Bundan daha fazlasını yazmak, yorgunluğa sebeb olur. Selâm ve ikram...

130. MEKTUP

MEVZUU: Hallerin telvinatına itibar edilemeyeceğinin; mutlaka misilden ve benzerden münezzeh matlubun tahsili gerektiğinin beyanıdır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Cemaleddin'e yazmıştır.**

Hallerin telvinatına çok itibar yoktur. Ona pek iltifat edilmemesi gerekir. Zira esas maksat bundan başkadır. Onlar, ister gelen olsun, isterse giden; ister sözde olsun isterse duymadan. Rüyet ve müşahede olsa da aynı olup değişen bir şey yoktur. Şundan ki: Hallerin cevizi ve muzu ile ancak tarikat çocukları teselli bulur.

Akıllı olana düşer ki, himmetini yüce tuta. Zira işin esası bunların çok ötesindedir ve anlatılan o renkli haller, rüya ve hayaldir.

Bir kimse, kendini rüyada sultan olmuş görebilir; ama işin aslında böyle değildir. Ama bu rüya, sahibine bir ümit ve bir tamah verebilir.

Nakşibendiye Tarikatında, rüyaya dayalı vakıalara itibar yoktur.

Hallerden bir hal hâsıl olursa veyahut zeval bulup giderse, ne geldiği gibi sevinç duymalı, ne de gittiği gibi teessüre kapılıp gam çekmeli. Şöyle yapmalı: Keyfiyetten, misalden münezzeh olan esas maksud (gaye olan) zatı gözetmedir.

Vesselâm...

131. MEKTUP

MEVZUU:

a) Hacegân Hazretleri Tarikatının yüce şanını beyan.

b) Bu tarikatta yeni icatlar çıkaran, bu çıkardıklarını da, bu tarikatı kemâle erdirmek sayan cemaattan şikâyet.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hace Muhammed Eşref Kâbilî'ye yazmıştır.**

Alemlerin Rabbı Allah'a hamd olsun.

Salât ve selâm, Resullerin Efendisine ve onun pâk âline.

Pek olgun kardeşim Hace Muhammed Eşref bilmeli ki... Allah, kendisini evliya-i kiramı şereflendirdiği şeyle şereflendirsin.

Allah sırlarını takdis eylesin; Hacegân Hazretlerinin bu tarikatı, matluba ulaştıran yolların en yakınıdır. Sair meşayihin nihayeti, bu büyüklerin bidayetine derc edilmiştir. Bunların mensubiyetleri, sairlerinin mensubiyetinden çok üstündür.

Anlatılan bütün bu meziyetler, bu Tarikat-ı Aliyye'de, sünnet-i seniyyeye tutunup imkân nisbetinde kötü bid'atlardan kaçınma sebebiyle olmaktadır.

Bu büyük zatlar, batın işinde, zahiren faydalı görseler dahi, ruhsatla amele cevaz vermezler; suret cihetinden zararlı görseler dahi azimet ile amel etmekten ayrılmazlar.

Bu zatlar, halleri ve vecidleri, şer'i hükümlere tabi görürler. Zevkleri ve maarifi, Şeriat ilimlerine hizmetçi kabul ederler. Hiçbir şekilde güzel Şeriat cevherlerini, çocuklar gibi vecdin cevi-

zine ve halin muzuna değişmezler.

Sofiyenin vecd icabı söyledikleri bazı zamansız sözlere aldanmazlar; onların batıl sayılan fitnelerine kapılmazlar.

Esas meseleleri bırakıp teferruattan olan işlerle uğraşmazlar. Fütuhat-ı Medineyeyi bırakmak suretiyle, Fütuhat-ı Mekkiye ile uğraşmazlar. (Yani: Resulullah'ın (sav) esas emrini bırakıp yalnız keşiflerle yetinmezler.)

Halleri devamlıdır, vakitleri süresizdir.

Zâtın tecellisi, bu zatlar için devamlı olup başkalanna bir anda çakıp geçen şimşek gibidir.

Sonunda gaiplik hali gelen huzur, bu zatlara göre, itibardan düşüktür. Şu ayet-i kerime, bu zatların halini pek güzel anlatır:

"Öyle erlerdir ki; onları ne ticaret, ne de alış veriş Allah'ın zikrinden alıkoyar." (24/37)

Ancak bu büyük zatlann tattığı zevk kaynağına herkesin anlayışı ulaşamaz. Hatta öyle olur ki: Kısır görüşlü biri, bu tarikatın bazı kemalâtını inkâra kalkar.

Bu manada bir şiir şöyledir:

Ayıplarsa kusurlu biri bilmeden onları;
Kem sözlerden hep beridir onların sahaları.

Evet... Bu tarikatta sonradan gelenler, ondan bazı yeni icadlar yapmaya başladılar. Bu büyük zatların asıl yollarını kaybettiler. Onların müridlerinden bir topluluk da sandı ki: Bu yeni icadlarla tarikatı kemale erdirdiler. Haşa ve kellâ.

"Onların ağzından çıkan kelime ne büyük."(18/5)

Bunların yaptıkları, kemale erdirmek şöyle dursun, bu tarikatın tahribine ve zay olup gitmesine çalışmaktır.

Bu tarikata onların yaptıkları, ne kadar esef vericidir, ne kadar. Bunlar bu tarikatta öyle bid'atler ihdas ettiler ki, onları diğer tarikatlarda bulmak mümkün değildir. Şöyle ki:

Teheccüd namazını cemaatle kılarlar. Hatta bu vakitte teheccüd namazını cemaatle kılmak için etraftan insanlan toplarlar. Onu, tam bir cemiyetle (topluluokla) eda ederler.

İş bu yaptıkları, tahrimi kerahetle mekruhtur.

Fukaha, kerahetin gerçekleşmesi için nafile namaza çağırmayı şart görmüşlerdir. Ancak nafile namazın cemaatle edasını mahalle mescidinde kılmaya cevaz vermişlerdir. Bununla beraber nafile namazı cemaatında üç kişiden fazla olursa keraheti-ne ittifakla katılmışlardır.

Bundan başka bu bid'atçılar, bu vaziyette teheccüd namazını on üç rikât olarak kabul etmişlerdir. On iki rekâtını ayakta kılarlar, iki rekât da oturdukları yerde kılarlar ve bu son iki rikâtı da tek rikât yerine kabul ederler. Böylece kıldıkları on üç rekât olur.

İş onların sandıkları gibi değildir.

Resulullah (sav) Efendimiz, teheccüd namazını bazen o üç rekât, bazen on rekât, bazen de yedi rekât olarak kılmıştır.

Resulullah (sav) Efendimizin kıldığı bir teheccüd namazına gelen tek rekât, ancak vitir namazı dolayısiyle olmuştur. Yoksa oturarak kılınan iki rekâtin, ayakta kılınan tek rekât yerine geçtiği manasında değildir.

Üstte anlatılan ilmin ve amelin menşei, Sünnet-i Mustafavi-ye'nin incelenmeyişidir. Onun sahibine salât, selâm ve tahiyyet.

Asıl şaşılacak durum şu ki: Bu gibi bid'atlar ulema beldeleri ve müçtehidlerin yerlerinde revaç bulur. Allah onlardan razı olsun. Halbuki bizim gibi fukara zümresi, İslâmi ilimlerin feyzini onların bereketinden almaktadır.

Doğruyu ilham eden, noksan sıfatlardan münezzeh Allah'tır.

Bu manada bir şiir:

Az anlattım sana derdimi, sebebi korkudur
Sizi yormaktan, yoksa kalan kelâmın çoğudur.

★★★

132. MEKTUP

MEVZUU:

a) Zenginlerle sohbetten sakındırmak.

b) Fukara ile sohbete teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Muhammed Sıddık Bedahşî'ye yazmıştır.**

Bir ayet-i kerime meâli:

"Rabbımız, bize hidayet ettikten sonra kalbimizi kaydırma. Bize katından rahmet hibe eyle. Çünkü sen: Vehhabsın."(3/8)

Ey Kardeş,

Sen, fakirlerle sohbetten bıktın, zenginlerle sohbeti seçtin. Bu yaptığın ne kadar kötü. Bugün gözün kapalı ise, yarın açılacaktır. Ama pişmanlıktan başka fayda olmayacak. Haberleşme şarttır.

Ey heves atına binen, halin şu iki şeyden uzak değildir. Şöyle ki:

a) Zenginlerin meclisinde bir gönül birliği haline (cemiyete) nail olabilirsin.

b) Yahut böyle bir nailiyete eremezsin.

Anlatıldığı gibi bir nailiyete erersen, şerdir; eremediğin takdirde daha beter şerdir.

Böyle bir şeye erdiğini sanalım, bu bir istidraçtır. Böyle bir şeyden Allah'a sığınmak gerekir.

Böyle bir şeye nail olmadığını düşünelim, o zaman durumunun tasdikini şu ayet-i kerime yapar:

"Dünyayı ve ahireti kaybetti."(22/11)

Fukara arasında temizlik yapmak; zenginlerle baş köşöde oturup kalmaktan daha faziletlidir.

Bu kelâm, sana önce makul gelecektir. Yani: Yalnız aklen kabul edeceksin. Ama sonunda sana görünüşe gelerek malum olacaktır. Lâkin ne fayda.

Seni bu belâya, lezzetli yemeklerin tadı attı. Güzel elbiseleri giymek arzusu itti.

Şu ânın işi, fevt edilmemelidir. İşin aslını düşünmek, Yüce Haktan ayrılan her şeyden kaçmak gerekir. Öyle bir şeyin düşman olduğunu bilerek kaçmalıdır. Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Zevcelerinizden, çocuklarınızdan fitneler vardır; onlar-

dan sakının."(64/14)

Bu emir kesindir.

Sohbet hukuku gerektirdi ki: Sana bir defa daha nasihat edeyim; bu nasihatla amel edersin veya etmezsin.

Ben işi başından anlamıştım. Çünkü, fuzuli işlerinizi gördüm. Bu vaziyette dervişlik üzerine istikamet zordur.

Bir şiir:

Oldu sonunda olmasından korktuğumuz;
Dönüş Allah'a, onadır yolculuğumuz.

Selâm hidayet yoluna girip Mustafa'ya tabi olanlara. Ona ve âline salâtların en tamamı, selâmların ekmeli.

Ben senin istidadından, yaratılışından başka bir şey beklemiyordum. Ama sen nefsini çöplüğün içine atmaya çalışıyorsun.

"Biz Allah içiniz, Allah'a döneceğiz."(2/156)

133. MEKTUP

MEVZUU: Fırsatı ganimet bilip vakti boşa geçirmemek.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Sıddık'a yazmıştır.**

Gönderdiğiniz mektup ulaştı.

Fırsatı ganimet bilip vakti boşa harcamamak gerekir. Rüsumlardan ve âdetlerden bir şey hasıl olmaz. Hastalık beyan edip mehil istemek, ziyandan başka bir şey artırmaz.

Salâtların en tamamı ona, selâmların mükemmeli ona olsun; Muhbir-i Sadık Resulullah şöyle buyurdu:

"Erteleyenler helâk oldu."

Muhakkak mevcud olan ömür sermayesini mevhum bir işe sarf etmek, mevhumu dahi mevcud için korumak, cidden kötü bir şeydir. Vakit sermayesi, gerekir ki, en uygun işe sarf edile. Bu mensubiyet (bağlılık) ister ki: Lüzumsuz muzehrefat işleri sonraya bıraktıra.

Allahu Tealâ, bizlere taleb lezzetinden bir zerre nasib eylesin. Böylece, durup geri kalmak vermesin ki, onun zatından başkasına sığınıp kalmaktan kurtuluş müyesser ola.

Dedikodudan bir şey elde edilemez. Asıl matlub olan, kalb selâmetidir. Asıl olan işi düşünmeli ve tam manasiyle lüzumsuz şeylerden yüz çevirmelidir.

Bir şiir:

Her ne ki var, sevgisi dışında, Hakkın;
Şeker dahi olsa yenmesi zehir, sakın.

"Elçiye düşen ancak tebliğdir."(5/99)

★★★

134. MEKTUP

MEVZUU: Ertelemeye engel olmak.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Sıddık'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah, bizlere ve sizlere, yakınlık basamaklarında, sonsuz yükselmeler ihsan eylesin. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

★★★

Ey Muhib,

Zaman kesici kılıçtır. Bilinmez yarın fırsat ele geçer mi, geçmez mi?.. En önemli olanı öne almak lâzımdır. Ehemmiyetsizi dahi yarına bırakmalıdır. Aklın hükmü ile iktizası budur.

"Akıl" demekle bu dünyalık işlere yarayan aklı anlatmak istemiyorum. Asıl muradım ahiret aklıdır.

Bundan daha fazla ne yazayım?..

★★★

135. MEKTUP

MEVZUU: Bazı hususiyetleri ile, umumi ve hususi manada

velâyet mertebelerinin beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Muhlis Sıddık Muhammed Sıddık'a yazmıştır.**

Bilmiş olasın ki,

Velâyet, fenadan ve bekadan ibarettir. Ve bu: İster hususi olsun, isterse umumi...

"Umumi" demekle, mutlak manada (geniş anlamı ile) velâyeti kasdediyoruz.

"Hususi" demekle de, Velâyet-i Muhammediye'yi kasd ediyoruz. Onun sahibine salât ve selâm... Zira onda fena hali tümüyle vardır; beka ise onda pek mükemmeldir.

Her kim, anlatılan büyük velâyet şerefine nail olursa, cildi (bedeni) taat için yumaşar. Sinesi İslâm için genişler. Nefsi mutmainne derecesine çıkar; bundan sonra Rabbından razı olur, Rabbı dahi ondan razı olur. Kalbini, kalb sahibine teslim eder. Lahuti sıfatların mükâşefesi (açılması) için tam manasiyle engellerden kurtulur. Şuunatın ve itibarların mülâhazası ile, sırrını müşahede eder.

İş bu anlatılan makamda, zatiye-i berkiye tecellileri ile müşerref olur.

Onun halifesi; nezahet, kudsiyet ve kibriya kemali için hayrete dalar.

Ahfası dahi; ittisal ile birleşir. Ama hiçbir keyfiyet şekli olmadan... Hatta ondan bir misalle de söz edilemez.

Bir mısra:

Mübarek olsun erbab-ı nimete erdikleri...

★★★

Bilinmesi gereken bir husus var. Şöyle ki:

Velâyet-i Hassa-i Muhammediye, -onun sahibine salât ve selâm- sair velâyet mertebelerinden ayırdedilmiştir. Yani: Uruc ve nüzul (Hakk'a yükseliş ve tekrar kulluğa iniş) bakımından.

Önce uruc, tarafını ele alalım. Meselâ: Ahfanın fenası ve bekası, bu has velâyete mahsustur. Ama sair velâyetlerin urucu, yalnız hafiyedir ki, değişik derecelerine göre olur.

Yani: Bazı velâyet sahiplerinin urucu ruh makamına, bazılarının sırra, bazılarının urucu dahi hafiye çıkar. Ve bu: Umumi manada velâyetlerin en yükseğidir.

Nüzul tarafındanki seçkinlik şunun içindir ki, Muhammedi velilerin cesetleri için bu velâyetin derecelerinin kemallerinden nasip vardır.

Şunun için ki: Resulullah (sav) Efendimiz mirac gecesi, cesediyle Allah'ın dilediği yere kadar gitmiştir. Kendisine bu arada cennet ve cehennem gösterilmiş; vahyolunacağı kadar vahyolunmuştur. Ve o makamda, bu baş gözü ile rüyet (Yüce Allah'ı görme) şerefine ermiştir. İşte miracın bu kısmı, Resulullah (sav) Efendimize mahsustur.

Ona tabi olan velilere gelince... Yani: Onun izinde gidenlere dahi: Bu hususi mertebeden nasib vardır.

Bir mısra:

Toprağın da var nasibi, büyüklerin kadehinden.

★★★

Bu hususta son söz şudur ki: Bu dünyada iken rüyetin (Cenab-ı Hakk'ı görmenin) gerçekleşmesi Resulullah (sav) Efendimize mahsustur. Onun ayağı altında bulunan velilere hasıl olan halet ise, rüyet değildir. Bu halet ile rüyet arasındaki fark: Kökle dalları, şahısla gölgesi arasındaki fark gibidir. Hiçbiri, diğerinin aynı değildir.

★★★

136. MEKTUP

MEVZUU: Hakiki matlubu elde etmek için, tehiri ve ertelemeyi men etmek.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Sıddık'a yazmıştır.**

Beklenen mektubunuz ulaştı. Mektubu getiren Kasıd, mübarek on günlerin sonunda ulaştı. O gittikten sonra, mektupların cevapları ile meşgul oldum.

Hanlar Hanı'nın mektubu ile, Hace Abdüllah'ın mektubu yazılıp gönderildi. İkisinin de düşünerek okunması gerekir.

Bu sırada askere gitmek işi, bu Fakir'e pek makul gelmedi. Bundaki hikmet nedir? Emir noksan sıfatlardan münezzeh Allah'ındır.

Düşünülmesi gerekir. Allahu Tealâ, sana bol kereminden günlük yiyeceğini vermiştir. Sana düşen bunu ganimet bilerek işini yeniden düşünmektir. Bir başka günün yiyeceğini toplamaya bugününü vesile yapmamalısın. Böyle olunca, o zaman iş zincirleme gider.

Fakir'in tarikatında uzun emel küfürdür. Borç işinden de kurtulmak lâzımdır. Zira ne olacağı bilinmez. Hacegi tarafından bir şey tahsil edilip edilmeyeceği belli değil. Eğer bunda karışık bir durum varsa, Hacegi'ye yaz; açık seçik olsun.

Şayet Hacegi cevabını açık yazar da, ondan kuvvetli vaad gelirse, o zaman, bu niyetle kendisine gidersin.

Lâkin ertelemenin ve tehir etmenin ilacı nasıl bulunur? Her neyi istiyorsan yapıyorsun. Sana lâzım olan da, bu işte acele etmektir. Zira, fırsat cidden ganimettir.

137. MEKTUP

MEVZUU: Namazın kemalinin, nihayetin nihayetine kavuşmakla olacağının beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hacı Hızır Afganî'ye yazmıştır.**

Kıymetli mektub ulaştı, içinde yazılanlar anlaşıldı.

Bilesin ki: İbadetten lezzet almak, onun edası sırasında zorluk ve sıkıntı çekmenin kalkması; Allah'ın en büyük nimetleri arasında sayılır. Bilhassa namazı eda sırasında... Zira böyle bir şey, müntehilere (bu yolda nihayete ulaşanlara) müyesser olur; bilhassa farz olan namazların edası sırasında... Zira başlangıçtaki hallerde, farzın edasında lezzet olmayıp nafilede vardır.

Ama bu lezzet nisbeti, nihayette farzlara kalır. O zaman, farzlarla meşgul olunduğu ve nafilelerin tatil edildiği (bırakıldığı) görülür. O zaman en büyük iş, müntehi için yalnız farzın edasıdır.

Bir mısra:

Bu büyük saadet, kimin olur acep?..

Şunun da bilinmesi gerekir ki: Namazın edası sırasında hâsıl olan lezzette, nefsin hiçbir hazzı yoktur. Hatta aynı lezzet, hüzünde ve ağlamakta dahi görülür.

Sübhanellah. Bu ne büyük makamdır böyle?..

Bir mısra:

Mübarek olsun nimet sahiplerine erdikleri...

Aynı şekilde, bu gibi kelâmları konuşmak, dinlemek, bizim gibi hevesliler için dahi bir ganimettir.

Bir mısra:

Bırakın bizi, teselli olalım ümitlerle.

Bilesin ki: Dünyada namaz mertebesi, ahirette rüyet (Yüce Hakk'ı görmek) mertebesidir. Dünyada yakınlığın nihayeti namazdadır. Ahirette yakınlığın nihayeti ise rüyettedir.

Sair ibadetler dahi, namaz için birer vesiledir. Ama, esas maksadlar arasında namaz vardır.

Vesselâm vel-ikram...

★★★

138. MEKTUP

MEVZUU: Dünyayı kötülemek ve dünya erbabı ile sohbetten sakındırmak.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şeyh Bahaeddin Serhendî'ye yazmıştır.**

İrşadı pek tamam oğlum; bu düşük, kendisine buğzedilmiş dünya ile mağrur ve mesrur olmamalıdır (aldanıp sevinmemelidir). Yüce Sultan Mukaddes Hakka rağbet etme sermayesini yitirmemelidir.

Düşünmek gerekir: Ne alınıyor ve ne satılıyor?

Ahireti dünya ile değişmek, halkı taleb ederek, Hak'tan uzak olmak sefahetten ve cehaletten ileri gelir. Dünya ile ahireti bir arada tutmak ise iki zıddı bir araya getirmeye benzer.

Bir mısra:

Pek güzel olurdu; olsaydı dünya ile ahiret bir arada.

★★★

Amma olsaydı, olabilseydi.

Anlatılan iki zıddan hangisini istersen onu tercih et. Hangisini istersen, nefsini ona sat.

Ahiretin azabı ebedidir, dünyanın metaı dahi az.

Dünya Hak katında kendisine buğzedilmiş bir şey olup, ahiret dahi kendisinden razı olunan bir alemdir.

Bir şiir:

İstediğin gibi yaşa, ölümü tadacaksın;

Dilediğine yapış, sonunda ayrılacaksın.

Nasıl olsa, sonunda mutlaka ayali ve evlâdı terkedip noksan sıfatlardan münezzeh Hakka bırakacaksın. Durum sonunda bu olduğuna göre, şimdiden kendini ölülerden sayasın, onların hepsini Yüce Allah'a ısmarlayasın. Bir ayet-i kerimede Allahu Tealâ şöyle buyurdu:

"Zevceleriniz ve evlâdınız size düşmandır."(64/14)

Bu, kesin bir hükümdür.

Defalarca dinledin. Bu tavşan uykusu, yani: Gaflet ve gurur ne zamana kadar sürecek? Mutlaka uyanmak, mütenebbih olmak lâzımdır.

Bilesin ki: Dünya ehli ile sohbet ve onlara karışıp gitmek öldürücü zehirdir. Böyle bir ölümle giden sonsuzlara kadar ölü kalır.

Akıllı olana bir işaret bile yeter. Bu kadar açık konuşmak ve sarahaten anlatmak şöyle dursun...

Meliklerin yemekleri her ne kadar lezzetli olsa da, kalbin marazını artırır. Durum böyle olunca, felâh ve necat nasıl umulur? Sakın, sakın, yine sakın.

Bir şiir:

Söylerim sana, zira ulaşması şarttır;
Yorgunluk verse de faydalı nasihattır.

Onların sohbetinden kaç; hem de arslandan kaçtığından daha fazla. Bunlardan kaçmak, her ne kadar dünyevi ölümü icab ettirir ise de, ahirette faydalı olur.

★★★

Meliklerle karışıp oturmak, ebedi helâki muciptir; sonsuz ziyan getirir.

Bunların sohbetinden çok sakın, onların lokmasını yemekten çok korun. Hele onların muhabbetinden sakın ha, sakın... Hatta onları görmekten bile sakın.

Bir haberde şöyle geldi:

"Bir kimse, bir zengine zenginliğinden dolayı tevazu gösterirse, dininin üçte ikisi gider."

Düşünmen gerek. Onlara karşı bu tevazu, onların zenginlikleri için midir? Yoksa bir başka cihetten midir? Hiç şüphe yok ki: Zenginlikleri içindir ve netice: Dinin üçte ikisinin gitmesidir.

Durum böyle olunca, hani sende İslâm?.. Kurtuluş nerede sen neredesin?..

★★★

Bütün bu tekrarlar ve ısrarla üzerinde durmalar, şunun içindir:

Oğlum bilsin, ayrı cinsten lokması ve sohbeti, vaaz sözlerini anlamaktan, nasihatları aklen kabullenmekten kalbi perdeler. O kadar ki: Ne bir söz, ne de bir kelime ona tesir edebilir.

Sakın ha, sakın... bilhassa onların sohbetinden. Sakın ha, sakın onları görmekten.

★★★

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah başarı ihsan eder.

Yüce Rabbımız, bize ve size razı olmadığı şeylerden kurtuluş ihsan eylesin. Seyyidü'l-Beşer hürmetine ki, o:

"Gözü kaymadı; başka yana dönmedi."(53/17)

Ayet-i kerimesi ile övülmüştür. O'na ve âline salâtların en faziletlisi; selâmların ekmeli. Vesselâm...

139. MEKTUP

MEVZUU: Ehlüllaha dil uzatan kimseleri hicvetmenin cevazı ve onlan zammetmenin iyiliği beyanındadır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri, bu mektubu, Cafer Beğ Tehani'ye yazmıştır.**

Mübarek mektubunuz gelmesiyle şeref verdi.

Fukara ahvalini gözettiğiniz, hazuru ve gaybeti (görünürü ve görünmezi) bir bildiğiniz için, Sübhan Allah size selâmet ihsan eylesin.

Ey Mahdum,

Kureyş kâfirleri, Ehl-i İslâm'ı hicevedip onlara sövmeye başladıklara zaman -ki bu onların son derece hizlanda kalışlannı ve saadetten mahrumiyetlerini belirliyordu- işte o zaman, Resulullah (sav) Efendimiz, bazı İslâm şairlerine emir verdi ki: Şerli kâfirleri hicvedeler.

Bu emri alan şair, Resulullah (sav) Efendimizin huzurunda minbere çıkar, topluluk içinde şiirler söyleyerek kâfirleri hicvederdi. O böyle şiirler söylerken, Resulullah (sav) Efendimiz şöyle buyururdu:

"O kâfirleri hicve devam ettiği süre, Ruhü'l-kudüs (Cebrail) **onunla beraberdir."**

Bilmiş olasın ki: Halkın levmi ve ezası, aşk erbabının ganimetleri arasındadır.

Allah'ım, bizi onlardan eyle... Seyyidü'l-Mürselin hürmetine.. O'na ve âline salât ü selâm.

140. MEKTUP

MEVZUU: Elem ve mihnetin, muhabbet levazımı arasında ol-

duğunun beyanı. (Yani Sevginin ayrılmaz parçalan olduğunu açıklamak.)

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Masum Kâbilî'ye yazmıştır.**

Ey Muhib,

Elem ve mihnet, muhabbetin levazımı arasındadır. Fakri (dervişliği, evliya yolunu) tercih eden kimsenin, mutlaka elemden ve mihnetten bir nasibi olmak lâzımdır.

Bir şiir:

Bak, senin için çekerim elemi kederi;
Halbuki çoktur, biter mi nimet sebepleri?

Sevilen ister ki, seven kendisine düşsün... Kendisinden başkasında sükûn bulmasın; ta ki, tam manasiyle başkalarından (ayağı) kesilinceye kadar.

Bu makamda itminan, itminansızlıktadır; lezzet yanmada, karar kararsızlıktır; rahat, yaradadır; kurtulmayı taleb etmek, bu makamda nefsini fitneye atmaktır. Durum bu olunca, tam manasiyle nefsini mahbuba ısmarlaman gerekir. Şöyle ki: Ondan her ne gelirse, razı oluna; yüz buruşturmadan, itiraz etmeden kabul edile... İşte bu makamda geçim yolu budur.

Gücün, kuvvetin yettiği kadar istikamet elde etmeye devam etmelisin. Yoksa gevşeklik hemen arkadadır.

Meşguliyetiniz güzeldi; fakat kuvvet husul bulmadan zaafa düştünüz. Ama, bunda bir beis yoktur. Kedere sebeb olacak işlerden sayılmaz.

Bu tereddütlerden sonra, gönül birliği elde edecek sebeplere teşebbüs edebilirsen, ilkinden daha güzel olur.

Sana uygun düşer ki: Bu gönül dağınıklığına sebep olan işleri, gönül birliğine sebep olan işlerin aynı bilesin. Tâ ki; bir şey yapmaya güç kazanasın. Vesselâm...

★★★

141. MEKTUP

MEVZUU: Bu işte esas dayanağın, muhabbet ve ihlâs olduğunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Kılıç'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bize ve size terakkiler nasib eylesin. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine... O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

Ey Muhib,

Sen, zaman zaman kalb hallerinden bir şey yazmıyorsun ki, onun keyfiyeti hakkında bilgi sahibi olalım. Mutlaka bu hususta bir şeyler yazman gerekir. Böyle bir şey, gaibi teveccühü gerektiricidir.

Bu işte (tarikatta, mana yolunda) esas dayanak: Muhabbet ve ihlâstır. Terakkinin anlaşılmaması gam değildir. Zira istikamet: İhlâs üzere devam edip kalırsa, bir an içinde senelerin işlerini görmek müyesser olur.

Vesselâm...

142. MEKTUP

MEVZUU: Bu büyüklere az mensubiyeti çok saymanın beyanıdır.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Abdülgafur Semerkandî'ye yazmıştır.**

Bir iltifat olarak gönderdiğin müberek mektub ulaştı.

Uygun düşer ki: Fukarayı (dervişleri, velileri, tarikat ehlini) sevmek, Allah'ın en büyük nimetleri arasında sayıla.

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah'tan dilenen, ondan beklenen bu muhabbette istikamettir.

Fukaraya yolladığınız hediye de ulaştı, selâmet fatihası okundu. Almış olduğunuz tarikat, ondan yana ulaştığınız bağlılık üzerine hiçbir şey anlatılmıyor. O manada, bir kesiklik olmasından Allah'a sığınmak lâzımdır.

Bir şiir:

Bir anlık hayali nazarımda özeldir;
Güzellerle geçen bir ömürden güzeldir.

Eğer o büyüklerin bağlılığı ile sana hâsıl olan az bir şey varsa, onu çok bulman gerekir. Zira o az bir şey değildir. Şundan ki: Diğerlerinin nihayeti, bu zatlann hidayetine derc edilmiştir.

Bir mısra:

Gülistanımı gör de kıyasla baharımla.

Eğer muhabbette kuvvetliysen, bu kesiklikten gamlanma.

Mükerrer olarak giyilen elbise gönderildi. Onu zaman zaman giy; kemal-i edeple koru. Çünkü ondan çok faydalar olacaktır.

Onu her giyeceğin zaman, abdestli olarak giy; zikir tekrarı ile meşgul ol. Bu şekilde ümid edilir ki, bir gönül birliği hâsıl olur.

Her ne zaman bir mektup yazarsan, en uygunu batıni hallerinden bir şeyler yazmandır. Zira batıni haller olmadan zâhiri haller itibardan düşmüştür.

Bir mısra:

Sevgiliden söz etmek sözlerin en güzeli.

Sübhan Allah, bize ve size Seyyidü'l-Beşer'e tabi olmakta sebat ihsan eylesin; hem zahirde, hem de batında... O'na ve âline salât ve selâm.

Bir mısra:

Ötesi boş, asıl mesele bunda...

★★★

143. MEKTUP

MEVZUU: Gençlik mevsimini ganimet bilip onu lüzumsuz olan oyuncak işlere harcamamanın beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Şemseddin'e yazmıştır.**

Fukara dostu Mevlâna Şemseddin, gençlik mevsimini ganimet bilip onda başarılı olmaktadır. Oyuna, oyuncağa sarfetmiyor. Onu, cevizle muzla değiştirmiyor.

Anlatılanın aksi yapıldığı takdirde, sonu nedamet ve esef olur. Elde hasıl olan bir şey olmaz.

Haberleşmek şarttır.

Beş vakit namazını cemaatle kılmak uygun düşer. Helâli, haramdan ayırdetmelidir.

Ahiret kurtuluşunun yolu, Şeriat'ın Sahibi Resulullah'a tabi olmaya bağlıdır. O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

Fani lezzetlere, öldürücü nimetlere bakılmamalıdır. Sübhan Allah, hayırlı işlerde başarı ihsan eder...

144. MEKTUP

MEVZUU:

a) Seyr ü sülûkün beyanı.

b) Seyr-i ilellah, seyr-i fillah ve diğer iki seyrin beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hafız Mahmud Lâhorî'ye yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah, kemalât derecelerinde sizlere sonsuz terakkiler nasib eylesin. Zeyğ-i basardan (gözün Hak'dan başka bir şey görmeye kaymasından) pâk olan Seyyidü'l-Beşer hürmetine... O'na ve âline salâtlar ve selâmlar eylesin.

Bir mısra:

Sevgiliden söz etmek, sözlerin en güzeli.

Bilesin ki: Seyr ü sülûk, hareket-i ilmiyeden ibarettir. Ve bu, keyfiyet makulesinden olup bir ayniyet hareketine burada yer yoktur.

1- **Seyr-i ilellah** ise, bir hareketten ibaret olup ilmin alt derecesinden en üst derecesine gidici olmaktır. Buradan da daha yüceye.

Sonra, bütünüyle mümkinatın ilimleri toplandıktan, her manada zevalden sonra, Vacib Tealâ'nın ilminde iş nihayet bulur.

İş bu anlatılan haletten: Fena, diye söz edilir.

2- **Seyr-i fillah** ise, yine hareket-i ilmiyeden ibarettir. Ama esma, sıfat, şuun, itibarlar, takdisat, menzihatın vücup mertebelerinden; kendisinden bir ibare ile anlatılamayan, bir işaretle ona işaret edilemeyen, bir isim verilemeyen, kinaye yollu da bahsedilemeyen, hiçbir alimin bilmeyeceği, hiçbir idrak sahibinin idrak edemeyeceği mertebede nihayet bulmaktır.

İş bu seyre ise, şu isim verilir: Beka...

3- **Seyr-i anillah billah**, aynı şekilde üçüncü seyirdir. Bu dahi, hareket-i ilmiyeden ibarettir. İlm-i alâdan, ilm-i ednaya (üstün ilim derecesinden alt ilim derecesine) iniş sayılır; keza ednadan da ednaya (aşağıdan da aşağıya)... Bu şekilde, gerisin geri mümkünata dönülür. Bütün vücup mertebeleri ilimlerinden nüzul olur.

O kimse ki, Allah ile Allah'ı unutur; Allah ile Allah'tan rücu eder. İşte bu zat: Bulup kaybeden, erip ayrılan, yakın olan uzaktır.

4- Bunlardan sonra dördüncü seyir, **eşyada seyirdir.** Bu dahi, eşyanın ilmini parça parça bilmektir. Ama birinci seyirde bütün bu ilimler, zail olup gittikten sonra.

Bu dördüncü seyir, başta anlatılan birinci seyrin mukabilidir. Görüleceği gibi üçüncü seyir dahi ikincinin mukabilidir.

Seyr-i ilellah ve seyr-i fillah, velâyet makamının özünü tahsil için olup fenadan ve bekadan ibarettir.

Üçüncü ve dördüncü seyir ise, davet makamının husulü içindir. Bu dahi, nebilere ve resullere mahsustur. Allah'ın salâtları ve selâmları, umumi manada hepsine, hususi manada en faziletlilerine.

Peygamberlerin kâmil manada tabilerine dahi, bu büyüklerin makamından bir nasip vardır. Şu ayet-i kerime bu manayı ifade eder:

"De ki, işte yolum, basiret üzere Allah'a çağırıyorum. Hem ben, hem de bana tabi olanlar."(13/108)

İşte, bidayetin ve nihayetin sözü budur. Bunları anlatmaktan maksat, onun yüce şanını beyandır. Bir de talipleri ona teşvik-

tir.

Bir şiir:

Şekerde yanıldınız ey safralılar;

Zira gafildir tadından sevdalılar.

Selâm hidayete tabi olanlara. Mustafa'ya tabi olmayı bırakmayanlara. Ona ve âline ve salâtlar, selâmlar...

★★★

145. MEKTUP

MEVZUU:

a) Nakşibendiye Tarikatı meşayihinin seyre alem-i emirden başlamayı tercih ettiklerinin beyanı. Allah sırlarının kudsiyetini artırsın.

b) Bu yolun müptedilerinin, sür'atle tesir alamayışlarının beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Müftü Abdürrahman'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bizlere ve sizlere Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde sebat ihsan eylesin. O Şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyet... Bu duaya:

-Amin! diyen kula, Allah merhamet eylesin.

Bilesin ki: Nakşibendiye Tarikatı meşayihi iptida (tarikat yolculuğuna) alem-i emirden başladılar. Alem-i halkı dahi onun zımnında geçtiler. Ama sair tarikatların meşayihi böyle değildir. Onların iptida seyirleri, halk aleminden başlar; Alem-i halk mesafesini tamamladıktan sonra, alem-i emre ayak basarlar; cezbe makamına ulaşırlar.

Üstte anlatılan manadan ötürüdür ki, Nakşibendiye Tarikatı, yolların en yakınıdır.

Bundan dolayı, hiç şüphe edilmesin: Diğerlerin nihayeti, bunların bidayetine derc edilmiştir. (Onların sonu, bunların ilkine sığdırılmıştır).

Bir mısra:

Gül bahçeme bakarak kıyasla baharımı.

Bu Tarikat-ı Nakşibendiye saliklerinin seyri alem-i emirden başladığı için, derhal bu yoldan bir tesir alamazlar. Cezbenin mukaddimesi sayılan halâveti ve lezzeti kolaylıkla bulamazlar. Bunun sebebi şu ki: Emir aleminin letafeti, halk alemine göre bunlar için daha zayıftır. Anlatılan bu zafiyettir ki, bu yolda tesir ve teessüre engel olmamaktadır. Alem-i emrin letaifinin onlarda kuvvetlenmesi için uzun bir zamana ihtiyaç vardır. Kuvvet bulunca da iş tersine döner ve alem-i halka üstün gelir.

Bu zafiyetin ilacı şudur ki: Tasarruf sahibi birinden gelecek tam tasarrufla bu tarikat için bir münasebet peydah edile... Sair tarikatlara münasip ilaç ise, nefsin tezkiyesi, şiddetli riyazetler ve Şeriatın emrine uygun olarak yapılan ağır mücahedelerdir. O Şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyet.

Şunun da bilinmesinde fayda vardır; tesirin ağırdan gelmesi, istidadın noksanlığına alâmet sayılmaz. Nice tam istidatlar vardır ki, bu iptilâya uğramışlardır.

Vesselâm...

146. MEKTUP

MEVZUU: Zikrin tekrarı için nasihat.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Şerafeddin Hüseyin'e yazmıştır.**

Oğlum Şerefaddin Hüseyin'in mektubu geldi.

Allahu Tealâ'ya hamd ve şükürler olsun ki, kendisi (Şerafeddin Hüseyin) fukarayı hatırlamak saadetine mazhardır.

Almış olduğu zikrin tekrarı ile vakitlerini mamur eylesin. Fani olan şana ve saltanata aldanarak, fırsatı kaçırmasın. Bu az hayatı ganimet bilsin.

Bir şiir:

Ey genç, sözüm sana olsun;
Yollar korkunç, sen çocuksun.

Sübhan olan Hakkın, kuluna ne büyük bir nimetidir ki, gençlik çağında kendisine tevbede başarı ihsan eder; bu tevbe üzerine istikamet nimetini verir.

Şöyle demek mümkündür:

-Dünyalık nimetlerin tümü, anlatılan üstün nimetin yanında, uçsuz bucaksız denize göre yere düşen bir damla hükmündedir. Çünkü, anlatılan nimet, noksan sıfatlardan münezzeh olan Mevlâ'nın rızasını kazandırır ki, bu: Bütün nimetlerin üstündedir. Bu nimet çeşitleri ister dünyaya ait olsun, isterse ahirete. Çünkü şu ayet-i kerime sarihtir:

"Allah'ın rızası en büyüktür."(9/72)

Selâm hidayete tabi olanlara, Mustafa'ya tabi olmayı bırakmayanlara, O'na ve âline salâtlann ve selâmlann en faziletli, en mükemmeli...

147. MEKTUP

MEVZUU: İnkıta (ayrılmak), ittisalden (birleşmeden) önce midir yoksa sonra mıdır? Bunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hace Eşref Kâbilî'ye yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bize ve size kemal basamaklarında terakkiler nasib eylesin. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. O'na ve âline salâtlar, selâmlar.

Tarikat meşayihinden bazıları:

-İnfisal ve inkıta (bölünme ve ayrılma) ittisalden önce gelir demiştir. Allah sırlarının kudsiyetini artırsın.

Anlatılan büyüklerden bir başka zümre ise:

-İttisal, inkıta ve infisalden önce gelir diye anlatmışlardır. Bunların dışında üçüncü taife ise, bir şey demeyip durmuştur.

Anlatılan manada Ebu Said Harraz demiştir ki:

-İnkıta haline varmazsan, bulamazsın; bulamayınca da inkıta haline varamazsın. Hangisi daha öncedir bilemiyorum?..

Bu satırların yazarı der ki:

-İnkita ve ittisal, bir anda tahakkuk eder (gerçekleşir)... İttisalin inkita'dan ayrılması caiz olmadığı gibi; ittisal dahi inkıta ve infisal olmadan hasıl olmaz.

Burada bir hususun beyanı gayedir. Şöyle ki:

Hafa, eğer tahakkuk ederse... ki bu tekaddüm-i zatide olup taayyün-ü aliyyedir. O zaman üstte anlatılan infisalin ve inkitanın biri diğeri için olur.

Şeyhü'l-İslâm Herevi, üstte anlatılan ikinci yolu tutanlardandır; şöyle der:

-İşin bu taraftan başlaması daha iyidir. Yani: İttisal, infisalden evvel olmalıdır.

İnfisalin, ittisalden evvel olması gereğine inananlar dahi, bu önceliği inkâr etmiyorlar. Bunlann da, ittisalden muradlan: Tam zuhurdur. Böyle bir şey dahi, mutlak zuhura mani değildir. Bu durumda, mutlak zuhur, infisalden evvel olur. Tam zuhur ise, ondan sonraya kalır.

Durum yukanda anlatıldığı gibi olunca, çekişmeleri yalnız lâfızda kalır. Ancak, birinci taifenin görüşü daha yüksek olup aza itibar etmezler.

Şunun bilinmesi gerekir ki: Üstte yapılan tevcih üzerine, tekaddüm-i zamani hasıl olur (zamana dayalı bir öncelik meydana gelir). Anla. Doğruyu, Sübhan Allah ilham eder.

Her halükârda infisale ve ittisale mazhar olmak uygundur. Zira, velâyet mertebesi bu iki mertebeye bağlıdır. Bundan başka savrulan kuru otlardır.

Birinci mertebe: **Seyr-i ilellaha** merbut (bağlanmış) olup, ikinci mertebe: **Seyr-i fillaha** merbuttur.

Her iki seyrin bir araya gelmesiyle velâyet mertebesine ve kemâle erilir. Haliyle, dereceler değişiktir.

Kalan iki seyir dahi mertebelerin bütününü elde etmek içindir. Bir de, davet mertebesine kavuşmak için.

Bir şiir:

Seslendim nice kereler hep ona,

Diriler arasındaysa gelir cana...

★★★

148. MEKTUP

MEVZUU:

a) Gösteriş meraklısını zemmetmek (kötülemek).

b) Meşayihin ruhaniyeti ve imdadları sebebiyle aldanmamak.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Sadık Kâbilî'ye yazmıştır.**

Birbirine bağlı iki mektup da ulaştı. Birinci mektup şekilden ve elde edilen şeyden bahsediyor. İkinci ise... susuzluktan ve bir şey elde edemeyişten söz ediyor.

Sübhan Allah'a hamd olsun, asıl değer sonadır.

Bir kimse ki, gösteriş sahibidir; onun elde ettiği bir şey yoktur. O kimse ki nefsini görür, kendisini ermiş sanır; onun için hâsıl olan hiçbir şey yoktur.

Tekrar tekrar sana söylendi:

-Meşayihin ruhaniyeti ve imdadları sebebiyle aldanıp kalma diye.

Bu görüp müşahede ettiğin meşayih, hakikatta kendisine uyulan şeyhin letaifidir; bu suretle zahir olur.

Teveccüh kıblesini belirlemek şarttır. Teveccühün dağınık olması, hüsranı getirir. Allah korusun.

Yine sana mükerrer olarak söyledim:

-Meşguliyeti azalt ki, maksud tezelden hâsıl olsun.

Çünkü zaruri işleri bırakmak, manasız işlerle uğraşıp durmak, aklın almadığı şeylerdendir. Ama sen kendi nefsinin görüşüne uymuşsun. Başkalarının sözü sana az tesir ediyor. Bunu sen de bilmektesin. Ne var ki:

"Elçiye ancak tebliğ vazifesi vardır"(5/99) emri kesindir.

★★★

149. MEKTUP

MEVZUU: Nazarı muayyen bir sebebe bağlamamak.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Molla Sadık Kâbilî'ye yazmıştır.**

Kardeşim Muhammed Sadık'tan şaşılacak işler gelmektedir. Şundan ki: Kendisini tamamen sebepler alemine teslim etmiş... Her ne kadar noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, eşyayı sebepler üzerine tertipli kılmış ise de, gözü muayyen bir sebebe dikmenin manası nedir?..

Bir şiir:

Mahzun olma bir kapının seddine;

Allah açar bin kapı, bir yerine.

Anlatılan manadaki iş, görüş kısalağındandır. Münasebetsizliğin son kertesinden haber verir. Senin gibilere cidden ayıp oluyor. Bu şenaatı anlamak için bir an düşünmen yeterlidir.

Bütün bu ıstırap, fakr kisvesine bürünüp hak katında buğzedilen bir şeyi tahsil etmeye çalışmaktan geliyor. Ne büyük bir kabahat!.. Ne kadar kötü bir belâdır.

Asıl şaşılacak şey şu ki: Bu uygunsuz iş, senin nazarında güzel oluyor?..

Senin için asıl gerekli olan, zaruri işlerin tahsiline ancak zaruretin el verdiği kadar çalışıp çabalayasın. Ona ancak bu kadar bir himmet harcayasın. Bütün ömrü onun tahsiline harcamak, sırf sefahetten başka bir şey değildir.

Fırsat cidden ganimettir. Her manada esef o kimsenin haline ki: Ömürsüz ilimlere o fırsatı harcar, bitirir.

"Elçiye ancak tebliğ vazifesi vardır"(5/99) emrinin manası açıktır.

İnsanların, senin hakkında söyledikleri sözlerle mahzun olma. Eğer sende olmayan şeyi sana nisbet ediyorlarsa... ne gam... Hatta ne güzel bir devlettir ki: Bir şahsı, insanlar şerli olarak görür, ama o, hayırlı kimselerdendir. Ama, bu kaziyenin aksi tahakkuk ederse, o zaman, tehlike büyüktür.

Vesselâm...

150. MEKTUP

MEVZUU: Yüce Mukaddes Hak'tan başka matlub olmaya hakkı olan yoktur.

NOT: **İmam-ı Rabbani Hz.leri bu mektubu, Hace Muhammed Kasım'a yazmıştır.**

Kardeşimiz Hace Muhammed Kasım'ın mektubu ulaştı, feraha sebeb oldu.

Dünyalık vaziyetlerin dağınıklığı dolayısiyle gönlünü daraltma; keza suretteki hallerin perişanlığına da sıkılma. Zira onlar, böyle sıkılmaya, daralmaya değer şeyler değildir.

Bu dünya hayatı, fena yeridir. Asıl lâyık olan, Yüce Hakkın rızasına çalışmaktır. Ama darlıkta olsun, ama genişlikte olsun.

Şanı Yüce Vacibü'l-Vücud Zat'tan başkası matlub olmaya haklı değildir. Bilhassa sizin gibi değerli kimseler için.

Hal böyle iken, bir hizmet veya bir iş için işaret vaki olursa, onu yerine getirmeye memnuniyetle çalışırız.

Vesselâm...

151. MEKTUP

MEVZUU:

a) Nakşibendiye Tarikatının üstün şanını beyandır. Allah, bu tarikat ehlinin sırlarının kudsiyetini artırsın.

b) Yaradılış'ın manası.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mir Mümin Belhî'ye yazmıştır.**

Bir mısra ile başlayalım:

Dostların sözüdür, sözlerin en güzeli.

Bilesin ki, Hacegân Hazretlerinin Tarikatında:

-Yaddaşt, lâfzı şundan ibarettir:

Gaiplik hali olmayan devamlı huzur.

Yani: Yüce Mukaddes Zat'ın daim huzurunda bulunmak... Hem de, şuun ve itibarlara dayalı perdelerin onu ihlâl etmemesi suretiyle...

Şayet bir vakit huzur bulunur, bir başka vakit gaiplikte kalınırsa... Meselâ: Belli bir vakitte perdeler tamamen kalkar, bir başka vakitte ise iner? Bu mana daha çok, tecelli-i berkide olur ki, Hazret-i Zat'tan bir anda şimşek gibi perdeler açılır, sonra şuun ve itibarların perdesi gerilir... hem de sür'atle.

İşte... yukarıda anlatılan manada bir huzur, bu büyük zatların katında itibardan düşüktür.

Bundan bilindi ki: Gaiplik hali olmayan huzur şudur: Tecelli-i berkinin devamı... Ki bu: Şuun ve itibarlann aracılığı olmadan Hazret-i Zat'ın doğrudan doğruya zuhurundan ibarettir.

Bu makamda, en üstün manada fena sabittir. Buraya asla perdelerin dönüşü yoktur. Eğer dönecek olsa huzur gaipliğe çevrilir ki, onun adına:

-Yaddaşt, denmez.

Buraya kadar anlatılan manadan gerçekleşti ki: Bu büyük zatların müşahedesi tamam olmada ve kemalde en güzel şeklini bulmuştur.

Fena makamının en üstün derecede olması, beka makamının pek tamam olması, müşahedenin ehemmiyeti ve ekmeliyeti kadardır.

Bir mısra:

Gül bahçemi gör de kıyasla baharımı.

★★★

152. MEKTUP

MEVZUU: Resûle itaatin, ayniyle Hakka itaat olduğunun beyanıdır.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Ferid'e yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, bir âyet-i kerimede şöyle buyurdu:

"Bir kimse, Resûl'e itaat ederse, gerçekten Allah'a itaat etmiş olur."(4/80)

Allahu Teâlâ, bu âyet-i kerimede, Resûl'e itaatı, ayniyle Allah'a itaat kabul etti. Resûl'e itaat olmadan Allah'a itaatı, Allah'a itaat olarak kabul etmedi. Bu manayı tekid için:

"Kad (gerçekten...)"

Lâfzı ile teyid ve tekid etti. Bu mananın hakikat olduğunu anlattı. Ta ki, hevesine kapılan bir kimse, bu iki itaat arasında bir ayırım yapmaya, birinin yerine diğerini tercih etmeye.

Allahu Teâlâ, bir blaşka yerde, bu iki itaatın arasını tefrik edenleri ayıpladı. Bunun için şöyle buyurdu:

"Allah ve Resûlü arasında tefrik yapmak isterler."(4/150)

Evet... Meşayihten bazılarında, halin ve sekrin ağır basması sonucu, üstteki manaya bakarak, iki itaatın arasını ayıran bazı sözler zuhur etmiştir. Birini diğerine tercih eden muhabbet manası anlaşılmıştır. Bu manada şöyle anlatıldı:

-Sultan Mahmud Gaznevî, saltanatı günlerinde, Harkan karyesi yakınlannda konakladı. Vekillerinden birini, Ebu Hasan Harkaniîye yolladı ve huzuruna kabul edilmesini istedi. Sonra şöyle dedi:

-Eğer onda, bu kabul için bir duraklama görürsen, şu âyet-i kerimeyi kendisine oku:

"Allah'a, Resûl'e ve sizden emir sahiplerine itaat ediniz."(4/59)

Elçi, Ebu Hasan Harkanî'nin yanına gitti, ama kendisinde bir duraklama gördü. Bunun üzerine, üstteki âyet-i kerimeyi okudu. Şeyh Hasan, cevab olarak ona şöyle dedi:

-Ben, Allah'a itaatle meşgulüm. O kadar ki, Resûl'e itaat için bile boş zaman bulamıyorum. Nerede kaldı ki, emir sahiplerine itaata zamanım olsun.

Bu sözü ile Hazret-i Şeyh, Sübhan Hakka itaatı, Resûl'e itaatın gayrı saydı. Ki bu kelâm: İstikametten uzaktır. Halleri istikamet üzere olan meşayih, bu gibi sözleri söylemekten sakınırlar.

Bilirler ki: Hakka itaat, Resûl'üne itaattadır. Hem de şeriatın, tarikatın, hakikatın bütün mertebelerinde. Şuna da inanırlar ki: Resûlüne itaat olmadan Sübhan Hakka itaat davası, aynı dalâlettir.

Anlatıldığına göre, Mehne beldesinin Şeyhi Şeyh Ebu Said Ebu Hayr, bir meclis kurmuş. Bu mecliste, Horasan Seyyidlerinin ileri gelenlerinden biri bulunuyormuş. Tam bu sırada haline mağlup bir meczup içeri girmiş. O Şeyh, bu meczubu o ileri gelen Seyyid'den öne geçirmiş. Seyyid bu durumu iyi bulmayınca şöyle demiş:

-Sana tazim etmek, Resûlullah'ın sevgisindendir. Bu meczuba tazim dahi, Allah sevgisindendir.

Ancak, halleri istikamet üzere olan büyükler, böyle bir ayırım yapmaya cevaz vermezler. Sübhan Hakkın muhabbetinin, Resûlünün muhabbetine ağır basmasını, sekr halinden sayarlar. Böyle bir şeyi dahi, fuzuli olmaktan başka bir şey saymazlar.

Ancak şu kadarını bilmek lâzım gelir ki: Kemal mertebesinde, Sübhan Hakkın muhabbeti ağır basar ki, burası velâyet mertebesidir. Resûlünün muhabbeti ise... tekmil makamda ağır basar ki, bunda Nübüvvet makamından nasip vardır.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, Allah'a itaatın aynı olan Resûlüne itaatta bize sebat ihsan eylesin.

153. MEKTUP

MEVZUU: Yüce Hakkın zatından gayrı sayılan şeylerden tam manasiyle kurtulmanın, mutlak fenaya mağlı olduğunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Meyan Müzzemmil'e yazmıştır.**

Gönderilen mektup ulaştı.

Nimet ve ihsan sahibi Allah'a hamd olsun ki, zatına talib olanları, sıkıntı ve ıstırap içinde bıraktı. Bu ıstırap sebebiyle de,

zatının gayrına yönelmekten kurtuluş verdi. Ancak, bu yabancıların bağından tam manasiyle kurtulmak: Mutlak fena makamını bulmaya bağlıdır. Tam manasiyle bu kevni nakışlar kalb aynasından silinmeli. Muhabbete ve ilme dayalı hiçbir şeyle alâka kalmamalı. Yüce Sübhan Haktan başka bir maksud ve murad olmamalıdır.

Bundan sonrası, savrulan ağaç yapraklarıdır.

"Hak'tan yana zan hiçbir şey elde ettirmez."(10/36)

Âyet-i kerimesi sarih olduğu halde, çoğu zaman sanılır ki: Taalluk (ilgilenme) yok olmuştur. Halbuki hallere ve makamlara talluk dahi, Hakkın gayrı ile taalluktur. Bir başka şeylerle alâka peyda etmeyi var hesap eyle.

Bir mısra:

Bu ne büyük saadet, kime ola acep?..

Bir şiir:

Bırak, seni ne alırsa sevgili vuslatından;
Güzel veya çirkin, seni ne oyalarsa ondan.

Ayrılık müddetiniz hayli uzadı. Fırsat da ganimettir. Eğer dostlar ve ahbablar, ruhsata ehil iseler, durmaya ne lüzum var?.. Böyle bir şeye ehil değillerse, ruhsat almaya ne hacet?..

En uygunu, Hakkın rızasını düşünmektir. Âlem halkı razı olur veya olmaz. Onların razı olmamaları ne mana ifade eder?

Bir mısra:

Tüm gayeler dost uğrunadır.

En uygunu, itikadın şu olmasıdır: Asıl maksad noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah'tır. Onun sevgisinde bir şey birleşirse faydalı olur, aksi halde zararlıdır.

Bir mısra:

İşte yanağım, güle ne bakarsın?..

★★★

154. MEKTUP

MEVZUU: Nefsi bırakmanın ve ona yürümenin zaruri olduğu-

nun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Beyan Müzzemmil'e yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bizleri zatı ile eylesin; bir lahza dahi gayrına bırakmasın.

Allahım, bizi göz açıp kapayıncaya kadar olsa da, nefsimizle bırakma, helâk oluruz. Hatta daha az zaman dahi bırakma, zay oluruz.

İnsanın başına gelen her belâ, ancak nefsine duyduğu alâkadandır. Nefsin elinden halâs mümkün olunca, Hakkın gayrı şeylerden de halâs hasıl olur. Hatta putlara tapanlar dahi, ancak nefislerine taparlar. Bu mana bir âyet-i kerimede şöyle anlatıldı:

"Nefsani hevasını put tutanı gördün mü?.."(45/23)

Bir mısra:

Bırakırsan kendini, erersin rahata.

Nefsini bırak da gel. Zira nefsi bırakmak ve ondan geçmek farzdır. Nefse yürümek ve ona seyir dahi lâzımdır. Zira vicdan ondadır; onun haricinde vicdan yoktur. Yani: Ne bulunacaksa onda bulunacak.

Bir şiir:

Yakında bileceksin olmayacak uğrağın;
Ancak sanadır sonuna varınca durağın.

Seyr-i afaki, uzaklık içi uzaklıktır; seyr-i enfüsi yakınlık içi yakınlıktır.

Eğer bir müşahede olacaksa, bu nefiste olur; eğer bir marifet hasıl olacaksa, bu dahi nefiste olur. Eğer bir hayret hasıl olacaksa, yine nefiste olacaktır. Hasılı: Nefsin haricine adım atmaya mecal yoktur.

Söz nereye vardı? Ahmak kişi bundan ancak hulül ve ittihad manası anlar; bunun için de dalâlet çukuruna düşer. Kaldı ki: Hulüle kail olmak küfürdür. Keza ittihad dahi öyledir.

Anlatılan makamla gerçekleşmeden evvel bu manalarda tefekküre dalmak dahi yasaktır.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, hoşnut olunan yolda bizlere istikamet nasib eylesin. O yolun esas sahibine salât ve selâm.

Hallerinden yazmalısın; zira onu bu işte tam dahli vardır. Sureta bazı bağlantılar var ise de, kendini hür bilmelisin. Bu sureta alâkaların varlığını, yokluğunu bir bilmelisin.

Vesselâm vel-ikrâm...

155. MEKTUP

MEVZUU: Aslına dönmeye teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Müzzemmil'e yazmıştır.**

Bir şiirle başlayalım:

Batıldır Hakkın gayrı olarak taptıkları;

Ne fena şey, batıl için tercih yaptıkları.

Delhi'nin görülecek yerlerini ziyaret ettim. Cemaziyelevvel ayının ilk haftasına rastladı. Muhammed Sıddık dahi benimle beraberdi. Orada bir müddet kaldıktan sonra, vatan-ı asliye (esas yurda) döneceğiz. Şayet, Hakkın iradesi bizim muradımıza muvafık olursa.

"Vatan sevgisi imandandır."

Haberi meşhurdur.

Bu aciz miskin nereye gitse, nasiyesi o Yüce Zat'ın elinde... Bu mana şu âyet-i kerime ile sabit:

"Hareket eden hiçbir mahlûk hariç olmamak üzere, hepsinin alnından tutan odur. Rabbım sırat-ı müstakim üzeredir."(11/56)

Firar edilecek yer neresi?.. Meğer yine ondan ona kaçıla... Emir şu:

"Allah'a kaçınız."(51/50)

Her hal ü kârda itikad edilmeli ki: Asıl asıl olarak, parça dahi

tabi olarak ona bağlıdır. Bunun için de asla teveccüh edilmelidir.

Bir şiir:

Varsa kalbinde birine zerre mikdar
Sevgi Hakkın gayrına, bil hastalık var.

★★★

156. MEKTUP

MEVZUU: Ehlullah ile sohbete teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Müzzemmil'e yazmıştır.**

Kadızade Calenderi ile yolladığın mektup Delhi'de iken geldi. Allah'a hamd ü şükürler olsun ki, zamanın kazancı fukaranın muhabetti ile dolu.

"İnsan sevdiği ile beraberdir."

Hükmü onlardandır.

Vakitler ve zamanlar bakımından Receb ayı her ne kadar yakın ise de, uzak görünüyor.

Bir şiir:

Dostun ayrılığı az da olsa az değildir.
Gözdeki kıl parçası da olsa çok görünür.

Hak sahiplerinin haklarına riayet etme yolunda, senin tercih ettiğin bu mana üzerinde istikamet sahibi ol.

İhtimal ki, bu Fakir Receb ayında orada olacaktır. En doğrusunu Sübhan Allah bilir. Dönüş ve gidiş onadır.

Her hal ü kârda uygun düşer ki: Bu kısa ömür günlerini fukara ile beraber geçiresin. Şu âyet-i kerime bu manayı güzel anlatır:

"Rızasını isteyerek; sabah akşam Rab'larına dua eden kimselerle nefsini tut."(18/28)

Ve bu emir kesindir. Bunu Allahu Teâlâ, Habibine buyurmaktadır. Değerli zatlardan biri Hakka şu münacaatta bulundu:

-İlâhi, bu veli kullarına sen ne yüzdür ki, verdin. Onları tanı-

yan seni bulmakta, seni bulamayan dahi onları tanıyamamakta.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bize ve size bu taife-i aliyye'ye muhabbet eylesin.

157. MEKTUP

MEVZUU:

a) Büyüklerin yanında tevazu ve ihtiyaç göstermenin lüzumu.

b) İtikadı düzeltmenin gerekli olduğunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hakim Abdülvehhab'a yazmıştır.**

Bilesin ki: Buraya kadar geldin, ayakların yoruldu, çabucak dönüp gittin. Sohbet haklarının edasına hiçbir fırsat bulunmadı.

Mülâkattan ve toplantıdan maksad: Ya faydalanmak, ya faydalı olmaktır.

Bir meclis, anlatılan iki şeyden hali olunca, onun hiçbir değeri yoktur. Uygun düşer ki, bu büyüklerden birinin yanında olan kimse, içi boş olarak buluna... ta ki, dönüşte dolu olarak gide. Bunların yanında acizlik ve iflâs hali ile durmalı ki: Onların şefkatına mahal, feyizlerine müstahak ola.

Susuz olarak gelip gitmekte ne mana var?.. Dolu görünmekte illetten başka bir şey yoktur. Zengin görünmek dahi, azgınlıktan başka bir şey olamaz.

Hace Baaeddin Nakşibend Hz.leri şöyle dedi:

-Öncelikle, hastanın tazarruu ve inkisan lâzımdır. Kırk gönüle bundan sonra teveccüh hasıl olur.

Tazarru ve inkisar, teveccühün şartıdır.

Her neyse... Bu sıralarda bir ilim talibi geldi. Sizin tarafınıza, benim bir şeyler yazıp bir tavsiyede bulunmamı istedi. Bunun için hatıra şu geldi: Onun yalnız buraya gelmesi dahi, haklardan bir haktır. İmkân nisbetinde benim bu hakkı ödemem lâzımdır. Bunun üzerine, kalem dili ile bazı şeyler yazdım. Ki bunlar, halin ve vaktin iktizasına göre: Gidene ulaşmak, geçmişi telâfi et-

mek kabilindendir.

Böylece yazıp sizin tarafa yolladım.

Doğruyu ilham eden, iyi işlerde başarı ihsan eyleyen, noksan sıfatlardan münezzeh Allah'tır.

Ey saadeti bulan! Bize ve size lâzım olan, Kitap ve Sünnet iktizasına göre, itikadı düzeltmektir. Bu dahi, ehl-i sünnet vel-cemaat ulemasının Kur'an'dan ve hadisten çıkardığı mana yolunca olmalıdır. Onlar nasıl anlattılarsa öyle olmalıdır. Şundan ki: Bizim ve sizin anlayışınız bu büyüklerin anlayışına uygun olmayınca itibardan düşmüştür. Bu birincisidir.

Görmez misin ki: Her dalâlette kalan bid'atçı, çıkardığı hükümleri, Kur'an ve hadisten aldığını ve onların manasından anladığını iddia eder. Halbuki: Haktan yana elde ettiği bir şey yoktur.

Bundan sonra, şer'i hükümleri bilmek lâzımdır. Yani: Helâli, haramı, farzı ve vacibi. Bu, yapılacak işlerin ikincisidir.

Üçüncü olarak, öğrenilen şeylerle amel etmek gerekir.

Dördüncü olarak, sofiye-i kirama mahsus olan tasfiye ve tezkiye (ruhu gayriyetten arıtma ve nefsi kötü huylardan temizleme) yoluna girmelidir.

İtikad düzeltilmedikçe, şer'i hükümleri bilmenin hiçbir faydası yoktur. O ikisi olmayınca da, işlenen amelle bir şey elde edilmez. Bu üçüncünün olmaması sonucu: Tasfiye ve tezkiye muhal iştir.

Üstte anlatılan dört erkânın dışında bulunan ve bunların mütemmimi ve kemale erdireni sayılanlar; meselâ farzın ikmalinde kılınan sünnetler gibi, hepsi malâyani dairesine dahildir. Bu manada şu hadis-i şerif vardır:

"İnsanın İslâmi güzelliği arasındadır ki, kendisine lüzumlu olmayanı bırakıp pek lüzumlu olanla meşgul ola."

Selâm hidayete tabi olanlara, Mütabaat-ı Mustafa'yı bırakmayanlara. Ona ve onun âline salât ve selâm.

158. MEKTUP

MEVZUU: Kemal mertebelerinin değişik olması, istidadların değişik olmasına bağlıdır.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Hamid Bengalî'ye yazmıştır.**

Bilesin ki: Kemal mertebeleri, istidadların değişik durumuna göre çeşitlidir. Kemalde değişiklik, bazan da, her ikisii le birden olur.

Bazılarının kemali, sıfatların tecellisi ile olur. Bazılarının kemali, zati tecelli ile olur.

Anlatılan iki tecelli erbabı (sahipleri) arasında ve bu iki tecellinin kendileri arasında açık farklar vardır. Bazılarının kemali dahi, kalb selâmeti ile olur; bir de ruhun halâsı ile. Bazılannın kemali dahi ikisinin birleşimi ile olur. Yani: Kalbin selâmeti ve ruhun halâsı. Bir de şuhud-u sırri (gizli olan şeylerin müşahede edilmesi) ile.

Üçüncülerin kemali anlatılan üç şeyde olacağı gibi; hafaya mensub hayret hali ile de olur.

Dördüncülerin kemali anlatılan dört şeyle olacağı gibi ahfaya mensup ittisal ile de olur.

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Allah, büyük fazlın sahibidir."(62/4)

Anlatılan mertebelerin hangisinde olursa olsun, kemal husule geldikten sonra:

1) Tekrar geriye dönebilir.

2) Bulunduğu yerde sebat ve istikrar olur.

Birinci anlatılan makam, tekmil ve irşad (**Tekmil ve irşad:** "Kemale erdirme, tamamlama" ve "olgunlaştırma" demektir ki, insan yetiştirme salâhiyetine ve tasarruf gücüne sahip olan velilerin mürşitlik safatını ifade eder.(M.N.)) makamıdır. Davet için, Hak tarafından, halka geri gönderilir.

İkinci anlatılanlar ise... halk arasından çekilip inzivaya girmişlerdir.

Evvelen ve ahiren selâm.

.....

159. MEKTUP

MEVZUU: Taziye.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şerafeddin Hüseyin Bedahşî'ye yazmıştır.**

Bilesin ki: Elemler ve musibetler, zahirde her ne kadar acı ve cisme elem verici ise de, batında tatlı olup ruha lezzet getirir. Ruh ve cisim sanki birbirini nakzeder gibidir. Birinin elem dumyası, diğerinin lezzet almasını sağlar.

O kimse ki, birbirini nakzeden bu iki durumu ve bunların levazımını ayırmaya güçlü değildir, o bahis dışıdır ve bu manada hiçbir kabiliyeti yoktur. Şu âyet-i kerime bu zümre için gelmiştir:

"Bunlar hayvan gibidir; hatta daha da şaşkın..."(7/179)

Bir şiir:

Olmazsa haberi birinin kendi şanından;
Gücü yeter mi ki, haber versin şundan bundan.

Bir kimsenin ruhu tenezzül eder ve cisim mertebesinde karar kılarsa... emir âlemine ait lâtifler, halk âlemine ait lâtiflere tabi olur. O zaman anlatılan bu sırrın muammasını nasıl çözer?..

Gerisin geri ruh, asli karargâhına dönmez, emir âlemi ile halk âlemini birbirinden ayırd edemezse... bu manada marifetin yüzünden hicab açılmaz.

İş bu anlatılan devletin husulü, belli ecel gelip çatmadan önce ölmeye bağlıdır. Allah, sırlarının kudsiyetini artırsın, tarikat meşayihi, bu ölümden:

-Fena, diye bahsederler.

Bir şiir:

Toprak ol ki, güller bitsin özünde;
Topraktır gülü bitiren gözünde.

Bir kimse, ölümünden evvel ölmeyince, kendi musibetinin taziyesine oturması lâzımdır.

Merhum babanızın vefat haberi, Müslümanların hüznüne ve

onların gama boğulmasına sebeb oldu. Zira kendisi: Hayırlı bir kimse olup salâh hali ile meşhurdu. Cidden emr-i maruf ve nehy-i münker vazifesine riayet ederdi.

"Hepimiz Allah içiniz, Allah'a döneceğiz."(2/156)

Rüşdünü pek güzel idrak etmiş oğula gereken odur ki: Sabra devam ede; ölülerin imdadına koşa; sadaka, istiğfar ve dualarla onlara yardım ede. Zira, ölüler, dirilerden daha muhtaç durumdadırlar.

Bir hadis-i şerifte Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Ölü, denize düşmüş, yardım isteyen bir kimse gibidir. Babadan, anadan, kardeşten, dosttan kendisine gelecek bir dua bekler. Böyle bir dua ona geldiği zaman, dünya ve içindekilerden daha sevimli olur.

Allahu Teâlâ, yeryüzündekilerin dua bereketiyle kabirdekilere dağlar misali rahmet indirir. Dirilerin ölülere hediyesi: İstiğfardır."

Kalan nasihat: Zikri bırakmayıp fikre devam etmenizdir. Zira; Fırsat cidden azdır. Uygun düşer ki, o fırsatı: En mühim işlere sarf edesin.

Vesselâm...

160. MEKTUP

MEVZUU: Tarikat meşayihinin üç taife olduğunun beyanı ve bunlardan her birine ait hallerin kemali ve noksanı ile şerhi.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Yar Muhammed Bedahşî Talikanî'ye yazmıştır.**

Bilesin ki: Tarikat meşayihi üç taifedir. Allah, sırlarının kudsiyetini artırsın.

BİRİNCİ TAİFE:

Bu taife şu manaya kaildirler: Bu âlem, Yüce Hakkın yaratması ile hariçte mevcuttur. Noksan ve kemal olarak bu âlemde her ne var ise... bunlar dahi, noksan sıfatlardan münezzeh olan

Hakkın yaratması ile olmaktadır.

Bunlar, kendilerini bir kalıptan ibaret bilirler. Ve bu kalıbı dahi, Sübhan Hak'tan görürler.

Bunlar yokluk (adem) denizinde boğulmuşlardır. Ne kendilerinden, ne de âlemden haberleri vardır.

Bunların misali, bu şahsın misalidir ki: Elbisesi yoktur. Emanet yoldan, bir başka şahsın elbisesini giymiştir. O giydiğinin emanet olduğunu bilir ve bu emanet olduğu manada bilgi kendisinde ağır basar. O kadar ki, bu elbiseyi esas sahibinin elinde görür, kendisini de çıplak sanır.

Misali üstte anlatılan şahıs, şuursuzluktan ve sekir halinden çıktığı ve ayıklığa, şuura vardığı, fenadan sonra bekaya ulaştığı zaman, elbiseyi kendi üzerinde bulsa dahi, yakinen bilir ki: Bu elbise başkasınındır. Zira bu andaki fena, ilim içine derc edilmiştir. Elbise ile olan hiçbir alâka artık baki kalmaz.

Yukarıda anlatılan hal: Kendisinde bulunan vasıfları ve kemalâtı, emanet bir elbise ile gören kimsenin halidir. Ama o kimse görür ki, bu emanet elbise yalnız vehimdir. Hariçte böyle bir elbise yoktur. Belki o kendisinde emanettir. Bu hal, onda o kadar ağır basar ki, hiçbir şekilde elbise görmez. Hatta kendi nefsini çıplak görür. Ancak, ayılıp da sağlığını bulduktan sonra, yine o elbiseyi kendisi ile bulur.

Lâkin bu birinci şahsın fenası pek tamam olup onun üzerine tertib edilen beka ise en mükemmeldir. Bu mana inşaallah daha sonra açıklanacaktır.

Aynı şekilde bu büyükler, gayretle tenzih yoluna gider ve bu âleme nisbet edilen şeylerden hiçbirini Hakka karşı sabit görmezler. Hemen bütün nisbetleri ondan alırlar; ayniyet ve cüz'iyet şöyle dursun. Rübubiyet, ubudiyet, saniiyet, masuniyet nisbetleri hariç; o gibi nisbetlerden yana Hakkın şanı yücedir. Bazan olur ki, halin ağır basması ile, bu son anlatılan nisbetlerden dahi geçerler... İşte o zaman, hakiki beka ile şerefyab olurlar ki, o zaman kendilerine zati tecellilere kabiliyet ve sonsuz tecellilere mazhariyet hasıl olur.

İKİNCİ TAİFE:

Bu taife der ki:

-Bu âlem, noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah'ın gölgesidir.

Ama bunlar şuna da kail olmuşlardır:

-Bu âlemin vücudu, hariçte zılliyet (gölge) yolu ile olup asalet yolu ile değildir. Ve bu âlemin vücudu dahi Hakkın vücudu ile kaimdir. Zira, zıllın kıyamı asılla olur.

Meselâ: Bir şahsın gölgesi uzar. O şahsın zatının sureti dahi o gölgede çıkar. Bir insan muktedir olsa da kendi ilim, kudret, irade, acı ve tatlı lezzet alma özelliklerini gölgesine verebilse... Hatta o gölge bu hali ile ateşe atıldığında, bundan acı duysa... Akıllı olan ve örflere uyan bir kimse, yine de diyemez ki:

-Bu gölgenin sahibi olan şahıs, aynı şekilde acı duyar...

Kaldı ki, üçüncü anlatılacak taife böyle der.

İşte yukarıda anlatılan kıyasa göre: Mahlûkatta sudur eden tüm kötü fiiller:

-Bunlar, Hakkın fiilidir.

Denemez. Tıpkı bir gölgenin kendi iradesi ile hareket ettiği zaman:

-O şahıs hareket etti.

Denemeyeceği gibi. Bu manada ancak şöyle denebilir:

-Bu, onun kudretinin ve iradesinin eseridir. Yani: Mahlûkudur.

Bu manada mukarrer olan durum şudur: Kötüyü yaratmak kötü değildir; ancak kötü olan çalışıp onu kötü fiil haline getirmektedir.

ÜÇÜNCÜ TAİFE:

Bunlar, vahdet-i vücuda kail olmuşlardır. Yani: Hariçte bir mevcut vardır. Bu tek vücud ise Sübhan Hak'tır. Hariçte bu âlem için ilmi bir sübuttan başka tahakkuk eden bir şey yoktur.

Bunlar derler ki:

-Ayan (ilm-i ilâhiden zuhur edip görünüşe gelen bu varlıklar), hiçbir şekilde varlık kokusunu almamışlardır.

Bu taife, her ne kadar:

-Bu âlem, Hakkın gölgesidir.

Demişlerse de, ayrıca şunu da derler:

-Onun gölgelik varlığı, ancak hiç mertebesindedir. Ama işin aslında ve hariçte sırf madumdur. Yani: Yoktur.

Bu taife yine der ki:

-Noksan sıfatlardan münezzeh olan Hak, vücub ve imkân sıfatları ile muttasıftır.

Bundan başka tenezzülat mertebesi, her mertebede olup o mertebenin lâyık olduğu şekildedir.

Bu taife, lezzet almayı ve elem çekmeyi de sabit görürler. Ama, zatta değil; bu hisse dayalı mevhum gölgelerin perdesinde...

İş bu anlatılan mana, şer'an ve aklen çeşitli mahzurlar meydana getirir. Bu manayı cevaplandırırken de, çok hile yollarına sapmış ve akıldan uzak teklifler yapmışlardır.

Bu son anlatılan taife; her ne kadar sonların sonuna vâsı olmuş kâmil zatlar ise de; haliyle vüsulün ve kemalin değişik derecelerine göre... lâkin bunlann kelâmı halkı (işin hakikatini bilmeyen avâm tabakasını) dalâlete ve ilhada sürükler. Sözde itihada gidilerek, halkı zındıklığa atar.

BİRİNCİ TAİFE olarak anlatılan zümre, olgunluk ve tamamlık bakımından tam manasiyle ileridir. Onların sözleri dahi, Kur'an'a ve Resûlullah'ın yoluna uygundur. Selâmet oluşu ve uygunluğu dahi açıktır.

Amma olgunluk ve tamamlık ciheti, bazı manalarda mebnidir. Mesela: Vücud-u insani'nin bazı mertebelerinde, mebde ile müşabeheti (başlama haline benzerliği) vardır. Gayet letafet ve tecerrüd derecesinde onun tam bir münasebeti vardır. Meselâ: Hafi ve ahfa gibi.

Sırra dayalı fena halinin varlığı ile, baştan bu mertebenin temyizini yapmaya güçleri yetmeyenler, bir kelime ile:

-LÂ (Yoktur)...

Diyerek onları nefyederler. Hatta bu mebde işi onlara göre karışık ve birbirine benzer bir hal alır. O zaman kendilerini Hakk olarak bulurlar. Yani: Hakkın aynı. Bunun için de derler ki:

-Hariçte yalnız Sübhan Hak vardır. Asla bizim varlığımız yoktur.

Ama, harici eserlerin sayısının artması tahakkuk edince, zaruri olarak, ilmi sübuta kail olurlar. İş bu mana icabı olarak derler ki:

-A'yan (maddi gözle görülür hale geçen varlıklar), varlıkla yokluk arasındaki berzahlardır.

Ancak, işin mebdeinde (başında), mahlûkata ait bazı varlıkların mertebelerini ayırd edemedikleri için, varlığın vücudunak ail olmayıp. berzahlığını açıkladılar. Vacib için olanı, mümkün için sabit gördüler. Anlayamadılar ki: İsbat ettikleri şey, işin aslında mümkünün levazımı arasındadır; ama vacibe benzer. İsterse surette ve isimde olsun.

Eğer anlatılan durumu ayırd edip, mümkünle vacibin arasında bir temyiz yapabilselerdi, ama tam olarak: Âlemin Sübhan Hak'la ittihadına ve aynı oluşuna kail olmazlardı. Hatta, bu âlemi Hak'tan ayrı olarak görürlerdi. Vahdet-i vücuda dahi kail olmazlardı.

Bir şahıs, kendi izi bulunup devam ettiği süre, hiçbir şekilde kendisini Hak olarak göremez. Eğer kendinden bir eser kalmadığını zannederse, bu dahi, kendi görüşünün kusurlu oluşundandır.

İKİNCİ TAİFE her ne kadar başlangıçta bu mertebeleri ayırd eder ve onları:

-LÂ (Yoktur)...

Cümlesi altına alıp nefyederlerse de, onların varlık bakiyelerinden bir parça kalır. Yani: İkinci olarak. Bu dahi, zilliyet ve asalet vasıtası ile olur. Zira zıll (gölge) ilişkisi ve bunun dahi asılla olan irtibatı cidden kuvvetlidir. Bu nisbet dahi, onların nazarından gitmiş değildir.

BİRİNCİ TAİFE, bütün mümkün mertebelerini, vacipten ha-

kiki manada ayırd etmişlerdir. Bunu da, kemal manasiyle Hatemü'r-Risalet Hazretlerine münasebet ve mütabaat vasıtasiyle yapmışlardır. Ona salâtların en tamamı, tahiyyatın ekmeli.

-LÂ (Yoktur)...

Kelimesiyle her şeyi nefyetmişlerdir. Mümkünde, vacip için asla bir münasebet görmemişlerdir. Hiçbir şeyin nisbetini dahi asla bir isbata girmemişlerdir. Kendi nefislerini dahi, aciz mahlûktan başka bir şey olarak kabul etmemişler, noksan sıfatlardan münezzeh Hakkı dahi kendilerinin yaratıcısı ve Mevlâsı olarak itikad etmişlerdir. Bir şahsın, kendisini, Mevlâsının aynı veya onun gölgesi kabul etmesi, cidden bu büyüklere giran gelmiştir.

Toprak nerede, Rablar Rabbı nerede?..

Bu büyükler, eşyayı severler, amma Hakkın yaratığı oldukları için. İş bu sebepten eşya, onlann nazarında sevimli gelmektedir. Yani: Âlem ve kendi fiilleri Sübhan Hakkın yarattığı sanatı, fiillerinin, iradesinin, kudretinin eseri olması haysiyetinden, eşyaya tam olarak boyun eğip teslim olurlar. Şeriatın gereği olan iş hariç; onların işlemesini inkâra kalkmazlar.

İnkıyadın, muhabbetin bu çeşidi, tevhid erbabı için hasıl olur. Bunun sebebi dahi, eşyayı Hakkın sıfatlarının mazharı olarak itikad etmeleridir. Belki de aynı itikad etmeleridir.

Hatta anlatılan inkıyad, teslimiyet ve muhabbet nev'i, mücerred manada eşyayı Hakkın mahlûku ve sanatı görenler dahi hasıl olur.

Bir mısra:

Hele bir bakınız, iki yol arasındaki farka.

Sevilenin kendisi az sevilse bile O'nun mazharı (zuhur yeri) ve aynı bilinen şeyler de o kadar sevilir. Ama mahlûkatı, masnuatı ve kulları olarak bilinen şeylerin az bir derecede sevilebilmesi için, O sevgili'nin çok fazla sevilmesi gerekir.

Bu taife-i aliyye için velâyet makamının mahiyeti olan kulluk makamından bol haz vardır.

Bu asfiya kulların hal itibariyle sıhhatine hangi delil daha ta-

mam olur ki: Keşifleri, Kur'an'a Resûlullah'ın sünnetine, şeriatın zahirine uygundur. O kadar ki: Şeriatın zahirine kıl kadar aykırı düşmemiştir.

Allahım, bizi onları sevenlerden ve onlara tabi olanlardan eyle.

Muhammed Mustafa hürmetine. Allahu Teâlâ, ona ve âline salât, selâm ve bereketler ihsan eylesin.

Bu satırların yazan Derviş *(**"Derviş"** tabiriyle İmam-ı Rabbani Hz.leri kendisini kastediyor)*, önceleri vahdet-i vücuda inanıyordu. Çocukluk zamanında bu tevhidin ilmi kendisinde hasıl olmuştu. Her ne kadar kendisinde hal yok idiyse de, yakin mertebesine ulaşmıştı.

Bu tarikata girdikten sonra, önce kendisine hal olarak tevhid yolu açıldı. Bu makamın mertebelerinde bir müddet seyretti. Bu makama uygun olarak kendine ilimlerin feyzi geldi.

Vahdet-i vücud erbabına gelen müşküller ve varidatın hepsi kendisine açıldı. Onların halletme yolu dahi feyz olarak geldi.

Aradan bir müddet geçtikten sonra bu Derviş'e bir başka bağlılık ağır bastı; vahdet-i vücudda durakladı. Yani: O bağlılığın ağır basması sonunda, vahdet-i vücudun vakıaya mutabık düşüp düşmediği üzerinde.

Ancak bu duraklama, hüsn-ü zan yollu oldu, inkâr yollu değil...

Bu duruklama ile bir müddet kaldıktan sonra, iş inkâra gitti. Kendisine ilham olundu ki:

-Bu makam, makam-ı süfli'dir. Makam-ı zilliyet üzerine terakki etmek gerekir.

Ne var ki, bu inkâr arzu ile olmadı; büyük meşayihin orada kaim olması dolayısiyle, o makamdan ayrılmaya da razı olmadı.

Zilliyet makamına ulaştıktan sonra, kendisini ve sair âlemi zıl (gölge) olarak buldu. İkinci taifenin kail olduğu mana da buydu. Bunun üzerine, buradan ayrılmak istemedi. Zira sanıyordu ki: Kemal vahdet-i vücud ve bu yeni erdiği makamdadır. Yani: Zıl-

liyette... Umumi manada bunlarla münasebet kurmaktadır.

Sonra... Kendisini bu makamdan yükselttiler. Hem de ittifakla. Tam manasiyle inayet, sonsuz lütuf olarak alâsına çıkardılar. Kulluk makamına ulaştırdılar.

İşte o zamandır ki, bu makamın kemali zâhir oldu. Yüksekliği belli oldu. Bunun üzerine, alt makamlardan tevbe ve istiğfar etmeye başladı.

Eğer bu Derviş'i bu yola koymasalardı, bazısı bazısının üstünde bulunan makamlar zâhir olmazdı. Bu son makama terakkisini dahi, bulunduğu makamdan oraya bir iniş zannederdi. Çünkü, kendine göre, vahdet-i vücud makamından daha yüksek bir makam yoktu.

Allah, hakkı hak kılar ve bu yola hidayet veren odur.

Şunun da bilinmesi lâzım gelir ki: Mektuplarda ve risalelerde, değişik mahiyetteki ilimlerin ve maarifin bu Derviş'ten, hatta bütün saliklerden gelmesi anlatılan değişik makamlann mahsulüdür. Çünkü: Her makamın kendine has ilimleri ve elde edilecek marifetleri vardır. Her halin dahi söylenecek kıyl ü kali (dedikodusu) vardır.

Durum anlatıldığı gibi olunca, ilimlerde birbirini atma durumu olmadığı gibi, aralarında tenakuz dahi yoktur. Bunlann misali, şer'i hükümlerin neshi (silinmesi) gibidir.

Aralannda temyiz yapmaya çalışanlardan olma.

Allahu Teâlâ, efendimiz Muhammed'e ve onun âline salât ve selâm eylesin.

.....

161. MEKTUP

MEVZUU: Sülûk menzillerini dürüp geçmekten maksad, nefsin itmimanına bağlı olan hakiki imanın husulü olduğunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Molla Salih**

Bedahşî'ye yazmıştır.

Bilesin ki: Sülûk menzillerini dürüp geçmekten maksad: Hakiki imanın husul bulmasıdır. Bu hakiki iman dahi, nefsin itminan bulmasına bağlıdır. Nefis, itminan derecesine kavuşmadıkça, kurtuluş tasavvur edilemez. Kalbin siyasi idare saltanatı nefis üzerine kurulmadıkça, nefsin itminan mertebesine geçmesi mümkün olmaz.

Kalbin siyasi idaresi dahi, ancak nefis tarafından gelen bütün işlerden boş olması ile müyesser olur. Bundan sonradır ki, Hakkın zatından gayrı her şey için, alâkadan yana kalbin selâmeti hasıl olur. Kalbin bu gibi alâkadan selâmet bulması ise... Yüce Hakkın zatından gayrının unutması iledir. Yüce Hakkın zatından gayrına kıl kadar bir şuur yeri kalbde kalsa, onun için selâmet uzaktır.

Ne saadet kalbini Rabbına teslim edene... Çalışmak: Kalbin selâmeti bulununcaya ve iş, nefis itminanına varıncaya kadar lâzımdır.

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Ve Allah, büyük fazlın sahibidir."(62/4)

162. MEKTUP

MEVZUU: Ramazan ayının fazileti ve bu ayın Kur'an-ı Mecid ile münasebeti. Bu münasebetle bazı hususların beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hacı Muhammed Sıddık'a yazmıştır.**

O sübhan zatın ismi ile...

Bilesin ki: O şan ki, şuunat-ı zatiye cümlesindendir, bütün kemalât-ı zatiyyeyi ve şuunat-ı sıfatiyeyi camidir. Ki bu: Daha önce verilen bilgilerde dahi anlatıldı.

Mübarek Ramazan ayı, bütün hayırları ve bereketleri camidir. Her hayır ve bereket ise... Yüce Mukaddes Hazret-i Zat'tan gelen bir feyiz ve o Sübhan'ın şuunatının bir neticesidir.

Ve her ne şer ki, meydana çıkar, onun menşei dahi hadisenin zatı ve o hadiseyi isteyen sıfatlardır. Bu mana, şu âyet-i kerimede anlatıldı:

"Sana bir iyilik gelirse Allah'tandır; sana bir kötülük gelirse... nefsindendir."(4/79)

Bu âyet-i kerime, anlatılan manada nass-ı kat'idir (kesin hükümdür).

Bu ayın bütün hayırları ve bereketleri, sözün başında anlatılan zati kemalâtın bir neticesidir.

Kur'an-ı Mecid ise... her şeyi cami olan hakikatın bir muhsulüdür.

Üstte anlatılan mana icabı olarak, şu mübarek ayın, Kur'an-ı Mecid ile tam bir münasebeti vardır. Şu cihetten ki: Kur'an, bütün kemalâtı cami olup bu ay ise... o kemalâtın neticesi ve semereleri olan bütün hayırlan camidir.

Anlatılan münasebettir ki: Kur'an-ı Kerim'in bu ayda nazil olmasına sebeb olmuştur.

Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Ramazan ayı öyle bir aydır ki, onda Kur'an nazil olmuştur."(2/185)

Kadir gecesi dahi bu ayda olup, bu ayın hulâsası ve zübdesidir. O öz menzilesinde olup bu ay dahi kabul hükmündedir.

Bir kimsenin üzerinden bu Ramazan ayı geçer de, kendisi dahi bir gönül birliği bulursa, o kimse bu ayın hayırlanndan ve bereketlerinden haz almış olur. Bütün sene de gönül birliği içinde kalmaya muvaffak olur. Oradaki hayırlara ve bereketlere dahi nail olur.

Allahu Teâlâ, bizleri, bu mübarek ayda hayırlara ve bereketlere muvaffak eylesin. Bizlere en büyük nasibi versin.

Hatemü'r-Risalet (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Biriniz oruç açacağı zaman, hurma ile orucunu açsın; zira hurma berekettir."

Resûlullah (sav) Efendimizin kendisi dahi, orucunu hurma ile

açmıştır. Hurmanın bereket oluşu şu manaya dayanır:

Hurma ağacı, camiiyet unvanı ile yaratılmıştır. Tıpkı insan gibi, en güzel şekilde kılınmıştır. Bu manadan olarak, Resûlullah (sav) Efendimiz, hurma ağacı için şu ismi verdi:

"Hurma ağacı, ademoğlunun ammesidir (amcası veya halası)."

Bu manayı şöyle anlattı:

"Ammeniz (amcanız veya halanız) **olan hurma ağacına kerem ediniz. Zira o, Âdem'in** (as) **artan çamurundan yaratılmıştır."**

Resûlullah (sav) Efendimizin hurmaya:

"Bereket..."

olarak isim vermesinin sebebi dahi, anlatılan camiiyet durumu bakımındandır.

Hurma ile iftar eden kimse, kendisinden bir parça olduğu için onunla iftar edecektir. Bu parça olmak itibariyle o hurmanın camiiyet manası taşıyan hakikatı dahi, iftar edenin hakikatından bir parça olur. Onu yiyen dahi bu itibarla, hurmanın hakikatına dercedilmiş olan sonsuz hakikatları cami bulunmaktadır.

Anlatılan mana, onun yenmesi ile mutlaka her zaman hasıl olur ise de, oruç tutan kimse, iftar zamanı şehvetlerden ve geçici dünya lezzetlerinden temizlenmiş olduğu için tesiri daha ziyade olur. Bu mananın onda zuhuru tamam ve daha kemal üzere meydana gelir.

Ayrıca, Resûlullah (sav) efendimizin:

"İnsanın hurma ile sahur yemeği ne kadar güzel olur."

Buyurmasındaki mana mümkündür ki, şu itibarladır: Onun gıdaları arasında buluna ve yiyenden bir parça haline gele, hakikatını tekmil ede. (Yani: Gıdadan eksik kalan yanını tamamlaya...) Yenen şeyin tamamının hurma olması manasına değildir.

İnsan oruçlu olduğu zaman, hurma yiyemez, dolayısiyle anlatılan mana husule gelmez. Bunun için sahurda yenmesi teşvik edildi ki, o boş kalan mana telâfi edilsin.

Hurmanın yenmesindeki bir başka fayda dahi, yenen bütün şeylerin onun özünde bulunması ve camiiyeti itibarı ile bereketinin ta iftar vaktine kadar kalmasıdır.

Hurmanın anlatıldığı şekilde faydalı bir gıda olma durumu, ancak şer'i yoldan alınması gerçekleşirse ve şer'i sınırlar kıl kadar aşılmazsa olur.

Aynı şekilde bu faydanın hakikatı dahi, yiyen kimsenin sureti aşıp manaya ve hakikata ulaşması ile olur. O kimsenin zahirden geçip batınla itminana ermesi gerekir. Durum böyle olunca, yenen şeyin zahiri o kimsenin zahirine yardımcı olur; o gıdanın batını dahi yiyen kimsenin batınını kemale erdirir. Aksi halde o yenen şeyin yardımı ancak zahiri duruma kısılır ki, yiyen dahi aynı kısıklık içindedir.

Sahurda ağır davranılmasında, iftarda acele edilmesindeki sırra gelince, bu dahi yiyen için, tam gıda almasını sağlamaktır.

Bir şiir:

Yediğini cevher etmeyi bilmelisin;
Bundan sonra istediğini yemelisin.

★★★

163. MEKTUP

MEVZUU: İslâm ve küfür birbirinin zıddı olmuştur. İkisinin bir araya gelmesi muhaldir. Birini ağırlamak, öbürünü küçük düşürmektir.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid'e yazmıştır.**

Bize nimetler veren ve İslâm'a hidayet eden Allah'a hamd olsun.

Ve... bizi Muhammed ümmetinden eyledi. Ona salât ve selâm.

Bilesin ki: İki cihanın saadetini kazanmak, ancak Seyyidü'l-Kevneyn Resûlullah'a tabi olmaya bağlıdır. Ona tabi olmak ise, şu şekilde olur: İnsanlar arasında İslâmi hükümleri yerine geti-

rip icra etmek, havastan ve avamdan, küfür âdetlerini kaldırıp iptal etmek.

İslâm ve küfür birbirinin zıddıdır, bir arada olamazlar. Ta kıyamete kadar, hatta kıyamette dahi. Bunlardan birini isbat etmek, diğerini kaldırmaktır. Birini ağırlamak, diğerini küçük düşürmektir.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, Peygamberine hitaben şöyle buyurdu:

"Ey Nebi, küffar ve münafıklarla cihad eyle, onlara sert çık."(9/73)

Sübhan Allah, en güzel huyla sıfatlanan Resûlüne:

"Küffarla cihad ve onlara sert çıkmak."(9/73)

Emrini verdiğine göre, bundan bilinir ki: Onlara sert çıkmak en güzel huylar arasındadır.

İslâm dininin izzet bulması, küfrün ve küfür ehlinin zelil düşmesindendir. Buna göre bir kimse, küfür ehlini ağırlarsa İslâm ehlini zelil düşürmüş olur.

Kâfirleri ağırlamak, yalnız onlara tazim edip baş köşeye oturtmak değildir. Onları meclislere almak, onlarla sohbet etmek, onlann dili ile konuşmak gibi hareketler dahi onları ağırlamaktır. Asıl uygun olanı: Köpekleri uzaklaştırır gibi onlan uzaklaştırmaktır.

Eğer onlarla alâka peyda etmek, dünya işlerine ait zaruretler icabı ise... başka türlü de olmuyorsa... o zaman uygun olan, ancak zaruret mikdarı onlarla olmaktır. Bu arada onları bir şey yerine koymamaya ve kendilerine lüzumsuz yere iltifatta bulunmamaya riayet etmelidir.

Ama İslâm'ın kemali, böyle bir garazı dahi tamamen terk edip onlara iltifat etmemek ve onlarla kanşıp durmamaktır. Zira noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, onları (yani: Küfür ehlini), Kelâm-ı Mecid'inde zatının düşmanı ve Resûlü'nün düşmanı olarak tanıttı:

"Ey iman sahipleri, düşmanım ve düşmanınız olan kimseleri kendilerine sevgi yüzü göstererek dost edinmeyin. On-

lar, Hak tarafından size gelene küfretmişlerdir."(60/1)

"Kim Allah'a, meleklerine, peygamberlerine, Cebrail'e, Mikâil'e düşman olursa... şüphesiz Allah bu gibi kâfirlerin düşmanıdır."(2/98)

Allah'ın ve Allah'ın Resûlünün düşmanı olan kimselerle karışık durmak, cinayetlerin en büyüklerindendir.

Bu düşmanlarla karışık durmanın, onlarla arkadaşlık etmenin en azından zararı: Şer'i hükümlerin icrasındaki kuvvette zaaf ve gevşeklik hâsıl olmasıdır. Bundan başka, onlarla olan arkadaşlığı dolayısiyle küfre sebep olacak şeylerden kaçınmaya utanır. Böyle bir zarar, cidden büyüktür. Kaldı ki, Allah'ın düşmanlarına karşı sevgi gösterisi ile ülfette bulunmak Allah'ın düşmanlığını, Resûlü'nün düşmanlığını çeker. Allahu Teâlâ ona salât ve selâm eylesin.

Böyle bir uygunsuz insan sanır ki, kendisi Müslümanlardandır, Allah'a ve Resûlü'ne imanı vardır. Ama bilmez ki, bu gibi kötü ameller kendisinden İslâm devletini giderir.

Nefislerimizin ve kötü amellerimizin şerrinden Allah'a sığınırız.

Bir şiir:

Kendini hem âlim, hem de din adamı sanır,
Dinle bütün ilgisi böyle sanmasıdır.

Bu din düşmanı mel'unlann işi İslâm'ı istihzaya ve Müslümanları maskaralığa almaktır. Aynı zamanda onlar, eğer bir fırsatını bulsalar bizi İslâm dininden çıkaracaklar ve hepimizi öldüreceklerdir.

Müslümanlara yakışan, utanıp hamiyet sahibi olmaktır. Zira Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Haya imandandır."

Hamiyet-i İslâmiye zaruridir. Baştaki emir sahiplerine düşer ki: Daima bu hizlana düşen kimselerin baş kaldırmalarına fırsat vermeyeler.

Hindistan'da re'sen ve bizzat haraç almak (cizye) küfür ehlinden kaldırıldı. Bu dahi, bu ülkenin sultanları ile küfür ehlinin

sohbet etmesinin uğursuzluğundan oldu.

Onlardan haraç almaktan asıl maksad, kendilerini zelil etmektir. Onları bu zelil etme o dereceye gelmeli ki: Haraç vermek korkusundan, güzel elbise giyme imkânı bulmasınlar. Hatta ziynet takısı, yani: Güzellik eşyası kullanamasınlar. Hatta devamlı surette mallarının alınacağı korkusu onlarda bulunmalıdır.

Bu sultanlar, o küfür ehlinden cizye almayı men etmeye nasıl cesaret ediyorlar? Halbuki Sübhan Hak, onların zilleti için cizye emrini koydu. Bundan gaye: Onların düşük olması alçalmalarıdır. Müslümanlar ise... üstünlüğü ve izzetidir.

Bir mısra:

Küfrün zilletindedir İslâm'ın izzeti.

İslâm devletinin husulünün alâmeti: Küfür ehline buğzedip onları kerih görmektir. Allahu Teâlâ Kelâm-ı Mecid'inde onları:

"...Necis."(9/28)

diye isimlendirdi. Bir başka âyette ise onlara:

"Murdar"(9/195)

ismini verdi. Eğer o kâfirleri böyle görmüş olsalardı, hiç şüphe yok ki:O nlarla arkadaşlık etmekten kaçınır ve onlarla oturmayı kerih görürlerdi.

Herhangi bir şeyde bu düşmanlara müracaat etmek, onların reyi ve hükmü ile iş tutmak, kendilerinit am manasıyla ağırlamaktır. Bunlardan himmet taleb edip onları bir vesile bilenin hali n'olur ki?

Allahu Teâlâ bu manada şöyle buyurdu:

"Kâfirlerin duası, ancak sapıklıkta kalmaktır."(13/14)

Bu kâfirlerin duası batıldır; bir fayda elde etmekten yana boştur. Onda nereden icabet (kabul) ihtimali bulunsun!.. Hatta bu köpekleri ağırlamaktan,.çok büyük fesatların meydana gelmesi beklenir.

Bu hizlana düşenler, duaya başladıkları zaman, putlarını vesile ederler. Hal böyle olunca, işin nereye varacağı düşünülmelidir. Böyle bir şeyde, İslâm'ın kokusu bile bulunmaz.

Büyük zatlardan biri şöyle dedi:

-Sizden biriniz, cinnet sınınna ulaşmadıkça, İslâm'a ulaşamaz.

Burada anlatılmak istenen "cinnet" şu manadan ibarettir: İslâm kelimesinin ve Müslümanlann yükselmesi uğrunda nefsine ve nefsinin zaranna iltifat etmemek, bir şeyin kazanılmasına veya elden gitmesine aldırış etmemek.

İslâmiyet hasıl olduktan sonra, Hakkın nzası ve Resûlü'nün rızası hasıl olur. Ona salât ve selâm. Sübhan Mevlâ'nın rızasından daha büyük devlet ne olabilir?

Allah'ı Rabb, İslâm'ı din, Muhammed'i (sav) nebi ve resûl olarak kabul edip razı olduk. Ya Rabbi, bunun üzerine bizi yaşat. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. Ona ve âline salâtların en faziletlisi, selâmların en üstünü. Evvel ve ahiren selâm.

Zaruri olanları yazdım. Vakit dar olduğundan, kısa ve öz olarak mutlak gerekli olanları yazıp yolladım. Eğer tevfik refik (Allah'ın yardımı arkadaş) olursa... bundan sonra tafsilatlı olarak yazıp yollayacağım.

İslâm; küfrün nasıl zıddı ise, ahiret dahi dünyanın zıddıdır. Bunların biri, diğeri ile bir araya gelmez. Dünyayı terketmek iki kısımdır:

1) Zaruri mikdar hariç, onu bütün mübahları ile bırakmak. Ki bu, dünyayı terk etmenin iki şeklinden en yücesidir.

2) Dünyanın mübahları ile nimetlenip haramlarından ve şüpheli olan şeylerden kaçınmak. Böyle bir şeyi yapmak dahi, cidden bulunmaz bir iştir. Bilhassa bu zamanda.

Bir şiir:

Arş'a kıyasla gök, ne kadar aşağıdır,
Yere kıyaslarsak ne kadar yüksek durur.

Mutlaka altın, gümüş kablar kullanmaktan ve ipekli giymekten sakınmak gerekir. Ayrıca bunlar gibi Şeriat-ı Mustavafiye'de haram olan şeylerden de sakınmalı. O şeriatın zuhur makamına salât, selâm ve tahiyyet.

Altın ve gümüş kapları süs eşyası ve evin ziyneti olarak saklarsan bir mahzuru yoktur. Umumi manada, bunun için cevaz

dahi vardır. Amma onları kullanmak her ne surutle olursa olsun; meselâ: Su içmek, yemek yemek, koku koymak, sürmedanlık yapmak ve daha başka işlerde kullanmak haramdır.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, mübah çerçevesini geniş kılmıştır. Hata mübahlarla nimetlenip geçinmek yolları haram işlerden daha fazladır. Hal böyle iken, mübah işlerde Allah'ın rızası; haram işlerde ise... Allah'ın dargınlığı vardır.

Selim akıl sahibi olan bir kimse, Mevlâsının rızası olmayan geçici bir lezzete dalmayı uygun bulmaz. Kaldı ki, haram lezzetlerin yerine, Mevlâsı mübahların yolunu da göstermiştir.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah bize ve size Şeriat Sahibi Resûlullah'a tabi olma yolunda istikamet versin. Ona ve âline salât ve tahiyyet.

Uygun düşer ki, muamelelerde, vera haline sahip (fena perdesinin ötesine geçmiş) olan ulemaya müracaat edile. Durum onlardan sorula ve onların fetvasına göre amel edile. Çünkü: Kurtuluş yolu şeriattır; şeriatın dışındakilerin hepsi batıl olup onlara itibar yoktur. Bu manada şu âyet-i kerime ne kadar güzeldir:

"Haktan sonrasında sapıklıktan başka ne kalır."(10/32)

Evvel âhir selâm.

164. MEKTUP

MEVZUU: Noksan sıfatlardan münezzeh Yüce Hakk'ın feyzi, avama da, havasa da devamlı olarak gelir. Onun değişik olması, ancak kul tarafından kabul edilip edilmemesinde olduğunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hafız Bahaeddin Serhendî'ye yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, ihsanı ve keremi ile sizlere şeriat caddesinde doğru gitmeyi nasib eylesin.

Bilesin ki: Sübhan Hakk'ın feyzi, çocuklar, mallar, hidayet ve

rüşd kısmından gelir. Her ne kadar avam ve havas, iyi ve kötü arasını ayırd etmeden devamlı surette gelirse de, değişik olması kul tarafından doğar. Bazıları bu feyizleri kabullenir, bazıları da kabullenmez. Bu manada şu âyet-i kerime ne kadar güzeldir:

"Allah onlara zulmetmez; lâkin onlar kendi nefislerine zulmederler."(3/117)

Güneşi görmez misin ki: Kassar'a (bez ağartana) ve beze aynı şekilde doğar. Hal böyle iken, Kassar'ın yüzünü karartır, bezi dahi ağartır.

Yüce Hakkın feyzini kabul etmemenin sebebi, ancak onun Yüce Sultan Zat'ından yüz çevirmektir.

Yüz çevirene arka çevirmek lâzım geldiği gibi nimetten mahrum kalmak dahi onun için vacib olur.

Şöyle bir şey denemez:

-Nice yüz çevirip duranlar vardır ki, dünya nimetlerine dalmışlardır. Bunlann yüz çevirmeleri, mahrumiyetlerine sebeb olmuyor.

Böyle bir şey söylenirse şöyle deriz:

-Bu, bir hikmet (azap, ceza) sayılır ki, nimet suretinde zuhur eder. Tuğyanları sebebiyle istidraç üzere gelir. Ta ki, yüz çevirmelerinden ötürü dalâlete dalıp gitsinler.

Bu manada, Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Onlar, kendilerine mal ve evlâd ile imdad ettiğimizi ve hayırları onlara çabuk ulaştırdığımızı mı sanıyorlar?. Belki de onlar şuursuzlardır."(23/55-56)

Yüz çevirme halinin varlığı ile dünya ve onun nimetlerinin gelişi aynı istidraçtır. Sakınmak gerek, hem çok sakınmak.

165. MEKTUP

MEVZUU:

a) Şeriat sahibi Resûlullah (sav) Efendimize tabi olmaya teş-

vik.

b) Şeriat düşmanlarına buğzetmek, onlara adavet edip kendilerine sert çıkışmak.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Nakib Şeyh Ferid Buharî'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah, Ümmi, Kureyşi, Haşimi, Nebi Resûlullah'ın manevi mirası ile şerefe nail eylesin. Tıpkı: Suri miras şerefine nail eylediği gibi. Ona ve âline, salâtların en faziletlisi, selâmların en üstünü. Bu duaya: "Amin" diyen kula Allah merhamet eylesin.

Resûlullah (sav) Efendimizin surî mirası hak âlemi ile alâkalıdır. Manevi mirasına gelince o dahi emir âlemi ile alâkalı olup burası: İman, marifet karargâhı ve rüşd, hidayet mahallidir.

Surî mirasın şükrü şudur: Manevi mirasla bezenmek. Bunun müyesser olması da ancak: Kemal manada Mustafa'ya tabi olmaya bağlıdır. Ona salât ve selâm.

Size gereken, emirlerinde ve yasaklarında ona tam tabi olmaktır. Ona tabi olmak, ona karşı beslenen sevginin bir parçasıdır.

Bir mısra:

Seven odur ki, olur sevilene muti.

Tam manasiyle onu sevmenin alâmeti odur ki: Onun düşmanlarına tam manasiyle buğz edile ve onun şeriatına muhalif olanlara dahi, adavet izhar edile. Ona salât ve selâm olsun.

Muhabbet işinde, hiçbir müdahane yolu yoktur. Zira seven kimse, sevdiğinin haline girmiş, onda kaybolmuştur. Artık ne muhalefetine gücü yeter, ne de onun muhalifi olan kimselere meyleder. Şekillerin hiçbiri ile onlara yumuşak dahi davranmaz. Zira: İki ayrı şeyi sevenler bir araya gelemezler. Çünkü: İki zıddın bir arada olması muhaldir. Hatta, birinin sevilmesi, öbürünün düşmanlığıdır.

Ciddi bir şekilde bunun düşünülmesi gerekir. Fırsat elden gitmeden, kaçana yetişmelidir. Zira fırsat elden gittikten sonra, pişmanlıktan başka bir şey hasıl olmaz.

Bir şiir:

Gündüz gibi çakar sana sabahta;
Gerçek hüviyetle karanlıkta.

Şu da başka şiir:

Göreceksin gözün açıldığında;
At mıdır yoksa eşek mi altında.

Dünya metaı, gurur metaıdır. Uhrevi ve ebedi muamele buna göre yapılacaktır. Eğer bu sayılı günlerde, Seyyidü'l-Evvelin vel-ahirin Resûlullah'a (sav) tabi olup yolunda gitmek müyesser olursa... ebedi kurtuluş beklenir. Aksi halde ziyan içinde ziyan ortaya çıkar. Ama kim olursa olsun, hayır sanıp hangi ameli işlerse işlesin.

Bir şiir:

Arap Muhammed, efendisi iki cihanın;
Vay haline kapısında toprak olmayanın.

Bu büyük mütabaatın husulü (Resûlullah'a tabi olmanın elde edilmesi) bütünüyle dünyayı terke bağlı değildir. Hatta, dünyayı bütünüyle bırakmak pek zor olur. Farz olan zekâtı eda ederse, mazarratın ulaşmaması bakımından, böyle bir şey dahi terk hükmünü taşır. Zira, zekâtı verilen malın zararı yoktur. Dünya malından zararının def edilmesi için çare: Zekâtını çıkarıp vermektir. Her ne kadar dünya malının tamamen terk edilmesi daha uygun ve daha faziletli ise de, zekâtını vermek de onun yerine kaim olur.

Bir şiir:

Arş'a kıyasla gök, ne kadar aşağıdır,
Yere kıyaslarsak ne kadar yüksek durur.

Yerinde bir iş olur ki: Bütün gayret, şeriat ahkâmının yerine getirilmesi için sarf edile; şeriat ehli olan âlim ve iyi halli kişilere tazim edile; revaç bulması için o yolda çaba harcana. Bid'at ehlinin ve nefsine tabi olan kimselerin dahi düşürülmesine girişile. Bunun için, Resûlullah (sav) Efendimizin şöyle buyurduğu rivayet edildi:

"Bid'at sahibi birine tazim eden kimse, İslâm'ın yıkılma-

sına yardım etmiş olur.”

Allah'ın ve Resûlü'nün düşmanlarına karşı düşmanlık göstermelidir. Ona salât ve selâm olsun. Onları ihanete ve tahkire çalışmalı, şekillerin hiçbiri ile onları ağırlamamalı; asla onları meclislere sokmamalı; onlarla ünsiyet etmemelidir. Onlara sert çıkmalı, imkân nisbetinde hiçbir iş için onlara müracaat etmemelidir.

Şayet onlara müracaat zaruri bir durum alırsa... istemeyerek muztar kalmışcasına yapılmalıdır. Tıpkı: İnsanın kaza-i hacet zarureti gibi.

Muazzam ceddimizin yoluna ulaştıran yol işte budur. Bir kimse bu yolda yürümezse, o Mukaddes Zat'a ulaşması müşküldür. Heyhat! Heyhat!..

Bir şiir:

Nasıl erilir o saadete, hep oralar;
Yüksek yüksek dağlar, tehlikeli uçurumlar.

Bundan daha fazla ne yazayım?

Bir şiir:

Az anlattım sana derdimi sebebi korkudur;
Sizi yormaktan, yoksa kelâmdan kalan çoktur.

★★★

166. MEKTUP

MEVZUU:

a) Bu kısa hayata aldanmamak.

b) Çok zikirle kalb marazının (hastalığının) giderilmesine çalışmak.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Emin'e yazmıştır.**

Ey Mahdum,

Ne zamana kadar, şefkatli anne gibi, nefsine acıyıp inleyeceksin? Ne vakte kadar, onun için gussa gam kadehlerini devireceksin? Şefkatlı kız kardeş gibi onun için gamlara gark ola-

caksın?..

Uygun düşer ki, her şeyi ölü, histen ve hareketten mahrum cansız eşya nev'inden sayasın.

Sen meyyitsin, onlara dahi meyyitlerdir."(39/30)

Hükmü, bu manada kesindir.

Bu kısa fırsat içinde, çok zikirle kalb marazının giderilmesi, mühim işlerin en mühimidir. Bu kısa vakit içinde, manevi illete Celil Rabbı zikirle çare bulmak en büyük maksadlardandır, ne güzel yaklaştırıcı çaredir.

Bir kalb ki, başkası ile alâkalıdır, ondan nasıl hayır gelir? Bir ruh ki, şerre maildir, emmare olan nefis ondan daha hayırlı ve daha faziletlidir.

Burada, bizden taleb edilen bütünüyle her şey: Kalbin selâmeti, ruhun halâsı ve safasıdır. Ancak bizler gibi kusurlular, ruhun ve kalbin alâkadar olacağı sebeplerin tahsilini (elde edilmesini) düşünmekteyiz. Bu durumda asıl maksad nasıl elde edilir? Heyhat! Heyhat!.. Ne yapalım Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Allah onlara zulmetmedi; lâkin onlar kendi nefislerine zulmediyorlar."(3/117)

Zahiri zafiyetten ötürü, üzülmemen gerekir. Yüce Allah dilerse... sıhhat ve afiyete tebdil eder.

Bu tarafta, gönlünüzü teşvişe düşürecek herhangi bir şey yoktur.

Bu Fakir'in giydiği elbiselerden istemişsiniz; bir gömlek gönderdim. Neticesini ve semeresini gözeterek onu giymeniz uygundur. Zira, onun bereketi çoktur.

Bir şiir:

Kaybetti kalbindeki marazla uyanan;

Kazandı, özünde keskin nazara dayanan.

Selâm hidayete tabi olana ve Mustafa ile uyuşmayı bırakmayana. Ona ve âline salâtlar ve selâmlar.

167. MEKTUP

MEVZUU: Allah'a ibadet etmeye teşvik ve batıl putlara tapmaktan sakındırmak.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, bu Taife-i Aliyye'ye ihlâs izhar eden Herdiram Hindu'ya yazmıştır.**

Sizden bize, iki mektup geldi. Her ikisinden de anlaşılan: Fukaraya (ehlullaha) muhabbet, bu Taife-i Aliyye'ye iltica arzusu oldu.

Ne güzel bir nimettir ki, bir şahsa bu devlet ihsan edilir.

Bir şiir:

Söylerim sana zira, ulaşması şarttır;

Yorgunluk verse de faydalı nasihattır.

Bil ve mütenebbih ol ki: Rabbımız ve Rabbınız, hatta yer, semalar, ulvi ve süfli bütün âlemlerin Rabbı birdir. Ve:

"Onun misli gibi bir şey yoktur."(42/11)

Âyet-i kerimesi onun şanını anlatır. Şebihten ve misilden münezzehtir. Şekilden ve hayale gelen her şeyden müberradır.

Babalık ve oğulluk onun hakkında muhaldir. Onun katında, timsal ve küfüv (benzer ve denk) bulmaya yer yoktur. İttihad ve hülul şaibesi onun Hazret-i ünsünde müstehcendir.

Bir yerden göze gelmesi ve açılması onun mukaddes zatında olmayan ve çirkin görülen bir şeydir. Zamana da bağlı değildir, çünkü zaman onun mahlûkudur. Mekâna da bağlı değildir, çünkü mekân dahi onun yaratığıdır. Onun vücudu için bir başlangıç olmadığı gibi, bekası için dahi bir sona eriş yoktur.

Her hayır ve kemal onun Sübhan Zat'ı için sabittir. Her noksan ve zeval, onun Yüce Zat'ından atılmıştır. İbadet edilmeye müstahak olan sadece O Yüce Zat'tır.

Ram ve KİRİŞNA (veya KERŞEN) ve benzeri Hindu'ların putları, Allah'ın en hakir mahlûklarıdır. Bunlar, mahlûklardan doğmuşlardır. Ram: Cesret'in (Ceret'in) oğlu, Likehmen'in (Lekne'nin) kardeşi, Sita'nın (Mita'nın) dahi kocasıdır.

O Ram'ki, kadınına sahip olamamıştır; başkasına nasıl yardım edebilir? Aklı kullanmak lâzımdır: Ne bunlara uyulur, ne de onların yoluna gidilip taklid edilebilir.

Bir şahsa ardır, hem de bin defa ardır ki: Âlemlerin Rabbı olarak bu Ram ve Kirişna'ya inana. Bunları vesile bilip Yüce Allah'ı ana.

Hali böyle olanın misali bir şahsa benzer ki: Muazzam Sultan'ın adını anmak için en küçük derecedeki çöpçünün ismini vesile bilir.

Rahman ve Ram'ın birlik olduğunu sanmak, son derece akılsızlıktır. Zira, halik mahlûk ile müttehid olamaz. Ram ve Kirişna yaratılmadan evvel hiç kimse, Ram ve Kirişna isimleri ile Âlemlerin Rabbı Allah'ı anmıyordu. Durum bu olunca, hangi şey sebebi ile, bunlann ismi, noksan sıfatlardan münezzeh Allah'a itlak edilir?.. Yani: Bu ikişinin çıkmasından sonra. Ve itikad eder ki: Bunları anmak, Âlemlerin Rabbı Allah'ı anmaktır.

Haşa! Şümme haşa! Ve kellâ...

Takriben yüz yirmi dört bin tane peygamberimiz gelip geçti. Bunlann hepsi, yaratılmış olanları, yaratanın kulluğuna davet ettiler. Bunun için teşvik edip insanlann başkasına ibadet etmelerine mani oldular. Kendi şahıslarını dahi, aciz kullar kabul edip Yüce Hakkın azamet ve celâli karşısında bir korku ve çekinme içinde bulundular.

İşte o peygamberler, üstte anlatıldığı gibi idi. Bu Hanud'lann putlarına gelince, halkı kendilerine ibadet etmeye teşvik ederler. Kendilerini dahi ilâh sayarlar. Her ne kadar kendileri Âlemlerin Rabbı Allah'ın varlığına kail iseler de, Yüce Zat'ın kendilerine hülul ettiğini isbata çalışırlar; kendilerinin o münezzeh Zat'la müttehid (birleşmiş) olduklannı iddia ederler. İş bu cihetten dahi, halkı kendilerine tapmaya davet ederler. Kendilerine:

-İlahlar... demelerini emrederler.

Böylece, hiçbir sakınca görmeden, haramlara düşerler... Sanırlar ki: Kendileri ilâhtır; hiçbir şeyden dahi memnu (yasaklanmış) değillerdir. Böylelikle halkında istediği gibi tasarruf ederler.

Anlatıldığı şekilde bozuk hayaller onlarda çoktur. Hem kendileri dalâlete sapmış, hem de başkalarını saptırmışlardır.

Halbuki bizim peygamberimiz böyle mi?.. Onlara salât ve se-

lâm olsun. Bunlar, halkın yapmasına mani olduklan şeyleri kendileri dahi yapmaktan imtina etmişlerdir. Hem de tam manası ile. Bu zatlar, kendilerini sair insanlar gibi bir insan kabul etmişlerdir.

Bir mısra:

Hele bir bakınız, iki yol arasında nice fark var?..

★★★

168. MEKTUP

MEVZUU:

a) Tarikat-ı Nakşibendiyenin medhi.

b) Tarikat-ı Nakşibendiye'de olmayan şeyleri ihdas edenlerin zemmi.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hace Muhammed Kasım b.Hacegi Emkinegî'ye yazmıştır.**

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm, Seyyidü'l-Mürselin'e ve onun temiz âlinin tümüne olsun.

Değerli zat, meşayih-i kiram sülâlesinden, evliya-i izamın bize hatırası, bu yolda istikamet üzere olan Muhdumzade'ye bol bol dualar ve sınırsız saygılar. Allahu Teâlâ kendisine selâmet ihsan eylesin. Bizim kendileri ile buluşup görüşmek iştiyakımız ve temennimiz vardır. Bu mana üzerine bir şiir:

Nasıl erilir o saadete hep oralar;

Yüksek yüksek dağlar, tehlikeli uçurumlar.

Cenab-ı Ali'ye malum olsun ki,

Bu Tarikat-ı Aliyye'nin, bu Tabaka-i Nakşibendiye'nin yüksekliği ancak: Sünnet-i seniyeye yapışmak, şeni bid'atlardan dahi kaçınmak yolu ile olacaktır.

Üstte anlatılan manadan ötürüdür ki: Bu Tarikat-ı Aliyye'nin büyükleri cehri zikirden kaçınmışlar; kalbi zikir emrini vermişlerdir. Semağı, raksı, vecdi ve tevacüdü men etmişlerdir. Keza, Resûllullah (sav) Efendimizin Hülefa-i Raşidin'in zamanında olmayan işlere de engel olmuşlardır. Onlara salât ve selâm olsun.

Erbain (kırk günlük itikâf) halveti yerine, celvette (***Celvet'in** kelime manası, yerini, yurdunu terk etmektir. Tasavvuf ıstalahı olarak celvet: Kulun, ilâhi sıfatlarla sıfatlanmış olarak halvetten çıkışı demektir. Burada, kalabalık içinde Allah'la beraberliği unutmamak manasına kullanıldığı anlaşılmaktadır*) halveti tercih etmişlerdir; zira öyle bir şey ilk asırda yoktur.

Hiç şüphe yok ki, bu iltizam (sünnete yapışmak) sonunda, büyük neticeler (ecirler) terettüb etmiş; o bid'atlardan kaçınmaları dolayısı ile, çok çok semeresini (meyvesini) görmüşlerdir.

Üstte anlatılan mana icabı olarak, başkalarının nihayetinde olan, bu zatların bidayetine derc edilmiştir. Bunlara mensub olmak dahi, bütün mensubiyetlerin üstündedir.

Bu zatlann kelâmı, kalbi marazlara devadır. (Kalb hastalığına şifadır) Nazarları manevi illetlere şifadır. Bunların güzel teveccühleri, talipleri iki cihanın yersiz alâkalarından alır. Bunların üstün himmetleri, müridleri bu imkân bataklığından alır, vücup zirvesine ulaştırır.

Bir şiir:

Pek güzeldir Nakşibendilerin yolculukları;
Sessizce ulaştırırlar hareme yolcuları.
Alır sohbetleri tüm halvet vesveselerini,
Kalbinden müridlerin, pek güzel kerem şanları.

.....

Ancak şu zamanda Nakşibendi'ye anlatılan şekilde bağlılık anka kuşu gibi bir şey oldu. Perdelerin arkasına geçti, orada gizlenip kaldı. O kadar ki, bu büyük devleti bulamadıkları ve bu üstün nimeti kaybettikleri için bu Tabaka'dan bir cemaat çeşitli yollara sülûk etti. Nefis cevheri bulup almak yerine, buldukları çanak parçalan ile sevindiler.

Hatta onlar, son derece muztar kalıp şaşırdıklarından, bu büyüklerin yollarını terk ettiler. Zaman zaman teselliyi cehri zikir yapmakta arar oldular. Bazı zaman dahi, tatmin olmayı raksta, semada ve dönmekte buldular.

Kendilerine celvette halvet (açıkta iken gizlenmek) müyesser olmayınca, erbainiyyatları tercih yoluna gittiler. Bu yaptıklarından daha acaibi: Böyle şen'i bir bid'atı, bu mübarek bağlılık için bir tamamlayıcı ve tekmile dici sanmalarıdır.B öylesine bir tahribi, tamirden saymalarıdır.

Sübhan olan Yüce Allah onlara insaf versin. Onların ruh burunlarına, bu büyük zatların kemalâtından bir koku ulaştırsın. Ta ki: Böyle yeri olmayan şeylerle uğraşmayı bırakalar. Sad ve Nun hakkı için. Nebi ve onun pek şerefli âli hürmetine. Ona ve diğerlerine salâtlar ve selâmlar.

Yukarıda anlatılan yenilikler bu diyarda şuyu bulduktan başka bunun şuyuu dahi, o hadde vardı ki, bu büyüklerin yollarının aslı kapandı. Böyle olunca da, büyüğü ve küçüğü, burada anlatılan yeni icadları tercih etme yoluna koyuldular. Bu esas olan kadim (eski) yoldan yüz çevirip uzaklaştılar.

Bu arada, hatıra şöyle bir şey geldi: Bu yüce kapıya hizmet hususunda anlatılan beliyyeden bir nebze söz edeyim. Bu vesile ile kalbden bu acıyı boşaltayım.

Mahdumzade'nin şerefli meclisinde, hangi taife dostudur bilemiyorum. Mübarek mahfilinde kimlerle ünsiyet eder onu da bilmiyorum.

Bir şiir:

Düşünceli uykularım, içindeki ateşten;

Acaba kimler var yanında dosttan ve eşten.

Sübhan Allah'tan dileğimiz odur ki: Pâk zatınızı bu gibi belâların umumundan koruya. Şeref kapınızı bu iptilâların şumülünden saklaya.

Ey Mahdum-u Mükerrem,

Bu Tarikat'ta yeni icatlar ve bid'atlar o kadar revaç buldu ki, bize muhalif olan kimseler:

-Bu Tarikat, sünneti bırakıp bid'ta saplanmaktadır, deseler, bu durumda haklı sayılacaklar. Şöyle ki:

Bunlar, teheccüd namazını herkesin gözü önünde ve mescidde tam bir cemaatle kılmaktadırlar. Tıpkı: Teravih namazı gi-

bi.

Bu yaptıklarını da güzel sanır, halkı da böyle yapmaları için teşvik ederler. Halbuki fukaha:

-Nafile namazın cemaatle edası şiddetle mekruhtur, demişlerdir.

Allah onların çalışmalarını şükrana lâyık eylesin.

Fukahadan, nafile namazda kerahetin olmasına, davet işini şart koşanlar da, ancak mahalle mescidinde kılınması cevazını kayıtlamışlardır. Bununla beraber, cemaat üç kişiyi geçerse, keraheti üzerinde ittifak etmişlerdir.

Aynı şekilde bu bid'atçılar, teheccüt namazını on üç rikât kabul ederler. On iki rikâtı ayakta kılar, iki rikât dahi oturdukları yerde kılarlar. Bu oturarak kıldıkları iki rikâtı bir rikât sayıp hepsini on üç rikât sayarlar. Bunu da şöyle diyerek yaparlar:

-Oturarak namaz kılanın sevabı, ayakta namaz kılan kimsenin sevabının yarısıdır.

Gerek böyle bir bilgileri, gerekse o yollu amelleri, sünnete muhaliftir. O sünnetin sahibi Resûlullah'a salât ve selâm.

Resûlullah (sav) Efendimiz teheccüd namazını, vitir namazı ile birlikte on üç rikât kılmıştır. Teheccüd namazının tek gelmesi, vitir namazının tek olmasındandır. Onların sandıkları şekilde değildir.

Bir şiir:

Korktum, açtım dertlerimden birazını;
Söz çok, bıktırmasın dedim pek azını.

Bu gibi bid'atların Maveraünnehir'de revaç bulması pek şaşılacak bir iştir. Ki orası: Ehl-i hak ulemanın yatağıdır. Oralarda bu gibi yeni icadlar nasıl yayılma imkânı bulur?.. Halbuki şer'i ilimlerden, biz onların bereketi ile faydalanıp alırız.

Doğruyu ilham eden noksan sıfatlardan münezzeh Allah'tır. Allahu Teâlâ, bizi ve sizi Şeriat-ı Mustavafiye caddesinde sebatlı kılsın. Onun sahibine salât ve selâm ve tahiyyet. Bu duaya:

-Amin! diyen kula, Allah merhamet eylesin.

169. MEKTUP

MEVZUU: Bir kimsenin, şeyhine -"Eğer Sübhan Allah ile arama girersen, bilhassa benim onunla olduğum sırada; senin boynunu keserim" demesi ve şeyhinin dahi bunu iyi karşılaması hususunu sormasına cevaptır.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Abdüssamed Sultan Purî'ye yazmıştır.**

Âlemlerin Rabbı Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm Seyyidü'l-Mürseline ve onun pâk âlinin tümüne olsun.

Kerem edip gönderdiğiniz mektup geldi, ferahı mucib oldu. Gelelim soruların cevabına.

Ey Mahdum, bilesin ki: En büyük maksad, en üstün matlub Yüce Sultan Mukaddes Hakk'ın zatına vüsuldür (ulaşmaktır).

Ancak, talib olan bir kimse, işin başında son derece kirli ve düşük olduğundan, bu hali çeşitli şeylere karşı duyduğu alâkadan gelir. Yüce Mukaddes Zat ise... gayet yüksek ve münezzeh olduğundan, talib ile metlub arasındaki münasebet tamamen kalkmıştır. İş bu münasebet, feyz ve feyiz vermedir.

Talib'in üstte anlatılan halinde, hiç şüphe yok ki, yolu bilen, kendini bilen, aracılığa kabiliyetli olan, mutlak gerekli, her iki taraftan da bol hazzı olan bir şeyhi yoktur ki: Talib olan kimsenin matlubuna kavuşması için vasıta olsun. Zira, bu manada, talib ile matlub arasındaki münasebet babında her ne mikdar bir şey hasıl olursa... şeyh kendisini aradan o miktar çeker. Talib ile matlub arasında tam bir münasebet hasıl olduktan sonra, şeyh kendini tamamen aradan çeker. Artık vasıtaya ihtiyaç kalmaz.

İşin başında matlubu müşahede etmek ve şeyhin vasıtası olmadan yolu bulmak mümkün değildir. İşin mahiyetinde dahi, şeyhin vasıtalığı olmadan matlubun cemali tecelli eder. O zaman bütün açıklığı ile vuslat hasıl olur.

O kimse ki:

-Eğer o vakitte şeyh hazır olsa başını keserim, demiştir.

Bunu cinnetinden demiştir. Zira kelâmın böylesi, istikamet sahibi kimselerden zuhur etmez. Sebebine gelince, onlar edepsizlik yoluna girmezler. Muradına nail olmayı şeyhin bereketi ile taleb ederler.

170. MEKTUP

MEVZUU: Halkın haklanna riayetin ve onunla iyi geçinmenin lüzumu, Yüce Allah'ın haklanna riayetin lüzumu gibidir.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Nur'a yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun. Selâm, onun seçmiş olduğu kullara.

Ey rüşdünü pek iyi bulan kardeşim,

Mutlak surette insanın, Yüce Hakkın emirlerine imtisal etmesi, onun yasaklarından kaçması ne kadar lüzumlu ise... Kulların hakkını eda etmek ve onlarla iyi geçinmek dahi aynı şekilde lüzumludur.

-Allah'ın emrine tazim, Allah'ın yarattıklanna şefkat, cümlesi, bu iki hakkın edasını açıktan beyan edip her iki mananın riayetini lüzumlu kılmaktadır.

O iki işin birini yapıp birini bırakmak, bütünü bırakıp parça ile yetinmek gibi olur ki, kemal sıfatını almaktan uzaklık ve bu hususta kusur sayılır.

Aynı şekilde, halkın eziyetine tahammül zaruri olup onlarla iyi geçinmek vaciptir.

Bu hususta düşüncesizlik iyi olmayacağı gibi, hiçbir iltifatta bulunmamak, aldırış etmemek uygun değildir.

Bir şiir:

Yakışmaz kendine çekmek **kim olsa** âşıklara;
İsterse sevgili bulunsun bütün mahlûklara.

Uzun müddet ehlullah ile sohbet şerefine nail oldun, az da olsa vaaz ve nasihat dinledin. Bunun için uzun sözden kaçındık.

Meramı ifade zımnında kısa fıkralarla yetindik.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bizi ve sizi Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde sabit eylesin. O şeriatın hasibine salât, selâm ve tahiyyet.

171. MEKTUP

MEVZUU:

a) Züllü ve inkisarı tercih.

b) Kulluk vazifelerini eda.

c) Şeriat sınırlarını muhafaza.

d) Sünnet-i seniyyeye ittiba.

e) Allah korkusu.

Faziletlerin beyanı ve buna münasip bazı hususlar.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Tahir Bedahşî'ye yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun.

Salât ve selâm Seyyidü'l-Mürseline ve O'nun pâk âline.

Bilesin ki, bizim gibi fukaraya lâzım olan şunlardır: Züllü ve iftikarı tercih etmek.

Yüce Hakka tazarru ve ilticada, daim onun zatına karşı inkisarda bulunmak.

Kulluk vazifelerini eda etmek suretiyle şeriat sınırlarını muhafaza etmek. Sünnet-i Seniyye üzerine tabi olup gitmek. O sünnetlerin sahibine salât ve selâm.

Hayır işlerin tahsilinde niyeti halis kılmak.

İçi temizleyip dışı İslâmiyete uydurmak.

Günahların istilâsını görerek, Gaybleri Bilen Yüce Zat'ın intikamından korkmak.

Çok olsa dahi iyilikleri az görmek, az olsa dahi kötülükleri çok bilmek.

Şöhreti ve halkın kabulünü iyi karşılamamak. Bu manada Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allah'ın koruduğu kimse müstesna olmak üzere, bir kimseye şer olarak o yeter ki, dünya ve din işlerinden birinde parmakla gösterile."

Niyetleri ve fiilleri daim itham altında tutmalı; isterse sabah aydınlığı kadar sağlam olsunlar. Hallere ve vecidlere itibar ve onlara itimad etmemeli, isterse vakıaya uygun olsunlar.

Mücerred olarak dinin teyidi, İslâm'ın takviyesi, şeriatın tervici, halkın Hakka daveti işini güzel görmek yeterli değildir. Zira zaman zaman, bu gibi işler küffardan ve füccardan dahi gelir. Bunun için Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Allah, bu dini fecir bir adam eliyle de teyid eder."

Her ne zaman bir mürid, tarikat talebi ve inabe muradı ile gelirse... onu ilk nazarda arslan kaplan gibi tehlikeli bilmeli; onun yüzünden bir tuzağa düşmekten ve istidraca uğramaktan korkmalıdır. Eğer mürid geldiği zaman, onun gelmesi nefse bir ferah ve sürur verirse... böyle bir şeyi şirk ve küfür bilmelidir. Hemen nedamet ve istiğfar yolunu tutmalıdır. Taa, bu sürurdan eser kalmayıncaya kadar. Hatta bu sürurun ve ferahın yerine korku ve hüzün gelmelidir.

Bilhassa, müridin malına ve onun dünyalık menfaatlerına karşı bir arzunun meydana çıkmasından çokça sakınmalıdır. Böyle bir şey, müridin irşadına mani olacağı gibi, şeyhin dahi harab olmasına sebep olur. Zira burada asıl matlub Halis Din'dir. Bunun için Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Dikkat ediniz, Halis Din Allah'ındır."(39/3)

Zira, Yüce Hakkın zatında şirke, şekillerin hiçbir şekli ile yer yoktur.

Bilesin ki: Kalbe düşen her zulmet ve üzüntünün, tevbe, istiğfar, nedamet, Hakka iltica edilerek giderilmesi gayet kolaydır. Ancak, dünya sevgisi yolundan kalbe giren zulmet hariç. Böyle bir şey, kalbi harab edeceği gibi, izalesi dahi gayet zordur. Hem de son derece. Resûlullah (sav) Efendimizin **şu hadis**-i şerifi pek doğrudur.

"Dünya sevgisi, her hatanın başıdır."

Allahu Teâlâ, bizi ve sizi dünya, dünya adamları, dünyalık sahiplerinden kurtarsın. Onlara karışıp sohbet etmekten esirgesin. Zira böyle bir şey öldürücü zehirdir. Helâke götüren marazdır, büyük belâdır, yayılan bir derttir.

Rüşdünü pek güzel bulan kardeşimiz Şeyh Hamid en güzel hali ile oraya gelmektedir. Yeni gelen kelâmları ondan dinlemeyi bir ganimet bilmek gerek.

Kalanı karşılaşınca konuşuruz.

172. MEKTUP

MEVZUU: Bazı hususi sırlann beyanı ile buna münasip meseleler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Bediüddin'e yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun. Allah'ın Resûlüne salât ve selâm olsun.

Sonra... Pek değerli kardeşe malûm olsun ki: Şeriatın bir sureti, bir de hakikatı vardır.

Şeriatın sureti: Zâhir ulemanın beyanını üzerine aldığı hususlardır.

Şeriatın batını: Sofiyenin imtiyazına aldığı hususlardır.

Şeriat suretinin son yükseldiği yer: Mümkinat silsilesinin yükseldiği nihayettir. Şayet suretin yükselme seyri bu vücub mertebelerinde vaki olursa... o zaman suret hakikatla birleşir.

Bu imtizacın urucu için muamelesi bir ilim makamında (şe'ninde) olur ki: Orası, Seyyidü'l-Beşer'in (Resûlullah'ın) (sav) taayyün (görünüşe gelmesi, elle tutulur mahiyette varlık peyda etmesi, hisse akması) başlangıcıdır. Ona salât ve selâm olsun.

Bundan sonra bir terakki vaki olursa... ona suret ve hakikat, her ikisi birden tevdi edilir. O zaman, ârifin muamelesi hayat şe'ninde (makam veya tecellisinde) olur. Ancak bu şe'nin (makam veya tecellinin) -ki şanı pek büyüktür- bu âlemle asla münasebeti yoktur. Şöyle ki o: Hakiki şuunattan olup hiçbir şekil-

de ona izafet eli değmemiştir ki, onun için bu âlemle bir alâka hasıl olsun.

İş bu anlatılan şe'n (makam veya tecelli) esas maksudun dehlizi ve matlubun mukaddemesidir. (Gayenin ummanı, arananın öncüsüdür)

İrfan sahibi bu makamda kendisini şeriat dairesinin haricinde görür, ama Allah'ın inayetiyle mahfuz olduğu için, şeriatın inceliklerinden hiçbirini kaçırmaz.

Bu büyük devletle şereflenmiş olanlar, azdan dahi azdır; bunların adedi sayılacak olsa kendilerini azdan da az kimseler kabul eder.

Sofiye zümresinden birçokları bu makamın gölgesine ulaştıkları zaman -ki, her yüce makamın altına vuran bir gölgesi vardır- sanırlar ki: Kendileri şeriat dairesinden çıkmışlar, kabuktan yükselip öze ulaşmışlardır.

İş bu makam: Sofiye arasında ayakların kaydığı makam olarak kabul edilir. Hatta, bu tarikatın nakıs saliklerinden bir taife zındık ve mülhid olur. Başlarını şeriat bağından sıyırırlar. Böylelikle hem kendileri dalâlete düşer; hem de başkalarını dalâlete düşürürler.

Velâyet derecelerinden biri ile şerefyab olup kemale eren bir cemaat -ki, bunlar: Bu yüce makamın gölgelerinden bir gölgede marifet tahsil etmişlerdir. Bu makamın aslına ulaşmamışlarsa da, kendileri mahfuzdur- şeriat edeplerinden hiçbirinin terkine cevaz vermezler. İsterse, bu marifetin sırrını bilmesin ve bu muamelenin hakikatını anlamasınlar.

Sübhan olan Yüce Allah'ın inayeti ve Habibin bereketi ile Fakir'e bu muammanın sırrı açıldığı, halin hakikatı olduğu gibi açıklığa kavuştuğu için ondan bir nebze beyan meydanına çıkarmak istedim. Ola ki: Noksan kimseler yolun doğrusunu bulalar ve kâmil zatlara muamelenin hakikatı onlara açıla.

Bilinmesi gerekir ki: Şer'i teklifler, kalbe ve kalıba mahsustur. Zira nefsin tezkiyesi bu tekliflerin üzerine yayılmıştır.

Bu letaiften o şey ki, kademini şeriat dairesi dışına atar, o

şey, bu letaifin başkasıdır. Yani: Kalb ve kalıptan başkadır. Yine o şey ki: Şeriatle mükellef olmuştur, onun mükellefiyeti daimidir. Bu şeriatle mükellef olmayan dahi, hiçbir şekilde mükellef değildir.

Bu hususta anlatılması asıl gaye olan şudur: Sülûkten evvel letaif birbirine karışık durumdadır; kalbden ayrı durumları yoktur.

Seyr ve sülûk birbirinden ayrıldığı, her biri kendi asli karargâhına vardığı zaman, anlaşılır: Onlardan hangisi mükelleftir ve onlardan hangisi mükellef değildir

Şöyle bir şey sorulursa:

-İrfan sahibi, bu makamda hem kalbini, hem de kalıbını şeriat dairesi dışında bulur. Bunun oluş şekli nedir?..

Cevap veririm:

-Bu buluş hakiki değil, hayalidir. Bu tahayyülün menşei dahi kalbin ve kalıbın letaifin en latif boyası ile boyanması olmuştur. Ki bu: Ayakları şeriatın dışına attırır.

Şöyle bir şey sorulursa:

-Şer'i tekliflerin sureti her ne kadar kalbe ve kalıba mahsus ise de, şeriatın hakikatı için, kalbin ötesinde bir yer vardır. Durum böyle olunca, mutlaka şeriatın haricine adım atmanın manası nedir?

Şu cevabı veririm:

-Şeriatın hakikatı için her ne kadar kalbin ötesinde bir yer var ise de, o ruh ve sırrı aşıp geçemez; hafi ve ahfaya ulaşamaz. O şey ki, harice adım atar, o hakikatta: Hafi ve ahfadır.

Halin hakikatını en iyi bilen, noksan sıfatlardan münezzeh Allah'tır.

173. MEKTUP

MEVZUU: Nefy ve isbatla (kelime-i tevhidle) alâkalı olarak duyulmamış sırların beyanı zımnında kendisine sorulan suale ce-

vap.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mir Muhammed Numan'a yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun; Allah'ın Resûlüne salât ve selâm olsun.

Sonra... Hazret-i Seyyid'e malûm olması için, şöyle sormuş ve cevabını istemişsin:

-Hayal yolu ile idrak edilen, gözle görülen her şeyin, **"Lâ"** kelimesi ile nefyedilmesi, hissin ve hayalin ötesinde esas matlubun isbatı için zaruridir. Bu manadan lâzım gelmez mi ki: Muhammed Resûlullah'ın müşahede ettiği dahi nefyedile. Ta ki: Müsbet matlup, bu müşahede edilenin de ötesinde buluna.

Bunu şöyle cevaplayabiliriz:

-Ey kardeş, Allah'ın Resûlü Muhammed (sav), yüce şanına rağmen bir beşer idi ve hudüs, imkân izi kendisinde vardı. Bir beşer, Beşerin Haliki Zat'tan ne kadarına kavuşabilir?.. Vacib-i Ekber Zat'tan küçük bir mümkün ne kadarına nail olabilir?.. Hem Kadim Varis Zat'ı, sonradan yaratılmak (hadis) bir mahlûk nasıl kavrayabilir?.. Şu âyet-i kerime bu manada kesin delildir:

"İlim yönü ile kavrayamazlar."(20/110)

Bu manada Şeyh Feridüddin Attar şöyle dedi:

Seyyidü'l-Kevneyn'e bir bak nereye vardı;
At kendinden yorulmayı o fakrı aldı.

Ey Pek Değerli Kardeş! Bu makam tafsilatlı anlatılmak ister; bunun için de can kulağı ile dinlemek gerekir.

Bilesin ki:

-LÂ İLAHE İLLALLAH (Allah'tan başka ilâh yoktur).

Kelime-i tayyibesinin iki makamı vardır: Yani:

-Nefy ve isbat...

Demek istiyorum. Bu nefy ve isbattan her birinin dahi iki itiban vardır.

BİRİNCİ İTİBAR: Batıl putların ibadet hakkını yok edip Hak Mabub Zat'ın ibadet edilme hakkını isbat etmek.

İKİNCİ İTİBAR: Nefyin, maksud (gaye) olmayan maksatlar ve matlup olmayan ilişkilere ait olması gerekir. Yani nefy, bu gi-

bi maksatlarla ilişkilerin yok edilmesini gerektirir. İsbat dahi, hakiki matlubdan başka bir şeye ve asıl gayenin ötesine ilişkin olmamalıdır.

BİRİNCİ İTİBAR'da kemal durumu şöyle olmalıdır: Her ne malûm ve meşhud oluyorsa... hemen hepsi:

-LÂ (Yoktur veya ilâh değildir).

Kelimesinin altına dahil edilmesi, onunla silinmiş olmalıdır. İsbat canibinde ise... müstesna tutulan sözden başka bir şey düşünülmemelidir. Yani: Allah lâfz-ı celâlinden başka.

Aradan bir zaman geçtikten sonra, basiret gözüne keskinlik gelir; matlup yolunun tozu ile sürmelenir. İşte o zaman: İstisna eden, istisna edilenin aynı olarak müşahede edilir. (Yani: Ayn bir şey kalmaz.) Hal böyle iken, salik nefsini, bu müşahede edilenin ötesindekilerle alâkalı bulur; asıl matlubu onun dışında arar. Bu mananın oluşu şöyledir:

Anlatılan kemal makamının iptidasında, her ne ki:

-LÂ (Yoktur veya değildir)... kelimesinin altına dahil olur, tamamiyle mümkünat dairesindedir. Asla onun ibadet edilmeye hakkı yoktur. Bu şekilde, ibadete hak kazanan Zat'tan:

-İLLA (Ancak, başka, var)... kelimesi ile ayırd edilmiş olur. Yani: Bu mübarek kelimenin bereketi ile.

Ancak salik, basiretindeki zaaftan ötürü:

-İLLA... kelimesi ile isbat edilen ibadete müstahak vücup mertebesini görmez. Bu istisna kelimesini söylemekten başka da, bu makamdan onun bir nasibi olmaz. Amma, basiret kuvvet bulduktan sonra, istisna eden dahi, kendisinden istisna edilenin misli olur. (Yani: Aradaki başkalık, ayrılık yok olur.)

Vücup mertebesi ilâhi isimleri ve sıfatları özünde topladığı, salikin himmeti dahi mücerred ehadiyet mertebesi ile bağlantılı olduğu için: Bu makamda ibadet istihkakı, istihkakın olmayışı yolunda kalır. Ve hiç şüphe yok ki, salik esas maksudun isimlerin ve sıfatların ötesinde arar; onun dışındakilere karşı bağlantı kurmaktan korunur...

Şiir

Bir gönül kavuşunca hem dostuna;
Razı mı olur gayrının vaslına.

Versen bülbüllere bin türlü reyhan;
Olmaz deyip tutmaz gül ayarına.

Şu nilüfer ki aşıktır güneşe;
Razı olmaz hiç aya bakmasına.

O ki susuzluktan yanar ciğeri;
Kâr mı eder şeker versen yanmasına.

İKİNCİ İTİBAR olarak anlatılan kısmın kemâl durumuna gelince... ki bu, esas maksad olmayanların nefyini gerektiriyordu. Bunun kemal derecesi şöyle olmalıdır: İmkân mertebesinin şühudu gibi, vücup mertebesinin şühudu dahi:

-LÂ kelimesinin altına girmelidir. Ve istisna kelimesini söylemekten başka, isbat canibinde hiçbir şey düşünülmemelidir.

Bir şiir:

Kuşumu nasıl anlatayım alâmetle sana;
Mevhum anka kuşuna benzer yaygındır her yana.

Ankanın bir ismi var ki, halk arasında belli;
Kuşumun ismi yok ki, onu bildireyim sana.

Gerçek şu ki: Üstün fıtrat, yüce himmet öyle bir talepte bulunur ki, bu talepten yana hiçbir şey elde edilemez. O kadar ki, idrakin tozu dahi, onun eteğine bulaşamaz.

Ahirette Yüce Hakkın görüleceği haktır, gerçektir. Lâkin böyle bir şeyi tasavvuf ve temenni bizi yerimizde sıkıştırır, sabır merkezinden almaya bakar.

Yüce Hakkın ahirette görüleceği vaadi, insanları meşrur eder. Ama benim gayplerin gaybından gayrına tutkunluğum ve alâkam yoktur. Bütün gayretimle istiyorumki: Matluptan yana hiçbir şey gaybden şehadete çıkmasın; elçiler vasıtasiyle anlaşmak, vuslat şeklinde olmasın. İşin ağırlığı, ilimden alınıp ayne

(görünüşe) yüklenmesin (*İmam-ı Rabbanî Hazretleri'nin bu mektuplarının hepsi seyr-i sülûkün nihayetine vardıktan, yani urucu ve nüzul makamlannı ikmal ettikten sonra yazılmış değildir. Nitekim buradaki ifadeler de Hazret'in uruc makamlanndaki seyrine uygun düşen sözlerdir ki, tevhidin birinci yansı olan tenzih'te ifratı gösterir. Bu ifadelerden, Allah'ın, ahirette de görülemeyeceği manası kesinlikle anlaşılmamalıdır. Hiç şüphesiz ki, Allah'ın cemalinin, yüksek derece sahibi mü'minlere ahirette görülmesi muhakkaktır ve bu görüş devleti, Allah'ın dünyada ve ahirette mü'minlere ihsan ettiği zevk ve nimetlerin en üstünüdür.*

Ancak İmam-ı Gazali Hazretleri'nin açıklamasına göre bu görüş ve görünüş, ilâhi zatın aynı olan bir misal içinde olacaktır. Hatta Rububiyet aynasında tecelli eden bu misalî görünüşü rüyet devleti, nihayete eren velilere bu dünyada ve baş gözüyle de müyesser olabilir. Allah'ın misalî bir görünüşle tecelli etmesi, O'nun bir misli olması demek değildir. Çünkü misil ile misal ayrı ayrı şeylerdir. Güneş'in bir aynada görünüşü misalî bir görünüştür, ama onun misli demek değildir.

Yukandaki ifadelerde Allah'ı mutlak surette görünüşe gelmekten nefyetmek söz konusu değildir. Çünkü böyle bir şey küfürdür. Allah'ın varlığının gayble veya şehadetle (yani mutlak görünmezlik veya belli bir görünüşle) sınırlandırmak da muhaldir. Zira böyle bir şeyin her ikisi de tahdit ve takyiddir ki, Mutlak Zat'ın her kayıttan münezzeh olmasına aykındır. Gayb âlemi de şehadet âlemi de O'nun mutlak mülküdür. O, yalnız gaybden veya yalnız şehadetten ibaret olmak gibi bir noksandan münezzeh ve mukaddestir).

Ne yapabilirim ki, yaratılışım böyle.

Bir mısra:

Herkesin bir tecellisi var, kendine mahsus...

Bu makamda her ne kadar benim de bazı deliliklerim var ise de, edep icabı o hususta dudağımı kıpırdatamıyorum.

Bir mısra:

Deliliğim o dosttan ki, nice oyunları var.

Bir şiir: **Ömür bitti, bitmedi söz vecdimden yana;**

Yetineyim bununla, gece erdi sona.

Selâm hidayete tabi olanlara, Mustafa'ya bağlılık ve uygunluğu bırakmayanlara. Ona ve âline salâtların en tamamı, selâmların ekmeli.

174. MEKTUP

MEVZUU:

a) Bu yola dalan kimsenin, bu maiyetle (beraberlikle) teselli bulamayacağı; bu yakınlığa benzeyen uzaklıkta tatmin olamayacağı; buna mukabil uzaklığa benzeyen bir yakınlık ve ayrılığa benzeyen bir vuslat (buluşma) talep edeceğinin beyanı.

b) Gördüğü bir rüyanın tabiri.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hace Eşref Kâbilî'ye yazmıştır.**

Pek değerli kardeşin mektubu geldi. Fukaraya (ehlullaha) muhabbetten, bu taifeye sığınmaktan bahsettiği için de, ayrıca ferahı mucib oldu.

"İnsan sevdiği ile beraberdir."

Manasına gelen hadis-i şerif vaktin kazancı ve elde edilen halin tasdikidir.

Ancak şunun bilinmesi gerekir ki: Bu yola dalmış olan kimseler, üstte anlatılan beraberlikle teselli bulmazlar. Bu yakınlığa benzeyen uzaklıkla tatmin olmazlar. Onlar, öyle bir yakınlık isterler ki, uzaklığa benzesin; öyle bir vuslat taleb ederler ki, onda ayrılık olsun.

Bunlar, ertelemeyi ve tehiri caiz görmezler. Tatilden ve tehirden kaçınırlar. Zaman sermayelerini batıl muzahrafata sarf etmezler. Ömür sermayelerini boş yıldızlara sarf ederek telef etmezler. Güzel şey dururken, hasis (kötü, düşük) şeylerle yetinmezler. Hoşnut olunan nefis bir şey varken, gazaba uğramışla-

ra iltifat etmezler. Nefislerini tatlı yağlı lokmacıklara satmazlar. Ubudiyet hazzını, ince süslü elbiseye değişmezler. Saltanat tahtını, taallukat (Hak'dan başkasıyla kurulan ilişki ve bağlantılar) kazuratı ile kirletmeyi ar sayarlar. Lât ve Uzza putlarını noksan sıfatlardan münezzeh Hak Sultan'a ortak etmekten sakınırlar ve böyle bir işi büyük kabahat olarak kabul ederler.

Ey kardeş,

Burada bütünüylem atlub (istenen): Halis Din'dir. Bu mana, bir âyet-i kerimede şöyle anlatıldı:

"Dikkat ediniz, Halis Din Allah'ındır."(39/3)

Büyükler katında, bu makam için, şirkin zerresine cevaz yoktur. Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"...Eğer şirk koşarsan, amelin boşa gider."(39/65)

Yerinde olur ki, bir an için hallerini düşünesin. Eğer anlatılan Halis Din'i bulmak senin için müyesser olursa, sana müjdeler olsun. Aksi halde olacak işler olmadan, çaresini düşünüp tedbirini almalısın.

Yazmış olduğun rüya şeytanın bir çıkarması ve batıl tasarrufudur. Onun bu çeşit çıkarma ve tasarrufu talibler arasında çok vukua gelir; hiçbir sakınca yoktur. Şeytan için bir âyet-i kerimede şöyle buyuruldu:

"Şeytan'ın hilesi zayıftır."(4/76)

İkinci sefer bir daha çıkışı olursa... kelime-i temcid ile o müfsidi def etmelisin. Kelime-i temcid şudur:

-Güç ve kuvvet ancak Yüce Azim Allah'ındır. (Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azim.)

Selâm hidayete tabi olanlara, Mustafa'ya bağlılık ve uygunluğu bırakmayanlara. O'na ve âline salâtlann en tamamı, selâmların ekmeli.

175. MEKTUP

MEVZUU: a) Hallerin telvinatı ve temkin husulünün beyanı.
b) -"Benim Allah ile bir vaktim vardır."
Hadis-i şerifinin manası.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hafız Mahmud'a yazmıştır.**

Aziz kardeşten gelen mektup ulaştı. Onun için bir nebze hallerin telvinatı (bağları) karıştırılmış.

Bilesin ki,

Salik, hallerin telvinatından (rengiyle boyanmış olmasından) kurtulamaz; böyle bir şey ondan hiç ayrılmaz; hem bidayette, hem de nihayette. (Yani: Hem işin başında, hem işin sonunda.)

Bu hususta esas söylenecek şu ki:

Eğer telvin kalbde ise... salik kalb sahiplerinden olur ve adına:

-İbnü'l-vakt... denir.

Eğer kalb telvinattan kurtulup hallerin bağlılığından çıkar; hürriyete kavuşursa... temkin makamına ulaşırsa... o zaman mütelevvin (çeşitli renklere boyanmış) haller, kalbe halifelik eden ve onun yerine oturan nefse gelir... Ve bu telvin, ancak temkin husulünden sonra meydana çıkar. Eğer bu telvin halinin sahibine:

-Ebü'l-vakt... denirse caiz olur.

Sırf Allah'ın fazlı ile, nefis bu telvinattan halâs olur; temkin ve itminan makamına ulaşırsa... o zaman telvinat: Çeşitli parçalardan meydana gelen kalıba gelir... Ve.,. bu telvin, yani: Kalıbın telvini daimidir. Çünkü: Kalıb için temkin tasavvur edilemez. Şayet eltaf-i letaif levnine (incelerin en incesi rengine) boyanmış ise... o zaman gelen temkin, bu boyanma yolu ile gelir; ama tebaiyet yolu ile... Mütelevvin hallerin vürudu ise... asalet yolu ile gelir. Ama itibar asalete olup tebaiyete değildir. İş bu makamın sahibi: Hasların dahi hası bir kimsedir. Bunun için Ebü'l-vakt olmak mümkün olur. Ama hakikatta.

Resûlullah (sav) Efendimizden rivayet edilen şu:

"Benim Allah ile bir vaktim olur ki."

Hadis-i şerifinin manasına gelelim. Bu hadis-i şerifte anlatılan:

"Vakit..."

Kelimesinden, bir cemaat, devamlı sürüp giden vaktin manasını çıkarmışlardır. Bazıları dahi: Ara sıra olan bir vakt olduğunu anlatmışlardır. Bunun neticesi şu beyana girer ki: Bazı letaife göre bu vakit devamlıdır; bazısına göre de ara sıra olup geçer. Her iki görüş de doğrudur. Ayrılık yok.

Hülâsa: Zahiri durumu, şeriat-ı garra ile temizlemek gerekir. Darlıkta ve genişlikte zikrin tekrarına devam etmek gerekir.

Bir şiir:

Bu derin denize kurbağa misal dalmalısın;

Şundan veya bundan aradığını bulmalısın.

Kardeşimiz Mevlâna Muhammed Sıddık, Akre'de bulunmaktadır. Onunla buluşmayı ganimet bilmelisin.

★★★

176. MEKTUP

MEVZUU: Vakitleri korumak, bu Tarikat'ın zaruri görülen işlerindendir.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Sıddık'a yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun. Selâm onun seçtiği kullarına. Şunu bilesin ki:

"İnsanın İslâmi güzelliği arasındadır ki, kendisine lüzumlu olmayan işlerden kaçına, kendisine lüzumlu olan işlere baka."

Hadis-i şerifindeki mana icabı olarak insan, vakitlerini koruyup hiçbir işe yaramayan işlerle onu telef etmemeli.

Şiir yazmanın, hikâyeler anlatmanın, düşmanların nasibi olduğunu bilesin. Sükûtla ve batıni bağlılığı korumakla meşgul olmalısın.

Bu Tarikat'ta arkadaşların bir araya gelmesi, ancak: Gönül

birliği elde etmek içindir, gönül dağıtmak için değildir. Bu mana icabı olarak: Halvet yerine tanışıp görüşmeyi tercih ettiler. Toplantıdan ise... gönül birliği kurmayı taleb ettiler.

Her ne zaman ki, bir toplantı tefrikaya sebep olur: Ondan sakınmak ve öyle bir toplantıdan uzak durmak gerekir.

Her ne şey ki, ictima ile birlik meydana getirir, o şey uğurdur ve berekettir. Her ne şey ki, dağınıklık ve tefrika meydana getirir, bu dahi uğursuzluktur, bereketsizliktir.

Salike lâzım olan öyle bir yaşamaktır ki: Sohbeti ile taliplerde bir gönül birliği hasıl ola. Onları tehlikeye ve tefrikaya atmaya. Aynı şekilde nefsin safhalarını da değiştirmesi gerekir. Sözü de sükûta çevirmeli. Zira vakit, şiirler söylemek ve karşılıklı lâflar atmak zamanı değildir.

Bir mısra:

Ne vakit var ders vermeye, ne de keşşafın tefsirini okumaya!..

Vesselâm...

177. MEKTUP

MEVZUU: İtikad-ı ehl-i sünnet vel-cemaatın isabetli görüşüne göre düzeltmeye teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Cemaleddin Hüseyin Bedahşî'ye yazmıştır.**

Hace Cemaleddin Hüseyin, gençlik çağını bir ganimet bilmeli ve onu, Sübhan Hakkın razı olduğu işlere imkân elverdiği kadar harcamalı.

Yani: Onun şahsına aşağıda sayılan hususları yapmak yaraşır:

BİRİNCİSİ: Ehl-i sünnet vel-cemaatın isabetli görüşüne göre itikadını düzeltmelidir. Allah onların çalışmalarını şükrana lâyık eylesin.

İKİNCİSİ: Şeriatın fıkıh bölümündeki hükümleri mucibince

amel etmelidir.

ÜÇÜNCÜSÜ: Saf sofiye zümresine bağlanan bu Tarikat-ı Aliyye'ye sülûk etmelidir. Allah onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

Her kim bu anlatılan hususlara uygun iş yaparsa, o büyük bir nailiyete ermiş olur. Her kim anlatılan yoldan ayrılırsa... o dahi, açıktan bir ziyana uğramıştır.

Hace Muhammed Salih'in çocuklarına hizmet, büyük bir saadet sayılmalıdır. Zira bu hizmet, hakikatta işaret edilen Hace'ye yapılmaktadır ki: Kendisi makbul olan zatlardan biridir.

Bir mısra:

Meram hazinesinden gösterdim bir nişan.

Vesselâm...

178. MEKTUP

MEVZUU:

a) Bir şahsın tavsiyesi.

b) Resûlullah (sav) Efendimize tabi olmaya teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mirza Muzaffer'e yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, ecrinizi artırsın; kadrinizi yüce eylesin; işlerinizi kolay getirsin; gönlünüzü genişletsin. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. O'na ve âline salât ve selâm.

Ahlâk-ı Nebeviye ile mütahallik olan bir kimseyi insanlara iyilikte bulunmaya ve onlarla iyi geçinmeye davete ne hacet?.. Hatta, böyle bir davet ve delâlette bulunmaya kalkmak kötü edep sınıfına dahildir.

Burada anlatılacak husus şudur ki: İhtiyaç içinde olduğu zaman bir insan, her hakir ve önemsiz şeye teşebbüs eder ve kendisine her zaif nahiften teselli arar. Üstte anlatılan mana icabı olarak, iş sahiplerini teselli için başınızı ağrıtma işini yapıyoruz.

Ey Mahdum-u Mükerrem,

İyilik etmek, her yerde güzeldir; ama komşuluk hakkı bulunanlara iyilik bilhassa hepsinden güzeldir. Zira Resûlullah (sav) Efendimiz, komşu hakkı üzerinde o kadar durdu ki: Onun böyle buyurmasından ötürü ashabı kiram, komşunun komşuya varis olacağını sandı.

Mesnevi:

O kadar yaklaştık ki, birbirimize biz;
Sanki sen, bir güneşsin biz dahi gölgeyiz.

Acep n'ola ey gariplerin yardımcısı;
Kuşatsa komşuları lütfunuz, kereminiz.

Vesselâm...

★★★

179. MEKTUP

MEVZUU: Nasihat.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mir Abdullah b.Mir Numan'a yazmıştır.**

Pek değerli oğul, -ismi bereket ile muvaffakiyeti devamlı olsun- gençlik mevsimini ganimet bilip şer'i ilimlerin tahsili ile meşgul olsun. Onun muktezası (gereği) ile de amel eylesin. Bu kıymetli ömrü, lüzumsuz yere sarf etmemeye ihtimam göstersin ki, oyun ve oyalanma ile telef olmaya.

Mükerrem babanız, birkaç gün sonra inşallah bize kavuşacaktır. Size gelip ulaşıncaya kadar, yakınların halleri ile ilgileniniz.

Bir mısra:

Eğer er kişi isen baba ol kendine.

★★★

180. MEKTUP

MEVZUU: Üzerinde tereddüd vaki olan bazı meşayihin sorulan isimleri.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hace Ebülkasım b.Hacegi Emkinegî'ye yazmıştır.**

Ey Mahdum-u Mükerrem.

Hazret-i şeyhimizden gelen, yani: Hace Muhammed Baki Billah'ı anlatmak istiyorum; meşayih isimlerinin tahkiki şöyledir:

Mevlâna Hacegi Emkinegî ve Hace Ubeydullah Ahrar arasında iki zat vardır, şunlardır:

1- Mevlâna Derviş Muhammed.

2- Mevlâna Muhammed Zahid. Bu zat, Mevlâna Derviş Muhammed'in dayısıdır.

Geçenlerde Mevlâna Hace Muhammed Havend buraya geldi. İlk karşılaşmada söz, adı geçen Mevlâna'ya geldi. Onun hakkında şöyle dedi:

-O hiç kimseden icazetli değildir. Bunun için de, önceleri mürid tutmuyordu. Ömrünün sonuna doğru bu işten söz etmeye başladı.

Bunun üzerine, kendisine şöyle dedik:

-O, zamanının büyüklerindendi. Bütün Maveraünnehir halkı onun faziletini, kemalini, üstün şanını kabul ederdi. Akıl kabul etmez ki, bu hali ile o, icazetsiz mürid tutsun. Ömrünün evvelinde olmuş, sonunda olmuş bu bir şey ifade etmez. Çünkü böyle bir şey hiyanettir, diyanete sığmaz. Böyle şeyin olması, edna derecedeki Müslümanlardan bile gelmez. Nerede kaldı ki, din büyüklerinden gelsin?..

Bunun üzerine, Hace Havend Mahmud şöyle dedi:

-Bir keresinde Mevlâna, Hace Gelân Dehbiri'nin yanına geldi.

Bu sırada Hace Gelân karpuz yiyordu. Mevlâna ondan tarikat taleb etti. Bunun üzerine Hace Gelân ona şöyle dedi:

-Senin karpuzun tamamdır, kemale erdi.

Buna karşılık Mevlâna şöyle dedi:

-Karpuzumun kemale erdiğine sen şehadet eder misin?

Hace Gelân dahi şu cevabı verdi:

-Evet, şehadet ederim ki, senin karpuzun kemale ermiştir.

İşte bu vakitten sonra, Mevlâna mürid tutmaya başladı.

Böyle bir söz, cidden uzak görülmektedir. Mevlâna, böyle bir mücerred sözle nasıl kendisini şeyh kabul edebilir? Ve mürid toplamaya başlar.

Bundan sonra Hazret-i Hace Havend Mahmud şöyle dedi:

-Üstte anlatılan Hazret-i Mevlâna ile, Hazret-i Hace Ahrar arasında geçen iki şeyhin ismi böyle değildir. Onlan bu isimle anlatmak yanlıştır.

Ve... onlan bir başka isimle anlattı. Daha sonraş öyle dedi:

-Derviş Muhammed'in dayısına intisabı yoktur; onun bir başkasına intisabı vardır.

Onun anlattığı bu sözlerinden taaccüp hâsıl oldu. Bunun için, zaruri olarak, başınızı ağrıtma cihetine gittik. Şundan ki: Gerçek durumu ile o iki şeyhin ismini yazasınız. Ta ki, hiç kimsenin silsilemiz hakkında söz söylemeye mecali kalmasın.

İcazet sözünü yazmaya ne lüzum var?.. Onun büyüklüğüne, üstün şanı adil şahididir. Bununla beraber eğer yazılmış olsaydı, atanlann dilleri kesilirdi. Hace Havend'in bundan maksadı nedir?.. Yani: Böyle bölücü sözleri söylemekle neyi kasd ediyor?..

Eğer onun maksadı, bu sermayesi olmayan fukarayı (dervişleri, müridleri) nefyetmek ise... çünkü: Şeyhi nefyetmek, müridleri nefyetmek sayılır. Bu fukarayı nefyetmenin yolu çoktur. Bu maksatla, o büyük zatları nefyetmenin manası nedir?.. Eğer onun esas gayesi, o büyükleri nefteytmek ve bundan başka bir maksadı yok ise... bu dahi hiçbir şey değildir. Bunu, en az dirayete sahib olan dahi anlar.

"Rabbımız, bizi hidayete erdirdikten sonra, kalblerimizi kaydırma... Bize katından rahmet hibe eyle. Çünkü sen Vehhab'sın..."(3/8)

Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. O'na ve âline salâtlar ve selâmlar. Selâm hidayete tabi olanlara.

181. MEKTUP

MEVZUU: Meşayihten bazılarının, kendi makamlarından daha yüksekte; bazılarının ise kendi makamlarının altında olmalarının sebebinin sorulması.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hazret-i Mahdumzade Meyan Muhammed Sadık'a yazmıştır.**

Rüşdünü pek iyi bulmuş oğlum Muhammed Sadık şu hususları sormaktadır:

a) Meşayihten bir taife, yüksek derece zühd, tevekkül, terk, sabır, rıza makamında bulunmaktadır. Halbuki ben onları, görüp müşahede ediyorum: Kurb-u ilâhi mertebelerinin edna(Allah'a yakınlığın en aşağı) derecesindeler.

b) Meşayihten bir başka taife ise... süfli derecede görülmektedir. Meselâ: Zühd, tevekkül ve benzeri diğer makamlarda. Halbuki bunlar, kurb-u ilâhi makamının âlâ (Allah'a yakınlığın en yüksek) derecesinde görülmektedirler.

Burada mukarrer bir durum var, o dahi şudur: Bu makamların ekmeliyeti, (kemale ermesi), yakin makamının etemmiyeti (tamam olması) itibarına göredir. Yakinin etemmiyeti ise... şanı yüce Hakkın kudsiyetine yakınlık sebebi ile ölçülüdür.

Makam dahi, şu işlerin birinden hali değildir.

a) Hata işi görüşte kalır ki, o zaman bakan, yakını uzak ve uzağı dahi yakın görür.

b) Bu makamların ekmeliyeti, yakinin dahi ötesinde bir iştir.

c) Yakinin gelişi, kurb üzerine değildir.

-Yakin makamının terettübü, kurb derecesine göredir. Buna göre, eğer kurb ekseriyeti varsa... yakin de, o nisbette ziyade ve çok olur. Bu makamların ekmeliyeti dahi, aynı şekilde yakinin tamamlanmış olmasına göredir: Başka olmaz. Keşfe dayalı nazar dahi sahihtir.

Bu babda esas görüş şudur: Kurbun husulü ancak eltaf-ı letaif içindir. Yakin dahi aynı şekilde onun nasibidir.

Makamlann ekmeliyeti (kemale ermesi), yakinin etemmiyetine (tamam olmasına) terettüb ettiğine göre, ekmeliyet dahi aynı nisbette hâsıl olur.

Şöyle bir şey mümkündür ki: Büyüklerden bir zat, eltaf-i letaif makamlarından birinde, yakınlık derecesi az olmasına rağmen, kendisine bir ikamet (yerleşme) yeri hâsıl olur. Letaifin pek kesif olduğu yere henüz dönmemiş olabilir. Bu durum ile o, anlatılan makamlarda, ziyade yakınlığı bulunan birinde daha kemalli olur. Ama latifelerin pek kesafet bulduğu bu kalıba dönünce de, o yakinden bir nasibi olmaz. Zira bu kalıbın latifesi, bu yakınlıktan mahrumdur. Bu durumu ile kalıp latifesinin, o makamların ekmeliyetinden nasıl nasibi olur?

O kimse ki, kalıp latifesine dönmüştür, onun hükmüne girer. Daha önce kendisine (yani: O kimsenin letaifine) hasıl olan letaif yakinleri bu kere kapanır. Ama bu kalıba dönmeyenin durumu böyle değildir. Bu kimsenin hükmü, eltaf-ı letaifin hükmüdür. Kurbu ve yakini dahi, onun hakkında kemal üzeredir, henüz perdelenmemişlerdir. Bu durumda, hiç şüphe yok ki, anlatılan makamlarda dahi onun yeri ekmel ve tamamdır. (Mükemmel ve eksiksizdir).

Lâkin şunun da bilinmesi gerekir ki, bu kalıp letaifine dönüş yapan bir kimse, yakin ve kurb makamında ekmel olduğu gibi, makamlarda dahi ekmeldir. Ama, bu kemalâtı onu gizlemiştir. Bu durumda, onun zahiri, umum insanlann zahiri gibidir. Ta ki, halkla arasında bir münasebet husule gelsin. İş bu münasebet, faydalanma sebebidir. Bu durumu ile o kimse, halkı Hakka davet etmeye hak kazanır.

İş bu anlatılan son makam, asaleten resûl olarak gönderilen peygamberlerin makamıdır. Onlara salât ve selâm olsun.

Anlatılan manadan ötürüdür ki, İbrahim peygamber, kalb itminanı taleb etti. Yakin husulüne ihtiyaç duydu. Bilhassa, avam insanlar gibi bakıp görmek istedi.

Üzeyir peygamber dahi şöyle dedi:

"Öldükten sonra, Allah bunu nasıl diriltecek?.."(2/259)

Üstte anlatılanın anada bir geri dönüşe sahib olmayan, yakin durumunu şöyle anlattı:

-Eğer perde açılaydı, yakinim artmazdı.

Bu kelâmın suduru, eğer Hazret-i Ali'den (ra) geldiği sabit bir durumda ise... dönüş husulünden evvel söylediğine hamledilir. Zira, dönüşü olan kimse, yakin husulü işinde delillere ve bürhanlara muhtaçtır. (*Burada zikredilen "Perde açılsa da yakinim artmazdı" sözünün Hazret-i Ali Efendimize ait olduğu ehlullahın ittifakiyle sabittir. Yine onların ittifakiyle sabit olan başka bir husus da, Hazret-i Ali Efendimizin, gidişli-dönüşlü yakin sülûkünü (uruç ve nüzul makamlannın seyrini) tamamlamış, izafatı tam terkederek yakinin müntehasına varmış. Cenab-ı Risaletin batınından aldığı yakin feyziyle "Şah-ı Velâyet" unvanına lâyık görülmüş olmasıdır. Yakin derecelerinin bu en son makamı, her kâmil insana (yani insan yetiştirmeye ehliyetli her veli mürşide) nasip olan bir devlet değildir. Çünkü onlann yakinleri arasında pek çok dereceler vardır, hepsi aynı derecede değildir. Gidiş ve dönüşü tamamlamadan kâmil insan olmaya imkân bulunmadığına göre, bu hususta onlann hepsi eşittir. Ancak bunlardan bazısı gidiş ve dönüşü bir an için bir istiğrak halinde yaşayarak idrak eder ve bu hal geçince örtüsü açılan bütün sırlan unutarak avâm-ı nastan herhangi biri gibi kalır, yakin için yeniden delil ve bürhanlara muhtaç olur. Ne var ki, yakini daimi olan, izafet perdesini tamamen yakarak gidiş ve dönüş seyrini gerçekleştirmek devletine eren nadir bazı büyükler, -hiç şüphesiz Hazret-i Ali Efendimiz bunlann başında gelir ve bütün piran hazeratı onu takip eder- döndükten sonra da unutmazlar, gayb ve şehadet âlemlerini bir ve beraberce perdesiz olarak müşahede ederler. İşte bunlann yakini daimi ve perdesizdir. Başka veliler için bir istiğrak anında aralanan izafet perdesi, bunlarda Allah sevgisinin şiddetiyle yanarak ortadan kalkar ve bir daha inmez. Buna göre yukandaki ifadeleri yanlış anlamaktan sakınmak gerekir.*) Yani; Dönüşten sonra. Tıpkı sair insanlar gibi.

Bu Derviş'e (İmam-ı Rabbanî Hz. kendisini kasd ediyor) an-

latılan mana üzerine bir dönüş olmadan evvel, bütün kelâm meseleleri açık bir şekilde duruyordu. Onlara karşı yakin derecesini, bu hisse dayalı şeylerden daha iyi buluyordum. Ama dönüş vuku bulduktan sonra, bu yakin perdelendi. Sair insanlar gibi, delillere ve burhanlara muhtaç bir duruma geldim.

Bir mısra:

Terbiye edildiğim kadardır yükselmem.

Vesselâm...

.....

182. MEKTUP

MEVZUU: Bir hadis-i şerifte anlatıldığı üzere, hatıralann ve vesveselerin imanın kemalinden gelişinin beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Molla Salih Külâbî'ye yazmıştır.**

Dervişlerden bir taife, günlerden bir gün, toplanıp oturmuşlardı. Bir ara söz, taliplere gelen hatıralara ve vesveselere geldi. Bu esnada bir hadis-i nebevi anlatıldı. Şöyle olmuştu:

Ashabtan bazıları, Resûlullah (sav) Efendimize hatıra gelen kötü ve aşağılık şeylerden şikâyet edip şöyle demişti:

-Biz kendimizde öyle hatıralan buluyoruz ki, birimiz başı üstüne düşüp gitse, kendisi için o hatırayı anlatmaktan daha hayırlı olur.

Bunun üzerine, Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Siz, böyle bir şey bulabiliyor musunuz?.. Bu anlattığınız, imanın kemalindendir."

Yahut şöyle buyurdu:

"...İmanın sarahatindendir."

Yukarıda anlatılan konuşma üzerine, bu Fakir'in gönlüne geldi ki: Bu hadis-i şerifin manası üzerine bir açıklama yapayım. İşin gerçeğini en iyi bilen, noksan sıfatlardan münezzeh Allah'tır. Şöyle ki:

İmanın kemal bulması, yakin halinin kemale ermesinden ibarettir. Yakin halinin kemal bulması ise... kurb halinin kemal bulmasına kalmıştır.

Kalb ve daha yukanda kalan latife, ziyadesi ile ilâhi yakınlık hasıl olduğu zaman, iman ve yakin dahi pek ziyade olur. Kalbin ve diğer letaifin bedenle alâkasızlığı dahi pek artar. İşte o zaman kalıba gelen hatırat pek ziyade ve pek iyi olur. Uygunsuz vesveseler dahi, pek çok zuhura geldi.

Mana üstte anlatıldığı gibi olunca, anlatılan düşük hatıralann sebebi, zaruri olarak imanın kemali olur.

Bu durumda, nihayetin de nihayetine eren müntehi zata hatıralar pek çok olduğundan, imanın ekmeliyeti dahi onda pek kuvvetlidir. İmanın kemal bulması, eltaf-ı letaif ile bu kalıp latifesi arasında bir münasebetin bulunmamasını iktiza eder.

Bu münasebetin olmayışı ne kadar çok olursa... kalıbın boşluğu dahi o mikdar artar, zulmete ve küdurete o kadar yakınlaşır. Hatıraların ona gelmesi dahi o nisbette bol ve ziyade olur.

Ama bu yola yeni giren müptedinin ve ortada bulunan mutavassatın durumu, anlatılan müntehi zatın durumu gibi olmaz. Müntehi zatların aksine, bunlara gelecek bu misilli hatıralar, öldürücü zehir hükmünü taşır. Batıni marazlarının artmasına sebeb olur. Bunun için kısa görüşlü olmayasın.

Yukarıda anlatılan türdeki çetin marifet yolu, bu Fakir'e mahsustur. Selâm hidayete tabi olanlara. Mustafa'ya bağlılık ve uygunluk yolunu bırakmayanlara. Ona ve âline salât ve selâm.

183. MEKTUP

MEVZUU: Nasihat.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Molla Masum Kâbili'ye yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, size Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde istikamet nasib eylesin. O şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyet.

Bizi ve sizi, her manada Mukaddes zatına dönük eylesin; kendinden başkasını bıraktırıp zatı ile meşgul eylesin. Ta ki: İkiliğe dönük olmayalım.

Bu durumda, zahiri tefrikalar üzerinde hakikat üzere çalışıp çabalamak ve onlardan ayrılmak lâzımdır ki, batına sirayet etmeye... Hakiki matluba kavuşmaya dahi mani olmaya. Böyle bir şeyden Allah'a sığınmak lâzım gelir.

Dünya ve içindekiler müstehak değildir ki: Bu kıymetli ömür sermayesi onun elde edilmesi için harcansın.

Haberleşmek şarttır. Bu tavşan uykusu ne zamana kadar uzayacak?

Bir şiir:

Köşkler ve gülistan olur ancak hapishane;
Mallar, mülkler olmuştur ancak musibethane.

"Elçiye düşen ancak tebliğdir."(29/18)

★★★

184. MEKTUP

MEVZUU: Seyyidü'l-Mürselin Resûlullah'a tabi olmaya teşvik. Allahu Teâlâ, ona salât ve selâm eylesin.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Fethullah'a yazmıştır.**

Kıymetli oğlumuzun mektubu ulaştı. Bu mektub hulus ve muhabbet üzere yazılmış. Onu Hace getirdi, ferahı mucib oldu.

Allahu Teâlâ, razı olduğu işleri yapmak için tevfikını bize refik eylesin. Nebi ve onun pâk âli hürmetine. Ona ve diğerlerine salât ve selâm.

Ey Oğul,

Yarın insana menfatı olacak iş, Sahib-i Şeriata tabi olmaktır. Ona salât, selâm ve tahiyyet.

Şayet haller, vecidler, ilimler, marifetler, işaretler ve remizler bu mütabaatte (bağlılık ve uygunlukta) birleşirse... pek güzel bir

nimet olur. Aksi halde, hizlan ve istidraçtan başka bir şey yoktur.

Bir şahıs, Seyyidü't-taife Cüneyd-i Bağdadi'yi rüyada gördü ve halini sordu. Ona cevap olarak Cüneyd-i Bağdadi şöyle dedi:

-İbareler eridi, işaretler kayboldu. Bize menfaatı olan ancak o rikâtçıklardır ki, onları gece içinde kılardık.

Size selâm olsun, Resûlullah Efendimizin ve onun Raşid (olgun, kâmil) Halifelerinin sünnetine mütabaattır. Ona ve diğerlerine salât ve selâm. Sözde olsun, fiilde ve itikadda olsun, onun şeriatına muhalefetten sakınmalısınız.

Birincisi (Resûlullahın ve olgun halifelerinin sünnetine uygunluk) uğurdur, berekettir. İkincisi (aykınlık) ise... uğursuzluktur, helâktir.

Bu ve bundan önce gönderdiğin risale ulaştı; onlardan bazı yerleri mütalaa ettim. Güzel gördüm. Ama asıl önemli olan başka iştir; tasnif değil. En mühim işle meşgul olmak, yerinde ve pek münasiptir.

Vesselâm...

185. MEKTUP

MEVZUU: Bir şahsın işini ısmarlamak.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mansur Arab'a yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, sizlere Şeriat-ı Mustafaviye caddesinde istikamet nasib eylesin. O şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyet.

Bütün himmetinizi dahi, mukaddes zatına teveccüh eylesin.

Bize ve size lâzım olan, Hakkın zatından başkasına alâka duymaktan yana kalb selâmetidir. Bu selâmet ancak şu zaman müyesser olur ki: Kalbde, Sübhan Hakkın zatından gayrına bir hatıra kalmaya. Şöyle ki: Eğer insan ömrü bin sene uzasa. Hak-

kın zatından gayrını unuttuğundan, yabancı hiçbir şey kalbe girmez.

Bir mısra:

Asıl mesele budur, kalanı hayalât.

Anlatılması geri kalan şudur ki:

Mevlâna Fazıl Serhendî ki, hizmetinizde durmaktadır; babası Serhend'dedir. İster ki: Bu yaşlılık ve zaaf vaktinde, oğluna kavuşup sevinsin. Bundan dolayı, bu Fakir'i başınızı ağrıtmaya vesile eyledi. Bundan sonrası size kalmıştır:

"Her şey Allah'tandır."(4/78)

Vesselâm...

186. MEKTUP

MEVZUU: Sünnete tabi olmaya ve bid'attan kaçınmaya teşvik. Zira, her bidat dalâlettir.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hace Abdürrahman Müfti-i Kâbilî'ye yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah'a tazarru, itizar, iltica, iftikar ve inkisarla gizli-aşikâr dua edip isterim ki: Dinde olmayıp da sonradan çıkarılan bir amelde (bid'atta) toplanan ve onu kendilerine mesnet yapan kimselerle beraber olma ve o işi işleme belâsına uğratmasın. Bilhassa Hayrü'l-Beşer Resûlullah (sav) Efendimizin ve Hulefa-i Raşidin Hazretlerinin (ra) zamanında olmadığı halde dine sonradan konulmuş amellerde... isterse böyle bir amel sabah aydınlığı kadar açık ve parlak görünüşlü olsun.

Allahu Teâlâ, anlatılan manada bir bid'atın hoş görünmesi ile bizi fitneye düşürmesin.

Seyyidü'l-Muhtar ve onun yakın ehli olan yüce âli hürmetine. O'na ve âline salât ve selâm.

Bazı kimseler şöyle dedi:

-Bid'at (*Bid'at, aslında mevcut olmayıp sonradan ortaya ko-*

nulan yenilik demek olmakla beraber, bunun hayatın ve tekâmülün zaruri sonuçları olan yeniliklere şamil olmayıp, dini ibadetler sahasına münhasır olduğu şüphesizdir. Nitekim daha açık izahı biraz aşağıda gelecektir) iki çeşittir:

a) Bid'at-ı Hasene (Güzel yenilik)...

b) Bid'at-ı Seyyie (Kötü yenilik)...

Hasene şudur: Resûlullah (sav) Efendimizin ve Hulefa-i Raşidin'in zamanında olmayan bir amel olup sünneti kaldırmaz.

Seyyie ise şudur: Sünneti kaldırır.

Ancak bu Fakir'in fikrine gelince. Bid'at nev'inden olan hiçbir şey şahid olmadı ki: Onda güzellikten (haseneden) ve nuraniyetten bir şey buluna. Onda zulmetten ve küduretten gayrı bir şey hissede.

Faraza, bir kimse bid'at işlerinden birinde bugün bir taravet ve nadaret (hoşluk, tatlılık, tazelik) görecek olsa, ama basiretin zafiyeti sebebiyle, yarın keskin nazara sahib olunca bilecektir ki: O bid'at şey için nedamet ve hüsrandan başka bir şey yoktur.

....

Bir şiir:

Belirir gün gibi aşikâr oldukta;

Hakiki hüviyeti, her kimse karanlıkta.

Seyyidü'l-Beşer Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Her kim, işimizde olmayan bir şeyi ihdas ederse... o merduddur."

Bir şey ki, bu mana gereğince merdud olur, ona iyilik nereden gelir?

Resûlullah (sav) Efendimiz, bir başka hadis-i şeriflerinde şöyle buyurdu:

"Sözün hayırlısı, Allah'ın kitabıdır; hidayetin hayırlısı Muhammed'in hidayetidir. İşlerin şerlisi yeni icadlardır; her ihdas edilen şey bid'attır; her bid'at dahi dalâlettir."

Resûlullah (sav) Efendimiz bir başka hadis-i şerifinde ise,

şöyle buyurdu:

"Sizin için, Allah'a, karşı takva sahibi olmanızı tavsiye ederim. Dinleyiniz ve itaat ediniz; isterse bir Habeşi köle olsun.

Aranızda benden sonra yaşayan, çokça ihtilâflar görecektir. Sünnetime ve hidayeti bulan Hulefa-i Raşidin'in (irşad edici halifelerin) sünnetine tabi olunuz. Onları tutunuz ve azı dişleri ile yapışınız. Bilhassa dinde yeni icad edilen işlerden sakınınız; zira dinde her yeni icad bid'attır, her bid'at dahi dalâlettir."

Bu hadis-i şeriflerde de belirtildiği gibi, dinde yeni icad bid'at olduğuna göre, bid'at dahi dalâlet olduğuna göre, bu bid'at işine:

-Hasen (iyi), demenin manası nereden gelir?..

Ayrıca, hadis-i şerifin manasından da anlaşılacağı gibi, her bid'at sünneti kaldıracağına, bu sünneti kaldırma durumu ise... bazısına mahsus olmamasına göre, her bid'at kötü damgasını alır. Bunun için de, Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bir kavim, yeni bir icad çıkardığı zaman, ancak ona benzer bir sünneti kaldırmış sayılır; halbuki sünnete tutunmak, bid'at ihdasından hayırlıdır."

Hassan b.Sabit'in rivayetine göre, Resûlullah (sav) Efendimiz bir hadis-i şerif'inde şöyle buyurdu:

"Bir kavim, dinlerinde bir bid'at icadı yaptıkları zaman; Allahu Teâlâ, onun benzeri olan sünnetlerinden birini alır; kıyamete kadar da yerine göndermez."

Aşağıdaki hususların bilinmesinde fayda vardır.

Ulemadan bazılarının, meşayihten bir kısmının: "Bid'at-ı hasene" olarak anlattıkları şeyler üzerinde tam manasiyle düşünülecek olursa bilinecektir ki, o: Sünneti kaldırıyor. Şöyle ki:

Ölünün başına sarık sarmayı: "Bid'at-ı hasene" diye anlatmışlardır. Halbuki o, sünneti kaldırmaktadır. Zira, o âdet sünnet olan kefene bir ziyadelik getirmektedir. Meselâ, kefenin sünnet olanı üç kattır. Ziyadesi neshedilmiştir. Neshedilen bir şeyi yap-

mak ise... sünneti kaldırmanın aynıdır.

Meşayihten bazılan sanğın bir ucunu sol taraftan sarkıtmayı: "Bid'at-ı hasene" diye anlattılar. Halbuki sünnet olan, iki omuz arasından sarkmasıdır. Böyle bir şey dahi sünneti açıktan kaldınr, kapalı yanı yoktur.

Aynı şekilde ulemadan bazılan, namazda niyet için, kalbden dileyerek, dille söylemeyi: "Bid'at-ı hasene" diye anlatmışlardır. Halbuki, Resûlullah (sav) Efendimizden, ashab-ı kiramdan, tabiin-i izamdan niyyetin dille yapıldığına dair hiç söz anlatılmadığı gibi, bu manada sahih veya zayıf bir rivayet dahi yoktur. O kadar ki, onlar, ayağa kalkar kalkmaz, (Yani: Kametten sonra) ilk tekbiri almışlardır. Bu durumda, dille niyyeti söylemek bid'at olur. Bunun için de: "Bid'at-ı hasene" demişlerdir. Ama bu manada bu Fakir der ki:

-Bu bid'at, sünnet bir yana, farzı dahi kaldırmaktadır. Şundan ki, insanlann pek çoğu, bu durumda, niyyet işinde yalnız dille olanı ile yetinecekler ve kalblerini hazır edemeyeceklerdir. Dolayısı ile, kalbdeki gaflete hiç aldınş etmeyeceklerdir. İşte o zaman dahi, namazın farzlanndan biri olan kalble niyyet, tamamen bırakılacak, namaz dahi fesada gidecektir.

Diğer bid'atler ve icadlar dahi, anlatılan manaya göre kıyas edilebilir. Şekillerden bir şekil ile olsa dahi, onlar sünnet üzerine bir başka yabancıdır. Her yabancı şey ise... değişiklik yapmaktadır. Bir değişiklik ise... onun yerine geçtiği benzerini (yani sünneti) kaldırmaktır.

Resulullah (sav) Efendimizin sünnetine tabi olmakla kalmalısınız; ashab-ı kirama iktida ile yetinmelisiniz. Zira ashab-ı kiram, Resûlullah (sav) Efendimizin şu hadis-i şerifi ile bize anlatıldı:

"Onlar, yıldızlar gibidirler; hangisine iktida etseniz hidayeti bulursunuz."

Burada şunu belirtmek yerinde olur ki: İçtihad yollu kıyas bid'at sayılmaz. Çünkü o: Kat'i manaların açığa çıktığı makamdır. Fazladan lüzumsuz bir şeyin isbatı değildir.

"Ey basiret sahipleri ibret alınız."(59/2)

Selâm hidayete tabi olup Mütabaat-ı Mustafayı bırakmayanlara... O'na ve âline salâtların en faziletlisi, selâmların ekmeli.

★★★

187. MEKTUP

MEVZUU: Müride göre, rabıta yolunun zikre nazaran daha faziletli olduğu.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hace Eşref Kâbilî'ye yazmıştır.**

Arkadaşlara yazdığın mektuba nazar ilişti. Onda yazılan hallere muttali oldum.

Bilesin ki: Bir zorlama ve yapmacık olmadan, şeyhin müride rabıtasının husulü, mürid ile mürşid arasındaki münasebetin tam olduğuna alâmettir. İş bu rabıta, faydalanma ve faydalı olma sebebidir. Asla rabıta yolundan daha yakın bir yol da yoktur.

Hazret-i Hace Ahrar, Fıkralar'da (kendi yazdığı FIKARAT kitabında) şöyle anlattı:

-Delilin (mürşidin) gölgesi, Sübhan Hakk'ın zikrinden evlâdır.

Yani: Faydalı olma manasında.

Şu demeye gelir:

-Delilin gölgesinde durmak, mürid için, zikirle meşgul olmaktan evlâdır. Çünkü, böyle bir zikir, zikri edilen Yüce Zatla tam bir münasebet meydana getirmez ki, zikir yolu ile tam fayda temin edebilsin.

Evvel âhir selâm.

★★★

188. MEKTUP

MEVZUU: Sorulan zor sorulann halli.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hace Muham-**

med Sıddık Bedahşî'ye yazmıştır.

Pek aziz kardeşin mektubu geldi. O mektupta, üç meseleden sual sormuş.

Ey Muhib,

Bazı letaifin kalb mertebesinde gizlenmesi, kalbin için aldığı letaife mahsustur. Böyle bir gizlenme, kalbin ötesinde gerçekleşen lâtifeler için geçerli değildir. Kaldı ki, onlann kalb makamında gizlenmesinde bir mana da yoktur.

İkinci meseleye gelelim.

Bir kimsenin kalb veya ruh mertebesine çıkmaya istidadı varsa... tasarruf sahibi bir şeyh, onu yukarı mertebelere ulaştırabilir. Ama bu meselede bir incelik vardır. Bunu da ancak huzurda anlatmak mümkün olur, yazı ile anlatılması pek zordur.

Üçüncü meseleye gelelim.

Zahir batının rengine boyandığı, batın dahi zahirin rengini aldığı zaman; zahir hükümlerinin batında zuhur bulması, batın hükümlerinin dahi zahirde görünmesi için bir zorluk yoktur.

Vesselâm...

189. MEKTUP

MEVZUU:

a) Birçok meşguliyet içinde fukarayı (ehlullahı, velileri, dervişleri) hatırlamanın fazileti.

b) Dünya metaına kanmaktan sakındırmak.

c) Kalb zikrine önem vermek.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şerafedin Hüseyin'e yazmıştır.**

Âlemlerin Rabbı Allah'a hamd olsun. Resûllerin efendisine ve onun pâk âlinin tümüne salât ve selâm...

Necib Aziz Reşid oğlumuz Şerafeddin Hüseyin'in mektubu ulaştı. Ferahı mucib oldu, sevinç getirdi. Ne güzel bir nimettir ki, bu kadar çeşitli bağlantıları arasında, bu hiçbir varlığı olmayan

fukara (ehlullar, veliler veya dervişler) unutulmuyor, hatırlanıyor. Bu hatırlama durumu: Faydalanmaya ve faydalı olmaya sebeb olan en kuvvetli münasebetten haber vermektir.

Açıklaması o mektupta yapılan bazı vakalar (rüyalar) güzel ve asil olup, manevi bağlılığı gösteren delillerin delilidir.

Ey Oğul,

Bu düşük dünyanın tazeliğine aldanmaktan, onun manasız muzahrafatına meftun olmaktan sakın. Zira dünyanın bir yardımı ve değeri yoktur; burası bir karar yeri dahi değildir. Bu mana, bugün her ne kadar sizce bilinmiyorsa da, yarın makul gelecektir. Amma ne fayda.

Bir şiir:

Onun ki, sağırlık var kulağında, olmaz
Razı, nasihatım ağlamanı da yaramaz.

Senin için uygun düşer ki: Kalb zikrinin devamına düşkün ve dalgın olasın. Ve böyle bir şeyi Yüce Allah'ın en büyük nimetlerinden bilesin.

Hiç tembelliğe gitmeden, ara vermeden beş vakit namazını cemaatle kılmalısın.

Malının zekâtını, gönül hoşluğu ile, fakirlere ve çaresizlere veresin.

Haramlardan, şüpheli şeylerden kaçınmalısın ve halka şefkatli olmalısın.

İşte, halâs ve necat yolu budur.

Vesselâm...

190. MEKTUP

MEVZUU:
a) Zikre devama teşvik.
b) Tarikat-ı Nakşibendiyeyi tercih.
c) Zikir keyfiyetinin (şeklinin) beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mir Muham-**

med Numan'ın çocuklarından birine yazmıştır.

Âlemlerin Rabbı Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm Seyyidü'l-Mürselin'e ve onun pâk âlinin tümüne.

Bil ve mütenebbih ol ki: Senin saadetin, hatta bütün ademoğullarının saadeti, felâhı ve halâsı.. evet bütün bunların her biri, Yüce Sultan Mevlâ'yı zikretmelerindendir. İmkân nisbetinde bütün varlıklar, şanı yüce Allah'ın zikri ile dolmalıdır. Bir anı dahi, gafletle geçirmek caiz değildir.

Sübhan Allah'a hamd ü şükürler olsun. Daimi zikir Hacegân tarikatında müyesser olmaktadır. Allah onların sırlarının kudsiyetini artırsın. Hem de ilk başta. Bu mananın hasıl olması, nihayetin bidayete derc edilmiş olması ile mümkündür. Bu manadan ötürüdür ki, bu tarikatı tercih etmek, talib için uygun ve pek münasiptir. Hatta bu yolu arayanlara vaciptir.

Durum anlatıldığı gibi olunca, sana lâzımdır ki, bütün cihetlerden gayreti alıp bu Tarikat-ı Aliyye'nin büyükleri canibine ikbal edesin. Asıl himmeti, bunların mana yönlerinden taleb edesin.

Başta zikretmek gerekir. Bunun için de, çam kozası şeklindeki kalbe teveccüh etmelisin. Bu bir parça et, hakiki kalbin hücresi gibidir. Bu zikir halinde, mübarek ALLAH ismini bu anlatılan kalbin üzerinden yürütmelisin. Kasden bu zikir vaktinde azalardan herhangi birini hareket ettirmemelisin. Tam manasiyle kalbe dönük bir şekilde otur.

Bu kalbin suretini, kuvve-i muhayyilede asla tahayyül ve kesin olarak ona iltifat etme. Çünkü esas gaye kalbe yöneliş olup onun suretini tasavvur değildir.

Uygun düşer ki, bu mübarek ALLAH lâfzını:

"Onun misli gibi bir şey yoktur."(42/11)

Âyet-i kerimesi ile belirtilen manada düşünesin. Bu manaya, sıfatlara dair mülahazalardan hiçbirini eklemeyesin. Hatta Hazır ve Nazır olma manalarını dahi... Böyle yapmalısın ki, Hazret-i Zat zirvesinde kalasın, sıfatlar altına düşmeyesin.

Anlatılan yola girersen, kesrette vahdeti (çokluk şeklinde gö-

rünen birliği) müşahede manasına girersin. Misalden münezzeh zata taalluku ve teveccühü bırakıp misale bağlı şeylerle tatmin olursun. Zira her ne şey ki, misale bağlı varlıkların aynasından zuhura gelir, o şey:

"Onun misli gibi bir şey yoktur."(42/11)

Doğrultusunda olamaz. Ve her ne şey ki, kesrette müşahede edilir, o şey hakiki vahid olamaz elbette. Aklı başında olan kimseye o düşer ki: Misalden münezzeh olanı, misale bağlı şeylerin ötesinde araya. Basit-i hakikiyi, kesret kervanının dışında araya.

Şayet şeyhin sureti zikir vaktinde bir zorlama olmadan kendiliğinden zuhur ederse... uygun olanı onu kalbe götürmendir. Onu kalbde muhafaza etmek suretiyle zikir iştigaline devam etmelisin.

Mürşid kimdir bilir misin?.. Asıl mürşid odur ki, Yüce Sultan Mukaddes Hakkın zatına ulaşma yolunda ondan istifade etmelisin.

Mücerred olarak külah giymek, hırka, eldeki şecere ve bunlardan başka halk arasında örf ve âdet haline gelen şeylerin hepsi mürşidliğin ve müridliğin hakikatı dışındadır; bunlar rüsum ve âdet olan şeyler sınıfına dahildir.

Ancak, hırka, kâmil ve mükemmel bir şeyhten gelirse... onu inanarak ihlâsla kullanırsan; bu takdirde kuvvetli neticelerin ve semerelerin meydana gelmesi muhtemeldir.

Bilesin ki: Bu yolda rüyalara ve uykulara pek itimad ve itibar yoktur. Zira bir insan, sırf rüyada gördüğü için, bir sultan veya bir kutup olamaz. Uykuda değil, ayık halinde kutup veya sultan olursa kabul edilir... Haller ve vecidlerin durumu da aynıdır. Bunlar da, eğer uyanık iken zuhur ederse... itimad edilir. Aksi halde itimad edilmez.

Bilesin ki: Zikrin faydası ve onda bir tesir bulunması, şeriat hükümlerini yerine getirmeye bağlıdır.

Şu hususlarda çok ihtiyatlı davranmak lâzımdır:

a) Farzların ve sünnetlerin edasında.

b) Haram ve şüpheli şeylerden kaçınmakta.

c) Az veya çoki şlerin hemen hepsi için ulemaya müracaat edip onların fetvaları muktezasına göre amel etmekte.

Vesselâm...

191. MEKTUP

MEVZUU:

a) Peygamberlere tabi olmaya teşvik. Onlara selâm olsun.

b) Şer'i tekliflerde bir zorluk bulunmadığı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hanlar Hanı'na yazmıştır.**

"Bunu, bize hidayet ettiği için Allah'a hamd olsun. Allah bize hidayet etmeseydi, biz hidayeti bulamazdık. Rabbımızın resûlleri hakkı getirdiler."(7/43)

Bilesin ki: Ebedi saadet, sermedi necat peygamberlere tabi olmaya bağlıdır. Umumi manada hepsine, hususi olarak en faziletlilerine salât ve selâm olsun.

Pek ağır riyazetlerle, şiddetli mücahedelerle bin sene ibadet edildiğini farz edelim; şeriat hasibine uyularak öğle zamanı uykusuna, bu yapılanlar muadil (denk) olamayacağı gibi, rizayetler dahi müsavi gelmez; yarım arpa mikdarı bile... Halbuki o uyku baştan başa gaflet doludur.

Yapılan ibadetler ve riyazetler, büyük işlerde ve küçüklerinde bu büyüklere uyulup nurlanmadıkça, hemen hepsi şu âyet-i kerimedeki mana çerçevesine girer:

"Amelleri çöldeki bir serap gibidir; susuz kişi onu su sanır."(24/39)

Noksan sıfatlardan münezzeh Hakkın kemal manadaki inayetinden ötürü, kolaylığın son derecesini, şer'i tekliflerin, dini hükümlerin tümünde gösterdi. Meselâ:

Bir gün ve bir gece içinde on yedi rikât namazı emretti. Bunların tamamının edası bir saati bulmaz. Bununla beraber, bu

namazlarda okunacakların en kolayını ve en kısa mikdarını yeterli buldu. Ayakta durmak zor olduğu takdirde, oturmak için cevaz verdi. Oturmak zor olduğu takdirde, yan yatmaya da cevaz verdi. Rükû ve sücud zor olduğu takdirde, ima emrini verdi. Suyu bulmak zor olduğu takdirde, onun yerine teyemmümü koydu.

Malların zekâtından, fakirlere ve çaresizlere kırkta bir hisse tayin etti. Bu zekâtın dahi, ticaret mallan ile ehli çayır hayvanlarından verilmesi kaydını koydu.

Bütün ömürde bir defa hacca gitmeyi farz kıldı. Bu haccı eda işine dahi, yol emniyetini, yolculuk rahatını, yiyecek içecek işlerine dair güç yetmesi şartını koydu.

Allahu Teâlâ, mübahlar çerçevesini dahi geniş tuttu. Şöyle ki: Dört kadınla evlenmeyi mübah etti. Bunlara sahib olabilindiği kadar cariye adedini de ekledi. Kadın değiştirmek için, boşanmayı vesile kıldı.

Yiyecek ve içeceklerden, giyilecek kumaşlardan pek çoğunu mübah kıldı! Bunlardan haram olan kısmını pek az eyledi.

Allahu Teâlâ'nın haram kıldığı şeyler dahi, kulların yararınadır. Şöyle ki:

Eğer zararı çok, acı bir şarabı haram kılmışsa, bunun yerine nice içime güzel, tatlı şerbetleri mübah kılmıştır; hem bu mübah kıldıklarının faydaları da çoktur. Karanfil ve tarçın sularını görmez misin? Bunların içilmeleri kolaydır; kokuları hoştur; çokça menfaatları, bolca faydaları vardır. O kadar ki: Onları yazıp bitirmek mümkün olmaz. Bunları bırakıp acı, tadı kötü, kokusu pis, aklı alan, tehlikesi büyük bir acıyı tercih etmekte ne gibi bir fayda vardır. İkisi arasında o kadar çok fark var ki. Bunlar arasında bir başka fark daha var; o da: Birinin helâl, diğerinin de haram oluşudur. Şu da bir başka iştir ki; Allahu Teâlâ'nın rızası olan bir şeyle rızası olmayan bir şeyi, kendi durumlarına göre temyiz etmek gerekir.

Eğer Allahu Teâlâ, bazı ipekli elbiseleri haram etmişse bunun ne zararı var? Onun yerine nice çok renkli, nakışlı, süslü kumaş-

ları bırakmıştır. Yünlü kumaşları mübah kılmıştır ki, ipekli kumaşlardan nice mertebe daha iyidir. Halbuki Allahu Teâlâ ipekliyi kadınlara mübah etmiştir; ama bunun faydaları erkekleredir.

Altının ve gümüşün hali de böyledir. Kadınların bunlarla süslenmesi yine erkeklerin yararınadır.

Bu kadar kolaylığı ve bu kadar sühulete rağmen, her kim, şer'i hükümleri zor ve güç olarak sayarsa... bu, insafsızlık olur. Böyle bir kimse, kalb marazına, batın illetine tutulmuştur. Sağlık durmu yerinde olanlara göre, nice kolay işler vardır ki, zaiflere ve hastalara pek zor gelir.

Kalb marazı: Semadan inzal buyurulan hükümlere kalbin yakin bulamaması durumundan ibarettir. Bu hükümleri tasdik etmeleri, ancak surette bir tasdiktir; hakikatta değildir.

Hakiki tasdikin alâmeti şudur: Şer'i hükümleri yerine getirirken kolaylığın, hafifliğin, şen gönlün olmasıdır.

Bundan sonrasını savrulan ağaç yapraklan say. Bu manada Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Kendilerini davet ettiğin şey, müşriklere ağır geldi, Allahu Teâlâ, ona istediğini seçer. Kendisine yönelenleri ona hidayet eyler."(42/13)

Selâm hidayete tabi olanlara, Mustafa'ya bağlılık ve uygunluk yolunu bırakmayanlar. O'na ve âline salâtlann en tamamı, selâmların ekmeli.

192. MEKTUP

MEVZUU: Sorulara cevaplar.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Şeyh Bediüddin Seharenfurî'ye yazmıştır.**

On birinci arzuhalde, Şeyh Muhammed Bakibillah'a yazılan şu cümleyi sormaktasınız:

-Sıddık-ı Ekber'in (ra) makamından daha yüce ve süslü makama ulaşmak müyesser oldu.

Ve bu kelâmın "manası nedir?" demektesiniz. Yani: Değerli Reşid Bediüddin kardeş.

Allahu Teâlâ seni irşad eylesin. Bilesin ki: Bu ibarede, fazilet vehmini veren bir manaya yer veremeyiz. Kaldı ki, o cümlede, öyle bir manaya yer versek bile: Eyzan (önceki gibi) tabiri vaki olmuştur. Bu manada derim ki:

-O arzuhalde ve diğerlerinde, bu gibi sözler, şeyhimize yazılıp arz edilen vakıalar cümlesindendir. Bu büyükler arasında mukarrer bir durum vardır ki, vakıalardan (rüyalardan) salike her ne hasıl olursa... hiç sakınmadan onu şeyhine açması gerekir; ister sağlam, ister çürük. Eğer sağlam değilse, bunlarda tevil ve tabir ihtimali vardır. Durum böyle olunca, elbette izharı lâzımdır. Bizim içinde bulunduğumuz hale göre, böyle bir mananın mülahazasında mahzur yoktur.

İkinci bir hal yoluna gelince... Şöyle ki: Cüz'iyat kabilinden cüz'i iş için, nebinin gayrına nebiden fazilet yönü ile üstünlük tahakkuk etmesine cevaz verilmiştir. Bunda hiçbir beis görmemişlerdir. Nitekim, peygamberlerden olmadıkları halde, şühedanın şanında bir ziyadelik vaki olmuştur. Halbuki, külli manada, fazilet peygamberlerindendir. Onlara salât ve selâm.

Anlatılan manaya göre, nebinin gayrı olan salike böyle cüz'i bir manada seyir vaki olursa... salik dahi kendisini daha yüce makamda görürse... caiz olur... İsterse bu makama ulaşması, peygambere bağlılığı vasıtasiyle olsun. Kaldı ki, nebinin o makamda tam bir nasibi vardır. Bu mana hükmü şu hadis-i şerifte vardır:

"Bir kimse, güzel bir âdet meydana getirirse, onun ecri kendisinedir; kıyamete kadar onunla amel edenlerin ecri dahi onadır."

Üstte anlatılan cüz'i fazilet, nebiye nazaran nebinin gayrına caiz olunca, nebi olmayana nazaran caiz olması evleviyetle olur. Bunda şaşırtıcı bir durum yoktur.

Vesselâm...

193. MEKTUP

MEVZUU:

a) Ehl-i sünnet vel-cemaat görüşüne göre, itikadı düzeltmek.

b) Fıkha dair hükümleri öğrenmek.

c) İslâm'ın gaipliğinden şikâyet ve onun tervicine, teyidine (üstün gelip güçlenmesine, yardıma) teşrik.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Seyyid Ferid'e yazmıştır.**

Allahu Teâlâ muininiz ve yardımcınız olsun. Bilhassa, sizin için ayıp sayılacak ve yersiz düşecek işlerde.

Bilmiş olasın ki: Teklif erbabına (aklı başında bülûğ çağına gelenlere) vacib olan işlerin başında: Ehl-i sünnet vel-cemaat ulemasının reyine uygun şekilde itikadı düzeltmek gelir. Allahu Teâlâ, onlann çalışmalarını şükrana lâyık eylesin. Çünkü kurtuluş: O büyüklerin görüşlerine göre hareket etmeye bağlıdır; onlar fırka-i naciyedir. Onlar, Resûlullah'ın ve ashabının yolundadır. Allah'ın salât ve selâmlan ona ve diğerlerine olsun.

Kur'an'dan ve hadisten çıkanlan muteber ilimler, ancak bu zatlann çıkanp aldıklan kısımlardır. Her mübtedi (bid'atçı) ve sapık, fasid akidesini, fasid zannı ve Kur'an ve hadisten alır. Halbuki Kur'an ve hadisten alınan her mana mefhumu, muteber değildir.

Kıymetli İmam Turpeşti'nin, itikadlan tashih için yazdığı risale, cidden münasiptir. Daha kolay anlaşılır. Ancak anlatılan bu risalede, deliller üzerinde enine boyuna durmuştur. Bunun için ondan bir mesele çıkarabilmek zordur. Sırf itikada dair meseleleri içinde toplayan bir başka risale olsa daha uygun ve daha münasib olur.

Bu arada hatırıma şöyle bir şey geldi. Bu babda bir risale yazayım. Ehl-i sünnet vel-cemaat itikadını içinde toplasın. Ondan bir şey almak dahi kolay olsun. Eğer böyle bir şey yapmak müyesser olursa. Yazdıktan sonra, emrinize yollayacağım.

İtikadı, anlatıldığı biçimde tashih ettikten sonra mutlaka lâzımdır ki: Helâl, haram, farz, vacib, sünnet, mendup, mekruh ve fıkıh ilminin mükellef kıldığı diğer ilimleri öğrenesin. Aynı şekilde bunları öğrenip onların gereğine göre amel etmek dahi zaruridir.

Uygun düşer ki: Talebelerden bazılarına, Farisi ibarelerle yazılan bazı fıkıh kitaplarını okumak emri verile. Meselâ: Mecmua-i Hani ve Umdetü'l-İslâm gibi.

Allah korusun, zaruri sayılan itikada dair meselelerden birine halel gelirse... ebedi kurtuluştan mahrumiyet tahakkuk eder (gerçekleşir). Ama ameli işler böyle değildir. Onlarda bir yanlışlık olursa... tevbe edilmemiş olsa dahi, affolunup geçilmesi mümkündür. İsterse onlarla muaheze olunsun. Zira işin sonunda kurtuluş tahukkuk edecektir. İşin aslı itikadı düzeltmektir.

Hazret-i Hace Ahrar'dan naklen şöyle dediği anlatıldı:

-Bize hallerin ve vecidlerin tümü verilse... hakikatımız dahi, ehl-i sünnet vel-cemaat akidesi ile temiz ve müzeyyen olmayınca, o halleri ve vecidleri, hızlandan (yalnız ve yardımsız bırakılmış olmaktan) başka bir şey yerine koymayız. Eğer bizde kusur ve noksanlık olsa, hakikatımız dahi ehl-i sünnet vel-cemaat itikadına uygun olsa... böyle bir şeyde hiç beis görmeyiz.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bizi ve sizi onların hoşnut olunan yolunda sabit kılsın. Ona ve âline salât ve selâm.

Lahor tarafından bir derviş geldi, şöyle anlattı:

-Şeyh Ciyo, cuma namazına eski Nuhhas Mescidi'ne gitmiş.

Daha sonra dedi ki:

-Meyan Refiüddin, Şeyh'e iltifat ettikten sonra, Şeyh Ciyo için evinin yakınına bir büyük mescid yaptırmış.

Bunun için Allah'a hamd ettim. Allahu Teâlâ, ihsan buyurduğu başarısını artırsın. Bu gibi sevindirici haberleri duyunca, gayet sürur hasıl oluyor. Son derece seviniyoruz.

Ey Seyyid,

Bu zamanda İslâm, cidden gariptir. İslâm'ın desteklenmesi ve kuvvetlendirilmesi için bu zamanda bir kuruş sarf etmek, al-

tın ve gümüşten binlercesinin sarfı yerine geçer. Ne saadettir ki, bu devlete erenin nasibi olur!..

Dinin desteklenmesi ve güçlendirilmesi, her zaman ve bütün insanlar tarafından yapılması her ne kadar güzel ise de, bu İslâm'ın garip kaldığı zamanlarda ve sizin gibi mürüvvet, himmet, fütüvvet, ehl-i beyt-i nübüvvet sahibi kimselerden gelmesi daha güzel ve daha iyi olur. Zira bu devlet, sizin taife-i aliyyenizden yayılmaktadır. Böyle bir şey, sizde zatidir; sizin dışınızdakilerde arızidir. Veraset-i nebeviyyenin hakikatı ise... bu büyük işin tahsilidir.

Resûlullah (sav) Efendimiz, bu manada ashaba şöyle buyurdu:

"Siz, öyle bir zamandasınız ki, emredilenin onda birini biriniz terk etse, helâk olur. Sizden sonra bir zaman gelecek, o zaman bunların onda biri ile amel eden kurtuluş bulacak."

İş bu vakit, Resûlullah (sav) Efendimizin anlattığı vakittir; bu müjdelenen kavim ise, şimdi bu zamanda yaşayan Müslümanlar topluluğudur.

Bir şiir:

Geliniz ey kahramanlar toptan bu yana;
Ganimet var, müdafii yok ondan yana.

Bu sıralarda, Guyenduval kâfir lainin katledilmesi iyi oldu. Onun katli hangi niyetle olursa olsun, merdud Hinduların burnunun kırılmasına sebeb olmuştur. Ama helâk edilmesi hangi maksat ve düşünceden olursa olsun. Küffarın bu şekilde alçak düşürülmesi, Müslümanlar için bir kazançtır.

Fakir, o kâfiri katlinden önce rüyada gördüm: Bu zamanın sultanı, şirk ehli reisinin başını koparıyordu. Gerçek olan şu ki: Bu katledilen kâfir, şirk ehlinin reisi ve küfür ehlinin önde geleni idi. Allah onları hızlana uğratsın.

Resûlullah (sav) Efendimiz, şirk ehline şu ibare ile beddua etmiştir:

"Allahım, onların topluluklarını dağıt, cemiyetlerini böl; binalarını harab et; onların güçlü kuvvetlilerini al."

İslâm'ın ve Müslümanlann yükselmesi, ancak kâfirlerin ve küfrün alçak ve hor düşürülmesindedir. Cizye almaktan dahi gaye: Küffan hor düşürmek ve onları alçaltmaktır.

İslâm ehlinin düşkünlüğü, kâfirlerin üstünlüğü kadar olur. Bu iş üzerinde iyi uyanık olmak gerek. Çokları bu manayı zay etti, uğursuzluğundan dinini harab etti. Onu toz duman edip savurdu. Halbuki Allahu Teâlâ'nın emri şudur:

"Ey Nebi, kâfirlerle, münafıklarla cihad eyle; onlara sert çık."(9/73)

Bu manadan ötürü, küffarla cihad etmek ve onlara sert davranmak, dini zaruretler arasındadır.

Geçen asırlarda çıkan kâfir âdetlerinin kalıntısı, cidden Müslümanların kalblerine ağır gelmektedir. Halbuki bu zamanda, zamanın sultanının küfür ehline bir teveccühü kalmamıştır. Bu durumda Müslümanlara gereken, ama gücü yetenM üslümanlara... bu şerlilerin âdetlerindeki kötülükleri sultana bildirmektir. Onların def edilip giderilmesi için çabalamaktır. Onların öyle kalmasının sebebi, kendilerinin kötü olduklarını sultanın bilmemesidir. Bu durumda İslâm ulemasına uygun düşer ki: Gideler ve küfür ehli âdetlerinin şenaatını bildireler. Zira şer'i hükümlerin tebliği için, harikulâde işler göstermeye ve kerametler izhar etmeye hacet yoktur.

Kıyamet günü, şeriat hükümlerinit ebliğ etmeden geri durarak oturmak, bu manada bir tasarrufta bulunmak özrü kabul edilmeyecektir.

Peygamberler, mevcudadın en faziletlileri oldukları halde, şer'i hükümleri tebliğ ettiler. Kendilerinden bir mucize ve âyet taleb edildiği zaman, şöyle dediler:

-Âyetler ve mucizeler ancak Allah katındadır. Bize düşen vazife ancak açıktan tebliğdir.

Ancak, Allahu Teâlâ dilerse... bu sırlarda bu cemaatın hakikatına uygun bir hadise yaratır... (Yani: Mucize veya keramet kabilinden)

Her hal ve kârda, şer'i meselelerin hakikatına muttali olmak

zaruridir. Eğer bu işte bir ihtimal vaki olursa... bu işin ahdi (yükü) ulemanın ve sultana yakın olanların boynunda bir borç olarak kalır.

Bu işlerin ifası sırasında, dedikodu mahiyetinde eziyet hasıl olursa, bunu büyük bir saadet bilmelidir. Görmez misin peygamberler ne kadar eziyete katlandılar ve ne kadar zahmet çektiler. Hatta onların en faziletlisi olan Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle buyurdu:

"Bana eziyet olunduğu gibi, hiçbir peygambere eziyet olunmamıştır."

Bir şiir:

Ömrüm bitti, dertlerim bitmez saymakla;
Gece sona erdi, yetin bu kadarla.

Vesselâm vel-ikram

194. MEKTUP

MEVZUU: Şer'i hükümlerin tervici, dinin teyidi ve bunlarla alâkalı meseleler.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Sadr-ı Cihan'a (Şeyhü'l-İslâm'a) yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, sizlere selâmet ve afiyet ihsan eylesin.

Şer'i hükümlerin tervicine, Millet-i Mustafaviye'ye düşman olanların düşürülmesine dair haberleri duymak, kederli Müslümanlara ferahlık getirmekte, ruhların şenlenmesini sağlamaktadır.

Bu manada, Yüce Allah'a hamd olsun; onun Resûlüne dahi salâtlar ve selâmlar.

Melik-i Kadir Allahu Teâlâ'dan dilenen odur ki: Bu gibi büyük işlerin yapılmasını artıra. Beşir ve Nezir (Müjdeci ve Uyarıcı) Nebi hürmetine. O'na ve âline salât ve selâm.

Biz şuna inanıyoruz ki: Sadat-ı izamdan, ulema-i kiramdan gizlide ve aşikârda, bu Din-i Mübin'in takviyesine çalışanlar var-

dır. Bu zatlar, Sırat-ı Müstakim'in tekmiline de gayret ederler.

Bu yolda takatı tükenen, gücü kalmayan ne yapabilir ki?..

Duyduğumuza göre, İslâm Sultanı, İslâmi istidadının güzelliğinden olacak, ulemayı aramakta ve onlara rağbet göstermektedir. Bunun için Allah'a hamd olsun.

Şu malûm bir şeydir ki: Geçen asırda zuhura gelen her fesad, kötü âlimlerin şeametinden oldu. Bunun için uyanık olmaya çalışmalıdır. Dindar ulemayı seçmeledir. Şundan ki: Kötü âlimler, din hırsızlarıdır; onların bütün maksatları halk arasında makam, rütbe kazanmak ve baş olmaktır. Allah'a sığınmak lâzım onların fitnesinden.

Evet... O gerçek ve büyük âlimlerin faziletleri o dereceye kadar yükselir ki, onların şanı şu hadis-i şerif'te daha güzel anlatılır:

"O âlimlerin mürekkepleri, kıyamet günü şehitlerin kanları ile tartılacak; bunların mürekkepleri daha ağır gelecektir."

Hiç şüphe edilmesin: İnsanların şerlisi, ulemanın şerlisidir; insanların hayırlısı dahi ulemanın hayırlısıdır.

İkinci bir taleb daha var ki, o da şudur: Bazı niyetler, beni Asker'e götürmeye zorladı. Ama, Ramazan-ı Şerif'in gelmesi ile Delhi'de kalmak vaki oldu. Ramazan-ı Şerif'ten sonra, inşaallah taâlâ o azizlerin hizmetine ulaşırız.

★★★

195. MEKTUP

MEVZUU:

a) Şeriatın tervicine (üstün tutulmasına) teşvik.

b) İslâm'ın zaafına üzülmek.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Sadr-ı Cihan'a (Şeyhü'l-İslâm'a) yazmıştır.**

Allahu Teâlâ, size selâmet ihsan eylesin; var eylesin. Sultanların ihsanı bütün halka yayıldığından ötürüdür ki: Sizin sevginiz

halkın özüne yerleşmiştir. Bu mana, şu hadis-i şerif'te daha güzel anlatılır:

"Kalbler, kendilerine ihsan edeni sevmek üzere yaratılmıştır."

İş bu mananın bir icabı olarak: Kalbler, kendilerine iyilik eden tarafına meyillidirler, hem de zaruri olarak.

Şundan da, hiç şüphe yok ki: Sultanlann ahlâkı ve vaziyetleri, bütün insanlara saridir. Yani: Üstte anlatılan sevgi bağı vasıtasıyla... Amma kendilerine gelen ihsanların derecelerine göre:

Bu mana icabı olarak, şöyle buyurulmuştur:

"İnsanlar, meliklerinin dini üzeredir."

Geçen asırda olan haller, bu sözün doğruluğuna delildir.

Devletler arasında bir inkılab olduğuna, milletlerin inad suretleri de kırıldığına göre; sadr-ı ızamlardan ve ulema-i kiramdan olan Ehl-i İslâm âlimlerine lâzım olur ki: Bütün himmeti, şeriat-ı garranın tervicine ve yakılan Erkân-ı İslâm'ın ayağa kaldırılmasına sarf edeler. İlk iş, İslâmi hükümleri yerine getirmektir. Zira böyle bir şeyin tehirinde hayır yoktur. Gariplerin kalbleri, bu tehirden ötürü gayet mustariptir. Zira, geçen asrın güçlükleri, Müslümanlann kalblerinde yerleşmiştir. Bunun telâfi etme fırsatını kaçırmaktan korkmaktadırlar. Böyle olunca da İslâmın garipliği uzar gider.

Sünnet-i seniyyenin tervicine sultanlarda bir şevk yok ise, onların yakınları dahi bu işe aldırış etmez bir durumda iseler; bu sayılı günleri yaşamayı bir ganimet sayıyorlarsa... işte o zaman iş: Ehl-i İslâm fukarasına (ehlullah'a, dervişlere, Allah yolculanna, hakiki fakat çaresiz Müslümanlara) cidden zor olacaktır; karanlık olacaktır.

"Biz Allah içiniz, Allah'a döneceğiz."(2/156)

Azizlerden biri şöyle bir şiir yazdı:

Yitirseydi Süleyman yitirdiğimi sızlardı;
Hem peri, hem cinleri dahi onunla ağlardı.

Şu da bir başka şiir:

Öyle ki musibetim, onları şayet,

Atsam gündüzlere kararırdı gayet.

İslâmi âdetler cümlesindendir ki: İslâm beldelerine kadılar tayin edile. Böylece, geçen asırdan kalma izler silinip gide. Serhend beldesi, İslâm beldelerinin en büyüklerindendir. Halbuki burada senelerden beri kadı yoktur.

Bu dua mektubunu size getiren Kadı Yusuf'un babaları, Serhend yapılalı beri orada kadı olmuşlardır. Kendisi dahi, salâh ve takvası ile güzel bir zattır. Bu işte bir uygunluk görürseniz, bu büyük kadılık işini kendisine veriniz.

Allahu Teâlâ, bizi ve sizi hak şeriat caddesinde sabit eylesin. O şeriatın sudur yerine salât, selâm ve tahiyyet.

196. MEKTUP

MEVZUU:

Kat etmek sadedinde (yolunu aşmakta) olduğumuz bu TARİKATIN yedi adının olduğunun beyanıdır.

NOT: **İmam-ı Rabbaî Hz.leri bu mektubu, Mansur Arab'a yazmıştır.**

Merhamet dolu sayfalarınız, kerem saçan yazılarınızla mekânların en güzelinde geldi. Allah'a hamd olsun ki: Havas zatlar, avam kısmına cahil olanları unutup bırakmamışlardır; büyükler, küçüklerin hallerini gözetmekten hali kalmamışlardır.

Ey Mahdum,

Yazılanların en güzeli, dostların sözleri.

Bizim kat etmek sadedinde olduğumuz bu Tarikat, tümden yedi adımdan ibarettir. Şöyle ki:

a) Onlardan iki tanesi, hak âlemi ile alâkalıdır.

b) Onlardan beş tanesi dahi, emir âlemi ile alâkalıdır.

Bir salik, adımını emir âlemine attığı zaman:

BİRİNCİ ADIMDA: Fiillere dair tecelliler zâhir olur.

İKİNCİ ADIMDA: Sıfatların tecellisi zâhir olur.

ÜÇÜNCÜ ADIMDA: Zati tecellilere geçiş olur.

Bundan sonrası, erbabına malûm olacağı üzere, değişik derecelerine göre olanlar olur. Ancak, bütün bu olanların hepsi: Evvellerin ve ahirlerin efendisi Resûlullah'a tabi olmaya bağlıdır. Ona ve âline salât ve selâm.

Bu yol için:

-İki adımdan ibarettir.

Diyenler ihtimal ki, halk âlemi ile, emir âlemini murad etmişlerdir. Ama icmal yollu olarak böyle ifade edilmiştir; ta ki: İş, taliplerin nazarında kolay görünsün.

Anlatılan adımların hemen hepsinde, salik kendi nefsinden uzaklaşmaya başlar. Noksan sıfatlardan münezzeh olan Hakka yakınlık bulur. Bütün bu adımların sonunda, tam manada fena hasıl olur ki: Ekmel manada beka bunun üzerine terettüp edecektir.

İş bu fenanın ve bekanın husulü iledir ki: Velâyet-i Muhammediye husule gelir. Onun sahibine salât ve selâm.

Bir mısra:

Bu ne saadet, kimin olur acep?..

Bu gibi sözleri etmeye bizim gibi fukaranın ne gibi bir münasebeti olabilir. Ancak şu var ki, kemal ehli zatların hallerinin tatlı suyu ile ağzımızı ıslatmaktayız, onunla tatlandırmaktayız.

Bir şiir:

Şeker ismini bile duyması insana;
Faydalıdır zehirden ki, gelir lisana.

Bir başka şiir:

Arşa kıyaslarsak alçak kalır gök;
Yerle kıyaslarsak ne kadar yüksek?

Evvel âhir selâm...

197. MEKTUP

MEVZUU: Kalbini dünyadan soğutan ve onda Sübhan Hakkın sevgisini bırakan kimsenin övülmesi.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Pehlivan Mahmud'a yazmıştır.**

Sübhan Allah, sizlere şeriat caddesinde sebat ihsan eylesin.

Bilesin ki: Said o kimseye derler ki: Kalbini dünya muhabbetinden soğutup Sübhan Hakkın muhabbet ateşi ile onu tesir altına alır.

Dünya sevgisi bütün hataların başıdır; onu sevmeyi terk ise... bütün ibadetlerin başıdır. Bir hadis-i şerif'te şöyle buyuruldu:

"Dünya, Sübhan Hakkın buğzettiği bir şeydir. Yarattığı günden bu yana hiç de ona iyi nazarla bakmamıştır."

Bir başka hadis-i şerif'te belirtildiği üzere, dünya ve içindekiler, tard ve lânetle şöyle anlatılmıştır:

"Dünya mel'undur, onun içindekiler de mel'undur. Ancak, içinde Allah zikri olanlar hariç."

Allahu Teâlâ'yı zikredenler, hatta Hakkın zikri ile dolu bulunan bütün zerreler, üstteki hadis-i şerif'in tehdidi dışında kalırlar. Ve bunlar, dünya ehli sayısına dahil değillerdir.

Dünya o şeydir ki: Kalbi, Allah'ın zikri ile meşgul olmaktan alır; ondan gayrı bir şeyle meşgul eder. Bu meşgul eden şey ne olursa olsun. Meselâ: Mallar, sebebler, makam, riyaset, ar ve hamiyet. Çünkü bu manada:

"Bizi anmaktan yüz çevirenlerden sen de yüz çevir."(53/29)

Meâline gelen âyet-i kerime nass-ı kat'idir.

Ve... her ne şey ki, dünyadan sayılır, o şey ruhun belâsıdır. Dünya ehli daima bu dünya hayatında, bir tefrika ve zulmet içinde olmaktadırlar. Ahirete gelince de, hasret ve nedamet ehlinden olacaklardır.

Dünyayı terk etmenin hakikî manası, ona rağbetli olmayı terk etmektir. Ona rağbeti terk etmek ise, ancak varlığı ile yokluğu müsavi olduğu zaman tahakkuk eder.

Üstte anlatılan manaların husulü için, gönül birliğine sahib olan kimselerin sohbeti gerekir, bu himmet olmadan iş zordur. Şayet o büyük zatların sohbetini bulursan, lâyıktır ki: Ganimet

bilesin. Bütün himmeti ve inayeti o yana harcayasın.

Her ne kadar Şeyh Meyan Müzzemmil'in sohbeti sizin için bir ganimet ise de; zira o ve emsali zatların varlıkları dahi, kibrit-i ahmerden daha kıymetlidir. Lâkin kerem sahibi zatlann bir güzel huyu da, başkalarını kendilerine tercih etmektir. Bunun için, eğer izin verirseniz, Meyan Müzzemmil, birkaç gün bulunduğu yerde kalacaktır. Buradaki işi bitince inşaallah size döner.

Gaibî olan (sizin olmadığınız) yerde ihlâs, arzu edilen şeyin husulü için huzurdaki ihlâs yerine geçer.

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, bize ve size istikamet nasib eylesin... Yani: Seyyidü'l-Beşer Resûlullah'a bağlılık ve uygunluk yolunda.

O'na ve âline salâtların en tamamı, selâmlann ekmeli.

Vesselâm vel-ikram.

198. MEKTUP

MEVZUU: Bu zamanda, fakirlerle zenginler arasında sevgi olmasının zorluğunun beyanı.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri, bu mektubu, Hanlar Han'ına yazmıştır.**

FÜTUHAT-I MEKKİYE (Galiba Muhyiddin-i Arabî Hz.'nin bu adla yazdığı eseri kasd ediyor) Fütuhat-ı medeniyye'nin (Resûlullah (sav) Efendimizin sünnetlerini kasd etmektedir) anahtarı olsun. Nebî ve onun kıymetli âli hürmetine. Onlara salâtlar ve selâmlar.

Fukara adına yolladığınız kıymetli mektup muhabbetin artmasına sebeb oldu. Size müjde. Sonra size yine müjde.

Ey Mahdum,

Fukara ile ağniya (fakirlerle zenginler) arasında sevgi husule gelmesi, bu zamanda cidden pek zor.

Şöyle ki; Eğer fukara, muhaverelerde tavazu yolunu ve iyi huyu tercih etmiş olsalar, bu iki huy, fukaranın (ehlullahın) ayrılmaz

parçaları arasında sayılır; kısa akıllılar sanır ki: Bunlar bir şey bekliyor ve muhtaçtırlar. Onlar bu düşüncelerini, kötü zanları sebebiyle beslerler. Hiç şüphe yok ki, öyle düşünen kimseler, şu âyet-i kerimede bildirilen mananın içine girerler:

"Dünya ve ahirette hüsrana uğradılar."(22/11)

Ve... o fasit zanları dolayısıyla bu büyüklerin bereketlerinden mahrum kalırlar.

Bunun dışında o fukara (ehlullah) istiğna yolunu tutsalar, bu dahi, onların ayrılmaz bir parçası sayılır. O zaman da, kötü huylu nakıslar bu büyükleri sanır ki: Kibirli ve kötü huylu geçimsizdirler. Onlara nasıl anlatmak lâzımdır ki, istiğna dahi, fakrin ayrılmaz bir parçasıdır. Ve bu mahalde, iki zıddın bir araya gelmesi muhal olmaktan çıkmıştır.

Bu manada Ebu Said Harraz şöyle dedi:

-Allahu Teâlâ'yı, zıdları bir araya getirmekle bildim.

Yukarıda takdim edilen yazıyı, nazar ehlinin tasdik etmemesinde ve onu muhal saymasında bir zarar yoktur. Zira velâyet şekli, aklın bulunduğu nazari şeklin ötesindedir.

Kalan ahvali, Mevlâna Mir tafsilatı ile arz edecektir. Selâm hidayete tabi olanlara.

199. MEKTUP

MEVZUU: Arzu edilen virdin kabulü.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Molla Muhammed Emin Kabilî'ye yazmıştır.**

Fart-ı muhabbetten (sevginin taşkınlığından) ve ihlâstan haber veren, sevgi ve duygulanmanın en üst derecesinden söz eden sahifeniz (mektubunuz) geldi. Ferahı mucib oldu. Sübhan Allah, size afiyet ihsan eylesin.

O mektupta, virdlerden bir virdin talebi zuhur etti. Bana göre, pek kıymetli kardeş Mevlâna Muhammed **Sıddık'a bu** Tarikat-ı Aliyye zikirlerinden bir zikrin talimi için mektup yazdım.

Onun emredeceği şeylere ciddi bir şekilde sımsıkı yapışıp çalışmak lâzımdır. Ümid odur ki, hayırlı netice zuhur eder.

Mücerred yazışma bu hususta yetmediğine, iş sohbette hazır bulunmaya kaldığına göre, bu sebepten adı geçen kardeşin başını ağrıttım.

Vesselâm...

200. MEKTUP

MEVZUU: Nefahat'tan şerhi istenen bazı ibarelerin halli.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Molla Şekibi İsfahanî'ye yazmıştır.**

Âlemlerin Rabbi Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm Seyyidü'l-Mürselin ve onun pâk âline ve ashabının tümüne.

Ey kardeş,

İstemişsiniz ki: Nefahat'taki bazı muğlak ibareleri size şerh edeyim. Bundan dolayı, bu cümlelerin yazılmasına cür'et ettim.

Ey Mahdum, Aynü'l-Kuzat-ı Hemedanî Ks. bir cemaatın halini beyan ederken diyor ki:

-Delilsiz olarak girilmemiş bir yola girdiler. Onların bir kısmını, mağlubiyet kendi himayesine alıp korudu; sekr hali başı üzerinde gölge oldu. Ama onlardan temyiz sahibi olanlann başını kesip helâk ettiler.

En iyisini Allah bilir; ama burada girilmesi istenen yolun şöyle olması gerektiği murad edilmektedir: Tertib ve tafsil üzere bilinen meşhur on makamı geçmek.

Nefsin tezkiyesi (temizlenmesi), bu yolun başlangıcıdır ki, kalbin tasfiyesinden (saflaştırılmasından) önce gelir. İnabe (bir mürşide bağlanmak) dahi onda velâyetin ve hidayetin şartıdır.

Girilmemiş yolun manasına gelince, onu da şöyle anlatmak gerekir: Bu yol, cezbeden ibarettir. Bir de muhabbet ve seçkin bilgiler toplama. Burada inabe şart değildir. Kalbin tasfiyesi, burada nefsin tezkiyesinden önde gelir.

Birinci yoldakilerina ksine bu yol, mahbublann (sevilenlerin) ve muradlann (istenenlerin) yoludur. Çünkü o: Muhiblerin (sevenlerin) ve müridlerin (isteyenlerin) yoludur.

Bunlardan bazılan vardır ki,k endilerinde kuvvetli cezbe vardır. Muhabbetin istilâsına uğramıştır. Ki: Sekr hali ve mağlubiyet bu istilâdan ibarettir. Bu gibileri, afakî ve enfüsî şeytanlann şerrinden mahfuz olarak kalırlar. Onlann iğvalanndan ve saptırmalanndan korunurlar. Ama, yine de bunları, Yüce Sultan Allah'ın fazlı esas yola getirir; hakiki matluba ulaştınr.

Yine bunlardan bir kimse, temyiz kabiliyetine sahip değilse. Yani: Kendisinde temyiz kabiliyeti yoksa... hakkında muhabbet istilâsı bulunmuyorsa... bir delile de sahip değilse... o zaman: Din düşmanlan onu yoldan alır, helâk ederler; ebedi ölüm şerbetini içirirler.

Mağluplar cümlesinden olarak Hüseyin Kassab'ın hikâyelerini anlattığı iki Türkmendir ki, remz ve işaretle şöyle anlattı:

-Biz, bir büyük kafile ile yola çıktık. Kafile arasında, Türkmenlerden iki kişi çıktı. Taa, kasabanın sonuna kadar, gidilmemiş yola girdiler.

Kafilenin girmiş olduğu yoldan murad: Tertib ve tafsil üzere kat edilen makamat-ı aşeredir. (On makamdır) Meşayihin çoğu, bilhassa, onlardan mütekadimin (geçmişte yaşayan) zatlar, maksatlanna bu yoldan ulaşmışlardır.

Girilmemiş yola gelince, üstte anlatılan Türkmenlerden iki kişinin tercih ettiği yoldur. Hüseyin Kassab dahi bu yolu tercih etti. O iki Türkmen'e tabi oldu. Bu dahi, muhabbet ve cezbe yolu olup daha önce anlatılan yola nazaran vuslat için daha yakındır.

Bu makamın mukaddimesi iltizaz ve sükûndur ki, bunlar: Histen yana gaipliğin sebebidir... Yani dış duygulann kaybına sebep olur. Şuurdan geçmeyi doğurur. Bu halet için:

-Gece tabirini kullanırlar.

Anlatıldığı manada halktan geçip gaiplik haline varmak: Halik Zat'la huzur ve şuuru içine aldığından, bu huzur ve şuur için da-

hi şu tabiri kullanırlar:

-Bedr...

Bu makamın açıklanması iktiza eder. Bunun için akıl kulağı ile dinlenmesi gerekir.

Bilesin ki: Cesedin tedbirini gören, ruhtur. Kalıbın mürebbibi ise, kalbdir. Cismani kuvveler dahi, ruhanî kuvvetten alınmıştır. Kalıba bağlı duygular, kalbe bağlı nuraniyetten istifade edilerek gelmiştir.

Bu durumda zaruri olarak ilk hallerde bir kesiklik gelir. Ki, o zaman: Cesedin tedbiri ve kalıbın terbiyesi Allah'a teveccüh etmiştir. Böyle bir teveccüh dahi, cezbe yolu için lâzımdır.

İşte anlatılan sebeplerden dolayı bu fütur: Hissin tatiline, hissî duygulardan geçmeye, kuvvet ve meleklerle dış organların zaafa uğramasına, ihtiyarsız olarak arza sükût etmeye (yere düşmeye) sebeb olmuştur.

Şeyh-i Ekber Muhyiddin b.Arabî Ks. Fütuhat-ı Mekkiye'sinde bu haleti anlatırken, şu tabiri kullandı:

-Semağ-ı ruhî...

Raks etmek ve dönmek suretiyle yapılan semağ için dahi şöyle dedi:

-Semağ-ı cesedî...

Ve... bundan şiddetle men etti.

İşte... buraya kadar yapılan beyandan anlaşılıyor ki: Surî olan gaiplik hali, manevi huzuru tazammun eder. Ve... anlatıldığı manada ruhî zühul, ruhî şuuru şümulünde taşır. Ve... bu şuurdan dahi şöyle söz etmek münasiptir:

-Bedr...

Biz yine asıl kelâma dönelim. Bilinmesi gerekir ki, orada:

-Bedrin yüzü kara bulutlarla kaplandı.

Diye anlatması, beşeri sıfatların zuhurundan kinayedir. Şöyle ki: Huzur ve şuur, müptedilere perdeli olarak hasıl olur. Bu perdelenme işi, orta hallere kadar sürer. Zira, mutavassıtlarda böyle perdelenme yoktur; lâkin bir başka yönü ile perdelenmeden hali kalmazlar. Anlatılan bu mana için olacak, devamla şöyle

demiştir:

-Gece yarısı olduktan sonra, bedir ikinci kez buluttan çıktı. Böylece, o iki şahsın ayak izlerini buldum.

Bunun manası şudur: Yol, o bedirle aydınlanacaktır. Huzur ve şuur anı olan bast halinde, daha fazla yol kat edilir.

Devam edelim:

-Tan yeri ağırdıktan sonra.

Yani: Anlatılan gaiplik ve zuhul zail olup bu huzur ve şuur kuvvetlendikten sonra, halka teveccüh edip içtima olduktan sonra... Buradaki manalar:

-Güneşin doğması...

şeklinde anlatılmaktadır.

-Cebel (dağ)..

Demesi ise... o vakitte zuhur eden, beşerî vücuttan ibarettir. Bu yolda, nefsin tezkiyesi, kalbin tasfiyesinden sonra gelmektedir.

Bu iki Türkmen şahsında, kuvvetli cazibe, muhabbet istilâsı olduğu için, sür'at ve sühuletle (çabukluk ve kolaylıkla) ayaklarını dağın üstüne bastılar; bir an içinde o dağın zirvesine yükseldiler. Fena tarafı ile müşerref oldular.

Ama Hüseyin Kassab'da böyle bir kuvvet olmadığından, dağın üstüne birçok mihnetle çıktı. Bu dahi, o iki şahsa tabi olması bereketi ile müyesser oldu. Yoksa, başı koparılırdı.

O eserde geçen:

-Maasker (Askeri karargâh manasına)... tabiri, ayan-ı sabiteden (sabit görünüşlerden) ibarettir. Bu ayan-ı sabite: Taayyün-ü vücubi ile imkâni hakikatların taayyünlerini camidir.

-Sonsuz haymeler. (Çadırlar veya otaklar manasına)... tabiri ise üstte anlatılan taayyünlerden (görünüşlerden) ibarettir.

-Bunlar arasında büyük hayme (Yani: Vücub ve imkân görünüşlerini kapsayıcı olan görünüş) Şuna işarettir: Taayyün-ü ilmiyye-i vücubiyye-i taâla ve takaddes. (Yani: Yüce Mukaddes Allah'ın, ilmî mahiyette vücubî taayyünü). İş bu manadan ötürüdür ki, onun için:

-Hayme-i Sultaniye... denmiştir.

Ne zaman ki, Hüseyin Kassab, o haymenin Hayme-i Sultaniye olduğunu duydu, hayal etti ki: Artık matlubunu bulmuş, aradığına kavuşmuştur.

İşte o zaman, sekr bineğinden inmek istedi. Bu sekr bineği öyle bir şeydir ki: Onun yardımı olmadan, bu yolun mesafeleri kat edilemez. Böylece, matluba kavuşup rahat etmek istedi.

-Sağ ayağını çıkardığı zaman, denmektedir ki, bu cümle üzerinde de biraz duralım. Burada geçen, "Sağ" tabiri, ruhtan ibarettir. Şöyle ki: Bu gidilmemiş yola, ancak ruh ve kalb ayağı ile girilebilir. İlim ve amel ayağı ile değil. Zira bunlar, gidilen yolun münasibidir.

Sekr bineğinden ilk inen şey ruhtur. Bunu da, kalb takip eder. İş bu kalbden dahi:

-Sol ayak, diye söz edilir.

Evet... İşte o inmek istediği zaman: Onun kalb kulağına ilham cinsinden şöyle bir hitap geldi:

-Sultan haymede değildir.

Gerçek olan da buydu. Ama Hüseyin Kassab'da cezbe kuvveti olmadığı için, azıcık bir beşaretle sekirden indi. Ama o iki şahısta cezbe kuvveti olduğundan, böyle az bir müjde ile kanmadılar. Kahramancasına daha yukarı çıktılar.

Eğer Hüseyin Kassab, orada misal olarak bin sene bekleseydi; sultanı o haymede bulamazdı. Zira o Yüce Zat, mahlûkatın çok çok ötesindedir.

O hitap şöyle bitti:

-Belki de o (yani Sultan) oturmuş, avlanır.

Bunun manası şudur: Tecelligâhlara, güzel zuhur yerlerine oturup aşıkların kalblerini avlamaktalar.

Anlatılan manayı tazammun eden bu nida: Ancak Hüseyin Kassab'ın istidadı kadar olmaktadır. Onun fehminin ve dirayetinin alacağı kadar, tenezzül yollu olmuştur. Yoksa, orada oturmanın bir manası yoktur. Bilhassa Yüce Mukaddes Zat şanında.

Bir şiir:

Nice seyredenler hep uçup yürüdüler;
Dönüşte elleri cepleri boş döndüler.

Burada, hatıra, teferrüd ve kibriyâ makamına münasip bir başka mana geldi. Her ne kadar bu mana onun Yüce Mukaddes zatına lâyık değil ise de, diğer manalardan daha münasip ve uygun düşer. Şöyle ki o: Vahidiyet mertebesinin üstünde taayyün-ü evvel olan vahdet mertebesine oturdu. Vahdet mertebesi: İlmi taayyünlerin ve taayyüniyyetin izmihlâli ve istihlâki olduğuna göre, avlanmak dahi vahşilerin ve kuşların helâk sebebidir.

-Avlanmaya oturdu, denilmiş olması dahi, bu makamla münasebeti içindir.

Şeyh Muhammed Maşuk Tusî ve Emir Abur, sultanın mahalline vardılar ve onun avı oldular. Ancak, Maşuk Tusi, dahi önde oldu ve daha yakınlık buldu. Hüseyin Kassab, Vahidiyet haymesinde kaldı. Şu ümitle ki: Sultan oraya döner diye.

Gerçek manayı Allah bilir. Keza onda bulunan uygunluğu ve doğruyu da.

Ey Mahdum,

Tarikat-ı Nakşibendiye büyükleri, bu gidilmeyen yolu tercih ettiler. Ve bu yol: Onlara göre, gidilen belli bir yol gibi oldu. Allah onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

Ve bu zatlar, âlem halkını, asıl matluba, bu yoldan ulaştırırlar. Ama teveccüh ve tasarruf ile.

Eğer kendisine iktida edilen şeyhe, edeb usullerine göre riayet edilirse... vuslat, bu yolun ayrılmaz bir parçası olur.

Bu vüsul yolunda, gençle ihtiyar müsavidir. Kadın ve erkek aynı paya sahib olurlar. Hatta ölüler dahi bu devletten temenni ederler.

Hazret-i Hace Nakşibendi Hz. anlatılan manada şöyle dedi:

-Yüce Hak'tan öyle taleb ettim ki, mutlaka vuslatı olan bir yol ihsan eylesin.

Nakşibend Hz.'nin ilk halifesi olan Alâaddin Attar Ks. bu manada şöyle dedi:

Korkmasaydım kırmaktan korucunun kalbini;
Elbet açardım âlemlerin kilitlerini.

Allahu Teâlâ, bizlere, bu büyüklerin yolunda sebat ihsan eylesin.

Vesselâm...

201. MEKTUP

MEVZUU: İlimler üzerine sorulan bir sualin cevabıdır.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hisarî Küçük Beğ'e yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun, selâm onun seçmiş olduğu kullarına.

Hisarî Küçük Beğ cenapları soruyor ki:

-Bir şeyh, şöyle diyormuş:

-İlim iki harf içine münderiçtir (sığdırılmıştır); yahut üç harf. Böyle bir kelâm doğru mudur? Yoksa değil mi?

Bunun cevabını şöyle veririz:

-Zâhir olan şu ki, bu şahıs, anlatılan cümleyi, bilmek, işitmek ve kitap mütalaası sonunda söylemiştir. Bu gibi sözler, selef-i salihin zatlardan sudur etmiştir. Meselâ, Hazret-i Ali (ra) şöyle demiştir:

-Bütün ilimler, BİSMİLLAH'ın başında toplanmıştır; hatta BA harfinin noktasında.

Eğer bu şahıs, bu sözü ile keşifte bulunduğunu iddia ediyorsa, durumu iki şeydenh ali değildir:

a) Şayet derse ki:

-Bana keşf'olunduğuna göre bütün ilimler, iki veya üç harfin içine sığdırılmıştır.

Ama bu dediği gibi iki veya üç hafe sığdırılmış olan ilimler, kendisince bilinsin veya bilinmesin durum değişmez, onun böyle bir sözünde doğruluk ihtimali mevcuttur.

b) Şayet derse ki:

-Bu ilimleri ben de biliyorum ve onları bu iki-üç harf içinde mütalaa ediyorum.

Böyle bir sözünde o kimse, yalan söyleyen bir iddiacıdır; onun bu sözünü doğruya almak yerinde olmaz.

Selâm hidayete tabi olanlara. Mustafa'ya bağlılık ve uygunluk yolunu bırakmayanlara. O'na ve âline salâtların en tamamı, selâmların ekmeli.

202. MEKTUP

MEVZUU: Bu Tarikat'a girdikten sonra, sebepsiz yere bundan çıkanlann zemnidir.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mirza Fethullah Hakim'e yazmıştır.**

Sübhan Allah, bizev e size Tarikat-ı Müstakime-i Marziyye-i Mustafaviye'de sebat (Mustafa'nın, beğenilen doğru yolunda durmak) ihsan eylesin. Onun sahibine salât, selâm ve tahiyyet.

Bilesin ki: Bir gün söz, Meşayih-i Nakşibendiye'nin kıskançlıklan üzerine açıldı. Allah onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

Bu esnada söz, şu demeye getirildi:

-Şu cemaatin hali nasıl olacaktır ki, kendiliklerinden bu büyük zatların müridleri olma yoluna girmişler; kendilerini onların tabii kılmışlar, o büyükleri kabul etmişlerdir. Bundan sonra da, bu büyüklerden kesilmiş; hiç mucib bir sebeb ortada yokken de, onların sohbetlerini terk etmişlerdir. Zan ve tahmine dayalı bir yoldan, bir başkalarının eteklerine tutunmuşlardır.

Bu arada, sizin isminiz ve Kadı Senam'ın ismi geçti. Bu müzakere bir lemha (göz açıp kapayacak kadar zaman) uzadı mı, yoksa uzamadı mı bilemiyorum? Bununla beraber, sözün sebebi ve akışı bu müzakere üzerine oldu.

Sonra... Allah hiç güç vermesin ki, Fakir'in muradı bir Müslüman'a eziyet ola; yahut ona karşı kalbinde kini buluna. Bu ci-

hetten hatır-ı şerifinizi (gönlünüzü) hoş tutunuz.

Sizinde malûmunuzdur ki, bizim tarikatımız Esma (***Esma,*** *"isimler" demektir ki, kasdedilen, "Esma-i Hüsna" denilen ilâhi isimlerin sayısı çok olmakla beraber bütün bu isimlerin müsemması olan Zat'ın bir olduğunu, isimlerin çok olmasıyla Zat'ın da çok olması gerekmeyeceğini ifade etmektir.*) daveti yolu değildir. Bu tarikatın büyükleri, bu isimlerin müsemmasında istihlâki (yok olmayı, fena bulmayı) tercih etmişlerdir. Onların teveccüh iptidası, sırf ehadiyettir. İsimden ve sıfattan yana, zat dışında bir şey talep etmezler. Hiç şüphe edilmesin ki, anlatılan sebepten ötürü: Onların nihayetleri bidayetlerine derc edilmiştir.

Bir mısra:

Gör gülistanımı, kıyas eyle baharımı.

Üstte anlatılan müzakereyi naklettim; sebebi şu ki: Nakiller çok olur; elden ele, dilden dile dolaşarak bir başka şekil alır. O şekle gelir ki, bu canipten bir başka tevehhümler meydana gelir. İşte bu kelimeleri yazdım ki, O tevehhümler ortadan kalksın.

Bilesin ki: Sizin sevginiz, bizde bir şey artırmayacağı gibi, sevginizin olmayışı dahi bizden bir şey eksiltmez: Lâkin:

-Zarara rıza, müstahakk-ı nazar değildir. (Zarara razı olmak göze alınacak iş değildir), darb-ı meseli dahi meşhurdur.

Şuna yakinin olsun ki: Bu Fakir, sizin zararınızı hiç istemedi, isteyemez de. İnşallah bu böyle gider. Bu söylenen kelâm, dervişlerde bulunan kıskançlık yollu söylenmiştir. Bir münasebetle ve söz gelişi oldu. Bu, gönlünüze ağır gelmesin.

Bilesin ki, kendisini Hazret-i Ebu Bekir Sıddık'tan üstün gören bir şahsın hali, şu iki şeyden hali değildir:

a) Tam manası ile zındıktır.

b) Tam manası ile cahildir.

Bu Fakir, sana senelerce evvel bir mektup yazdı. O mektupta, fırka-i naciye olan ehl-i sünnet vel-cemaatı beyan etti. Asıl şaşılacak durum şu ki: O mektubu mütalaa ettikten sonra, bu gibi kelimeleri tecviz ediyorsunuz. (Bu gibi sözlere yol veriyorsunuz).

Bir kimse, Hazret-i Ali'nin (ra) dahi, Hazret-i Ebu Bekir'den daha faziletli olacağını söylese; yine ehl-i sünnet vel-cemaat dairesinden çıkar (*Bu görüş, İslâm âlimlerinin çoğunluğunun görüşü karşısında bir istisna teşkil eder. Onlann görüşleri şudur: Hazret-i Ali'yi bütün ashabdan daha faziletli görenlere Mufaddıla (Ali'yi üstün görenler) denir ki, bunlar ehl-i sünnet vel-cemaat dairesi içindedirler. Ancak Ali'yi tafdil eder görünürken, diğer ashabı ve bilhassa diğer üç halifeyi tahkir veya tezyif etmek, onlara kötü söylemek ve onlan sevmemek, ehl-i sünnet dairesinden çıkmayı mucip olur. Yine kaide olan bu görüş ölçüsüyle dört halifeden her biri, Resûlullah Efendimizin şahsiyetinde toplanmış olan dört büyük yakin hasletinden birini temsil ederler. Bu dört hususiyetin şehri Resûlullah Efendimizdir, her halife de bu hususiyetlerden birinin kapısını teşkil eder. Sıddıkiyet şehri Efendimizdir, onun kapısı Ebubekir'dir. Adalet şehri Efendimiz, onun kapısı Ömer'dir. Hilm ve haya şehri Efendimiz, onun kapısı Osman'dır. İlim şehri Efendimiz, onun kapısı da Ali'dir.*

Mufaddılanın, Ali'yi diğer halifelerden üstün tutması, öbürlerinin kıymetini küçümsemekten değil, aksine onların kıymetlerini kabul ve teslim etmekle beraber ilim kapısını diğer bütün hasletlerin mesnedi görmelerinden ve **"El-ilmü ale'r-rüteb= İlim bütün rütbelerin üstündedir"** *buyurulmasından dolayıdır. Şüphesiz bu hasletlerden birinde sivrilmiş olan bir halife, diğer hasletlerden mahrum demek değildir. Ancak üstünlüklerinin, bu hasletlerin birbirine üstünlüğü derecesinde olduğunda da şüphe yoktur. Sıddıkiyeti diğer hasletlerden üstün görenin, Ebu Bekir'i tafdil etmesi gayet tabii olduğu gibi, adaleti diğerlerinden üstün görenin Ömer'i, keza hilm ve hayayı üstün görenin Osman'ı ve ilmi üstün görenin Ali'yi diğerlerine tafdil etmesi de gayet tabiidir ve bunların hepsi -diğerlerini inkâr etmemek şartiyle- ehl-i sünnet vel-cemaat dairesi içindedir*). Kendisini Hazreti Ebu Bekir'den üstün gören kimsenin hali şöyle dursun.

Bu evliya katında mukarrer durum şudur ki: Bir salik, kendi-

sini köpeklerden ve sineklerden üstün görecek olsa; o kimse, bu büyüklerin kemalâtlarından mahrum kalır.

Selef-i salihin zatlar, toplu olarak, Hazret-i Ebu Bekir'in, peygamberlerden sonra insanların en faziletlisi olduğu üzerinde fikir birliğine varmışlardır. Onlara salât ve selâm olsun.

Bu toplu kararı parçalamak isteyen kimsenin hamakatının şiddetine bir bak. Bu Fakir, kitaplarında (veya mektuplarında), risalelerinde hep yazdı: Hazret-i Hamza'nın (ra) katili Vahşi Hayrü'l-Beşer Resûlullah'ın (sav) tek sohbetine nail olduğu için, tabiinin en faziletlisi olan Veyse'l-Karanî'den daha faziletlidir.

Durumu anlatılan, akıldan uzak kimselerden gelen, bu gibi hayali sözleri tahayyül et. Uygun düşer ki: İnsanlara, anlatılan vehmi doğuran ibareler için (bize) müracaat edesin; bu şekilde de hakiki muameleye muttali olasın. Mücerret taklitte haset sahipleri için ne gibi bir bağlantı kurulabilir?

Bazı meşayihten, sekr hallerinde, uygun olmayan bazı cümleler sudur etmiştir. Meselâ, Bayezid-i Bistami Hz.lerinin şu kavli gibi:

-Sancağım Muhammed'in sancağından yüksektir.

Ancak vehmin, bu ibareden girip daha faziletlilik davasına gitmesine cevaz yoktur. Böyle bir şey, zındıklık olur. Haşa ve kellâ ki: Fakir'in ibarelerinden böyle bir şey anlatıla.

Vesselâm...

.....

203. MEKTUP

MEVZUU:

a) Bu Taife'ye karşı muhabbet (Tarikat mensuplarına sevgi) beslemeye teşvik.

b) Bir nebze o zatların medhi.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Molla Hüseyin'e yazmıştır.**

Noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah, hallerinizi iyi etsin, amellerinizi o Sübhan Zat yararlı eylesin.

Mübarek mektubunuz, fukaranın muhabbetini anlattığından, gelişi bizim için bir ferahlık oldu.

Noksan sıfatlardan münezzeh Allah, günden güne bu Taife'ye muhabbeti artırsın. Onlara yönelme, onlara sığınma, ömrün sermayesi olsun.

"İnsan sevdiği ile beraberdir."

Hadis-i şerifi'ndeki mana hükmüne göre, onları seven onlarla beraber olacaktır. Onlarla oturup kalkan, şekavetten mahfuzdur.

Bir hadis-i nebevide (ona salâvatların en tamamı, tahiyyatın ekmeli...) şöyle geldi:

"Kiramen Kâtibin (İnsanın hayrını ve şerrini yazmak için kendisi ile duran melekler) **dışında, Allah'ın birtakım melekleri vardır ki, yolları ve sokakları gezip zikir ehli kimseleri ararlar. Onları buldukları zaman, birbirlerine şöyle seslenirler:**

-Buraya geliniz, aradığınız burada.

Onları kanatları ile sararlar; sema ile yer arasını doldururlar. Oradan ayrılınca, semaya yükselirler; Yüce Allah onlara sorar:

-Kullarımı nasıl buldunuz?..

Halbuki kullarının halini en iyi bilen zatıdır. **Melekler şöyle derler:**

-İlâhımız, gittik; sana hamd, sana sena, seni tekbir, seni temcid, seni tesbih ediyorlardı.

Allahu Teâlâ tekrar sorar:

-Beni hiç görmüşler mi?..

Melekler şöyle derler:

-Hayır, ya Rabbi...

Allahu Teâlâ, tekrar şöyle sorar:

-Beni görmüş olsalardı nasıl olurlardı?..

Melekler derler ki:

-Zatınızı daha fazla tahmid, tekbir, temcid ederlerdi.

Allahu Teâlâ, tekrar sorar:

-Benden ne isterler?..

Melekler derler ki:

-Ya Rabbi, senden cenneti isterler.

Allahu Teâlâ sorar:

-Cenneti hiç görmüşler mi?..

Melekler derler ki:

-Ya Rabbi, görmemişler.

Allahu Teâlâ sorar:

-Onu görmüş olsalardı n'olurdu?..

Melekler derler ki:

-Daha çok taleb eder ve daha fazla arzu ederlerdi.

Melekler bundan sonra şöyle derler:

-Ya Rabbi, bu taife cehennemden korkar ve senden isterler ki, onları cehennemden kurtarasın.

Allahu Teâlâ sorar:

-Onlar cehennemi görmüşler mi?..

Melekler derler ki:

-Hayır görmemişler.

Allahu Teâlâ, tekrar sorar:

-Onu görmüş olsalardı nasıl olurdu?

Melekler derler ki:

-Onu görmüş olsalardı, daha fazla ondan kurtarmanı dilerlerdi. Ondan kaçma yolunu daha çok tercih ederlerdi.

Bunun üzerine, noksan sıfatlardan münezzeh Allah, meleklere şöyle buyurur:

-Ey meleklerim, şahid olunuz; ben onların hepsini bağışladım.

Melekler derler ki:

-Ya Rabbi, onlar arasında bir kimse var ki, zikir için onların yanına gelmemiş; dünyaya dair bir haceti için gelmiş.

Bundan sonra, noksan sıfatlardan münezzeh olan Allah:

-Benim zikrime oturanın yanındayım, hükmüne göre şöyle buyurur:

-Onlar benim meclisimdeler. Onlarla oturan şaki olmaz."

Bu hadis-i şeriften ve bundan evvel anlatılan hadis-i şeriften anlaşılacağı üzere: Bu Taife'yi seven onlarla beraber olur. Onlarla beraber olan kimse dahi, şaki olmaz.

Allahu Teâlâ, bize ve size bu büyük zatların sevgisi üzerine sebat ihsan eylesin. Nebiy-i Ümmiy-i Haşimî hürmetine.

Ona salât ve selâm olsun; onu ananlar andıkça, onun fikrinden gafil kalanlar gafil kaldıkça.

Şeyh Meyan İlâhdad'ın mektubunda hallerinizden anlatmışsınız.

Bilesin ki: Bu gibi yokluklar ve sıkıntılar, çoğu kez taliblere vaki olur. Uygun düşer ki, üstün himmetli olsun, her kolaya giden işle yetinmeyesin.

Bir şiir:

Hayalinizle başkaları yetinse bile;

Ben oyum ki, dahi yetinmem visal ile.

Bu zatlarla sohbet etmek, dini zaruretler arasındadır. Sübhan Allah, bizi onların sohbetlerinde devamlı kılsın.

Bir şiir:

Gezersen sarhoşlarla gelir sana örfleri;

Bu dahi olmasa, yeter sana rüyetleri.

Önderimiz Hazret-i Şeyhimiz Muhammed Bakibillah'tan telkin yollu aldığın zikre devam etmelisin. Şöyle ki: Manasını düşünerek, Allah (lâfza-i celâl) ismini, kalb üzerinden yürütmelisin. Kalbe tam manası ile teveccüh edip bir misliyet ve keyfiyet düşüncesi olmamalı. Hatta hazırlık nazırlık gibi bir manayı tahi tasavvur etmemelisin. Onunla beraber, sıfatlardan herhangi bir sıfatı dahı mulâhaza etmemelisin. Asıl lâzım olan, bu mübarek ismi daima kalbde hazır bulundurmaktır. Haliyle, anlatılan teveccühten sonra.

Bazı zaruri işlerin ifadesi, huzura ve sohbete kalmıştır. Eğer

karşılaşmak müyesser olursa, inşaallah anlatılır. Mülâkat zamanına kadar, yeni hallerinizi yazmanız uygundur. Onları mütalaa etmek, gıyabınızda tevccühe sebep olur.

Vesselâm...

204. MEKTUP

MEVZUU:

a) Muannidlerin, hasutların (çekemeyenlerin) taarruzundan müteessir olmamak.

b) Meşgul olduğu şeye devam etmeye teşvik.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mir Muhammed Nu'man Bedahşî'ye yazmıştır.**

Hazret-i Mir Nu'man, hüsran ehli kimselerin sözlerinden eziyet ve elem çekmesin. Bu manada şu âyet-i kerime pek güzeldir:

"De ki, her biri kendi asli tabiatına göre hareket eder."(17/84)

Senin haline lâyık olan odur ki: Mükâfat ve mücazat olarak kendilerine taarruz etmeyesin. Şundan ki: Yalan şahitliğin ve bühtanın nuru yoktur. Yakında onların tenakuzlu sözleri, pazarlarının kesadına sebeb olacaktır. Bir âyet-i kerimede şöyle buyuruldu:

"Allah bir kimseye nur vermeyince, onun nuru olmaz."(24/40)

Sana uygun düşer ki, meşguliyeti ile memur olduğun işin icrasına gayret edip çalışasın. Şu âyet-i kerime bu manadadır:

"Allah de; sonra onları bırak bataklıklarında oyalansınlar."(6/91)

Kardeşimiz Şeyh Muhammed Sadık zamanında geldi ve on günlük itikâfa oturdu. Yeni yeni fütuhat ve varidatlarla müşerref oldu. Bunun için Allah'a hamd olsun. Sair ahbabın vakitleri dahi birlik içindedir; devamlı terakkidedirler.

"Bu, Allah'ın fazlıdır; onu dilediğine verir. Ve Allah büyük f azlın sahibidir."(62/4)

★★★

205. MEKTUP

MEVZUU:
İşin esası, Resûlullah'a bağlılık ve uygunluk olduğunun beyanı. Allahu Teâlâ, ona salât ve selâm eylesin.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Hace Eşref Kâbilî'ye yazmıştır.**

Sübhan Allah, sizi kemaliyle Mustafa'ya bağlılık ve uygunluk ile şereflendirsin. Bir bağlısı olacağınız o yolun sahibine salât ve selâm.

Öyle bir bağlılık, işin aslıdır, sıddıkların arzusudur, gayesidir. Bundan başkası, vehim ve hayallerdir. Hem de batıl ve fasit. Allahu Teâlâ, bizi ve sizi, öyle batıl ve fasit işler peşinde gitmekten kurtarsın.

Selâm hidayete tabi olup Mustafa'ya bağlılık ve uygunluk yolunu bırakmayanlara. O'na ve âline, daima salâtlar ve selâmlar.

★★★

206. MEKTUP

MEVZUU: Dünyayı zemmetmek ve onun geçici nimetlerine iltifat etmemek.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu me tubu, Molla Abdülgafur Semerkandî'ye yazmıştır.**

Allahım, ölüm bizi uyandırmadan uyandır. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

Uzakta, ayrı bir badiyede oturan bu Hakir'in ismine özel olarak yazılan mübarek mektubunuz ulaştı.

Onun gelişi, neşe ve sürur vesilesi oldu. Allahu Teâlâ bizden yana sizi hayırlı mükâfatlarla mükâfatlandırsın.

Ey Kardeş.

İnsanın dünyaya gelmesi, yağlı ballı lokma yemek, süslü güzel elbiseler giymek için değildir. Nimetlenmek ve mal biriktirmek için de yaratılmadı. Keza oyun oyuncak için de yaratılmadı. Onun yaratılmasından gaye: Tezellül, inkisar, acz, iftikardır. Ki bunlar: Kulluğun hakikatıdır. Ancak, burada anlatılan inkisar ve iftikar şeriatın izin verdiği şekilde olacaktır. O şeriatın sahibine salât, selâm ve tahiyyet.

Batın ehli kimselerin şeriat-ı garraya uygun olmayan riyazetleri ve mücahedeleri ile, zarar ve ziyana uğramaktan, hor ve hakir olmaktan nedamet ve mahrumiyetten başka bir şey hasıl olmaz.

Ehl-i sünnet vel-cemaat ulemasının görüşüne uygun olarak amel ve itikad bakımından şer'i hükümlerle süslenip bezendikten sonra, Yüce Sultan Allah'ın zikri ile batını mamur eylemek lâzımdır. Bilhassa, Tarikat-ı Nakşibendiye-i Aliyye'de telkinini aldığın zikirlerle. Allah onların sırlarının kudsiyetini artırsın.

Bu büyüklerin yolu, nihayeti bidayetine dercedilen bir yoldur. Bunlara intisap bütün intisapların üstündedir. Kusurlu kimseler, bu sözleri tasdik eder veya etmez; önemli değil. Asıl maksad: Dostları rağbete getirmek, arkadaşları teşvik etmektir. Buna muhalif olanlar, bahsin dışındadırlar.

Bir şiir:

Her kim efsane okursa efsanedir;

Onda ki keskin nazar var, merdanedir.

Hülâsa: Uhrevi felâh, çokça zikretmeye bağlıdır. Bu manada, Allahu Teâlâ şöyle buyurdu:

"Allah'ı çok zikrediniz; belki iflâh olursunuz."(8/45)

Bu âyet-i kerime, anlattığımız mananın şahididir. Bundan ötürü cok zikirle iştigal edip ona aykırı şeye buğzetmek gerekir. Halâs ilâcı budur.

"Resul'ün vazifesi ancak tebliğdir."(5/99)

Âyet-i kerimesi, bu manada pek güzeldir.

Bir şiir:

Dikkatle zikrini artırın O Rahman'ın;
Cilâdır kalb pasına, gıdası ervahın.

Bir âyeti-i kerimede şöyle buyuruldu:

"Dikkat ediniz, Allah'ın zikriyle kalbler tatmin olur."(13/28)

Bu mana, kesin bir hükümdür.

Anlatılan manaların hasıl olması için, Yüce Allah'tan başarı, bu iş üzerinde sebat ve istikamet vermesini dileriz. Zira, asıl mesele bundandır. Selâm, hidayete tabi olanlara. Mütabaat-ı Mustafa'yı (Mustafa'ya bağlılık ve uygunluk yolunu) bırakmayanlara. O'na ve âline salâtların en tamamı. Selâmların en faziletlileri.

Güzel vakitlerde giyilmesi tekrar edilen elbiseyi yolladım. Onu giymelisin ki: Sübhan Allah bütün işlerin sonunu hayra çevirsin.

Resûlullah ve onun pâk âli hürmetine. O'na ve diğerlerine salât ve selâm.

207. MEKTUP

MEVZUU:

a) Cismani yakınlığın, ruhani yakınlığa tesiri.

b) Şeriata uygun olmayan hallerin zemmi.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mirza Hüsameddin Ahmed'e yazmıştır.**

Allah'a hamd olsun; selâm seçmiş olduğun kullarına.

Aradan uzun bir müddet geçti, tarafınızdan selâmet haberleri gelmedi. Mahdum Hazretleri, oğlum Meyan Cemaleddin Hüseyin, sair azizler ve yüce kapının hizmetçileri, bilhassa Şeyh İlâhdad ve Şeyh Hidayet gibi zatların sağlık haberlerinin ulaşmasına engel için, uzaktakileri unutmaktan başka bir şeyi sebeb olarak düşünemiyorum.

Evet... Bedeni yakınlıkların, kalb yakınlıklarına büyük tesiri

vardır. Bu mana icabı olarak velilerden hiçbir veli, sahabe mertebesine ulaşamamıştır. Hatta, büyük şanına rağmen, Veyse'l-Karani, edna derecedeki bir sahabenin mertebesine ulaşamamıştır. Bunun sebebi: Hayrü'l-Beşer Resûlullah'ın sohbetine eremediğidir. O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

Abdüllah b.Mübarek'e soruldu:

-Hazret-i Muaviye mi, yoksa Ömer b.Abdilaziz mi daha faziletlidir?

Buna şu cevabı verdi:

-Resûlullah ile beraber olduğu sırada, Muaviye'nin atının burnundaki toz, hayır olarak Ömer b.Abdilaziz'den ileridir. (*Bu hususta, daha önceki mektuplarda yazılan dipnotlara bakılmalıdır: İfrata varıp yanılmamak için faydalı olur.*)

Şu sıralarda, fukaranın durumu, ona katılanlar ve bağlananlarla beraber afiyet üzeredir. Bunun için Allah'a hamd olsun. Hatta bütün nimetleri ve ihsanları için. Bahusus, İslâm nimeti ve Seyyidü'l-Enam Resûlullah'a mütabaat (bağlılık) ihsan eylediği için, O'na ve âline salât ve selâm. Zira işin temeli, kurtuluşun medarı, dünya ve ahiret fevz ü saadetinin dayanağı budur. Allahu Teâlâ bu manada bize ve size sebat eylesin. Seyyidü'l-Mürselin hürmetine. O'na ve âline salât ve selâm.

Bir mısra:

Asıl iş budur, gerisi heves.

Sofiyenin tatlı sözleri ne gibi bir fütuhat sağlar ve onlanın halleri ne artırabilir ki.. Şeriat mizanına vurulmadıkça, vecd ve hal yarım kıla alınmaz.

Kur'an ve hadis mihengine vurulmadıkça, ilhamlar yarım arpa değerini tutmaz.

Sofiye yoluna girmekten maksad: İmanın hakikatı sayılan şeriata bağlı itikadlara karşı yakini artırmaktır. Fıkıh hükümlerini yerine getirmekte kolaylık yolunu bulmaktır. İş, bunun ötesinde bir şey değildir.

Ahiretteki rüyet, ancak ahirette olacaktır, böyle bir vakıanın dünyada olması yoktur. Sofiyyenin mesrur olduğu tecelliler, gölge ile sükûnet bulmak, benzer şey ve misalle teselli bulmaktır. Halbuki Yüce Allah, halkın çok çok ötesindedir.

Ne kadar şaşılacak bir iştir anlatılan muamele.

Eğer onlara, tecellilerin ve müşahedelerin hakikatı olduğu gibi anlatılacak olsa.. korkulur ki, müptedi kimseler bu yoldaki talebinde bir kesikliğe uğrar; şevklerinde kusurlu olurlar. Böyle bir şey bilindiği halde susulursa... hakkın batıla karışacağından korkulur.

Ey hayrette kalanların delili, delilim ol. Kendisini âlemlere rahmet kıldığın zat hürmetine. O'na ve âline salâtlar ve selâmlar.

Zaman zaman, hallerin keyfiyetinden haber verirseniz, muhabbetin artmasına sebep olur. Selâm hidayete tabi olanlara, Mustafa'ya bağlılık ve uygunluk yolunu bırakmayanlara. O'na ve âline salâtların en faziletlisi. Selâmların ekmeli. Tahiyyatın en çoğu.

....

208. MEKTUP

MEVZUU: Salik olan bir kimsenin bazan kendisini peygamberlerin makamlarında, bazan da daha yukarıda gördüğü, sualine verilen cevaptır.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu pek kıymetli oğlu Muhammed Sadık'a yazmıştır.**

Oğlum şöyle sordu:

-Bu Tarikat'ın saliklerinden bazıları, urucu makamlarında, zaman zaman kendilerini peygamberlerin makamlarında bulmaktadırlar. Bazı vakitlerde ise... bu makamın dahi üstüne çıktıklarını hissetmektedirler. Bu mananın sırrı nedir? Halbuki mukarrer olan ve üzerinde toplu karar verilen durum şudur: Fazilet, bütünüyle peygamberlerindir. Velilere gelince: Peygamberlere tabi

olmaları sebebiyle bulacaklarını bulur, kemalâtlarına vâsıl olurlar.

Bu sualin cevabı şudur:

-O makamlar ki, peygamberlere mahsustur, onların yükselişlerine nihayet yoktur. Hatta bu büyük zatların urucları, bu anlatılan makamların dahi nice mertebeler yukarısındadır. Şundan ki, bu makamlar, ilâhi isimlerden ibarettir. Bu dahi, o peygamberlerin, taayyünlerinin başlangıcıdır. Yüce ve Mukaddes Hazret-i Zat'tan gelen feyizlere vesilelerdir. Çünkü: Hazret-i Zat ile bu âlem arasında bu isimlerin tavassutundan (aracılığından) başka vasıta (aracı) yoktur. Ve bunların arasında istiğna ve ihtiyaç dışında bir nisbet dahi yoktur.

Allahu Teâlâ, şu mana ile anlatıldı:

"Allah, elbette âlemlerden ganidir."(29/6)

Bu âlemin durumu ise, şu âyet-i kerime ile anlatıldı:

"Asıl gani Allah'tır; siz fukarasınız."(47/38)

Üstte anlatılan iki âyet-i kerime bu mananın şahidleridir.

O büyükler, uruc mertebelerinden indikleri zaman, yukardaki nurlardan alarak inerler. Şu esmaya inerler ki, onların kendi tabii yerleri ile değişik derecelerine göre uruc mertebelerinde bir müşabeheti (benzerliği) vardır. Gelirler ve bu tabii isimlerinde yerleşir kalırlar. Bu mana icabı olarak, böyle bir istikrara kavuştuktan sonra, onları arayan bu isimlerde bulur.

Yüce Mukaddes Hazret'e müteveccih üstün istidadı olan, elbette bu isimlere vâsıl olur. Yani: Uruc sırasında. Hatta daha da ötesine geçer... sonra taa, Allah'ın dilediği yere kadar yükselir.

Ancak salik, yukarıdan indiği, varlığının taayyün mebdei (görünüşe geliş kaynağı olan) isme geldiği zaman; bu isim, peygamberlerin makamları olan isimlerin en aşağısıdır.

İşte, makamların değişik olarak zuhuru burada meydana çıkar; daha faziletli olmanın bağlantısı dahi buradan gelir. Her kimin ki, makamı daha yücedir; fazilet itibarı ile daha ileridir.

Bir salik, kendi ismine dönmediği sürece o kendi ismini o büyüklerin isimlerinden daha altta bulamaz. Zevk ve hal olarak,

onların daha faziletli olduklarını dahi anlayamaz. Ancak onların daha faizletli olduklarına, taklid yollu kail olur ve onların daha fazla liyakatına geçmişteki yakin hali ile hükmeder. Ama onun vicdanı bu hükmü yalanlar.

İş bu sırada, Yüce Hakk'a tazarru ve iltica etmek lâzım gelir. o Sübhan Hakk'a acz ve inkisar etmek gerekir ki: Kendisine işin hakikatını izhar eyleye... iş bu anlatılan makam, saliklerin ayaklarının kaydığı bir makamdır.

Üstteki cevabı bir misalle açalım. Akıl erbabı, şöyle demiştir:

-Duman, yere bağlı parçalarla, ateşe bağlı parçalardan mürekkeptir. Duman yukarı yükseldiği zaman, ateşe bağlı parçalarla arkadaşlığı icabı, yukarı doğru yükselir. Bu durumda: Üstün olanın hükmü geçtiği için, o da mahallinden kalkıp yükselir.

Dediler ki:

-Eğer duman kuvvette ileri ise... ateş küresine kadar yükselir. Bu yükselmede yer parçaları dahi, tab'an kendisinden daha üstünlük taşıyan sıvı ve havaya bağlı parçaların makamlarına yükselirler. Sonra, daha yükseklere çıkabilirler.

Mana üstte anlatıldığı gibi olunca, denemez ki:

-Yere bağlı parçaların rütbesi, kendisinde üstünlük bulunan hakim parçanın itibarına göredir; yere bağlı parçalann kendi durumlarına göre değildir.

O yer parçaları, ateş küresine kavuştuktan sonra düşer de tabii merkezinde yerleşirse... elbette onun makamı, sudan ve havadan daha aşağı olur.

Şimdi, mevzuumuz olan manaya göre... Salikin, üstte anlatılan makamları geçmesi... galip hükmünü taşıyanın haline göredir. O galip hükmü taşıyan ise... muhabbet, ateşinin ifrat decesidir, aşk kuvvetinin cezbesidir. Ama, kendi zatı itibarı ile makamı, o makamların altındadır.

Buraya kadar anlattığımız cevap müntehi olan bir kimsenin haline uygundur. Amma, anlatıldığı gibi bir mana, müptedi olan bir kimsede tevehhüm edilirse... salik dahi kendi nefsini o büyüklerin makamlarında bulursa... onun tevil şekli şudur: Her

makamın bir gölgesi, bir de misali vardır. Ki iptidada ve ortada olur. Bir müptedi veya mütavassıt, o makamın gölgesine vardığı zaman hayal eder ki, kendisi makamların hakikatına varmıştır. Gölge ile hakikat arasını ayırd etmeye gücü yetmez. Keza, benzeri ve misali de.

Makamlarının gölgesinde, o büyükleri de gördüğü zaman, hayal eder ki: Kendisinin dahi o büyüklerle bu makamlarda bir ortaklığı hâsıl olmuştur. Halbuki işin aslı böyle değildir. Bir şeyin aslı ile gölgesi karıştırılmıştır.

Allahım, bize hakikatları olduğu gibi göster, oyuncak sayılan işlerle uğraşmaktan bizi uzaklaştır. Seyyidü'l-Evvelin vel-ahirin hürmetine. O'na ve âline salâtların en tamamı, selâmların ekmeli.

209. MEKTUP

MEVZUU

a) EL-RİSALETÜ'L-MEBDEÜ VEL-MAAD (El-Meddeü vel-Maad: Bu eserin yazarı: İmam-ı Rabbanî Şeyh Ahmed b.Abdilehad Farukî Serhendî'dir. (Yani: Bu eserin yazarı) Farsça yazmıştır. Onu Arapça'ya Şeyh Muhammed Murad Menzilevî tercüme etmiştir. Matbudur.) adlı eserde geçen bazı muğlak ibarelerin halli.

b) Mektubuna cevap olarak, başka ibareler.

c) Tarikatın zaruri işlerini beyan.

NOT: **İmam-ı Rabbanî Hz.leri bu mektubu, Mir Muhammed Nu'man Bedahşî'ye yazmıştır.**

.....

Âlemlerin Rabbı Allah'a hamd olsun. Salât ve selâm Seyyidü'l-Mürselin ve O'nun pâk âlinin tümüne.

Aziz Kardeş Seyyid Nu'man'ın bir gönül birliği içinde bulunmasını dileriz. Bu tarafın halleri şu ana kadar, hamd edilmeye

değer iyiliktedir.

Sen ve kardeşin Muhammed Eşref, Ferah Sarayında, veda ederken EL MEBDEÜ VEL-MAAD adlı eserde bazı ibarelerin manasını sormuştunuz. Geniş ve müsait bir zaman olmadığı için cevap öyle kaldı.

İşte şimdi hatıra geldi ki: O ibarelerin halli için bir şeyler yazayım; ahbabın gönlüne şifa olsun. O ibare şöyle idi:

-Resûlullah'ın (sav) bu âlemden göçü üzerinden bin küsur sene geçtikten sonra bir zaman gelir ki: Ondaki Hakikat-ı Muhammediye kendi makamından yükselir, Kâbe'nin hakikatı ile müttehid olur (birleşir). İşte o zaman, Hakikat-ı Muhammediye namına Hakikat-ı Ahmediye ismi hâsıl olur, Yüce Sultan Ehad Zat'ın dahi mazharı olur.

Her iki isimden, bir müsemma (isim verilen) tahakkuk eder ki, önceki makam, Hakikat-ı Muhammediye'den yana boş kalır; taa İsa'nın (as) nüzulüne kadar böyle gider. Nihayet İsa (as) gelir; Şeriat-ı Muhammediye ile amel eder. O zaman dahi Hakikat-ı İsevîye kendi makamından yükselir, boş kalmış olan Hakikat-ı Muhammediye'de karar kılar.

İbare o kadardı.

Şunun bilinmesi gerekir ki: Bir şahsın hakikatı, onun vücubi taayyününden ibarettir; ki o şahıs, bu imkân âleminde o taayyünün gölgesi demek olan imkânî taayyün ile meydana çıkar. O vücubi taayyünün gölgesi ve o vücubu taayyün dahi, Şanı Yüce Allah'ın isimlerinden bir isimdir. Meselâ: Âlim, Kadir, Mü'rid, Mütekellim ve benzeri isimler.

Ve o isim, o şahsın Rabbıdır (Yani: Mürebbisi yetiştirip geliştireni). Ve o şahsın vücudunun, vücuduna ait parçaların da feyiz kaynağıdır. Ve bu ismin, Hazret-i Zat'a nisbetle çeşitli mertebeleri vardır.

Bu isim, sıfatın varlığı bulunan mertebe:

-Zatın varlığından başka... diye bilinir.

Ve onun başkalığının bulunduğu şan mertebesinde dahi Allah'a bu isim verilir. Şan mertebesi Allah'tan ayn olarak var de-

ğilse de tecrid bakımından Zat'tan başkalığı doğrulanır.

Sıfatla şan arasındaki fark, sülûk ve cezbe beyanında yazılan mektupta anlatılmıştır. (Bak: 287. Mektup) Şayet, bu manada bir gizlilik ve şüphe varsa, oraya bakılsın.

Hiç şüphe yok ki, bu şanın husulü, mücerred itibar olsa dahi,i ktiza eder ki: Bu şana münasip, ondan üstün başkalığı olan bir diğer mana buluna. Bu itibari vücuduna dahi, bir mebde ola.

Bu ihtimal, o başkalık taşıyan mananın üstünde dahi geçerlidir; lâkin; beşeri güç, onu zaptetmekten (kavramaktan) acizdir.

Bu sermayesi az Fakir, başka bir mertebeye geçti. Ama kendisinin, o mertebenin daha üstünde, son bulup yok olmaktan çözülüp bitmekten başka bir nasibi yoktur.

"Her ilim sahibinin üstünde bir bilen vardır."(12/76)

Bîr şiir:

Mübarek olsun nimet erbabına erdikleri;

Miskin aşıka yeter yudum yudum içtikleri.

Ehlüllah basamaklannın, bazısı bazısından daha faziletlidir. Değişik yorumlar ancak bu çeşitli mertebelerin geçilişi itibarı iledir. Yani: Değişik istidad ve kabiliyetlere göre.

İsmin aslına erenler, evliyadan pek azlandır. Pek çoğu, o ismin gölgelerinden bir gölgeye ermişlerdir. Ama seyr ü sülûk yolu ile imkâna bağlı mertebeleri baştan başa geçip gittikten sonra.

Tevehhüm edilir ki, bu isme vâsıl olmak, sırf cezbe yolundan olur. Ama buna itibar edilip bir şey yerine konmaz. Bu isimden çıkıp yükselenler, o değişik mertebeleri kat edenler, her ne mikdar olursa olsun, azdan da azdır.

Her neyse... Biz yine asıl mevzuumuza dönelim. Deriz ki:

-Bir şahsın hakikatı, vücubî taayyününe itlak olunduğu gibi imkânî taayyününe dahi itlak olunur.

Bu mukaddimeyi bildikten sonra deriz ki:

-Allah'ın Resulü Muhammed, halk âlemi ile emir âleminden mürekkeptir. Diğer insanlann da bunlardan terekküb ettiği gibi. Allahu Teâlâ, ona salât ve selâm eylesin.

Ve onun halk âleminde terbiyesine gelen isim Âlim isminin şanıdır.

Onun emir âlemindeki terbiye edeni ise o manadır ki, daha önce anlatıldığı gibi bu itibar şanın (görünüşün) varlığına mebde (başlangıç) olmuştur.

Hakikat-ı Muhammediye, Âlim isminin şanından ibarettir. Hakikat-ı Ahmediye ise anlatılan şanın mebdei olan manadan kinayedir. Kâbe-i Sübhaniyenin hakikatı ise aynı şekilde anlatılan manadan ibarettir.

Âdem (as) yaratılmadan önce Resûlullah (sav) Efendimiz için hâsıl olan nübüvvete gelince... ki bunu, Resûlullah (sav) Efendimiz şöyle anlatmıştır:

"Adem, toprakla su arasında iken, ben peygamberdim."

Bu durum, emir âlemi ile alâkası bulunan Hakikat-ı Ahmediye itibarı ile olmuştur. Bu itibarla da İsa (as) Allah'ın kelimesi olduğu, emir âlemi ile münasebeti fazla olduğu için, Resûlullah (sav) Efendimizin kudumünü (geleceğini) müjdelemiştir. Hem de: Ahmed ismi ile. Allahu Teâlâ, İsa'dan (as) naklen şöyle buyurdu:

"Benden sonra gelecek, ismi Ahmed olan Resulü müjdeliyorum."(61/6)

Bu dünya hayatına bağlı nübüvvet ise... ancak Hakikat-ı Muhammediye itibarı iledir... Belki de, her iki hakikat itibarı iledir. Bu mertebede onun Rabbı ise... o şan ve mebdedir. Bu manadan ötürüdür ki: Bu mertebenin daveti, daha önceki mertebeden daha tamamdır.

Şundan ki: Önceleri mertebede daveti, emir âlemine mahsustur. Terbiyesi dahi. ruhanilere göre sınırlanmıştır. Bu mertebedeki davetine gelince... daveti hem halk, hem de emir âlemine şamildir. Terbiyesi dahi, ruhları ve cisimleri şümulüne almıştır.

Bu hususta sözün özü şudur ki: Resûlullah (sav) Efendimizin unsurlara bağlı neş'eti (yaratılışı), bu âlemde melekiyet neş'etine (yaratılmasına) üstün gelmektedir. Bu da, yaratılmışlarla da-

ha, ziyade münasebet hâsıl olması içindir. İş bu münasebet ise... faydalı olmak ve faydalanmak sebebidir. Zira onlarda (halkta) beşeriyet tarafı galiptir.

Üstte anlatılan mana icabı olarak, Sübhan Hak, Habib-i Ekrem'ine, tekidli olarak, beşeriyetini izhar eylemesini emretti.

Bu mana, şu âyet-i kerimededir:

"De ki, ben sizin gibi ancak bir beşerim."(41/6)

Bu âyet-i kerimede:

"Müsliküm-Sizin gibi."(41/6)

Beşeriyetin tekidi içindir.

Resûlullah (sav) Efendimiz, bu unsurlara bağlı hayattan göç edince ruhani tarafı üstün geldi, beşeri münasebeti noksanlaştı. Davet nuraniyetinde, değişik durumlar meydana çıktı. Bu manayı, ashab-ı kiramdan bazıları şöyle anlattı:

-Resûlullah (sav) Efendimizin defnini bitirmeden, kalblerimizde değişik durumlar meydana geldi.

Evet... Şühudî iman, gaybi imana tebdil oldu. Muamele, gözle görülmekten çıkıp kulaktan duyulmaya gitti.

Resûlullah (sav) Efendimizin göçünden bin sene geçtikten sonra, ki bu uzun bir süredir ve bu arada hayli zaman aşımı vardır; yani: Bu geçen zamanların büyük işlerin değişmesinde, başkalaşmasında tesiri vardır. Sonunda, ruhaniyet tarafı ağır basmıştır. O yolda ki: Beşeriyet tarafını tamamen kendi rengine boyamıştır. Halk âlemine, emir âleminin boyasını geçirmiştir. Böylece, Resûlullah (sav) Efendimizin, halk âlemi tarafından neyi varsa, hakikatına dönmüştür. Yani: Hakikat-ı Muhammediye'ye... Daha açık tabirle: Hakikat-ı Muhammediye-i Ahmediye'ye yükselir ve zaruri olarak, ona iltihak eder. Hakikat-ı Muhammediye, Hakikat-ı Ahmediye ile birleşir.

Burada Hakikatı Muhammediye ve Hakikat-ı Ahmediye'den murad: Resûlullah (sav) Efendimizin imkân âlemine bağlı halki ve emri taayyünüdür. İmkân âleminde gölgesi olan taayyünün vücubi olanı değil. Zira, vücubi taayyünün urucuna (yükselmesine) verilecek mana yoktur. Bu taayyüne ittihadın taalluku da-

hi yoktur.

İsa (as) nüzul ettiği, Hatemü'r-rüsül Resûlullah (sav) Efendimizin şeriatına tabi olduğu zaman, kendi makamından yükselir; tebaiyet yollu Hakikat-ı Muhammediye'ye ulaşır. Resûlullah (sav) Efendimizin dinini kuvvetlendirir.

Bu mana içindir ki, bizden evvelkilerin şeriatlerinden nakledilmektedir.

Ülül-azm peygamberlerden birinin ahd zamanı uzadığı, meselâ: İrtihali üzerinden bin sene geçtiği zaman, enbiya-ı kiramdan veya rüsül-ü izamdan beri gönderilir; o irtihal eden peygamberin şeriatını takviye eder ve kelimesini yüceltir.

Bunun devresi tamam olduğu zaman, ülül-azm peygamberlerden bir başkası gelir, kendi şeriatını yeniler.

Resûlullah (sav) Efendimizin şeriatı, nesihten ve tekbilden (değişip bozulmaktan) mahfuz olduğuna göre, ümmetinin âlimlerine enbiya hükmü verildi. Şeriatın takviye işi bunlara bırakıldı. Keza dinin teyidi de.

Durum, yukarıda anlatıldığı gibi olmasına rağmen, ülül-azm resullerin biri ile, kendisine tabi olarak, şeriatını tervic ettirdi.

Anlatılan mana üzerine, Allahu Teâlâ, şöyle buyurdu:

"Zikri (Kur'an'ı) **biz indirdik; şüphesiz onun koruyucuları biziz."**(15/9)

Bilesin ki: Resûlullah (sav) Efendimizin ümmeti arasından çıkanlar pek kâmildirler. Yani: Resûlullah (sav) Efendimizin irtihali üzerinden bin sene geçtikten sonra... isterse az olsunlar. Onların pek kemalli olmaları şunun içindir ki: Şeriatın takviyesi, pek tamam şekliyle hâsıl oldu.

Aradan bin sene geçtikten sonra, Mehdi'nin gelişi de bunun içindir. Onun mübarek kudumünü (gelişi), Hatemü'r-rüsül Resûlullah (sav) Efendimiz müjdelemiştir. İsa (as) dahi aradan bin sene geçtikten sonra nüzul edecektir.

Hülâsa: Bu anlatılan tabakadan, evliya zatın kemalâtı, ashab-ı kiramın kemalâtına benzer. Allah onlardan razı olsun. Her ne kadar peygamberlerden sonra fazilet ashab-ı kiramındır ama,

birinin **fazilet üstünlüğü** öbürünü aşamaz. Bu dahi, benzerliğin **kemal manada olması** icabıdır. Bu mana icabı olarak, Resûlullah (sav) **Efendimiz şöyle buyurdu:**

"Ümmetim yağmur gibidir; bilinmez, evveli mi hayırlıdır; yoksa âhiri mi?."

Bunu böyle anlatırken:

-Bilemiyorum, evveli mi hayırlıdır, yoksa âhiri mi?..

Buyurmadı. Çünkü her iki fırkanın halini de iyi biliyordu.

Yine anlatılan mana icabı olarak, şöyle buyurdu:

"Asrın hayırlısı benim asrımdır."

Ancak kemal manadaki müşabehet (benzerlik), tereddüde yer bıraktığında, yani: Birinin, diğerine nazaran daha faziletli oluşu... bilhassa Resûlullah (sav) Efendimizden başkası için o zaman:

"Bilinmez" tabiri ile anlatıldı.

Burada şöyle bir şey sorulabilir:

-Resûlullah (sav) Efendimiz; sahabeden sonra, tabiinin asrının hayırlı olduğu; tabiinin asrından sonra dahi teba-i tabiinin asrının hayırlı olduğu hükmünü vermiştir. Anlatılan iki asrın bu tabakadan hayırlı olduğu teyakkun etmiş (sağlama alınmış) bulunuyor. Durum bu olunca, kemalâtta, ondan bin sene sonra gelen ümmetin ashab-ı kiramla benzerliği nereden çıkıyor?..

Bu soruya şu cevabı verebilirim:

-Mümkündür ki, bu iki asrın daha hayırlı oluşu, şu itibarla olur: Allah'ın veli kullarının çok zuhuru, bid'at ehlinin azlığı, fısk ve masiyet erbabının nadirattan oluşu. Böyle bir şeyin oluşu dahi, bu zamanın bazı evliya ferdlerinin, o iki asırdaki evliya ferdlerinden hayırlı olmasına münafi (aykırı) değildir. Misal olarak, Hazret-i Mehdi'yi söyleyebiliriz.

Bir şiir:

Alsaydı ruhü'l-kudsten eğer yardımını;

İsa'dan başkası da yapardı onun yaptığını.

Durum yukarıda anlatıldığı gibi olmasına rağmen, her manada, ashab-ı kiramın asrı hayırlıdır. O kadar ki, bu manada söz

etmek dahi fuzulidir. (Âyet-i kerimelerle de sabit olduğuna göre): Onlar sabikundur; sabikun ise cennettedir... ve onlar yakınlığı bulmuşlardır. Başkalarının dağlar misali altın infakı, bunların yarım ölçek arpa sadakısını tutmaz.

"Allah, Rahmeti ile dilediğini has kılar."(2/105)

Şunun da bilinmesi yerinde olur ki: Bundan önce yapılan beyandan, EL-MEBDEÜ VEL-MAAD adlı risaledeki ibarenin manası açığa çıktı. Bilhassa o ibarelerin üstünde yazılan kısımlar. Şöyle ki:

Kâbe-i Rabbaniye'nin hakikatına, Hakikat-ı Muhammediye namına secde edilmiştir. Zira Kâbe-i Rabbaniye'nin hakikatı, ayniyle Hakikat-ı Ahmediye'dir ki: Hakiki manada Hakikat-ı Muhammediye onun gölgesidir. Kâbe'ye secde edilmesi dahi, zaruri manada Hakikat-ı Muhammediye içindir.

Burada tekrar şöyle bir soru sorulabilir:

-Kâbe, bu ümmetin evliyasını teberrüken tavaf etmeye gelir. Durum böyle olunca, onun hakikatı için, Hakikat-ı Muhammediye'den öne geçmek nasıl olur? Böyle bir mana nasıl caiz olur?..

Bu soruya şu cevabı verebilirim:

-Hakikat-ı Muhammediye, Muhammedi iniş makamlarının nihayetidir. Yani: Tenzih ve takdis zirvesinden teşbih zeminine iniş makamlarının... Kâbe'nin hakikatı ise... Kâbe'nin uruc makamlarının uruc (yükseliş) nihayetidir. Hakikat-ı Muhammediye'nin ilk uruc ettiği mertebe ise... tenzih mertebeleridir ki, burası Kâbe'nin hakikatıdır. Ve... onun uruc mertebelerinin nihayetine, Sübhan Hak'dan başkasının bilgi sahibi olmasına imkân yoktur. Resûlullah (sav) Efendimizin pek kâmil evliya ümmetine, onun urucundan tam nasib olduğu için, şaşılacak bir durum yoktur ki: Kâbe, bu büyüklerin bereketinden temennide bulunsun.

Bir şiir:

Yer çocuğu sema üstü taht aldı;
Zemin zaman, ondan geride kaldı.

Burada anlatılan manalarla, adı geçen risalede vaki olan bir ibare dahi halloImuş oldu. O ibare şöyle idi:

-Eşyanın sureti için Kâbe'ye secde edildiği gibi, eşyanın hakikatları için dahi Kâbe'nin hakikatına secde edilmiştir.

Şöyle ki: Daha önceki ibarelerden de bilindiği gibi, eşyanın hakikatleri, Yüce Sultan Allah'ın isimlerinden ibarettir. Bu isimler dahi, eşyanın vücudunun ve vücudlarının tevabiinin (parçalannın) feyizlerinin başladığı noktadır. Kâbe'nin hakikatı ise... bu isimlerin fevkindedir. Durum böyle olunca, eşyanın hakikatlan için, Kâbe'nin hakikatına uyulmuş olur.

Evet... Üstte anlatılan manalardan bakılınca, pek kâmil velilerin seyri, Kâbe'nin hakikatından üstte vaki olursa... bundan sonra da, yükseliş sırasında elde ettikleri tabii yerlerinin benzeri hakikatlerin mertebelerine yukarıdaki nurları da alarak indikleri zaman, Kâbe'nin onlardan bereket isteği vuku bulur. Ki bu mana, daha önce de anlatıldı.

Aynca EL-MEBDEÜ VEL-MAAD risalesinde, bazı fıkralar yazmıştım. Bu fıkralar, ülül-azm peygamberlerin, birbirlerinden faziletli oluşlannın beyanı zımnında idi. Onların, bazısının bazısından daha faziletli oluşunun manası idi.

Ancak bütün bu yazılanlann dayanağı, zan ifade eden keşif ve ilham idi. Şimdi onlan yazdığıma nadim oldum. (*Burada açıkça ifade edildiği gibi, diğer mektuplarda da zanna dayalı bazı keşif ve ilhamlar vardır. Çünkü bu mektuplann hepsi İmam-ı Rabbanî Hazretlerinin nihayete varmasından (yani seyr-i sülûkü tamamlamasından) sonra yazılmış değildir. İmam Hazretlerinin bu mektuplarda bulunup sonradan pişman olduğu muhakkak bulunan bu zanni keşif ve ilhamlan, kendisinin vefatından sonra derlenerek meydana getirilen bu mektuplar üzerinde düzeltilmesi de mümkün değildı. Biz, mektuplarda yer yer görülen ve bazen çok yanlış anlamaya sebep olabilen yerlerde gerekli açıklama ve hatırlatmaları dipnotlarla yaparak İmam Hazretlerinin maksadına uygun bir hizmette bulunduğumuza ve onun tevhitçi görüşündeki bütünlüğü böylece koruduğumuza inanmakta-*

yız.) Bilhassa fazilet babında yazdığım fıkralardan ve verdiğim hükümlerden. Bütün bunlar için mağfiret dilerim. Çünkü bu hususta kesin delil olmadan konuşmak caiz değildir.

Söz ve fiil olarak, Allah'ın istemediği her şeyden tevbe eder; Allah'tan bağışlanmamı dilerim.

Yine mektubunda yazdığına göre, diyorsun ki:

-Sana Ferah Saray'ında sordum; taliplere tarikat talimi için. Bu benim için iyi olur mu?.. Yoksa olmaz mı?..

Ben bunun cevabı olarak:

-LÂ, (olmaz) demişim.

Bu menfi tutumun oluş şekli hatırda kalmadı. Belki de:

-O iş şartlara bağlı... demişimdir.

Ancak şimdi, anlatıldığı şekilde, onu talim edebilirsiniz. Bununla beraber çok ihtiyata riayet etmeli, gevşek davranmamalısınız.

Şu da var ki, talim işinde, istihare yolu ile yakin hasıl olmadıkça, talim cihetine gidilmemelidir. Kardeşimiz Mevlâna Yar Muhammed'e dahi bu hususu anlatınız. Tarikat taliminde aceleci olmamayı tekiden ona bildiriniz. Çünkü gaye, dükkânı genişletmek değildir, Allah'ın rızasını düşünmek lâzımdır.

Bize düşen de ancak durumu haber vermektir.

Sen, müridlerinden eziyetleniyorsun; onlardan inhiraf etmeye bakıyorsun. Halbuki, eziyet ve inhirafı kendinden bilmelisin. Çünkü sen, onlarla öyle bir halde muaşeret ediyorsun ki, sonu elbette eziyet olacaktır.

Demişlerdir ki:

-Şeyhe gerekir ki, müridlere karşı kendisini toplaya... Onlarla ihtilat kapısını açmaya. Hikâyeler ve kıssalar anlatmak yolu ile onlarla bir sohbet ve arkadaşlık yoluna girmeye.

Vesselâm...

....

★★★

1. CİLDİN SONU